

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Присвячується 95-річчю з часу
заснування університету

**Доктори наук, професори
Кам'янець-Подільського національного університету
імені Івана Огієнка**

Біобібліографічний покажчик

Кам'янець-Подільський
2013

УДК
ББК

Рекомендовано до друку вченою радою Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (протокол № 9 від 27.06.2013 р.)

Рецензенти

Брицький П.П., доктор історичних наук, професор
Берека В.Є., доктор педагогічних наук, професор

Редакційна колегія

Копилов С.А., доктор історичних наук, професор, ректор (голова)
Атаманчук П.С., доктор педагогічних наук, професор
Баженов Л.В., доктор історичних наук, професор
Завальнюк О.М., доктор історичних наук, професор
Кеба О.В., доктор філологічних наук, професор
Конет І.М., доктор фізико-математичних наук, професор
Марчук Л.М., доктор філологічних наук, професор
Прокопчук В.С., доктор історичних наук, професор
Степанков В.С., доктор історичних наук, професор
Теплінський Ю.В., доктор фізико-математичних наук, професор
Філінюк А.Г., доктор історичних наук, професор

Укладачі: І.М. Конет, В.С. Прокопчук

Доктори наук, професори Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: біобібліографічний покажчик / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; уклад.: І.М. Конет, В.С. Прокопчук. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2013. - ____ с.: іл.

У довідково-бібліографічному виданні розкрито життєвий шлях і науково-педагогічну діяльність докторів наук, професорів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, представлено науковий доробок – перелік монографічних досліджень, навчальних і навчально-методичних праць засновників і керівників наукових шкіл.

Стане в нагоді тим, хто досліджуватиме історію університету, внесок професорської корпорації у його розбудову й удосконалення діяльності.

ISBN

ЗМІСТ

Передмова

Еліта університету

Копилов А.О., кандидат історичних наук, професор, ректор (1977-2001 рр.)

Завальнюк О.М., доктор історичних наук, професор, ректор (2001-2012 рр.)

Копилов С.А., доктор історичних наук, професор, ректор (з 2012 р.)

Абрамович С.Д., доктор філологічних наук, професор

Атаманчук П. С., доктор педагогічних наук, професор

Баженов Л. В., доктор історичних наук, професор

Баженова С. Е. , доктор історичних наук, професор

Брицин М.Я., доктор філологічних наук, професор

Винокур І.І., доктор історичних наук, професор

Волковинський О.С., доктор філологічних наук, професор

Газін В.П., доктор історичних наук, професор

Грипас Н.Я., кандидат філологічних наук, професор

Єдинак Г.А., доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор

Кеба О.В., доктор філологічних наук, професор

Коваленко Л.А., доктор історичних наук, професор

Конет І.М., доктор фізико-математичних наук, професор

Кудрявцев М.Г., доктор філологічних наук, професор

Кукурудзяк М.Г., доктор історичних наук, професор

Кучинська І.О., доктор педагогічних наук, доцент

Лаптін П.Ф., кандидат історичних наук, професор

Любинський О.І., доктор біологічних наук, професор

Марчук Л.М., доктор філологічних наук, професор

Мендерецький В.В., доктор педагогічних наук, професор

Миронова С.П., доктор педагогічних наук, професор

Нечитайло В.В., доктор історичних наук, професор

Печенюк М.А., кандидат педагогічних наук, професор

Прокопчук В.С., доктор історичних наук, професор

Рибак І.В., кандидат історичних наук, професор

Свідер П.І., доктор філологічних наук, професор
Солопчук М.С., кандидат педагогічних наук, професор
Степанков В.С., доктор історичних наук, професор
Струманський В.П., доктор педагогічних наук, професор
Тарасов Ю.М., доктор історичних наук, професор
Теплінський Ю.В., доктор фізико-математичних наук, професор
Урсу Н.О., доктор мистецтвознавства, професор
Федорчук В.А., доктор технічних наук, професор
Філінюк А.Г., доктор історичних наук, професор
Хричиков Б.В., доктор філологічних наук, доцент
Шинкарюк А. І., доктор психологічних наук, професор
Щербина П.Ф., доктор юридичних наук, професор

Передмова

Копилов Анатолій Олексійович,
кандидат історичних наук, професор, ректор
Кам'янець-Подільського державного педагогічного
інституту (університету) упродовж 1977-2001 рр.
(1936-2007)

Професор Анатолій Олексійович

Копилов прославився в царині вищої освіти. Педагог, відомий учений – славіст, протягом 24 років ректор провідного в Україні вишу – Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету – він віддав вищій школі майже 45 років свого життя і праці.

Народився Анатолій Копилов 14 липня 1937 року в м. Шепетівка, де батько Олексій Іванович, боєць корпусу червоних козаків, офіцер, працював на державній службі. Мати Олена Карпівна вела домашнє господарство, виховувала двох синів. Згодом сім'я перебралася до Ізяслава, де пройшли дитячі та юнацькі роки Анатолія в оточенні старовинних архітектурних споруд, чудової волинської природи, друзів, сусідів. За участі батьків та учителів здобував знання, життєвий досвід, формував характер.

На долю дитини війни випали всі випробування тогочасного покоління: голодні окупаційні будні, переповнені постійним страхом і важкою працею. Радісну звістку приносили листівки, розповсюджувані підпільниками: армія виганяла окупантів з рідної землі. Не давали їм спокою на Шепетівщині, Славутчині, Ізяславщині й партизани.

Школу закінчив успішно й був направлений до Радошівської семирічки учителем математики і фізкультури. Спроба 1955 року поступити до Чернівецького держуніверситету виявилася невдалою – не вистачило одного бала, щоб пройти конкурсний відбір. Три роки (1955-1958) прослужив на Кавказі, дослужився до звання старшини, був секретарем комсомольської організації підрозділу, отримав Почесну грамоту президії Верховної Ради Північно-Осетинської АРСР за допомогу місцевому населенню під час повені. Наполегливо готувався до вступу у ВНЗ.

1958 року став студентом історичного факультету Чернівецького держуніверситету. Очолив комсомольську організацію факультету, був членом комітету комсомолу університету. На етапі підготовки дипломної отримав направлення до Софійського університету, де протягом 8 місяців вивчав матеріали архівів, бібліотек, що стосувалися теми дипломної роботи. Університет закінчив з червоним дипломом і 1963 року був направлений в Кам'янець-Подільський державний педагогічний інститут на посаду асистента кафедри історії. Протягом лютого-грудня 1972 року Анатолій Олексійович вдруге побував на науковому стажуванні в Софійському університеті, що дало імпульс новим дослідженням й привело згодом до появи фундаментальної праці – монографії «Вітчизняний фронт і народно-демократична революція в Болгарії» (Львів, 1985, 224с.).

Кам'янецький період був найтривалішим у часі і найпродуктивнішим за наслідками праці – тут Анатолій Олексійович сповна реалізував свої можливості. Під науковим керівництвом професора Л.А. Коваленка завершив дисертаційне дослідження, 1967 року успішно захистив його й отримав науковий ступінь кандидата історичних наук. Того ж року був обраний деканом історико-філологічного, 1968-го, після роз'єднання факультету на два, очолив історичний. 1970 року атестований званням доцента.

На початку 1975 року з появою посади проректора з наукової роботи обійняв її і докладав зусиль до розгортання в інституті наукових досліджень, зростання якісного складу науково-педагогічних кадрів. 1977 року, після виходу на пенсію І.В. Іваха, став ректором Кам'янець-Подільського державного педінституту й очолював його до кінця листопада 2001 року.

За цей період помітно зросла матеріальна база закладу. 1986 року ректор добився передачі інституту трьох корпусів (7 тис. м² площі) закритого загальнотехнічного факультету Хмельницького технологічного інституту побутового обслуговування, будівництва нових гуртожитків, що дало надійний прихисток 2278 студентам.

Удосконалювалася структура закладу – з'явилися дефектологічний факультет, 2001 року реорганізований в Інститут соціальної реабілітації та розвитку дитини, Центр дослідження історії Поділля Інституту історії України та Центр мовознавчих студій Інституту української мови НАН України, факультет довузівської підготовки, помітно збільшилась кількість спеціальностей та кафедр.

Зріс і контингент студентів: якщо 1963 року в інституті навчалося 3607 студентів, у тому числі 1335 на стаціонарі, то вже 1985 року – 3999, 1991 р. – 5757 осіб, а 1997-го - 4469.

Ректор дбав про зростання кадрового потенціалу: 1963 року на 13 кафедрах працювало 112 осіб і лише 23,2 відсотки мали науковий ступінь і вчене звання, 1974 р. – 17 кафедр, 177 викладачів і 27,1% склав якісний показник, 1991 р. на 23 кафедрах – 291 викладач, якісний показник – 41,2%, а 1997-го – 28, 264 і 75% відповідно.

Закономірно, що 1996 року Державна акредитаційна комісія 14 спеціальностям із 16 надала четвертий рівень акредитації і 8 квітня 1997 року акредитувала інститут за найвищим четвертим рівнем. Це стало підставою для реорганізації закладу в університет: 28 червня 1997 року у відповідності з постановою Кабінету Міністрів України №628 в Кам'янці-Подільському з'явився педуніверситет.

А.О. Копилов брав активну участь у житті регіону. Як науковець долучився до відродження репресованого в 30-і роки краєзнавчого руху – утворення 1964 року Хмельницького обласного історико-краєзнавчого товариства, проведення, починаючи з 1965 року, одинадцяти Подільських історико-краєзнавчих конференцій, написання історії міст і сіл Хмельницької області. Підготував нариси історії Білогір'я та селища Ямпіль цього ж району. Важливим напрямом його наукових досліджень була історія закладу, особливо періоду функціонування державного українського університету (1918-1921 рр.), діяльність у Кам'янці-Подільському ректора університету професора Івана Огієнка. Обирався членом бюро Кам'янець-Подільського міськкому компартії

України, депутатом міської та обласної рад, очолював міську організацію товариства «Знання».

Наприкінці листопада 2001 року із закінченням терміну контракту управління університетом передав своєму вихованцеві О.М. Завальнюку, залишившись радником ректора. Згодом за станом здоров'я перейшов на заслужений відпочинок. На жаль, він був нетривалим – після кількох інсультів у грудні 2007 року його земне буття завершилося.

Наукова праця й ректорські досягнення А.О. Копилова достойно відзначені державою. Він нагороджений орденами «Знак пошани» (1981), «Трудового Червоного Прапора» (1986), медаллю К.Д. Ушинського (1986), Почесною грамотою Узбецької РСР та нагрудним знаком «Відмінник освіти Узбецької РСР», Золотою медаллю Міжнародної кадрової академії «За заслуги в освіті» (2011), орденом «Святий Дмитро Солунський» IV ст., Почесними грамотами Міністерства освіти і науки України, обласної та міської рад. 1991 року Держкомітет СРСР у справах освіти присвоїв йому вчене звання професора, а 1993 року перший Президент незалежної України – Заслуженого працівника освіти України.

Найвищою нагородою Анатолія Олексійовича є його сім'я, яку створив разом з Аллою Прокопівною, сини Сергій та Андрій – вихованці історичного факультету. Сергій Анатолійович став доктором історичних наук, професором і, як батько, успішно вже більше 10 років очолював історичний факультет Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. З серпня 2012 року продовжує справу батька, очоливши університет.

Наукові праці А.О. Копилова

I. Окремі видання

1. Початок боротьби Болгарської робітничої партії за створення Вітчизняного фронту / А.О. Копилов. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. педінститут, 1965. – 30 с.
2. Начало борьбы Болгарской рабочей партии за создание Отечественного

- фронта : учеб.-метод. разработка / А.А. Копылов. – Каменец-Подольский : Каменец-Подол. гос. пединститут, 1966. – 29 с.
3. Антифашистський рух Опору в країнах Західної Європи у роки Другої світової війни (1939-1945 рр.) : навч.-метод. розроб. / А.О. Копилов, М.Г. Кукурудзяк. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. пединститут, 1976. – 30 с.
 4. Міжнародний комуністичний і робітничий рух (1917-1978 рр.) : метод. вказівки до спецсемінару для студ. IV курсу іст. ф-ту / А.О. Копилов, М.Г. Кукурудзяк. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. пединститут, 1976. – 47 с.
 5. Комсомол і молодь Хмельниччини у роки Великої Вітчизняної війни : метод. розроб. / А.О. Копилов, О.Т. Щур. – Хмельницький : Знання, 1979. – 46 с.
 6. 3 історії українсько-болгарських зв'язків (до 1300-річчя утворення Болгарської держави) / А.О. Копилов, М.Г. Кукурудзяк, І.О. Ткач. – Хмельницький : Знання, 1981. – 24 с.
 7. Георгій Димитров – видатний діяч міжнародного комуністичного і робітничого руху (до 100-річчя з дня народження) / А.О. Копилов, М.Г. Кукурудзяк. – Хмельницький : Знання, 1982. – 38 с.
 8. Народній республіці Болгарія 40 років : метод. розроб. на допомогу лектору / А.О. Копилов, М.Г. Кукурудзяк. – Хмельницький : Знання, 1984. – 24 с.
 9. Отечественный фронт и народно-демократическая революция в Болгарии / А.А. Копылов. – Львов : Вища школа, 1985. – 222 с.
 - 10.3 історії українсько-болгарських зв'язків : метод. розроб. на допомогу лектору / А.О. Копилов, М.Г. Кукурудзяк. – Хмельницький : Знання, 1985. – 32 с.
 11. Пролетарський інтернаціоналізм в дії (солідарність трудящих Радянського Союзу з республіканською Іспанією в 1936-1939 рр.) : метод. розроб. / А.О. Копилов, М. Г. Кукурудзяк. – Хмельницький : Знання, 1987. – 24 с.
 12. Хотинське повстання / А.О. Копилов, В.М. Курило, М.І. Панчук. – К. :

Політвидав України, 1989. – 111 с.

13. Педагогічному – 75 / А.О. Копилов. – Кам'янець-Подільський, 1993. – 11 с.

14. Генеалогія : навч.-метод. посіб. / А.О. Копилов, О.А. Юга. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ.ун-т, 2007. – 50 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

15. Повстання 9 вересня 1944 року в Болгарії / А.О. Копилов // Тези доповідей VI Української славистичної конференції, 13-18 жовт. 1964 р. – Чернівці, 1964. – С. 280-281.

16. Виникнення нелегальної преси Вітчизняного фронту Болгарії (1942-1944 рр.) / А.О. Копилов // Звітна наукова конференція кафедр Кам'янець-Подільського педагогічного інституту за 1964 р. : тези доп. – Кам'янець-Подільський, 1965. – С. 51-53.

17. Стратегія і тактика Болгарської комуністичної партії в період підготовки і проведення повстання 9 вересня 1944 року / А.О. Копилов // Звітна наукова конференція кафедр Кам'янець-Подільського педінституту за 1964 р. : тези доп. – Кам'янець-Подільський, 1965. – С. 56-57.

18. Посилення руху Опору в Болгарії під впливом перемог Радянської Армії / А.О. Копилов // Питання нової і новітньої історії. – К., 1965. – Вип. 1. – С. 28-34.

19. Верный залог : [об участии болгарской молодежи в вооруженной борьбе против фашизма] / А.А. Копылов // Молодой коммунист. – 1966. – № 9. – С. 100-104.

20. Роль Вітчизняного фронту Болгарії в перемозі народно-демократичної революції / А.О. Копилов // Звітна наукова конференція кафедр Кам'янець-Подільського педінституту за 1965 рік : тези доп. – Кам'янець-Подільський, 1966. – С. 20-21.

21. Діяльність комітетів Вітчизняного фронту Болгарії в лавах монархо-фашистської армії (1942-1944 рр.) / А.О. Копилов // Звітна наукова конференція кафедр інституту за 1965 рік : тези доп. – Кам'янець-Подільський, 1966. – С. 19-20.

22. До питання про утворення національного комітету Вітчизняного фронту в Болгарії / А.О. Копилов // Питання нової та новітньої історії : міжвідомч. наук. зб. – К., 1966. – Вип. 3. – С. 85-93.
23. Білогір'я [Білогірський р-н] / А.О. Копилов // Історія міст і сіл Української РСР. Хмельницька область. – К., 1971. – С. 93-102.
24. Ямпіль [Білогірський р-н] / А.О. Копилов // Там само. – С. 102-110.
25. Солідарність трудящих Поділля з революційною визвольною війною в Іспанії / А.О. Копилов // V Подільська історико-краєзнавча конференція : тези доп. – Кам'янець-Подільський, 1980. – С. 39-41.
26. К вопросу о функциях комитетов Отечественного фронта непосредственно после 9 сентября 1944 г. / А.А. Копылов // Резюме: Первый международный конгресс по болгаристике. – София, 1981. – Т. 1: I секция: Българската държава през вековете; 4 подсекция: Социалистическа България. – С. 151-152.
27. Географія руху солідарності трудящих Поділля з антифашистською боротьбою болгарського народу в 1923-1925 рр. / А.О. Копилов // Проблеми історичної географії Поділля : тези доп. обл. наук. конф/. – Кам'янець-Подільський, 1982. – С. 95-96.
28. Участие комитетов Отечественного фронта в подготовке и проведении выборов в Народное собрание Болгарии (июнь-ноябрь 1945 г.) / А.А. Копылов // Узловые вопросы советского славяноведения : тез. докл. и сообщ. IX Всесоюз. науч. конф. историков-славистов, 21-23 сент. 1982 г., г. Ужгород. – Ужгород, 1982. – С. 97-98.
29. К вопросу о функциях комитетов Отечественного фронта непосредственно после 9 сентября 1944 г. / А.А. Копылов // Българската държава през вековете : доклади. – София, 1982. – Т. 2: България в международните отношения след 1878 година: Социалистическа България. – С. 383-388.
30. Устремленность к высоким общественным целям – важный стимул трудовой деятельности / А.А. Копылов // Актуальные проблемы морального стимулирования труда в условиях развитого социализма : тез. докл. Хмел.

обл. науч.-практ. конф. – Каменец-Подольский, 1985. – С. 19.

- 31.Інтернаціональні зв'язки трудящих Хмельниччини і Силістринського округу НРБ / А.О. Копилов // Тези доповідей VI-ої Подільської історико-краєзнавчої конференції (секція історії радянського періоду). – Кам'янець-Подільський, 1985. – С. 15-16.
- 32.Вшанування пам'яті В. П. Затонського у Кам'янці-Подільському / А.О. Копилов // Видатний партійний і державний діяч В. П.Затонський. До 100-річчя від дня народження : тези доп. наук. конф.. – Кам'янець-Подільський, 1988. – С. 95-96.
- 33.Пути повышения роли сельской малокомплектной школы в реализации продовольственной программы СССР / А.А. Копылов, А.С. Хоптяр // Совершенствование работы сельской школы : межвузовский сборник. – Смоленск, 1989. – С. 115-118.
- 34.Т.Г. Шевченко і сучасність / А.О. Копилов // Т.Г. Шевченко і Поділля : тези доп. наук.-практ. конф. присвяч. 175-річчю від дня народж. Т.Г. Шевченка. – Кам'янець-Подільський, 1989. – Ч. I. – С. 3-4.
- 35.Реорганізація Вітчизняного фронту Болгарії в єдину суспільно-політичну організацію / А.О. Копилов // XXXXII звітна наукова конференція кафедр Кам'янець-Подільського педінституту. – Кам'янець-Подільський, 1991. – С. 29-30.
- 36.Реорганизация Отечественного фронта Болгарии в единую общественно-политическую организацию / А.А. Копылов // Болгаристика в системе общественных наук: опыт, уроки, перспективы : тез. докл. и сообщ. Второй всесоюз. конф. по болгаристике (II Дриновских чтений), 5-7 февр. 1991 г. – Харьков, 1991. – С. 78-79.
- 37.Історичні аспекти болгарської культури на Україні / А.О. Копилов // Культура України і слов'янський світ : наук.-практ. конф. : тези доп. та повідомл. – Кам'янець-Подільський; К., 1992. – Ч. 1. – С. 85-87.
- 38.Професор І. І. Огієнко – ректор Кам'янець-Подільського державного українського університету / А.О. Копилов // Духовна і науково-педагогічна

діяльність І.І. Огієнка в контексті українського національного відродження.
До 110-річчя від дня народження : тези доп. наук.-теорет. конф. –
Кам'янець-Подільський, 1992. – С. 3-7.

39. Події визвольної війни на Подільській землі (1646-1654 рр.) / А.О. Копилов
// Поділля в роки визвольної війни українського народу 1648-1654 роки :
тези доп. наук.-практ. конф. – Дунаївці, 1992. – С. 3-5.
40. Кам'янець-Подільський державний педагогічний інститут: історія і
сучасність / А.О. Копилов // XXXXIII звітна наукова конференція кафедр
Кам'янець-Подільського педагогічного інституту за 1991-1992 рр. : тези доп.
(секція суспільних наук). – Кам'янець-Подільський, 1993. – С. 3-11.
41. Історичні аспекти переселення болгар на землі України в період XIV – XIX
ст. / А.О. Копилов // XXXXIII звітна наукова конференція кафедр
Кам'янець-Подільського педагогічного інституту за 1991-1992 рр. : тези доп.
(секція суспільних наук). – Кам'янець-Подільський, 1993. – С. 80-81.
42. До питання про створення історико-архітектурного заповідника "Ізяслав" /
А.О. Копилов, А.І. Товстяновський // Велика Волинь: минуле й сучасне :
матер. міжнар. наук. краєзн. конф., жовт. 1994 р. – Хмельницький ; Ізяслав ;
Шепетівка, 1994. – С. 396-39.
43. Кам'янець-Подільський учительський інститут у Великій Вітчизняній війні
1941-1945 рр. / А.О. Копилов // Матеріали IX-ої Подільської історико-
краєзнавчої конференції, присвяч. 50-річчю Перемоги у Великій
Вітчизняній війні. – Кам'янець-Подільський, 1995. – С. 42-44.
44. Українські державні інституції в Кам'янці-Подільському восени 1919 –
влітку 1920 року / А.О. Копилов // Матеріали IX-ої Подільської історико-
краєзнавчої конференції, присвяч. 50-річчю Перемоги у Великій
Вітчизняній війні. – Кам'янець-Подільський, 1995. – С. 278-281.
45. Поділля в українсько-болгарських зв'язках останньої чверті XIX ст. / А.О.
Копилов // Поділля і Волинь в контексті історії українського національного
відродження : наук. зб. – Хмельницький, 1995. – С. 126-129.
46. Переселення болгар на українські землі у XIV – XIX ст. / А.О. Копилов //

- Наукові праці історичного факультету / Кам'янець-Поділ. держ. педінститут.
– Кам'янець-Подільський, 1995. – Т. 1. – С. 93-105.
47. Дітище Івана Огієнка / А.О. Копилов, О.М. Завальнюк // Дивокрай : науково-краєзнавчий альманах. – Хмельницький, 1995. – Вип. 1 : Південно-Східна Волинь. – С. 82-89.
48. Спогади Івана Огієнка "Рятування України, на службі своєму народові" – важливе джерело до вивчення історії УНР / А.О. Копилов // Велетень науки : матер. всеукр. наук.-пед. читань, присвяч. вивченню спадщини Івана Огієнка, 15-16 січ. 1996 р. – К., 1996. – С. 59-65.
49. Starania o otwarcie Uniwersytetu Panstwowego w Kamieniu Podolskim w 1918 roku / А.О. Копилов, О.М. Завальнюк // Studia Historyczne. – Krakow. – R. 39. – 1996. – Z.3 (154). – S. 341-356.
50. І. І. Огієнко про польську військову присутність в Кам'янці-Подільському в 1919-1920 рр. / А.О. Копилов // Наукові праці історичного факультету / Кам'янець-Поділ. держ. педінститут. – Кам'янець-Подільський, 1996. – Т. 2. – С. 189-194.
51. Визволення Болгарії від османського гніту та Україна : [до 120-ої річниці російсько-турецької війни] / А.О. Копилов, А.А. Заводовський // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педінституту. Історичні науки. – Кам'янець-Подільський, 1997. – Т. 1(3). – С. 96-114.
52. Л. А. Коваленко як історик Угорщини / А.О. Копилов // Academia на пошану професора Леоніда Антоновича Коваленка: до 90-річчя від дня народження. – Кам'янець-Подільський, 1997. – Т. 1. – С. 192-194.
53. Виступ на презентації Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету 22 жовтня 1997 року / А.О. Копилов // Освіта, наука і культура на Поділлі : зб. наук. пр. – Кам'янець-Подільський, 1998. – Т. 1. – С. 3-8.
54. 3 когорти подвижників : [про І. С. Зеленюка] / А.О. Копилов // Освіта, наука і культури на Поділлі : зб. наук. пр. – Кам'янець-Подільський, 1998. – Т. 1. – С. 220-225.
55. Віхи історії: основні етапи становлення і розвитку вищого педагогічного

- закладу Хмельниччини / А.О. Копилов, О.М. Завальнюк // Кам'янець-Подільський державний педагогічний університет. – Кам'янець-Подільський, 1998. – С. 2-6.
- 56.Визволення Болгарії від османського гніту та Україна / А.О. Копилов, А.А. Заводовський // Україна і Болгарія: віхи історичної дружби : матер. міжнар. конф., присвяч. 120-річчю визволення Болгарії від османського іґа, м. Одеса, 29-31 жовт. 1998 р. – Одеса, 1999. – С. 10-14.
- 57.Союзнницькі дії польсько-українських військ на Поділлі у 1920 р. / А.О. Копилов, О.М. Завальнюк // Поляки на Хмельниччині: погляд крізь віки : зб. наук. пр. за матер. міжнар. конф., 23-24 черв. 1999 р. – Хмельницький, 1999. – С. 275-282.
- 58.Кам'янець-Подільський державний український університет: від ідеї заснування до ліквідації (1917-1921 рр.) / А.О. Копилов, О.М. Завальнюк // Укр. іст. журн. – 1999. – № 4. – С. 41-50 ; №5. – С. 26-36.
- 59.Зовнішня політика С. В. Петлюри: прорахунки та упущені можливості (актуальна точка зору) / А.О. Копилов // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету. Історичні науки. – К., 1999. – Т. 3(5). – С. 302-306.
- 60.Православна церква в Україні та національно-визвольна боротьба балканських слов'янських народів у 60-80-х рр. ХІХ ст. / А.О. Копилов, А.А. Заводовський // Укр. істор. журн. – 2000. – №5. – С. 97-110.
- 61.Українсько-болгарське церковне співробітництво та його роль у національно-державному відродженні Болгарії (70-ті роки ХІХ ст.) / А. О. Копилов // Матеріали міжнародного конгресу українських істориків. – Чернівці, 2000. – С.67-85.
- 62.Православна церква на Поділлі та національно-визвольна боротьба балканських слов'янських народів у 60-80-х рр. ХІХ ст. / А.О. Копилов // Матеріали Х-ої Подільської історико-краєзнавчої конференції. – Кам'янець-Подільський, 2000. – С. 173-180.
- 63.Болгарська соціал-демократія в період ладу народної демократії (вересень 1944 – серпень 1948 рр.) / А.О. Копилов // Політологічний вісник : матеріали

міжнар. наук.-практ. конф. "Соціал-демократична ідея в українському та європейському політичному просторі", 9-10 лют. 2001 р. – К., 2001. – Вип. 8. – С. 363-370.

64. Кам'янець-Подільський державний український університет (1918-1921 рр.) / А.О. Копилов, О.М. Завальнюк // Кам'янець-Подільський державний університет: минуле і сьогодення. – Кам'янець-Подільський, 2003. – С. 7-40.
65. Вплив визвольної боротьби балканських слов'ян на трансформацію слов'янської ідеї в суспільно-політичній думці України другої половини ХІХ ст. / А.О. Копилов, А.А. Заводовський // Укр. іст. журн. – 2003. – №3. – С. 112-126.
66. Вплив визвольної боротьби балканських слов'ян на трансформацію слов'янської ідеї в суспільно-політичній думці України другої половини ХІХ ст. (продовження) / А. О. Копилов, А. А. Завадовський // Укр. іст. журн. – 2005. – № 3. – С. 148-164.
67. Кам'янець-Подільський державний університет: історичний факультет / А.О. Копилов, О.М. Завальнюк, В.Н. Рокачук // Історія в середніх і вищих навчальних закладах України. – 2006. – № 11-12. – С. 16-24.

ІІІ. Про А.О. Копілова

1. Копылов А.А. // Историки-слависты СССР : биобиблиогр. справ. / сост.: С.И. Сидельников, Г.И. Чернявский. – Харьков, 1969. – С. 39.
2. Славчева Ц. Копылов Анатолий Алексеевич / Ц. Славчева // ИсторическатаБългаристика в чужбина 1944-1980 : биобиблиогр. справ. – София, 1983. – С. 299-300.
3. Степанков В.С. Професор А.О. Копилов – вчений-педагог / В.С. Степанков, М.І. Красуцький // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету. Історичні науки. – Кам'янець-Подільський, 2006. – Т. 16: На пошану професора А.О. Копілова. – С. 9-19.
4. Красуцький М.І. Копилов Анатолій Олексійович / М.І. Красуцький, В.С. Степанков // Кам'янець-Подільський державний університет в особах. – Кам'янець-Подільський, 2003. – Т. І. – С. 205-219.

5. Анатолій Олексійович Копилов : Особистість у вимірі епохи. Дослідження. Спогади. Документи. Бібліографія / Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка ; [уклад.: О.М. Завальнюк, В.С. Степанков ; відп. ред. В.С. Степанков]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2011. – 320 с.: іл.

Завальнюк Олександр Михайлович,
доктор історичних наук, професор, ректор
Кам'янець-Подільського національного університету
імені Івана Огієнка упродовж 2001-2012 рр., професор
кафедри історії України

Народився 28 листопада 1951 р. у м. Сміла Черкаської області. Батьки – вчителі. У 1966 р. закінчив із відзнакою Підпилип'янську восьмирічну, а у 1968 р. – із золотою медаллю Приворотську середню школу Кам'янець-Подільського району Хмельницької області. У 1968-1972 рр. – студент історичного факультету Кам'янець-Подільського державного педінституту. Набуваючи фаху вчителя історії та суспільствознавства, з відповідальністю і вчасно виконував навчальні завдання своїх викладачів- професорів Л.А.Коваленка, П.Ф.Лаптіна, доцентів А.О.Копилова, І.С.Винокура, М.Ф.Александрі, П.Ф.Щербини, О.Д. Степенка, В.В.Зайцева, А.А.Грицюка, І.Й.Козака, А.С.Хоптяра, І.Ю.Гнатенка, старших викладачів Б.М.Кушніра, В.А.Радіоненка, викладача В.С.Степанкова, З.Я.Маслової та інших, з великою зацікавленістю сприймав їхні лекції, які розширювали його історичний кругозір, вчився у наставників уміння аналізувати історичний матеріал, обґрунтовувати конкретні наукові положення, бачити причинно-наслідковий зв'язок між різними подіями і фактами вітчизняної та світової історії, робити відповідні висновки. Працював у науковому студентському гуртку з історії СРСР XIX ст. (керівник – П.Ф.Щербина), вивчав ставлення „Колокола” Герцена до буржуазних реформ

1860-х рр. в Росії. За результатами дослідження виконав конкурсну працю (2 др. арк.), яка на Всесоюзному конкурсі студентських наукових робіт у 1972 р. виборола диплом І ступеня, а також кваліфікаційну дипломну роботу, яку ДЕК відзначила як одну з найкращих.

Одержавши диплом з відзнакою, почав працювати вчителем історії Крилівської середньої школи Корецького району на Рівненщині. У 1973-1974 рр. проходив строкову військову службу в лавах радянської армії. Після демобілізації продовжив учительську кар'єру в Орининській середній школі-інтернаті Кам'янець-Подільського району, повністю склав кандидатський мінімум. У 1976-1979 рр. навчався в аспірантурі Київського державного педагогічного інституту ім. О.М.Горького, де під керівництвом доктора історичних наук, професора М.Д.Березовчука виконав кандидатську дисертацію „Селянський аграрний рух на Правобережній Україні (березень 1917-січень 1918 рр.)”, яку успішно захистив у Київському державному університеті ім. Тараса Шевченка у жовтні 1980 р.

З 1979 р. працює в Кам'янець-Подільському педінституті (згодом – педуніверситеті, державному і, нарешті, національному університеті імені Івана Огієнка): асистентом, старшим викладачем і доцентом кафедри історії СРСР і УРСР, доцентом і професором кафедри історії України. В добу незалежної України виконав і успішно захистив в Інституті історії України НАН України докторську дисертацію „Утворення і діяльність державних українських університетів (1917-1921 рр.)”. У навчальному процесі на історичному факультеті читає лекції і проводить семінарські заняття з новітньої історії України та спецкурсу з проблем становлення національної української освіти у 1917-1920 рр. Під його керівництвом виконуються магістерські роботи, а також кандидатські і докторські дисертації (вже захищено 7 дисертаційних робіт). Заснував наукову школу „Україна наприкінці ХІХ ст. - у 30-х рр. ХХ ст.”, у складі якої нині працюють 14 осіб – 3 доктори і 11 кандидатів історичних наук.

Крім викладацької, займався й управлінською діяльністю. У 1982-84 рр. – заступник декана, 1993-2001 рр. – декан історичного факультету, 2001-2012 рр.

– ректор університету. На посаді керівника вишу докладав багато зусиль для росту професорсько-викладацького колективу, підвищення його авторитету і зростання рейтингу в Україні, наукових здобутків викладачів і студентів. Станом на середину 2012 р. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка на національному рейтингу, проведеному Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України, посів 14 місце серед 32 класичних університетів нашої держави, а в рейтингу „ТОП-200”, складеному кафедрою ЮНЕСКО в Україні, - 97-е місце серед 200 найкращих українських вишів. У 2002-2011 рр. вчені університету опублікували 21810 наукових праць, зокрема 274 монографії, провели 277 наукових конференцій, 109 з яких мали статус міжнародних. За рівнем наукових досягнень у 2011 р. заклад посів 5 місце серед всіх класичних університетів України. К-ПНУ імені Івана Огієнка прийняли до Міжнародної та Євразійської асоціацій університетів.

Наукові інтереси професора Завальнюка О.М. охоплюють такі проблеми історії України, як становлення і функціонування національної університетської освіти у 1917-1921 рр., історія української школи у 1917-2012 рр., збройна боротьба за українську державність у 1919-1920 рр., наукове краєзнавство та інші. Ці та інші складові вітчизняної історії ХХ – початку ХХІ ст. знайшли відображення у понад 560 його наукових публікацій, 72 з яких – монографії, посібники, брошури, 12 статей у зарубіжних виданнях. Взяв участь у 172 міжнародних, всеукраїнських і регіональних наукових конференціях, семінарах і круглих столах. У періодичній пресі опублікував майже 100 матеріалів. У 2008 і 2011 р. очолював рейтинг науковців університету.

Започаткував збірки статей: „Наукові праці історичного факультету Кам'янець-Подільського педагогічного інституту” (нині - „Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Історичні науки”) (забезпечив вихід у світ 10 томів), „Освіта, наука і культура на Поділлі” (20 томів). Зініціював кілька інших наукових збірників – багато профільних „Наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка” (у 2002-2011 рр. побачили світ 34 томи) і

„Вісника Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка” (у 2008-2011 рр. вийшли друком 28 томів), „Іван Огієнко і сучасна наука та освіта” (у 2003-2012 рр. – 9 випусків). Відповідальний редактор двох наукових фахових видань, член редколегій одного наукового журналу та двох збірників статей. У 2011 р. університетопублікував 85 наукових збірок, 12 з яких віднесені до фахових видань Мінмолодьспорту України. Крім того, у 2004-2011 р. побачили світ 66 збірників статей студентів вишу.

Керує осередком Українського історичного товариства імені М.Грушевського. Член президії Національної спілки краєзнавців України, член Національної ради з питань краєзнавства та Національної спілки журналістів України. У 1998-2002 рр. – депутат Кам'янець-Подільської міської ради, у 2003-2006 рр. – член виконавчого комітету міськради, з 2010 р. – депутат Хмельницької обласної ради.

Заслужений працівник освіти України. Почесний краєзнавець України. Академік трьох академій -Академії наук вищої освіти України, Міжнародної кадрової академії та Академії педагогічних та соціальних наук (Росія).Лауреат всеукраїнських премій імені Дмитра Яворницького та Івана Огієнка, обласних премій Юхима Сіцінського, Іона Винокура та Миколи Дарманського. Нагороджений багатьма державними, рейтинговими та заохочувальними нагородами, зокрема орденом „За заслуги III ступеня”, „Грамотою Верховної Ради України”, „Почесною грамотою Верховної Ради України”, орденами св. Володимира III і IV ступенів, зіркою „Патріот України”, золотою медаллю „За заслуги в освіті”, срібними медалями „Незалежність України”, „За патріотизм”, знаками Ярослава Мудрого, Петра Могили, Івана Крип'якевича, Української федерації вчених, „Честь і шана”, „Лідер України”, „За заслуги перед міською громадою”, „За наукові досягнення”, „Свята Софія”, „Інтелект нації”, „За успіхи у науково-педагогічній діяльності”.

Одружений. Разом з дружиною Ольгою Йосипівною виховав двох доньок – Олесю і Оксану, педагогів за фахом. Має трьох онуків – Сашка, Макара і Андрія.

Наукові праці О.М. Завальнюка

І. Окремі видання

1. Утворення і діяльність державних українських університетів (1917-1921 рр.) / О.М.Завальнюк. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2011. – 644 с.
2. Українська еліта і творення національної університетської освіти: фундатори й будівничі (1917-1920рр.) / О.М. Завальнюк. - Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2005.– 496 с.
3. Історія Кам'янець-Подільського державного українського університету в іменах (1917-1921 рр.) / О.М. Завальнюк. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2006. – 632 с.:іл.
4. Свято відкриття Кам'янець-Подільського державного українського університету. Дослідження. Документи. Матеріали / О.М. Завальнюк. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2008. – 280 с.
5. Историография Великой Октябрьской социалистической революции на Украине / А.М.Завальнюк [и др.]. – К.: Наук. думка, 1987. – 214 с.
6. Валерій Степанков. Портрет історика-професіонала / О.М. Завальнюк. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2007. – 20 с.
7. Геринович Володимир Олександрович – ректор Кам'янець-Подільського інституту народної освіти / О.М. Завальнюк. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2008. – 28 с.
8. Зачарований українською історією. До 65-річчя від дня народження і 45-річчя науково-педагогічної діяльності доктора історичних наук, професора, академіка УАІН Валерія Степановича Степанкова / [укладач і автор статті О.М. Завальнюк]. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2012. – 252 с.
9. Україна в роки Другої світової війни: навч. посіб. / О.М. Завальнюк. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний педагогічний інститут, 2006. – 124 с.
10. Будівництво української загальноосвітньої школи в роки національно-демократичної революції (1917-1920): іст. нарис /

О.М.Завальнюк,Ю.В.Телячий. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2001. -212 с.

- 11.Бучинський Петро Миколайович – ректор Кам'янець-Подільського інституту народної освіти / О.М. Завальнюк, О.Б. Комарніцький. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2008. – 32 с.
- 12.В ім'я України. Петро Іванович Холодний (1876-1930 рр.) / В.М.Даниленко, О.М. Завальнюк, Г.О. Куриленко, Ю.В. Телячий. – Хмельницький: ПП Мельник А.А., 2006. -206 с.
- 13.Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Хмельницька область / В.Г.Кремень, О.М. Завальнюк та ін. – К.: Знання, 2010. – 447 с.
- 14.Віктор Прокопчук – науковець, педагог / О.М. Завальнюк, Л.В. Баженов. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – 84 с.
- 15.До історії Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (1918-2010 рр.): довідк.-стат. матер. / О.М.Завальнюк, О.Б.Комарніцький. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2011. – 112 с.
- 16.Земства Поділля в добу Української революції 1917-1920 рр. / О.М.Завальнюк, В.Б.Стецюк. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009.–220с.
- 17.Іван Михайлович Конет (до 60-річчя від дня народження та 35-річчя науково-педагогічної праці):біобібліогр. нарис / О.М.Завальнюк, В.С.Прокопчук. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2011. – 160 с.
- 18.Кам'янець-Подільський в Українській революції 1917-1920 рр.: навч. посіб.зі спецкурсу для студ. іст. ф-ту. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. – 116 с.
- 19.Кам'янець-Подільський державний педагогічний університет / А.О.Копилов, О.М.Завальнюк [та ін.]. – Кам'янець-Подільський:Кам'янець-Подільський держ. пед. ун-т, 2008. – 32 с.
- 20.Кам'янець-Подільський державний університет (1918-2003 рр.): іст. нарис / О.М. Завальнюк. О.Б. Комарніцький. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2003. – 108 с.

21. Кам'янець-Подільський державний університет (1918-2004 рр.): іст. нарис / О.М.Завальнюк, О.Б.Комарніцький. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2004. – 120 с.
22. Кам'янець-Подільський державний університет (1918-2005 рр.): іст. нарис / О.М.Завальнюк, О.Б.Комарніцький. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2005. – 172 с.
23. Кам'янець-Подільський державний університет (1918-2006 рр.): іст. нарис / О.М.Завальнюк, О.Б.Комарніцький. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2006. – 196 с.
24. Кам'янець-Подільський державний університет (1918-2007 рр.): іст. нарис / О.М.Завальнюк, О.Б.Комарніцький. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2007. – 228 с.
25. Кам'янець-Подільський державний університет: курсом зростання (2002-2006 рр.) / О.М.Завальнюк, О.Б.Комарніцький. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2006. – 230 с.
26. Кам'янець-Подільський національний університет (1918-2008 рр.): іст. нарис / О.М.Завальнюк, О.Б.Комарніцький. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2008. – 296 с.
27. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка в добу незалежної України / О.М.Завальнюк, О.Б.Комарніцький. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2008. – 768 с.
28. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (1918-2009 рр.): іст. нарис / О.М.Завальнюк, О.Б.Комарніцький. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – 388 с.
29. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (1918-2010 рр.): іст. нарис / О.М.Завальнюк, О.Б.Комарніцький. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. – 380 с.
30. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (1918-2011 рр.): іст. нарис / О.М.Завальнюк, О.Б.Комарніцький. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2011. – 452 с.

31. Кам'янець-Подільський учительський інститут у роки Великої Вітчизняної війни / О.М.Завальнюк, В.С.Прокопчук, А.П.Гаврищук. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2010. – 448 с.
32. Кам'янець-Подільський: іст.-краєзнавчий нарис / О.М.Завальнюк, О.Б.Комарніцький. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2001. – 120 с.:іл.
33. Кам'янець-Подільський: історія і сучасність / О.М.Завальнюк, О.Б.Комарніцький. – Кам'янець-Подільський: ПП „Медобори-2006’’, 2011. – 136 с.
34. Клепатський Павло Григорович – ректор Кам'янець-Подільський інституту народної освіти / О.М.Завальнюк, О.Б.Комарніцький. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2008. – 28 с.
35. Лідер наукової школи. (До 65-річчя від дня народження і 40-річчя науково-педагогічної праці професора Л.В.Баженова) / О.М.Завальнюк, В.С.Прокопчук. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2011. – 180 с.
36. Микола Іванович Бахмат: людина, вчений, керівник / О.М.Завальнюк, О.Б.Комарніцький. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – 60 с.
37. Микола Скиба: людина, вчений, ректор / О.М.Завальнюк, О.П.Григоренко. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – 20 с.
38. Минуле і сучасне Кам'янця-Подільського: політики, військові, підприємці, діячі освіти, науки, культури й медицини: іст. нариси / О.М.Завальнюк, О.Б.Комарніцький. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2003. – 316 с.
39. Минуле й сучасне Кам'янця-Подільського: політики, військові, підприємці, діячі освіти, науки, культури й медицини: іст. нариси / О.М.Завальнюк, О.Б.Комарніцький, В.Б.Стецюк. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2007. – Вип.2. – 452 с.
40. Нариси історії Кам'янця-Подільського / О.М.Завальнюк, О.Б. Комарніцький. – Львів: Центр Європи, 2006. – 136 с.: іл.
41. Нариси історії Поділля: на допомогу вчителю / І.С.Винокур, Л.В.Баженов, О.М.Завальнюк [та ін.]. – Хмельницький: Облполіграфвидав, 1990. – 328 с.

42. Народний мер (до 55-річчя від дня народження міського голови м. Кам'янця-Подільського (2008-2010 рр.) Анатолія Макаровича Нестерука) / О.М.Завальнюк, О.Б.Комарніцький. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. – 136 с.
43. Науково-дослідний сектор Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (2007-2012 рр.) / О.М.Завальнюк, І.М.Конет. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2012. – 140 с.: іл.
44. Нацистський окупаційний режим в генеральній окрузі „Волинь-Поділля” (1941-1944 рр.) / О.М.Завальнюк, Ю.В.Олійник. – Хмельницький: «Поліграфіст-2», 2012. – 210 с.
45. Нацистський окупаційний режим на Хмельниччині. 1941-1944: док. і матер. / [упоряд.: Вавринчук М.П., Завальнюк О.М. та ін.]. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2009. – 576 с.
46. Новітня аграрна історія України: навч. посіб. / О.М.Завальнюк, І.В.Рибак. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2004. – 288 с.
47. Освіта України в роки національно-демократичної революції (1917-1920): з хроніки подій / В.М.Даниленко, О.М.Завальнюк, Ю.В.Телячий. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2005. – 264 с.
48. Петро Атаманчук: портрет науковця-професіонала / О.М.Завальнюк, І.М.Конет. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – 52 с.
49. Подільські містечка в добу Української революції (1917-1920 рр.) / О.М.Завальнюк, О.Б.Комарніцький. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2005. – 320 с.
50. Сільськогосподарський факультет Кам'янець-Подільського державного українського університету (1919-1921 рр.: Дослідження. Документи. Матеріали / О.М.Завальнюк, О.Б.Комарніцький. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2004. -512 с.
51. Україна в період Другої світової війни: навч. посіб. / О.М.Завальнюк, С.В.Стецюк, С.В.Трубчанінов. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2012. – 544 с.

52. Українська Галицька армія на Поділлі / О.М.Завальнюк, Ю.В.Олійник. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2001. – 148 с.
53. Українська національно-демократична революція. Відновлення державності українського народу: метод. розробка / А.Г.Філінюк, О.М.Завальнюк, Е.М.Мельник. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський держ. пед. ін-т, 1996. – 64 с.
54. Хведорів (Федоров) Михайло Михайлович – ректор Кам'янець-Подільського інституту народної освіти / О.М.Завальнюк, О.Б.Комарніцький. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2008. – 24 с.
55. Хмельниччина у 1941-1944 рр.: хроніка війни / О.М.Завальнюк, О.Б.Комарніцький, Ю.В.Олійник. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2005. – 140 с.
56. Юрій Телячий: на злеті творчості / О.М.Завальнюк, В.С.Прокопчук. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. – 36 с.: іл.
57. Юрій Теплінський: портрет математика-професіонала / О.М.Завальнюк, І.М.Конет. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. – 40 с.: іл.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

58. Академік В.І.Вернадський і творення національної університетської освіти в Україні / О.М.Завальнюк // Історія України: маловідомі імена, події, факти: зб. ст. – К.: Ін-т іст. Укр. НАН Укр., 2002. – Вип.20-21. – С.486-497.
59. Архівні джерела про заснування Кам'янець-Подільського державного українського університету / О.М.Завальнюк // Студії з архівної справи та документознавства: зб. наук. пр. – К.: УНДІАСД, 2003. – Т.9. – С.59-64.
60. Біографія Івана Огієнка за українськими часописами 1918-1919 рр. / О.М.Завальнюк // Іван Огієнко і сучасна наука та освіта: наук. зб. Серія: іст. та філолог. -Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський держ. ун-т, 2005. – Вип.2. – С.93-100.
61. Будівництво національної університетської освіти – складова частина українського державотворення / О.М.Завальнюк // Українське

державотворення: уроки, проблеми, перспективи. – Львів, 2001. – Ч.1. – С.72-77.

62. Вироблення концепції будівництва Українського національного університету (початок ХХ ст. – 1920 р.) / О.М.Завальнюк // Етнічна історія народів Європи: зб. наук. пр. – К.: Київський нац. ун-т імені Тараса Шевченка, 2001. – Вип.12. – С.80-85.
63. Від Батурина до Києва: доля проекту «Український національний університет» (1760-1917 рр.) / О.М.Завальнюк // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: історія. – К., 2002. – Вип. 62. – С. 5-9.
64. Гетьман Павло Скоропадський: розбудова національної університетської освіти / О.М.Завальнюк // Гетьманат Павла Скоропадського: історія, постаті, контр версії. – К.: Вид-во імені Олени Теліги, 2008. – С.204-214.
65. Громадськість України і заснування Кам'янець-Подільського університету (1918 р.) / О.М.Завальнюк // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н.Каразіна: Історія. – Харків: НМЦ „СД”, 2004. – Вип.36 (633). – С.97-107.
66. Дмитро Антонович і проблеми реформування вищої освіти в Україні у 1919 р. / О.М.Завальнюк // DmytroAntonovicaukrainskaumenoveda. Vychazike 130 vyrocinarozeniD. Antonovice | SestavilaDagmarPetiskova / NaradniknihonaCeskeRepybliky; Slovianskaknihovna. – Praha, 2009. – S.65-72.
67. 3 історії заснування національних українських університетів / О.М.Завальнюк // Історична і політична наука в Україні: наук. зб. на пошану академіка І.Ф.Кураса. – К.: Ін-т політичних і етнонаціональних досліджень, 2009. – С.283-398.
68. Ідея соборництва в практичній діяльності українських університетів (1918-1920 рр.) / О.М.Завальнюк // Україна Соборна: зб. наук. ст. – К.: Ін-т іст. Укр. НАН Укр., 2005. – Вип.2, ч.2. – С.282-293.

69. Михайло Грушевський і проблема створення українського національного університету / О.М.Завальнюк // Микола Плав'юк. Україна – моє життя. – К.: Вид-во імені Олени Теліги, 2002. – Т.3. – С.945-953.
70. Правовые основы создания и функционирования Каменец-Подольского государственного украинского университета (1918-1920 гг.) / А.М.Завальнюк // Университеты и общество. Вызов XX века. – М.: МГУ им. М.В.Ломоносова, 2004. – С.693-701.
71. Проблема забезпечення учбовою літературою українських університетів у 1918-1920рр. / О.М.Завальнюк // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: історія. – Вінниця: ДП „ДКФ”, 2010. – Вип. 17. – С.81-87.
72. Проблема створення матеріально-технічної бази національної університетської освіти України у 1918-1920 рр. / О.М.Завальнюк // Україна XX ст.: культура, ідеологія, політика: зб.ст. – К.: Ін-т іст. Укр. НАН Укр., 2009. – Вип.15, ч.1. – С.96-117.
73. Роль інтелігенції і громадських чинників у творенні державних українських університетів за Центральної Ради / О.М.Завальнюк // Слов'янський світ і Україна: зб. наук. пр. на пошану ректора РДГУ, проф. Руслана Михайловича Постоловського. – Рівне: О.Зень, 2011. – С.97-110.
74. Российские университеты в контексте движения за украинизацию высшей школы на Украине (март 1917 – апрель 1918 гг.) / А.М.Завальнюк // Гуманитарный вектор / Забайкальский государственный гуманитарно-педагогический университет имени Н.Г.Чернышевского. Серия: история – Чита: Заб ГГПУ, 2010. - №4 (24). – С.14-21.
75. Українські університети: лекційно-пропагандистський, літературно-публіцистичний і редакційно-видавничий аспекти (1917-1920 рр.) / О.М.Завальнюк // Студії з історії Української революції 1917-1921 років: зб. наук. пр.. на пошану Руслана Яковича Пирога. – К.: Ін-т іст. Укр. НАН Укр., 2011. – С.253-270.

III. Про О.М. Завальнюка

1. Смолій Валерій. Олександрові Завальнюку – 60. Людина сумлінної і подвижницької праці / Валерій Смолій // Іван Огієнко і сучасна наука та освіта: наук. зб. Серія історична та філологічна / [відп. ред. Є.І.Сохацька]. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2012. – Вип. 9. – С.311-313.
2. Степанков В.С. До 60-річчя ректора Кам'янець-Подільського національного університету імені І. Огієнка О.М.Завальнюка / В.С. Степанков // Укр. іст. журн. – 2011. – №6. – С.226 – 230.
3. Прокопчук В.С. Від університету педагогічного – до університету національного: Дослідження. Документи / В.С.Прокопчук, О.Б. Комарніцький. – Кам'янець-Подільський, 2011. – С.7-195.
4. Досліджуючи духовні скарби України. До 60-річчя від дня народження і 35-річчя науково-педагогічної діяльності професора О.М. Завальнюка / [укл. О.Б.Комарніцький; автор передн. слова В.С.Степанков]. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2001. – 368 с.
5. Енциклопедія сучасної України. – К., 2010. – Т.10. – С.42.

Копилов Сергій Анатолійович,
доктор історичних наук, професор, ректор,
завідувач кафедри всесвітньої історії

Народився 23 червня 1963 р. в учительській сім'ї у м.Слов'янськ Донецької області, де батько та мати, випускники Чернівецького університету (Анатолій Олексійович – історик, Олександра Прокопівна – російський філолог), планували облаштувати сімейне гніздо (у місті проживали батьки Олександри Прокопівної). Але Анатолій Олексійович отримав призначення на посаду асистента кафедри історії до Кам'янець-Подільського державного педінституту й молоде подружжя перебралося до міста над Смотричем, оселилося на другому поверсі студентського гуртожитку, де малий Сергійко зробив свої перші в житті кроки. Попри постійну зайнятість на роботі (з 1968 р. Анатолій Олексійович обіймав посаду декана історичного факультету), батько приділяв спілкуванню з сином велику увагу. Його твердість й сувора вимогливість гармонійно урівноважувалися щирою теплотою материнського серця, її постійним розумінням внутрішнього світу дитини. Разом вони сформували в Сергія скромність, чесність, особисту відповідальність за вчинки.

1970 р. з'явився братик Андрійко, а він сам пішов у 1-й клас. Улюбленими були історія, іноземна й російська література. На все життя запам'ятав уроки російської й зарубіжної літератури Іскри Сергіївни Брик (двічі орденоносця), котра вкладала у свій предмет не тільки знання, а й душу.

Ще в школі сформувалася внутрішня потреба багато читати. Вдома була чудова бібліотека, у сім'ї панував культ книги. Захоплювався історичною літературою. Почерпнуті знання породжували десятки запитань, пошук відповідей на які шліфував уміння й навички роботи з джерелами, самостійність мислення. У старших класах захопився нумізматикою. Старовинні монети ілюстрували факти з історії різних країн. Закінчивши школу із золотою медаллю й успішно подолавши вступні випробування, у вересні 1980 р. Сергій став студентом історичного факультету Київського державного університету імені Т.Г.Шевченка. Природні здібності, помножені на щоденну копітку працю, стали запорукою успішного опанування нелегкою професією науковця й викладача.

Вже в університеті Сергій Анатолійович вирішив вивчати історію слов'янських народів. Не без батькового впливу, уже відомого тоді в СРСР та за його межами ученого-славіста, темою дипломної обрав “Діяльність Болгарської комуністичної партії по зміцненню народно-демократичного ладу в Болгарії (9 вересня 1944-1947 рр.)” і з головою поринув у вивчення джерел, насамперед – болгарських. У червні 1985 р. на “відмінно” захистив дипломну роботу, і її, як кращу, подали на республіканський конкурс студентських наукових робіт, що проходив у Донецькому державному університеті, де вона виборола перше місце. Робота була рекомендована до участі в конкурсі студентських робіт з гуманітарних дисциплін й визнана кращою з-поміж усіх. Постановою Президії АН УРСР від 19 лютого 1986 р. її автора нагородили медаллю і премією, яку Сергій Анатолійович отримав на щорічному засіданні Академії наук із рук її президента академіка Бориса Патона.

Після закінчення університету з відзнакою молодий історик за призначенням поїхав на роботу до Луцького державного педінституту імені Лесі Українки. Через кілька місяців з посади асистента кафедри всесвітньої історії перевівся на посаду стажиста-дослідника Інституту історії АН УРСР, щоб мати змогу працювати над кандидатською дисертацією “Участь Робітничої молодіжної спілки Болгарії у зміцненні народно-демократичного ладу в Болгарії (1944-1947 рр.)”. Науковим керівником погодився стати відомий славіст, дослідник історії Болгарії й українсько-болгарських стосунків член-кореспондент АН УРСР Павло Степанович Сохань. Вивчав джерела в центральних радянських архівах, Державній бібліотеці імені В.І.Леніна (Москва), Державній історичній бібліотеці (Москва) й Державній бібліотеці іноземної літератури. У лютому 1987 р. з дозволу Міністерства вищої освіти СРСР розпочалося 6-місячне наукове стажування в Софійському університеті імені Климента Охридського. Сергій Анатолійович опрацював фонди Центрального державного архіву НРБ, Центрального архіву БКП, окружних архівів у містах Софія, Пловдив, Стара Загора, Хасково, Плевен, всебічно вивчив тогочасну періодику й роботи болгарських авторів з теми дисертації,

зібрав матеріал, який ліг в основу не тільки дисертації, а й перших публікацій. Упродовж 1987-1988 рр. вийшли друком 5 робіт. У грудні 1988 р. дисертація була успішно захищена.

Упродовж 1986-1988 рр. відбулися важливі події і в особистому житті Сергія Анатолійовича: 1986 року він одружився з Іриною (також істориком), 1988-го у них народилася донечка Марина. У жовтні того року сім'я переїхала до Кам'янця-Подільського, де Сергій Анатолійович став асистента кафедри всесвітньої історії педінституту. Тут розпочався процес формування викладача. Розробив і читав нормативні курси “Нова історія країн Європи і Америки (1870-1918 рр.)”, “Джерелознавство нової і новітньої історії країн Європи і Америки”, спецкурс “Історія країн Латинської Америки”.

Проблемою дальшого дослідження обрав історію української історичної славістики XVIII – початку XX ст. І вже в першій половині 90-х рр. опублікував понад 20 робіт, присвячених вивченню історіографічного доробку в царині української славістики В.Григоровича, М.Бречкевича, М.Костомарова, М.Любовича, Ф.Уманця, А.Хойнацького, І.Євсєєва, А.Скальковського, О.Яцимірського та інших.

У другій половині 90-х рр. вийшло 14 статей, у тому числі і в закордонних виданнях, які пролили світло на проблему слов'язознавства в Історичному товаристві Нестора-Літописця (1872-1914 рр.), Київській духовній академії (1819-1920 рр.), в українських історичних творах XVIII ст., на роль Києво-Могилянської академії у становленні слов'язознавства в Україні тощо. З 1999 р. почав читати курс „Історіографії всесвітньої історії”. Спільно з професором Володимиром Газіним видали навчальні посібники «Новітня історія країн Європи і Америки (1918-1945 рр.)», «Новітня історія країн Європи і Америки (1945-2000 рр.)». С.А. Копилов був нагороджений відзнакою Міністерства освіти і науки України „Відмінник освіти України” (1997), у березні 2000 р. обраний на посаду професора кафедри всесвітньої історії.

2002 року рада історичного факультету обрала його деканом. І все ж, попри постійну зайнятість, Сергій Анатолійович опрацьовував фонди архівів і

рукописних відділів наукових бібліотек Києва, Кракова, Санкт-Петербурга, Москви й завершив формування джерельної бази для написання монографії й докторської дисертації. 2005 року опублікував монографічне дослідження „Проблеми історії слов'янських народів в історичній думці України (остання третина XVII – початок XX ст.)” (464 с.; 19,8 др.арк.), наступного року завершив написання дисертації „Українська історична славістика нового часу: витоки, становлення і етапи розвитку”, яку успішно захистив в Інституті історії НАН України (26 травня 2006 р.). А після захисту дисертації до кінця 2007 р. з'явилося в друці 12 праць автора. Загалом науковий доробок Сергія Анатолійовича складає понад 100 робіт (монографій, статей, посібників, підручників, методичних порад). Серед них у співавторстві з професором В. Газіним опублікував рекомендований МОН України підручник для студентів історичних факультетів „Новітня історія країн Європи і Америки 1918-1945 рр.” Наступного року у видавництві „Либідь” вийшов його навчальний посібник „Новітня історія країн Європи і Америки 1945-2002 рр.”, 2006 року – навчально-методичний посібник „Джерелознавство нової і новітньої історії країн Європи і Америки” та методичні рекомендації до семінарських занять з курсу „Новітня історія країн Європи і Америки (1918-1945 рр.)”. У кінці 2006 р. Міністерство освіти і науки України присвоїло йому вчене звання професора кафедри всесвітньої історії, яку й очолив з 1 вересня того року.

2006 року захистила кандидатську дисертацію дружина, донька, закінчивши із золотою медаллю приватний ліцей „Антей”, поступила на юридичний факультет університету, в якому навчався колись батько. У грудні 2007 р. сім'я Копилових зазнала важкої втрати – після тривалої хвороби помер батько Анатолій Олексійович, який назавжди вписав своє ім'я в історію першого українського університету.

У наступні роки помітно розширились обрії наукових студій Сергія Анатолійовича, зокрема вивчення життя, педагогічної й наукової діяльності істориків, які працювали в стінах університету: монографічне дослідження наукової і педагогічної діяльності видатного українського історіографа 60-70

рр. XX ст. Леоніда Антоновича Коваленка, серія статей про науковий доробок, життя й діяльність А.Стороженка, О.Крижанівського, І.Рибак, В.Малого й М.Петрова. Зацікавився й регіональною тематикою, так, у співавторстві з проф. М.Петровим і доц. А.Задорожнюком видав брошуру «Казанський собор у Кам'янці-Подільському» (2008), у співавторстві з доц. В.В. Газіним – брошуру «Історичний факультет Кам'янець-Подільського національного університету: іст. нарис» (2008), став автором розділу «Розвиток історичної науки на Хмельниччині у 1920-х – на початку 2000-х рр.» монографії «Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Хмельницька область» (2010).

Як новий напрям наукових досліджень постає джерелознавство, 2008 року побачила світ стаття «Епістолярії вчених істориків як історіографічне джерело», через рік – «Листи Михайла Грушевського до Володимира Ламанського». 2011 р. у співавторстві з доц. А.Задорожнюком здійснив археографічне видання «Опис Подільської губернії кінця XVIII – початку XIX ст.», наступного року – «Опис Подільської губернії 1830 р.»

Всього на літо 2013 р. у творчому доробку автора – понад 130 публікацій.

Другий термін перебування на посаді декана став часом удосконалення форм і методів управлінської діяльності. Упродовж 10 років керівництва факультетом і 6 років кафедрою Сергій Анатолійович заслужив авторитет не лише факультетського, а й університетського колективу. Відтак вчена рада університету підтримала його кандидатуру (поряд з двома іншими колегами) на включення до резерву міністерства на заміщення посади ректора вишу. Після закінчення (червень 2012 р.) другого терміну перебування на посаді ректора професора О.Завальнюка міністр освіти 13 серпня призначив Сергія Анатолійовича на посаду виконувача обов'язків ректора. Уважно проаналізувавши зроблене, взяв курс на збереження й примноження усіх попередніх надбань університету. Водночас розробив програму першорядних перетворень. Не приховуючи від колективу труднощів, відмовився від спокуси робити ставку на використання переважно адміністративних заходів. Кожен

важливий для вишу чи його структурних підрозділів крок обговорював на ректораті або вченій раді й лише потім приймав ухвалу.

Послідовність і прозорість ухвал ректорату, їх колективна виваженість допомогли колективу перейти до нових принципів функціонування. Підвищилася ефективність діяльності управлінських структур університету. Наприкінці 2012 р. успішно завершився процес акредитації за IV рівнем спеціальностей вишу. 16 січня 2013 р. конференція трудового колективу, заслухавши проголошену програму діяльності на 2013-2020 рр. та обговоривши її, майже одноголосно проголосувала за обрання Сергія Анатолійовича на посаду ректора. 30 січня Міністерство затвердило його на посаді ректора Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Це велике довір'я, без сумніву, Сергій Анатолійович успішно оправдає й університет підніметься на вищу сходинку свого розвитку.

Наукові праці С. А. Копилова

I. Окремі видання

1. З історії українсько-болгарських зв'язків : метод. розробка на допомогу лектору / А. О. Копилов, С. А. Копилов, М. Г. Кукурудзяк. – Хмельницький : Знання, 1985. – 32 с.
2. Созидательная сила братской дружбы (О связях и сотрудничестве ВЛКСМ и Димитровского коммунистического союза молодежи Болгарии) : метод. разработка. – Хмельницкий : Знание, 1986. – 30 с.
3. Методичні вказівки до вичення тем “Міжнародні відносини нового часу 1870-1918 рр.” / С. А. Копилов. – Кам'янець-Подільський, 1993. – 20 с.
4. Новітня історія країн Європи і Америки 1918-1945 рр. : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. П. Газін, С. А. Копилов. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. пед. ун-т, інформ.-вид. від., 1997. – 388 с.

5. Новітня історія країн Європи і Америки 1945-2000 рр. : навч. посіб. [для студ. іст. ф-тів вищ. навч. закл.] / В. П. Газін, С. А. Копилов ; за ред. А. О. Копилова. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2000. – 476 с.
6. Новітня історія країн Європи і Америки 1918-1945 рр. : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. П. Газін, С. А. Копилов. – Вид. 2-ге, допов. і переробл. – К. : Вид. дім «Слово», 2003. – 472 с.
7. Новітня історія країн Європи та Америки 1945-2002 рр. : навч. посіб. для студ. іст. спец. вищ. навч. закл. / В. П. Газін, С. А. Копилов ; за ред. А. О. Копилова. – К. : Либідь, 2004. – 624 с.
8. Проблеми історії слов'янських народів в історичній думці України (остання третина XVII – початок XX ст.) : [монографія] / С. А. Копилов. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2005. – 464 с.
9. Новітня історія країн Європи і Америки (1918–1945 рр.) : метод. рек. до семінар. занять для студ. 4 курсу спец. 6.030300 “Історія” / С. А. Копилов. – Кам'янець-Подільський, 2006. – 38 с.
10. Українська історична славістика нового часу: витоки, становлення і етапи розвитку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора іст. наук / С. А. Копилов. – К. : Ін-т іст. України НАН України, 2006. – 36 с.
11. Джерелознавство нової і новітньої історії країн Європи і Америки : навч.-метод. посіб. / С. А. Копилов. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. ун-т, РВВ, 2007. – 47 с.
12. Казанський собор у Кам'янці-Подільському (Іст. довідка) : [наук.-попул. вид.] / А. Б. Задорожнюк, С. А. Копилов, М. Б. Петров. – Кам'янець-Подільський : Мошак М. І., 2007. – 52 с.
13. Історичний факультет Кам'янець-Подільського національного університету: іст. нарис / В. В. Газін, С. А. Копилов. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2008. – 76 с.
14. Казанський собор у Кам'янці-Подільському (Історична довідка) : [наук.-попул. вид.] / А. Б. Задорожнюк, С. А. Копилов, М. Б. Петров. – 2-ге вид., допов. – Кам'янець-Подільський : Мошак М. І., 2008. – 52 с.

15. Леонід Антонович Коваленко: вчений, педагог, особистість : [монографія] / С. А. Копилов, В. С. Степанков. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2008. – 192 с.: іл.
16. Новітня історія країн Європи і Америки 1918–1945 рр. : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. П. Газін, С. А. Копилов. – 2-ге вид., допов. і випр. – К. : Вид. дім «Слово», 2008. – 472 с.
17. Історіографія всесвітньої історії : метод. рек. до семінар. занять для студ. денної та заочної форм навчання / С. А. Копилов. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2009. – 44 с.
18. Розвиток історичної науки на Хмельниччині у 1920-х – на початку 2000-х рр. / С. А. Копилов // Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Хмельницька область [кол. моногр.] / [ред. рада: В. Г. Кремень (голова) та ін. ; редкол. тому: О. М. Завальнюк (голова) та ін.]. – К. : Знання України, 2010. – С. 157-175.
19. Описи Подільської губернії кінця XVIII–початку XIX ст.: [наук. вид.] / [уклад., автори вступ. ст. С. А. Копилов, А. Б. Задорожнюк]. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2011. – 124 с.
20. Опис Подільської губернії 1830 р. : [наук. вид.] / [уклад., автори вступ. ст. С. А. Копилов, А. Б. Задорожнюк]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2012. – 59 с.
21. Світова історіографія новітньої доби : навч.-метод. посіб. для студ. іст. ф-ту / С. А. Копилов, В. В. Верстюк. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2012. – 55 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

22. Висвітлення в періодичній пресі радянського Поділля питань історії і сучасності Народної Республіки Болгарії / С. А. Копилов // Тези доповідей четвертої Вінницької обласної історико-краєзнавчої конференції. – Вінниця : Вінниц. держ. пед. ін-т, 1986. – С. 32-33.

- 23.Робітнича молодіжна спілка у Вітчизняній війні Болгарії / С. А. Копилов // Проблеми слов'язнознавства : респуб. міжвід. наук. зб. – Львів : Вид-во Львів. держ. ун-ту "Вища школа", 1987. – Вип. 36. – С. 106-111.
- 24.Развитие на интернационалните връзки между ВЛКСМ и РМС (9 септември 1944–1947 гг.) / С. А. Копылов // Годишник на катедрите на марксизм-ленинизм при висшите учебни заведения. История на БКП. – София : Изд-во Софийски ун-тим. Климент Охридски, 1988. – Кн. 2. – С. 184-214. –(болг. мовою).
- 25.Развитие интернациональных связей между ВЛКСМ и Рабочим молодежным союзом Болгарии (9 сентября 1944–1947 гг.) / С. А. Копылов // Вопросы новой и новейшей истории : респуб. межвед. науч. сб. – К. : Изд-во КГУ "Вища школа", 1988. – Вип. 34. – С. 29-36.
- 26.Молодежь и народно-демократическая революция в Болгарии / С. А. Копылов // Молодежь и актуальные проблемы исторической науки : сб. матер. общест.-полит. чтений, 24-25 мая 1988 г., г. Киев. – К. : Ин-т ист. АН УССР, 1989. – С. 152-157.
- 27.М. Булгаков на Поділлі (за матеріалами ЦДІА в м. Києві) / С. А. Копилов // VIII Подільська історико-краєзнавча конференція : тези доп. Секція історії дожовтневого періоду. – Кам'янець-Подільський, 1990. – С.7-9.
- 28.Болгары в освободительной войне украинского народа 1648–1654 гг. / С. А. Копылов // Проблеми історії національно-визвольного руху на Україні в період феодалізму та капіталізму. – К. ; Запоріжжя, 1991.– С. 52-53.
- 29.М. Державін як дослідник болгарського населення Новоросії / С. А. Копилов // Розвиток історичного краєзнавства в контексті національного і культурного відродження України : тези доп. і повідомл. V всеукр. конф. (жовт. 1991 р.). – К. ; Кам'янець-Подільський : Ін-т історії АН України, 1991. – С. 205-206.
- 30.М. Костомаров в "Історії українського письменства" Сергія Єфремова / С. А. Копилов // Микола Костомаров і проблеми суспільного та культурного розвитку української нації : тези доп. конф., присвяч. 175-річчю від дня

народж. Миколи Костомарова. – Рівне : Рівнен. держ. пед. ін-т, 1992. – С. 17-18.

31. А. Скальковський як дослідник болгарських колоній Новоросії і Бессарабії / С. А. Копилов // Шоста всеукраїнська наукова конференція з історичного краєзнавства, м. Луцьк, верес.-жовт. 1993 р. – Луцьк : Луц. держ. пед. ін-т ім. Лесі Українки, 1993. – С. 246-247.
32. Болгаристика в Київському університеті в кінці XIX – на початку XX ст. / С. А. Копилов // III Дриновские чтения: проблемы источниковедения, историографии и культуры Болгарии, история болгаристики : тез. докл. – Харьков : ХГУ, 1994. – С. 99-101.
33. М. Драй-Хмара в Кам'янець-Подільському державному українському університеті (1918–1921 рр.) / С. А. Копилов // Матеріали IX Подільської історико-краєзнавчої конференції. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. пед. ін-т, 1995. – С. 264-268.
34. Слов'янознавство в Київському університеті в кінці XIX – на початку XX ст. / С. А. Копилов // Наукові праці історичного факультету Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту. – Кам'янець-Подільський, 1995. – Т. 1. – С. 171-183.
35. Іван Огієнко – професорський стипендіат університету ім. Святого Володимира / С. А. Копилов // Велетень науки : матер. всеукр. наук.-пед. читань, присвяч. вивченню спадщини Івана Огієнка (15-16 січ. 1996 р.). – К. : Четверта хвиля, 1996. – С. 15-17.
36. Освітнянська співпраця В. Петра та І. Огієнка у Кам'янець-Подільському державному українському університеті (1918–1920 рр.) / С. А. Копилов // Духовна і науково-педагогічна діяльність І. І. Огієнка (1882-1972) в контексті українського національного відродження : наук. доп. другої всеукр. наук.-теорет. конф. (18–19 лют. 1997 р.). До 115-річчя від дня народження. – Кам'янець-Подільський ; К., 1997. – С. 100-102.
37. Слов'янознавство в Київській духовній академії (1819–1920 рр.) / С. А. Копилов // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного

педагогічного інституту. Історичні науки. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 1995. – Т. 1(3). – С. 75-95.

38. Києво-Могилянська академія і витоки становлення слов'янознавства в Україні (XVIII ст.) / С. А. Копилов // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Іст. науки. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 1998. – Т. 2(4). – С. 15-25.
39. П. Клепатський: Кам'янецький період діяльності (1919–1921 рр.) / С. А. Копилов // Освіта, наука і культура на Поділлі : зб. наук. пр. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 1998. – Т. 1. – С. 209-213.
40. Ф. Прокопович та його слов'янознавчі інтереси (до питання про вивчення «передісторії» славістики) / С. А. Копилов // Творчі вершини вченого. До 60-річчя від дня народження професора М. Г. Кукурудзяка. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 1998. – С. 40-51.
41. Слов'янська проблематика в Історичному товаристві Нестора-літописця (1872–1914 рр.) / С. А. Копилов // Міжнародні зв'язки України : Наукові пошуки і знахідки / С. А. Копилов. – К. : Ін-т історії України НАН України, 1998. – Вип. 7. – С. 3-20.
42. Книгозбірні першої третини XVIII ст. як свідчення поінформованості соціальної еліти Гетьманщини про слов'янські народи // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту. Історичні науки. – К. : Стилос, 1999. – Т. 3(5). – С. 70-79.
43. Польська історична література в українських книгозбірнях першої третини XVIII ст. / С. А. Копилов // Питання історії України : зб. наук. ст. – Чернівці : Золоті литаври, 1999. – Т. 3. – С. 333-340.
44. Історія слов'янських народів в історичних творах XVIII ст. // Укр. іст. журн. – 2000. – № 1. – С. 45-60.
45. Історія слов'янських народів в наукових зацікавленнях Д. Туптала // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Іст. науки. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2000. – Т. 4(6). – С. 10-17.

46. Історія слов'янських народів у наукових зацікавленнях Феофана Прокоповича / С. А. Копилов // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії : наук. записки Рівненського держ. нац. ун-ту. – Рівне : Рівнен. держ. нац. ун-т, 2000. – Вип. 1, ч. 2. – С. 265-272.
47. Wojna polsko-turecka w 1672–1676 w ukraińskiej historiografii pierwszego trzydziestolecia XVIII w. / S. Copylov // Biblioteka Przemyska. – Przemyśl: Towarzystwo Pryjaciół Nauk w Przemyślu, 2000. – Т. XXXVIII: Mater. z konf. nauk. Kamieniec-Podolski, 11–15 wrzesnia 2000 r. – S. 63–70.
48. М. Бантиш-Каменський як історик Польщі / С. А. Копилов // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії : наук. записки Рівненського держ. гуманіт. ун-ту. – Рівне : РДГУ, 2001. – Вип. 2. – С. 233-238.
49. М. Іванишев і українське слов'янознавство в 40–60-х рр. XIX ст. / С. А. Копилов // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Іст. науки. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2001. – Т. 5(7). – С. 9-15.
50. Історія Польщі в наукових зацікавленнях М. Бантиш-Каменського / С. А. Копилов // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Іст. науки. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2001. – Т. 7(9): Українська історіографія на рубежі століть : матер. міжнар. наук. конф., 25–26 жовт. 2001 р. – С. 255-264.
51. Рецепція слов'янського світу в українських історичних творах останньої третини XIX ст. / С. А. Копилов // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Іст. науки. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2001. – Т. 6(8). – С. 157-176.
52. Слов'янознавчі студіювання в Україні у першій третині XIX ст. / С. А. Копилов // Матеріали IV Буковинської міжнародної історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 125-річчю заснування Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, 5 жовт. 2000 р. – Чернівці : Золоті литаври, 2001. – С. 157-160.

- 53.Іван Лашніюков: штрихи до наукової біографії / С. А. Копилов // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики : у 2 ч. – К. : Ін-т іст. України НАН України, 2002. – Чис. 8–9. – Ч. 1: Збірка наукових праць на пошану відомого вченого, історика-українознавця, академіка Української Могілянсько-Мазепинської Академії наук (м. Оттава, Канада) Ярослава Івановича Дзири. – С. 310-319.
- 54.Краледворський і Зеленогорський рукописи у наукових працях М. Костомарова та І. Срезневського / С. А. Копилов // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету. Історичні науки. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. пед. ун-т, інформ.-вид. від., 2003. – Т. 11. – С. 279-284.
- 55.Виникнення історії славістики як нового напрямку слов'янознавчих досліджень в Україні (друга половина XIX ст.) / С. А. Копилов // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету. Іст. науки. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2004. – Т. 12. – С. 427-440.
- 56.Проблеми історії полабських і балтійських слов'ян в українській історіографії другої половини XIX ст. / С. А. Копилов // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету. Іст. науки. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2004. – Т. 13. – С. 505-517.
- 57.Виникнення історії славістики як нового напрямку слов'янознавчих досліджень / С. А. Копилов // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії : наук. зап. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. – Рівне : РДГУ, 2005. – Вип. 5. – С. 194-201.
- 58.Дослідження проблем історії південних і західних слов'ян в українській історіографії наприкінці 1840-х – на початку 1860-х рр.) / С. А. Копилов // Міжнародні зв'язки України : Наукові пошуки і знахідки: міжвід. зб. наук. пр. – К.: Ін-т іст. України НАН України, 2005. – Вип. 14. – С. 346-358.
- 59.Кам'янець-Подільський і польсько-турецька війна 1672–1676 рр.: рецепція в українському історичному письменстві (кінець XVII– перша третина XVIII ст.) / С. А. Копилов // KamienecPodolski: Studia z dziejów miasta i regionu /

podred. FeliksaKiryka. – Krakow : Wyd-woNaukoweAkademiiPedagogicznej,
2005. – S. 139-148.

60. Проблеми історії слов'янських народів в історичній думці України у вітчизняній історіографії (XIX ст. –1991 р.) / С. А. Копилов // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету. Іст. науки. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2005. – Т. 14: На пошану акад. І. С. Винокура. – С. 451-461.
61. Українська історична славістика нового часу: етапи розвитку / С. А. Копилов // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету. Іст. науки. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2006. – Т. 16: На пошану професора А. О. Копилова. – С. 365-378.
62. Із епістолярної спадщини Івана Огієнка (листи до академіка О. Шахматова та професора О. Соболевського) / С. А. Копилов // Освіта, наука і культура на Поділлі : зб. наук. пр. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2007. – Т. 10. – С. 16-21.
63. Головні етапи та особливості розвитку української історичної славістики нового часу / С. А. Копилов, С. Віднянський // Слов'янські обрії: XIV Міжнародний з'їзд славістів: доповіді (10.09–16.09.2008 року, Охрид, Республіка Македонія). – К.: НАН України, Український комітет славістів, НБУ імені В. І. Вернадського, 2008. – Вип. 2. – С. 92–111.
64. Епістолярії вчених істориків як історіографічне джерело / С. А. Копилов // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету. Іст. науки. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2008. – Т. 18: На пошану професора В. С. Степанкова. – С. 158-166.
- А. В. Стороженко – вчений-історик і громадський діяч / С. А. Копилов // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2009. – Т. 19: На пошану акад. В. А. Смолія. – С. 140-152.
65. З історії підготовки навчального посібника Л. А. Коваленка з історіографії історії України / С. А. Копилов // Наукові праці Кам'янець-

Подільського національного університету імені Івана Огієнка : зб. за підсумками звіт. наук. конф. викл., докторантів і асп., 10-11 берез. 2010 р. : вип. 9, у 5 т. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2010. – Т. 1. – С. 43-45.

66. Історія створення описів Поділля кінця XVIII – початку XIX ст. Карла Екстера та їх значимість як історичного джерела / С. А. Копилов, А. Б. Задорожнюк // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Іст. науки. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2010. – Вип. 3: До 20-річчя кафедри історії України. – С. 56-67.
67. Письма Михаила Грушевского к Владимиру Ламанскому / С. А. Копылов // Гуманитарный вектор. – Чита : ЗабГГПУ, 2010. – №4 (24). – С. 10-13.
68. «Бесіда поляка з литвином», як пам'ятка литовської публіцистики другої половини XVI ст. / С. А. Коплов // Україна і Велике князівство Литовське в XIV–XVIII ст.: політичні, економічні, міжнаціональні та соціокультурні відносини у загальноєвропейському вимірі : II міжнар. наук. конф., Кам'янець-Подільський, 22–24 верес. 2011 р. : тези доп. – К. : Ін-т іст. України НАН України, 2011. – С. 50-52.
69. «Ведомость городам, местечкам, селениям и деревням Подольской губернии... 1830 г.» – важливе джерело з історії Поділля / А. Б. Задорожнюк, С. А. Копилов // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Іст. науки. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2011. – Т. 21: На пошану професора О. М. Завальнюка. – С. 142-146.
70. Історіографічна ситуація в історичній науці України на зламі XIX–XX ст. у науковій літературі / С. А. Копилов // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Іст. науки. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2011. – Т. 21: На пошану проф. О. М. Завальнюка. – С. 123-132.

71. Академік Е. О. Космінський і доцент П. Ф. Лаптін: штрихи наукової співпраці / С. А. Копилов // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки. – Кам'янець-Подільський : Медобори–2006, 2012. – Т. 22: На пошану професора П.Ф. Лаптіна. – С. 22-32.
72. Микола Борисович Петров: учений, педагог, особистість. Відомий український історик, талановитий педагог / С. А. Копилов, В. С. Степанков // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Іст. науки / [редкол.: В.С. Степанков (відп. ред.), С. А. Копилов, А. Г. Філінюк та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2012. – Вип. 5: На пошану проф. М. Б. Петрова. – С. 7-18.
73. Серце, віддане Кам'янцю (кілька штрихів до портрета: світлій пам'яті Миколи Петрова) / С. А. Копилов // Петров М. Б. Місто Кам'янець-Подільський в 30-х роках XVII – XVIII століть: проблеми соціально-економічного, демографічного, етнічного та історико-топографічного розвитку. Міське і замкове управління / М. Б. Петров. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2012. – С. 7-16.
74. Слов'янознавство (славістика) в Україні / С. А. Копилов // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) [та ін.]. – К. : Наук. думка, 2012. – Т. 9. – С. 643 – 651.

ІІІ. Про С. А. Копілова

1. Копилов Сергій Анатолійович // Кращі науково-педагогічні працівники ВНЗ України : темат. зб. – К., 2007. – Вип.4. – С. 31.
2. Копилов Сергій Анатолійович // Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка [ювілейне видання] / [авт.-упоряд. Я. Білейчук ; редкол.: О. М. Завальнюк, В. А. Смолій, В. С. Степанков та ін.]. – К. : Вид-во Логос Україна, 2008. – С. 56, 59.

3. Степанков В. С. Копилов Сергій Анатолійович / В. С. Степанков // Енциклопедія історії України : у 10 т. / [редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.]. – Т. 5: Кон–Кю. – К. : Наук. думка, 2008. – С. 129.
4. Степанков В. С. Копилов Сергій Анатолійович / В. С. Степанков // Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка в особах / творчий задум та заг. ред. О. М. Завальнюка. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2008. – Т. 3. – С. 291-302.
5. Продовжив династію : [23 січня 2013 року ректором Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка обрано Сергія Анатолійовича Копилова] // Ключ. – 2013. – № 4(52). – С. 2.

Абрамович Семен Дмитрович,
доктор філологічних наук, професор,
визначний фахівець у галузі філології,
богослов'я, культурознавства,
українознавства, риторики

Семен Дмитрович Абрамович
розпочав свій трудовий шлях масовиком
у Житомирському палаці піонерів,
працював також вчителем малювання в
сш № 23 м. Житомира.

Навчався в Житомирському державному педагогічному інституті імені Івана Франка та в аспірантурі Львівського державного університету імені Івана Франка. По отриманні диплома викладав літературу в Коростишівському педучилищі імені Івана Франка (Житомирська обл.), а з 1973 року працював старшим викладачем, згодом доцентом у Кам'янець-Подільському педагогічному інституті. З 1988 року – доцент, згодом професор та завідувач кафедри російської філології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, в. о. завідувача кафедри суспільних дисциплін Буковинської медичної академії (за сумісництвом), у 1989 р. – завідувач кафедри

гуманітарних наук Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. З 1998 р. проф. С. Д. Абрамович – завідувач кафедри слов'янської філології, згодом – слов'янської філології та загального мовознавства Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Як літературознавець, С. Д. Абрамович досліджує російську та зарубіжну літературу, зокрема проблеми вивчення Біблії та її рецепції в художньому тексті, творчість А. П. Чехова та М. В. Гоголя, питання компаративістики та інтертекстуального аналізу літератури. Його перу належать і численні наукові та науково-методичні праці з гострих проблем багатьох гуманітарних наук.

Доробок С. Д. Абрамовича нараховує близько 250 наукових та науково-методичних праць, серед яких – 10 монографій, 165 наукових статей, тез і рецензій, 3 підручники, 35 навчальних і методичних посібників. Професор був активним учасником більш ніж 160-ти міжнародних, всеукраїнських та регіональних наукових конференцій з актуальних проблем сучасної філології, релігієзнавства, українознавства, виступив ініціатором та організатором міжнародної науково-практичної конференції «Гуманітарні науки в сучасному негуманітарному ВНЗ» (Чернівці, 2008 р.). С. Д. Абрамович здійснює наукове редагування монографій вітчизняних та зарубіжних вчених, входить до складу редколегій наукових збірників та видань («Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, серія: Літературознавство»; «Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, серія: Філологічні науки»; «Гоголівські студії», що видаються Ніжинським державним університетом імені М. Гоголя та ін.), виконує обов'язки члена Міжнародного консорціуму дослідників релігії різних країн світу (Польща, Ягеллонський університет) та – останніми роками – члена Оргкомітету Всеукраїнської олімпіади з російської мови та літератури (Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка).

Проф. С. Д. Абрамович багато років керує науковою роботою аспірантів, очолює наукову школу «Літературний текст у контексті культури: проблеми

рецепції та інтерпретації», яка нараховує у своєму активі 700 праць, з яких – 19 монографій, 119 підручників, навчальних та методичних посібників, понад 500 наукових статей, у тому числі у зарубіжних виданнях. Під його керівництвом захищено 9 кандидатських дисертацій. Професор широко публікується в співавторстві зі своїми учнями.

Проф. С. Д. Абрамович виступив ініціатором і провідним автором концептуальних підручників «Релігієзнавство» (К., 2004) та «Мовленнєва комунікація» (К., 2004) і навчальних посібників «Риторика загальна та судова» (К., 2002), «Культурологія» (К., 2004) й «Українська та зарубіжна культура» (Л., 2004) та ін., написаних у співавторстві з учнями й виданих друком під грифом МОНМС. Деякі одноосібно створені професором навчальні посібники активно відновлюють зруйновані в минулому традиції вітчизняної освіти й відкривають певні перспективи: «Веди. Авеста, Біблія, Коран у шкільному вивченні» (Харків, 2003), «Церковне мистецтво» (К., 2005), «Гомілетика» (Чернівці, 2009), «Біблія як інтертекст європейської філологічної культури» (Кам'янець-Подільський, 2010) та ін.

Наукові праці С.Д. Абрамовича

I. Окремі видання

1. Концепция личности у Чехова-повествователя в контексте идейно-эстетических исканий русского реализма : монография / С. Д. Абрамович. – К. : УМКДВО, 1990. – 88 с.
2. "Живая" и "мертвая" душа в художественном мире Чехова-повествователя: Романтический тип поведения в изображении Чехова : монография / С. Д. Абрамович. – К. : УМКДВО, 1991. – 88 с.
3. Біблія як форманта філологічної культури: монографія / С. Д. Абрамович. - К. ; Чернівці : Рута, 2002. – 230 с.
4. В поисках утраченного рая: духовное самоопределение русского писателя XIX–начала XX ст. : монография / С. Д. Абрамович. – К. : Издат. дом Дмитрия Бураго, 2009. – 264 с. (10, 1 п. л.) + 16 с. ил.

5. Біблія та сьогодення культура: актуальні проблеми української духовної розбудови : монографія / С. Д. Абрамович. – Кам'янець-Подільський : Абетка-Нова, 2009. – 134 с.
6. Біблія та формування сакрального простору європейської митецької культури: монографія/ С. Д. Абрамович. – К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2011. – 150 с.
7. Біблія як інтертекст світової літератури: колективна монографія / С. Д. Абрамович. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2011. – С. 5–34, 44–103, 225–242, 263–297.
8. Релігієзнавство: підручник з грифом МОНМС / С. Д. Абрамович, М. С. Тілло, М. Ю. Чікарькова. – К. : ДаКор, 2004. – 508 с.
9. Мовленнєва комунікація : підручник з грифом МОНМС / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова. –К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 472 с.
10. Риторика та гомілетика : навч. посіб. з грифом МОНМС / С. Д. Абрамович. – Чернівці : Рута, 1995. – 170 с.
11. The Slave's civilisation history : the Manual for foreign students.–С. Д. Абрамович. –Chernovtsy : ЧДУ, 1996. – 80 р.
12. Основне богослів'я : навч. посіб. для теологічних навч. закл. / С. Д. Абрамович. – Чернівці : Рута, 1998. – Ч. I. : Релігії Давнього світу. – 224 с.
13. Рецепция чеховского эстетического идеала в русской литературе XX века : учеб. пособ. с грифом МОНМС / С. Д. Абрамович. – Черновцы : Рута, 1999. – 74 с.
14. Риторика : навч. посіб. з грифом МОНМС / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова. –Львів : Світ, 2001. – 240 с.
15. Риторика загальна та судова : навч. посіб. з грифом МОНМС / С. Д. Абрамович, В. В. Молдован, М. Ю. Чікарькова. –К. : Юрінком, 2002. – 416 с.
16. Веди, Авеста, Біблія, Коран у шкільному вивченні : навч. посіб. з грифом МОНМС / С. Д. Абрамович. – Харків : Ранок, 2003. – 192 с.

17. Культурологія : навч. посіб. з МОНМС / С. Д. Абрамович, М. С. Тілло, М. Ю. Чікарькова. – К. : Кондор, 2003. – 320 с.
18. Зарубіжна і українська культура : навч. посіб. з грифом МОНМС / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова. – Львів : Світ, 2004. – 380 с.
19. Церковне мистецтво : навч. посіб. з грифом МОНМС / С. Д. Абрамович. – К. : Кондор, 2005. – 206 с.
20. Гомілетика: навч. посіб. / С. Д. Абрамович. – Чернівці : Книги-XXI, 2009. – 92 с.
21. Біблія як інтертекст європейської філологічної культури навч. посіб. / С. Д. Абрамович. – Кам'янець-Подільський: Абетка-Нова, 2010. – 102 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

22. Вопросы историзма в романе В. Я. Брюсова "Огненный ангел" / С. Д. Абрамович // Вопр. рус. лит. – 1973. – Вып. 2 (22). – С. 88–94.
23. Второстепенные персонажи в "Войне и мире" Л. Н. Толстого/ С. Д. Абрамович // Рус. яз. и лит. в школах УССР. – 1978. – № 6 (14). – С. 23–27.
24. Концепция славянства в стихотворении А. Блока "Скифы" и поэме Я. Ивашкевича "Азиаты"/ С. Д. Абрамович // Очерки по истории славянских литературных связей. – Львов, 1978. – С. 101–119.
25. Символика в "Войне и мире" Л. Н. Толстого/ С. Д. Абрамович // Вопр. рус. лит. – 1979. – Вып. 2 (34). – С. 69–77.
26. Идеино-эстетическая функция символа у раннего Брюсова/ С. Д. Абрамович // Брюсовские чтения 1980 г. – Ереван : Советакан грох, 1983. – С. 25–33.
27. Способ художественного обобщения у Н. В. Гоголя / С. Д. Абрамович // Гоголь и современность. – К. : Вища школа, 1983. – С. 98–105.
28. Мелетій Смотрицький та проблеми філологічної культури барокко / С. Д. Абрамович // Українська література XVI-XVIII ст. та інші слов'янські літератури. – К. : Наук. думка, 1984. – С. 137–160.
29. Женские образы в исторических романах В. Я. Брюсова / С. Д. Абрамович // Брюсовские чтения 1983 г. – Ереван : Советакан грох, 1985. – С. 114–125.

30. «Черный монах» А. П. Чехова: гимн или реквием? / С. Д. Абрамович // Вопр. рус. лит. – 1990. – Вып. 2 (56). – С. 81–89.
31. Художественная концепция времени в трилогии Д. С. Мережковского «Христос и антихрист» / С. Д. Абрамович // Література. Літературознавство. Життя (до 75-річчя від дня народж. д-ра філол. наук, проф. М. В. Теплінського). – Івано-Франківськ, 1999. – С. 179–193.
32. Макабристика в повісті Гоголя "Страшна помста" / С. Д. Абрамович // Гоголезнавчі студії. – Ніжин, 2000. – Вип. 5. – С. 77–84.
33. Шевченкове наслідування Ісаї як художній вираз порубіжжя двох національних світів / С. Д. Абрамович // JewsandSlavs. – Jerusalem; Kyiv, 2000. – Р. 102–109.
34. Предметний світ у Гоголя / С. Д. Абрамович // Гоголезнавчі студії. – Ніжин, 2001. – Вип. 7. – С. 101–110.
35. Спроби подолати європоцентризм у викладанні зарубіжної літератури закінчилися? / С. Д. Абрамович // Всесвітня л-ра в середніх навч. закладах України. – 2001. – № 1. – С. 8–9.
36. Идеал и человек у Чехова как проблема постсоветского литературоведения / С. Д. Абрамович // Динамизм социальных процессов в постсоветском обществе. Филологические науки. – Луганск; Цюрих; Женева, 2001. – Вып. 2 (4). – С. 180–194.
37. Статті : *Аватара, Авеста, Агіографія, Агада, Александрійська культура, Анахронізм, Апокаліпсис, Апологетика, Апологія, Арабо-мусульманська культурна зона, Ареталогія, Астрологічний міф, Африканський культурно-літературний регіон, Біблейстика, Біблія, Вавілонсько-ассирійська література, Герой, Гімнографія, Гомілетика, Дзвані, Демонізм, Демонологія, Джатака, Дидактична література, Духовні вірші, Євангельські сюжети, Єретична література, Житіє, Ідея, Ікос, Ісіхазм, Історична проза, Коран, Коранічні сюжети, Література, Література та інші види мистецтва (у співаторстві з М. Нефьодовим), Метод, Молитва, Оккультна література, Ораторська проза, Панчатантра, Паралітература, Поезія, Проза, Псалом, Психологізм, Публіцистика і література, Раса, Сатанізм, Секуляризація, Старозавітні сюжети, Стихіра, Талмуд, Фаустіана, Хеттсько-хурритська література, Четьї-Мінеї, Шумерська література.*

- С. Д. Абрамович //Лексикон порівняльного та загального літературознавства. – Чернівці : Золоті литаври, 2001. – 636 с.
- 38.Имманентная конфликтность христианской концепции человека в романе Германа Гессе "Нарцисс и Гольдмунд" / С. Д. Абрамович // Зб. на пошану проф. Марка Гольберга. – Дрогобич : Вимір, 2002. – С. 29–35.
- 39.Принц Жаба, або Розпізнання сатани (до проблеми дискурсу роману П. Зюскінда "Парфумер") / С. Д. Абрамович, О. Дикунець // Іст.-літерат. журн. – Одеса, 2002. – № 7. – С. 150–156.
- 40.Бродский и Тютчев. Эволюция образа фонтана как символа постренессансной культуры / С. Д. Абрамович // Вопр. рус. лит. : межвуз. науч. сб. – Вып. 8 (65). – Симферополь:Изд-во Таврийск. нац. ун-та им. В. В. Вернадского, 2002. – С. 187–194.
- 41.Релігієзнавство в системі освіти як можливість запровадження відкритого типу мислення / С. Д. Абрамович // Матер. міжнар. семінару «Структура представления знаний о мире, обществе и человеке: в поисках новых смыслов». – Луганск; Цюрих; Женева, 2003. – Вып. IV. – С. 191–210.
- 42.Мистецтво нарації в біблійній прозі / С. Д. Абрамович// Studiamethodologica. – Тернопіль : Терноп. держ. пед. ун-т ім. В. Гнатюка, 2004. – С. 52-59.
- 43.Уніфікація літургійних текстів в українському ортодоксальному богослужінні як загальнонаціональна культурна проблема/ С.Д. Абрамович // Наук. вісн. Чернів. торг.-екон. ін-ту КНТЕУ. Гуманітарні науки: Філологія. – Вип. 1. – Чернівці : Вид-во ЧТЕІ КНТЕУ, 2005. – С. 3–8.
- 44.Голокост з погляду юдаїстської та християнської теології / С. Д. Абрамович // Голокост в Україні у регіональному і загальнолюдському вимірі : зб. наук. пр. – Львів : Вид-во нац. ун-ту "Львівська політехніка", 2005. – С. 83–86.
- 45.Доля гуманітарних наук в сучасному вузі в аспекті входження України в Болонський процес / С. Д. Абрамович // Нормы и парадоксы сознания и мышления : матер. междунар. семинара. – Луганск; Цюрих; Женева, 2006. – Вып. VI. – С. 10–17.

- 46.Фрагмент "Рудокопов": попытка інтерпретації / С. Д. Абрамович // VIII Гоголівські читання : матер. міжнар. наук. конф. (Полтава, 5-6 квітня 2006 р.). – Полтава : Вид-во Полтав. держ. пед. ун-ту ім. В. Короленка, 2006. – С. 102–105.
- 47.Ідея «тимчасовості історичного» як підґрунтя біблійної естетики / С. Д. Абрамович // Історична панорама : зб. наук. ст. Чернів. нац. ун-ту. Спеціальність : Історія. – Чернівці : Рута, 2006. – Вип. 3. – С. 138–144.
- 48.Стихотворение М. Тилло «Ренессанс» как лирическая интерпретация эпохи / С. Д. Абрамович // Науково-поетичні читання пам'яті Марії Тілло. – К. : Видав. дім Дмитра Бураго, 2007. – Вип. 1. – С. 38–42.
- 49.Драматическое начало в библейских текстах / С. Д. Абрамович // Міжнар. театральний симпозіум «Література – театр – суспільство» : зб. наук. пр. : у 2 т. – Херсон : Айланд, 2007. – Т. 2. – С. 6 – 9.
- 50.Статус художньої літератури в літературознавстві як наукова проблема / С. Д. Абрамович // Мова і культура. – К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2007. – Вип. 9, т. IX (97). – С. 36-42.
- 51.Библия как интертекст в художественном мире Чехова / С. Д. Абрамович // Мова і культура. – К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2007. – Вип. 8, т. VII (2). – С. 12–16.
- 52.Чи ж може бути християнська етика самоцінним об'єктом вивчення? / С. Д. Абрамович // Вісн. Буковинського православного ун-ту ім. митропол. Є. Гакмана : зб. доп. – Чернівці, 2007.– Вип. 7. – С. 34–40.
- 53.Отчего "протух" старец Зосима? / С. Д. Абрамович // Рус. яз. и лит. в учеб. заведениях. – 2008. – № 5. – С. 5–12.
- 54.Мотив наркотического транса у Гоголя в контексте эволюции романтического культа фантазии / С. Д. Абрамович // Гоголезнавчі студії. – Ніжин : Ніжинський держ. ун-т ім. М. Гоголя, 2008. – Вип. 17. – С. 67–75.
- 55.Християнський та світський гуманізм: точки зіткнення та розходження / С. Д. Абрамович // Матеріали II Всеукр. міжконфес. християн. наук.-практ. конф. «Формування основ християнської моралі в процесі духовного

- відродження нації». – Кам'янець-Подільський : Буйницький О. А., 2009. – С. 58–64.
56. Категория ужасного в эстетике Гоголя / С. Д. Абрамович // Рус. яз. и лит. в учеб. заведениях. – 2009. – № 1. – С. 33–39.
57. Поздний Лев Толстой как предтеча русского футуризма / С. Д. Абрамович, М. С. Тілло // Наук. зап. Терноп. нац. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. Сер.: Літературознавство. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ, 2009. – Вип. 27. – С. 358–365.
58. Гуманізація освіти і проблема гуманітарних наук в спеціальному вузі у перспективі Болонського процесу / С. Д. Абрамович // Модернізація вищої освіти в контексті європейського виміру : наук.-метод. зб. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. – С. 125–139.
59. Постмодернизм и наследие Чехова / С. Д. Абрамович // Наук. праці Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту ім. І. Огієнка: Філолог. науки. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. – Вип. 20. – С. 3–6.
60. Сасгиту Блока / С. Д. Абрамович // Блок и русская литература. – Харьков: Изд-во Харьковского нац. пед. ун-та им. Г. Сковороды, 2010. – С. 66–72.
61. Культурна самоідентифікація особистості в сучасному суспільстві: між етноцентризмом та глобалізмом / С. Д. Абрамович // Наукові праці Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. Івана Огієнка: Філолог. науки. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2010. – Вип. 24. – С. 41–53.
62. Стихотворение И. Жданова «Портрет отца» как художественная структура / С. Д. Абрамович // Вісник Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. Івана Огієнка: Філолог. науки. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. І. Огієнка. – 2011. – Вип. 2. – С. 3–10.
63. Об'єктивність чи індіферентність? (до питання про методологію вивчення релігій) / С. Д. Абрамович // Вісник Прикарпатського ун-ту ім. В. Стефаника: Філософ. і псих. науки. – Івано-Франківськ: Прикарпатськ. ун-т ім. В. Стефаника, 2011. – Вип. 15. – С. 166–171.

- 64.Художественный мир Марии Тилло / С. Д. Абрамович // Литература в контексте культуры. – Днепропетровск: Вид-во ДНУ, 2011. – Вып. 21(2). – С. 53 – 60.
- 65.Чехов и мистериальность / С. Д. Абрамович // «Как меня принимали в Харькове»: матер. научн. конф.«Чехов и Украина». – К. : Изд. дом «Русское слово», 2011. – С. 23–30.
- 66.Поэтический космос Дмитрия Бураго / С. Д. Абрамович // Бураго Д. Киевский сбор. – К.: Издательский дом Д. Бураго, 2011. – С. 3 – 13.
- 67.Natūra natūransinatūra naturāta в художественном мире Гоголя(гоголевский человек между двумя безднами) / С. Д. Абрамович // Информационный вестник Форума русистов Украины. – Симферополь:Изд-во Таврийск. нац. ун-та им. В. В. Вернадского, 2010. – Вып. 13. – С. 108–119.
- 68.Сакральная литература вчера и сегодня / С. Д. Абрамович // Nomos. – Kraków : InstytutReligieznaństwaJagellonskiegoUniwersytetu, 2010. – № 61/71.– S. 89–101.
- 69.Актуальные вопросы изучения русской литературы / С. Д. Абрамович // Мова і культура: наук. журн. – К.: Вид. дім Д. Бураго, 2011. – С. 229–236.
- 70.Сыноубийство в «Тарасе Бульбе»: инициация или жертвоприношение? / С. Д. Абрамович // Гоголезнавчі студії. – Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2012. – Вип. 2 (19). – С. 5–17.
- 71.Феномен релігійної віри та проблема достовірності релігійного досвіду / Семен Абрамович // Збірник статей V всеукр. міжконфес. христ. наук.-практ. конф. «Формування основ християнської моралі в процесі духовного відродження нації». – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2012. –С. 3–8.
- 72.Ното іпатогє в художественном мире Гоголя / С. Д. Абрамович // Наукові праці Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. І. Огієнка: Філолог. науки. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2012. – Вип. 29. – Ч. 1. – С. 126-129.
- 73.Актуальные аспекты изучения проблемы «Библия и русская литература» / С. Д. Абрамович // Acta Universitatis Lodzensis. Folsa Litteraria Rossica. 4. – Łódź [Uniwersytet Łódzki]: PrimumVerbum, 2011. – S. 124–130.

74. Чеховська поезика як преображення реальності (рассказ «На подводе») / С. Д. Абрамович // Наукові праці Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. І. Огієнка : Філолог. науки. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2012. – Вип.

30. – С. 7–11.

75. Об историко-философской концепции «Мастера и Маргариты» М. Булгакова / Абрамович Семен // Творчість М. Булгакова в історико-культурному контексті. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2012. – С. 3–7.

III. Про С. Д. Абрамовича

1. Абрамович Семен Дмитриевич // Кто есть кто в русском литературоведении? : Справочник. – М.: Изд-во АН СССР. – 1991. – Ч. 1. – С. 9.
2. Чікарькова М. Ю. Абрамович Семен Дмитрович / М. Ю. Чікарькова // Енциклопедія сучасної України. – К.: Вид-во НАН України, 2001. – Т. 1. – С. 39.
3. Абрамович Семен Дмитрович // Вікіпедія / uk.wikipedia.org/wiki
4. Семен Дмитрович Абрамович. Науковець Митець. Особистість. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. – 60 с.
5. Прокопчук В. С. Житомир'янин професор С. Д. Абрамович – науковець, поет, художник // Культурний простір Житомирщини – Волині ХІХ-ХХ ст. : матер. всеукр. наук.-практ. конф. (24 квітня 2012 р.). – Житомир: Л. Г. Косенко, 2012. – Т. 1. – С. 302–309.

Атаманчук Петро Сергійович,

доктор педагогічних наук,

професор, завідувач кафедри методики викладання фізики і дисциплін технологічної освітньої галузі

Народився 26 червня 1939 року в селі Каскада, 4-та сотня, Новоушицького району Кам'янець-Подільської (нині – Хмельницької) області (можливо, ознака поділу села на сотні, – було їх п'ять, – збереглася від козацьких часів).

Середню освіту здобував, навчаючись спершу в Каскадській семирічній школі (1946-1953), а згодом у Новоушицькій середній школі (1953-1956).

1956 року став студентом, а 1961-го р. завершив навчання в Кам'янець-Подільському державному педагогічному інституті, здобувши спеціальність учителя фізики та основ виробництва.

1961 року, як дипломований фахівець, розпочав працювати учителем фізики в Калюсецькій середній школі Новоушицького району. З 20 вересня 1962 р. – викладач математики і фізики Новоушицького технікуму механізації сільського господарства.

У цей же період за погодженням з учбово-методичним кабінетом МСГ та республіканським науково-методичним кабінетом з ССО УРСР під його керівництвом проводився педагогічний експеримент щодо впровадження програмованого навчання і контролю більш як у 20-ти технікумах. Його результати разом з осмисленням педагогічного досвіду Петра Сергійовича спричинили зародження ідеї впровадження в навчанні фізики об'єктивного контролю на основі еталонних вимірників якості знань. Ця ідея знайшла розвиток у серії публікацій та методичних посібників, а згодом у кандидатській дисертації «Дидактичні основирозробки і використання еталонів контролю навчальної діяльності учнів», яка була написана в рамках трьохмісячної творчої відпустки і захищена 1982 року в Київському університеті імені Т.Г. Шевченка під науковим керівництвом доктора педагогічних наук, професора Алексюка Анатолія Миколайовича.

Від тодішнього ректора Копилова А.О. отримав запрошення на роботу до рідного ВНЗ і з 10 вересня 1982 р. розпочав науково-педагогічну діяльність у Кам'янець-Подільському державному педінституті, а 26 травня 1983 р. очолив кафедру методики викладання фізики і ТЗН, керівництво якою здійснює до цього часу. Викладацьку діяльність будував на засадах співпраці і співтворчості

зі студентською молоддю з метою забезпечення готовності майбутніх вчителів фізики до науково-методичних перебудов, впровадження сучасних технологій та методик у навчання фізиці. 1984 року за підтримки ректорату започаткував написання дипломних робіт випускниками. На сьогодні здійснив наукове керівництво підготовкою біля 300 дипломних та 80 магістерських робіт. Понад 350 студентів на засадах отримання творчих науково-методичних завдань були залучені до створення серії навчально-методичних посібників, виданих з грифом Міністерства освіти і науки України. Щорічно біля 50 студентів (по лінії роботи наукових гуртків та проблемних груп кафедри) беруть участь у діяльності з розробки й модернізації фізичного устаткування, обладнання робочих місць для лабораторних практикумів, розширення матеріально-технічної бази, комп'ютеризації навчального процесу, створення програмних продуктів, використання мережі INTERNET тощо. З 1983 року кафедра виконує колективне комплексне дослідження «Об'єктивізація контролю навчально-пізнавальної діяльності», до якого постійно залучається творча студентська молодь. Традиційними стали щорічні студентські публікації (8–10) у фахових науково-методичних виданнях, їх участь у різних конкурсах, наукових конференціях тощо.

1997 року опублікував першу монографію «Управління процесом навчально-пізнавальної діяльності», в якій обґрунтував власний концептуальний підхід до розв'язання цієї проблеми. 1999 року взявши піврічну творчу відпустку, підготував та опублікував другу монографію «Інноваційні технології управління навчанням фізики» і завершив написання докторської дисертації «Теорія і методика управління пізнавальною діяльністю старшокласників у навчанні фізики», яку захистив на засіданні спеціалізованої ради Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова 2000 року.

За роки науково-педагогічної діяльності опублікував понад 550 наукових праць, серед яких 7 монографій, 2 підручники для ВНЗ та понад 70 навчально-методичних посібників, виданих з грифами Міністерств сільського

господарства, середньої спеціальної освіти та освіти і науки УРСР та Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. Здійснив наукове редагування 17-ти випусків збірника наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету (серія педагогічна), внесеного до переліку видань ВАК України, в яких можуть публікуватись результати досліджень на здобуття ступенів кандидата і доктора наук. З 1997 р. на громадських засадах здійснює наукове керівництво науково-дослідною лабораторією «Управління процесом навчально-пізнавальної діяльності» та науковою школою.

Під його керівництвом здійснено захист однієї докторської та семи кандидатських дисертацій, підготовлено до захисту дві докторських та п'ять кандидатських дисертацій.

Доктор педагогічних наук, професор П.С. Атаманчук успішно виконує функції члена спеціалізованої вченої ради НПУ імені М.П.Драгоманова по захисту докторських та кандидатських дисертацій за спеціальністю 13.00.02 – теорія і методика навчання фізики та члена Експертної комісії з розгляду наукових проектів при МОНМС України.

Основні відзнаки та нагороди:

Занесення до Книги Пошани Новоушицького технікуму механізації сільського господарства (1967 р.); занесення до республіканської Книги Пошани (1969 р.); медаль «За доблестный труд в ознаменовании столетия со дня рождения В.И. Ленина» (1970 р.); переможець соціалістичного змагання (1972-1980 р.р.); звання ударника комуністичної праці (1981 р.); Грамота МО УРСР (1987 р.); занесення на міську (м. Кам'янець-Подільський) Дошку Пошани (1988 р.); Грамота МО УРСР (1991 р.); знак «Відмінник освіти України» (1997 р.); диплом МО України та АПН України за участь у другій Міжнародній виставці престижних навчальних закладів «Сучасна освіта в Україні» (1999 р.); Почесна Грамота Хмельницької державної адміністрації (1999 р.); Грамота Хмельницької обласної ради (2000 р.); Грамота МОН України (2001 р.); занесення на обласну Дошку Пошани (2003 р.); звання Заслуженого працівника освіти України (2003 р.); знак АПН України «Ушинський К.Д.» (2006 р.);

атестат академіка АН ВО України отримав у 2007 р.; Подяка міської держадміністрації за вагомий науковий внесок (2008р.); Нагрудний знак МОН України «За наукові досягнення» (2008 р.); знак «Петро Могила» (2009 р.); диплом переможця 6-го обласного конкурсу науково-дослідних робіт в номінації «Підручники і монографії» (2010 р.); Почесні дипломи 1-ї та 2-ї Міжнародних виставок «Інноватика в освіті України» (2010 р.). Диплом Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка «За визначні наукові досягнення в 2010 році» (2011 р.); Диплом та 3-тя премія переможця VII-го обласного конкурсу науково-дослідних робіт в номінації «Фундаментальні дослідження» (2011 р.); Диплом та 2-га премія переможця VII-го обласного конкурсу науково-дослідних робіт в номінації «Підручники і монографії» (2011 р.); Диплом та 1-ша премія переможця VII-го обласного конкурсу науково-дослідних робіт в номінації «Підручники і монографії» (2011 р.); Диплом Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка «За визначні наукові досягнення в 2011 році» (2012р.); Дипломом 14-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми і сучасні тенденції розвитку психології та педагогіки» (Лондон – Київ) за кращу наукову доповідь у рамках секції «Теорія навчання і виховання» (2012 р.); Обрання на посаду віце-президента з міжнародних відносин Академічного Товариства Михайла Балудянського (20.04.2012; Словаччина); Диплом та 1-ша премія переможця VIII-го обласного (Хмельницька область) конкурсу науково-дослідних робіт в номінації «**Фундаментальні науки**» (2012 р.); Сертифікат учасника Міжнародної науково-практичної конференції «Засоби і технології сучасного навчального середовища» (м. Кіровоград, 2012 р.); Certificate XXIV International Scientific and Practical Conference: «Problems of Internationalization of University Education» under the Conditions of European Integration» (Slovakia-Hungary, 10 May, 2012); Сертифікат учасника IV міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми психології особистості та міжособистісних взаємин» (22-23 травня, 2012 р.).

Наукові праці П.С. Атаманчука

I. Окремі видання

Монографії

1. Управління процесом навчально-пізнавальної діяльності: монографія / П.С. Атаманчук. – Кам'янець-Подільський: К-ПДП, 1997. – 136 с.
2. Інноваційні технології управління навчанням фізики: монографія / П.С. Атаманчук. – Кам'янець-Подільський: К-ПДПУ, 1999. – 174 с.
3. Методичні основи управління навчанням фізики: монографія / П.С. Атаманчук, О.М. Семерня. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський держ. ун-т, 2005. – 196 с.
4. Дидактика физики (основные аспекты): монография / П.С. Атаманчук, П.И. Самойленко. – М:Московский гос. ун-т технологий и управления, РИО, 2006. – 245 с.
5. Вища педагогічна освіта і наука України: Історія, сьогодення та перспективи розвитку. Хмельницька обл.: колективна монографія / Ред рада.: В.Г. Кремінь (гол.) [та ін.]; том 5. О.М. Завльнюк (гол.), П.С. Атаманчук [та ін.]. – К. : Знання України. – 447 с.
6. Управления процессом формирования физико-технологических компетенций учащихся / П.С. Атаманчук, О.П.Панчук, О.М. Павлюк // Личность в едином образовательном пространстве: организация, содержание и технологии освоения: коллективная монография / науч. редакторы К.Л. Крутий, А.И. Павленко, В.В. Пашков. – Запорожье : ООО «ЛИПС» ЛТД, 2011. – С. 210-228.
7. Дидактичні основи формування фізико-технічних компетенцій учнів: монографія / П.С. Атаманчук, О.П. Панчук. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2011. – 252 с.

Підручники

8. Методика і техніка навчального фізичного експерименту в основній школі : підручник для студентів вищих навчальних закладів / П.С. Атаманчук, О.І. Ляшенко, В.В. Мендерецький, О.М. Ніколаєв. – Кам'янець-Подільський:

Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2010. – 292 с. : іл.

9. Методика і техніка навчального фізичного експерименту в старшій школі: підручник для студентів вищих навчальних закладів / П.С. Атаманчук, О.І. Ляшенко, В.В. Мендерецький, О.М. Ніколаєв. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім.І. Огієнка, 2011. – 420с.

Навчальні посібники

- 10.Збірник завдань з фізики для тематичного та підсумкового контролю / П.С. Атаманчук, І.В. Оленюк. –Гусятин, 2009. – 192 с.
- 11.Планування та виконання науково-методичних проєктів: навчально-методичний посібник / [уклад.: П.С. Атаманчук, Ю.В. Гнатюк, Ц.А. Криськов, А.М. Кух, В.С. Щирба]. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2009. – 24 с.
- 12.Безпека життєдіяльності та охорони праці (практичний курс): навчально-методичний посібник / П.С. Атаманчук, В.В. Мендерецький, О.П. Панчук. – Кам'янець-Подільський: Думка, 2009. – 152 с.
- 13.Інтегрований курс безпеки життєдіяльності (теоретичні основи) : навч. посібн. / П.С. Атаманчук, В.В. Мендерецький, О.П. Панчук, О.Г. Чорна. – Кам'янець-Подільський: Буйницький О.А., 2009. – 200 с.
- 14.Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету. Серія педагогічна / [редкол. : П. С. Атаманчук (голова, наук. ред.) та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2009. – Вип. 15 : Управління якістю підготовки майбутніх учителів фізики та трудового навчання. – 352 с.
- 15.Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: серія педагогічна / [ред. кол. П. С. Атаманчук (голова, наук. ред.) та ін.]. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім.І. Огієнка,2010. – Вип. 16: Формування професійних компетентностей майбутніх учителів фізико-технологічного профілю в умовах євроінтеграції.– 328 с.
- 16.Дидактичне забезпечення семінарських занять з курсу «Методика навчання

- фізики» (загальні питання): навчально-методичний посібник / П.С. Атаманчук, О.М. Семерня, Т.П. Поведа.– Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2010. – 392 с.
17. Безпека життєдіяльності: навч. посіб. / П.С. Атаманчук, В.В. Мендерецький, О.П. Панчук, О.Г. Чорна. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 276 с.
18. Основи охорони праці: навч. посіб. / П.С. Атаманчук, В.В. Мендерецький, О.П. Панчук, О.Г. Чорна. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 224 с.
19. Дидактичне забезпечення семінарських занять з курсу «Методика навчання фізики» (загальні питання) : навч. посіб. 2-е вид., випр. і доп. / П.С. Атаманчук, О.М. Семерня, Т.П. Поведа. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2011. – 384 с.
20. Безпека життєдіяльності та охорона праці (практичний курс): навч. посіб. / П.С. Атаманчук, В.В. Мендерецький, О.П. Панчук, О.Г. Чорна. – Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друк-Сервіс», 2012. – 136 с.
21. Охорона праці в галузі: навч. посіб. / П.С. Атаманчук, В.В. Мендерецький, О.П. Панчук, Р.М. Білик. – Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друк-Сервіс», 2012. – 156 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

22. Психолого–педагогічні основи управління навчанням школярів / В.П. Атаманчук, Г.І. Атаманчук, П.С. Атаманчук // Матеріалізація 5-а міжнародна научна практична конференція «Основні проблеми на сучасній науці». – 2009. – Том 16. Педагогічні науки. Софія. «Бял ГРАД-БГ» ООД. – С. 41 – 44.
23. Технологічні аспекти удосконалення експериментальної підготовки випускників школи / П. Атаманчук, В. Мендерецький, О. Ніколаєв // Збірник науково-методичних праць “Теорія та методика вивчення природничо-математичних і технічних дисциплін”. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – Рівне: Волинські обереги, 2009. – Вип. 13. – С. 111 – 114.

24. Компетентнісно світоглядні рівні становлення майбутнього вчителя фізики / П.С. Атаманчук // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : зб. за підсумками звітної наук. конф. викладачів, докторантів і аспірантів, присвяченої 90-річчю Кам'янець-Подільського національного університету. – Вип. 7. У 5-ти томах. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім.І. Огієнка, 2008. – Т.1. – С. 111 – 113.
25. Професійна компетентність як найважливіший орієнтир підготовки майбутніх фахівців / П.С. Атаманчук // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : зб. за підсумками звітної наук. конф. викладачів, докторантів і аспірантів, присвяченої 90-річчю Кам'янець-Подільського національного університету. – Вип. 7. У 5-ти томах. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2008. – Т.1. – С. 166 – 167.
26. Методология физического образования/ П.С. Атаманчук, А.В. Бордюг, А.Н. Павлюк, П.И. Самойленко // *Materialy V Miedzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji "Naukowa przestrzen Europy - 2009"*. –Vol. 12. – *Pedagogiczne nauki. –Przemysl: Nauka i studia.* – S.40 – 43.
27. Модернизация содержания физического образования в контексте раскрытия взаимосвязей науки, культуры и искусства / П.С. Атаманчук, Е.М. Диндилевич, А.М. Николаев, П.И. Самойленко // Збірник науково-методичних праць «Теорія та методика вивчення природничо-математичних і технічних дисциплін». Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – Рівне: Волинські обереги, 2009. – Вип. 12. – С. 42 – 47.
28. Управління процесами становлення майбутніх вчителів / П.С. Атаманчук, О.І.Ляшенко, В.П. Атаманчук // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету. Серія педагогічна / [редкол. : П. С. Атаманчук (голова, наук. ред.) та ін.]. – Кам'янець-Подільський :

- Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім.І. Огієнка, 2009. – Вип. 15: Управління якістю підготовки майбутніх учителів фізики та трудового навчання. – С. 5 – 10.
29. Фізичний експеримент в умовах особистісної орієнтації / П.С. Атаманчук, В.В. Мендерецький, С.І. Дмитрук, О.М. Павлюк // Збірник наукових праць. Педагогічні науки. – Херсон : Вид-во ХДУ, 2008. – Вип. 50, ч. 1. – С. 59 – 63.
30. Личностно ориентированная модель экспериментальной подготовки / П.С. Атаманчук, В.В. Мендерецький // Материалы X Международной учебно-практической конференции «Современный физический практикум». – Астрахань, 2009. – С. 59 – 60.
31. Методична система експериментальної підготовки майбутніх учителів фізики / П.С. Атаманчук, В.В. Мендерецький, С.І. Дмитрук // Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Фізико-технічна і фізична освіта у гуманістичній парадигмі» (м. Керч, 10-13 вересня 2009 року) / Ред. кол.; наук. ред Т.М. Попова. – Керч: РВВ КДМТУ, 2009. – С. 5 – 7.
32. Методична система експериментальної підготовки майбутніх учителів фізики / П.С. Атаманчук, В.В. Мендерецький, О.М. Ніколаєв // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету ім. Т.Г.Шевченка. Серія: педагогічні науки: Збірник. – Чернігів: ЧДПУ, 2009. – Вип. 65. – С. 157 – 161.
33. Методологія управління якістю професійного становлення майбутніх вчителів фізики / П.С. Атаманчук, В.В. Мендерецький, О.М. Ніколаєв, О.М. Павлюк, Т.П. Поведа // Матеріалізація 5-а міжнародна научна практична конференція «Основні проблеми на сучасній науці». – 2009. Том 14. Педагогічні науки. – София: «Бял ГРАД-БГ» ООД. – С. 35 – 45.
34. Роль мысленного эксперимента в методологическом обеспечении физического образования / П.С. Атаманчук, Т.П. Поведа // Наукові записки. – Вип. 82. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДУ ім. В.Винниченка. – 2009. – Ч. 1. – С. 258 – 265.

- 35.Формування компетентнісно-світоглядних якостей майбутнього вчителя фізики / П.С. Атаманчук, Т.П. Поведа // Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія «Педагогіка. Соціальна робота». – 2008. – Вип. 14. – С. 7 – 9.
- 36.Проблемно-содержательные компоненты общекультурной составляющей ВУЗовского и школьного курса физики / П.С. Атаманчук, Т.П. Поведа, П.И. Самойленко // V Міжнародна конференція «Стратегія якості у промисловості і освіті» (6-13 червня 2009 р., Варна, Болгарія) : Матеріали. – У 2-х томах, т. II. / Упоряд. : Хохлова Т.С., Хохлов В.О., Ступак Ю.О. – Дніпропетровськ-Варна, 2009. – С. 32 – 37.
- 37.Интерпритации физического знания в методологическом контексте / П.С. Атаманчук, П.И. Самойленко, В.В. Мендерецкий, Е.М. Диндилевич // Физика в системе современного образования (ФССО - 2009). Материалы X Международной конференции, Санкт-Петербург, 31 мая – 4 июня 2009 г. Т.2. – СПб.: Изд-во РГПУ им. А.И.Герцена, 2009. – С. 10-13.
- 38.Особливості формування навчального середовища з фізики в умовах реалізації міждисциплінарних зв'язків / П.С. Атаманчук, О.М. Семерня // Збірник наукових праць. Педагогічні науки. Вип. 50. – Ч. 2. – Херсон : Вид-во ХДУ, 2008. – С. 11 – 15.
- 39.Всеохопне управління якістю в результативному навчанні майбутнього учителя фізики / П.С. Атаманчук // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія педагогічна / [редкол. П. С. Атаманчук (голова, наук. ред.) та ін.]. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2010. – Вип. 16: Формування професійних компетентностей майбутніх учителів фізико-технологічного профілю в умовах євроінтеграції.– С. 5 – 9.
- 40.Інновації в управлінні якістю навчання / П.С. Атаманчук // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Вип. 22 : зб. наук. пр.

/ за ред. В.П. Сергієнка. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010. – С. 30 – 34.

- 41.Інновації в формуванні фахових якостей майбутніх вчителів фізики / П.С. Атаманчук // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка. Серія: педагогічні науки / Гол. ред. Носко М.О. – Чернігів: ЧДПУ, 2010. – Вип. 77. – С. 167 – 173.
- 42.Ціннісні основи формування фахових якостей майбутнього вчителя фізики / П.С. Атаманчук // Личность в едином образовательном пространстве: сборник научных статей I международного образовательного форума (г. Запорожье, 5-7 мая 2010 года) / Под. науч. ред. проф. К.Л. Крутий. Часть 3. Конференция «Образовательное пространство индивидуальность: современная дидактика, задания диагностика, оценка качества образования», «Личность и здоровье берегающее пространство». – Запорожье: ООО «Липс» ЛТД, 2010. – С. 11 – 15.
- 43.Якість навчання та прогноз його результатів як феномен управління цими процесами / П.С. Атаманчук // Фізика та астрономія в школі. – 2010. – № 11-12. – С.15 – 19.
- 44.Інновації в формуванні компетентнісних якостей майбутнього вчителя / П.С. Атаманчук, В.П. Атаманчук // Перспективні напрями і способи реалізації інноваційних технологій у системі європейської вищої освіти. Міжнародний науковий вісник Закарпатського державного університету : У 2-х кн. / Відп. ред. М.М.Полюжин, упоряд. К.Мовчан. – Ужгород : ЗакДУ, 2010. – Кн. 1. – С. 77-87.
- 45.Особливості формування фахових компетенцій та світогляду майбутніх вчителів / П.С. Атаманчук, В.П. Атаманчук // Materialy VI mezinarodnive decko-prakticka conference “Dnyvedy - 2010”. – Dil 19. Pedagogika: Praha. Publishing House “Education and Science” s.r.o. – S. 14-22.
- 46.Атаманчук П.С., Атаманчук Г.І., Атаманчук В.П. Основні доктрини та прогноз як механізми становлення майбутнього вчителя / П.С. Атаманчук,

- Г.І. Атаманчук, В.П. Атаманчук / Материалы VI Международной конференции «Стратегия качества в промышленности и образовании» 4-11 июня, Варна, Болгария. – Матеріали. У 4-х т., т. II (4.1) / Упоряд. : Хохлова Т.С., Хохлов В.О., Ступак Ю.О. – Дніпропетровськ; Варна, 2010. – С. 33 – 37.
47. Інформаційно-комунікативні технології у формуванні дієвих компетенцій / П.С. Атаманчук, О.В. Бордюг, А.В. Печенюк, С.М. Грушецький // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія педагогічна / [редкол. П. С. Атаманчук (голова, наук. ред.) та ін.]. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2010. – Вип. 16: Формування професійних компетентностей майбутніх учителів фізико-технологічного профілю в умовах євроінтеграції.– С.72 – 74.
48. Управление компетентностно-мировоззренческим становлением будущего учителя / П.С. Атаманчук, А.А. Губанова, О.Н. Семерня // Вестник Калужского университета. – 2010. – №3. – С. 13 – 16.
49. Методика розкриття механізму проходження світла в оптично-неоднорідному середовищі / П.С. Атаманчук, А.О. Губанова, О.Г. Бойко // Материалы VI Международной конференции «Стратегия качества в промышленности и образовании» 4-11 июня, Варна, Болгария. – Матеріали. У 4-х т., т. II (4.1) / Упоряд.: Хохлова Т.С., Хохлов В.О., Ступак Ю.О. – Дніпропетровськ; Варна, 2010. – С. 29 – 32.
50. Методические особенности обучения в системе украинского общего образования / П.С. Атаманчук, А.М. Николаев, О.Н. Семерня // Физическое образование: проблемы и перспективы развития: материалы 9-й международной научно-методической конференции, 1-4 марта 2010 г / МПГУ; РГУ им. С.А. Есенина. – М.: Рязань, 2010. – Ч. 1. – С. 18-24 с.
51. Технологія цілеспрямованого управління якістю навчання майбутніх фахівців / П.С. Атаманчук, О.М. Ніколаєв, А.О. Губанова // Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова.

Серія № 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи: збірник наукових праць / За ред. В.Д.Сиротюка. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2009. – Вип.17. – С. 3-9.

52. Досягнення прогнозованого рівня якості знань у процесі особистісно-діяльнісного підходу у навчанні фізики / П.С. Атаманчук, І.В. Оленюк / Second International Summer School “Educational Measurements: Teaching, Research and Practice” is held under the support of the EU within the frame-work of the EU Project 145029 – TEMPUS – 2008-SE-JPCR “Educational Measurements Adapted to EU Standards”. – P. 26 – 27.
53. Методологический аспект содержания физического образования / П.С. Атаманчук, А.Н. Павлюк, П.И. Самойленко // Материалы научно-методической конференции посвященной памяти С.Е.Каменецкого. – М.: МПГУ, 2009. – С. 63 – 66.
54. Управління якістю підготовки вчителів фізики і трудового навчання: компетентісно-світоглядний аспект / П.С. Атаманчук, О.М. Павлюк, Т.П. Поведа // Фізика та астрономія. – 2010. – № 1. – С. 37 – 40.
55. Інноваційні технології формування професійних якостей майбутнього вивчення фізики / П.С. Атаманчук // Вища освіта України, № 3 (додаток 1). – 2010. – Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології». – Т.2. – Рівне. – С. 5-11.
56. Менеджмент качества в обучении / П.С. Атаманчук, В.П. Атаманчук, Г.И. Атаманчук // Materiały VII Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji «Kluczowe aspekty naukowej działalności - 2011». – Vol. 11. Pedagogiczne nauki. Fizyczna kultura i sport. – Przemysł: Nauka i studia. – S. 91–96.
57. Менеджмент якості підготовки майбутнього вчителя фізики / П.С. Атаманчук // Теорія та методика навчання математики, фізики, інформатики : зб. наук. пр. – Вип. IX. – Кривий Ріг : Видав. відділ НМет АУ, 2011. – С. 217 – 225.
58. Інновації в системі формування професійних компетенцій майбутнього педагога / П.С. Атаманчук // Міжнародний науковий вісник : зб. наук. доп.

за матер. ХХІ міжнар. наук.-практ. конф. «Перспективні шляхи і напрями вдосконалення освітньої системи у світлі Болонського процесу», 16-19 листоп. 2010 р. / Редкол.: Ф.Г. Ващук (голова), Х.М. Олексик, І В. Артёмов та ін.; упоряд. К.М. Мовчан. – Ужгород : ЗакДУ, 2011. – Вип. 2(21). – Ч. 1. – С. 29 – 35.

59. Якість як міра компетентності фахівця / П.С. Атаманчук // VII Міжнародна конференція «Стратегія якості у промисловості і освіті» (3-10 червня, 2011 р., Варна, Болгарія) : матер. у 3-х томах. Т. I. / упоряд. : Хохлова Т.С., Хохлов В.О., Ступак Ю.О. – Дніпропетровськ – Варна. – С. 256-262.
60. Факультативный курс «Элементы астрофизики в системе дистанционного обучения» / П.С. Атаманчук // X Международная научно-методическая конференция «Физическое образование : проблемы и перспективы развития», посвященная 110-летию факультета физики и информационных технологий : [сб. матер. XМеждунар. науч.-метод. конф. «Физическое образование : проблемы и перспективы развития», посвященной 110-летию факультета физики и информационных технологий. МПГУ] / Московский педагогический государственный университет, журнал «Наука и школа», журнал «Школа будущего». – М.: МГПУ, Изд. Карпов Е.В., 2011. – Ч. 1 : Актуальные проблемы школьного физического образования. Учебный физический эксперимент в школе и в ВУЗе. – С. 13-19.
61. Методологічний аспект професійного становлення майбутнього вчителя фізики / П.С. Атаманчук, А.О. Губанова // Тенденція розвитку вищої освіти в Україні: Європейський вектор. Матер. міжнар. наук.-практ. конф., Ялта (10-12 берез. 2011 р.). – Ялта: РВНЗ КГУ, 2011. – Ч.1. – С. 16 – 20.
62. Моделювання як засіб компетентнісного ставлення майбутнього фахівця у методиці навчання фізики / П.С. Атаманчук, О.М. Семерня // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. – Вип. 89 / Гол. ред. Носко М.О. – Чернігів : ЧНПУ, 2011. – С. 3 – 8.

63. Реализация компетентного подхода к технологическому обучению будущего учителя / П.С. Атаманчук, О.П. Панчук, Е.М. Диндилевич, Р.М. Билык // Современное технологическое образование : проблемы и перспективы : матер. Междунар. науч.-практ. конф. (16-18 июня 2011 г.). – Улан-Удэ : Изд-во «Бэлиг», 2011. – С. 89 – 96.
64. Менеджмент качества в обучении / П.С. Атаманчук, В.П. Атаманчук, А.И. Атаманчук // Materialy VII mezinarodnivedosko-prakticka conference “Vedaavznik – 2010/2011”. - Dil. 13/ Pedagogika. – Praha: Publishing House “EducationandScience”. – S. 60 – 65.
65. Инновационные схемы построения учебника / П.С. Атаманчук, В.В. Мендерецкий, И.В. Засанова // Журнал Забайкальского гуманитарного педагогического университета им. Н.Г. Чернышевского. Гуманитарный вектор. № 1 (25) Чита. : Забайкальский гуманитарный педагогический университет им. Н.Г. Чернышевского. – 2011. – С. 5-9.
66. Формирование предметных компетентностей учащихся в процессе обучения физике / П.С. Атаманчук, О.П. Панчук, А.Н. Павлюк // Педагогический журнал Башкортостана. – 2011. – № 3 (34). – С. 138-147.
67. Психолого-педагогічні основи компетентного становлення майбутнього фахівця / П.С. Атаманчук // «Actual problems and modern trends of development of psychology and pedagogics» : materials of the XIVth International Scientific and Practical Conference (Kiev, London, November 24- November 28. 2011). Psychological and pedagogical sciences All-Ukrainian Academic Union of specialists for professional assessment of scientific research and pedagogical activity; organizing Committee : B. Zhithigor (chairman); Chief editor Pavlov V.V. – Odessa: InPress, 2012. – P. 73 – 78.
68. Прогноз як основа управління в навчанні / В.П. Атаманчук, П.С. Атаманчук // Materialy VII mezinarodni vedecko-prakticka conference “Moderni vymozenosti vedy - 2012”, - Dil. 16. Pedagogika. – Praha: Publishing House “Education and Science”. – S. 15 – 23.

69. Управління компетентнісно-світоглядним становленням учителя фізики / П.С. Атаманчук, О.М. Ніколаєв // Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми і перспективи дидактики фізики. 26-28 квітня 2012. – Вип. №2 (225). – Черкаси: Черкаський нац. ун-т ім. Б. Хмельницького, 2012. – С. 3 – 10.
70. Методологічні передумови створення освітнього середовища з фізики у навчанні молодих школярів / П.С. Атаманчук, О.М. Ніколаєв, О.М. Павлюк // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 24-25 квітня «Психолого-дидактичні засади формування освітнього середовища навчально-дослідницької діяльності дітей». – Кіровоград, 2012. – С. 6-8.
71. Лабораторні роботи з фізики як важливий засіб формування професійних компетентностей студентів аграрно-технічних закладів / П.С. Атаманчук, М.В. Торчук // Теорія та методика навчання математики, фізики, інформатики: зб. наук. пр. Вип. Х: в 3 томах. Кривий Ріг: вид. відділ НМЕТАУ, 2012. – Т.2: Теорія і методика навчання фізики. – С. 3 – 8.
72. Підручник як засіб формування предметних і професійних компетентностей майбутнього вчителя фізики / П.С. Атаманчук // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: зб. за підсумками звітної наук. конф. викладачів, докторантів і аспірантів: у 5-ти томах. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2011. – Вип. 10. – Т. 2. – С. 7 – 9.
73. Становлення майбутнього вчителя фізики / П.С. Атаманчук, В.П. Атаманчук // Актуальні проблеми психології особистості та міжособистісних взаємин, 22-23 трав. 2012 р., Київ-Кам'янець-Подільський: Матер. IV міжнар. наук.-практ. конф. / За ред. С.Д. Максименка, Л.А. Онуфрієвої. – Кам'янець-Подільський: Медобори - 2012, 2012. – С. 54 – 57.
74. Якість освіти як проблема дидактики фізики / П.С. Атаманчук, О.І. Ляшенко // Педагогіка і психологія. Вісник НАПН України. – К.: Педагогічна преса, 2011. – № 4 (73). – С. 8 – 12.

75.Інноватики компетентнісного становлення майбутніх учителів фізико-технологічного профілю / П.С. Атаманчук, О.М. Ніколаєв, О.М. Павлюк // Матеріали за 8-а міжнародна научна практична конференція, «Новината за преднали наука». – 2012. – Т.13. Педагогически науки. – София: «Бял ГРАД-БГ» ООД. – С. 22-32.

ІІІ. Про П.С. Атаманчука

1. Кам'янець-Подільський державний університет в особах. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2005. – Т. 2. – С. 10-21.
2. Теоретико-технологічні аспекти об'єктивізації контролю навчальної діяльності (наукова школа): біобібліогр. показжч. / [уклад.: І.М. Конет, Л.А. Онуфрієва, М.С. Карпович, В.В. Боденчук]. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т, 2009. – 124 с.: іл. –(Серія: Наукові школи університету; вип. 1).
3. Освіта, наука і культура на Поділлі: зб. наук. пр. – Кам'янець-Подільський:Оіюм, 2011. – Т. 17: Пам'яті академіка Петра Тимофійовича Тронька. – 592 с.:(С. 413 – 415; С. 434 – 440; С. 574 – 579).
4. Академія наук вищої освіти України. – К.: ТОВ «Брама», 2012. – 544 с.: (С. 114-115).
5. Завальнюк О.М. Петро Атаманчук. Портрет науковця – професіонала / О.М. Завальнюк, І.М. Конет. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – 52 с. – (Серія: Видатні випускники Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка).

Баженов ЛевВасильович,
доктор історичних наук, професор, професор
кафедри всесвітньої історії

Професор кафедри всесвітньої історії
Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка, відомий історик,
педагог, громадсько-науковий діяч, академік

Української академії історичних наук (1999), член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук (1997), доктор історичних наук (1996), заслужений працівник освіти України (2003), лауреат Всеукраїнської премії імені Дмитра Яворницького (2006), Хмельницької обласної історико-краєзнавчої премії імені Юхима Сіцинського (1999), регіональної премії «Скарби Болохівської землі» (2009), член правління Національної спілки краєзнавців України (з 2008 р.), голова Хмельницької обласної організації НСКУ (з 2008 р.), завідувач Центру дослідження історії Поділля (з 1995 р.), вихованець наукової школи Героя України, академіка НАН України П.Т. Тронька «Історичне краєзнавство та охорона пам'яток історії та культури України» (з 1991 р.), засновник власної наукової школи «Історичне краєзнавство та регіональні проблеми історії Правобережної України кінця XVIII – початку XXI ст.» (з 1995 р.)

Народився 1 січня 1946 року в м. Старокостянтинові, що на Хмельниччині, у сім'ї педагога і письменника Василя Баженова. Дитячі роки провів у с. Новоселиця Старокостянтинівського району. 1958 року сім'я перебралася до м. Хмельницького. Тут 1963 року закінчив місцевий кооперативний технікум і одночасно вечірню СШ № 3. У 1964-1968 рр. навчався на історичному факультеті Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту, в якому 1965 року здійснив першу публікацію і визначив свої наукові інтереси на перспективу. Три роки під час навчання очолював Студентське наукове товариство інституту, на канікулах опрацьовував фонди центральних державних архівів Москви, Києва та облдержархіву, що дало змогу успішно виконати і захистити дипломну роботу "Польське повстання 1831 р. на Поділлі" (1968), виступити з доповідями на IV-й конференції істориків-славстів СРСР у Мінську (1968) та на II і III Подільських історико-краєзнавчих конференціях.

За направленням Міністерства освіти УРСР рік викладав історію і географію, в Грушківській СШ Володарськ – Волинського району Житомирської області, де обладнав краєзнавчий музей. З 1969 року працює в Кам'янець-Подільському педінституті (нині національний університет імені Івана Огієнка) асистентом, з 1972 р. – старшим викладачем, з 1977 р. -

доцентом, з 1997 р. - професором кафедри всесвітньої історії, у 1975-1993 рр. був деканом історичного факультету. 1974 року захистив кандидатську дисертацію в Київському державному університеті імені Тараса Шевченка на тему «Повстання 1830-1831 рр. на Правобережній Україні» (науковий керівник – доктор історичних наук, професор КДУ Жебокрицький В.А.). У 1993-1995 рр. був докторантом відділу регіональних проблем історії України Інституту історії України НАН України. У вересні 1996 р. в цьому ж інституті захистив докторську дисертацію «Становлення і розвиток історичного краєзнавства Правобережної України у ХІХ – в перші десятиліття ХХ ст.» (науковий консультант – академік НАН України, доктор історичних наук, професор Тронько П.Т.). Водночас з 1995 р. і по даний час Л.В. Баженов очолює і розбудував на історичному факультеті Центр дослідження історії Поділля, засновниками якого виступають Інститут історії України НАН України та Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.

За 44 роки праці на історичному факультеті підготував понад 4,5тисячі вчителів для потреб шкіл України, яких навчав історії Стародавнього Сходу, Греції та Риму, історичному краєзнавству, основам наукових досліджень й удостоєний шести Почесних грамот Міністерства освіти України (1986-2006), відзнак «Відмінник освіти УРСР» (1981), "Заслужений працівник освіти України" (2003).

Досліджує і популяризує історію та історіографію України і Польщі, проблеми славістики, історичного краєзнавства і регіональної історії Поділля, Волині та Київщини, історичної географії й етнології Поділля, біографістики. Предметом його наукового зацікавлення – дослідження розвитку історичного краєзнавства в Україні. 1993 року опублікував книгу "Поділля в працях дослідників і краєзнавців ХІХ-ХХ ст.: Історіографія. Біобібліографія. Матеріали". У ній вперше в українській історіографії систематизовано і проаналізовано головні етапи розвитку й наукові здобутки краєзнавства в регіоні за останні два століття, обґрунтовано і введено в обіг поняття наукових спеціалізацій "поділлєзнавство" й "волинознавство", упорядковано 692

енциклопедичні біографічні довідки про вчених і краєзнавців, більше третини яких були вперше оприлюднені, науково реабілітовані як жертви сталінізму або повернені із забуття, чим відновлена історична справедливість. Ця книга, по суті, стала настільною для всіх, хто цікавиться подільським краєм і його дослідниками.

Логічним продовженням і підсумком дослідження історії краєзнавчого руху став вихід у 1995 році монографії "Історичне краєзнавство Правобережної України в XIX – на початку XX ст.: Становлення. Історіографія. Біобібліографія". В ній учений ґрунтовно в контексті нових підходів дослідив процес зародження й розвитку організаційних форм та наукових засад історичного краєзнавства на теренах Київщини, Волині й Поділля.

Обидві книги та численні наукові статті з регіональної історії стали підґрунтям докторської дисертації "Становлення і розвиток історичного краєзнавства Правобережної України (кінець XVIII – перші десятиріччя XX ст.)", яка була успішно захищена в спеціалізованій вченій раді Інституту історії України НАН України у вересні 1996 року. Це був перший захист в Україні докторської дисертації з проблем історичного краєзнавства, який відкрив шлях для інших науковців. З того часу, за оцінкою відомого краєзнавця Житомирщини М.Ю. Костриці, «Л.В. Баженов є незаперечним авторитетом у питаннях історіографії, історичного краєзнавства та регіональної історії України, отримав можливості і право формувати власну наукову школу».

Дійсно, будучи з 1991 р. представником і вихованцем наукової школи з історичного краєзнавства України патріарха краєзнавства, Героя України, академіка НАН України П.Т. Тронька, Л.В. Баженов 1995 року і по даний час сформував й розвинув власну наукову школу. Він зумів згуртувати чимало своїх учнів та послідовників на тлі регіональних досліджень і створити кістяк своєї наукової школи, яка нині суттєво впливає на сучасний розвиток історичного краєзнавства та регіоналістики в Україні. До її яскравих представників нині варто віднести відомих науковців В.С. Прокопчука, С.Е. Баженову, С.В. Гаврилюк, О.П. Григоренка, І.В. Рибак, С.Д. Гальчака, А.М.

Трембіцького, О.М. Кошеля, Ю.А. Хоптяра, Е.О. Зваричука, А.О. Михайлика, С.М. Єсюніна та інших, які захистили докторські і кандидатські дисертації з регіональної історії, підтримують тісні наукові зв'язки з своїм наставником.

З-поміж наукових зацікавлень вченого вагоме місце посідає українська славістика та її складова – полоністика. Як історик-славіст, він пройшов шестимісячне стажування на кафедрі південних і західних слов'ян Московського університету імені Михайла Ломоносова (1971), в Інституті слов'янознавства і балканістики АН СРСР у Москві (1978), виступав з доповідями з історії українсько-польських політичних і наукових стосунків на міжнародних наукових конференціях істориків-славістів. У своїх публікаціях Лев Васильович розглядає питання українсько-польського діалогу істориків в добу незалежності України, "україніку" в польській історичній науці XIX – початку XX ст.

Водночас Л. Баженов опублікував цикл статей з наукового життя західної української діаспори, з проблем наукової періодизації історичного краєзнавства України, про життя і творчість на ниві регіональної історії України сучасного французького вченого Д. Бовуа, видатних діячів на тлі духовності, науки і культури України В.Антоновича, М. Грушевського, І. Огієнка та ін.

Не менш активне подвижництво Л.В. Баженова на ниві географічної науки. Зокрема, з 1981 по 1997 рік на громадських засадах очолював Кам'янець-Подільський обласний відділ Українського географічного товариства, оргкомітети з проведення всеукраїнських географічних наукових конференцій та видання їх матеріалів, які знаменували розгортання на Хмельниччині масового географічного краєзнавчого руху, позитивно позначилися на впровадженні наукових розробок у географічну освіту регіону, у створення Національного природного парку "Подільські товтри" та інших природних заповідників.

Л.В. Баженов опублікував понад 350 наукових і науково-популярних праць, у тому числі таких визначальних для наукової школи книг і монографій,

як „Історичне краєзнавство Правобережної України ХІХ – на початку ХХ ст.” (1995), „Алматер подільського краєзнавства” (2005), "Володимир Січинський. Життя, діяльність, творчість в ім'я України" (2009) та інших. Одночасно Л.В. Баженов виступив одним із організаторів понад 60 міжнародних, всеукраїнських і регіональних науково-практичних і краєзнавчих конференцій, симпозіумів, круглих столів, семінарів і читань, був у складі оргкомітету з проведення в м. Кам'янці-Подільському ІІ-го міжнародного наукового конгресу українських істориків „Українська історична наука на сучасному етапі розвитку” (2003), є одним з організаторів всеукраїнських географічних конференцій «Проблеми історичної географії Поділля» (1982), «Проблеми етнографії Поділля» (1986), «Проблеми економічної географії Поділля» (1987), «Проблеми екології Поділля» (1989); ІХ (1995), Х (2000), ХІ (2004), ХІІ (2007), ХІІІ (2010) Подільських історико-краєзнавчих конференцій; І-ІV міжнародних науково-практичних конференцій "Кам'янець-Подільський у контексті українсько-європейських зв'язків: історія і сучасність" (2003-2006) та інших. Водночас він є членом редколегій 12 серійних видань наукових збірників з історичних наук («Краєзнавство» (Київ), «Питання історії України» (Чернівці), «Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського», «Наукові записки Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка», «Освіта, наука і культура на Поділлі», «Праці Житомирського науково-краєзнавчого товариства дослідників Волині й ін.), є головним редактором наукового збірника «Краєзнавець Хмельниччини», заступником редактора всеукраїнського науково-краєзнавчого видання «Хмельниччина: Дивокрай». Все це створює можливості для розширення складу наукової школи Л.В. Баженова і забезпечує міцні зв'язки між її членами.

Наукова школа Л.В. Баженова базується на діяльності Центру дослідження історії Поділля. Сьогодні Центр об'єднує 25 почесних і 142 дійсних члени – поділезнавці з усіх регіонів України і низки зарубіжних країн. За 18 років функціонування під грифом Центру та за його сприяння видано понад 160

монографій і книг, 24 навчальних посібників, 38 наукових збірників та іншу літературу з історії та культури подільського регіону. У цьому доробку вагома частка належить представникам наукової школи Л.В. Баженова. За наукового керівництва Лева Васильовича підготовлено і захищено понад десять кандидатських дисертацій з спеціальності "Історія України".

Л.В. Баженов є членом спеціалізованої вченої в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (з 2000 р.), був головою спеціалізованої вченої ради у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (з 2009 р.), членом ученої ради Кам'янець-Подільського національного університету, делегатом VII (1980), VIII (1985) з'їздів Географічного товариства СРСР, делегатом II (1996), III (2003), IV (2008) і V (позачергового) (2012) з'їздів ВСК – НСКУ, делегатом I (2007) Всеросійського з'їзду істориків-регіонознавців у Санкт-Петербурзі, є активним учасником громадського життя на Хмельниччині. 29 листопада 2010 р. професора Лева Васильовича Баженова нагороджено Почесною грамотою Кабінету Міністрів України «За вагомий особистий внесок у збереження історичної пам'яті та духовності української нації».

Наукові праці Л.В. Баженова

I. Окремі видання

1. Нариси історії Поділля: на допомогу вчителю [Авт.: Л.В. Баженов, І.С. Винокур, С.К. Гуменюк та ін.]. – Хмельницький: Облполіграфвидав, 1990. – 327 с.
2. Наш край з найдавніших часів до наших днів: Поділля у XIX столітті (на допомогу пропагандистам) / Л.В. Баженов. – Хмельницький, 1990. – 35 с.
3. Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX-XX ст.: Історіографія, біобібліографія. Матеріали / Л.В. Баженов. – Кам'янець-Подільський, 1993. – 480 с.

4. Історичне краєзнавство Правобережної України ХІХ – на початку ХХ ст.: Становлення. Історіографія. Біобібліографія / Л.В. Баженов; Ін-т історії України, Всеукр. спілка краєзнавців, Кам'янець-Подільський. іст. Музей – заповідник. – Хмельницький: Доля, 1995. – 256 с.
5. Василь Баженов: Сторінки життя і творчості/ Л.В.Баженов, Б.С. Кузіна. – Хмельницький, 2001. – 60 с.
6. Справа його життя. М.Ю. Костриця / Л.В. Баженов. – Житомир: Вид. М. Косенко, 2002. – Вип. 2. – 40 с. – (Серія: Вчені Житомирщини).
7. Вчений європейського рівня: І.С. Винокур / Л.В. Баженов, М.Ю. Костриця, В.С. Прокопчук. – Житомир: Косенко, 2005. – Вип. 3. – 40 с. – (Серія: вчені Житомирщини).
8. Almatmater подільського краєзнавства (Місто Кам'янець-Подільський – центр історичної регіоналістики ХІХ – початку ХХІ століть): наук. вид. / Л.В. Баженов; [Ін-т історії України НАНУ, Кам'янець-Поділ. держ. ун-т, Центр досл. історії Поділля]. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2005. – 416 с.
9. Володимир Січинський (1894-1962 рр.). Життя, діяльність творчість в ім'я України: монографія / Л.В. Баженов, В.Л. Логвіна / Ін-т історії України НАНУ; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, Центр досл. історії Поділля та ін. – Кам'янець-Подільський: К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2009. – 236 с.
10. Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення, перспективи розвитку. Хмельницька область: монографія /авт. кол.: Алещенко М.І., Баженов Л.В. [та ін.]; Нац. Акад. пед. наук України; Асоц. ректорів пед. ун-тів Європи та ін. – К.: Знання України, 2010. – 447 с. (Розд. 1.1; 2.1).
11. Путівник. Хмельницька область/ автори-члени редкол.: І. Курус (голова), Л.Баженов, Ю.Боев, С.Єсюнін [та ін.]. – К.: Богдана, 2010. – 320 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

12. Володимир Антонович та його учні – дослідники історії Поділля / Л.В. Баженов // Наукові праці історичного факультету Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 1995. – Т. 1. – С. 165-170.

13. Основні наукові школи історико-краєзнавчого вивчення Поділля / Л.В. Баженов // Поділля і Волинь у контексті історії українського національного відродження: наук. зб. / Центр досл. історії Поділля; Кам'янець-Поділ. іст. музей – заповідник та ін. – Хмельницький: Доля, 1995. – С. 334-339.
14. Нащадки всіх вас спом'януть / Л.В. Баженов // Книга Пам'яті України. Хмельницька область: іст.-меморіальне вид.: в 10 т. – Хмельницький: Поділля, 1995. – Т.3. Деражнянський район. – С. 6-12.
15. Старосинявщина в історико-краєзнавчих дослідженнях ХІХ-ХХ ст. / Л.В. Баженов // Пилявецька битва 1648 року в історії України: матер. всеукр. наук.-практ. конф., присвяч. 400-річчю від дня народження Богдана Хмельницького, 22-24 вересня 1995 р. – Стара Синява: МП «Офсет», 1995. – С. 77-84.
16. М.С. Грушевський і Поділля / Л.В. Баженов // Матеріали ІХ-ої Подільської історико-краєзнавчої конференції. – Кам'янець-Подільський, 1995. – С. 219-221.
17. Академік М. Петров – визначний дослідник регіональної історії Правобережної України / Л.В. Баженов // VII Всеукр. наукова конференція «Історичне краєзнавство в Україні: традиції і сучасність»: матер. пленарного і секційного засідань / Ін-т історії України; Всеукр. спілка краєзнавців [та ін.]. – К.: Рідний край, 1995. – Ч. 1. – С. 57-59.
18. Подолянин Василь Гречулевич – просвітитель, діяч національного відродження України середини ХІХ ст. / Л.В. Баженов // Матеріали ІХ-ої Подільської історико-краєзнавчої конференції. – Кам'янець-Подільський, 1995. – С. 206-211.
19. Меджибіж у науково-краєзнавчих дослідженнях ХІХ – ХХ ст. / Л.В. Баженов // Меджибіж: 850 років історії: матер. наук.-краєзн. конф. (17 серпня 1996 р.). – Меджибіж, 1996. – С. 7-14.
20. Могилів-Подільський і Могилівщина в історико-краєзнавчих дослідженнях ХІХ-ХХ ст. / Л.В. Баженов // Перша Могилів-Подільська краєзнавча конференція (жовтень 1996 р.). – Могилів-Подільський, 1996. – С. 97-106.

21. Михайло Гршевський і Євтим Сіцинський (з історії взаємин на ниві дослідження Поділля) / Л.В. Баженов // Історія України: маловідомі імена, події, факти: зб. статей. – К.: Рідний край, 1996. – С. 69-76.
22. Даніель Бовуа і Волинь / Л.В. Баженов // Українська національна ідея: історія і сучасність: наук. зб. за матер. наук. конф. 25-27 червня 1996 р. – Житомир: Журфонд, 1996. – С. 86-88.
23. Краєзнавство у діяльності і творчості Івана Огієнка // Духовна і науково-педагогічна діяльність І.І. Огієнка (1882-1972) в контексті українського національного відродження: наук. доп. Другої всеукр. наук.-теорет. конф. (18-19 лютого 1997 р.) – К., 1997. – С. 113-116.
24. З історії краєзнавчого руху на Київщині, Волині й Поділлі у час визвольних змагань в Україні (1917-1920 рр.) / Л.В. Баженов // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: К-ПДПУ, 1997. – Т. 1(3). – С. 115-133.
25. Хроніка археологічних досліджень Кам'яниччини (80-ті роки ХІХ – середина 90-х років ХХ ст.) / Л.В. Баженов, О.Л. Баженов // Кам'яниччина в контексті історії Поділля: наук. зб. за матер. всеукр. наук. симпозіуму. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 1997. – Т. 1. – 44-52.
26. Польська преса в Україні між 1905-1917 роками / Л.В. Баженов // Національні меншини Правобережної України: історія і сучасність: наук. зб. – Житомир: Волинь, 1998. – Т. 18. – С. 111-113. – (Серія «Праці Житомир. науково-краєзн. тов-ва дослідників Волині»).
27. Події визвольної війни українського народу 1648-1657 років на Поділлі та Південно-Східній Волині в історико-краєзнавчих дослідженнях другої половини ХХ ст. / Л.В. Баженов // Поділля і Південно-Східна Волинь в роки визвольної війни українського народу середини ХVІІ століття: матер. всеукр. іст.-краєзн. наук.-практ. конф., 19 вересня 1998 р. – Стара Синява: Поділля, 1998. – С. 85-92.
28. Польське населення Поділля і Південно-Східної Волині в дослідженнях зарубіжних і українських учених та краєзнавців ХІХ-ХХ ст. / Л.В. Баженов

// Поляки на Хмельниччині: погляд крізь віки: зб. наук. праць за матер. міжнар. наук. конф. (23-24 червня 1999 р.). – Хмельницький: Поділля, 1999. – С. 31-42.

29. Селянське питання у польському повстанні 1831 року в Правобережній Україні/ Л.В. Баженов // Наукові праці Кам'янець-Подільського держ. пед. ун-ту: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: К-ПДПУ, 1999. – Т. 3(5). – С. 129-136.
30. Бердичівський край в історико-регіональних дослідженнях XIX-XX ст. / Л.В. Баженов // Бердичівська земля в контексті історії України: наук. зб. «Велика Волинь: Праці Житомир. науково-краєзн. тов-ва дослід. Волині». – Житомир: М.А.К, 1999. – Т.19. – С. 36-38.
31. Коростишівська земля в історико-краєзнавчих дослідженнях XIX-XX ст. / Л.В. Баженов, С.Е. Баженова // Актуальні проблеми історії і літератури Волині та Київщини: зб. наук. праць. – Житомир: Волинь, 1999. – Ч. I. – С. 3-10.
32. Подвижник на тлі історії Поділля Микола Яворовський / Л.В. Баженов // Kamieniec Podolski. Studia z dziejów miasta i regionu / podred. F. Kiryka. – Kraków: Wyd. Naukowe Akademii Pedagogicznej, 2000. – Т. 1. – С. 27-281.
33. Болохівська земля XII-XIII ст.: погляд учених і краєзнавців / Л.В. Баженов // Історія України: маловідомі імена, події, факти: зб. статей. – К., 2000. – Вип. 10. – С. 114-124.
34. Відомий археолог та історик України (акад. І.С. Винокур) / Л.В. Баженов // Давня і середньовічна історія України: іст.-археол. зб. на пошану Іона Винокура з нагоди 70-річчя. – Кам'янець-Подільський: К-ПДПУ, 2000. – С. 5-14.
35. Подільська інтелігенція 40-60-х років XIX ст. і Тарас Шевченко / Л.В. Баженов // Тарас Шевченко і українська культура XXI століття: зб. наук. праць за матер. всеукр. симпозіуму (19-20 травня 2000 р.). – Кам'янець-Подільський: К-ПДПУ, 2000. – С. 225-228.

36. Товариство дослідників Волині: етапи історіографічного вивчення / Л.В. Баженов // Житомирщина на зламі тисячоліть: наук. зб. «Велика Волинь. Праці Житомир. наук.-краєзн. тов-ва дослідників Волині. – Житомир: М.А.К., 2000. – Т. 21. – С. 19-22.
37. Основні етапи регіональних і краєзнавчих досліджень України істориками західної української діаспори (1921-2000) / Л.В. Баженов// Міжнародний Науковий Конгрес „Українська історична наука на порозі ХХІ століття”. Чернівці, 16-18 травня 2000 р.: доп. та повід. – Чернівці: Рута, 2001. – Т. 1. – С. 161-165.
38. Середнє Подністров'я в наукових дослідженнях ХІХ-ХХ ст. / Л.В. Баженов // Матеріали ІV Буковинської міжнар. історико-краєзн. конференції, присвяч. 125-річчю заснування Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича. – Чернівці: Золоті литаври, 2001. – С. 162-166.
39. Дослідник історії Правобережної України Казимеж Пуласький / Л.В. Баженов, С. Баженова // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2001. – Т. 6. – С. 176-183.
40. Краєзнавчий поступ на Хмельниччині в роки незалежності України (1991-2001) / Л.В. Баженов // Хмельниччина в роки незалежності України: стан і перспективи: матер. обл. наук.-теорет. конф., присвяченої 10-й річниці незалежності України. 15 серпня 2001 р. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2002. – С. 127-137.
41. Важкі питання українсько-польського діалогу істориків (1991-2002 рр.) / Л.В. Баженов // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія. – Тернопіль, 2002. – Вип. 2. – С. 127-132.
42. Фольклорно-етнологічні дослідження Поділля і Південно-Східної Волині за роки державної незалежності України (1991-2002 рр.) / Л.В. Баженов // Проблеми етнології, фольклористики, мистецтвознавства Поділля та

Південно-Східної Волині: історія і сучасність: наук. зб. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2002. – С. 8-14.

43. Олександр Пшездзецький – історик і археограф України та Польщі XIX ст. / Л.В. Баженов, С.Е. Баженова // Питання історії України: зб. наук. статей (кафедри історії України Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича). – Чернівці: Золоті литаври, 2002. – Т. 5. – С. 36-41.
44. Дунаєвеччина в дослідженнях польських істориків-україністів XIX – початку XX ст. Л.В. Баженов // Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: зб. наук.-краєзн. праць за матер. III-ї всеукр. наук.-краєзн. конф. – Київ; Дунаївці; Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2003. – С. 192-203.
45. Репресії проти етнічних поляків Волині-Житомирщини 30-х – початку 50-х рр. XX ст. у сучасних наукових і краєзнавчих дослідженнях / Л.В. Баженов // Поляки Волині: історія і сучасність: наук. зб. „Велика Волинь”. Праці Житомирського науково-краєзнавчого товариства дослідників Волині. – Житомир: М.Г. Косенко, 2003. – Т. 30. – С. 34-41.
46. До питання про періодизацію українського історичного краєзнавства / Л.В. Баженов // Матеріали V Конгресу Міжнародної Асоціації україністів. Історія: зб. наук. статей. – Чернівці: Рута, 2004. – Ч.2. – С. 350-353.
47. Кам'янець-Подільський у дослідженнях українських і зарубіжних істориків XIX – початку XXI ст. / Л.В. Баженов // Кам'янець-Подільський у контексті українсько-європейських культурних зв'язків: історія і сучасність: зб. наук. праць за підсумками міжнар. наук.-практ. конф. – Кам'янець-Подільський: К-ПДУ, 2004. – С. 15-19.
48. Творча спадщина Є.Й. Сіцинського в українській історіографії (кінець XIX – початок XXI ст.) / Л.В. Баженов // Юхим Сіцинський в історії та культурі Поділля: зб. наук. праць за підсумками всеукр. наук.-практ. конф. – Кам'янець-Подільський: К-ПДУ, 2004. – С. 11-17.
49. Подільська полонія в дослідженнях учених і краєзнавців за роки державної незалежності України (1991-2002) / Л.В. Баженов // Pamiętnik Kijowski/ pod

red. naukową H. Strońskiego. – Kijów, 2004. – Т. 7. Polacy na Podolu. – S. 278-284.

50. Краєзнавчий рух та історико-регіональні дослідження в Україні доби державної незалежності України / Л.В. Баженов // Матеріали V Буковинської міжнар. іст.-краєзн. конф, присвяч. 130-річчю заснування Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича. – Чернівці: Книги-XXI, 2005. – Т. 1. – С.480-484.
51. Центр дослідження історії Поділля: становлення і поступ (До 10-річчя створення) / Л.В. Баженов // Студії Кам'янець-Подільського Центру дослідження історії Поділля: наук. зб. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2005. – Т. 1. – С. 4-75.
52. Революція 1905-1907 рр. на Поділлі: історичний погляд з порогу ХХІ ст. / Л.В. Баженов // Історія України: Маловідомі імена, події, факти. – Київ; Хмельницький, 2005. – Вип. 32. – С. 23-28.
53. Польська історична україністика ХІХ – початку ХХ ст.: регіональний аспект та тенденції розвитку / Л.В. Баженов // ІІ Міжнар. наук. конгрес українських істориків «Українська історична наука на сучасному етапі розвитку. – Кам'янець-Подільський: К-ПДУ, 2006. – Т. 2. – С. 134-141.
54. Місто Хмельницький – центр наукової історичної регіоналістики (1991-2006 рр.) / Л.В. Баженов // Місто Хмельницький в контексті історії України: матер. наук. конф., присвяч. встановленню найдавнішої згадки про Хмельницький в історичних документах. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2006. – С. 3-20.
55. Події та діячі Української національно-демократичної революції 1917-1920 років на Поділлі – Хмельниччині в сучасних дослідженнях учених і краєзнавців / Л.В. Баженов // Матеріали ХІІ Подільської історико-краєзнавчої конференції. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2007. – Т. 1. – С. 53-63.

56. Володимир Антонович – один з фундаторів української наукової історичної регіоналістики / Л.В. Баженов // Регіональна історія України: зб. наук. статей. – К.: Ін-т іст. Укр. НАНУ, 2008. – Вип. 2. – С. 215-222.
57. Про діяльність Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті / Л.В. Баженов // Регіональна історія України: зб. наук. статей / Л.В. Баженов. – К.: Ін-т іст. Укр. НАНУ, 2008. – Вип. 2. – С. 291-296
58. Голодомор на Поділлі – Хмельниччині 1932-1933 років у дослідженнях та публікаціях науковців і краєзнавців (1991-2008 рр.) / Л.В. Баженов, В.І. Петренко // Геноцид. Голодомор 1932-1933 рр. на Хмельниччині: причини, жертви, наслідки: матер. всеукр. наук.-практ. конф. (19-20 лист. 2008 р.). – Хмельницький; Кам'янець-Подільський: Сисин О.В., 2008. – С. 7-13.
59. Поділля і Південно-Східна Волинь у планах, реляціях і діях Богдана Хмельницького/ Л.В. Баєнов // Пилявецька битва 1648 року в історії України (До 360-річчя битви під Пилявцями): матер. всеукр. наук.-практ. конф. – Хмельницький: Мельник А.А., 2008. – С. 147-152.
60. Польська громада Могилівщини та її видатні представники у ХІХ – на початку ХХ ст. / Л.В. Баженов // Третя Могилів-Подільська науково-краєзнавча конференція: зб. матер. – Могилів-Подільський; Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2009. – С. 105-115.
61. Реформування краєзнавчого руху в Україні та розвиток історико-регіональних досліджень на Поділлі у 2007-2010 рр. / Л.В. Баженов // Матеріали ХІІІ Подільської історико-краєзнавчої конференції. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2010. – С. 32-38.
62. Від перших товариств до Національної спілки краєзнавців України: основні віхи становлення і розвитку краєзнавства на Хмельниччині (1937-2012 рр.) / Л.В. Баженов // Хмельниччина в контексті історії України: матер. всеукр. наук.-краєзн. конф. – Хмельницький: Мельник А.А., 2012. – С.18-24.

ІІІ. Про Л.В. Баженова

1. Лідер наукової школи. До 65-річчя від дня народження і 40-річчя науково-педагогічної праці професора Л.В. Баженова / О.М. Завальнюк, В.С. Покопчук. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2011. – 180 с.
2. Лев Васильович Баженов/ О.М. Завальнюк, О.Б. Комарніцький, В.Б. Стецюк // Минуле і сучасне Кам'янця-Подільського: політики, військові, підприємці, діячі освіти, науки, культури й медицини: іст. нариси. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2007. – Вип. 2. – С. 295-304.
3. Наукова школа професора Л.В. Баженова / В.С. Прокопчук // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету: іст. науки. –Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2005. – Т. 15: На пошану професора Баженова Л.В. – С. 7-16.
4. Лев Васильович Баженов / О.М. Завальнюк // Кам'янець-Подільський державний університет в особах / творчий задум та заг. ред. О.М. Завальнюка. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2003. – Т. 3. – С. 27-40.
5. Баженов Лев Васильевич //Славяноведение в СССР: Изучение южных и западных славян: Биобиблиограф. словарь. – NewYork: NoemanRossPublishingInc., 1993. – С. 64.

Баженова Стефанія Едуардівна,
доктор історичних наук, професор, професор
кафедри управління персоналом і туризму

З-поміж плеяди сучасних відомих учених Хмельниччини Стефанія Едуардівна Баженова є сьогодні єдиною жінкою – доктором історичних наук, професором, яка народилася в цьому краї і все життя мешкає тут, досліджує і славить минуле та сьогодення подільської землі, виявила себе

талановитим археологом, істориком, музеєзнавцем, культурологом, робить чималий внесок у розвиток науки, культури та освіти в Україні. Нині Стефанія Едуардівна професор кафедри управління персоналом і туризму Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, провідний науковий співробітник Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України, входить до наукової школи "Історичне краєзнавство і проблеми регіональної історії Правобережної України" професора Л.В. Баженова, член Національної спілки краєзнавців України, Почесний краєзнавець України з 2012 р.

Народилася 1 вересня (в офіційних документах – 5 вересня) 1947 року в м. Городок Хмельницької області у родині робітника Едуарда Нізевича та Генуефи Собанської. Виховання дітей у цій сім'ї відбувалося у кращих українських та польських традиціях. Діти вивчали свій родовід, історію, культуру, звичаї рідного краю. Згодом, через кілька десятиліть, вона скаже про ті далекі роки: "Все дитинство провела я в рідному краї поруч з мальовничою природою, захоплювалася класичною літературою, історією, була активним учасником художньої самодіяльності".

1965 року Стефанія завершила здобуття середньої освіти в Городоцькій ЗОШ № 1. Цього ж року вступила на відділення історії історико-філологічного факультету Кам'янець-Подільського державного педінституту (нині національний університет імені Івана Огієнка). Зробила цей крок за покликом серця, бо без історії не мислила свого майбутнього. Її захоплювали лекції, семінарські заняття, колоквіуми, диспути. Талановиту студентку помітив і підтримав педагог – відомий учений-археолог, доктор історичних наук, професор І.С. Винокур. Усі літні сезони в час навчання в інституті працювала вона в археологічних експедиціях під його керівництвом. Виступала на всесоюзних студентських археологічних конференціях, які проходили в Московському державному університеті імені Михайла Ломоносова (1966, 1967).

Отримавши 1969 року диплом вчителя історії та суспільствознавства, стала працювати в Кам'янець-Подільському державному історичному музеї-заповіднику науковим співробітником, від 1975 року – завідувачем відділу, у 1984 – 1996 роках – директором. Багато зробила для розбудови музею, його експозицій, керувала роботою археологічної експедиції з вивчення Глибівського давньоруського городища IX-XI ст., що в Новоушицькому районі (1972-1983), досліджувала історико-архітектурні пам'ятки Старого міста Кам'янця-Подільського, зокрема Іоанно-Предтечинської церкви (1980-1985). Один з організаторів науково-практичної конференції з відзначення 100-річчя від дня заснування Кам'янець-Подільського історичного музею-заповідника (1990), Подільських історико-краєзнавчих (1990-2010), Могилів-Подільських науково-краєзнавчих (2006-2012) та низки інших міжнародних і всеукраїнських наукових регіональних форумів. У 1995 р. С.Е. Баженова, як директор музею, краєзнавець, організувала і провела спільно з Центром дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України всеукраїнський науковий симпозіум, присвячений історії національно-визвольних змагань на Поділлі й Волині. Відтоді стала дійсним членом Центру дослідження історії Поділля, працює в контексті завдань наукової школи академіка Української академії історичних наук, професора Л.В. Баженова

За її ініціативи та організаційних зусиль з 1986 р. і по даний час запроваджено відзначення свята міста Кам'янця-Подільського, міжнародних та всеукраїнських фестивалів у Старому місті та на валах фортеці.

З 1997 по травень 2012 рр. Стефанія Едуардівна працювала в Центрі дослідження історії Поділля в складі Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту історії України НАН України та Хмельницького інституту післядипломної педагогічної освіти науковим співробітником, з 2003 року – старшим науковим співробітником, з 2010 – провідним науковим співробітником, очолювала сектор історії культури Поділля. Підготувала під науковим керівництвом завідувача кафедри історії України Кам'янець-Подільського національного університету доцента М.Б.

Петрова кандидатську дисертацію "Юзеф Антоній Ролле в громадському, науковому та просвітницькому житті Правобережної України другої половини XIX століття», яку захистила в спеціалізованій ученій раді Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича в червні 2001 р.

У лютому 2010 р. у тій же спеціалізованій вченій раді С.Е. Баженова успішно захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук на тему "Проблеми історії та культури України в історико-краєзнавчих і художніх творах представників "української школи" в польській літературі 1820–1890-х років" (науковий консультант – доктор історичних наук, професор О.В. Добржанський). У дисертації розглядається розвиток краєзнавчого руху на Поділлі, Волині й Київщині, висвітлення регіональної історії України в наукових працях та художній літературі польських літераторів-україністів XIX ст. Захист докторської дисертації С.Е. Баженової викликав широкий науковий резонанс. Актуальність теми підсилювалася тим, що діяльність „української школи" у польській літературі зацікавлювала в основному українських, російських і польських літературознавців XIX – початку XXI ст., але по суті випала з поля зору історичної науки, що заклало своєрідну „білу пляму" і поставило її обабіч вивчення одного з важливих аспектів українсько-польських стосунків XIX ст. Важливо те, що польські літератори-україністи широко зверталися в своїй творчості до різних періодів історії України, використовували українську етнологію, фольклористику, краєзнавство, джерела, подавали власну інтерпретацію описуваних подій, які потребують оцінки сучасної української історіографії. У такому контексті тема дисертації є новою науковою проблемою для сучасної української історичної науки.

У 2012 р. Стефанія Едуардівна видала монографію "Ю.І. Крашевський і Україна", присвячену 200-річчю від дня народження польського письменника-класика, в якій деталізувала результати власного вивчення життя і творчості і довела його приналежність до "української школи" в польській літературі та до краєзнавчого руху на Волині.

Наукова діяльність професора С.Е. Баженової гідна уваги. Перелік її наукових праць містить понад 150 назв, у тому числі – шість монографій, присвячених історії та культурі Правобережної України. Частина з них опублікована за кордоном. Значний резонанс серед наукової спільноти викликали монографії: «Юзеф Антоній Ролле: життя, діяльність, творчість» (Кам'янець-Подільський, 2001; вид. 2-е, 2002), «Юліуш Словацький і Україна» (2004), «На шляху реалізму. Історія України у творчості представників "української школи" в польській літературі 40-90-х років XIX ст.». (2006); «Від романтизму до реалізму. "Українська школа" в польській літературі 20-90-х років XIX ст.: етапи діяльності, історія України в творчості її представників». (2009). На ці монографії з'явилися схвальні рецензії в багатьох авторитетних виданнях.

Баженова С.Е. є членом редакційних колегій "Хмельниччина: Дивокрай", "Краєзнавець Хмельниччини" та інших науково-краєзнавчих збірників, які видаються Центром дослідження історії Поділля. За досягнення в галузі історико-краєзнавчих досліджень нагороджена Почесною грамотою Інституту історії України НАН України (2005), а в 2012 р. удостоєна звання Почесного краєзнавця України Національної спілки краєзнавців України.

З травня 2012 р. Стефанія Едуардівна працює на посаді професора кафедри управління персоналом та туризму Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Вже встигла видати навчальний посібник з туристичного краєзнавства, організувати проходження практики студентів у зарубіжжі, зокрема у Польщі, Чехії, Німеччині, Румунії, Болгарії та Туреччині, заснувала на факультеті навчально-наукову лабораторію інноваційних технологій в туризмі, є членом вченої ради свого факультету та університету.

Наукова, педагогічна, громадська і організаторська діяльність професора С.Е. Баженової органічно поєднується з духовним багатством її душі. Вірним і надійним супутником упродовж кількох десятиріч є чоловік Лев Васильович Баженов. Вони навчалися в одному виші, там і познайомилися. Л.В. Баженов відомий український історик, доктор історичних наук, професор Кам'янець-

Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Добрими і щирими людьми виростило подружжя Баженових своїх дітей. Син Олександр Львович і дочка Валентина Львівна – кандидати історичних наук. Кандидатом історичних наук є і зять Андрій Борисович. Як зазначає доктор історичних наук, професор Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича П.П. Брицький, "сім'я Баженових – це своєрідна сімейна академія наук, яка продукує докторів наук".

У таких людей, як професор С.Е. Баженова, життєвий принцип: якщо штурмувати, то лише вершини, якщо ставити завдання, то лише реальні і неодмінно домагатися їх виконання. Високий професіоналізм, наукове сумління і принциповість, чітка громадянська позиція, вимогливість у поєднанні зі щирістю і доброзичливістю притягують до неї як колег, такі студентську молодь.

Наукові праці С.Е. Баженової

I. Окремі видання

1. Художественный отдел Каменец-Подольского исторического музея-заповедника: путеводитель / сост.: С.Э. Баженова. - К.: Реклама, 1989. – 25 с.: ил.
2. Юзеф Антоній Ролле: життя, діяльність, творчість: монографія / С.Е. Баженова. - Кам'янець-Подільський: Центр Поділлєзнавства, 2001. – 224 с.
3. Юзеф Антоній Ролле: життя, діяльність, творчість: монографія / С.Е. Баженова. - 2-е вид., доп. – Кам'янець-Подільський: К-ПДПУ, 2002. – 180 с.
4. Юліуш Словацький і Україна: наук. вид. / С.Е. Баженова. – Кам'янець-Подільський: К-ПДУ, 2004. – 104 с.: іл.
5. На шляху реалізму. Історія України у творчості представників "української школи" в польській літературі 40-90-х років ХХ ст.: монографія / С.Е. Баженова. – Кам'янець-Подільський: К-ПДУ, 2006. – 260 с.
6. Від романтизму до реалізму. "Українська школа" в польській літературі 20-90-х років ХІХ ст. : етапи діяльності, історія України в творчості її представників: монографія / С.Е. Баженова. – Кам'янець-Подільський:

Сисин О.В., 2009. – 400 с.

7. Ю.І. Крашевський і Україна : монографія / С.Е. Баженова. – Кам'янець-Подільський: К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2012. – 176 с. : іл.
8. Турагентська і туроператорська діяльність: правничі засади: навч. посіб. для студентів з спеціальності "Туризм" / упоряд. С.Е. Баженова. – Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. Івана Огієнка, 2012. – 160 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

9. Работы в Хмельницкой области / С.Э. Баженова, И.С. Винокур // Археологические открытия 1972 года. – М.: Наука, 1973. – С. 264-265.
10. До питання про історію заселення Поділля в IX-XI ст. / С.Е. Баженова // Проблеми історичної географії Поділля: тези доп. обл. наук. конф. – Кам'янець-Подільський, 1982. – С. 52-53.
11. Поширення творів Т.Г. Шевченка на Поділлі у XIX - на поч. XX ст. / Л.В. Баженов, С.Е. Баженова // Т.Г. Шевченко і Поділля: тези доп. наук.-практ. конф. – Кам'янець-Подільський, 1989. – Т.1. – С. 52-54.
12. Історія, сьогодення, перспективи розвитку Кам'янець-Подільського історичного музею-заповідника / С.Е. Баженова // Музей і Поділля: тези доп. наук. конф., присвяченої 100-річчю від дня заснування Кам'янець-Подільського історичного музею-заповідника. – Кам'янець-Подільський, 1989. – Т.1. – С. 5-8.
13. Городок у XVII-XIX ст. / С.Е. Баженова // Городоччина: минуле і сучасність у контексті історії Поділля: наук. зб. – Городок, 1994. – С. 26-28.
14. Володимир Січинський і Поділля / С.Е. Баженова // Поділля і Волинь у контексті історії українського національного відродження: наук. зб. – Хмельницький: Доля, 1995. -С. 295-299.
15. Історична бібліотека Олексія Барановича у Кам'янці-Подільському /С.Е. Баженова //Старокостянтинів і край в про просторі часу: матер. всеукр. наук. іст. – краєзн. конф. –Хмельницький; Старокостянтинів; Самчики, 1997. – С. 121-122.
16. Роль польської історичної науки у розвитку поділлєзнавства другої

половини ХІХ ст. (на прикладі творчості Й. Ролле) / С.Е. Баженова // Наукові праці Кам'янець-Подільського держ. пед. ун-ту: Історичні науки. – Кам'янець-Подільський: К-ПДПУ, 1998. – Т.2 (4). – С. 26-31.

17. Ю.А. Ролле: сторінки життя і творчості / С.Е. Баженова // Освіта, наука і культура на Поділлі: зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський: К-ПДПУ, 1998. – Т.1. – С. 191-197.
18. Й. Ролле і Товариство подільських лікарів / С.Е. Баженова // Поділля і Південно-Східна Волинь в роки визвольної війни українського народу середини ХVІІ ст.: матер. всеукр. іст.-краєзн. конф. – Стара Синява, 1998. – С. 270-273.
19. Твори Й.Й. Ролле – як джерело до вивчення історії Поділля та Волині / С.Е. Баженова // Поляки на Хмельниччині: погляд крізь віки: зб. наук. пр. за матер. міжнар. наук. конф. – Хмельницький: Поділля, 1999. – С. 50-57.
20. Волинь у творчості Й.Й. Ролле / С.Е. Баженова // Бердичівська земля в контексті історії України: наук. зб. "Велика Волинь". Праці Житомирського науково-краєзнавчого товариства дослідників Волині. – Житомир: М.А.К., 1999. – Т. 19. – С. 45-46.
21. Життя і творчість Юзефа Антонія Ролле в працях учених і краєзнавців останньої чверті ХІХ-ХХ ст. / С.Е. Баженова // Питання історії України: зб. наук. статей / Чернівецький нац. ун-т. – Чернівці: Золоті литаври, 2000. – Т. 4. – С. 386-399.
22. Популярна гігієна Й. Ролле як джерело до вивчення природних умов та соціально-економічного становища Поділля в другій половині ХІХ ст. / С.Е. Баженова // наук. праці Кам'янець-Подільського держ. пед. ун-ту: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: К-ПДПУ, 2000. – Т.4 (6). – С. 29-32.
23. Джерела виникнення польського театру на Поділлі / С.Е. Баженова // Матеріали Х-ої Подільської історико-краєзнавчої конференції. – Кам'янець-Подільський: К-ПДПУ, 2000. – С. 478-485.
24. "Замки подільські на молдавському прикордонні" Юзефа Антонія Ролле як джерело до вивчення середньовічної історії Правобережної України / С.Е.

Баженова // Питання стародавньої та середньовічної історії, археології й етнології: зб. наук. праць / Чернівецький нац. ун-т. – Чернівці: Золоті литаври, 2001. – Т.1. – С. 154-159.

25. Історіографія культури України в контексті вивчення культури національних меншин / С.Е. Баженова // Наукові праці Кам'янець-Подільського держ. пед. ун-ту: іст. науки: матер. міжнар. наук. конф. "Українська історіографія на рубежі століть". – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2001. – Т.7 (9). – С. 783-786.
26. Україна в творчості Мауриція Гославського, Северина Гоцинського і Богдана Залеського / С.Е. Баженова // Міжнаціональні відносини в контексті українського державотворення: історія та сучасність: наук. зб. – Кам'янець-Подільський: К-ПДПУ, 2001. – С. 190-193.
27. Дослідник історії Правобережної України Казімеж Пуласький / С.Е. Баженова, Л.В. Баженов // Наукові праці Кам'янець-Подільського держ.пед.ун-ту: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2001. – Т. 6 (8). – С. 176-183.
28. Ідеї декабризму в творчості представників "української школи" в польській літературі 20-40-х років XIX ст. / С.Е. Баженова // Декабристські читання: тези міжнар. наук.-теорет. конф. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 2001. – Вип. VIII. – С. 8-11.
29. Революційні мотиви у творчості представників "української школи" в польській літературі 20-40-х рр. XIX ст. / С.Е. Баженова // Освіта, наука і культура на Поділлі: зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2002. – Т.2. – С. 16-21.
30. Етнографія України утворах представників "української школи" у польській літературі / С.Е. Баженова // Проблеми етнології, фольклористики, мистецтвознавства Поділля та Південно-Східної Волині: історія і сучасність: наук. зб. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2002. – С. 66-69.
31. Витоки музеїв на Хмельниччині / С.Е. Баженова // Хмельниччина: минуле,

сучасне, майбутнє: матер. наук.-практ. конф. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2002. – С. 146-151.

32. Олександр Пшездзецький – історик і археограф України та Польщі / С.Е. Баженова, Л.В. Баженов // Питання історії України: зб. наук. статей / Чернівецький нац. ун-т. – Чернівці: Золоті литаври, 2002. – Т.5. – С. 36-41.
33. Реалістичне бачення етнічних і суспільних проблем у творах українсько-польських романтиків / С.Е. Баженова // Наукові праці Кам'янець-Подільського держ.пед.ун-ту: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2002. – Т. 8 (10). – С. 42-46.
34. Представник "української школи" в польській літературі 20-40-х років XIX ст. Северин Гоцинський / С.Е. Баженова // Наукові записки Тернопільського держ. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка: Серія: Історія. – Тернопіль, 2002. – Вип. 2. – С. 103-105.
35. Маурицій Гославський – представник "української школи" в польській літературі / С.Е. Баженова // Питання історії України: зб. наук. статей. – Чернівці: Зелена Буковина, 2003. – Т.6. – С. 309-310.
36. Йосип Ролле – представник "української школи" в польській літературі 60-початку 90-х рр. XIX ст. / С.Е. Баженова // Наукові записки Тернопільського держ. пед. університету ім. В.Гнатюка. Серія: Історія. – Тернопіль, 2003. – Вип. 2. – С. 196-203.
37. До генези "української школи" в польській літературі доби романтизму (20-40 рр. XIX ст.) / С.Е. Баженова // Наукові праці Кам'янець-Подільського держ. пед. ун-ту: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: К-ПДПУ, 2000. – Т. 11. – С. 127-133.
38. Представник "української школи" в польській літературі А. Мальчевський і Волинь / С.Е. Баженова // Поляки на Волині: історія і сучасність: наук. зб. "Велика Волинь": праці Житомирського наук.-краєзн. товариства дослідників Волині.– Житомир: Вид. М. Косенко, 2003. – Т. 30. – С. 235-240.
39. Події Коліївщини в творчості представників "української школи" в польській літературі доби романтизму / С.Е. Баженова // Наукові праці

Кам'янець-Подільського державного університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський, 2004. – Т. 12. – С. 450-457.

40. Представники "української школи" в польській літературі 1820-1840-х рр. – вихідці з Правобережної України / С.Е. Баженова // Pamiętnik Kijowski. Polacy na Podolu / pod redakcją naukową Henrika Strońskiego. – Kijów, 2004. – Т. 7. – С. 320-325.
41. Кам'янець-Подільський у творчості представника "української школи" в польській літературі 60-початку 90-х рр. XIX ст. Йосипа Ролле / С.Е. Баженова // Кам'янець-Подільський у контексті українсько-європейських зв'язків: історія і сучасність: зб. наук. пр. за підсумками міжнар. наук.-практ. конф. – Кам'янець-Подільський: К-ПДУ, 2004. – С. 147-149.
42. Ю.І. Крашевський як представник "української школи" в польській літературі 40-60-х рр. XIX ст. / С.Е. Баженова // Наукові записки Вінницького держ. пед. ун-ту ім. М.Коцюбинського. Серія: Історія: зб. наук. праць. – Вінниця: ДП "ДКФ", 2004. – Вип. 7. – 169-173.
43. Розвиток капіталістичних відносин на Волині й Поділлі в першій половині XIX ст. у творчості Ю. Коженювського / С.Е. Баженова // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2004. – Т. 13. – 525-531.
44. Польсько-український романтизм і його українське коріння / С.Е. Баженова // Матеріали V конгресу Міжнародної асоціації україністів. Історія: зб. наук. статей. – Чернівці: Рута, 2004. – Ч. 2. – С. 118-120.
45. Кременецький ліцей – осередок романтичного регіоналізму / С.Е. Баженова // Освіта, наука і культура на Поділлі: зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2005. – Т. 3. – С. 127-133.
46. Історія України в "селянських оповіданнях" Ю.І. Крашевського / С.Е. Баженова // Питання історії України: зб. наук. статей. – Чернівці: Зелена Буковина, 2005. – Т. 8. – С. 69-75.
47. "Українська школа" в польській літературі на шляху від романтизму до реалізму (40-60 рр. XIX ст.) / С.Е. Баженова // Наукові праці Кам'янець-

Подільського державного університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2005. – Т. 15. – С. 282-292.

48. "Історичні оповідання" Ю. Ролле – джерело до вивчення історії України / С.Е. Баженова // II Міжнародний науковий конгрес українських істориків "Українська історична наука на сучасному етапі розвитку", Кам'янець-Подільський, 2003 р.: доп. та повід. – Кам'янець-Поділ.; Київ; Нью-Йорк; Острог: Вид-во НАУОА, 2005. – Т. 1. – С. 323-326.
49. Олександр Пшездзецький – історик і археограф Польщі та України XIX ст. / С.Е. Баженова // Kamieniec Podolski: Studia z dziejów miasta i regionu / pod redakcją Feliksa Kiryka. – Kraków: Wyd-wo Naukowe Akademii Pedagogicznej, 2005. – Т. 2. – С. 210-219.
50. Україністика в історико-краєзнавчих творах Ю.І. Крашевського / С.Е. Баженова // Студії Кам'янець-Подільського Центру дослідження історії Поділля. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2005. – Т. 1. – С. 150-165.
51. В. Гурський, Ю.І. Крашевський, Ю. Ролле: перехрестя долі / С.Е. Баженова // Друга Могилів-Подільська краєзнавча конференція. – Могилів-Подільський; Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2006. – С. 222-224.
52. Літературна діяльність Михайла Орловського / С.Е. Баженова // Видатні постаті міста Хмельницького: матер. другої наук.-практ. конф. "Місто Хмельницький в контексті історії України", 19 вересня 2007 року. – Кам'янець-Подільський: Сисин О.В., 2007. – С. 80-83.
53. "Українська школа" в польській літературі доби романтизму (20-40-і рр. XX ст.): становлення, витоки, міфи / С.Е. Баженова // Питання історії України: зб. наук. статей. – Чернівці: Зелена Буковина, 2007. – Т. 10. – С. 36-38.
54. Події коліївщини у бачені Ю. Словацького на підставі поетичної драми "Срібний сон Соломеї" / С.Е. Баженова // Освіта, наука і культура на Поділлі: зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2007. – Т. 10. – С. 115-120.
55. Історія та духовне життя міста Бара в працях Миколи Яворовського (До 165-річчя вченого Поділля) / С.Е. Баженова // Бар, Барська земля крізь

призму століть: матер. міжнар. наук.-практ. конф. (17.05.2008). – Бар, 2008. – С. 35-39.

56. Україна в творчості М. Чайковського / С.Е. Баженова // Освіта, наука і культура на Поділлі: зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2009. – Т.13. – С. 189-198.
57. Леонард Совінський і Поділля / С.Е. Баженова // Науковий вісник "Межибіж": матер. другої наук.-краєзн. конф. "Стародавній Меджибіж в історико-культурній спадщині України". – Меджибіж; Хмельницький: Мельник А.А., 2009. – Ч.2. – С. 222-227.
58. Суспільно-політичний і політичний стан польської меншини Правобережної України в період українського національного відродження (60-90-ті роки XIX ст.) / С.Е. Баженова // Матеріали XIII Подільської історико-краєзнавчої конференції (18-19 листопада 2010 р.). – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2010. – С. 292-301.
59. Історико-краєзнавчі аспекти творчості Ю.І. Крашевського / Стефанія Баженова // Україна – Європа – Світ: міжнар. зб. наук. праць. Серія: Історія, міжнародні відносини / гол. ред. Л.М. Алексієвець. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2011. – Вип. 5, ч.2. – С. 188-197.
60. Старокостянтинів і край у житті та описах Ю.І. Крашевського (до 200-річчя польського письменника) / С.Е. Баженова // Старокостянтинів і край в україно – руській історії доби XVI-XVIIIст. (До 360-річчя Національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст.): матер. наук.-практ. конф. – Старокостянтинів: Мельник А.А., 2012. – С.195-199.

III. Про С.Е. Баженову

1. Баженова Стефанія Едуардівна // Баженов Л.В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX-XX ст. /Л.В. Баженов. – Кам'янець-Подільський, 1993. – С. 120-121.
2. Будзей О. Польська українка [С.Е. Баженова] / Олег Будзей //Подільянин (м. Кам'янець-Подільський). – 2007. – 31 серп. – С.5.

3. Прокопчук В.С. С.Е. Баженова – єдина на Хмельниччині жінка – доктор історичних наук / В.С. Прокопчук // Духовні витoki Поділля : жінки в історії краю: матер. всеукр. наук.-краєзн. конф. – Хмельницький: ХГПА, 2012. – С. 236-242..
4. Григоренко О.П. Доктор історичних наук, професор С.Е. Баженова – сучасний український історик / О.П. Григоренко // Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєзн. зб. – Кам'янець-Подільський: К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2012. – С. 171-175.

Брицин Михайло Якимович,
доктор філологічних наук, професор, у 60-х роках ХХ ст. завідувач кафедри української та російської мов Кам'янець-Подільського державного педінституту (1922-2012)

Народився 20 листопада 1922 року в родині робітника в селищі Ямська Слобода Можайського району Московської області. Навчався в середній школі №1 міста Можайська. Коли йому виповнилося 12 років, померла мати, і хлопець взяв на себе нелегкі господарські турботи, допомагав братам і сестрам, батькові. 17-річним юнаком вступив на 10-місячні курси підготовки вчителів при Московському облВНО. Дисципліни філологічного і психолого-педагогічного циклів на цих курсах викладали професори і доценти Московського обласного педагогічного інституту. Після закінчення курсів розпочав викладацьку діяльність у середній школі селища Баутіно Форт-Шевченківського району Гур'євської області (Казахстан), але війна зруйнувала всі мирні плани.

З перших днів війни Михайло Якимович вступив до лав Червоної Армії. Брав участь у боях під Москвою, був двічі поранений. Нагороджений орденом Вітчизняної війни 1 ступеня, медалями “За відвагу”, “За оборону Москви”, “За перемогу над Німеччиною у Вітчизняній війні 1941-1945 рр.”

Мужньо перенісши воєнні випробування, пройшовши важкими шляхами війни до самого кінця, приїхав до Харкова, де кілька місяців працював керівником ремісничого училища № 2. 1946 року вступив на факультет російської мови та літератури Харківського державного педагогічного інституту ім. Г. Сковороди. З великою вдячністю згадував М.Я. Брицин своїх учителів, відомих науковців професорів М.М. Баженова, В.П. Бєсєдіну-Невзорову, доцентів Є.С. Магуру, Ю.Р. Гепнера.

Після закінчення навчання в інституті був направлений на роботу старшим викладачем кафедри російської мови і літератури Кам'янець-Подільського педагогічного інституту, в якому читав лекції і вів практичні заняття з мовознавчих дисциплін історичного циклу, брав участь у громадському житті закладу і міста, активно включився у науково-дослідну роботу. 1955 року в Київському університеті імені Т.Г. Шевченка захистив кандидатську дисертацію на тему “Російські говірки Віньковецького району Хмельницької області”. Професор В.І. Борковський, який очолював тоді Інститут мовознавства АН СРСР, відзначив її як одну з кращих серед дисертацій, захищених 1955 року.

У вересні 1957 р. М.Я. Брицин перейшов на роботу до Харківського педагогічного інституту імені Г.С. Сковороди на посаду завідувача кафедри російської мови, а з вересня 1959 року, у зв'язку з реорганізацією інституту, працював в.о. доцента кафедри російського мовознавства цього ж інституту. На високому теоретичному і методичному рівні читав курси старослов'янської мови, російської діалектології та історичної граматики. Зарекомендував себе ґрунтованим викладачем, сумлінним у ставленні до роботи, вимогливим до себе і студентів.

З вересня 1960 року доля знову пов'язала його з містом над Смотричем, де він обійняв посаду старшого викладача кафедри російської мови і літератури педінституту. У січні 1961 року ВАК СРСР присвоїв йому вчене звання доцента. У вересні 1964 року був обраний на посаду завідувача кафедри російської мови і літератури, а через рік – завідувача новоствореної кафедри

української і російської мов. У цей період роботи в інституті Михайло Якимович читав лекції з сучасної російської мови, російської діалектології та історичної граматики, вів семінарські заняття, спецкурси і спецсемінари та ін. Використовував ефективні методи викладання програмового матеріалу, добивався глибоких і міцних знань, умінь і навичок студентів. Багато уваги приділяв методичній роботі, розробив і опублікував посібники для студентів і вчителів, був наставником молодих викладачів. Сумлінно виконував різні громадські доручення.

У цей час М.Я. Брицин продовжив вивчення проблем російської діалектології, історичної лексикології східнослов'янських мов. Він обрав один із найскладніших і найменш досліджених фрагментів словника східнослов'янських мов – юридичну термінологію. Докторська дисертація “Юридична термінологія у східнослов'янській писемності до XV ст.” була захищена 12 жовтня 1967 року при відділенні літератури, мови і мистецтвознавства АН УРСР. Викладацький склад Кам'янець-Подільського педінституту поповнився другим доктором наук (першим 1965 року став історик Л.А. Коваленко). Докторська дисертація Михайла Якимовича стала значною віхою в історії вітчизняного мовознавства, оскільки була першим комплексно-лінгвістичним дослідженням юридичної термінології на матеріалі найважливіших писемних пам'яток східнослов'янського права XI – XIV ст. Дисертаційна робота і монографія “З історії східнослов'янської лексики”, наукові статті зробили ім'я М.Я. Брицина широко відомим не тільки в Україні, але й за її межами. Наукові дослідження високо оцінили такі визначні мовознавці, як Л.А. Булаховський, І.К. Білодід, Б.О. Ларін, Ф.П. Філін та інші. Рішенням ВАК СРСР від 4 серпня 1968 р. М.Я. Брицину було присвоєно вчене звання професора.

1969 року професора М.Я. Брицина запросили на роботу до Київського державного педагогічного інституту ім. М. Горького (нині – Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова). Наполегливий, трудолюбивий, з рідкісним даром інтуїції, широкими лінгвістичними знаннями

Михайло Якимович протягом 20 років (1969 – 1989) очолював кафедру російської мови, сформував творчий науково-педагогічний колектив і власну школу східнослов'янської лексикології. Серед його колег такі провідні фахівці, як Г.В. Содоль, Г.П. Вишневська, М.П. Проніна та інші.

У столиці вчений продовжив свою науково-дослідницьку і педагогічну діяльність. Цей період виявився надзвичайно плідним, ним написано і видано понад 80 наукових праць і науково-методичних розробок, у т.ч. навчальні посібники для студентів “Російська мова”, “Фонетична система і граматична будова російської мови”, численні наукові статті, рецензії тощо. Спеціаліст широкого лінгвістичного діапазону Михайло Якимович неодноразово виїжджав на прохання ректорів університетів для надання практичної допомоги кафедрам російської мови в НДР, Болгарію, Литву, Казахстан, читав студентам лекції з актуальних питань російського мовознавства, консультував молодих викладачів, які працювали над дисертаціями з російського мовознавства. Протягом двадцяти років виконував обов'язки члена наукової ради ВАК України при Інституті мовознавства ім. О. О. Потебні. Під науковим керівництвом М.Я. Брицина підготовлено 50 кандидатів філологічних наук для України, Болгарії, Польщі, Казахстану. Протягом 28 років редагував щорічний тематичний збірник наукових праць мовознавчих кафедр цього ж університету. Він став ініціатором і організатором багатьох всеукраїнських і міжнародних наукових конференцій, читань, нарад з актуальних проблем сучасного мовознавства. Конференції “Актуальні питання мовознавства у світлі праць Б.О. Ларіна і Ф.П. Філіна”, “Вивчення наукової спадщини професора Г.О. Винокура” збирали відомих учених і молодих мовознавців України та інших країн.

Проблеми російської діалектології, лексичний склад східнослов'янських мов, юридична термінологія – ось ті напрями, яким вчений присвятив своє творче життя. Інтерес до них звів М.Я. Брицина з видатними вченими ХХ століття Б.О. Ларіним, Ф.П. Філіним, Л.А. Булаховським, І.К. Білодідом, пам'ять про яких він зберігав усе життя.

За свою багаторічну працю та успіхи в педагогічній і науково-дослідній роботі М.Я. Брицин нагороджений орденом “Знак Пошани”, “Медаллю А.С. Макаренка”, знаками “Відмінник освіти України”, “Відмінник освіти СРСР”, “Відмінник народної освіти Узбекистану”, Почесними грамотами Верховної Ради Узбекистану тощо. 2010 року за великий особистий внесок в розвиток вищої освіти України, підготовку висококваліфікованих спеціалістів, багаторічну наукову і педагогічну діяльність нагороджений медаллю Національної академії педагогічних наук України імені К. Д. Ушинського.

Життєвий шлях ученого був нелегким, як у більшості людей, що пережили голод, війну, розруху. Але Михайло Якимович завжди був оптимістом і вважав свою долю щасливою. Він був буквально закоханий у свою роботу, бережливо ставився до рідної мови і до останніх днів залишався почесним професором і консультантом кафедри російської мови Інституту іноземної філології НПУ ім. М.П. Драгоманова, брав участь у роботі кафедри.

Пройшов по життєвій дорозі разом з Ольгою Іванівною, вірною дружиною, яка також працювала на викладацькій роботі, була кандидатом наук, доцентом, але, на жаль, передчасно пішла з життя. Разом з дружиною виховали, дали путівку в життя двом синам – Віктору і Володимиру. Нині Віктор Михайлович – доктор філологічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України, Володимир Михайлович – старший науковий співробітник Міністерства культури України.

Менше чотирьох місяців не дожив Михайло Якимович до 90-річного ювілею. 30 липня 2012 року зупинилося серце вченого з світовим ім'ям.

Наукові праці М.Я. Брицина

I. Окремі видання

1. Вопросы методики обучения орфоэпии русского языка в V-VII классах / М. Я. Брицын ; Хмельницкий обл. ин-т повышения квалификации учителей. – Хмельницкий, 1954. – 24 с.
2. Русская диалектология : контрольные работы / М. А. Брицын. – К. : Рад. школа, 1964. – 16 с.

3. Из истории восточнославянской лексики / М. А. Брицын. – К. : Наук. думка, 1965. – 160 с.
4. Старославянский язык : контрольно-тренировочные упражнения / М. А. Брицын, А. Л. Лебедик. – К. : Рад. школа, 1966. – 36 с.
5. Русская диалектология : тематика контрольных работ с методикой их выполнения по спец. “Русский язык и литература” / М. А. Брицын. – К. : Выща школа, 1971. – 76 с.
6. Сергеев Ф.П. Русская дипломатическая терминология XI – XVII вв. / Ф. П. Сергеев ; под ред. М. Я. Брицына ; М-во образования МССР, Кишиневский гос. пед. ин-т им. И. Крянгэ. – Кишинев : Картя молдовеняскэ, 1971. – 219 с.
7. Сергеев Ф.П. Русская терминология международного права XI – XVII вв. / Ф. П. Сергеев ; под ред. М. Я. Брицына ; М-во образования МССР, Кишиневский гос. пед. ин-т им. И. Крянгэ. – Кишинев : Картя молдовеняскэ, 1972. – 258 с.
8. Диалектология. Фонетическая система и грамматический строй русских народных диалектов: спец. “Русский язык и литература” / М. А. Брицын ; М-во просвещения УССР, Учеб.-метод. кабинет заоч. пед. образования. – К., 1973. – 75 с.
9. Вступление к истории русского языка : программа педагогических институтов по специальности 2101 “Русский язык и литература” с дополнительной специальностью “Педагогика” / М. А. Брицын [и др.]. – М., 1977. – 17 с.
10. Порівняльна грамати́ка української і російської мов : програма для філол. ф-тів / упоряд.: М. А. Жовтобрюх, М. Я. Брицин. – К., 1977. – 16 с.
11. Русский язык : программа для укр. отд. филол. ф-тов пед. ин-тов УССР / авт. М. А. Брицын. – К., 1977. – 16 с.
12. Теория и практика перевода : программа педагогических институтов по спец. 2101 «Русский язык и литература» с дополнительной специальностью “Педагогика” / авт. кол.: М. А. Брицын [и др.]. – М., 1977. – 15 с.
13. Подготовка студентов-филологов к воспитательной работе в национальной

- школе : метод. рек. / подгот. М. А. Брицын [и др.]. – М., 1978. – 24 с.
14. Порівняльна грамати́ка української і російської мов : навч. посіб. для студ. філол. і пед. ін-тів / М. Я. Брицин, М. А. Жовтобрюх, А. В. Майборода. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К. : Вища школа, 1978. – 270 с.
15. Русский язык : учеб. пособ. для студ. пед. ин-тов по спец. 2102 “Укр. яз. и лит.” / В. И. Кононенко, М. А. Брицын, Д. И. Ганич. – 2-е изд., доп. – К. : Вища школа, 1978. – 431 с.
16. Методичні вказівки до проведення екзаменів, заліків, контрольних, курсових, дипломних і лабораторних робіт та норм оцінок із сучасної української та російської мов у педагогічних інститутах України / М. А. Жовтобрюх, М. Я. Брицин ; М-во освіти УРСР, Респ. наук.-метод. каб. вищої та серед. освіти. – К., 1979. – 24 с.
17. Современный русский язык : учеб. пособ. для пед. ин-тов по спец. 2121 “Педагогика и методика начального обучения” / М. А. Брицын, В. И. Кононенко. – К. : Вища школа, Головное изд-во, 1983. – 456 с.
18. Организация и проведение занятий по практическому курсу русского языка : в 2-х ч. : метод. рек. / сост.: М. А. Брицын, Г. П. Вишневская, Г. В. Содоль ; М-во просвещения УССР, Респ. учеб.-метод. каб. пед. учеб. завед. – К. : РУМК, 1985. – Ч. 1. – 51 с. ; Ч. 2.. – 42 с.
19. Русский язык : учеб. пособ. для студ. пед. ин-тов по спец. 2102 “Укр. яз. и лит.” / В. И. Кононенко, М. А. Брицын, Д. И. Ганич. – 2-е изд., доп. – К. : Вища школа, 1986. – 414 с.
20. Порівняльна грамати́ка української і російської мов : навчальний посібник для спец. № 2102 “Українська мова і література” / М. Я. Брицин, М. А. Жовтобрюх, А. В. Майборода. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К. : Вища школа, 1987. – 263 с.
21. Историческая лексикология и лексикография русского языка : метод. матер. в помощь студ. и препод. филол. ф-та (ответы на вопросы института русского языка АН СССР) / авт.: М. А. Брицын [и др.] ; Вологодский гос. пед. ин-т. – Вологда, 1988. – 28 с.

22. Порівняльна грамати́ка української і російської мов : програма для студ. спец. 2102 “ Українська мова та література” філол. ф-тів педін-тів УРСР / М. Я. Брицин, М. А. Жовтобрюх [та ін.] ; Міносвіти УРСР, Респ. навч.-метод. каб. з вищ. і серед. пед. освіти. – К. : РНМК, 1988. – 14 [1]с.
23. Синхронический и диахронический анализ языковых единиц русского языка : сб. науч. тр. / Киев. гос. пед. ин-т им. А. М. Горького ; редкол. : М. А. Брицын (отв. ред.) [и др.]. – К. : КГПИ, 1989. – 179 с.
24. Изучение лексики русского языка в трудах отечественных и зарубежных лингвистов : план-проспект академической “Исторической лексикологии русского языка” / авт.: М. А. Брицын [и др.] ; Ин-т рус. яз. АН России. – М., 1993. – 27 с.
25. Система і структура східнослов'янських мов: до 85-річчя доктора філологічних наук, професора М. Я. Брицина : зб. наук. пр. / НПУ імені М. П. Драгоманова ; редкол. : В. І. Гончаров (відп. ред.), М. Я. Брицин [та ін.]. – К. : Знання України, 2008. – 346 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

26. Некоторые особенности фонетической системы русских говоров на Подолье / М. А. Брицын // Научные записки Харьковского пед. ин-та им. Г. С. Сковороды. – Х., 1958. – Т. 29. – С. 131-148.
27. Организация практических занятий по русской диалектологии на филологических факультетах педагогических институтов УССР / М. А. Брицын // Межреспубликанский научно-методический семинар заведующих кафедрами языков педагогических институтов : докл. и сообщения. – К., 1959. – С. 174-181.
28. Особенности категории имени в некоторых русских говорах на Украине / М. А. Брицын // Научные записки Харьковского государственного педагогического института. – Х., 1960. – Т. 29. – С. 107-122.
29. Терминология «послушества» у восточных славян до XVв. / М.А. Брицын // Тези доповідей викладачів на звітній сесії про наукову роботу за 1960 р. / Кам'янець-Поділ. пед. ін.-т; [редкол.: С. Ю. Сокрутенко, М. Д. Березовчук,

С. І. Білецький]. – Кам'янець-Подільський, 1961. – С. 29-30.

30. Номенклатура преступлений у восточных славян до XV века / М. А. Брицын // Тези доповідей викладачів на звітній сесії про наукову роботу за 1961 рік / Кам'янець-Поділ. держ. пед. ін-т ; відп. за вип. І. В. Івах. – Кам'янець-Подільський, 1962. – С. 49-50.
31. Номенклатура преступников у восточных славян до XV века / М. А. Брицын // Тези доповідей викладачів на звітній сесії про наукову роботу за 1961 рік / Кам'янець-Поділ. держ. пед. ін-т ; відп. за вип. І. В. Івах. – Кам'янець-Подільський, 1962. – С. 51-53.
32. Терминология “послушества” у восточных славян древнерусского периода / М. А. Брицын // Наукові записки Кам'янець-Подільського педагогічного інституту. [редкол.: С. Ю. Сокрутенко, М. Д. Березовчук, С. І. Білецький] Сер. історико-філологічна. – Кам'янець-Подільський, 1962. – Т. 11. – С. 24-49.
33. Юридическая номенклатура наследственного права в восточнославянских языках до XV века / М. А. Брицын // Доповіді та повідомлення на звітній науковій сесії кафедр інституту за 1962 рік (тези) / Кам'янець-Поділ. пед. ін-т ; [редкол.: М. Д. Березовчук, С. І. Білецький, М. Й. Семиліт]. – Кам'янець-Подільський, 1963. – С. 36-38.
34. Из истории восточнославянской юридической номенклатуры древнерусского периода / М. А. Брицын // Мовознавство і літературознавство : зб. вибраних праць пед. ін-тів ; редкол. : Б. М. Кулик (відп. ред.) [та ін.]. – К. : Рад. школа, 1964. – С. 87-102.
35. Древнерусские термины на обозначения судебных доказательств / М. А. Брицын // Тези доповідей викладачів на звітній науковій сесії за 1964 рік (серпень, 1965 р.) / Кам'янець-Поділ. держ. пед. ін-т ; [редкол. : С. І. Білецький, В. П. Житкович, О. Ф. Осетров (відп. за вип.]. – Кам'янець-Подільський, 1965. – С. 98.
36. Из истории древнерусских судебных терминов / М. А. Брицын // Научные доклады высшей школы. Филол. науки. – 1965. – № 3. – С. 141-149.

- 37.Юридический термин «вера» в древнерусском языке / М. А. Брицын // Дослідження з лексикології та лексикографії. – К., 1965. – С. 200-222.
- 38.Робота кафедри української та російської мов Кам'янець-Подільського педінституту в 1966 році з топоніміки / М. Я. Брицин [та ін.] // Повідомлення Української ономастичної комісії. – К., 1967. – Вип. 4 . – С. 61-62.
- 39.Із спостережень над розвитком російських говірок Хмельниччини в умовах українського оточення / М. Я. Брицин // Матеріали Другої подільської історико-краєзнавчої конференції. – Львів, 1968. – С. 211-212.
- 40.Стійкі словосполучення в юридичній термінології східнослов'ян давнього періоду (XI-XV ст.) / М. А. Брицин // Питання фразеології східнослов'янських мов : тези респ. конф. – К., 1972. – С. 96-98.
- 41.Генетическое и типологическое родство русского и украинского языков / М. А. Брицын // Методика преподавания русского языка и литературы в школе : респ. науч.-метод. сб. – К., 1973. – Вып. 8. – С. 55-65.
- 42.Использование алгоритмов при изучении вокализма 1-го предупредного слога русских народных говоров / М. А. Брицын // Методика преподавания русского языка и литературы в школе : респ.- науч.-метод. сб. – К., 1974. – Вып. 9. – С. 103-108.
- 43.Метафоризація дієслів руху в романі М. О. Шолохова “Піднята цілина” / М. А. Брицин [та ін.] // Болгарская русистика. – 1979. – № 6. – С. 21-22..
- 44.«Грамматика» М.Смотрицкого и «Российка грамматика» М. В. Ломоносова / М. А. Брицын // Русское языкознание : респ. межвед. науч. сб. / КГУ им. Т. Г. Шевченко ; редкол. : М. А. Брицын [и др.]. – 1981. – Вып. 2. – С. 18-26.
- 45.Синтаксис “Грамматики” М. Смотрицкого и “Российской грамматика” М. В. Ломоносова / М. А. Брицын // Східнослов'янські граматики XVI-XVII ст. : матеріали симпозіуму / АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні ; МО УРСР, Кам'янець-Поділ. пед. ін-т. – К., 1982. – С. 78-82.
- 46.Историко-лингвистические дисциплины на филологическом факультете педагогического вуза / М. А. Брицын // Русский язык и литература в школах

- УССР / редкол.: В. Л. Олешко (гл. ред.), М. А. Брицын [и др.]. – 1983. – № 1. – С. 61-63.
47. Развитие словарного состава русского языка в XVII веке / М. А. Брицын // Лексическая и синтаксическая синонимика русского языка : сб. науч. тр. / редкол. : М. А. Брицын (отв. ред.) [и др.] ; Киевский государственный педагогический институт им. А. М. Горького. – К. : КГПИ, 1984. – С. 3-13.
48. Терминология строительного дела в русской деловой письменности XVII века / М. А. Брицын // Семантика языка и текста (к проблеме изучения русского языка в союзных республиках) : тез. межвуз. науч. конф., г. Кировоград, 15-17 мая 1984 г. / Науч. совет по лексикологии и лексикографии АН СССР, Кировоград. гос. пед. ин-т им. А. С. Пушкина [и др.]. – Кировоград, 1984. – С. 14-17.
49. Лексическое взаимодействие языков в историко-лингвистических исследованиях Ф. П. Филина / М. А. Брицын // Актуальные проблемы исторической лексикологии и лексикографии восточнославянских языков : тез. докл. всесоюз. конф., 12-14 окт. 1988 г. – Днепропетровск, 1988. – Ч. 1. – С. 10-11.
50. Общеславянская лексема «баба» в русском языке / М. А. Брицын // Всесоюзная конференция “Методология и методика историко-словарных исследований, историческое изучение славянских языков, славянской письменности и культуры”, 28-29 янв. 1988 г. : тез. докл. к 175-летию И. И. Срезневского / Ин-т рус. языка АН СССР ; Ин-т языкознания им. А. А. Потебни АН УССР. – Ленинград, 1988. – С. 70-80.
51. Борис Олександрович Ларін (1893-1982) / М. Я. Брицин, В. І. Гончаров, Н. В. Артикуца // Актуальні питання мовознавства у світлі праць Б. О. Ларіна і Ф. П. Філіна : тези наук. конф. – К., 1993. – С. 3-5.
52. Федот Петрович Філін (1908-1982) / М. Я. Брицин, О. В. Прискока, Н. І. Зикун // Актуальні питання мовознавства у світлі праць Б. О. Ларіна і Ф. І. Філіна : тези наук. конф. – К., 1993. – С. 6-7.
53. Юридичні терміни зобов'язального права у східних слов'ян до XVI ст. / М.

Я. Брицин // Київська старовина. – 2002. – № 6. – С. 9-17.

III. Про М. Я. Брицина

1. Гончаров В. В. Життя, присвячене науці / В. В. Гончаров // Освіта. – 2001. – 21-28 листоп. – С. 12.
2. Артикуца Н. Брицин Михайло Якимович / Н. Артикуца, В. Гончаров, А. Суровий // Кам'янець-Подільський державний університет в особах. – Кам'янець-Подільський, 2003. – Т. 1. – С. 580-589.
3. Михайло Якимович Брицин // Завальнюк О. М. Кам'янець-Подільський державний учительський інститут у роки Великої Вітчизняної війни: дослідження, документи і матеріали, спогади / О. М. Завальнюк, В. С. Прокопчук, А. П. Гавришук. – Кам'янець-Подільський, 2010. – С. 75-80.
4. Гончаров В. Хороший учитель пояснює, великий учитель – надихає / В. Гончаров // Освіта. – 2011. – 16-23 листоп.(№46-47). – С. 10.
5. Михайло Якимович Брицин : біобібліогр. покажч. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ін-т іноз. філол., Наук. бібліотека ; [упоряд.: Н. І. Тарасова ; наук. ред. Л. В. Савенкова]. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. – 63 с. – (Серія “Вчені НПУ імені М. П. Драгоманова”).

Винокур Іон Ізраїлевич,
доктор історичних наук, професор, професор
кафедри історії народів Росії і спеціальних
історичних дисциплін

Народився 4 липня 1930 року у Ружині на Житомирщині. Його першими учителями були батьки – Сруль Гершкович, житель Ружина, що на Житомирщині, відомий в окрузі майстер

бляхарської справи, та Марія Хаїмівна, добра господиня, привітна, лагідна людина. Вони й формували в своїх дітей Євгенії та Іона любов до праці, повагу до людей, уміння долати труднощі й перешкоди. А скільки їх було на життєвій дорозі...

Тридцять років принесли і голодомор, і страх репресій. 1936 року батьки переїхали до Житомира, щоб дати дітям ґрунтовну освіту. Багато в чому сім'ї треба було починати спочатку, обживатись, вростати в нове середовище. Тут майбутній вчений розпочав шкільну сторінку біографії, досить скоро закриту страхіттями Другої світової. Від них рятувалися в евакуації, у м. Ашгабаті, що в Туркменії. 1941-1944 роки стали часом нових випробувань, школою посиленої праці, виживання в екстремальних умовах, де малолітній хлопчик був активним помічником батька й матері.

З визволенням Житомира сім'я повернулася на попереднє місце. 1948 року Іон Винокур завершив середню освіту в школі №25.

Того ж 1948 року став студентом історичного факультету Чернівецького державного університету імені Юрія Федьковича. Сумлінно вчився, а ще – практикував у ролі керівника гуртків - краєзнавчого, фотографічного в Дитячій екскурсійно-туристичній та технічній станціях Чернівців. Юнака підтримав відомий археолог і педагог Борис Тимошук, тоді музейний працівник і викладач університету. Він брав допитливого студента на археологічні розвідки по Буковині, дослідження давньоруського Василева Заставнівського району, 1951-1952 рр. включив до складу Галицької археологічної експедиції Академії наук України, яку очолював В.Й. Довженок. Два сезони археологічних робіт у літописному Галичі дали значний досвід, склали основу дипломної роботи «Нові археологічні матеріали з історії Галицько-Волинської Русі».

Цікавою школою для молодого фахівця став Житомирський обласний краєзнавчий музей, куди 1953 року повернувся після закінчення університету. Тут набував досвіду музейника, організатора археологічних досліджень.

У Житомирі під благотворним впливом завідувача кафедри педінституту доцента Л.А. Коваленка, який запросив Іона Срулевича читати на істфаці курс археології, проходив школу викладацької майстерності.

1957 року у зв'язку з переносом історичного факультету Житомирського державного педінституту до Луцька за порадою свого вчителя і земляка, виходця із с. Лука Житомирського району Б.О. Тимощука Іон Срулевич повернувся до Чернівецького держуніверситету, але вже в якості організатора і завідувача університетського музею та викладача курсу музеєзнавства на історичному факультеті. Цей етап у становленні науковця й педагога І.С. Винокура був вирішальним. Багаторічні археологічні дослідження 1962 року вивершились захистом у Ленінградському відділенні Інституту археології АН СРСР дисертації «Старожитності Східної Волині першої половини I тис. н.е.», виходом монографії, здобуттям наукового ступеня кандидата історичних наук. Тут з Надією Григорівною Литовченко, кандидатом біологічних наук, започаткували сім'ю.

Удосконалював археологічні знання, уміння й навички в археологічних експедиціях по Чернівеччині, Середньому Подністров'ю, Поділля й Волині, у співавторстві з Б.О. Тимощуком видав ряд нарисів, методичні розробки «Що повинен знати юний турист про археологічні пам'ятки Буковини» (1958), «Слов'янські пам'ятки Буковини» (1961), «Пам'ятки епохи полів поховання на Буковині» (1962).

У березні 1963 року на запрошення ректора Кам'янець-Подільського державного педінституту І.С. Зеленюка та завідувача кафедри історії все того ж Л.А. Коваленка, доктора історичних наук, професора, І.С. Винокур з дружиною і дочкою Танею переїхав до Кам'янця-Подільського. Місту над Смотричем віддав 42 роки життя. Увесь цей час Іон Срулевич продовжував посилено працювати над собою, розширенням, поглибленням теоретичних знань, освоєнням нових курсів, удосконаленням археологічної практики. Пройшов усі сходи науки-викладацької роботи: у березні 1963 року призначений

асистентом, у листопаді того ж року – старшим викладачем, 1966 року став доцентом, 1980-го – професором.

У навчальний процес привніс високу якість викладання археології та інших історичних дисциплін, упорядкування студентської археологічної практики, заснував єдину в педагогічних ВНЗ України археологічну лабораторію, нав'язав плідні наукові контакти з Інститутом археології, Інститутом історії АН України, іншими академічними установами, музейними закладами як України, так і зарубіжжя.

1963 року І.С. Винокур започаткував археологічну експедицію для стаціонарного дослідження давніх поселень, могильників, курганів, жертovníків, капищ та інших пам'яток. Довів, що східнослов'янське населення лісостепоного Дністро-Дніпровського межиріччя було автохтонним за своїм походженням і пройшло протягом I тис. нової ери великий еволюційний шлях від рубежу нової ери – до давньоруського часу й доведено, що ніякої перерви в заселенні Лісостепу Південно-Східної Європи в V ст. н.е., як вважали деякі вчені, у реальній історії не існувало. Це довів своїми дослідженнями саме І.С.Винокур.

1978 року Іон Срулевич захистив докторську дисертацію «Історія та культура черняхівських племен лісостепоного Дністро-Дніпровського межиріччя (перша половина I тисячоліття н.е.)» в Інституті археології АН Української РСР. Основні положення докторської дисертації були викладені в монографії.

1980 року І.С.Винокуру присвоєно наукове звання професора, а 1981-го – почесне звання Заслуженого працівника вищої школи Української РСР. 1985 року побачила світ монографія про давню та середньовічну історію лісостепоного Подністров'я та Південного Побужжя.

Протягом 1997-2006 років І.С.Винокур разом зі своїми учнями В.І.Якубовським, О.І.Журком, В.П.Меґеєм вів розкопки на місці городища літописного болохівського міста Губина, що в Старокостянтинівському районі Хмельницької області, і виявив надзвичайно цінні й цікаві матеріали щодо

історичної топографії, конструкції фортифікаційних споруд, житлових будинків і т.п. XII-XIII століть. Результати археологічного дослідження одного з важливіших центрів Болохівської землі знайшли глибокий аналіз у колективній монографії (І.С. Винокур, О.І. Журко, В.П. Мегей, В.І. Якубовський) «Літописний Губин XII-XIII ст. Болохівська земля» (2004), написані за матеріалами археологічних досліджень 1997-2003 рр.

Професор І.С. Винокур був лідером наукової школи. Серед його послідовників – М.Б. Петров, колишній завідуючий кафедрою історії України Кам'янець-Подільського державного університету, доценти А.Ф.Гуцал, О.Л. Баженов, колишній завідуючий археологічною лабораторією В.П.Мегей. Гордістю учителябув послідовник його справ доктор історичних наук Олег Михайлович Приходнюк, кандидати історичних наук Л.В.Вакуленко, О.І.Журко, Б.С.Строценъ, А.І.Мусевич та ін.

Як член спеціалізованої вченої Ради при Інституті археології Національної академії наук України професор І.С.Винокур опонував понад 20-ти кандидатам і 15-ти докторам історичних наук, а отже - благодатно доторкнувся і до їх наукової долі.

Досить швидко вписався Іон Срулевич у колектив Славістичного університету, до якого влився 2005 року після переїзду до Києва, очолив кафедру країнознавства.

І у цей дуже короткий в часі київський період життя і науково-педагогічної діяльності він не збавляв темпів. Щоб не так різко розірвати з Кам'янцем-Подільським, вів курс археології на історичному факультеті, а на запрошення Житомирського державного університету імені Івана Франка – аналогічний курс і там, опублікував низку наукових праць.

Науковий діапазон професора І.С.Винокура характеризували і його міжнародні наукові зв'язки, участь у різноманітних міжнародних наукових форумах з питань археології. З 1965 по 1996 рр. він був учасником семи міжнародних наукових конгресів (Варшава, Берлін, Братислава, Софія, Прага, Київ, Новгород), ряду симпозіумів (Софія, Рила, Псков), читав спецкурс

«Черняхівська культура» для студентів кафедри археології Люблінського університету ім. Марії Кюрі-Склодовської, опублікував у виданнях цього ВНЗ кілька своїх статей з проблем слов'янської археології. Тому 1992 року був нагороджений медаллю «Другу Люблінського університету ім. Марії Кюрі-Склодовської» за плідну співпрацю з кафедрою археології Польщі цього університету. Чимало наукових праць І.С.Винокура опубліковані в Москві, Санкт-Петербурзі, Кракові, Берліні, Софії.

Іон Срулевич – один із зачинателів повоєнного краєзнавства на Волині, Буковині і Поділлі. У 60-ті роки опрацював археологічну частину всіх нарисів і довідок хмельницького тому «Історії міст і сіл Української РСР», був співавтором нарисів про м. Кам'янець-Подільський, Чемерівці. 1964 року разом з С.К.Гуменюком очолив обласне історико-краєзнавче товариство. А 1965 року започаткував проведення подільських історико-краєзнавчих конференцій, які за його різносторонньої участі збирались уже 12 разів. Цього року відбудеться наступна - тринадцята наукова історико-краєзнавча конференція.

1990 року І.С.Винокур був серед фундаторів Всеукраїнської спілки краєзнавців від Хмельниччини, делегатом усіх наступних з'їздів, обирався членом правління ВСК. Тільки в 90-ті роки брав участь у науково-краєзнавчих конференціях у Києві, Житомирі, Харкові, Луцьку, Хмельницькому, Меджибожі, Старій Синяві, Дунаївцях. Тому заслужено Іону Срулевичу присвоєно звання Почесного члена Всеукраїнської спілки краєзнавців.

Він брав активну участь у загальнодержавних науково-організаційних заходах. Був членом спеціалізованої ради із захисту докторських і кандидатських дисертацій Інституту археології НАН України, членом редакційної колегії журналу «Археологія», Ради Українського національного комітету Міжнародної унії слов'янської археології.

1997 року І.С.Винокура обрали академіком Академії наук вищої школи України, того ж року він став лауреатом Хмельницької обласної премії ім. Ю.Сіцінського за значну науково-дослідницьку, викладацьку, археологічну діяльність, розвиток історичного краєзнавства, збереження і популяризацію

пам'яток історії та культури. Новостворена Українська академія історичних наук 1999 року обрала його своїм дійсним членом.

- Востаннє Іон Срулевич приїжджав до Кам'янця-Подільського 2006 року, у березні відчитав теоретичний курс, а влітку очолив чергову 43 археологічну експедицію для продовження розкопок губинського городища.

З Староконстантинівської лікарні Тетяна Іонівна і Віктор Миколайович забрали його до Києва. Важка хвороба вже не піддавалася й операційному лікуванню, хоча операція все ж була зроблена. У перші післяреанімаційні дні він зробив низку дзвінків – ніби прощався. А через кілька днів покинув світ земний. Кам'янчани віддали данину пам'яті Іону Срулевичу – на похорон приїхали викладачі, студенти, магістранти, щоб сказати щире слово, попрощатись з Учителем, колегою. Однак вогонь пам'яті не гасне, у кожного, хто мав контакти з ним, свій Іон Срулевич.

Наукові праці І. С. Винокура

І. Окремі видання

1. Археологічні пам'ятки Житомирщини / І. С. Винокур. – Житомир, 1956. – 28 с.
2. Історико-архітектурний пам'ятник в Чернівцях – колишня резиденція буковинських митрополитів : короткий довідник / І. С. Винокур, Б. О. Тимошук – Чернівці, 1958. – 22 с.
3. Старожитності Східної Волині першої половини I тисячоліття н.е. // Старожитності Східної Волині / І. С. Винокур. – Чернівці, 1960. – 130 с.
4. Матеріальна і духовна культура населення Середнього Подністров'я в першій половині I тисячоліття н.е.: конспект лекцій / І. С. Винокур. – Кам'янець-Подільський, 1966. – 42 с.
5. Методичні вказівки для вчителів історії по вивченню матеріалу про рідний край в курсі історії СРСР / І. С. Винокур, Б. М. Кушнір, О. Д. Степенко – Хмельницький, 1966. – 12 с.
6. Збирання і визначення археологічних пам'яток та методика їх

використання в школі : посібник для вчителів. – К., 1967. – 90 с.

7. Кам'янець-Подільський : історико-архітектурний нарис/ І. С. Винокур, Є. М. Пламєницька, І. І. Медведовський, Г. М. Хотюн – К., 1968. – 120 с.
8. Історія міст і сіл УРСР. Хмельницька область. – К., 1971. – 706 с.
9. Історія та культура черняхівських племен Дністро-Дніпровського межиріччя II-V ст. н.е. / І. С. Винокур. – К., 1972. – 180 с.
10. Давні слов'яни на Дністрі / І. С. Винокур, Б.О. Тимошук – Ужгород, 1977. – 112 с.
11. Кам'янець-Подільський державний історико-архітектурний заповідник / І. С. Винокур, Г. М. Хотюн. – Львів, 1981. – 96 с.
12. Древний Киев. К 1500-летию основания города / И. С. Винокур. – Хмельницкий, 1982. – 33 с.
13. Історична топографія Кам'янця-Подільського з найдавніших часів до кінця XVIII століття / І. С. Винокур, М. Б. Петров – Хмельницький, 1983. – 48 с.
14. Довідник з археології України. Хмельницька, Чернівецька, Закарпатська області / І. С. Винокур, А. Ф. Гуцал, С. І. Пеняк, Б. О. Тимошук, В. І. Якубовський – К., 1984. – 223 с.
15. Історія лісостепового Подністров'я та Південного Побужжя. Від кам'яного віку до середньовіччя / І. С. Винокур. – К.; Одеса, 1985. – 128 с.
16. Кам'янець-Подільський державний історико-архітектурний заповідник / І. С. Винокур, Г. М. Хотюн – Вид. 2-ге, допов. – Львів, 1986. – 159 с.
17. Историческая топография Каменец-Подольского (конец XVIII-XX вв) / И. С. Винокур, М. Б. Петров. – Хмельницкий, 1987. – 39 с.
18. Устим Кармалюк. Селянський антикріпосницький рух на Поділлі. До 200 річчя від дня народження / І. С. Винокур, О. Д. Степенко. – Хмельницький, 1987. – 30 с.
19. Найдавніше минуле території Хмельниччини / І. С. Винокур. – Хмельницький, 1989. – 21 с.
20. Поділля періоду Київської Русі / І. С. Винокур. – Хмельницький, 1989. – 17 с.

21. Пам'ятки історії у творчості Т.Г. Шевченка. До 175-річчя від дня народження великого кобзаря / І. С. Винокур, О. Д. Степенко. – Хмельницький, 1989. – 37 с.
22. Нариси історії Поділля / Л. В. Баженов, І. С. Винокур, С. К. Гуменюк та ін. – Хмельницький, 1990. – 328 с.
23. Буша. Історико-краєзнавчі нариси / І. С. Винокур, О. М. Альошкін, Р. В. Забашта, та ін. – Хмельницький, 1991. – 150 с.
24. Історія Поділля та Південно-Східної Волині / І. С. Винокур, С. В. Трубочанінов – Кам'янець-Подільський, 1993. – 112 с.
25. Археологія України: навч. посіб. для вузів / І. С. Винокур, Д. Я. Телегін. – К., 1994. – 318 с.
26. Бакота. Столиця давньоруського Пониззя / І. С. Винокур, П. А. Горішній – Кам'янець-Подільський, 1994. – 364 с.
27. Історія України : ч. І. Пробний навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей / І. С. Винокур, С. В. Трубочанінов – Кам'янець-Подільський, 1995. – 48 с. : 12 с. іл.
28. Давня і середньовічна історія України : навч. посіб. для учнів серед. шкіл / І. С. Винокур, С. В. Трубочанінов – К., 1996. – 220 с.
29. Археологія доби українського козацтва XVI-XVIII ст. : навч. посіб. / І. С. Винокур, Д. Я. Телегін, О. М. Титова та ін. – К., 1997. – 336 с.
30. Історія України : навч. посіб. для 6-7 класів / І. С. Винокур, С. В. Трубочанінов. – Вид. 1-ше. – Кам'янець-Подільський, 1997. – 176 с.
31. Слов'янські ювеліри Подністров'я / І. С. Винокур. – Кам'янець-Подільський, 1997. – 200 с.
32. Історія України : навч. посіб. для 7 класу серед. загальноосвіт. шкіл / І. С. Винокур, С. В. Трубочанінов. – Кам'янець-Подільський, 1998. – 89 с.
33. Черняхівська культура: витоки і доля / І. С. Винокур. – Кам'янець-Подільський, 2000. – 376 с.
34. Винокур І. С. Археологія України : підруч. для студ. іст. спец. вищ. навч. закл. / І. С. Винокур, Д. Я. Телегін. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан,

2004. – 480 с.

35. Літописний Губин XII-XIII ст. Болохівська земля : Вип. I. За матеріалами археологічних досліджень 1997-2003 років. До 800- річчя Губина / І. С. Винокур, О. І. Журко, В. П. Мегей, В. І. Якубовський. – Хмельницький : Мельник А. А., 2004. – 72 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

36. Корчакская группа ран неславянских памятников на территории Восточной Волыни / И. С. Винокур // Научный ежегодник Черновицкого государственного университете за 1957 год. – Черновцы 1958 – С.113-116.
37. Материалы Черняховской культуры, хранящиеся в Житомирском краеведческом музее / И. С. Винокур // Советская археология – 1959 – № 4. – С. 235–238.
38. Древности Восточной Волыни / И. С. Винокур // Краткие сообщения Института археологии АН СССР. – М., 1960. – Вып. 81. – С. 52–60.
39. Памятники эпохи полей погребений на Буковине / И. С. Винокур, Б. О.Тимошук // Краткие сообщения Института археологии АН СССР.– М., 1962. – Вып. 90. – С. 73–77.
40. Языческие изваяния из с. Ставчаны в Поднестровье / И. С. Винокур, Г.М. Хотюн // Советская археология. – 1964. – № 4. – С. 210–214.
41. EinromisherMunzschatzausNowograd-Wolynski / I. С. Винокур,М. Ю. Брайчевський, А. Д. Руденко // BibliothekaClassicaOrientalis. – Berlin, 1965. – С 15.
42. Новые находки языческих изваяний в Среднем Поднестровье / И. С. Винокур // Материалы I Международного конгресса славянской археологии. – Варшава, 1965 (на рос. і англ. мовах). – С. 378–388.
43. Археологічні дослідження на трипільському поселенні біля с. Магала / І. С. Винокур // Археологія. – К., 1966. – Т. 20. – С. 157–163.
44. Najnowsze odkrycia na stanowiskach z pierwszych wiekow n.e. w dorzeczu Srodkowego Dniestru / I. С. Винокур // Z otchłani wiekow. – r. XXXIII. – Wroctaw-Poznari. – 1967. – zeszyt 4. – С198–205.

45. Волыно-Подольское пограничье – один из районов формирования черняховской культуры / И. С. Винокур // Краткие сообщения Института археологии АН СССР. – М., 1970. – Вып. 121. – С. 27–34.
46. Черняховские племена Днестро-Днепровского междуречья / И. С. Винокур // Тезисы докладов советской делегации на II Международном конгрессе славянской археологии в Берлине. – М., 1970. – С. 9–13.
47. Некоторые вопросы духовной культуры Черняховских племен III-IV веков н.э. / И. С. Винокур // Actes du VII-e Congrès International des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques. – Prague 21-27 août 1966. – Praha. – 1971. – Т. 2. – С. 1016–1022.
48. Лесостепные племена II-V вв. н.э. и их роль в истории Юго-Восточной Европы / И. С. Винокур // Советская археология. – 1972. – №4. – С. 131–145.
49. Черняховские традиции в памятниках середины и третьей четверти I тыс. н. э. Днестро-Днепровского междуречья / И. С. Винокур // Тезисы докладов советской делегации на III Международном конгрессе славянской археологии (Братислава, сентябрь 1975 г.). – М., 1975. – С. 11–13.
50. Исследования в Среднем Поднестровье / И. С. Винокур, А. Ф. Гуцал // Археологические открытия 1976 года. – Москва, 1977. – С. 276–277.
51. Проблеми слов'янської археології. Міжнародний симпозіум у Софії / І. С. Винокур, В.Д. Баран // Вісник Академії наук УРСР. – 1978. – № 7. – С. 94–96.
52. Черняховские традиции в памятниках середины и третьей четверти I тыс. н.э. лесостепного Днестро-Днепровского междуречья / И. С. Винокур // Rapports du III Congrès International d'Archéologie Slave. – Bratislava, 1979. – Т. 1. – С. 867–878.
53. Черняховские племена лесостепной полосы Правобережной Украины и вопросы этногенеза славян / И. С. Винокур // Тезисы докладов советской делегации на IV Международном конгрессе славянской археологии. София, сент. 1980. – М., 1980. – С. 9–11.
54. Древние славяне лесостепного Днестро-Днепровского междуречья и

- номады (первая половина и середина I тыс.н.э.) / И. С. Винокур // Плиска-Преслав. – София, 1981. – Вып. 3. – С. 76–79.
55. Черняховские племена на Днестре и Дунае / И. С. Винокур // Славяне на Днестре и Дунае. – К., 1983. – С. 105–135.
56. Памятники рубежа и первой половины I тыс. п. е. на территории междуречья Днестра и Западного Буга / И. С. Винокур // *Annales Universitatis Marie Curie-Sklodowska*. – Lublin (Polonia). – 1983/ 1984. – Vol. 38. – №2. – Sectio F. – Historia. – С. 15-27.
57. Славяне Лесостепи (рубеж н.э. – третья четверть I тыс. н.э.) / И. С. Винокур // Тезисы докладов советской делегации на V Международном конгрессе славянской археологии. – М., 1985. – С. 17–18.
58. Древности первой половины I тысячелетия н.э. верховьев Днестра, Западного Буга и Вислы / И. С. Винокур // *Zachodniastrefa osadnictwa kultury czerniachowskiej*. – Lublin, 1986. – С. 35–45.
59. Особенности генезиса феодализма (по материалам Среднего Поднестровья и Карпато-Подунавья) / И. С. Винокур, Ю.М.Тарасов // Общее и особенное в развитии феодализма в России и Молдавии. Чтения, посвященные памяти академика Л.В.Черепнина. – М., 1988. – Ч. I. – С. 121–126.
60. Духовная культура славян Правобережной Украины I тыс. н.э. / И.С. Винокур // VI Международный конгресс славянской археологии : тез. докл. советской делегации. – М., 1990. – С. 119–122.
61. Визначний літописець Поділля (Ю. Й. Сіцинський) / І. С. Винокур, В. В. Корнілов // Репресоване краєзнавство (20-30-і роки). – К. ; Хмельницький, 1991. – С. 93–101.
62. Черняхівське поселення Ставище / І. С. Винокур // Тези доп. респ. наук. конф. «Дунаївці : їх роль і місце в історії Поділля». – Дунаївці, 1993. – С. 22–25.
63. Черняховские племена Лесостепи Украины и сарматы / И. С. Винокур // Древнейшие общности земледельцев и скотоводов Северного Причерноморья V тыс. до н. е. – V в. н.э. – Тирасполь, 1994. – С. 249–251.

64. Черняховские племена лесостепной полоса Правобережной Украины и вопросы этногенеза славян / І. С. Винокур // Четвърти Международен конгрес на славянска археология : доклади и сообщения. (София – 1980). – София, 1992. – Т. 1. – С. 312–321.
65. До початку історії Кам'янця-Подільського / І. С. Винокур, М. Б. Петров // *Marra Mundi*. Збірник наук. праць на пошану Ярослава Дашкевича. – Львів; Київ; Нью-Йорк, 1996. – С. 113–136.
66. Венеди, анти і склавіни в історії східних слов'ян / І. С. Винокур // Наукові записки Академії наук вищої школи України. – К., 1998. – Вип. 1. – С. 13–21.
67. Літописний Полоний (до 1000-ліття міста) / І. С. Винокур // Київська старовина. – 1999. – № 1. – С. 33–39.
68. Про час заснування Кам'янця-Подільського: дискусійний аспект / І. С. Винокур, М.Б.Петров // Краєзнавство. – 1999. – № 1–4. – С. 10–24.
69. Проблеми походження та ранньої історії слов'ян в історіографії України другої половини ХХ ст. / І. С. Винокур // Наук. праці Кам'янець-Поділ. держ. пед. ун-ту. Іст. науки / Українська історіографія на рубежі століть: матер. міжнар. наук. конф. 25-26 жовт. 2001 р. – Кам'янець-Подільський, 2001. – Т. 7 (9). – С. 229–233.
70. Археолог і краєзнавець Б. О. Тимощук / І. С. Винокур // Краєзнавство. – 2003. – № 1–4. – С. 192–195.
71. Літописний Губин: перші результати досліджень / І. С. Винокур // Літописний Губин у контексті історії Болохівської землі (ХІІ-ХІІІ ст.) : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., присвяч. 800-річчю Губина. м. Старокостянтинів, 26 черв. 2004. – Хмельницький, 2004. – С. 3–15.
72. Риси господарства і соціально-політичної історії населення Болохівської землі ХІІ-ХІІІ ст. / І. С. Винокур // Наук. праці Кам'янець-Поділ. держ. пед. ун-ту. Іст. науки. – Кам'янець-Подільський. 2004. – Т. 12. – С. 48–62.
73. Болохівська земля в контексті археології та історії Південно-Західної Русі / І. С. Винокур // Студії Кам'янець-Подільського центру дослідження історії

Поділля / відп. ред. Л. В. Баженов. – Кам'янець-Подільський, 2005. – Т. 1. – С. 166–175.

74. Літописний Губин / І. Винокур // Київська старовина. – 2006. – №4. – С. 22–30.

75. Давні слов'яни і германці в епоху «Великого переселення народів» / І. С. Винокур // Університет. – 2006. – №3 (11). – С. 24.

ІІІ. Про І. С. Винокура

1. Гуменюк С. К. Іон Срулевич Винокур: бібліогр. покажч. –Хмельницький, 1989. – 31 с.
2. Іон Срулевич Винокур: бібліогр. покажч. / Хмельницька обл. наук. б-ка ім. М. Островського; [уклад. С.Л. Карван; автор передм. В.С. Прокопчук]. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2000. – 80 с.
3. Баженов Л. В. Винокур Іон Ізраїлевич (Срулевич) / Л. В. Баженов // Кам'янець-Подільський державний університет в особах. – Кам'янець-Подільський. – 2003. – Т. 1. – С. 67–80.
4. Баженов Л. В. Уроки професора І. С. Винокура / Л. В. Баженов, М. Ю. Костриця, В. С. Прокопчук // Освіта, наука і культура на Поділлі : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський. – 2005. – Т. 5. – С. 349–360.
5. Іон Винокур: подвижництво в освіті і науці: дослідження, спогади, документи, бібліографія / Кам'янець-Подільський нац. ун-т. ім. І. Огієнка; Наук. б-ка; [уклад.: О.М. Завальнюк, В.С. Прокопчук, О.Б. Комарніцький]. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. – 228 с.:

іл.

Волковинський Олександр Сергійович,
доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри журналістики

Народився 20 червня 1960 р. у смт Грицеві Шепетівського району Хмельницької області у сім'ї службовців. У 1962 році сім'я переїхала до м.Ізяслава Хмельницької області. Саме там

пройшли його дитячі та юнацькі роки. У 1977 році закінчив Ізяславську середню школу № 5. У цьому ж році вступив до Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту на філологічний факультет за спеціальністю "Російська мова і література". У період з 1979 по 1981 рр. служив у Збройних силах СРСР. У 1983 році закінчив Кам'янець-Подільський державний педагогічний інститут. Навчався у проф. Тищенка В.І., проф. Абрамовича С.Д., доц. Краєвської Г.М., доц. Хричикова Б.В. Написав дипломну роботу "Еволюція стилю прози В.П.Катаєва" під керівництвом доц. Краєвської Г.М. У 1983 – 1985 рр. працював учителем російської мови та літератури у Хмельницькій середній школі № 1. У 1985 році обраний на посаду асистента кафедри зарубіжної літератури Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту. У 1990 році закінчив аспірантуру Чернівецького державного університету. У 1993 році під керівництвом проф. Волкова А.Р. захистив кандидатську дисертацію "Еволюція поетики прози В.Катаєва" у спеціалізованій вченій раді Інституту літератури ім.Т.Г.Шевченка АН України. Вчене звання доцента здобув у 2000 році. Після захисту дисертації працював на посадах старшого викладача, доцента кафедри зарубіжної літератури та мовознавства. З 1998 року по 2005 рік працював на посаді завідувача кафедри зарубіжної літератури та мовознавства. З листопада 2005 року навчався в докторантурі Кам'янець-Подільського національного університету за спеціальністю "Порівняльне літературознавство". Науковий консультант – Волков А.Р., доктор філологічних наук, заслужений професор Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича.

Волковинський Олександр Сергійович працює в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка з 1985 р. На всіх посадах зарекомендував себе як компетентний, добросовісний працівник, умілий організатор колективу, який докладає максимум зусиль і енергії для вдалого забезпечення навчально-методичного процесу. Проявив особисту активність у розширенні спеціальностей факультету української філології та

журналістики, проводить плідну наукову діяльність. Учасник численних всеукраїнських і міжнародних наукових конференцій та симпозіумів.

На сьогодні здійснив понад 90 публікацій, серед яких варто виділити монографію "Поетика епітета", статті, опубліковані в часописі "Слово і час" і в закордонних виданнях (Болгарія, Польща, Росія, Франція), праці методичного характеру (одна з них вийшла друком з грифом Міністерства освіти і науки України). У 2012 р. успішно захистив докторську дисертацію.

О. Волковинський здійснює успішне керівництво написанням кандидатських дисертацій. Так, під керівництвом О. Волковинського в 2006 році В. Папушина захистила кандидатську дисертацію на тему "Рецепція античної міфології в поезії українського і російського символізму (типологічний аспект)"; у грудні 2009 року В. Кшевецький захистив кандидатську дисертацію на тему "Особливості архітектоніки поетичних творів В. Брюсова та М. Вороного (типологічний аспект)"; у лютому 2011 року О. Колупаєва захистила кандидатську дисертацію на тему "Архітектонічні особливості англomовного й україномовного сонета кінця XIX – початку XX ст. (порівняльно-типологічний аспект)"; у лютому 2013 року І. Барчишина захистила кандидатську дисертацію на тему "Емфатичність епітетних структур у поетичному тексті".

Волковинський О.С. бере активну участь в організації та проведенні наукових конференцій в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка. За його ініціативи постійно діючими стали: міжнародний теоретико-методологічний семінар "Об'єкт і суб'єкт в гуманітарних науках"; міжнародний проект для студентів, магістрантів, аспірантів "Школа відкритого розуму".

За почином О. Волковинського було укладено угоди про співпрацю з декількома ВНЗ Польщі, зокрема – з Університетом педагогічним імені Komisji Edukacji Narodowej в Кракові та Природничо-Гуманітарним Університетом імені Яна Кохановського в Кельцах.

Постійну увагу О.С. Волковинський приділяє удосконаленню навчальних

планів і робочих програм. О.С. Волковинський розробив мультимедійні курси лекцій з предметів "Вступ до літературознавства", "Теорія літератури", "Аналіз ліричного тексту" та ін., що значно сприяє підвищенню ефективності навчального процесу. О.С. Волковинський здійснює керівництво написанням бакалаврських, дипломних та магістерських робіт, які захищаються їхніми виконавцями лише на "відмінно".

Наукові праці О. С. волковинського

I. Окремі видання

Монографії

1. Поетика епітета : монографія / Олександр Волковинський. – Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин О. В., 2011. – 350 с.; і – vii.

Навчально-методичні праці

2. Тестові завдання з курсу "Українська та зарубіжна культура" / О.С. Волковинський, О.В. Кеба // Кам'янець-Подільський, 1998. – 36 с.
3. Контрольные вопросы и задания к проведению практических занятий по курсу "История русской литературы и литературной критики конца XIX – первой трети XX веков" / О.С. Волковинский // Кам'янець-Подільський, 2000. – 28 с.
4. Написання і захист дипломних та магістерських робіт / О.С. Волковинський // Кам'янець-Подільський, 2000. – 32 с.
5. Практичні та лабораторні заняття зі "Вступу до літературознавства".
6. Міжнародний інтеграційний проект для студентів, аспірантів і докторантів "Школа Відкритого Розуму" як важлива форма виховання обдарованої молоді / В. О. Савчук, О. С. Волковинський. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-тім. І. Огієнка, 2011. – 59 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

7. Гоголевские традиции в поэтике прозы В. Катаева / О.С. Волковинский // Наследие Н.В. Гоголя и современность: Тез. докл. научн. конф. – Нежин, 1988. – Ч. 1. – С. 67 – 69.

8. Поздняя проза В. Катаева в англоязычной критике/ О.С. Волковинский, О.В. Кеба // Зарубежная литературная критика: проблемы изучения и преподавания: Тез. крым. научн. конф. – Симферополь, 1989. – С. 82–83.
9. Фельетон и поздняя проза В. Катаева (внутренняя преемственность) / О.С. Волковинский // Вопросы русской литературы : Респ. межвед. научн. сб. – Львов, 1990. – Вып. 1 (50). – С. 110–117.
10. Морской пейзаж в произведениях А. Куприна и В. Катаева / О.С. Волковинский // Тезисы докладов и сообщений научно-практической конференции "Купринские чтения". – Каменец-Подольский, 1990. – С. 61 – 62.
11. Записки в жанровій системі В. Катаєва/ О.С. Волковинський // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту: Серія філологічна. – Кам'янець-Подільський, 1993. – Вип. 1. – С. 243 – 248.
12. "Повернення" як структурний принцип "Кінармії" І. Бабеля/ О.С. Волковинський // Academia на пошану професора Леоніда Антоновича Коваленка: Гуманітарно-суспільні дослідження. – Кам'янець-Подільський, 1997. – С. 116–118.
13. Взаємодія фабульного і сюжетного часу в історичній епопеї Івана Огієнка "Наш бій за державність"/ О.С. Волковинський // Духовна і науково-педагогічна діяльність І.І. Огієнка (1882–1972) в контексті українського національного відродження. – Кам'янець-Подільський, 1997. – С. 240–242.
14. Особенности метрической системы С.Я. Надсона/ О.С. Волковинский // Збірник наукових праць викладачів педагогічного факультету. – Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський педагогічний університет, 1997. – Вип. II. – С. 95–102.
15. Субъективация повествования в "Конармии" И. Бабеля/ О.С. Волковинський // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Серія філологічна. – Кам'янець-Подільський, 1998. – Вип. 2. – С. 200–204.

- 16.Актуализация эпитета в рассказе А. Платонова "Государственный житель"/ О.С. Волковинский // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Філологічні науки. –Кам'янець-Подільський, 1999. –Вип. 3. – С. 31–37.
- 17.Выразительность эпитета в поэзии И. Анненского/ О.С. Волковинский Д.Крушинська, Л.Шевчук // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Філологічні науки. –Кам'янець-Подільський, 2000. –Вип. 4. – С. 101–109.
- 18.Эпитет как средство лиризации прозы (на материале повести В. Катаева "Белеет парус одинокий")/ О.С. Волковинский // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Філологічні науки. – Кам'янець-Подільський, 2001. –Вип. 5. С. 258–264.
- 19.Соотношение логических определений и эпитетов в фельетонах М. Булгакова/ О.С. Волковинский // Питання літературознавства: наук. зб. – Чернівці : Рута, 2002. – Вип. 8 (65). – С. 134–141.
- 20.Фейлетон / О.С. Волковинский, А.Р.Волков // Лексикон загального та порівняльного літературознавства. – Чернівці : Золоті литаври, 2001. – С. 591–592.
- 21.Активность употребления эпитетов в рассказе В. Катаева «Сэр Генри и черт» / О.С. Волковинский // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: зб. за підсумками звітної наук.конф. викладачів і аспірантів, присвяченої 85-й річниці Української національно-демократичної революції. 15-16 квітня 2002. – В 2 т. – Т. 1. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський державний університет, інформаційно-видавничий відділ, 2002. – С. 210 – 212.
- 22.Есенинские реминисценции в песенной лирике В. Высоцкого / О.С. Волковинский // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету: Збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів і аспірантів. – В 2 т. – Т. 1. – Кам'янець-Подільський :

Кам'янець-Подільський державний університет, інформаційно-видавничий відділ, 2003. – С. 198–200.

23. Використання інтерактивних методів навчання при вивченні теми “Культура античного світу”/ О.С. Волковинський // Використання інтерактивних методів та мультимедійних засобів у підготовці педагога : зб. наук. пр. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2003. – С. 171 – 176.
24. Цветовые эпитеты в песенной поэзии В. Высоцкого/ О.С. Волковинский // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету: Філологічні науки. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2003. – Вип. 7. – С. 400 – 408.
25. Символизация социально-исторической темы в стихотворении А. Блока « – Всё ли спокойно в народе?» / О.С. Волковинский // Питання літературознавства. Науковий збірник. – Чернівці: “Рута”, 2003. – Вип. 10 (67). – С. 175 – 176.
26. А. Потебня и проблемы теории эпитета/ О.С. Волковинский // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н.Каразіна. – № 607. Серія Філологія : “Харківська філологічна школа і сучасність”. – Харків, 2004. – Вип. 39. – С. 7 – 11.
27. Типологічний аналіз віршів “Ікар” М. Вороного та “Дедал и Икар” В. Брюсова/ О.С. Волковинський, В.А.Папушина// Науковий вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. Збірник наукових праць. – Чернівці : Зелена Буковина, 2004. – Вип. 1. Гуманітарні науки : Філологія. – С. 15 – 23.
28. Эпитет в прозаическом тексте Н. Гоголя (еще раз о том, как сделана "Шинель")/ О.С. Волковинский // Література та культура Полісся. – Ніжин : НДПУ, 2004. – Вип.24. – С.78 – 85.
29. Интертекстуальность эпитета "земной" в поэзии Ф. Сологуба/ О.С. Волковинский // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. – № 631. Серія Філологія. – Харків, 2004. – Вип. 41. – С. 183 – 186.

- 30.Системообразающая роль эпитетных возвращений в поэтическом тексте
Ф. Сологуба/ О.С. Волковинский // Наукові праці Кам'янець-Подільського
державного університету : Філологічні науки. Випуск 8. Том 2.
Літературознавство. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2004. – С. 23
– 30.
- 31.Офітські мотиви в поезії Федора Сологуба і формальні засоби їх втілення/
О.С. Волковинський // Науковий вісник Чернівецького торговельно-
економічного інституту КНТЕУ : Збірник наукових праць. – Чернівці : ЧТЕІ
КНТЕУ, 2005. – Вип. 2 – 3. Гуманітарні науки : Філологія. – С. 26 – 39.
- 32.Міфологічний епітет у поезії російського та українського символізму/ О.С.
Волковинський // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного
університету : Філологічні науки. – Випуск 10. Том 1. – Кам'янець-
Подільський : Абетка-НОВА, 2005. – С. 36 – 43.
- 33.Эпитет как средство актуализации офитских мотивов в стихотворении
К. Бальмонта "В душах есть все"/ О.С. Волковинский // Питання
літературознавства. Науковий збірник. – Чернівці : “Рута”, 2005. – Вип. 12
(69). – С. 42 – 49.
- 34.Офитские мотивы в поэзии Ф. Сологуба и К. Бальмонта (синхронный
аспект) / О.С. Волковинский // Література в контексті культури: Зб. наук.
праць / Ред. кол. : В. А. Гусєв (відп. редактор) та ін. – Дніпропетровськ :
Вид-во ДНУ, 2005. – Вип. 15. – С. 38 – 49.
- 35.Архітектонічна функція епітета в ранній ліриці Ф. Сологуба/ О.С.
Волковинський // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного
університету : зб. за підсумками звітної наук. конф. викладачів і аспірантів.
– Вип. 4. В 3-х томах. – Кам'янець-Подільський : К-ПДУ, РВВ, 2005. – Т. 2.
– С. 149 – 151.
- 36.Місце і значення епітета в архітектоніці балад В. Свідзінського/ О.С.
Волковинський // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного
університету: Філологічні науки. Вип.13. – Кам'янець-Подільський : ПП
Заріцький, 2006. – С. 205 – 214.

- 37.Алітераційний епітет (із поетики символізму) / О.С. Волковинський // Слово і час. – № 12. – 2006. – С. 28 – 34.
- 38.Архитектоническое расположение аллитерационных эпитетов в стансах К. Фофанова/ О.С. Волковинский // Питання літературознавства : Науковий збірник. – Чернівці : Рута, 2006. – Вип. 72. – С. 3 – 10.
- 39.Макрообраз саду в поетичних творах В. Свідзінського та В. Кобилянського : епітетна символіка/ О.С. Волковинський // Теорія літератури, компаративістика, україністика : Зб-к наук. пр. з нагоди сімдесятиріччя Романа Гром'яка // Studiamethodologica. – Вип. 19. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2007. – С. 329 – 335.
- 40.Офитские мотивы в лирике Ф. Сологуба/ О.С. Волковинский // Мир русского слова и русское слово в мире : Материалы XI Конгресса МАПРЯЛ. – Т. 7. – Русская литература : история и современность. Методика преподавания русской литературы. – Sofia : Heron Press Ltd., 2007. – С. 88 – 95.
- 41.Актуализация офитских мотивов в поэзии Ф. Сологуба/ О.С. Волковинский // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету : зб. за підсумками звітної наук. конф. викладачів і аспірантів. – Вип. 5. В 3-х томах. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський державний університет, 2006. – Т. 2. – С. 160 – 162.
- 42.Архитектоника офитских мотивов и аллитерационных эпитетов в поэзии русского символизма/ О.С. Волковинский // Текст и контекст : лингвистический, литературоведческий и методический аспекты. – Т. III. Русская литература XX века: восприятие, анализ и интерпретация художественного текста: Материалы X Виноградовских чтений: 15-17 ноября 2007 года / Ответ. ред. Н. М. Малыгина. – М. : МГПУ, 2007. – С. 8 – 12.
- 43.О. Потебня і О. Веселовський: теоретичне та історичне тлумачення епітета/ О.С. Волковинський // Питання літературознавства. – Чернівці: Рута, 2007. –

Вип. 73. – С. 3 – 10. – (Присвячений 60-річчю наукової діяльності професора А. Р. Волкова).

44. Аллитерационные эпитеты в архитектонике сонетов русского предсимволизма / О.С. Волковинский // Русистика и современность. – Том 2 : Материалы X международной научно-практической конференции. – СПб. : Издательский дом «МИРС», 2007. – С. 304 – 310.
45. "Архитектоника эпитетов и логических определений в романе А.С. Пушкина "Арап Петра Великого" / О.С. Волковинский // Материалы X Февральских научно-музейных чтений памяти С.С. Гейченко "Странности юбилеев в России" (февраль 2007 года), V "Онегинских чтений в Тригорском" памяти А.П. Чудакова (июль 2007 года) и Михайловских Пушкинских чтений, посвященных 183-й годовщине северной ссылки А. С. Пушкина и 180-летию романа "Арап Петра Великого" (август 2007 года): [Сб. ст.]. – Сельцо Михайловское; Псков, 2007. – С. 249 – 260. – (Серия "Михайловская пушкиниана"; Вып. 45).
46. Аллитерационный эпитет в свете учения Ф. де Соссюра о двусторонности знака / О.С. Волковинский // *Studia methodologica*. – Вип. 23. – Тернопіль : Редакційно-видавничий відділ ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2008. – С. 136 – 140.
47. Архитектонические средства усиления офитских мотивов в поэзии русского символизма / О.С. Волковинский // Античность и христианство в литературах России и Запада : Материалы международной научной конференции "Художественный текст и культура VII" 4-6 октября 2007 г. – Владимир : Владимирский государственный гуманитарный университет, 2008. – С. 115 – 120.
48. Макрообраз сада в произведениях Л. Толстого и Т. Шевченко / О.С. Волковинский // Лев Толстой и мировая литература : Материалы V Международной научной конференции, проходившей в Ясной Поляне 12-16 августа 2007 г. – Тула : Издательский дом "Ясная Поляна", 2008. – С. 159 – 168.

- 49.Макрообраз сада в поэзии русского предсимволизма: эпитетная символика/ О.С. Волковинский // Руссистика и современность : литературоведение : Сборник научных статей по материалам IX Международной конференции, посвященной 100-летию со дня рождения академика Дмитрия Сергеевича Лихачева, г. Одесса, 4 – 7 октября 2006 г. / Ред. кол. : Е. М. Черноиваненко и др. – Одесса : Астропринт, 2007. – С. 281 – 289.
- 50.Міжнародний теоретичний семінар у Кам'янці-Подільському/ О.С. Волковинський // Слово і час. – 2008. – № 7 (571). – С. 107 – 108.
- 51.Епітет у східнослов'янській філологічній думці XIX ст. : (Ф. Буслаєв – О. Потебня – О. Веселовський) / О.С. Волковинський // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету : Філологічні науки. – Вип. 16. – Т. 2. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2008. – С. 121 – 134.
- 52.Дуальна організація епітетної структури/ О.С. Волковинський // Новітня теорія літератури і проблеми літературної антропології / Упорядник І. В. Папуша // Studiamethodologica. – Вип. 24. – Тернопіль : Редакційно-видавничий відділ ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2008. – С. 23 – 27.
- 53.Архитектоника аллитерационных эпитетов в сонетах русского символизма / О.С. Волковинский // Русская литература в мировом культурном и образовательном пространстве : Материалы конгресса. Санкт-Петербург, 15 – 17 октября 2008 г. Русская литература в контексте мировой культуры. Место и роль русской литературы в мировом образовательном пространстве [под ред. П. Е. Бухаркина, Н. О. Рогожиной, Е. Е. Юркова]. – В двух томах. – Т. II. Ч. 2. – Спб. : МИРС, 2008. – С. 49 – 57.
- 54.Алітераційні епітети в системі означень макрообразу саду (порівняльно-типологічний аналіз українського та російського літературно-поетичного мовлення) / О.С. Волковинський // Мова і культура. (Науковий журнал). – К. : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2008. – Вип. 10. – Т. VI (106). – 280 с. – С. 142 – 148.
- 55.Цепочки аллитерационных эпитетов в романе И. А. Гончарова "Обыкновенная история"/ О.С. Волковинский // И. А. Гончаров : Материалы

- Международной научной конференции, посвященной 195-летию со дня рождения И. А. Гончарова : Сборник статей русских и зарубежных авторов / Сост. : А. В. Лобкарёва, И. В. Смирнова, Е. Б. Клевогина. – Ульяновск : Издательство ООО "Ника-дизайн", 2008. – С. 14 – 22.
56. Архітектонічне оздоблення офітських мотивів в поетичному тексті/ О.С. Волковинський // Слово і час. – 2008. – № 12 (576). – С. 66 – 72.
57. *Lapunctuationpoétiqueetproblèmesdetraductionenpolonaisdespremierspoèmeslyriquesd'A/Akhmatova* [Поэтическая пунктуация и проблемы перевода ранней лирики А. Ахматовой на польский язык] / _____, LeslawaKorenowska // [w:] *Latraduction : philosophie, linguistiqueetdidactique* / TatianaMilliaressi (éd). – Coordination : ConseilScientifique del'Université Charles-de-Gaule – Lille 3, 2009. – 444 s. – S. 281 – 284.
58. Поетика епітета: прологомени до теми/ О.С. Волковинський // Біблія і культура : Збірник наукових статей. Вип. 11 / За ред. А. Є. Нямцу. – Чернівці : Рута, 2009. – С. 28 – 38. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/dspace/bitstream/handle/123456789/17725/03-Volkovinsky.pdf?sequence=1>
59. Культурологические истоки изучения офитства/ О.С. Волковинский // Методологічні проблеми гуманітарних досліджень : матеріали VII міжнародного теоретичного семінару в межах постійно діючого симпозиуму «Об'єкт і суб'єкт гуманітарного пізнання» (Кам'янець-Подільський, 14 – 17 травня 2008 р.) / [редкол. : О. В. Лещак (голова, наук. ред.) та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2009. – С. 5 – 15.
60. Архитектоника гностически-офитских мотивов в поэзии Константина Случевского/ О.С. Волковинский // История и современность в русской литературе / pod redakcją KazimierzaPrusa. – V. – Rzeszów : WydawnictwoUniwersztetuRzeszowskiego, 2009. – С. 67 – 77.
61. Поетика епітета – епітетологія: від okazіонального до узувального вжитку/ О.С. Волковинський // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного

- університету імені Івана Огієнка : Філологічні науки. – Вип. 18. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. – С. 261 – 265.
62. Мифологизация и демифологизация личности писателя/ О.С. Волковинский // Етнокультурні міфи та упередження в науці, освіті та суспільному житті. – Том 1 : матеріали I-го та II-го міжнародних семінарів у межах постійного Міжнародного Інтеграційного проекту для студентів, магістрантів і аспірантів «Школа відкритого розуму» (Kielce – Chęciny, 2-7 września 2008; Кам'янець-Подільський, 25-30 травня 2009). – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. – С. 219 – 227.
63. Антропологічні виміри епітетотворення/ О.С. Волковинський // Питання літературознавства : науковий збірник / гол. ред. О. В. Червінська. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. – Вип. 79. – С. 14 – 20.
64. Архитектоника и композиция эпитетных структур в аспекте теории С. Бураго о стиховой мелодии/ О.С. Волковинский // Мова і культура. (Науковий журнал). – К. : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2009. – Вип. 12. – Т. III (128). – С. 245 – 252.
65. Основные тенденции архитектурной и содержательной эволюции эпитета/ О.С. Волковинский // Еволюція як методологічна та світоглядна проблема в гуманітарних науках : збірник наукових праць / Александр Волковинский ; [редкол.: О. Лещак (голова, наук. ред.), О. Волковинський (відп. секретар) та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. – С. 10 – 19.
66. Понятие судьбы в аспекте русских и украинских эпитетных характеристик/ О.С. Волковинский // Współczesny człowiek w społeczeństwie informacyjnym : egzystencja – ideologia – moralność / Александр Волковинский ; [pod redakcją Ryszarda Stefańskiego i Adama Zamojskiego]. – Kielce : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2010. – С. 340 – 349. – (Seria the peculiarity of man 4 (14)).
67. Эпитетная система в пьесе Л. Н. Толстого "Живой труп"/ О.С. Волковинский // Лев Толстой и мировая литература : Материалы VI

- Міжнародної наукової конференції, проходившій в Ясній Полянці 11-15
августа 2008 г. – Тула : Видавничий дім "Ясна Поляна", 2010. – С. 183 –
193.
- 68.Емфатичність алітераційних епітетів в повісті Гоголя "Шинель"/ О.С.
Волковинський // Двести років Гоголя : зб. наук. праць / під ред. Василя
Щукина. – Kraków : WydawnictwoUniwersytetuJagiellońskiego, 2011. – С. 189
– 203. – (KrakowskieSpotkaniaRusycystyczne).
- 69.Епітетні структури і логічні визначення в заголовках фельєтонів
М. Булгакова/ О.С. Волковинський // Мова і культура. (Науковий журнал). –
К. : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2010. – Вип. 13. – Т.V (141). – С. 335–
341.
- 70.Поетична пунктуація і проблеми перекладу ранньої лірики Анни
Ахматової на польський мову / О.С. Волковинський, Л. Кореновська //
PRZEGLĄD RUSYCYSTYCZNY. – 2011, nr 3 (135). –S. 85–98.
- 71.Епітет як носій та елемент стилю/ О.С. Волковинський // VII Міжнародні
Чичерінські Читання "Світова Літературна Класика У "Великому Часі" : зб.
тез / відп. за вип. Л. В. Мацевко-Бекерська. – Львів : ЛНУ імені Івана
Франка, 2011. – С. 27–28.
- 72.Антологія літературного мегасвіту доби Середньовіччя та епохи
Відродження [Козлик І. В. Світова література доби Середньовіччя та епохи
Відродження ("Картина світу". Естетика. Поетика)] / О.С. Волковинський //
Слово і час. – 2012. – № 2 (614). – С. 107–109.
- 73.Алітераційні епітети в ранній ліриці В. Кобилянського / О. С.
Волковинський // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка : Філологічні науки. –Кам'янець-
Подільський : Аксіома, 2012. – Вип. 30. – С. 47–51.
- 74.Алегореза байки Г. Сковороди "Змія і Буфон" в аспекті офітських символів і
міфологем/ О.С. Волковинський //Colloquiallitterariasedlncensiastudiaminora. –
Vol. VI : Література у літературознавчому континуумі : тези доповідей X
Міжнародної наукової конференції (17 – 19 жовтня 2012 р., Чернівці) /

Redakcjomu: RomanMnichiAndrzejBorkowski. –Siedlce : ELPIL, 2012. – С. 57–58.

- 75.Необхідність подолання термінологічного хаосу в класифікації епітетів / О. С. Волковинський // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : Філологічні науки. – Вип. 31. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2012. – С. 211–216.

**Газін Володимир Прокопович,
професор, доктор історичних наук, професор кафедри всесвітньої історії**

Народився 24 серпня 1936 р. у селі Нове Поріччя Городоцького району Хмельницької області (тоді Кам'янець-Подільської) в сім'ї колгоспників. Батько Газін Прокіп Васильович – уродженець Брянської області Російської Федерації, котрий після роботи на вугільних шахтах Донбасу та служби в армії був посланий на Поділля будувати колгоспи, мати Параска Іванівна – місцева. З початком війни батько пішов на фронт, попав у полон під Києвом, повернувся додому і 1942 року був відправлений на роботу до Німеччини, де за диверсію на військовому заводі був розстріляний. 1944 року Володимир Газін пішов у перший клас. Клас був сирітським. У центрі села років через 20 появився обеліск з іменами 240 загиблих на війні односельчан.

На все життя ліг у його пам'ять страшний голод 1947 р. Хто пережив його, більш за все на світі цінує хліб. Повною мірою зазнав долі дітей, батьки яких не повернулися з війни. Як і його ровесники, навчився виживати за будь-яких обставин і не втрачати при цьому людської гідності. Відповідальними за всю чоловічу роботу тоді ставали рано і якоюсь мірою навіть гордилися цим.

1951 року з Похвальним листом закінчив семирічку, після чого продовжив навчання у Хотинському педучилищі (Буковина), яке закінчив з відзнакою. Викладачі педучилища запам'яталися йому як справедливі, чесні й порядні люди, прекрасні педагоги. Особливо часто згадує викладача української мови та

літератури Снігура Степана Олексійовича (пізніше проявився як письменник) – прекрасного знавця свого фаху, майстра педагогічної справи, великого оптиміста, простого й щирого в ставленні до учнів.

Педагогічну діяльність почав 1955 року в школах Городоцького району Хмельницької області вчителем математики та фізики, оскільки і в школі, і в педучилищі перевагу віддавав фізико-математичному циклу навчальних дисциплін. Коли його запитують, як вчилися і вчаться учні (студенти) тоді й тепер, він відповідає: “По - різному”. Завжди, в усі епохи є учні вірні жадобі знань й обов’язку, які вчаться добре, і навпаки. І завжди так буде. Інакше людство зупиниться в своєму розвитку й почне деградувати. Хоча стимули до опанування знань можуть бути різними. Поряд з математикою захоплювався літературою та історією. Остання й стала, врешті-решт, життєвим вибором. Хоча в дитинстві мріяв бути геологом.

1956 року став студентом 1 курсу історичного факультету Чернівецького державного університету. Студентські роки в спогадах, навіть через багато років, завжди привабливі і згадуються з ліричним, особливим настроєм у плинному часі життя: лекції, семінари, колоквіуми, заліки, екзамени, диспути, наукові конференції. А в години дозвілля - вечори відпочинку на факультетах, походи на танці в “залізку” (Будинок культури залізничників), на “дах” (Будинок офіцерів), в “палац” (Палац текстильників).

1961 року отримав диплом з відзнакою. “Розлетілись ми в різні краї, і майже всі залишилися вірні обраному фаху. Лише Боря Ящук подався в КДБ та Мар’ян Дмитрук – у міліцію. Перший дослужився до майора, другий став полковником. Інші відзначилися в науковій та педагогічній діяльності. Так, Михайло Мунтян – добре відомий московський учений, Ботушанський Василь – знаний спеціаліст у галузі аграрної історії. Обидва - доктори історичних наук. Кандидатами історичних наук стали Вакуленко Ліна, Хільчевський Станіслав, Соломко Едуард, Шилін Василь. Та й інші ніколи не пасли задніх, а дехто й досі не пасе. А було ж нас на курсі всього 23 студенти: 17 хлопців і 6 дівчат.

Враження про Альма-матер залишилося на все життя. З пошаною і вдячністю й досі згадує Володимир Прокопович факультетських викладачів. Майже всі – колишні фронтовики: Ліщенко М.О., Габ Г.С., Черезов Є.В., Гриценко І.А., Пономарьов О.М., Ципко К.Г., інші. Це була плеяда високоморальних, високопорядних, відданих справі навчання й виховання студентства наставників. Однак найбільшою прихильністю і повагою серед студентів користувався викладач історії південних і західних слов'ян та нової і новітньої історії країн Європи та Америки доцент Теодорович Іван Михайлович. Йому був властивим рідкісний у ті часи демократизм у відносинах зі студентами. Володів особливим даром розпізнавати у, здавалося б, звичайному студенті майбутнього вченого-дослідника. Саме він сприяв путівці у велику науку таких нині відомих учених, як Чорній А.І., Мунтян М.О., Копилов А.О., Сич О.І., Фісанов В.П. та багатьох інших. В Івана Михайловича була не тільки добра й щедра душа, але й особлива метода роботи з початкуючими науковцями. Він шукав і знаходив можливості для продовження навчання студента, що подавав надії майбутнього вченого, давав широкий простір для осмислення наукової ідеї. Коли ж вона окреслювалася, підказував: “Це треба обглодати”. Що це означало, знали лише ті, хто мав щастя спілкуватися і працювати з професором. Його любили й поважали, вчилися в нього працездатності й доброти, прислухалися до його порад. Його оточувала якась своєрідна, лише йому властива аура душевності й щирості.

Після закінчення Чернівецького державного університету В.П. Газін з 1961 по 1976 рік працював у Ворохтянській середній школі Івано-Франківської області. Вчительський колектив був молодим, незаангажованим і демократичним (навіть в часи брежнєвського неосталінізму), а учні - сумлінними в навчанні й талановитими спортсменами з різних видів лижного спорту (серед них були чемпіони України і навіть Радянського Союзу). Молодий учитель історії, суспільствознавства та військової справи виявився висококваліфікованим знавцем свого предмету. Завідуючий обласним відділом народної освіти Федорів, побувавши на уроці, дозволив Володимирі Прокоповичу не писати поурочних планів-конспектів. В.П. Газін на уроках завжди працював над однією важливою

проблемою: як навчити учня самостійно мислити, мати свою власну думку при аналізі явища і події. Не зважаючи на заманливі пропозиції змінити професію, стати адміністратором, функціонером, співробітником спецслужби, він делікатно відмовлявся і продовжував свою педагогічну діяльність. І назавжди серцем і душею прикипів до Карпат. Полюбив і їх, і чудових працюючих, дотепних і справедливих та гордих людей, які живуть там. А Карпати й справді обійшов, і не раз, вздовж і впоперек, коли під час канікул працював інструктором туристичного табору і ціле літо проводив у походах.

І все ж школа – тісні рамки для того, хто прагне поспробувати себе в науковомудослідництві. А тому в 1971-1975 рр. пройшов аспірантуру (заочна форма навчання) у Чернівецькому університеті зі спеціальності “Всесвітня історія”, а 1976 року зайняв посаду асистента кафедри загальної історії в Кам’янець-Подільському державному педінституті, куди запросив його проректор з наукової роботи А.О. Копилов, з яким були знайомі з студентських років. Під час співбесіди тодішній завідувач кафедри загальної історії проф. Л.А. Коваленко, сказав коротко: “Ви нам підходите”. Залучав нового асистента до викладацької роботи проф. Коваленко Л.А. просто, по-дружньому, без будь-яких настанов і менторства. Він говорив спокійно і буденно: “Завтра прочитаєте лекцію “Малі країни Європи у другій половині XIX ст.” Після кількох занять він раптом заявив: “Хотів би посидіти у Вас на лекції”. А потім у лекторській, коли зібрались викладачі, Леонід Антонович сказав всього два слова: “Він досвідчений”. Це була висока похвала.

На кафедрі загальної історії він зустрів однодумців – демократично налаштованих викладачів, позбавлених позерства, пихатості, двоїстості, зневажливого ставлення до людей. Тобто того, що було характерне пізній радянській епосі. І потекли будні викладацько-педагогічної роботи. Лекції, семінари, консультації, заліки, екзамени, курсові, дипломні. Скільки їх і хто рахував? Скільки років пропливло, скільки студентів пройшло, людських доль, натхнень, талантів і простих пошукачів дипломів. Світ безкінечно різний. У тому числі і людей. Хтось назавжди увійшов у пам’ять, а хтось залишився на її узбіччі,

Запам'ятовуються люди яскраві, а події непересічні, інколи тривожні, а інколи доленосні.

1979 року в Ужгородському університеті В.П. Газін захистив кандидатську дисертацію на тему “Боротьба німецького імперіалізму за відновлення втрачених позицій в Центральній Європі після Версальського договору (1919-1933 рр.)” (керівник проф. І.М. Теодорович). Дисертаційне дослідження було наслідком кількарічних пошуків у багатьох бібліотеках та архівах. Воно остаточно визначило його наукові інтереси: Німеччина, а точніше Ваймарська республіка – Німеччина між кайзером і фюрером. У 2001 році в Чернівецькому національному університеті імені Ю. Федьковича була захищена докторська дисертація на тему “Східна політика Ваймарської республіки в 1919-1933 рр.” 1987 року отримав вчене звання доцента кафедри загальної історії. У лютому 2004 р. – професора, 2009-го – почесне звання заслуженого працівника освіти.

З відновленням української незалежності постали нові завдання перед ученими України. Необхідно було подати всебічну допомогу викладачам історії загальноосвітніх шкіл, ВНЗ, увести в обіг нові матеріали, дати з позицій історизму та об'єктивізму нову трактовку історичним процесам після 1945 року. 1995 року з'явився навчальний посібник, який витримав два видання й отримав позитивну оцінку учителів, студентів та викладачів.

Сьогодні В.П. Газін – професор кафедри всесвітньої історії Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Веде курс новітньої історії країн Європи та Америки, керує практикою студентів. І завжди говорить їм: “Коли ти йдеш на урок, думай і готуйся так, ніби ти йдеш на найважливіший і найголовніший урок у твоєму житті. Тоді всі уроки у тебе будуть успішні”.

Він один з провідних германістів в Україні. Автор монографії “Економіка і зовнішня політика Ваймарської республіки (1925-1933 рр.): східно-європейські аспекти», автор і співавтор 5 підручників і посібників з новітньої історії країн Європи та Америки для студентів історичних факультетів вищих навчальних закладів. Ним опубліковано понад 50 статей з німецької історії. Географія їх друку досить обширна: Київ, Дніпропетровськ, Рівне, Вінниця, Тернопіль, Чернівці,

Москва, Свердловськ (нині Екатеринбург). Його статті друкувалися в часописі “Сучасність”, тижневику “Дзеркало тижня”. Співпрацює з газетою “День”, де опублікував низку статей і коментарів. Усі вони присвячені гострим проблемам сьогодення і стосуються як внутрішнього життя нашої країни, так і міжнародних відносин.

Наукові праці В.П. Газіна

I. Окремі видання

1. Економіка і зовнішня політика Веймарської республіки (1925-1933 рр.): східноєвропейські аспекти / В.П. Газін. – Кам'янець-Подільський: Наук.-видав. відділ Кам'янець-Поділ. держ. пед.ін-ту, 1994. – 183 с.
2. Економіка і зовнішня політика Веймарської республіки (1925-1933 рр.): східноєвропейські аспекти / В.П. Газін. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. держ. пед.ун-т, інформ.-видав. відділ, 1999. – 152 с.
3. Новітня історія країн Європи та Америки 1945-2000: навч. посіб. / В.П. Газін, С.А. Копилов. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2000. – 475 с.
4. Новітня історія країн Європи та Америки 1918 – 1945 рр. : підручник для студ. вищих навч. закладів. – 2-е вид., доповн., перероб. / Газін В.П., Копилов С.А. – К.: Видав.Дім «Слово», 2003. – 472 с.
5. Новітня історія країн Європи та Америки 1945-2002 роки: навч.посіб. / В.П. Газін, С.А. Копилов; за ред. А.О. Копилова. – К.: Либідь, 2004. – 624 с.
6. Новітня історія країн Європи та Америки 1918 - 1945 рр. : підручник для студ. вищих навч. закладів. – 2-е вид., доп., перероб. / Газін В.П., Копилов С.А. – К.: Видав. Дім «Слово», 2008. – 472 с.
7. Актуальні проблеми сучасності: історія і світова політика: монографія / В.П. Газін. – К.: Видав. дім «Слово», 2009. – 424 с.
8. Україна і світ / В.П. Газін. – 2-е вид., перероб. і доп. – Кам'янець-Подільський, 2011. – 50 с.
9. Історія міжнародних відносин ХХ ст. / В. П. Газін, А. Ю. Скрипник, І. М. Завадська. -Кам'янець-Подільський, 2011. – 200 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

- 10.Реваншистські концепції в «східній політиці» реакційних кіл Веймарської республіки / В.П.Газін // Питання нової та новітньої історії: респ. міжвід. наук. збірн. – К., 1975. – Вип. 21. – С. 54-66.
- 11.Німецька експансія в Центральній Європі і підтримка її міжнародним імперіалізмом (1919 – 1929 рр.) / В.П.Газін // Питання нової та новітньої історії: респ. міжвід. наук. збірн. –Харків, 1977. – Вип. 23. – С. 99-107.
- 12.Рецензія на книгу: W.Ruge. DasEndevonWeimar. Monopolkapital und Hitler / В.П.Газін// Вопросыистории. – 1984. – № 11. – С. 169-171.
- 13.Монополии и перевооружение Германии во второй половине 20-х – начале 30-х годов / В.П. Газин // Вопросы новой и новейшей истории: респ. межвед. науч. сб. – К., 1984. – Вып. 30. – С. 58-66.
- 14."Срединная Европа" в агрессивных планах Веймарской республики / В.П. Газин // Политика великих держав на Балканах и Ближнем Востоке в новейшее время: сб. научн. трудов. – Свердловск: УрГУ, 1987. – С. 5-14.
- 15.Германские монополии и политика правительств Веймарской республики в Центральной и Юго-Восточной Европе (1925 – 1932) / В.П. Газин //Международные отношения на Балканах и Ближнем Востоке: сб. науч. трудов. – Свердловск: УрГУ, 1988. – С. 22-31.
- 16.Локарно и проблема "мирной ревизии" Версальского договора в 1925 – 1927 гг. / В.П. Газин // Политика великих держав в Центральной Европе, на Балканах и Ближнем Востоке в новейшее время: сб. науч. трудов. – Свердловск: УрГУ, 1989. – С. 16-26.
- 17.К вопросу об аншлюсе Австрии в период Веймаркой республики / В.П. Газин // Вопросы новой и новейшей истории: респ. межвед. науч. сб. – К.: Либідь, 1991. – Вып. 37. – С. 78-86.
- 18.Дві тенденції в сучасній Європі / В.П.Газін // Сучасність. – 1993. – № 9. – С. 89-93.
- 19.Проблема національних меншин у новітній час: веймарська історія та СНДівська реальність / В.П. Газін // Сучасність. – 1994. – № 7-8. – С. 86-92.

20. Политические аспекты сотрудничества рейхсвера и Красной Армии в 1920 – 1932 годах / В.П. Газин // Вопросы германской истории: міжвуз. зб. наук. праць. – Д.: ДДУ, 1995. – С.104-107
21. Капіталізм за останніх сто років: генеза і метаморфози / В.П.Газін // Наукові праці історичного факультету. – Кам'янець-Подільський, 1995. – Т.1. – С. 17-36.
22. Німецький капітал і радянсько-німецькі відносини в 1925-1932 рр. / В.П. Газін // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: іст.науки. – Кам'янець-Подільський: К-ПДПУ, 1997. – Т.1(3). – С. 159-172.
23. Еволюція агресивних планів Гітлера в 1924-1932 рр. / В.П.Газін // Творчі вершини вченого: зб. наук. праць до 60-річчя від дня народження доктора іст. наук, проф. М.Г. Кукурудзяка. – Кам'янець-Подільський: К-ПДПУ, 1998. – С. 249-254.
24. Мотиви і цілі радянсько-німецького зближення.СРСР в німецькій політиці балансування / В.П. Газін // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: К-ПДПУ, 1998. – Т.2 (4). – С. 257-264.
25. Особливості зовнішньоекономічної політики Німеччини в країнах Центральної та Південно-Східної Європи (II половина 1920 – поч. 1930-х років) / В.П. Газін // Наукові записки. Серія: Історія. – Тернопіль, 1999. – Вип. 1Х. – С. 129-133.
26. Радянсько-німецькі стосунки та Україна (20-ті – початок 30-х років) / В.П. Газін // Питання історії України: зб. наук. статей. – Чернівці: Золоті литаври, 1999. – Т.3. – С. 168-176.
27. Густав Штрєземан: історичний портрет в історіографії та сучасності / В.П. Газін // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. – К.: Ін-т іст. України НАН України, 1999. – Вип. 8. – С. 215-244.
28. Економіка у зовнішній політиці Ваймарської республіки / В.П. Газін // Наукові записки. Серія: Історія. – Тернопіль, 2000. – Вип. 10. – С. 229-233.

29. Німецько-американська економічна співпраця у другій половині 20-х років. Мотиви і форми / В.П. Газін // Питання історії нового та новітнього часу: зб. наук. статей. – Чернівці: Рута, 2000. – Вип. 7. – С. 145-150.
30. Наростання німецької реваншистської діяльності в Центральній і Південно-Східній Європі (кінець 20-х – початок 30-х років). Її прийоми і методи / В.П. Газін // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: К-ПДПУ, 2000. – Т. 4 (6). – С. 266-272.
31. Німецькі національні меншини у східній політиці Веймарської республіки після Локарно / В.П. Газін // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. – К.: Інститут історії України НАН України, 2000. – Вип. 9. – С. 186-196.
32. Вплив плану Дауеса на промисловий розвиток Німеччини в роки стабілізації / В.П. Газін // Науковий вісник Чернівецького університету: зб. наук. праць. – Чернівці: Рута, 2000. – Вип. 96-97: Історія. – С. 52-59.
33. Легалізація німецької реваншистської політики на Сході Європи після Локарно / В.П. Газін // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2001. – Т. 5 (7). – С. 279-286.
34. Націонал-соціалізм і комунізм в контексті німецької історії початку 30-х років / В.П. Газін // Вопросы германской истории: сб. науч. трудов в 2 ч. – Д.: ДНУ, 2001. – Ч. 2. – С. 246-252.
35. «Пан-Європа» Коуденгове-Калергі: ревізія Версаля чи інтеграція Європи / В.П. Газін // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: наук. записки Рівненського держ. гуманіт. ун-ту. – Рівне: РДГУ, 2001. – Вип. 1, ч. 2. – С. 210-216.
36. Ваймарське суспільство і східна політика / В.П. Газін // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2001. – Т. 6 (8). – С. 225-233.

- 37.Сутність, головні чинники і періодизація східної політики Ваймарської республіки / В.П. Газін // Матеріали IV Буковинської міжнародної історико-краєзнавчої конференції. – Чернівці: ЧНУ імені Юрія Федьковича, 2001. – С. 208-211.
- 38.Україністика на сторінках часопису «Славяноведение» / В.П. Газін // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2002. – Т.8(10). – С. 27-31.
- 39.Агресивні плани націонал-соціалістів в контексті східної політики Ваймарської республіки / В.П.Газін // Історико-політичні проблеми сучасного світу: зб. наук. статей. – Чернівці: Рута, 2002. – Т. 9. – С. 40-47.
- 40.Колоніальна ностальгія у Ваймарській республіці / В.П.Газін // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. проф. М.М.Алексієвця. – Тернопіль, 2002. – Вип. 2. – С. 118-123.
- 41.Німецька революція 1918 – 1919 рр. у дзеркалі сучасності / В.П. Газін // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського:зб. наук. праць / за заг. ред. проф. П.С.Григорчука: Серія: Історія. – Вінниця, 2003. – Вип. 5. – С. 195-200.
- 42.У пошуках «нової інтегральної моделі» / В.П.Газін // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: Іст. науки. – Кам'янець-Подільський: К-ПДПУ, ІВВ, 2003. – Т.11. – С. 367-376.
- 43.Східна політика Ваймарської республіки у перші повоєнні роки / В.П. Газін // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського: зб. наук. праць / за заг. ред. проф. П.С.Григорчука: Серія: Історія. – Вінниця, 2003. – Вип. 6. – С. 190-196.
- 44.Веймарське суспільство напередодні 30 січня 1933 р. / В.П. Газін // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки: міжвід. зб. наук. праць. – К.: Ін-т іст. України НАН України, 2003. – Вип. 9. – С. 207-217.

- 45.Гіперінфляція 1922 – 1923 рр. у Ваймарській республіці: вплив на суспільство, шляхи подолання / В.П.Газін // Вопросы германской истории: сб. науч. статей. – Д.: РВВ ДНУ, 2003. – С. 212-219.
- 46.Уроки веймарської історії / В.Газін // Дзеркало тижня. – 2004. – 25 груд.
- 47.Ваймарська демократія: між крайніми лівими та правим тоталітаризмом / В.П. Газін // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету: іст. науки. –Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2005. – Т.15: На пошану професора Л.В.Баженова. – С. 243-251.
- 48.Ваймарська історія в контексті комуністичного сьогодення / В.П. Газін // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: наук. записки Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. – Рівне, 2005. – Вип. 7. – С. 292-297.
- 49.НАТО на зламі століть: український шлях / В.П. Газін // Море. – 2008. – №1. – С. 136-145.
- 50.Проблема французько-німецького примирення після Першої світової війни в історичному вимірі / В.П. Газін // Проблемы германской истории: сб. науч. статей. – Д.: РВВ ДНУ, 2008. – С. 268-278.
- 51.Нова балканська криза на рубежі століть / В. Газін // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: наук.записки Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. – Рівне, 2008. – Вип. 12. – С. 214-220.
- 52.НАТО на рубежі століть: українська Голгофа / В.П.Газін // Україна – НАТО – діалог стратегічного партнерства. – Кам'янець-Подільський, 2008. – С. 2-7.
- 53.Східна політика Ваймарської республіки в повоєнній історіографії / В.П.Газін // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2008. – Вип.1. – С. 169-179.
- 54.Г.Штресман – провідник єдиної Європи / В.П.Газін // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: іст. науки. –Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2010. – Т. 20: На пошану професора І.В.Рибак. – С. 436-451.
- 55.Звивистий шлях в НАТО / Володимир Газін // День. – 2010. – 16 лют.

- 56.Українське село: відродження чи модернізація? / Володимир Газін, Віталій Нечитайло // День. – 2010. – 17 листоп.
- 57.У зоні активності двох полюсів. Київ повертається до «човникової політики» між Брюсселем і Москвою? / Володимир Газін // День. – 2010. – 28 груд.
- 58.Протистояння в Україні навколо вступу до НАТО: витоки і причини / В.П.Газін // Збірник наукових праць «Політологічні студії». – Кам'янець-Подільський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2010. – Вип.1. – С. 24-33.
- 59.«Русский мир»: нова реальність старого міфу / В.Газін // Дзеркало тижня. – 2011. – 15 квіт.
- 60.У замкнутому колі ділеми / Володимир Газін // День. – 2011. – 19 трав.
- 61.Внутрішньополітичні процеси і формування зовнішньої політики / В.П.Газін // Незалежність України: проблеми, поступ, перспективи: зб. матер. круглого столу. – Кам'янець-Подільський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2011. – С. 18-22.
- 62.Вибірчий закон у дискурсі пошуків / В.П.Газін // Збірник наукових праць «Політологічні студії». – Кам'янець-Подільський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2011. – Вип.2. – С. 5-11.
- 63.Проблема вивчення всесвітньої історії в Україні / В. Газін// Українознавство. – К., 2011. – № 4. – С. 217 – 219.

Про В.П. Газіна

1. Газін Володимир Прокопович // <http://uk.wikipedia.org>.
2. Газін Володимир Прокопович // Хто є хто на Хмельниччині. – К., 2004. – Вип. 2. – С. 57.
3. Степанков В.С. Володимир Прокопович Газін / В.С. Степанков // Освіта , наука і культура на Поділлі: зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський, Оіюм, 2006. – Т.7: Матеріали третього круглого столу «Культура, освіта і просвітницький рух на Поділлі у XVIII – на початку ХХІ ст.». – С. 399-408.
4. Степанков В.С. Газін Володимир Прокопович / В.С. Степанков // Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка в особах. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2008. – Т.3. – С. 56-66.

5. Педагог, учений-германіст // Кам'янчани – заслужені працівники України. – Кам'янець-Подільський, 2011. – С. 33-34.

Грипас Надія Яківна,
професор кафедри української мови,
кандидат філологічних наук, професор
(1928–2005)

Надія Яківна Грипас (дівоче прізвище – Яценко) народилася 26 червня 1928 року в с. Храпачів Білоцерківського р-ну Київської обл. Була третьою дитиною з п'яти, про яких піклувалася тільки мати-колгоспниця, інвалід другої групи. Перший учитель Степан Омелянович Олексієнко своїм чуйним ставленням

зародив у Надії бажання стати вчителькою.

Через бідування сім'ї Надія не могла навчатись у середній школі, яка була за 15 км у райцентрі. 1945 року, після закінчення семирічки, вступила до сільськогосподарського технікуму, який забезпечував житлом і стипендією. Після закінчення навчання протягом трьох років працювала зоотехніком. Але мрія не згасала.

Успішно склавши іспити, стала студенткою філологічного факультету Київського педінституту. Уже на другому курсі отримала підвищену стипендію – єдине джерело достатку, наприкінці навчання – диплом з відзнакою. А далі – аспірантура, підтримка і доброзичливість викладачів, особливо професорів М.А.Жовтобрюха та А.П.Медушевського. Болючим спогадом залишився останній рік навчання в аспірантурі, коли з'ясувалося, що викладачі української мови в Україні зайві (повсюдно скорочувалися кафедри української мови). Довелося випускникам аспірантури самотужки шукати роботу.

Н.Я. Грипас учителювала, працювала вихователькою школи-інтернат у Донецьку. Одночасно виконувала обов'язки позаштатного інспектора мови Донецького міськВНО. Участь в інспектуванні дала можливість вивчати школу,

досвід учителів української і російської мов, що знадобилося їй під час викладацької роботи в Донецькому педагогічному інституті (1962-1966).

Важкий для здоров'я клімат м. Донецька змусив Н.Я. Грипас переїхати на Поділля. З 1 вересня 1966 р. розпочала трудову діяльність у Кам'янець-Подільському державному педагогічному інституті на кафедрі української мови філологічного факультету на посадах асистента, старшого викладача, доцента.

У січні 1967 року захистила кандидатську дисертацію «Лексика художніх творів П.А. Грабовського».

З 1977 року по 1990 рік працювала на факультеті початкового навчання завідувачем кафедри мовознавства і методики початкового навчання. Постійно допомагала й учителям області. Традиційними були виїзні засідання кафедри, де обговорювалися важливі питання лінгводидактики й учительської практики. Часто як ілюстрування методичних порад проводила й сама уроки. На базі ЗОШ № 1 міста Старокостянтинова вела постійнодіючий семінар “Робота над образним значенням слова на уроках читання у початкових класах”. Логічним завершенням семінару стали методичні рекомендації на допомогу молодим вчителям початкових класів – “Робота над художнім текстом на уроках читання”, що вийшли друком 1983 року, які водночас акумулювали основні положення посібника “Робота над текстом у початкових класах”, виданого 1986 року.

Н.Я. Грипас організувала науково-методичну проблемну групу, яка діяла на базі Кам'янець-Подільської ЗОШ № 12. До складу групи входили усі вчителі початкових класів школи і студенти, що виконували дипломні роботи. Проблема, над якою працювала група, була “Використання таблиць на уроках мови в початкових класах”. Таблиці, які склала Н.Я. Грипас, тут апробувалися. Кожна таблиця обговорювалася на засіданнях групи. Експериментальне апробування сприяло виходу “Таблиць з української мови для третього класу” (1983) та методичних вказівок до них (1984), а також статті “Таблиця як засіб навчання мови” у журналі “Початкова школа”.

Планомірно і послідовно організовувала Н.Я. Грипас вивчення й узагальнення передового досвіду вчителів. Оформлялися теки, до яких вносилися відомості про самого вчителя, характеристика його майстерності, розробки уроків, відвіданих викладачами кафедри, рецензії на уроки, реферати учителів, тексти виступів на спільних з кафедрою засіданнях та ін. 1987 року вийшли друком методичні поради “Самостійна робота з української мови студентів-заочників”.

1985 року з доповіддю “Роль курсових і дипломних робіт в професійній підготовці студентів” виступила на конференції у Мінську, взяла участь у складанні програми з української мови.

На допомогу слухачам і викладачам відділу довузівської підготовки написала й надрукувала посібник “Українська мова: методичні поради” (1983 р.) і “Диктант абітурієнта” (1997).

1990 року Н.Я. Грипас повернулася на кафедру української мови філологічного факультету. Читала курс сучасної української літературної мови, шкільний курс мови і методики його викладання, лінгвістичного аналізу художнього тексту, а також спецкурс “Робота над текстом”.

28 лютого 1991 р. отримала атестат професора.

Надія Яківна перебувала в постійному пошуку ефективних форм роботи зі студентами, започаткувала самостійну роботу студентів з нагромадження дидактичного матеріалу зі шкільного курсу мови для майбутньої роботи, формування “Скриньки молодого вчителя”. Ретельно підготовлений нею посібник “Структура складного речення в сучасній українській літературній мові” (2001) дав можливість організовувати самостійну роботу студентів на кожному практичному і лабораторному занятті з сучасної української літературної мови на V курсі.

Основними напрямками науково-дослідної роботи були лінгвостилістичний і лінгводидактичний. Планова наукова тема “Розвиток зв’язного мовлення учнів на уроках української мови” знайшла відображення в кількох статтях. Її науковий доробок склав понад 80 друкованих праць обсягом

понад 100 др. аркушів. Серед них – два підручники української мови для вищих навчальних закладів, 14 посібників, статті, тези доповідей, виголошених на конференціях у Києві, Мінську, Дрогобичі, Черкасах, Ніжині та ін.

Рецензувала Н.Я. Грипас автореферати кандидатських і докторських дисертацій. Починаючи з 1972 року, керувала підготовкою курсових та дипломних робіт. Вела науково-проблемну студентську групу “Розвиток зв’язного мовлення”. Працювала з магістрантами: читала лекції і вела практичні заняття з сучасної української мови, керувала написанням магістерських робіт. Щорічно брала участь у роботі Малої академії наук як член або голова конкурсної комісії.

Активною була Надія Яківна і в громадській роботі: виконувала доручення факультету (член ради факультету, член комісії з наукової роботи студентів, редактор збірників наукових праць), була членом вченої ради інституту, головою комісії з внутрівузівського контролю, членом університетської методичної ради, виконувала доручення МОН України як член комісії з обстеження стану навчально-виховного процесу в інших ВНЗ України, як член комісії зі складання навчального плану для педагогічних факультетів, як член державної комісії з розгляду та оцінки рукописів, навчальних посібників і програм з української мови.

За сумлінну працю удостоєна медалі “Ветеран праці” (1984), знака “Відмінник народної освіти” (1986), почесного звання “Заслужений працівник народної освіти України” (1993).

У червні 2005 року Надія Яківна Грипас відійшла у вічність.

Наукові праці Н.Я. Грипас

I. Окремі видання

1. Сучасна українська літературна мова : тематика контрольних робіт. Спец. "Українська мова і література" / Н.Я. Грипас. – К. : Вища школа, 1970. – Ч. 1. – 56 с.
2. Сучасна українська мова : контрольні роботи. Спец. "Українська мова і література" / Н.Я. Грипас. – К. : Вища школа, 1972. – Ч. 2. – 84 с.

3. Сучасна українська мова : контрольні роботи. Спеціальність "Українська мова і література" / Н.Я. Грипас. – К. : Вища школа, 1975. – Ч. 3. – 49 с.
4. Державний екзамен з української мови та методики її викладання : програма для студ. Спец. 2121 "Педагогіка і методика початкового навчання" / Н.Я. Грипас, Г.П. Ткачук. – К. : РНКВ, 1981.
5. Українська мова : метод. поради для викладачів та слухачів підгот. відділень : навч. посіб. / Н.Я. Грипас, П.С. Каньоса, В.С. Карпалюк, С.М. Дмитрієв. – Кам'янець-Подільський, 1983. – 70 с.
6. Робота над художнім текстом на уроках читання : метод. рек. на допомогу молодим вчителям початкових класів / Н.Я. Грипас, Г.О. Галєєва. – Хмельницький, 1983. – 24 с.
7. Таблиці з української мови для 3 класу : навч. посіб. / Н.Я. Грипас, М.М. Васьковська. – К. : Рад. школа, 1983.
8. Таблиці з української мови : метод. вказівки (додаток до таблиць) : навч. посіб. / Н.Я. Грипас, М.М. Васьковська. – К. : Рад. школа, 1984.
9. Робота над текстом у початкових класах : посіб. для вчителів / Н.Я. Грипас. – К. : Рад. школа, 1986. – 168 с.
10. Методические рекомендации по педагогической практике студентов факультета подготовки учителей начальных классов / подгот.: Н.Я. Грипас, В.Г. Кузь, Г.Б. Тришневская, М.А. Шатохина. – Кам'янець-Подольський, 1987. – 36 с.
11. Самостійна робота з української мови студентів заочної форми навчання : метод. поради для студ. Спец. 2121 "Педагогіка і методика початкової освіти" / А.С. Хоптяр, Н.Я. Грипас. – Кам'янець-Подільський, 1987. – 57 с.
12. Виховання і розвиток молодшого школяра у навчальному процесі : метод. рек. / Н.Я. Грипас, В.Г. Кузь, Г.Д. Мітін [та ін.]. – Кам'янець-Подільський, 1988.
13. Державний екзамен з української мови та методики її викладання : програма для студ. Спец. 2121 "Педагогіка і методика початкового навчання" / Н.Я. Грипас, Г.П. Ткачук. – К. : РНКВ, 1988.

- 14.Завдання для занять з української мови : метод. рек. для студ. ф-ту підготовки вчителів початкових класів / Н.Я. Грипас, П.С. Каньоса. – Кам'янець-Подільський, 1988. – 40 с.
- 15.Робота над текстом на уроках мови в 4-6 класах : посіб. для вчителя / Н.Я. Грипас. – К. : Рад. школа, 1988. –112 с.
- 16.Естетичне виховання у процесі розвитку мовлення учнів на основі різних текстів : метод. рек. / Н.Я. Грипас. – Хмельницький, 1990.
- 17.Українська мова : довідник / Н.Я. Грипас, М.Я. Плющ. – К. : Рад. школа, 1990. – 255 с.
- 18.Сучасна українська літературна мова : [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / М.Я. Плющ, С.П. Бевзенко, Н.Я. Грипас [та ін.]. – К. : Вища школа, 1994. – 414 с.
- 19.Українська мова. Фонетика. Орфографія. Морфологія : підручник / Н.Я. Грипас, М.Я. Плющ, Н.Я. Потелло. – К. : МАУП, 1995. – 124 с.
- 20.Мовні ігри : метод. посіб. для вчителів / Н.Я. Грипас. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. пед. ін-т, 1996. – 90 с.
- 21.Диктант абітурієнта : посіб. для абітурієнтів та учнів випуск. класів загальноосвіт. шкіл / Н.Я. Грипас. – Кам'янець-Подільський, 1997. – 28 с.
- 22.Українська мова : довідник / Н.Я. Грипас, М.Я. Плющ. – 2-ге вид. – К. : Освіта, 1999.– 255 с.
- 23.Сучасна українська літературна мова : [підруч. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл.] / М.Я. Плющ, С.П. Бевзенко, Н.Я. Грипас [та ін.]. – 2-ге вид., переробл. і допов.– К. : Вища школа, 2000. – 430 с.
- 24.Сучасна українська літературна мова : [підруч. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл.] / М.Я. Плющ, С.П. Бевзенко, Н.Я. Грипас [та ін.]. – 3-тє вид., переробл. і допов. – К. : Вища школа, 2001. – 430 с.
- 25.Структура складного речення в сучасній українській літературній мові : навч. посіб. / Н.Я. Грипас. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. пед. ун-т, 2001. – 112 с.
- 26.Українська мова : довідник / Н.Я. Грипас, М.Я. Плющ. – 3-тє вид., переробл.

і допов. – К. : Освіта, 2002. – 255 с.

- 27.Сучасна українська літературна мова : [підруч. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл.] / М.Я. Плющ, С.П. Бевзенко, Н.Я. Грипас [та ін.]. – 4-те вид., переробл. і допов. – К. : Вища школа, 2003. – 430 с.
- 28.Українська мова: дидактичний матеріал з морфології : посіб. для вчителя / Н.Я. Грипас, М.Я. Плющ. – К. : Ленвіт, 2003. – 184 с.
- 29.Граматика української мови в таблицях : навч. посіб. для студ. філол. спец. ВНЗ / Н.Я. Грипас, М.Я. Плющ. – К. : Вища школа, 2004. – 167 с.
- 30.Сучасна українська літературна мова : [підруч. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл.] / М.Я. Плющ, С.П. Бевзенко, Н.Я. Грипас [та ін.]. – 5-те вид., переробл. і допов. – К. : Вища школа, 2005. – 430 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

- 31.Суспільно-політична лексика в художніх творах П.А. Грабовського / Н.Я. Грипас // Наукові записки / Київ. держ. педінститут ім. О.М. Горького. – К., 1959. – Т. 31. – С. 55-65.
- 32.Антоніми в художніх творах П.А. Грабовського / Н.Я. Грипас // Наукові записки / Київ. держ. педінститут ім. О.М. Горького . – К., 1962. – Т. 32. – С. 191-196.
- 33.Емоціональна лексика в художніх творах П.А. Грабовського / Н.Я. Грипас // Наукові записки / Київ. держ. педінститут ім. О.М. Горького. – К., 1963. – Т. 33. – С. 38-47.
- 34.Виробничо-професійна лексика як засіб художнього зображення в поетичних творах П.А. Грабовського / Н.Я. Яценко (Грипас) // Лексикологія та лексикографія : республ. міжвідомч. зб. – К., 1966. – Вип. 2. – С. 64-75. – (Серія “Питання мовознавства”).
- 35.Словесно-зображальні засоби поезій П.А. Грабовського / Н.Я. Яценко (Грипас) // Тезиси и сообщения науч. конф. / Донецкий гос. ун-т. – Донецк, 1966. – С. 180-181.
- 36.Словотворчі типи відапелятивних назв населених пунктів Хмельниччини / Н.Я. Грипас // Питання словотвору східнослов'янських мов : матер. міжвуз.

респ. наук. конф. – К., 1969. – С. 123-124.

- 37.Метафорична основа художньо-зображальних мовних засобів у поезіях І. Франка / Н.Я. Грипас // Матеріали республіканської наукової конференції, присвяч. 115-річчю з дня народж. та 55-річчю з дня смерті І.Я. Франка: тези, повідомлення. – Житомир, 1971. – С. 72-73.
- 38.Цифра "промовляє" чи "грає"? / Н.Я. Грипас // Рідне слово. – 1971. – С. 81-84.
- 39.Неповне речення в діалогах поетичного мовлення творів І.Я. Франка / Н.Я. Грипас // Матеріали республіканської наукової конференції з проблем синтаксису українського сучасного усного літературного мовлення. – Вінниця, 1974. – С. 122-123.
- 40.Контекстуальні засоби вираження поняття "багато". Мікрополе множинності осіб / Н.Я. Грипас // Українське мовознавство : респ. міжвідомч. наук. зб. – К., 1981. – Вип. 9. – С. 24-29.
41. Таблиця як засіб навчання мови / Н.Я. Грипас // Початкова школа. – 1983. – № 5. – С. 38-42.
42. Загальновживане слово у поетичних творах І. Франка / Н.Я. Грипас // Українське мовознавство : респ. міжвідомч. наук. зб. – К., 1984. – Вип. 12. – С. 117-122.
- 43.Роль курсовых и дипломных работ в профессионально-педагогической подготовке студентов / Н.Я. Грипас, В.Г. Кузь // Тезисы докладов всесоюзного совещания-семинара заведующих кафедрами педагогики и методики начального обучения. – Минск, 1985. – С. 94-98.
- 44.Патріотичне виховання молодшого школяра у процесі роботи над художнім словом / Н.Я. Грипас // Актуальні проблеми навчально-виховного процесу в початкових класах відповідно до вимог реформи загальноосвітньої і професійної школи : тези доп. – Хмельницький, 1987. – С. 42-45.
- 45.Естетичне виховання учнів на шевченківських традиціях образності слова / Н.Я. Грипас // Т.Г. Шевченко і Поділля : тези доп. наук.-практ. конф., присвяч. 175-річчю від дня народж. Т.Г. Шевченка. – Кам'янець-

Подільський, 1989. – Ч. I. – С. 82-83.

46. Навчально-виховний процес у малокомплектній школі : [рецензії і відгуки] / Н.Я. Грипас // Початкова школа. – 1989. – № 10. – С. 72-73.
47. Аналізуючи слово, естетично виховуємо / Н.Я. Грипас // Естетичне виховання на уроках мови і літератури : зб. наук. пр. / Київ. держ. педінститут. – К., 1990. – С. 24-29.
48. Лінгвометодична підготовка вчителя української мови / Н.Я. Грипас // Актуальні питання вивчення у вузі курсу методики викладання мови і літератури в школі : тези доп. і повідомл. респ. наук.-практ. конф.–Ніжин, 1990. – С. 13-14.
49. Мовна гра як засіб вироблення навичок самовираження вчителя / Н.Я. Грипас // Проблема самореалізації особистості в педвузі і загальноосвітній школі : тези доп. міжвуз. наук. конф., 15-16 верес. 1990 р., м. Київ. – К., 1990. – С. 87.
50. Підготовка студентів до естетичного виховання учнів на уроках української мови / Н.Я. Грипас // Шляхи вдосконалення підготовки студентів до виховної роботи у початкових класах у процесі викладання навчальних дисциплін : тези доп. міжвуз. наук.-практ. конф., 23-24 трав. 1990 р. – Дрогобич, 1990. – С. 7-8.
51. Розвиток зв'язного мовлення учнів / Н.Я. Грипас // Тези доповідей XXXXII звіт. наук. конф. кафедр ін-ту за 1989-1990 рр. / Кам'янець-Поділ. держ. педінститут ім. В.П. Затонського. – Кам'янець-Подільський, 1991. – С. 117.
52. Мовні ігри як засіб самореалізації особистості / Н.Я. Грипас // Викладання вузівського і шкільного курсів мови і літератури в умовах національного відродження : матер. міжвуз. наук. конф. – К., 1992.
53. І.І. Огієнко про рідну мову в школі / Н.Я. Грипас // Духовна і науково-педагогічна діяльність І.І. Огієнка в контексті українського національного відродження (до 110-річчя від дня народження) : тези доп. наук.-теорет. конф. – Кам'янець-Подільський, 1992. – С. 172-173.
54. Два етапи у розвитку зв'язного мовлення учнів / Н.Я. Грипас // Збірник

- наукових праць Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту. Сер. філологічна. – Кам'янець-Подільський, 1993. – Вип. I. – С. 155-160.
55. Порівняльні звороти в поетичному мовленні М. Драй-Хмари / Н.Я. Грипас // Українська мова в процесі національно-культурного відродження України : зб. наук. пр. – К., 1993. – С. 82-84.
56. Формування творчої мовленнєвої самостійності учнів / Н.Я. Грипас // XXXXIII звітна наукова конференція кафедр ін-ту за 1991-1992 рр. (секція філології) : тези доп. – Кам'янець-Подільський, 1993. – С. 122-124.
57. Дидактичний матеріал "Початкової граматики" Івана Огієнка / Н.Я. Грипас // Велетень науки : матер. всеукр. наук.-пед. читань, присвяч. вивченню спадщини Івана Огієнка, 15-16 січ. 1996 р. – К., 1996. – С. 189-190.
58. Виховна сила Огієнкового слова / Н.Я. Грипас // Духовна і науково-педагогічна діяльність І.І. Огієнка (1882-1972) в контексті українського національного відродження : наук. доп. другої всеукр. наук.-теорет. конф., 18-19 лют. 1997 р. – Кам'янець-Подільський; К., 1997. – С. 332-333.
59. Лінгвістичний аналіз художнього тексту на уроках української мови / Н.Я. Грипас // Збірник наукових праць викладачів педагогічного факультету. – Кам'янець-Подільський, 1997. – Вип. I. – С. 86-93.
60. Науково-методична спадщина І. Огієнка і концепція національної школи / Н.Я. Грипас // Огієнківські читання : матер. наук. круглих столів 1991-1996 рр. – К., 1997. – Вип. I. – С. 63-69.
61. Реалізація контрасту в поетичному мовленні П.А. Грабовського / Н.Я. Грипас // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Сер. філолог. – Кам'янець-Подільський, 1998. – Вип. 2. – С. 96-99.
62. Розвиток зв'язного мовлення учнів 8 класу на основі пунктуаційних вправ / Н.Я. Грипас, Т. Соколовська // Там само. – С. 239-243.
63. Стилїстичні засоби реалізації контрасту в поетичному мовленні Тараса Шевченка / Н.Я. Грипас // Шевченко і Поділля : зб. наук. пр. за матер. другої

всеукр. наук. конф., 20-21 трав. 1999 р. – Кам'янець-Подільський, 1999. – С. 144-147.

64. Шевченківські традиції використання лінгвокультури у поетичному мовленні Павла Грабовського / Н.Я. Грипас // Тарас Шевченко і українська культура ХХІ століття : зб. наук. пр. за матер. всеукр. симпоз., 19-20 трав. 2000 р. – Кам'янець-Подільський, 2000. – С. 158-162.
65. Неологізми П.А. Грабовського / Н.Я. Грипас // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Філол. науки. – Кам'янець-Подільський, 2000. – Вип. 4. – С. 10-13.
66. Складні багатокомпонентні речення з різними засобами і типами зв'язку в поетичному мовленні П. Грабовського (формально-граматичний аспект) / Н.Я. Грипас // Проблеми граматики і лексикології української мови. – К., 2001. – С. 186-190.
67. Складне синтаксичне ціле (ССЦ) як дидактичний матеріал / Н.Я. Грипас // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Філол. науки. – Кам'янець-Подільський, 2001. – Вип. 5. – С. 162-166.
68. Складні конструкції у художньому мовленні М. Стельмаха / Н.Я. Грипас // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Філол. науки. – Кам'янець-Подільський, 2002. – Вип. 6. – С. 150-154.
69. Ускладнені складні багатокомпонентні речення в українському художньому мовленні / Н.Я. Грипас // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету : зб. за підсумками звіт. наук. конф. викл. і асп., присвяч. 85-ій річниці укр. нац.-демократ. рев., 15-16 квіт. 2002 р. – Кам'янець-Подільський, 2002. – Т. 1. – С. 129-131.
70. Ефективні форми організації самостійної роботи студентів / Н.Я. Грипас // Використання інтерактивних методів та мультимедійних засобів у підготовці педагога : зб. наук. пр. – Кам'янець-Подільський, 2003. – С. 149-150.

71. Надфразна єдність та її ознаки / Н.Я. Грипас // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету : зб. за підсумками звіт. наук. конф. викл. і асп., присвяч. 85-ій річниці від дня створення ун-ту, 2-4 квіт. 2003 р. : Вип. 2, у 2 т. – Кам'янець-Подільський, 2003. – Т. 1. – С. 145-146.
72. Воєнізми у поетичних творах Павла Арсеновича Грабовського / Н.Я. Грипас // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету : зб. за підсумками звіт. наук. конф. викл. і асп., 7-8 квіт. 2004 р. : Вип. 3, у 3 т. – Кам'янець-Подільський, 2004. – Т. 2. – С. 21-26.
73. Надфразна єдність (НЄ) як компонент тексту / Н.Я. Грипас // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки. – Кам'янець-Подільський, 2009. – Вип. 1. – С. 10-13.

III. Про Н.Я. Грипас

1. Брижак П. З роси і води Вам, пані професор. До 75-річчя від дня народження Н.Я. Грипас / П. Брижак // Подільські вісті. – 2003. – 26 черв. (№ 99). – С. 3.
2. Ткачук П. Є. Грипас Надія Яківна / П. Є Ткачук // Кам'янець-Подільський університет в особах. – Кам'янець-Подільський, 2005. – Т. 2. – С. 89–99.
3. Надія Яківна Грипас : біобібліогр. нарис (до 80-річчя від дня народження) / упоряд.: Л.М. Марчук, А.С. Попович. – Кам'янець-Подільський : Буйницький О.А., 2009. – 48 с.
4. Надія Яківна Грипас // Актуальні проблеми українського мовознавства та лінгводидактики (наукова школа) : біобібліогр. покажч. / [уклад.: І. М. Конет, Л. М. Марчук, Л. А. Онуфрієва та ін.]. – Кам'янець-Подільський, 2009. – С. 29–39. – (Серія «Наукові школи університету»; вип 7).
5. Марчук Л.М. 85 років від дня народження Надії Яківни Грипас / Л.М. Марчук // Календар знаменних і пам'ятних дат Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка на 2013 рік / [упоряд.: Т. М. Опря, Л. П. Савченко ; відп. ред. В. С. Прокопчук]. – Кам'янець-Подільський, 2012. – Вип. 8. – С. 36-37.

Єдинак Геннадій Анатолійович,
доктор наук з фізичного виховання і спорту,
професор

Народився 26 травня 1963 р. у м. Кам'янці-Подільському в сім'ї службовців. Під час навчання в СШ № 14 з 1970 по 1978 рр. та в СШ № 8 з 1978 по 1979 рр. виявляє інтерес до спорту, спочатку до спортивної гімнастики, з 14 років – до вільної боротьби. Після перемоги у 1979 р. на чемпіонаті України серед юнаків завершує загальну освіту у Львівському спортивному інтернаті як кандидат до юнацької збірної республіки з вільної боротьби.

Паралельно до успіхів у спорті (за час перебування в навчально-спортивному закладі двічі був чемпіоном України серед юнаків, срібним призером Всесоюзного ДСТ «Колос», четвертим на чемпіонаті СРСР серед юнаків з вільної боротьби) сумлінно опановує курс шкільної програми, закінчує цей заклад у 1981 р. лише з двома «4», інші – «5». У цьому ж році, успішно склавши два з чотирьох іспитів, достроково зараховується до складу студентів факультету фізичної культури Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту імені В. П. Затонського.

Протягом навчання наполегливо оволодіває знаннями і паралельно продовжує займатися улюбленим видом спорту, щороку здобуваючи для навчального закладу призові нагороди на першостях ВНЗ України. Розширюючи коло своїх інтересів та уподобань, на 3-му курсі виявляє інтерес до науково-дослідної діяльності, яку на факультеті тоді очолював кандидат медичних наук, доцент Ю. Б. Кривогорський. Результатом плідної співпраці стає написання, успішний захист дипломної роботи та рекомендація Державної екзаменаційної комісії до вступу в аспірантуру.

Успішно закінчивши в 1985 р. факультет фізичної культури зазначеного ВНЗ (тільки чотири «4», інші – «5») за направленням розпочинає трудову

діяльність вчителем фізичної культури в с. Гриценки Красилівського району Хмельницької області. Паралельно продовжує займатися науковою роботою та складає на «відмінно» кандидатський іспит з англійської мови. У листопаді ц. р. призивається до лав Збройних Сил СРСР, – до травня 1987 р. проходить строкову службу у військах протиповітряної оборони в Ярославському військовому окрузі. У вільний час самоосвітою підвищує свій професійний рівень фахівця з фізичної культури.

Після служби в армії повертається у рідне місто, з вересня 1987 р. розпочинає роботу в Кам'янець-Подільському державному педагогічному інституті. Спочатку працює на посаді лаборанта, з березня 1988 р. – методиста педагогічної практики, з вересня – викладача кафедри теорії і методики фізичного виховання. З цієї посади в листопаді 1988 р. переводиться на посаду стажиста-дослідника Науково-дослідного інституту фізіології дітей і підлітків Академії педагогічних наук СРСР (м. Москва). Після однорічного стажування у вересні 1989 р. вступає до стаціонарної аспірантури цього науково-дослідного закладу. Активно і наполегливо займається науковою діяльністю, результат якої — дострокове завершення аспірантури у зв'язку з успішним захистом у 29-річному віці (червень 1992 р.) дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика фізичного виховання, спортивного тренування та оздоровчої фізичної культури.

У вересні цього року продовжується науково-педагогічна діяльність Г.А. Єдинака на кафедрі теорії і методики фізичного виховання Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту спочатку як старшого викладача, потім – доцента кафедри. Вчене звання доцента підтверджено атестатом МОН України у 2004 році. У цей період не залишає поза увагою улюблений вид спорту – співпрацює з тренерами міста й учнями спортивних секцій з вільної боротьби, ініціюючи створення громадської організації «Міська асоціація спортивних одноборств» та з моменту її реєстрації в 1994 р. до 2002 р. керує нею на посаді президента.

У 2002 р. обирається на посаду завідувача кафедри теорії і методики фізичного виховання Кам'янець-Подільського педагогічного університету, очолює її до жовтня 2004 р., після чого терміном на два роки переводиться на посаду провідного наукового співробітника університету для завершення докторської дисертації. Наприкінці 2002 р. ініціює і створює проблемну науково-дослідну лабораторію «Гендерні профілактично-оздоровчі технології фізичного виховання і реабілітації», об'єднавши в ній кращих науковців факультету, яку очолює дотепер. У 2003 р. в університеті започатковано наукову школу Г. А. Єдинака «Розвивальні й оздоровчі технології фізичного виховання та реабілітації».

Продовжуючи активно займатися підготовкою науково-педагогічних працівників і молодих науковців з числа перспективних студентів факультету фізичної культури досягає вагомих здобутків у цьому виді діяльності: протягом 1992–2008 рр. під його керівництвом написано й успішно захищено понад 50 дипломних і бакалаврських, 30 магістерських робіт, а також діє постійний студентський науковий гурток, завданням якого є систематичний моніторинг фізичного стану школярів міста і району.

У жовтні 2010 р. в спеціалізованій вченій раді Д. 26.829.02 Національного університету фізичного виховання і спорту України (м. Київ) Г. А. Єдинак успішно захищає дисертацію «Теоретико-методичні основи рухової діяльності дітей з церебральним паралічем у фізичному вихованні» на здобуття наукового ступеня доктора наук з фізичного виховання і спорту зі спеціальності 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.

З грудня 2010 р. по жовтень 2011 р. входить до складу експертної ради Вищої Атестаційної Комісії України (м. Київ) з присудження наукових ступенів кандидата та доктора наук з фізичного виховання і спорту.

У січні 2011 р. МОН України присвоєно вчене звання професора кафедри теорії і методики фізичного виховання.

З січня 2011 р. дотепер є членом спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук (Д.35.829.01

Львівського державного університету фізичної культури) та кандидата наук (К.20.051.10 ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»). З вересня 2011 р. є професором кафедри теорії і методики фізичного виховання Львівського державного університету фізичної культури та Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Сьогодні під керівництвом професора Г. А. Єдинака над написанням дисертацій працює один докторант, 2 здобувачі наукового ступеня доктора наук та 2 аспіранти. Найбільш вагомими здобутками є: 8 успішно захищених під його керівництвом дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту (більшість цих молодих науковців успішно працює на факультеті фізичної культури нашого університету); виконані за його активної консультативної допомоги в очолюваній проблемній лабораторії й успішно захищені одна дисертація на здобуття наукового ступеню кандидата педагогічних наук та дві — кандидата наук з фізичного виховання і спорту відповідно викладачами педагогічного факультету і факультету фізичної культури університету.

Упродовж науково-педагогічної діяльності ним опубліковано понад 130 наукових праць, з них: 3 монографії, 26 навчальних, навчально-методичних посібників і методичних рекомендацій з теорії та методики фізичного виховання (5 з них мають гриф МОНМС України), 1 патент на галузеве нововведення, понад 50 статей у спеціалізованих фахових виданнях України, решта праць — в інших наукових виданнях.

Що стосується викладацької діяльності, то вона характеризується студентами як високопрофесійна і компетентна. Про це свідчать лекційні та практичні заняття з теорії й методики фізичного виховання, основ науково-дослідної діяльності, методів дослідження у фізичному вихованні, написання бакалаврських, дипломних і магістерських робіт. Нагороджений відзнакою «За вагомий внесок у розвиток освіти і науки в Кам'янець-Подільському національному університеті», грамотами обласної і міської державних

адміністрацій, Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Львівського державного університету фізичної культури.

Наукові праці Г. А. Єдинака

I. Окремі видання

Монографії

1. Фізичне виховання дітей з церебральним паралічем : монографія / Г. А. Єдинак. – Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О. А., 2009. – 394 с.
2. Соматотипи і розвиток фізичних якостей дітей : монографія / Г. А. Єдинак, М. В. Зубаль, В. М. Мисів. – Кам'янець-Подільський: ПП Видавництво «Оіюм»», 2011. – 280 с.
3. Фізична підготовка у військових ліцях : монографія / Г. А. Єдинак, О. П. Скавронський, В. М. Мисів. – Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О. А., 2012. – 350 с.

Галузеве нововведення

4. Реєстр № 182/28/08. Методика неперервної рухової діяльності дітей з церебральним паралічем в режимі дня спеціалізованих навчальних закладів / Г. А. Єдинак, Р. О. Моїсеєнко // Реєстр галузевих нововведень Міністерства охорони здоров'я України. – К. : Український центр наукової медичної інформації і патентно-ліцензійної роботи, 2008. – Вип. 28–29. – С. 122.

Препринти

5. Фізична культура. Програма для ліцеїв з посиленою військово-фізичною підготовкою : програма [рекомендована МОН України] / Г. А. Єдинак, В. М. Мисів. – Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М. І., 2006. – 54 с.
6. Концепція неперервної реабілітаційно-адаптивної рухової діяльності дітей з церебральним паралічем: наук. брошура / Г. А. Єдинак. – Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М. І., 2006. – 45 с.

Навчальні, методичні посібники і рекомендації

7. Вивчення курсу гімнастики на заочному відділенні : метод. рекомендації / Мисів М. П., Єдинак Г. А., Солопчук М. С. – Кам'янець-Подільський, 1994. – 19 с.
8. Методика використання фізичних вправ у навчально-виховній роботі зі школярами : метод. рекомендації / Єдинак Г. А., Мисів М. П., Солопчук М. С. – Кам'янець-Подільський, 1994. — 24 с.
9. Педагогічні умови виховання потреби до фізичного удосконалення встаршокласників: метод. рекомендації/ Солопчук М. С., Єдинак Г. А., Мисів М. П. – Кам'янець-Подільський, 1994. — 38 с.
10. Фізична культура в школі (молодому спеціалісту) : метод. посіб./ Єдинак Г. А., Плахтій П. Д., Яценюк Ю. П. –Кам'янець-Подільський : Абетка, 2000. – 305 с.
11. Методика управління фізичним станомшколярів в процесі занять фізичними вправами : навч. посіб./ Г. А. Єдинак. – Кам'янець-Подільський, 2001. – 38 с.
12. Фізична культура в школі (молодому спеціалісту) : навч. посіб. /В. Г. Ареф'єв, Г. А. Єдинак. – 2-е вид., доп. – Кам'янець-Подільський : Абетка-Нова, 2001. – 383 с.
13. 13. Фізичне виховання школярів (теоретична підготовка в питаннях і відповідях) : довід. посіб. [дляучнів загальноосвіт. навч. закладів] / Бодян О. П., Єдинак Г. А., Сінгаєвський С. М., Совтисік Д. Д. та ін. – Кам'янець-Подільський, 2002. – 120 с.
14. Навчальний предмет «Захист Вітчизни» : довід. посіб. [рекомендований МОН України] / Єдинак Г. А., Клименко М. М., Мисів В. М / під заг. ред. Г. А. Єдинака. – Кам'янець-Подільський : Вид-во ХВМ, 2004. – 298 с.
15. Уроки фізичної культури для хлопців-підлітків : удосконалення фізичного стану на основі врахування типу соматичної конституції : метод. рекомендації / О. В. Федорак,Г. А. Єдинак. – Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2004. – 50 с.

16. Методика фізичного виховання в ліцях з посиленою військово-фізичною підготовкою : навч. посіб. [рекомендований МОН України] / Єдинак Г. А., Мисів М. П., Овчарук І. С., Рощук О. В. та ін. / під заг. ред. Г. А. Єдинака. – Кам'янець-Подільський, 2003. – 225 с.
17. Практикум з основ науково-дослідної діяльності: метод. видання / Г. А. Єдинак. – Кам'янець-Подільський : Абетка-Нова, 2004. – 24 с.
18. Фізична культура в школі (молодому фахівцю) : навч. посіб. [рекомендований МОН України] / Г. А. Єдинак, В. Г. Ареш'єв. – 3-є вид., доп. і перероб. – Кам'янець-Подільський : Перун, 2006. – 387 с.
19. Технологія використання засобів фізичної культури в руховій діяльності дітей з церебральним паралічем у спеціальних навчальних закладах : метод. рекомендації / Г. А. Єдинак. – Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2007. – 89 с.
20. Передумови організації та формування змісту рухової діяльності дітей з церебральним паралічем : навч. посіб. / Г. А. Єдинак. – Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2007. – 121 с.
21. Моделювання параметрів занять з фізичної підготовки курсантів, майбутніх фахівців з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій : метод. рекомендації / І. С. Овчарук, Г. А. Єдинак. – Кам'янець-Подільський : ПП Зарицький А. В., 2007. – 118 с.
22. Організаційно-методичні основи розвитку фізичних якостей хлопців 7–17 років у процесі фізичного виховання : метод. рекомендації / М. В. Зубаль, Г. А. Єдинак. – Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький А. О., 2008. – 108 с.
23. Основи формування оптимального змісту уроків фізичного виховання оздоровчої спрямованості для хлопчиків-підлітків : метод. рекомендації / К. М. Сидорченко, Г. А. Єдинак. – Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький А. О., 2008. – 95 с.
24. Педагогічні умови індивідуалізації фізичної підготовки учнів військових ліцеїв : метод. рекомендації / О. П. Скавронський, Г. А. Єдинак. – Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О. А., 2009. – 112 с.

25. Реалізація індивідуального підходу у фізичній підготовці майбутніх рятувальників : метод. рекомендації / Гоншовський В. М., Фотуйма О. Я., Єдинак Г. А. – Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О. А., 2009. – 150 с.
26. Покращення фізичного стану учнів 4–5 класів засобами спортивних ігор : навч.-метод. посіб. / М. В. Прозар, Г. А. Єдинак. – Кам'янець-Подільський : ППБуйницький О. А., 2011. – 103 с.
27. Покращення фізичного стану дітей 8–10 років у процесі фізичного виховання в загальноосвітньому навчальному закладі : навч.-метод. посіб. / В. В. Слюсарчук, Г. А. Єдинак. – Кам'янець-Подільський : ПП Видавництво «Оіюм», 2011. – 148 с.
28. Наукові дослідження у фізичному вихованні та спорті : навч. посіб. [реком. МОНМС України] / Шиян Б. М., Єдинак Г. А., Петришин Ю. В. – Кам'янець-Подільський : ПП Видавництво «Оіюм», 2012. – 280 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

29. Особенности моторики юношей 16-17 лет, имеющих различные соматические типы / Г. А. Єдинак // Новые исследования в психологии и возрастной физиологии. – 1992. – № 1. – С. 28–33.
30. Виховання інтересу до занять фізичною культурою шляхом урахування індивідуально-типологічних особливостей моторики юнаків 15–17 років (за даними експериментального дослідження) / Г. А. Єдинак // Фізичне виховання в школі. – 2001. – № 4. – С. 31–33.
31. Генетичні маркери і сучасні тенденції фізичного виховання / Г. А. Єдинак // Слобожанський науково-спортивний вісник. – 2001. – № 4. – С. 91–94.
32. Особливості прояву окремих сторін моторики в хлопчиків 7-10 років (за даними лонгitudного дослідження) / Г. А. Єдинак // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2002. – № 2–3. – С. 153–157.
33. Фізичне здоров'я і тип конституції : середньогрупові і середньотипологічні особливості дівчаток 7–14 років / Г. А. Єдинак // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2002. – № 4. – С. 34–40.

34. Узгодженість змісту Державних стандартів і завдань шкільного фізичного виховання / Г. А. Єдинак // Наук. пр. К-ПДУ: зб. наук. пр. за підсум. звіт. наук. конф. викл. і асп. – Кам'янець-Подільський: К-ПДУ, 2003. – С. 65–67.
35. Статистичні аспекти репрезентативності вибірок в дослідженнях осіб з обмеженими можливостями внаслідок церебрального паралічу / Г. А. Єдинак // Традиції української фізичної культури та формування сучасної системи фізичного виховання в Україні / Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. пр. / за ред. проф. С. С. Єрмакова. – Харків : ХХПІ, 2003. – № 17. – С. 114–122.
36. До питання про нормативне забезпечення фізкультурної діяльності учнівства з наслідками церебрального паралічу / Г. А. Єдинак // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. пр. / за ред. проф. С. С. Єрмакова. – Харків : ХХПІ, 2003. – № 20. – С. 3–12.
37. Використання малих гетерогенних вибірок у дослідженнях з фізичної реабілітації / Г. А. Єдинак // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. пр. / за ред. проф. С. С. Єрмакова. – Харків : ХХПІ, 2004. – № 2. – С. 32–39.
38. Використання нетрадиційних видів рухової діяльності у фізичному вихованні школярів з обмеженими психофізичними можливостями / Г. А. Єдинак // Імідж сучасного педагога. — 2004. — № 8–9 (47–48). – С. 97–101.
39. Про можливість діагностики типу соматичної конституції в дітей з обмеженими можливостями внаслідок захворювання на ЦП / Г. А. Єдинак // Biometrical and Biosocial Anthropology. – 2004. – № 2. – С. 22.
40. Нетрадиційні види рухової діяльності в адаптивній фізичній культурі учнів з наслідками церебрального паралічу / Г. А. Єдинак, В. У. Дорош // Наук. пр. К-ПДУ : зб. наук. пр. факультету фізичного виховання «Проблеми теорії і методики виховання, лікувальної фізкультури та спортивної медицини, олімпійського та професійного спорту». – Кам'янець-Подільський: К-ПДУ, 2004. – С. 76–82.

41. Загальні закономірності та особливості вікової динаміки морфофункціональних показників хлопців 7-17 років з церебральним паралічем і фізично здорових однолітків в умовах традиційно організованої фізкультурної діяльності / Г. А. Єдинак // Слобожанський науково-спортивний вісник. – Вип. 8. – 2005. – С. 173–178.
42. Вікова динаміка деяких показників фізичного стану хлопців з обмеженими функціями в умовах традиційно організованої фізкультурної діяльності / Г. А. Єдинак // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. пр. / за ред. проф. С. С. Єрмакова. – Харків : ХХІІІ, 2005. – № 3. – С. 11–18.
43. Вікова динаміка морфофункціональних показників як єдність біологічного та педагогічного фактору в розвитку школярів з наслідками церебрального паралічу / Г. А. Єдинак // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Волинського державного університету імені Лесі Українки. – Луцьк : Вид-во «Волинська обласна друкарня», 2005. – С. 56–61.
44. Динаміка загального інтелекту дітей з церебральним паралічем з 7 до 17 років / Г. А. Єдинак // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. пр. / за ред. проф. С. С. Єрмакова. – Харків : ХХІІІ, 2005. – № 23. – С. 20–24.
45. Структура інтелекту дітей з церебральним паралічем 7–17 років: закономірності та особливості формування / Г. А. Єдинак // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. пр. / за ред. проф. С. С. Єрмакова. – Харків : ХХІІІ, 2005. – № 24. – С. 59–66.
46. Рухова діяльність дітей з церебральним паралічем як педагогічний процес у системі фізичного виховання / Г. А. Єдинак // Олімпійський спорт і спорт для всіх : зб. матеріалів ІХ Міжнар. наук. конгресу. – К., 2005. – С. 508.
47. Загальні закономірності та особливості вікової динаміки морфофункціональних показників дівчат 7–17 років з церебральним

паралічем і фізично здорових однолітків в умовах традиційно організованої фізкультурної діяльності / Г. А. Єдинак // Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні : зб. наук. праць. – Рівне : Редакц.-видав. центр Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені акад. Степана Дем'янчука, 2006. – С. 145–154.

48. Обґрунтування організаційно-методичних умов управління руховою активністю підлітків з церебральним паралічем у режимі дня спеціальних навчальних закладів / Г. А. Єдинак // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. пр. / за ред. проф. С. С. Єрмакова. – Харків : ХХПІ, 2007. – № 1. – С. 31–39.
49. Сравнительная характеристика некоторых факторов, определяющих управление двигательной активностью детей 7–17 лет с церебральным параличом и без нарушений развития / Г. А. Единак // Физическое воспитание студентов творческих специальностей : сб. науч. тр. / под ред. проф. С. С. Ермакова. – Харьков : ХХПИ, 2007. – № 1. – С. 131–144.
50. Ефективність реалізації технології неперервної рухової діяльності дітей з церебральним паралічем у спеціальних загальноосвітніх навчальних закладах / Г. А. Єдинак // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. на CD ; анотації, зміст та допоміжні індекси. – Вип. 11. – Львів, 2007. – Т. 2. – С. 85–86.
51. Ефективність технології неперервної реабілітаційно-адаптивної рухової діяльності дітей з церебральним паралічем у спеціальних професійно-освітніх навчальних закладах / Г. А. Єдинак // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2007. – № 2–3. – С. 99–105.
52. Базові положення технології неперервної реабілітаційно-адаптивної рухової діяльності дітей з церебральним паралічем у спеціальних навчальних закладах / Г. А. Єдинак // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. пр. / за ред. проф. С. С. Єрмакова. – Харків : ХХПІ, 2007. – № 9. – С. 47–52.

53. Передумови формування змісту рухової діяльності дітей з церебральним паралічем / Г. А. Єдинак // Наук. пр. К-ПНУ імені Івана Огієнка. – Вип. 7. У 5-и томах. – Кам'янець-Подільський : К-ПНУ, 2008. – Т. 4. – С. 113–115.
54. Закономірні тенденції й особливості динаміки морфофункціональних показників фізично здорових і дівчат з церебральним паралічем / Г. А. Єдинак // Вісник К-ПНУ імені Івана Огієнка. – Вип. 6. У 4-х томах. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2008. – Т. 4. – С. 190–194.
55. Порівняння динаміки морфофункціональних показників дівчат з церебральним паралічем і фізично здорових одноліток від 7 до 17 років / Г. А. Єдинак // Наук. пр. К-ПНУ імені Івана Огієнка. – Вип. 8. У 5-ти томах. – Кам'янець-Подільський : К-ПНУ, 2009. – Т. 4. – С. 56–59.
56. Деякі методологічні аспекти нормативного забезпечення фізичного виховання учнів із церебральним паралічем / Г. А. Єдинак, В. М. Мисів // Вісник К-ПНУ імені Івана Огієнка, присвячений 60-ій річниці від дня створення факультету фіз. культури. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини : зб. наук. пр. – Вип. 2. – Кам'янець-Подільський: К-ПНУ, 2009. – С. 165–172.
57. Формування та розвиток традицій військово-прикладної фізичної підготовки фахівців гуманітарного розмінування / Д. А. Окіпняк, М. В. Зубаль, Г. А. Єдинак // 100 років спорту на Поділлі : історичні витоки, сучасний стан та перспективи розвитку : зб. наук. пр. за матер. всеукр. наук.-практ. конф., м. Кам'янець-Подільський, 7 квітня 2009 р., К-ПНУ імені Івана Огієнка. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. – С. 104–112.
58. Характеристика показників фізичного стану дівчаток 3–6 років / Г. А. Єдинак // Наук. пр. К-ПНУ імені Івана Огієнка. – Вип. 9. У 5-ти томах. — Кам'янець-Подільський : К-ПНУ, 2010. – Т. 4. – С. 57–59.
59. Ефективність експериментального змісту рухової діяльності учнів з церебральним паралічем у процесі фізичного виховання в спеціальних професійно-освітніх навчальних закладах / Г. А. Єдинак // Вісник

Прикарпатського національного університету. Фізична культура: зб. наук. пр. – Івано-Франківськ, 2010. – Вип. 12. – С. 115–118.

60. Соціальна адаптація дітей шкільного віку з церебральним паралічем як педагогічна проблема / С. І. Якобчук, Г. А. Єдинак // Сучасні проблеми фіз. вих., сп. та здоров'я людини : зб. наук. пр. – Спільне українсько-молдавське наук. видання. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. – Вип. 1. – С. 219–229.
61. Теоретико-методичні основи рухової діяльності дітей з церебральним паралічем у фізичному вихованні / Г. А. Єдинак, Б. М. Мицкан, Л. Л. Галаманжук // Вісник Прикарпатського нац. ун-ту. Фізична культура: зб. наук. пр. – Івано-Франківськ, 2011. – Вип. 13. – С. 53–62.
62. Корекція психофізичного стану старших дошкільників з різною руховою асиметрією як педагогічна проблема / Г. А. Єдинак, Л. Л. Галаманжук // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. — Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2011. – № 4. – С. 49–54.
63. Рухова асиметрія у корекції психофізичного стану старших дошкільників / Г. А. Єдинак // Наук. пр. К-ПНУ імені Івана Огієнка. – Вип. 10. У 5-ти томах. — Кам'янець-Подільський : К-ПНУ, 2011. – Т. 4. – С. 61–64.
64. Нормативна основа фізичного виховання учнів спеціальної медичної групи: постановка проблеми / В. А. Мазур, Г. А. Єдинак // Педагогіка, психологія та мед.-біол. проблеми фіз. вих. і сп. : зб. наук. пр. / за ред. С. С. Єрмакова. – Харків : ХОВНОКУ-ХДАДМ, 2011. – № 9. – С. 77–82.
65. Програмування занять фізичними вправами для покращення фізичного стану дітей молодшого шкільного віку / В. В. Слюсарчук, Г. А. Єдинак // Педагогіка, психологія та мед.-біол. проблеми фіз. вих. і сп. : зб. наук. пр. / за ред. С. С. Єрмакова. – Харків : ХОВНОКУ-ХДАДМ, 2011. – № 11. – С. 31–39.
66. Корекція психофізичного стану дітей молодшого шкільного віку як педагогічна проблема / О. Ключ, Г. Єдинак, Л. Галаманжук // Вісник

Прикарпатського нац. ун-ту. Фізична культура : зб. наук. пр. – Івано-Франківськ, 2011. – Вип. 15. – С. 87–94.

67. Стан сформованості підходів до забезпечення оздоровчого змісту занять фізичними вправами дошкільників і молодших школярів / Л. Л. Галаманжук, Г. А. Єдинак // Наук. пр. К-ПНУ імені Івана Огієнка. Серія: Педагогічна. – Вип. 12. – 2011. – Кам'янець-Подільський : ПП Мошак М. І., 2011. – С. 22–27.
68. Формування соматичного здоров'я першокласників засобами фізичного виховання як педагогічна проблема / А. Ю. Герасимчук, Г. А. Єдинак // Педагогіка, психологія та мед.-біол. проблеми фіз. вих. і сп. : зб. наук. пр. / за ред. С. С. Єрмакова. – Харків : ХХП, 2011. – № 2. – С. 61–66.
69. Стан та деякі теоретичні аспекти посилення мотивації студентів до систематичної рухової активності оздоровчого спрямування / Г. А. Єдинак // Вісник Прикарпатського нац. ун-ту. Фізична культура : зб. наук. пр. – Івано-Франківськ, 2012. – Вип. 16. – С. 34–39.
70. Реабілітація після інсульту: комплексний підхід / Г. А. Єдинак, Б. М. Мицкан, З. М. Остап'як // Вісник Прикарпатського нац. ун-ту. Фізична культура : зб. наук. пр. – Івано-Франківськ, 2012. – Вип. 15. – С. 115–126.
71. До питання про вдосконалення системи оцінювання фізичної підготовленості військовослужбовців Збройних Сил України / Г. А. Єдинак, Є. Н. Приступа // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : Матер. V міжнар. наук.-практ. конф., м. Луцьк, 27–29 вересня, 2012. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. – № 4 (20). – С. 276–280.
72. Фізична реабілітація у комплексі відновлювальних заходів після інсульту / Г. А. Єдинак // Актуальні пробл. розвитку спорту для всіх : досвід, досягнення, перспективи : Матер. міжнар. наук.-практ. конф., Тернопіль, 25–27 жовтня 2012 р. – Тернопіль, 2012. – С. 32–37.
73. Стан сформованості установки студентів факультету фізичної культури на здоровий спосіб життя / Г. А. Єдинак // Актуальні проблеми розвитку

спорту для всіх : досвід, досягнення, перспективи : Матер. міжнар. наук.-практ. конф., Тернопіль, 25–27 жовтня 2012 р. – Тернопіль, 2012. – С. 266–269.

74. Особливості розвитку моторики дітей з різною руховою асиметрією між 3 і 6 роками / Л. Балацька, Г. Єдинак, Л. Галаманжук // Вісник Прикарпатського нац. ун-ту. Фізична культура : зб. наук. пр. – Івано-Франківськ, 2012. – Вип. 17. – С. 57–64.

75. Диференційований підхід до покращення психофізичного стану першокурсників вищих навчальних закладів як проблема галузі фізичного виховання / А. В. Лукавенко, Г. А. Єдинак // Педагогіка, психологія та мед.-біол. проблеми фіз. вих. і сп. : зб. наук. пр. / за ред. С. С. Єрмакова. – Харків : ХХПІ, 2012. – № 4. – С. 27–33.

ІІІ. Про Єдинака Г.А.

1. Солопчук М. С. Факультет фізичної культури Кам'янець-Подільського національного університету (1949–2008 рр.) : історичний нарис / М. С. Солопчук, О. Б. Комарницький. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2008. – 164 с.
2. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка : Факультет фізичної культури в особах. – Кам'янець-Подільський : ПП Сисин О. В., 2009. – 384 с.
3. Розвивальні й оздоровчі технології фізичного виховання та реабілітації (наукова школа) : бібліографічний покажчик / [уклад.: І. М. Конет, В. М. Мисів, Л. А. Онуфрієва, М. С. Карпович, В.В. Боденчук]. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2009. – 46 с.: іл. – (Серія : Наукові школи університету; вип. 4).
4. Львівський державний університет фізичної культури. 75 років: довідник / під заг. ред. професора Є. Н. Приступи. – Львів : Вид-во ЛДУФК, 2011. – 180 с.

Кеба Олександр Воодимирович,
доктор філологічних наук, професор, проректор
з наукової роботи

Олександр Володимирович Кеба народився 31 липня 1959 року в місті Старокостянтинові Хмельницької області в родині робітників. Зростав у звичайних для того часу умовах: жив у приватному будинку, допомагав батькам по господарству, щоліта виїздив до села Лапківці, що у Хмельницькому районі, найкращі враження про яке зберіг до сьогодні.

1976 року закінчив Старокостянтинівську середню школу №8, після чого вступив на філологічний факультет Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту ім. В.П. Затонського за спеціальністю „Російська мова і література”. Навчався на „відмінно” і залюбки займався громадською і культурно-масовою роботою: був редактором факультетської стіннівки, брав участь у виставах драматичної студії, якою керувала доцент Г.М. Краєвська, працював у студентських будівельних загонах. Зокрема, 1978 року в складі інтернаціонального студентського будівельного загону „Дружба” відвідав Народну Республіку Болгарію.

Під час навчання в інституті особливо запам'яталися заняття професора В.І. Тищенка, доцента Г.М. Краєвської, майбутнього професора і знаного сьогодні у всьому світі вченого-літературознавця С.Д. Абрамовича. Під керівництвом проф. В.І.Тищенка виконав дипломну роботу „Традиції В. Маяковського у творчості А. Вознесенського”, рішенням Державної екзаменаційної комісії був рекомендований до навчання в аспірантурі.

У 1980-1981 роках працював учителем у Новосільській середній школі Ярмолинецького району Хмельницької області. Тут збагатився першим педагогічним досвідом, навчився цінувати роботу колег-учителів, бачити й розвивати в кожному вихованцеві кращі якості.

Восени 1981 року вступив до аспірантури Харківського державного педагогічного інституту ім. Г.С. Сковороди за спеціальністю „Російська література”. Навчався в аспірантурі з перервою, яку зайняла служба в лавах Радянської Армії (1982-1983). В армії до високих чинів не дослужився і був демобілізований у званні рядового, хоча й зі знаком „Відмінник Радянської Армії”.

Науковим керівником під час навчання в аспірантурі був відомий учений, доктор філологічних наук, професор Михайло Федосійович Гетьманець, якому надзвичайно вдячний за колосальні уроки професійного і людського зростання.

Після завершення навчання в аспірантурі 1987 року повернувся до рідного навчального закладу, де розпочав викладацьку діяльність на посаді асистента кафедри російської та зарубіжної літератури. Повернувся не один, а з молодою дружиною, випускницею Харківського педагогічного інституту, Тетяною Василівною, та дворічною донечкою Даринкою. Згодом сім'я поповнилася і сином Іллею.

1 квітня 1988 року на засіданні спеціалізованої вченої ради в Одеському державному університеті ім. І. Мечнікова захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук.

У листопаді 1988 року був призначений на посаду завідувача кафедри російської і зарубіжної літератури Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту, керівництво якою здійснював упродовж 10 років. Великою заслугою Олександра Володимировича стало створення на кафедрі атмосфери доброзичливості й високопрофесійної вимогливості кожного викладача до власного наукового й педагогічного зростання. Не випадково 90% складу кафедри сьогодні є докторами і кандидатами наук.

У 1998-2001 роках навчався в докторантурі Харківського державного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди. Після представлення докторської дисертації до захисту в липні 2002 року отримав пропозицію від ректора Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету, професора О.М. Завальнюка зайняти посаду декана новоствореного факультету

іноземної філології, яку прийняв з почуттям високої відповідальності за висловлену довіру.

Набутий на посаді завідувача кафедри досвід, навички адміністративної роботи, організаторські здібності, чуйне і разом з тим вимогливе ставлення до колег та студентів, виваженість у прийнятті рішень дозволили Олександру Володимировичу створити на факультеті дієздатний та перспективний колектив, в якому вдало поєднувалися професійний досвід старших науково-педагогічних працівників та енергія, завзяття, потяг до новаторства молодих викладачів.

Продовжуючи наукові традиції своїх наставників, викладачів Кам'янець-Подільського педагогічного інституту 1970-1990-х років – професора В.І.Тищенка, професора С.Д.Абрамовича, доцента Г.М.Краєвської, О.В. Кеба створив на факультеті іноземної філології науково-дослідну лабораторію «Проблеми світової літератури ХХ ст.», результатом діяльності якої є десятки наукових досліджень, адресованих фахівцям у різних галузях літературознавства, вчителям, студентам, аспірантам.

23 квітня 2003 року на засіданні спеціалізованої вченої ради в Інституті літератури ім. Т.Г. Шевченка Національної академії наук України захистив докторську дисертацію за двома спеціальностями: “російська література” і “порівняльне літературознавство” на тему: “Творчість А.П.Платонова в контексті світової літератури ХХ ст.”. Сам захист пройшов блискуче. Вчена рада, до складу якої входять більше 20 знаних в Україні і за її межами академіків, професорів одностайно підтримала науковий пошук Олександра Володимировича. Під час захисту, академік НАН України Д.В. Затонський, зокрема, відзначав: «Це була дуже цікава робота. Цікава тим, що проблема поставлена в широкому історико-літературному і типологічному контекстах. Тут представлений не тільки Платонов, а через творчість Платонова – розріз всієї літератури доби...», а на думку члена-кореспондента Національної академії наук України, професора Д.С. Наливайко, «ця дисертація є з багатьох поглядів явище непересічне. Олександр Володимирович перший дав таке

розгорнуте дослідження творчості Платонова в контексті європейської філософської думки і літератури. Це справжній прорив. Якщо виходити з масштабності Платонова, який, можливо, є найбільшим письменником у російській літературі першої половини ХХ ст., то введення його в європейський контекст – є безперечним внеском у сучасне літературознавство...».

У 2005 році рішенням колегії Міністерства освіти і науки України О.В. Кебі було присвоєно вчене звання професора по кафедрі зарубіжної літератури та мовознавства.

З 1 вересня 2006 року О.В. Кеба обіймає посаду проректора з наукової роботи. Продовжуючи перспективний курс розвитку наукової діяльності університету, розроблений його попередником на цій посаді професором А.Г. Філінюком, Олександр Володимирович докладає значних зусиль для реалізації поставлених перед навчальним закладом завдань щодо виконання програми інтеграції науки і освіти. За 2007-2012 рр. науково-педагогічними працівниками університету захищено 14 докторських і понад 160 кандидатських дисертацій, 80 осіб отримали вчені звання професорів і доцентів, опубліковано понад 300 монографій і майже 120 навчальних і навчально-методичних посібників з грифом Міністерства освіти і науки України.

У 2007 році О.В. Кебу обрано академіком Академії наук вищої освіти України. Ще одним підтвердженням високого рівня науково-педагогічної кваліфікації Олександра Володимировича стало призначення його членом експертної ради з гуманітарних наук Державної акредитаційної комісії України. Виконує також обов'язки члена двох спеціалізованих вчених рад по захисту докторських і кандидатських дисертацій з літературознавчих спеціальностей – у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка й у Таврійському національному університеті імені В.І. Вернадського.

О.В. Кеба – Відмінник освіти України, його праця на освітянській ниві удостоєна державних відзнак – Почесної Грамоти Верховної Ради України і Почесної Грамоти Міністерства освіти і науки України, Знаку Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України "За наукові досягнення".

Основні наукові інтереси професора О.В.Кеби пов'язані з такими галузями філології, як порівняльне літературознавство, історія світової літератури ХХ ст. Він постійно бере участь у наукових конференціях і форумах. Серед останніх – Еволюція російської літературної теорії ХХ ст.: система, периферія, гротеск" (Європейський університет Дзьоті, м.Токіо, 29.01.2012 р.); V-й Міжнародний український конгрес викладачів зарубіжної літератури "Світова література на перехресті культур і цивілізацій". (Алушта, 5-18 квітня 2012 р.); Міжкафедральний науково-методичний семінар "Поетика художніх форм у сучасному сприйнятті" (Одеса, 4-6 травня 2012 р.); XI Міжнародний симпозіум "Русский вектор в мировой литературе. Крымский контекст" (АР Крим, Саки, 13-17 вересня 2012 р.); IV Міжнародна наукова конференція "Актуальні проблеми історичної та теоретичної поетики" (Кам'янець-Подільський, 5-6 жовтня 2012 р.).

Олександр Володимирович є автором більше 200 наукових праць. Це – монографії, навчально-методичні посібники, методичні рекомендації вчителям і студентам, статті. Вони опубліковані в Україні і за кордоном (Росія, Польща, Чехія).

О.В.Кеба постійно перебуває у творчому пошуку, активно залучає молодь до наукової роботи, регулярно виступає опонентом на захистах кандидатських і докторських дисертацій. Чуйність, доброзичливість, відданість справі й людям склали Олександрові Володимировичу репутацію прекрасної людини й фахівця високої кваліфікації.

Наукові праці О.В. Кеби

I. Окремі видання

Монографії

1. Андрей Платонов и мировая литература XX века: Типологические связи / А.В. Кеба. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2001. – 320 с.
2. Лирика И. Анненского: художественная семантика и структура/ А.В. Кеба. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. – 176 с.

3. Творчество Андрея Платонова в контексте мировой литературы XX века / А.В. Кеба. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. – 388 с.

Навчальні та методичні посібники

4. Зарубіжна поезія XX ст. Матеріали до вивчення. / О.В. Кеба, П.Л. Шулик. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 1999. – 92 с.
5. Зарубіжна література. 9 клас. Матеріали до вивчення / О.В. Кеба, П.Л. Шулик. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2000. – 140 с.
6. Джеймс Джойс. Джакомо: Матеріали до вивчення. / О.В. Кеба, П.Л. Шулик. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2000. – 112 с.
7. Кнут Г. Пан. Матеріали до вивчення / О.В. Кеба, П.Л. Шулик. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2000. – 72 с.
8. Зарубіжна література. 10 клас. Матеріали до вивчення. / О.В. Кеба, М.Л. Базилевич, П.Л. Шулик. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2000. – 244 с.
9. Ясунарі Кавабата. «Тисяча журавлів»: Матеріали для вивчення / О.В. Кеба, П.Л. Шулик. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2001. – 104 с.
10. «Котлован» Андрея Платонова: Матеріали для изучения / А.В. Кеба // Кам'янець-Подільський : Абетка-Нова, 2001. – 120 с.
11. Драматургія кінця XIX – початку XX ст.: Матеріали до вивчення / О.В. Кеба. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2006. – 218 с.
12. Модернізм у зарубіжній поезії другої половини XIX – XX ст.: Навчальний посібник / О.В. Кеба, П.Л. Шулик. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2011. – 208 с.
13. Літературознавчі стратегії XX ст.: навчально-методичний посібник / О.В. Кеба, О.С. Силаєв, П.Л. Шулик. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2011. – 128 с.
14. Поезія французького символізму у шкільному вивченні: Навчальний посібник / О.В. Кеба, П.Л. Шулик, Т.В. Івасишена. – ПП Буйницький О.А., 2012. – 88 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

15. Проза Андрея Платонова: стиль и авторская позиция / А.В. Кеба // Проблема автора и авторской позиции в литературе : сб. науч. тр. – Харьков. 1992. – С. 11-18.
16. Тема як стилетворчий чинник (на прикладі прози А.П. Платонова) / О.В. Кеба // Зб. наук. пр. Кам'янець-Подільського держ. пед. ін-ту : серія філологічна. – Кам'янець-Подільський, 1993. – Вип. 1. – С. 218-222.
17. Петровська доба в художній інтерпретації А. Платонова (за повістю «Єпіфанські шлюзи») / О.В. Кеба // АCADEMIA на пошану професора Леоніда Антоновича Коваленка. – Кам'янець-Подільський, 1997. – Книга II. Гуманітарно-суспільні дослідження. – С. 119-121.
18. К вопросу о христианских идеях в творчестве Андрея Платонова/ А.В. Кеба // Наукові записки Харківського державного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди : серія «Літературознавство». – Харків, 1998. – Вип. 8(19). – С. 92-101.
19. Пушкинская тема Моцарта и Сальери в творчестве А. Платонова/ А.В. Кеба // Наук. вісник Чернівецького ун-ту : зб. наук. пр. – Чернівці, 1999. – Вип. 61. Слов'янська філологія. – С.17-20.
20. Структура сюжету в прозі М. Хвильового і А. Платонова («Санаторійна зона» і «Котлован») / О.В. Кеба // Наук. записки Харківського держ. пед. ун-ту. Серія Літературознавство. – Харків, 1999. – Вип. 3 (24). – С. 203-214.
21. Поэтика Андрея Платонова в контексте обновления художественных форм в литературе XX века / А.В. Кеба // Наук. праці Кам'янець-Подільського держ. пед. ун-ту. Філологічні науки. – Кам'янець-Подільський, 1999. – Вип. 3. – С. 55-66.
22. Рецепция идей О. Шпенглера в творчестве А. Платонова / А.В. Кеба // Мова і культура : наук. щорічний журн : вип. 2. – К., 2000. – Т. III. Мова і художня творчість. – С.231-237.
23. Герои Андрея Платонова в поисках истины / А.В. Кеба // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – К., 2000. – № 2. – С. 51-56.

- 24.«Русская душа» в творчестве Андрея Платонова / А.В. Кеба // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – К., 2000. – № 6. – С. 51-56.
- 25.Принципи композиційної організації в прозі М. Хвильового і А. Платонова («Санаторійна зона» і «Котлован») / О.В. Кеба // Питання літературознавства : наук. зб. – Чернівці, 2000. – Вип. 6(63). – С. 94-103.
- 26.Андрей Платонов и Джеймс Джойс: типологические аспекты поэтики («Чевенгур» и «Улисс») / А.В. Кеба // Мова і культура : наук. щорічний журн : вип. 3. – К., 2001. – Т. IV. Мова і художня творчість. – С. 138-144.
- 27.Идеи А.А. Потебни в эстетике и художественном творчестве Андрея Платонова / А.В. Кеба // Вісник Харківського нац. ун-ту. – Харків, 2000. – № 491. Серія Філологія. – С. 562-565.
- 28.Типология художественного времени у Дж. Джойса и А. Платонова / А.В. Кеба // Русская филология. Украинский вестник. – Харьков, 2001. – № 1-2 (18). – С. 54-58.
- 29.Природа гротеска у Андрея Платонова и Франца Кафки / А.В. Кеба // Русская филология. Украинский вестник. – Харьков, 2001. – № 3 (19). – С. 74-76.
- 30.Концепт скуки в романе А. Платонова «Чевенгур» / А.В. Кеба // Русская филология. Украинский вестник. – Харьков, 2001. – № 4 (20). – С. 70-72.
- 31.Кеба А.В. «Котлован» Андрея Платонова: сюжетно-композиционное своеобразие в контексте поэтики модернизма / А.В. Кеба // Вісник Сумського держ. ун-ту. Серія Філологічні науки. – Суми, 2001. – № 8 (29). – С. 61-71.
- 32.«Котлован» Андрея Платонова: средства создания образа персонажа в контексте поэтики модернизма / А.В. Кеба // Русский язык и литература в учебных заведениях : науч.-метод. журн. – К., 2001. – № 5. – С. 25-29.
- 33.Андрей Платонов и модернизм: заметки к проблеме / А.В. Кеба // Филологические записки : Вестник литературоведения и языкознания. – Воронеж : Воронежский ун-т, 2001. – Вып. 16. – С. 94-100.

34. Одухотворенный мир: Рассказы Андрея Платонова в школе / А.В. Кеба // Школа. Рабочая книга преподавателя. – М., 2001. – № 3 (42). – С. 70-71.
35. Петровская эпоха в художественной интерпретации Андрея Платонова. Повесть «Епифанские шлюзы» / А.В. Кеба // Школа. Рабочая книга преподавателя. – М., 2001. – № 6 (45). – С. 47-48.
36. Карел Чапек і Андрій Платонов: типологічні аспекти поетики / О.В. Кеба // Наук. праці Кам'янець-Подільського держ. пед. ун-ту. Філологічні науки. – Кам'янець-Подільський, 2001. – Вип. 5. – С. 229-236.
37. Андрей Платонов и философия Ницше / А.В. Кеба // Русская филология. Украинский вестник. – Харьков, 2002. – № 1-2 (21). – С. 40-44.
38. Творчество Андрея Платонова и философия интуитивизма А. Бергсона / А.В. Кеба // Русская филология. Украинский вестник. – Харьков, 2002. – № 3-4 (22). – С. 47-50.
39. Структура образа персонажа в романах «Чевенгур» Андрея Платонова и «Замок» Ф. Кафки / А.В. Кеба // Мова і культура : наук. щорічний журн. : вип. 4. – К., 2002. – Т. IV, Ч. 1. Мова і художня творчість. – С. 129-137.
40. Мифологема пути в романах «Мастер и Маргарита» М. Булгакова и «Чевенгур» А. Платонова / А.В. Кеба // Питання літературознавства : наук. зб. – Чернівці, 2003. – Вип. 9 (66). – С. 6-16.
41. «Русское» и «вселенское» в концепции человека Андрея Платонова / А.В. Кеба // Русская литература и философия: постижения человека. – Липецк : ЛГПУ, 2002. – С. 44-54.
42. Проблемы «о-своения» пространства и времени в романе А. Платонова «Чевенгур» / А.В. Кеба // Іноземна філологія : Укр. наук. зб. – Львів, 2003. – Вип. 114. – С. 152-162.
43. А. Платонов и У. Голдинг: амбивалентность притчевого мышления / А.В. Кеба // Мова і культура : наук. щорічний журн. : вип. 5. – К., 2002. – Т. IV, Ч. 1. Мова і художня творчість. – С. 180-184.
44. Творчество Карела Чапека в оценке Андрея Платонова / А.В. Кеба // Opera Slavica. Slavisticke Rozhledy. Brno, 2002. – XII. № 3. – Р. 9-20.

45. Андрей Платонов и А.С. Пушкин: непрерывность гуманистической традиции русской литературы/ А.В. Кеба //Крымский Пушкинский науч. сб. – Симферополь, 2003.– Вып. 3. – С. 121-129.
46. Андрей Платонов и Альбер Камю: типологические аспекты художественной философии/ А.В. Кеба //Слов'янський вісник : зб. наук. пр.Серія "Філологічні науки". – Рівне, 2003. – Вип. 3. – С. 165-169.
47. А. Платонов и М. Хвильевый: Поэтика притчи в XX в./ А.В. Кеба //Филологические записки. Вестник литературоведения и языкознания.– Воронеж, 2003. – Вып. 19. – С. 63-77.
48. «Реализация метафоры» как особенность поэтики Андрея Платонова/ А.В. Кеба //Вісник Харківського нац. ун-ту.– Харків, 2004. – Вип. 607. – С. 95-98.
49. “Мертвые души” Н.В. Гоголя и “Чевенгур” А. Платонова: типологические аспекты поэтики/ А.В. Кеба //VII Міжнародні Гоголівські читання : зб. наук. пр. – Полтава : ПДПУ, 2004. – С. 46-53.
50. Мотив життя/смерть у А. Платонова і Дж. Джойса/ О.В. Кеба //Наук. вісник Чернівецького торговельно-економічного ін-ту КНТЕУ. Гуманітарні науки: Філологія. – Чернівці : Зелена Буковина, 2004. – Вип. 2-3. – С. 92-98.
51. Романний жанр у першій половині XX ст.: константне і змінне/ О.В. Кеба //Наук. праці Кам'янець-Подільського держ. ун-ту. Філологічні науки : вип. 10. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2005. – Т. 1. – С. 111-117.
52. Эволюция художественной концепции Б. Пастернака в 1940-1950-е годы/ А.В. Кеба //Наук. праці Кам'янець-Подільського держ. ун-ту. Філологічні науки : вип. 12. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2006. – Т. 2. – С. 119-127.
53. Типология гротескных форм в европейской литературе 1920-1930-х гг./ А.В. Кеба //ВРЛ : межвуз. сб. науч. тр. – Симферополь : Крымский архив, 2006. – Вып. 12 (69).– С. 99-110.
54. “Чевенгур” А. Платонова и “Игра в бисер” Г. Гессе: к проблеме жанровой специфики/ А.В. Кеба //Наук. праці Кам'янець-Подільського держ. ун-ту.

Філологічні науки : вип. 15. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2007.
– Т. 2. – С. 3-7.

55. Нарратологические новации Андрея Платонова в контексте модернистской прозы первой половины XX века/ А.В. Кеба //Вісник Магілєўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А.А. Куляшова : Навуковы і метадычны часопіс. – 2007. – № 2-3 (27). – С. 111-115.
56. Своєрідність стилю Андрія Платонова у світлі художньо-філософського досвіду XX ст./ О.В. Кеба //Іноземна філологія : Укр. наук. зб. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – Вип. 118. – С. 88-99.
57. Міф про Вавилонську вежу в літературі XX ст.: варіанти трансформації/ О.В. Кеба //Біблія і культура : зб. наук. статей. – Чернівці : Рута, 2008. – Вип. 8-9. – С. 67-72.
58. Игра в поэтике Андрея Платонова и Джеймса Джойса (Типологический аспект)/ А.В. Кеба //Творчество Андрея Платонова: Исследования и материалы : кн. 4 / Отв.ред. Е.И. Колесникова; Институт русской литературы (Пушкинский Дом). – СПб. : Наука, 2008. – С. 39-47.
59. "Точка зрения" в контексте повествовательных стратегий А. Платонова/ А.В. Кеба //Біблія і культура : зб. наук. статей. – Чернівці : Рута, 2009. – Вип. 11. – С. 214-218.
60. Прецедентне ім'я як генератор художнього змісту в літературному тексті / О.В. Кеба // Біблія і Культура : Науково-теоретичний журнал. Випуск 12. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. – С.69-73.
61. Утопічне й антиутопічне в художній структурі роману XX століття / О.В. Кеба // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки. Вип. 1. – Кам'янець-Подільський : ПП Буйніцький, 2009. – С. 117-121.
62. "Свое" и "чужое" в ментальном пространстве литературного героя(на материале творчества А. Платонова) / А.В. Кеба // Вісник КПНУ. Серія Літературознавство. Вип.2. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-

Подільський національний університет імені Івана Огієнка, редакційно-видавничий відділ, 2011. – С. 41-52.

63. "Без истины жить стыдно": эпистемологическая составляющая художественной прозы Андрея Платонова / А.В. Кеба // Вісник К-ПНУ. Серія Філологічні науки. Випуск 2. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, редакційно-видавничий відділ, 2011. – С. 76-86.

64. Поетика Андрія Платонова і художня філософія модернізму / О.В. Кеба // Обрії наукового пошуку. Збірник на пошану професора Івана Мегели / За ред. М. Зимомрі. – Київ-Дрогобич: Видавець Карпенко В.М., 2011. – С.137-150.

65. «Чевенгур» А. Платонова: хронотоп как мировидение / А.В. Кеба // К «Оправданию филологии» или Вариации на тему общего дела : сб. науч. трудов / Редкол.: В.М. Калинин и др. – Донецк, 2011. – С. 126–140.

66. Художественный мир Андрея Платонова: Пространство и текст. Стаття першая. Пространство в тексте / А.В. Кеба // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2012. – Вип. 30. – С.133-136.

67. Художественный мир Андрея Платонова: Пространство и текст. Стаття вторая. Пространство текста / А.В. Кеба // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2012. – Вип. 31. – С. 231-236.

68. Простір у тексті vs простір тексту: до проблеми вивчення просторовості у художній літературі / О.В. Кеба // Біблія і культура : Науково-теоретичний журнал. Вип. 16. – Чернівці : ЧНУ імені Юрія Федьковича, 2012. – С. 6-16.

69. Метатекст, метароман и проблема отношения искусства к действительности в литературе XX века / А.В. Кеба // Поетика художніх форм у сучасному сприйнятті: Наук. зб. – Одеса Астропринт, 2012. – С. 6-16.

70. Андрей Платонов: творчество как поиск истины / А.В. Кеба // Благородний вимір наукового подвижництва: зб. наук. пр. / НАН України, Ін-т л-ри ім.

Т.Г. Шевченка; редкол.: М.Г. Жулинський (голова) [та ін.]. – К.: Наук. думка, 2012. – С. 151-159.

ІІІ. Про О.В. Кебу

1. Суровий А. Ф. О.В. Кеба // Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка в особах. Т.3. Кам'янець-Подільський, 2008.
2. Літературний текст у контексті культури: проблеми рецепції та інтерпретації (наукова школа): бібліографічний покажчик / [уклад.: І.М.Конет, П.Л.Шулик, Л.А.Онуфрієва, М.С.Карпович, В.В.Боденчук]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. – С. 17-27.
3. [б/а] Кеба Олександр Володимирович // Академія наук вищої освіти України. – К.: ТОВ "Брама-V", 2012. – С. 272.

Коваленко Леонід Антонович,
доктор історичних наук, професор, завідувач
кафедри загальної історії (1962-1984), визнаний
організатор науки, засновник і фундатор власної
наукової історичної школи
(1907–1985)

Народився Л.А. Коваленко 12 березня 1907 року в селі Ступична Черкаської області в учительській родині. Дуже рано залишився без батьків. Зростав та виховувався в батькового родича – селянина-бідняка. Трудову діяльність розпочав різноробом у сільському господарстві. Згодом працював робітником радгоспу, завідувачем сільського клубу, потім – кореспондентом районної газети. 1930 року навчання продовжив на робітфаці у Білій Церкві. 1931 року вступив у Київський державний університет, де 1936 року здобув кваліфікацію викладача історії.

Навчання в аспірантурі рідного університету перервала війна. Фронтовими дорогами Великої Вітчизняної війни Л.А. Коваленко пройшов майже тисячу днів – із червня 1941 року до важкого поранення в березні 1944 року. Лише після тривалого лікування зумів відновити навчання в аспірантурі. Наполеглива праця завершилася успішним захистом кандидатської дисертації на тему "Французька буржуазна революція кінця XVIII століття і Україна", в якій дослідник вперше в українській історіографії показав події вітчизняного минулого в органічній єдності з європейською історією, дослідив активізацію громадсько-політичного життя в Україні під впливом Французької революції.

Кандидат історичних наук Л.А. Коваленко став старшим науковим співробітником Інституту історії АН УРСР, одночасно займався і науково-педагогічною діяльністю, викладаючи нову історію в Київському педагогічному інституті. В 1947 року Л.А. Коваленко переїхав на роботу до Житомирського педагогічного інституту ім. І. Франка, де працював до 1956 року. Тут вже зрілий викладачі науковець очолив кафедру загальної історії, 1950 року здобув вчене звання доцента. Викладацьку, виховну та організаційно-управлінську діяльність Л.А. Коваленко вміло поєднував з активною науково-дослідною роботою. З самого початку в центрі його наукових досліджень житомирського періоду були історіографічні та історико-краєзнавчі аспекти. Найважливіші статті, написані упродовж 1947-1956 рр., опубліковані в найбільш авторитетних на той час журналах "Вопросы истории", "Вісник АН УРСР", "История УССР" і наукових записках Житомирського педінституту. Найбільш помітне місце серед них посіли велика стаття "Про приєднання Правобережної України" (1950 р.) та брошура "Житомир. Історичний нарис" (1951 р.).

Після закриття в Житомирі історичного факультету Л.А. Коваленко переїхав до Ужгорода і працював там з 1956 по 1961 рік доцентом кафедри загальної історії Ужгородського державного університету, викладав курс нової історії та спецкурс з історії міжнародних відносин.

У жовтні 1961 р. Леонід Антонович переїхав на роботу до Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту. На перших порах працював доцентом кафедри загальної історії, а з 1962 по 1984 рік – завідувачем кафедри загальної історії.

Як викладач всесвітньої історії, член вченої ради інституту, відзначався світлим розумом, високою ерудицією та інтелігентністю, великою працелюбністю, невичерпною енергією, безкорисливістю та любов'ю до людей. Був дружнім радником, умілим наставником молодих викладачів і майбутніх учителів, умів безпомилково виявляти талановитих викладачів, учителів й обдарованих студентів.

Авторитетний вчений і педагог схвалював усі цікаві починання, які лягали в основу якісної підготовки студентів до учительської праці, удосконалення кваліфікації вчителів, пошуку ефективних методів навчання. За його підтримки на історичному факультеті були створені шкільний кабінет історії і постійнодіюча виставка студентських саморобних об'ємних посібників, лабораторія педагогічних досліджень.

Кам'янець-Подільський період діяльності Коваленка Леоніда Антоновича був найбільш плідним з точки зору науково-дослідної роботи, підготовки науково-педагогічних і учительських кадрів, виведення очолюваної ним кафедри загальної історії у число кращих в інституті та Україні. 1965 року його цілеспрямована багаторічна праця завершилася успішним захистом у Київському університеті імені Т. Шевченка докторської дисертації на тему "Демократичні течії в історіографії України XIX ст.", в якій учений на великомуфактичному матеріалі розкрив розвиток історичної думки в Україні в XIX ст. 1966 року Л.А. Коваленку присвоєно вчене звання професора.

Спрямованість науково-дослідної роботи Л.А. Коваленка впродовж усього періоду його науково-педагогічної діяльності обумовлювалися трьома основними чинниками: по-перше, характером педагогічної діяльності; по-друге, завданнями, які покладалися на нього, як вченого; по-третє, кодом зацікавлень проблемами історіографії України XIX ст. Як професор, Л.А. Коваленко

викладав провідні навчальні курси всесвітньої історії. Тому систематично працював над історичною проблематикою на стику нової історії країн Європи і Америки та історії України. Творчий доробок вченого-педагога склав понад 100 наукових і навчально-методичних праць. До найбільш вагомих із них належать його монографії "Велика французька буржуазна революція і громадсько-політичні рухи на Україні в кінці XVIII ст." (К., 1973), "Історіографія історії Української РСР від найдавніших часів до Великої Жовтневої соціалістичної революції" (К., 1983), трьохтомне фундаментальне видання "Очерки истории исторической науки в СССР", підготовлене і опубліковане у співавторстві в 1955-1963 роках, "Очерки новой и новейшей истории Венгрии" (М., 1963), друга частина "Хрестоматії з нової історії" (К., 1972).

Пріоритетним напрямком наукових досліджень професора Л.А. Коваленка, якими він займався понад 35 років, були проблеми історіографії України XIX століття. Леонідом Антоновичем підготовлена до друку значна кількість навчальних посібників, методичних розробок і статей навчально-методичного характеру. Серед них – "Конспект лекцій з української історіографії XIX ст." (Кам'янець-Подільський, 1964), "М.В.Гоголь –історик України: навч. посіб." (Кам'янець-Подільський, 1965) та "Історіографія історії Української РСР від найдавніших часів до Великої Жовтневої революції: навч. посіб." (К., 1983), "Хрестоматія з нової історії. Частина друга" (К., 1972), курс лекцій про соціально-економічний розвиток країн Європи та Америки з 1789 по 1870 р.

Серед наукових інтересів Л.А. Коваленка – історичне краєзнавство Волині і Поділля. Перші кроки в краєзнавчих дослідженнях Леонід Антонович розпочав ще працюючи доцентом, завідувачем кафедрою історичного факультету Житомирського педагогічного інституту (кінець 40-х – середина 50-х рр.). Справжньою віхою в краєзнавчих дослідженнях і взагалі в українській історичній науці стала його велика стаття "Про приєднання Правобережної України", опублікована 1950 року в першому томі "Наукових записок Житомирського педагогічного інституту", публікація книги "Ізяслав. Історичний

нарис" (1966) та нарисів "Ізяслав", "Білогородка", "Кам'янець-Подільський" в томі "Хмельницька область" двадцятишеститомної "Історії міст і сіл Української РСР" (1971).

Наукові інтереси Л.А. Коваленка у вивченні історії краю були різноманітними. Його цікавили проблеми історіографії Поділля, погляди І.Я. Франка на історію Поділля, суспільно-політичні рухи на Поділлі і Волині в зв'язку з Великою французькою буржуазною революцією, історія багатьох міст і сіл Хмельниччини.

З ім'ям професора Л.А. Коваленка пов'язані також заснування і діяльність відомої в Україні та за її межами наукової школи, в якій пройшла підготовку і загартування низка вчених-істориків. Її зародження можна віднести до 1968 року, коли історичний факультет виділився в самостійний підрозділ інституту і 1969 року було створено на базі кафедри історії кафедри загальної історії та історії СРСР і УРСР.

Визначальною рисою історичної школи стала система організації наукової роботи викладачів і пошуково-дослідницької діяльності студентів. Вже на перших порах визначився діапазон наукових проблем, якими зайнялись однодумці і послідовники Л.А. Коваленка. Основні зусилля науково-педагогічних працівників були зосереджені на вивченні вітчизняного минулого. Інша група зайнялась розробкою історіографічних питань. Кілька викладачів стали досліджувати проблеми славістики. Водночас майже всі члени колективу працювали над історико-краєзнавчими аспектами. Ця ж проблематика лягла в основу роботи студентських наукових гуртків і проблемних груп, написання дипломних робіт. Провідними ланками наукової діяльності передусім були засідання кафедр, ради факультету, теоретичних і методичних семінарів. Стало правилом обговорення рукописів тез доповідей і повідомлень на наукові конференції, семінари та симпозіуми, статей у наукові збірники і фахові журнали, монографічних і дисертаційних праць, навчально-методичної літератури. Заздалегідь із текстами рукописів знайомилися всі бажаючі. Суттєвим фактором успішного функціонування школи було і є створення

сприятливих умов наукової праці. Практично задовольнялась кожна пропозиція щодо відряджень для роботи в архівах, наукових бібліотеках не лише у містах країни, а й за рубежом. Підвищення кваліфікації викладачі факультету проходили переважно в столичних ВНЗ і наукових установах.

Результатом майже 30-літнього функціонування наукової школи професора Л.А. Коваленка став захист 5 докторських і близько 50 кандидатських дисертацій, підготовка понад 600 різноманітних наукових і навчально-методичних праць, в тому числі 28 монографій, 15 підручників і навчальних посібників, 325 статей.

22 червня 1985 року після важкої хвороби Леонід Антонович Коваленко помер. Похований на центральній алеї нового цвинтаря в м. Кам'янці-Подільському.

Відомий учений стояв біля витоків історичної школи інституту та особисто керував нею впродовж 17 років. Історична школа Леоніда Антоновича і сьогодні є авторитетною серед вчених та науковців, які наполегливо працюють над збагаченням його ідей, розвивають започатковані ним напрями.

Наукові праці Л. А. Коваленка

I. Окремі видання

1. Житомир : історичний нарис / Л.А. Коваленко. – Житомир, 1951. – 46 с.
2. Історія міжнародних відносин нового часу : метод. вказівки до курсу на вибір для заочного відділу / Л.А. Коваленко. – Ужгород : Ужгород. держ. ун-т, 1957. – 24 с.
3. Методические указания к курсу «История Венгрии» для студентов-заочников исторического факультета / Л. Коваленко, Я. Штернберг. – Ужгород, 1959. – 53 с.
4. Ізяслав : історичний нарис / Л.А. Коваленко. – Львів : Вид-во «Каменярь», 1966. – 27 с.
5. Методичні вказівки до вивчення тем "Міжнародні відносини нового часу" / Л.А. Коваленко, В.В. Зайцев. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. педінститут, 1971. – 44 с.

6. Хрестоматія з нової історії : навч. посіб. / Л.А. Коваленко. – К. : Рад. школа, 1972. – Ч. 2. – 176 с.
7. Велика французька буржуазна революція і громадсько-політичні рухи на Україні в кінці XVIII ст. : [монографія] / Л.А. Коваленко. – К. : Вид-во КДУ, 1973. – 168 с.
8. Методические указания для студентов исторического факультета по изучению тем историографии новой и новейшей истории / Л.А. Коваленко. – Каменец-Подольский : Каменец-Подол. гос. пединститут им. В.П. Затонского, 1976. – 45 с.
9. Методичні вказівки до вивчення тем "Міжнародні відносини нового часу" / Л.А. Коваленко, М.Г. Кукурудзяк. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. пединститут, 1978. – 32 с.
10. Історіографія історії Української РСР від найдавніших часів до Великої Жовтневої соціалістичної революції : [навч. посіб. для студ. іст. ф-тів пединститутів] / Л.А. Коваленко. – К. : Вища школа, 1983. – 118 с.
11. Методичні рекомендації до вивчення історіографії історії УРСР на історичних факультетах пединститутів / Л.А. Коваленко, Г.В. Стрельський. – К. : Міносвіти УРСР, 1983. – 31 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

12. О влиянии Французской буржуазной революции на Украину / Л.А. Коваленко // Вопросы истории. – 1947. – № 2. – С. 80-87.
13. УССР в период перехода на мирную работу по восстановлению народного хозяйства 1921–1925 гг. / Л.А. Коваленко // История Украины. – К., 1949. – Т. 2. – С. 153-170.
14. Історичні погляди О.М. Радіщева / Л.А. Коваленко // Вісник АН УРСР. – К., 1949. – № 9. – С. 57-67.
15. Про приєднання Правобережної України до Росії / Л.А. Коваленко // Наукові записки Житомирського пединституту. – Житомир, 1950. – Т. 1. – С. 41-68.
16. Исторические взгляды революционера демократа Т.Г. Шевченка / Л.А. Коваленко // Вопросы истории. – 1951. – № 1. – С. 26-44.

- 17.Історичні погляди революціонера-демократа Т.Г. Шевченка / Л.А. Коваленко //Вісник АН УРСР. – К., 1951. – № 1. – С. 15-25.
- 18.Події визвольної війни українського народу і боротьба за возз'єднання України на Східній Волині / Л.А. Коваленко // Наукові записки Житомирського педінституту. – Житомир, 1955. – Т. 2. – С. 16-33.
- 19.Историография Украины / Л.А. Коваленко // Очерки истории исторической науки в СССР / под ред. М.Н. Тихомирова (гл. ред.), М.А. Алпатова, А.Л. Сидорова. – М., 1955. – Т. 1. – С. 599-611.
- 20.До біографії польського революціонера Ярослава Домбровського / Л.А. Коваленко // Наукові записки Інституту історії АН УРСР: Історичні зв'язки слов'янських народів. – К., 1956. – С. 282-285.
- 21.Історичні погляди Івана Франка / Л.А. Коваленко // Наукові записки Інституту історії АН УРСР : І.Я. Франко як історик. – К., 1956. – Т. 8. – С. 3-33.
- 22.О контурных исторических картах / Л.А. Коваленко, А. Тичина // Преподавание истории в школе. – 1956. – № 8. – С. 116-117.
- 23.Вивчення проблем історії Угорщини в Ужгородському університеті / Л.А. Коваленко // Укр. іст. журн. – 1957. – № 2. – С. 160-161.
- 24.Іван Франко про історію феодально-кріпосницької епохи на Україні / Л.А. Коваленко // Наукові записки Ужгородського державного університету. – Ужгород, 1957. – Т. 25. – С. 75-95.
- 25.Об изучении истории социалистических стран Европы в вузах / Л.А. Коваленко, І. Грінчак, Г. Марченко // Вопросы истории. – 1958. – № 8. – С. 221-222.
- 26.Разработка истории Венгрии в Ужгородском университете / Л.А. Коваленко // Вопросы истории. – 1958. – № 8. – С. 216-218.
- 27.До питання про історичні погляди О.М. Лазаревського / Л.А. Коваленко // Укр. іст. журн. – 1958. – № 4. – С. 98-107.
- 28.Історичні погляди С. Подолинського / Л.А. Коваленко // Доповіді і повідомлення Ужгородського державного університету. Серія історична. –

Ужгород, 1958. – № 2. – С. 55-58.

29. Французская буржуазная революция конца XVIII ст. и общественно-политическая мысль на Украине / Л.А. Коваленко // Межвузовская конференция по истории якобинской диктатуры, 20-22 июня 1958 г. : тез. докл. – Одесса, 1958. – С. 57-59.
30. Вплив Паризької комуни на робітничий рух в Угорщині / Л.А. Коваленко // Наукові записки Ужгородського державного університету. – Ужгород, 1959. – Т.38. – С. 121-129.
31. Народницька течія в українській історіографії / Л.А. Коваленко // Тези доповідей та повідомлень. Серія історична / Ужгород. держ. ун-т. – Ужгород, 1959. – № 3. – С. 55-59.
32. Историография Украины / Л.А. Коваленко // Очерки исторической науки в СССР / под ред. М.В. Нечкиной (гл. ред.), М.Н. Тихомирова, С.М. Дубровского и др. – М., 1960. – Т. 2. – С. 693-715.
33. Внесок декабристів в розробку історії українського народу / Л.А. Коваленко // Тези доповідей викладачів на звітній сесії про наукову роботу за 1961 р. / Кам'янець-Поділ. держ. педінститут. – Кам'янець-Подільський, 1961. – С. 10-12.
34. Французька буржуазна революція і суспільно-політична думка на Україні / Л.А. Коваленко // Из истории якобинской диктатуры : труды межвуз. конф. по ист. якобинской диктатуры / Одес. гос. ун-т им. И.И. Мечникова ; редкол.: В.С. Алексеев-Попов, А.Я. Гансов, К.Д. Петряев. – Одесса, 1962 – С. 155-196.
35. Питання історії України у праці М.Н. Покровського "Русская история с древнейших времен" / Л.А. Коваленко // Наукові записки Кам'янець-Подільського державного педінституту. – Кам'янець-Подільський, 1962. – Т. 12. – С. 55-62.
36. Кризис феодально-крепостнической системы. Развитие капитализма и подъем национально-освободительной борьбы (1790-1847 гг.) / Л.А. Коваленко //

- Очерки новой и новейшей истории Венгрии. – М., 1963. – С. 62-93.
37. Революция 1848-1849 гг. / Л.А. Коваленко // Там само. – С. 94-115.
38. Историография Украины / Л.А. Коваленко // Очерки исторической науки в СССР / под ред. М.В. Нечкиной (гл. ред.), М.А. Алпатова, Б.Г. Вебера и др. – М., 1963. – Т. 3. – С. 693-714.
39. Хмельницьке історико-краєзнавче товариство / Л.А. Коваленко, І.С. Винокур // Укр. іст. журн. – 1964. – № 3. – С. 154.
40. 175-років Французької революції / Л.А. Коваленко // Укр. іст. журн. – 1964. – № 4. – С. 130-131.
41. До історіографії яacobинського руху в Угорщині / Л.А. Коваленко // Питання нової і новітньої історії : міжвідомчий наук. зб. – К., 1965. – Вип. 1. – С. 150-156.
42. Іоахім Лелевель про історію України / Л.А. Коваленко // Тези доповідей викладачів на звітній науковій сесії за 1964 рік (серпень 1965 р.) / Кам'янець-Поділ. держ. пед. ін-т. – Кам'янець-Подільський, 1965. – С. 44-46.
43. З історіографії Поділля / Л.А. Коваленко // Тези доповідей Подільської історико-краєзнавчої конференції, жовт. 1965 р. / відп. ред. Л.А. Коваленко. – Хмельницький, 1965. – С. 52-53.
44. Подільська історико-краєзнавча конференція / Л.А. Коваленко, І.С. Винокур // Укр. іст. журн. – 1965. – № 11. – С. 155-156.
45. З досвіду програмування навчального матеріалу з історії / Л.А. Коваленко // Укр. іст. журн. – 1965. – № 2. – С. 79-87.
46. Жан-Жак Руссо і суспільно-політична думка на Україні / Л.А. Коваленко // Питання нової і новітньої історії. – К. : Вид-во КДУ, 1966. – Вип. 3. – С. 132-144.
47. І.Я. Франко – історик-славіст / Л.А. Коваленко // Укр. іст. журн. – 1966. – № 8. – С. 53-61.
48. Використання програмованих матеріалів на уроці історії / Л.А. Коваленко // Тези доповідей на звітній науковій сесії кафедр інституту за 1965 р., верес. 1966 р. / Кам'янець-Поділ. держ. пед. ін-т. – Кам'янець-Подільський, 1966. –

С. 35-36.

49. Жан-Жак Руссо і Україна (до 225-річчя з дня народження) / Л.А. Коваленко // Укр. іст. журн. – 1967. – № 5. – С. 135-136.
50. Конференція по проблемі "Боротьба за владу Рад на Поділлі" / Л.А. Коваленко // Укр. іст. журн. – 1967. – № 3. – С. 154.
51. Друга Подільська історико-краєзнавча конференція / Л.А. Коваленко, І.С. Винокур // Укр. іст. журн. – 1967. – № 7. – С. 155-156.
52. Історичні погляди С.А. Подолинського / Л.А. Коваленко // Історіографічні дослідження в Українській РСР / АН УРСР. – К., 1968. – Вип. 1. – С. 158-170.
53. Поділля у повстанні 1768 року / Л.А. Коваленко, О.М. Наумець // Матеріали другої Подільської історико-краєзнавчої конференції / відп. ред. Л.А. Коваленко. – Львів, 1968. – С. 7-9.
54. П.О. Куліш як історик / Л.А. Коваленко // Укр. іст. журн. – 1969. – № 8. – С. 68-71.
55. В Каменец-Подольском пединституте / Л.А. Коваленко // Советское славяноведение. – 1969. – № 1. – С. 126.
56. Антонович Володимир Боніфатійович / Л.А. Коваленко // Радянська енциклопедія історії України. – К., 1969. – Т. 1. – С. 65.
57. Ворцель Станіслав / Л.А. Коваленко // Радянська енциклопедія історії України. – К., 1969. – Т. 1. – С. 361.
58. Третя історико-краєзнавча Подільська конференція / Л.А. Коваленко // Укр. іст. журн. – 1969. – № 8. – С. 155-156.
59. Карпов Геннадій Федорович / Л.А. Коваленко // Радянська енциклопедія історії України. – К., 1970. – Т. 2. – С. 316.
60. Куліш Пантелеймон Олександрович / Л.А. Коваленко // Радянська енциклопедія історії України. – К., 1970. – Т. 2. – С. 529.
61. І.Я. Франко про історію Поділля / Л.А. Коваленко // Матеріали третьої Подільської історико-краєзнавчої конференції / відп. ред. Л.А. Коваленко. – Львів, 1970. – С. 58-61.

62. Четверта Подільська історико-краєзнавча конференція / Л.А. Коваленко, І.С. Винокур // Укр. іст. журн. – 1971. – № 10. – С. 154-156.
63. Ізяслав / Л.А. Коваленко // Історія міст і сіл Української РСР. Хмельницька область. – К., 1971. – С. 263-274.
64. Білогородка / Л.А. Коваленко, А.І. Мамалига // Там само. – С. 274-284.
65. Кам'янець-Подільський / Л.А. Коваленко, М.Ф. Александра, І.С. Винокур [та ін.] // Там само. – С. 297-323.
66. Питання історії зарубіжних слов'ян в українській історіографії першої половини ХІХ ст. / Л.А. Коваленко // Історіографічні дослідження. – К., 1973. – Вип. 6. – С. 116-127.
67. Про історичні погляди Т.Г. Шевченка / Л.А. Коваленко // Шевченківський словник. – К., 1975. – Т.1. – С. 262-263.
68. Історичні погляди В.Б. Антоновича / Л.А. Коваленко // Українська радянська енциклопедія. – К., 1978, – Т. 1. – С. 213.
69. П'ята Подільська історико-краєзнавча конференція / Л.А. Коваленко, І.С. Винокур // Укр. іст. журн. – 1979. – № 12. – С. 148.
70. Кам'янецький повіт 1795-1861 рр. / Л.А. Коваленко, А.І. Стецюк // Тези доповідей п'ятої Подільської історико-краєзнавчої конференції. – Кам'янець-Подільський, 1980. – С. 81-83.
71. Кам'янець-Подільський 1672 р. / Л.А. Коваленко, С.В. Трубчанінов // Тези доповідей шостої Поділ. іст.-краєзн. конф., присвяченої 40-річчю Перемоги радянського народу у Великій Вітчизняній війні (секція історії дожовтневого періоду). – Кам'янець-Подільський, 1985. – С. 64-65.

ІІІ. Про Л.А. Коваленка

1. Коваленко Леонид Антонович // Историки-слависты СССР : биобиблиогр. справ. – Харьков, 1969. – С. 36.
2. Коваленко Леонід Антонович // Радянська енциклопедія історії України. – К., 1970. – Т. 2. – С. 402-403.

3. Філінюк А.Г. Коваленко Леонід Антонович / А.Г. Філінюк // Кам'янець-Подільський державний університет в особах. – Кам'янець-Подільський, 2003. – Т. 1. – С. 168-184.
4. Academia на пошану професора Леоніда Антоновича Коваленка (до 90-річчя від дня народження). – Кам'янець-Подільський, 1997. – Ч. 1: Історичні дослідження. – 208 с.; Ч. 2: Гуманітарно- суспільні дослідження. – 216 с.
5. Брега Г.С. Коваленко Леонід Антонович / Г.С. Брега, П.М. Бондарчук // Енциклопедія історії України. – К., 2007. – Т. 4. – С. 381.
6. Копилов С.А. Леонід Антонович Коваленко: вчений, педагог, особистість / С.А. Копилов, В.С. Степанков. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2008. – 192 с.: іл.

Конет Іван Михайлович,
доктор фізико-математичних наук, професор,
завідувач кафедри алгебри і математичного
аналізу

Народився 16 вересня 1951 року в с. Лисівці Заліщицького району Тернопільської області. 1968 року закінчив із срібною медаллю Товстенську середню школу і вступив на математичний факультет Чернівецького державного (нині національного) університету ім. Ю. Федьковича.

Студентом п'ятого курсу чотири місяці проходив стажування у відділі "Математичні методи у квантовій теорії поля" Інституту теоретичної фізики АН УРСР (завідувач відділу – академік АН УРСР, доктор фізико-математичних наук, професор О.С. Парасюк).

Курсові і дипломну роботу виконав під керівництвом М.П. Ленюка. Пізніше в співавторстві з Михайлом Павловичем побачили світ перші публікації І.М. Конета, присвячені крайовим задачам математичної фізики.

Професор М.П. Ленюк фактично був неофіційним консультантом Івана Михайловича при написанні ним докторської дисертації. Їх творча співпраця продовжується донині.

1973 року І.М. Конет закінчив університет з відзнакою й упродовж 2,5 років працював учителем фізики і математики Баришської середньої школи Буцацького району Тернопільської області.

У 1976 році наказом Міністерства народної освіти України призначений на посаду асистента кафедри математики Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту імені В.П. Затонського.

У вересні 1979 року вступив до заочної аспірантури при Київському державному педагогічному інституті ім. О.М. Горького. На денну форму навчання переведений в січні 1980 року. В аспірантурі навчався під керівництвом видатного українського математика і педагога, дійсного члена АПН СРСР, доктора фізико-математичних наук, професора М.І. Шкіля – ректора інституту. Аспірантуру закінчив у грудні 1982 року і достроково підготував до захисту дисертацію зі спеціальності 01.01.02 – диференціальні рівняння та математична фізика. Кандидатську дисертацію "Крайові задачі, що описуються системами лінійних диференціальних рівнянь другого порядку з малим параметром при похідній" успішно захистив 23 червня 1983 року на засіданні спеціалізованої вченої ради в Інституті математики АН УРСР (голова ради – академік АН СРСР Ю.О. Митропольський).

1 січня 1983 року Іван Михайлович повернувся до Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту, працював на посадах асистента, старшого викладача (1984), доцента (1986), професора (1998) кафедри геометрії і методики викладання математики (нині – кафедра диференціальних рівнянь). 24 листопада 2011 року вченою радою Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка обраний на посаду завідувача кафедри алгебри і математичного аналізу.

Для студентів фізико-математичного факультету І.М. Конетом розроблено і прочитано в різні роки нормативні курси "Математична логіка і

теорія алгоритмів", "Диференціальна геометрія та елементи топології", "Теорія ймовірностей і математична статистика", "Математична фізика", "Алгебра і геометрія", "Лінійна алгебра", "Елементарна математика", спеціальні курси "Диференціальні рівняння математичної фізики", "Геометрія трикутника", для магістрантів – нормативні курси "Основи наукових досліджень", "Актуальні задачі математичної фізики", "Сучасні проблеми прикладної математики" та спеціальний курс "Інтегральні перетворення та їх застосування".

І.М. Конет викладав спеціальні та нормативні курси у фізико-математичних класах ліцеїв міста Кам'янця-Подільського. Його учні були переможцями міських, обласних та призерами національних і Соросівських олімпіад з математики. З 1983 року Іван Михайлович – член журі обласних олімпіад юних математиків, всеукраїнських математичних олімпіад студентів вищих навчальних закладів. З 1996 року – член журі національної олімпіади юних математиків, з 2007 року – член журі всеукраїнського турніру юних математиків, з 2009 року – голова журі відділення "Математика" всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з математичних наук, голова журі Хмельницького обласного відділення "Математика" МАН України.

Упродовж багатьох років І.М. Конет читає лекції зі спеціальних курсів "Комбінаторика, ймовірність, статистика" та "Олімпіадні задачі математики" на факультеті підвищення кваліфікації вчителів при Хмельницькому обласному інституті післядипломної педагогічної освіти.

З 1997 року І.М. Конет активно працює над темою "Інтегральні перетворення в задачах теорії диференціальних рівнянь з частинними похідними". Результати досліджень опубліковані в багатьох статтях у фахових журналах і збірниках наукових праць та підсумовані в 10 монографіях.

24 листопада 2008 року на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.001.37 у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (голова ради – академік НАН України М.О. Перестюк) захистив дисертацію "Інтегральні зображення розв'язків крайових і мішаних задач для диференціальних рівнянь з частинними похідними в кусково-однорідних

середовищах" на здобуття наукового ступеня доктора фізико-математичних наук зі спеціальності 01.01.02 – диференціальні рівняння. Рішенням президії Вищої атестаційної комісії України від 28 квітня 2009 року Конету Івану Михайловичу присуджено науковий ступінь доктора фізико-математичних наук зі спеціальності “диференціальні рівняння”

9 листопада 2010 року рішенням Атестаційної колегії МОН України І.М. Конету присвоєно вчене звання професора кафедри диференціальних рівнянь і прикладної математики.

Був членом спеціалізованої вченої ради К 76.051.02 із захисту кандидатських дисертацій при Чернівецькому національному університеті ім. Ю. Федьковича. Під його керівництвом захищена одна і виконуються три кандидатські дисертації. Виступав офіційним опонентом на захисті 5 кандидатських дисертацій.

У 2006-2007 рр. – експерт Міністерства освіти і науки України при проведенні Всеукраїнського конкурсу підручників з математики для загальноосвітньої школи.

Професор І.М. Конет керував виконанням держбюджетної теми "Напружений стан тонких пластин", працював над держбюджетними темами "Аналітичні та якісні методи дослідження крайових задач для диференціальних і різницевих рівнянь" (керівник – професор Ю.В. Теплінський), "Інноваційні технології формування фахівця в умовах особистісно орієнтованого навчання та ступеневої освіти" (керівник – професор П.С. Атаманчук), "Управління процесами формування фахових компетентностей майбутніх учителів фізико-технологічного профілю в умовах євроінтеграції". Зараз працює над виконанням держбюджетної теми «Інноваційні технології управління якістю підготовки майбутніх учителів фізико-технологічного профілю» (керівник – професор П.С. Атаманчук).

З 1 вересня 2002 року до 1 вересня 2007 року Іван Михайлович працював заступником декана фізико-математичного факультету з наукової роботи. За його редакцією опубліковано 8 збірників наукових праць викладачів та 4

збірники матеріалів наукових досліджень студентів і магістрантів факультету. І.М. Конет є членом редколегій в 10 збірниках наукових праць. За час роботи в університеті підготував та опублікував понад 450 наукових та навчально-методичних праць.

Під керівництвом І.М. Конета виконано і захищено 60 дипломних та 40 магістерських робіт, опубліковано понад 60 студентських наукових публікацій. На Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з математичних наук нагороджені дипломами його студенти Галина Пономаренко (диплом II ступеня, 2009), Володимир Сидорук (диплом I ступеня, 2010), Олександр Толубець (диплом I ступеня, 2011).

Іван Михайлович – переможець обласних конкурсів науково-дослідних робіт у номінації "Фундаментальні НДР" за 2005, 2006, 2007, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 роки; конкурсів "Викладач року" Кам'янець-Подільського університету 2004, 2007, 2009 та 2011 років. Портрет І.М. Конета занесено на Дошку пошани "Працею звеличені" Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

3 травня 2008 року І.М. Конет – позаштатний співробітник престижного математичного журналу "Mathematical Reviews", який видається в США (штат Вірджинія), реферує статті математиків різних країн світу, опубліковані в рейтингових математичних виданнях.

З 1 вересня 2007 року до 1 вересня 2012 року очолював науково-дослідний сектор університету, з колективом якого підготував до друку і опублікував 13 біобібліографічних покажчиків серії «Наукові школи університету», 25 томів збірника «Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка» за матеріалами звітних наукових конференцій викладачів, аспірантів і докторантів, 5 збірників наукових праць студентів і магістрантів університету, 3 збірники наукових праць молодих вчених університету.

За успіхи і творчі досягнення в навчальній, методичній, виховній та науковій роботі І.М. Конет нагороджений знаками Міністерства освіти і науки

України "Відмінник освіти України" (1998), "За наукові досягнення" (2009), Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України (2001), Грамотою Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (2010), Почесними грамотами Хмельницької обласної державної адміністрації та Хмельницької обласної ради, Почесними грамотами Кам'янець-Подільської міської ради, грамотами, грошовими преміями та цінними подарунками ректорату університету, знаками "За вагомий внесок в розвиток освіти та науки у Кам'янець-Подільському державному університеті", "Ветеран праці Кам'янець-Подільського національного університету".

15 грудня 2012 року загальними зборами обраний дійсним членом (академіком) Академії наук вищої школи України (АН ВШУ).

З 18 лютого 2013 року член Національної спілки краєзнавців України (НСКУ).

Наукові праці І.М. Конета

І. Окремі видання

Монографії

1. Напружений стан тонких пластин / І.М. Конет, М.П. Ленюк. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. пед. ін-т, 1997. – 136 с.
2. Стаціонарні та нестаціонарні температурні поля в ортотропних сферичних областях / І.М. Конет. – К. : Ін-т математики НАН України, 1998. – 209 с.
3. Стаціонарні та нестаціонарні задачі теплопровідності для багат шарових ортотропних клиновидних циліндрично-кругових областей / І.М. Конет, М.П. Ленюк. – Чернівці : Рута, 2000. – 136 с.
4. Стаціонарні та нестаціонарні температурні поля в циліндрично-кругових областях / І.М. Конет, М.П. Ленюк. – Чернівці : Прут, 2001. – 312 с.
5. Інтегральні перетворення типу Мелера-Фока / І.М. Конет, М.П. Ленюк. – Чернівці : Прут, 2002. – 248 с.
6. Температурні поля в кусково-однорідних циліндричних областях / І.М. Конет, М.П. Ленюк. – Чернівці : Прут, 2004. – 276 с.

7. Інтегральні перетворення та диференціальні рівняння з узагальненим оператором Лежандра / І.М. Конет. – Кам'янець-Подільський : Абетка-Світ, 2007. – 136 с.
8. Стаціонарні задачі теплопровідності в кусково-однорідних просторових середовищах / А.П. Громик, І.М. Конет. – Кам'янець-Подільський : Абетка-Світ, 2008. – 120 с.
9. Нестационарні задачі теплопровідності в кусково-однорідних просторових середовищах / А.П. Громик, І.М. Конет. – Кам'янець-Подільський : Абетка-Світ, 2009. – 120 с.
10. Температурні поля в кусково-однорідних просторових середовищах / А.П. Громик, І.М. Конет, М.П. Ленюк. – Кам'янець-Подільський : Абетка-Світ, 2011. – 200 с.

Посібники для вищих навчальних закладів

11. Теорія ймовірностей : навч. посіб. / І.М. Конет. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. пед. ін-т, 1994. – 85 с. – (Рекомендований Міністерством освіти України).
12. Елементи математичної статистики : навч. посіб. / І.М. Конет, А.І. Юрчик. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. пед. ін-т, 1996. – 92 с.
13. Елементи теорії ймовірностей : навч. посіб. / І.М. Конет, А.І. Юрчик. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 1999. – 120 с. – (Рекомендований Міністерством освіти України).
14. Теорія ймовірностей та математична статистика : навч. посіб. / І.М. Конет. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. пед. ун-т, 1999. – 214 с. – (Рекомендований Міністерством освіти України).
15. Вища математика : навч. посіб. / І.М. Конет, А.І. Мозолук. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2001. – 112 с.
16. Теорія ймовірностей та математична статистика в прикладах і задачах : навч. посіб. / І.М. Конет. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2001. – 220 с. – (Рекомендований Міністерством освіти і науки України).

- 17.Алгебра та геометрія : навч. посіб. / І.М. Конет, В.В. Мойко, В.А. Сорич ; за ред. І.М. Конета. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2003. – 452 с. – (Рекомендований Міністерством освіти і науки України).
- 18.Тригонометрія: теорія і практика : навч. посіб. / І.М. Конет. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2006. – 244 с. – (Рекомендований Міністерством освіти і науки України).
- 19.Прямі (n,m,k) в геометрії трикутника : навч. посіб. / І.М. Конет, В.В. Мойко. – Кам'янець-Подільський : Абетка-Світ, 2007. – 96 с.
- 20.Диференціальні рівняння математичної фізики : навч. посіб. / І.М. Конет. – Кам'янець-Подільський : Абетка-Світ, 2008. – 128 с.
- 21.Практикум з теорії ймовірностей : навч. посіб. / І.М. Конет, В.А. Недокіс. – Кам'янець-Подільський : Абетка-Світ, 2009. – 216 с.
- 22.Практикум з математичної статистики : навч. посіб. / І.М. Конет, В.А. Недокіс. – Кам'янець-Подільський : Абетка-Світ, 2010. – 212 с.
- 23.Практикум з теорії ймовірностей : навч. посіб. / І.М. Конет, В.А. Недокіс. – Кам'янець-Подільський : Абетка-Світ, 2011. – 296 с. – (Рекомендований Міністерством освіти і науки України).
- 24.Практикум з математичної статистики : навч. посіб. / І.М. Конет, В.А. Недокіс. – Кам'янець-Подільський : Абетка-Світ, 2011. – 252 с. – (Рекомендований Міністерством освіти і науки України).
- 25.Лекції з лінійної алгебри: навч. посіб. / І.М. Конет, В.А. Сорич; за ред. І.М. Конета. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2013. – 226 с.
- 26.Лекції з аналітичної геометрії: навч. посіб. / І.М. Конет, В.А. Сорич; за ред. І.М. Конета. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2013. – 200 с.

Посібники для загальноосвітніх навчальних закладів

- 27.Хмельницькі обласні олімпіади юних математиків : навч. посіб. / І.М. Конет, Г.В. Паньков, Ю.В. Теплінський. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 1998. – 207 с. – (Рекомендований Міністерством освіти України).

- 28.Обласні математичні олімпіади : навч. посіб. / І.М. Конет, Г.В. Паньков, В.М. Радченко, Ю.В. Теплінський. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2000. – 304 с. – (Рекомендований Міністерством освіти України).
- 29.Довідник з математики для учнів та абітурієнтів / І.М. Конет, Л.О. Сморжевський. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2001. – 236 с.
- 30.Математика в означеннях, формулах і задачах: для учнів та абітурієнтів : навч. посіб. / І.М. Конет, Л.О. Сморжевський. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2004. – 292 с.
- 31.Вступні випробування з математики до Кам'янець-Подільського державного університету : навч. посіб. / І.М. Конет. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2004. – 136 с.
- 32.Вступні випробування з математики до вищих навчальних закладів : навч. посіб. / І.М. Конет. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2005. – 160 с. (Рекомендований Міністерством освіти і науки України).
- 33.Математика. Довідник+тести. Для випускників та абітурієнтів / І.М. Конет, Л.О. Сморжевський. – Кам'янець-Подільський : Сисин О.В., 2007. – 308 с.
- 34.Вибрані питання шкільного курсу математики. На допомогу абітурієнту / І.М. Конет, Б.Я. Сиваківський, П.Б. Сиваківський ; за ред. І.М. Конета. – Кам'янець-Подільський : Сисин О.В., 2008. – 356 с.
- 35.Математика. Довідник+тести. Повний повторювальний курс, підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання : навч. посіб. / І.М. Конет, Л.О. Сморжевський. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2009. – 340 с.
- 36.Обласні олімпіади з математики : навч. посіб. / І.М. Конет, В.М. Радченко, Ю.В. Теплінський ; за ред. І.М. Конета. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2010. – 388 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

- 37.Собственные значения краевой задачи для системы линейных дифференциальных уравнений второго порядка с малым параметром при производной / Н.И. Шкиль, И.М. Конет // Доклады АН УССР, сер. А. – 1982. – № 5. – С. 28-31.

38. Формальные интегральные матрицы систем линейных дифференциальных уравнений второго порядка с малым параметром при производной / И.М. Конет // Доклады АН УССР, сер. А. – 1982. – № 10. – С. 20-23.
39. Асимптотические свойства формальных фундаментальных матриц систем линейных дифференциальных уравнений второго порядка, содержащих параметр / Н.И. Шкиль, И.М. Конет // Укр. мат. журн. – 1983. – Т. 35, № 1. – С. 124-130.
40. К вопросу о собственных значениях краевой задачи для системы линейных дифференциальных уравнений второго порядка с малым параметром при производной дробного ранга / Н.И. Шкиль, И.М. Конет // Укр. мат. журн. – 1983. – Т. 35, № 3. – С. 397-400.
41. Об асимптотическом представлении фундаментальных матриц дифференциальных систем второго порядка с параметром / И.М. Конет // Укр. мат. журн. – 1984. – Т. 36, № 3. – С. 381-384.
42. Асимптотические разложения интегральных матриц линейных систем дифференциальных уравнений второго порядка с малым параметром при производной / И.М. Конет // Доклады АН УССР, сер. А. – 1984. – № 6. – С. 11-14.
43. Основные задачи о распространении возмущений в вязкоупругой среде / М.П. Ленюк, И.М. Конет // Вестник Киевского университета. Математика и механика. – 1984. – Вып. 26. – С. 51-56.
44. Нестационарна задача теплопровідності для ортотропних парашутних тіл / І.М. Конет, М.П. Ленюк // Доповіді НАН України. – 1998. – № 12. – С. 19-24.
45. Нестационарна задача теплопровідності для багатошарових ортотропних парашутних просторів / І.М. Конет, М.П. Ленюк // Вісник Київського університету імені Тараса Шевченка. Сер.: Фізико-математичні науки. – 1998. – Вип. 2. – С. 53-62.

46. Стационарна задача теплопровідності для тонких циліндрично-ізотропних кругових пластин / А.П. Громик, І.М. Конет // Доповіді НАН України. – 1999. – № 9. – С. 50-54.
47. Нестационарна крайова задача теорії теплопровідності тонких циліндрично-ізотропних кругових пластин / А.П. Громик, І.М. Конет // Доповіді НАН України. – 1999. – № 10. – С. 16-20.
48. Стационарні температурні поля в багат шарових ортотропних клиновидних порожнистих парашутних тілах / І.М. Конет, М.П. Ленюк // Вісник Київського університету імені Тараса Шевченка. Сер.: Фізико-математичні науки. – 1999. – Вип. 2. – С. 101-114.
49. Математичне моделювання стаціонарних температурних полів у багат шарових напівобмежених циліндрично-кругових тілах / І.М. Конет // Труды Института прикладной математики и механики НАН Украины. – Донецк, 2001. – Т. 6. – С. 56-60.
50. Фундаментальні розв'язки задачі Коші для інваріантних $\Lambda_{(\mu)}$ – гіперболічних операторів на ріманових многовидах / І.М. Конет // Нелінійні коливання. – 2005. – Т. 8, № 2. – С. 224-233.
51. Фундаментальні розв'язки для інваріантних $\Lambda_{(\mu)}$ – еліптичних операторів на ріманових многовидах / І.М. Конет // Нелинейные граничные задачи : сб. науч. тр. / НАН Украины, Институт прикладной математики и механики. – Донецк, 2005. – Вып. 15. – С. 154-161.
52. Фундаментальні розв'язки задачі Коші для інваріантних $\Lambda_{(\mu)}$ -параболічних операторів на ріманових многовидах / І.М. Конет, М.П. Ленюк // Науковий вісник Чернівецького університету. Математика : зб. наук. пр. – Чернівці : Рута, 2006. – Вип. 288. – С. 61-73.
53. Узагальнене інтегральне перетворення типу Мелера-Фока на полярній осі з n точками спряження / І.М. Конет, М.П. Ленюк // Доповіді НАН України. – 2006. – № 9 – С. 22-27.

54. Узагальнене інтегральне перетворення типу Мелера-Фока на полярній осі $r \geq R_0 > 0$ з n точками спряження / І.М. Конет, М.П. Ленюк // Математичні студії. – 2006. – Т. 26, № 2. – С. 169-180.
55. Узагальнене гібридне інтегральне перетворення типу Мелера-Фока 1-го роду та його застосування / І.М. Конет // Укр. мат. журн. – 2007. – Т. 59, № 10. – С. 1376-1390.
56. Generalized hybrid integral Meller-Fok transform of the second type and its applications / I.M. Konet // Miskolc mathematical notes. – 2007. – Vol 8, № 1. – P. 43-60.
57. Інтегральні зображення розв'язків стаціонарних задач теплопровідності для обмежених багаточарових циліндричних тіл / І.М. Конет // Доповіді НАН України. – 2007. – № 3. – С. 14-20.
58. Інтегральні зображення розв'язків стаціонарних задач теплопровідності для двоскладових циліндричних просторів / І.М. Конет // Доповіді НАН України. – 2007. – № 4. – С. 17-22.
59. Інтегральні зображення розв'язків нестационарних задач теплопровідності для багаточарових циліндричних півпросторів / І.М. Конет // Доповіді НАН України. – 2007. – № 5. – С. 17-24.
60. Інтегральні зображення розв'язків стаціонарних задач теплопровідності для обмежених багаточарових циліндричних тіл з порожниною / І.М. Конет // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Математика. Механіка. – 2007. – Вип. 17-18. – С. 62-66.
61. Інтегральні зображення розв'язків нестационарних задач теплопровідності в напівобмежених багаточарових циліндричних областях / І.М. Конет // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 1. Фізико-математичні науки. – К. : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. – Вип. 8. – С. 117-138.
62. Інтегральні зображення розв'язків стаціонарних задач теплопровідності для обмежених багаточарових просторових областей / А.П. Громик, І.М. Конет

// Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Математика. Механіка. – 2008. – Вип. 19-20. – С. 65-72.

63. Інтегральні зображення розв'язків стаціонарних задач теплопровідності для обмежених кусково-однорідних просторових середовищ / А.П. Громик, І.М. Конет // Математичне та комп'ютерне моделювання. Сер.: Фізико-математичні науки : зб. наук. пр. / Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка; Ін-т кібернетики ім. В.М. Глушкова Національної академії наук України. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т, 2008. – Вип. 1. – С. 71-88.
64. Математичне моделювання нестационарних процесів теплопровідності в напівобмежених багат шарових просторових середовищах / А.П. Громик, І.М. Конет // Математичне та комп'ютерне моделювання. Сер. : Технічні науки : зб. наук. пр. / Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка; Ін-т кібернетики ім. В.М. Глушкова Національної академії наук України. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т, 2008. – Вип. 1. – С. 26-41.
65. Фундаментальний розв'язок для інваріантних еліптичних рівнянь з узагальненим оператором Лежандра на ріманових многовидах / І.М. Конет, М.П. Ленюк // Вісник національного університету "Львівська політехніка". Серія фізико-математичних наук. – Львів, 2009. – № 643. – С. 53-56.
66. Інтегральні зображення розв'язків нестационарних задач теплопровідності в обмежених кусково-однорідних просторових середовищах / А.П. Громик, І.М. Конет // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Математика. Механіка. – 2009. – Вип. 22. – С. 10-17.
67. Інтегральні зображення розв'язків стаціонарних задач теплопровідності в напівобмежених кусково-однорідних просторових середовищах / А.П. Громик, І.М. Конет // Математичне та комп'ютерне моделювання. Сер. : Фізико-математичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т кібернетики ім. В.М. Глушкова Національної академії наук України; Кам'янець-Поділ. нац.

ун-т ім. І. Огієнка. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2009. – Вип. 2. – С. 54-65.

68. Математичне моделювання стаціонарних процесів теплопровідності в напівобмежених кусково-однорідних просторових середовищах / І.М. Конет // Математичне та комп'ютерне моделювання. Сер. : Технічні науки : зб. наук. пр. / Ін-т кібернетики ім. В.М. Глушкова Національної академії наук України; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2009. – Вип. 2. – С. 68-80.
69. Інтегральні зображення розв'язків нестационарних задач теплопровідності в обмежених багаточастотних просторових середовищах / А.П. Громик, І.М. Конет // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Математика. Механіка. – 2010. – Вип. 23. – С. 4-11.
70. Гіперболічні крайові задачі в необмежених двоскладових циліндричних областях / І.М. Конет // Математичний вісник НТШ, 2010. – Т. 7. – С. 71-92.
71. Підсумовування функціональних рядів за власними елементами гібридного диференціального оператора Ейлера-Фур'є-(Конторовича-Лебєдєва) на полярній осі $r \geq R_0 > 0$ / І.М. Конет, М.П. Ленюк // Математичне та комп'ютерне моделювання. Сер. : Фізико-математичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т кібернетики ім. В.М. Глушкова Національної академії наук України; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2010. – Вип. 3. – С. 79-94.
72. Скінченні гібридні інтегральні перетворення типу (Конторовича-Лебєдєва)-Бесселя-Фур'є та їх застосування / І.М. Конет, М.П. Ленюк // Математичне та комп'ютерне моделювання. Сер. : Технічні науки : зб. наук. пр. / Ін-т кібернетики ім. В.М. Глушкова Національної академії наук України; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2010. – Вип. 3. – С. 103-118.
73. Гіперболічні крайові задачі в напівобмежених кусково-однорідних просторових областях / І.М. Конет // Математичне та комп'ютерне моделювання. Серія: Фізико-математичні науки: зб. наук. пр. / Ін-т

кібернетики ім. В.М. Глушкова НАН України, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2011. – Вип. 5. – С. 127-140.

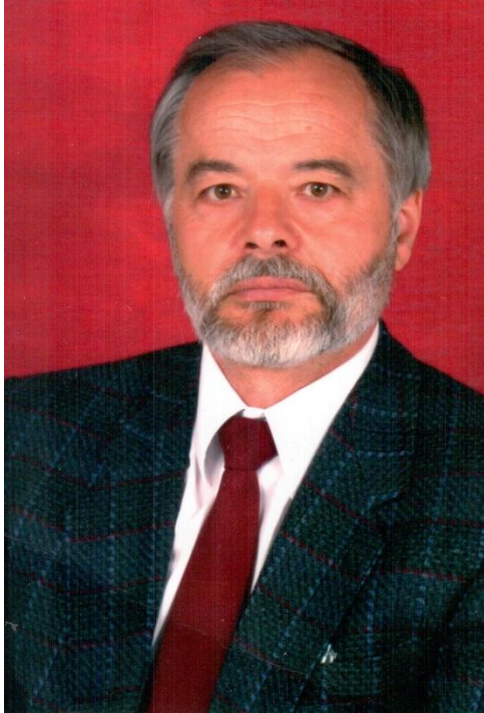
74. Гіперболічні крайові задачі в напівобмежених багаточарових просторових областях / І.М. Конет // Математичне та комп'ютерне моделювання. Серія: Фізико-математичні науки: зб. наук. пр. / Ін-т кібернетики ім. В.М. Глушкова НАН України, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2012. – Вип. 6. – С. 119-135.

75. Інтегральні зображення розв'язків початково-крайових задач теплопровідності в обмежених багаточарових просторових середовищах / А.П. Громик, І.М. Конет // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Математика. Механіка. – К., 2012. – Вип. 27. – С. 13-20.

ІІІ. Про І.М. Конета

1. Годич В.І. Конет Іван Михайлович // Кам'янець-Подільський державний університет в особах. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2005. – Т.2 – С. 247-253.
2. Конет Іван Михайлович (до 30-річчя науково-педагогічної діяльності) : біобібліогр. покажч. / [уклад.: Л.В. Огороднікова, О.В. Гавва, О.С. Толков; відп. ред. В.С. Прокопчук]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т, 2008. – 47 с.
3. Завальнюк О.М., Ленюк М.П., Прокопчук В.С. Іван Михайлович Конет (до 60-річчя від дня народження) // Крайові задачі для диференціальних рівнянь: зб. наук. пр. – Чернівці: Прут, 2011. – Вип. 20. – С. 381-418.
4. Завальнюк О.М., Прокопчук В.С. Людина творчої вдачі (І.М. Конет) // Освіта, наука і культура на Поділлі: зб. наук. пр. – Кам'янець-Подільський, Оіюм, 2011. – Т.17. – С. 284-299.

5. Завальнюк О.М., Прокопчук В.С. Іван Михайлович Конет (до 60-річчя від дня народження та 35-річчя науково-педагогічної праці): біобібліогр. нарис. – Кам'янець-Подільський: "Видавництво Абетка-Світ", 2011. – 160 с.: іл.

Кудрявцев Михайло Григорович,
доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри історії української
літератури та компаративістики

Народився 18 березня 1945 року на Вінниччині у сім'ї ветеранів Великої Вітчизняної війни, пізніше сільських учителів. 1965 р. вступив до Вінницького педінституту ім. М.Островського і в 1969 році закінчив Кам'янець-Подільський державний педагогічний інститут, куди змушений був перевестись у 1968 році через сімейні

обставини.

З серпня 1969 року по серпень 1973 року працював вихователем у гуртожитку Кам'янець-Подільського будівельно-монтажного тресту (для умовно звільнених з ув'язнення). З серпня 1973 р. по серпень 1987 р. – вчитель української мови та літератури Кам'янець-Подільської ЗОШ № 3.

З 31 серпня 1987 р. – викладач, старший викладач, доцент, професор кафедри української літератури, історії української літератури та компаративістики Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту, національного університету імені Івана Огієнка.

1991 р. захистив кандидатську дисертацію на тему “Концепція характеру і конфлікту в українській драматургії 1950-1960 рр.” під керівництвом академіка НАН України Дончика В.Г.

Звання доцента присвоєно в 1995 р.

1997 р. в спеціалізованій вченій раді Київського національного університету ім. Тараса Шевченка захистив докторську дисертацію на тему „Драма ідей в українській новітній літературі”. У 2001 р. присвоєно звання професора.

З лютого 2001 року очолює кафедру історії української літератури та компаративістики.

Є фахівцем з історії літератури, теорії літератури та компаративістики. Автор 8 наукових монографій, 4 навчальних посібників та 190 статей, кількох публіцистичних видань.

У колі його наукових інтересів - історія української літератури у її взаємозв'язках зі світовою літературою. Теорія літератури і компаративістика. Досліджує проблему типологічних зв'язків творчості Шевченка зі світовою класикою, драматургію Лесі Українки у контексті європейської літератури, типологічних зв'язків творчості Достоєвського і українських письменників (Франка, Винниченка), прози Олеса Гончара і Чингіза Айтматова, Юрія Бондарєва, В.Распутіна, В.Тендрякова тощо, поезії Бориса Олійника, Ліни Костенко і творчості російського поета Юрія Кузнецова, а також романтичної та містично-реалістичної прози Миколи Гоголя у національному та світовому контексті, творчості О.С.Пушкіна, В.Гюго, А.Чехова та їх рецепцій, ремінісценцій у вітчизняній літературі, антимілітаристичних дискурсів у світовій літературі (творчість О.Гончара, Ю.Бондарєва, В.Бикова, Б.Васильєва, Е.Хемінгуей тощо). Досліджує також проблеми теорії літератури, зокрема стилів, жанрів, напрямів.

Відомий в Україні як публіцист. Автор публіцистичного роману „Пам'ять” („Код Іуди”). Друкується у таких відомих виданнях: часописах „Слово і час”, „Дивослово”, „Українська мова та література”, „Українська література в загальноосвітній школі”, „Дніпро”, „Зарубіжна література в школах України”, газеті „Літературна Україна” та ін.

Забезпечує читання курсів „Теорія літератури”, „Компаративістика”, «Літературознавча імагологія», «Проблеми міфопоетики».

Член редакційних рад журналів «Зарубіжна література в школах України», «Культура народів Причорномор'я».

Член спеціалізованої вченої ради Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Підготував 8 кандидатів наук.

Нагороджений Грамотами МОН України(1995, 2005). Відмінник освіти України(1998).

Наукові праці М.Г. Кудрявцева

I. Окремі видання

1. Дилогія О.Гончара “Людина і зброя”, “Циклон”. Силаправди і краси:До вивчення творчості О.Гончара в 11 класі / М.Г. Кудрявцев. – Кам’янець-Подільський,1994. – С.3-32.
2. Ідеї, конфлікти, характери: Фрагменти з історії української новітньої драматургії / М.Г. Кудрявцев. – Кам’янець-Подільський, 1995. – 170 с.
3. Драма ідей в українській новітній літературі / М.Г. Кудрявцев. – Кам’янець-Подільський; Київ, 1997. –270 с.
4. Вивчення творчості Миколи Куліша в школі / М.Г. Кудрявцев. –Тернопіль: Підручники і посібники, 2000. – 70 с.
5. Інтелектуальна драма: драматична творчість Лесі Українки / М.Г. Кудрявцев //Кам’янець-Подільський,2000. – 104 с.
6. Микола Куліш: Сторінки життя і творчості / М.Г. Кудрявцев. –Кам’янець-Подільський, 2002. – 106 с.
7. Щоб не згинули зерна... Духовні та соціально-етичні аспекти літератури:наукове видання / М.Г. Кудрявцев. – Кам’янець-Подільський , 2003.– 208с.
8. Пам’ять: Код Іуди / М.Г. Кудрявцев. –Кам’янець-Подільський, 2007. – 240 с.
9. Своє і чуже: історико-літературознавчі та компаративістичні студії / М.Г. Кудрявцев. – Кривий Ріг, 2007.– 368 с.
10. Концепції і міфи: питання історії, теорії літератури та компаративістики / М.Г. Кудрявцев. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2009. – 256 с.

- 11.Історизм і міфотворчість: питання історії, теорії літератури та компаративістики / М.Г. Кудрявцев. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2012. – 354 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

- 12.Хто винен?: Трагедія Миколи Руденка “На дні морському” / М.Г. Кудрявцев // Слово і час. – 1991. – № 10. – С.64-68.
- 13.Голод-33 у художній літературі / М.Г. Кудрявцев // Слово і час. – 1993. – № 10. – С.68-73.
- 14.Національна трагедія 1918 р. в інтерпретації Винниченка-драматурга / М.Г. Кудрявцев //Дивослово. – 1994. – № 5-6. – С.2-4.
- 15.Розвиток довженківської естетики в українській воєнній драматургії і прозі/ М.Г. Кудрявцев // Слово і час. – 1994. – № 9. – С.84-86.
- 16.Ідеї та особистості в історичній драматургії С.Черкасенка / М.Г. Кудрявцев // Дивослово. – 1997. –№ 2. – С.15-17.
- 17.Митець і час: Ідейна проблематика драматичних етюдів Л.Костенко / М.Г. Кудрявцев //Українська мова та література. – 1998. – Ч.20. – С.4.
- 18.Драматичні поеми Л.Костенко “Дума про братів неазовських” та “Сніг у Флоренції” / М.Г. Кудрявцев //Дивослово. – 1998. – № 8. – С.11-12.
- 19.Не можна слухати людей більше, ніж Бога... Драма В.Винниченка “Пророк” / М.Г. Кудрявцев //Слово і час. – 1998. – № 12. – С.56-59.
- 20.Трагедія гуманізму, або розстріл ілюзій із-під Бетховена: Сучасне прочитання драми М.Куліша “Патетична соната” / М.Г. Кудрявцев //Дивослово. – 1998. – № 5. – С.2-6.
- 21.Драматичний етюд Лесі Українки “На полі крові” / М.Г. Кудрявцев // Українська філологія:школи, постаті, проблеми //Збірникнаукових праць. – Львів, 1999.
- 22.Про поему Б.Олійника “Трубить Трубіж” / М.Г. Кудрявцев //Дніпро. –1999. – С.141-142.
- 23.Нерозкаяний бунт. Пошуки свободи без духовності: про драму Лесі Українки “Християнського циклу” / М.Г. Кудрявцев //Слово і час. – 1999.

24. Драма Лесі Українки “Бояриня” як твір з національної історії України / М.Г. Кудрявцев // Українська література в загальноосвітній школі. – 1999. – № 4. – С. 32-37.
25. Холокост-33 в художній інтерпретації / М.Г. Кудрявцев // Дивослово. – 1999. – № 9. – С. 7-10.
26. Проблематика “Флорентійської” драми Л.Костенко / М.Г. Кудрявцев // Урок української. – 2000. – № 2. – С. 60-62.
27. Драма В.Винниченка “Пророк” як соціально-етична пересторога / М.Г. Кудрявцев // Українська мова та література. – 2000. – Ч. 14. – С. 1-3.
28. Драма М.Куліша “Патетична соната”: До проблеми вивчення в школі / М.Г. Кудрявцев // Українська мова та література. – 2001. – Травень. Ч. 20. – С. 10-12.
29. Поетична драма І.Драча // Українська мова та література / М.Г. Кудрявцев. – 2001. – Квітень. Ч. 15. – С. 12-14.
30. Григор Тютюнник: До проблеми сучасного прочитання / М.Г. Кудрявцев // Українська мова та література. – 2001. – Грудень. Ч. 25.
31. Соціально-етична програма Т.Г.Шевченка у світлі національної історії / М.Г. Кудрявцев // Дивослово. – 2002. – № 5.
32. “Кассандра” Лесі Українки – трагедія особистості і суспільства / М.Г. Кудрявцев // Українська мова та література. Ч. 5. – 2003. – С. 7-10.
33. Ідеї та особистості в драмі Лесі Українки “Руфін і Прісцилла”: соціально-етичний аспект / М.Г. Кудрявцев // Українська мова та література. – Ч. 5. – 2003. – С. 10-14.
34. Перед лицем епох: до проблеми історизму у творчості Ліни Костенко / М.Г. Кудрявцев // Українська мова та література. – Ч. 17. – 2003.
35. “Кассандра” Лесі Українки як тип “пророчої” драми / М.Г. Кудрявцев // Українська література в загальноосвітній школі. – 2003. – № 2
36. Визвольні мотиви у ранній драматургії Лесі Українки. Іван Огієнко і сучасна наука та освіта / М.Г. Кудрявцев // Науковий збірник. – Вип. 1 – Кам’янець-Подільський, 2003. – С. 155-159.

- 37.Повість О.Кобилянської “Земля” як твір про злочин і кару / М.Г. Кудрявцев
// Українська література в загальноосвітній школі. – 2004. - № 4. – С.37-42.
- 38.Драма М.Куліша “Патетична соната”: сучасне прочитання/ М.Г. Кудрявцев
// Українська література в загальноосвітній школі. – 2004. – № 7. – С.4-12.
- 39.Світові сюжети в українській драматургії / М.Г. Кудрявцев // Українська мова та література. – 2004. Ч. 39. — С.20-25.
- 40.“У гиблій час глобального безплоду...” : роздуми над поезією Бориса Олійника / М.Г. Кудрявцев //Дніпро. – 2004. –№ 5-6. – С.120-140.
- 41.Чи не загачуємо ми його багатющі джерела?(Історизм поетичного мислення у християнсько-етичних вимірах Т.Г.Шевченка) / М.Г. Кудрявцев
//Дніпро. – 2004. –№ 7-8. – С.131-135.
- 42.Роздуми над поезією Бориса Олійника / М.Г. Кудрявцев // Олійник Б.І. Основи. – К., 2005. – С.664-685.
- 43.40. Драма Лесі Українки “Осіння казка”: алегоричні версії образів / М.Г. Кудрявцев // Українська література в загальноосвітній школі. – 2006. – № 3. – С.12-16.
- 44.Ідея як домінуючий фактор в образах-символах історичної драми І.Кочерги / М.Г. Кудрявцев // Українська література в загальноосвітній школі. – 2006. – № 10. – С.4-10.
- 45.Технологія смерті, або Бісівщина в іпостасі месіанства / М.Г. Кудрявцев // Дніпро. – 2006. – № 3-4. – С.97-143.
- 46.Романи Чингіза Айтматова: духовно-етичний дискурс / М.Г. Кудрявцев // Зарубіжна література в школах України. – 2008. – № 4. – С. 6-12.
- 47.Гоголь-романтик у національному контексті: духовно-етичний дискурс / М.Г. Кудрявцев // Зарубіжна література в школах України. 2008. – № 6. – С.18-25.
- 48.Містичний реалізм Гоголя: до проблеми філософсько-теологічної символіки / М.Г. Кудрявцев // Зарубіжна література в школах України. 2008. – № 7-8. – С.10-14.

49. Типи і символи у пророчих візіях ліризованої та духовної прози Гоголя / М.Г. Кудрявцев // Зарубіжна література в школах України. 2008. – № 9. – С.2-8.
50. Достоевський і Винниченко: типологічний підхід / М.Г. Кудрявцев // Всесвітня література та культура у навчальних закладах України. – 2009. – № 1. – С.13-20.
51. Олександр Пушкін і Леся Українка: до проблеми історизму у драматургії / М.Г. Кудрявцев // Всесвітня література та культура у навчальних закладах України. – 2009. – № 7-8. – С.13-20.
52. „Легенда о Великом Инквизиторе” Ф.Достоевського: антиглобалістський дискурс / М.Г. Кудрявцев // Православний взгляд. – 2009. – № 3. – С.86-93.
53. Олександр Пушкін і Леся Українка: проблема історизму і соціально-етичні аспекти поетичної драми / М.Г. Кудрявцев // Зарубіжна література в школах України. – 2009. – № 3. – С.20-27.
54. Екзотичні мотиви та образи у драматургії О.Пушкіна і Лесі Українки / М.Г. Кудрявцев // Зарубіжна література в школах України. – 2009. – № 3. – С.8-15.
55. „Камінний гість” О.Пушкіна „Камінний господар” Лесі Українки у контексті світової теми / М.Г. Кудрявцев // Зарубіжна література в школах України. – 2009. – № 6. – С.2-7.
56. Буденний трагізм живих символів: ідейно-естетична парадигма прози А.Чехова / М.Г. Кудрявцев // Зарубіжна література в школах України. – 2009. – № 10. – С.13-16.
57. Буденний трагізм живих символів: проза А.Чехова (Продовження) / М.Г. Кудрявцев // Зарубіжна література в школах України. – 2009. – № 11. – С.22-23.
58. Буденний трагізм живих символів / М.Г. Кудрявцев // Зарубіжна література в школах України. – 2009. – № 12.
59. Типи і символи у пророчих візіях М.Гоголя / М.Г. Кудрявцев // Всесвітня література та культура у навчальних закладах України. – 2009. – № 12. – С.2-8.

60. Драма ідей Антона Чехова / М.Г. Кудрявцев // Зарубіжна література в школах України. – 2010. – № 2. – С.24-27.
61. Драма ідей Антона Чехова (продовження) / М.Г. Кудрявцев // Зарубіжна література в школах України. – 2010. – № 3. – С.9-11.
62. Категорія трагічного в літературі (початок) / М.Г. Кудрявцев // Зарубіжна література. – 2010. – № 4. – С.18-21.
63. Проза Антона Чехова: духовно-етичний дискурс / М.Г. Кудрявцев // Всесвітня література та культура. – 2010. – № 5. – С.2-10.
64. Драматургія Антона Чехова: Ідейно-естетична парадигма / М.Г. Кудрявцев // Всесвітня література та культура. – 2010. – № 5. – С.11-17.
65. Категорія трагічного в літературі: до проблеми модифікацій і трансформацій / М.Г. Кудрявцев // Зарубіжна література в школах України. – 2010. – № 6. – С.56-59.
66. Трагічне як естетична категорія у духовно-етичних та апокаліптичних вимірах: антиглобалістський дискурс / М.Г. Кудрявцев // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2010. – Вип. 24. – С.10-29.
67. Романтизм як спосіб художнього мислення: тенденції та явища / М.Г. Кудрявцев // Всесвітня література та культура. – 2010. – № 12. – С.2-6.
68. Повість «Альпійська балада» Василя Бикова у контексті воєнної прози II пол. XX століття: антимілітаристичний дискурс / М.Г. Кудрявцев // Всесвітня література і культура. – 2011. – № 3. – С.2-10.
69. Легенда о Великом Инквизиторе» Ф.Достоевского в историческом контексте: антиглобалистский дискурс» / М.Г. Кудрявцев // Матеріалисьомої Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 19-21 травня. – Київ, 2011. – С.39-49.
70. Повісті Василя Бикова «Альпійська балада» і Бориса Васильєва «У списках не значився» як гімн кохання та жертвності / М.Г. Кудрявцев // Сьома

Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Сучасна наука ХХІ ст.» (16-18 червня 2011 р.). – Ч. 4. – С.71-77.

71. Жанр комедії у світовій драматургії: генеза, еволюція, тенденції і явища / М.Г. Кудрявцев // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2011. – № 7-8. – С.49-56.
72. Повість Василя Бикова «Альпійська балада» у контексті проблеми «любов і війна»: антимілітаристичні мотиви / М.Г. Кудрявцев // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки. – 2011. – Вип. 2. – С. 103-119.
73. Екзотичні мотиви та образи у поетичних драмах Олександра Пушкіна і Лесі Українки: духовно-етичний дискурс / М.Г. Кудрявцев // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки. – 2011. – Вип. 3. – С. 62- 80.
74. Творчість Василя Бикова в антимілітаристичному контексті часу: порівняльно-типологічний дискурс / М.Г. Кудрявцев // Проблеми філології та культури: Україна-Польща. Збірник наукових праць українських та польських вчених. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, Жешківський університет (Республіка Польща), 2010. – Вип.1. – С. 81-101.
75. Драма Лесі Українки «На полі крові» у контексті світової іудіади / М.Г. Кудрявцев // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки. – Вип. 31. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2012. – С. 267-271.

ІІІ. Про М.Г. Кудрявцева

1. Красуцький М.І. Випалюймо кукіль, щоб не згинула пшениця // Край Кам'янецький, 2003. – 11 квіт.
2. Красуцький М.І. Щоб проростали зерна добра // Край Кам'янецький. - 2003. – 20 трав.
3. Прокоф'єв І.П. Сходження // Подільські вісті. – 2005. – 18 берез.
4. Сизоненко О.О. Передмова // Кудрявцев М.Г. І аз воздам. – Кам'янець-

Подільський, 2005. – С. 3.

5. Чехівський О.О. Пам'ять як найдорожчий скарб людини і людства (про книгу Михайла Кудрявцева «Пам'ять: Код Іуди»)// Студентський меридіан. – 2007. – 5 квіт.

Кукурудзяк Микола Григорович,
доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри всесвітньої історії
(1938-1999)

Народився 1 березня 1938 року в мальовничому подільському селі Острівчани Кам'янець-Подільського району Кам'янець-Подільської (нині – Хмельницької) області. Його тато і мати походили з працелюбних, але незаможних родин, тому з малих літ Миколі довелося відчувати і гостро пережити всі труднощі й прикросі злиднів, що обсіли багатодітну сім'ю Кукурудзяків (6 хлопчиків і 2 дівчаток). Особливо трагічними виявилися події голоду 1947 року. Він забрав життя 2-х молодших братів Миколи. Як старшому серед братів, йому доводилося доглядати менших, виконувати важку роботу по господарству та в колгоспі. Такі умови життя істотно вплинули на формування характеру й світогляду майбутнього вченого.

1946 року пішов до місцевої початкової школи, протягом 1950-1953 рр. навчався в семирічній школі сусіднього села Руда. Незважаючи на матеріальну скруту, 1953 року поступив на клубний відділ Кам'янець-Подільського культурно-освітнього технікуму, який закінчив в основному з відмінними оцінками влітку 1956 року. Працював у рідному селі на посаді завідуючого клубом. З вересня 1958 р. по березень 1961 р. служив у лавах Збройних Сил СРСР.

Демобілізувавшись, засів за підручники, успішно склав вступні екзамени до Чернівецького університету й став студентом історичного факультету. З головою поринув у студіювання наукової літератури. Визначилося коло наукових уподобань: питання новітньої історії України. Темою дипломної обрав пресу як джерело вивчення соціально-політичного розвитку України в повоєнний час.

Отримавши спеціальність учителя історії та суспільствознавства, з серпня 1966 р. почав педагогічну діяльність у Рукшинській середній школі Хотинського району Чернівецької області. Наступного року призначений на посаду організатора позакласної та позашкільної виховної роботи з учнями. Не згасав інтерес до науки. Після певних вагань наважився вступати до аспірантури Чернівецького університету із спеціальності “Історія СРСР.” Спроба виявилася вдалою – у жовтні 1968 р. М. Г. Кукурудзяк став аспірантом. Кандидатську дисертацію про розвиток промисловості й формування робітничого класу на Буковині в другій половині XIX – на початку XX ст. 1973 року успішно захистив на засіданні спеціалізованої вченої ради Ужгородського університету.

Перша половина 70-х рр. стала нелегким періодом пошуку умов, якісприяли б реалізації потенційних можливостей, не пригнічували особистості, насамперед – почуття гідності. Певні ускладнення створювали притаманні Миколі Григоровичу гарячковість, вибуховий темперамент, прямота суджень й оцінок, намагання добитися справедливості, що, зрозуміло, далеко не завжди імпонувало керівництву.

У такий скрутний час М. Г. Кукурудзяк був підтриманий деканом історичного факультету Кам'янець-Подільського педінституту А. О. Копиловим, котрий запропонував посаду старшого викладача кафедри загальної історії. Він погодився і, як показав подальший перебіг життя, цей крок став визначальним у сходженні до вершини наукової та педагогічної діяльності. Знайшовши підтримку з боку ректора, завідуючого кафедрою доктора історичних наук, проф. Л. А. Коваленка, розуміння колег, він, завдяки

наполегливій і цілеспрямованій праці, досить швидко опанував курс нової історії країн Європи й Америки, став одним з провідних науковців і викладачів не лише історичного факультету, але й інституту. Не випадково восени 1984 року очолив кафедру, на якій працював, розвивав традиції, започатковані фундатором кам'янецької школи істориків Л. А. Коваленком. За успіхи в праці в 1978 і 1981 рр. нагороджувався грамотами Міністерства народної освіти України, а 1986 року отримав нагрудний знак «Відмінник народної освіти УРСР». Восени 1988 р. став професором кафедри загальної історії.

У 70-80-х рр. помітно розширилося коло наукових інтересів. Це питання політики уряду Австро-Угорщини на Буковині, розвитку міст Буковини, Галичини і Правобережної України в другій половині XIX – початку XX ст., соціально-економічного становища робітників і селян Буковини та їхньої соціальної боротьби в другій половині XIX – на початку XX ст., історії поширення марксизму-ленінізму в українських землях, Хотинського повстання 1919 р., історії Подільського краю XX ст., революційної боротьби трудящих Болгарії та Румунії у XX ст. І все ж серед них провідною була проблема становлення й розвитку робітництва Буковини другої половини XIX – початку XX ст. Найбільш повне висвітлення вона знайшла на сторінках монографії «Робітничий рух на Північній Буковині наприкінці XIX – на початку XX ст.» та в докторській дисертації «Робітничий клас Буковини в другій половині XIX – на початку XX ст.», успішно захищеній в травні 1987 р. на засіданні спеціалізованої вченої ради Київського університету ім. Тараса Шевченка.

Микола Григорович взяв участь у підготовці збірників документів і матеріалів «Боротьба трудящих Північної Буковини проти соціального і національного гніту в другій половині XIX – на початку XX ст.» та «Під колоніальним гнітом (Північна Буковина в другій половині XIX – на початку XX ст.)».

Водночас професор М.Г. Кукурудзяк сформувався як буковинознавець і поділлезнавець, діяч краєзнавчого руху в Україні. Серед наукових інтересів чільне місце займали регіональні історико-краєзнавчі дослідження Буковини,

Західного і Східного Поділля. З-понад 130 наукових праць М.Г. Кукурудзяка майже порівну – по 40 публікацій – стосуються різних аспектів історії, економіки та культури Буковини і Поділля.

Дух поділлезнавства, який з середини 60-х років панував у Кам'янець-Подільському державному педінституті, захопив і Миколу Григоровича. З кінця 70-х років він виступив одним з організаторів відомих за межами України Подільських історико-краєзнавчих конференцій (1979-1995), науково-практичних конференцій «Т.Г. Шевченко і Поділля» (1989), «Проблеми етнографії, фольклору і соціальної географії Поділля» (1992), «Поділля і Волинь у контексті історії українського національного відродження» (1995), «Кам'янецьчина в контексті історії Поділля» (1997), був членом редколегій та відповідальним редактором, оприлюднив збірники матеріалів конференції «Проблеми історичної географії Поділля» (1982), «Наукових праць історичного факультету Кам'янець-Подільського педінституту» (1995-1996. – Т.1, 2) й ін.

М.Г. Кукурудзяк був членом спеціалізованої ради із захисту дисертацій при Чернівецькому держуніверситеті, членом вченої ради Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАНУ України, вченої ради Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету.

У 90-х рр. помітно зросла інтенсивність й результативність наукової роботи: якщо протягом 1972-1990 рр. побачила світ 81 праця (у середньому більше 4 праць на рік), то у 1991-1999 рр. – 70 робіт (у середньому 8 праць на рік). Зокрема 1993 року видав курс лекцій «Історіографія історії Західної Європи і Америки нового часу», у співавторстві з А.О. Гуменюком – «Курсові роботи: методичні рекомендації для студентів історичного факультету», сприяв виходу 2-х томів збірника праць «AGADEMIA на пошану Л. Коваленка» (1997).

Дбав про творчу атмосферу на кафедрі, сприяв зростанню фахового рівня викладачів. Якщо в середині 80-х на ній працювало 2 професори (Л. А. Коваленко, П. Ф. Лаптін), 6 доцентів і 2 асистенти, то 1999 року – 5 професорів (М.Г. Кукурудзяк, А.О. Копилов, Л.В. Баженов, В.П. Газін, В.С. Степанков) та 3 доценти. За цими показниками вона вийшла на одне з перших місць серед

кафедр історичного профілю в Україні. Протягом 1991-1999 рр. члени кафедри підготували й опублікували 15 монографій, 7 підручників і навчальних посібників, понад 200 наукових статей, матеріалів і повідомлень. За сприяння М.Г. Кукурудзяка з осені 1992 р. при кафедрі відкрито аспірантуру. 1997 року кандидатську дисертацію захистив її випускник В.В. Малий, його науковим керівником був М.Г. Кукурудзяк. Упродовж 1998-1999 рр. успішно керував роботою 3-х аспірантів. Чимало зробив для організації студентської наукової роботи, під його керівництвом було виконано й захищено близько 60 дипломних робіт.

На жаль, 1999 року жорстока смерть передчасно обірвала нитку життя талановитого вченого й педагога.

Наукові праці М.Г. Кукурудзяка

I. Окремі видання

1. Антифашистський рух Опору в країнах Західної Європи в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.) : навч.-метод. розроб. / М.Г. Кукурудзяк, А.О. Копилов. – Кам'янець-Подільський, 1976. – 30 с.
2. Методичні вказівки до вивчення тем "Міжнародні відносини нового часу" / Л.А. Коваленко, М.Г. Кукурудзяк. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. педінститут, 1978. – 32 с.
3. Міжнародний комуністичний і робітничий рух (1917-1978 рр.) : метод. вказівки до спецсемінару для студ. IV курсу іст. ф-ту / А.О. Копилов, М.Г. Кукурудзяк. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. педінститут, 1978. – 47 с.
4. З історії українсько-болгарських зв'язків (до 1300-річчя утворення Болгарської держави) / М.Г. Кукурудзяк, А.О. Копилов, І.А. Ткач. – Хмельницький : Знання, 1981. – 24 с.
5. Георгій Димитров – видатний діяч міжнародного комуністичного і робітничого руху / М.Г. Кукурудзяк, А.О. Копилов. – Хмельницький : Знання, 1982. – 38 с.
6. Робітничий рух на Північній Буковині наприкінці XIX – поч. XX ст. :

- [монографія] / М.Г. Кукурудзяк. – Львів, 1982. – 128 с.
7. Народній Республіці Болгарії – 40 років : метод. розроб. на допомогу лектору / М.Г. Кукурудзяк, А.О. Копилов. – Хмельницький : Знання, 1984. – 24 с.
 8. З історії українсько-болгарських зв'язків : метод. розроб. на допомогу лектору / А.О. Копилов, М.Г. Кукурудзяк. – Хмельницький : Знання, 1985. – 32 с.
 9. Пролетарський інтернаціоналізм в дії (солідарність трудящих Радянського Союзу з республіканською Іспанією в 1936-1939 рр.) : метод. розроб. / А.О. Копилов, М. Г. Кукурудзяк. – Хмельницький : Знання, 1987. – 24 с.
 10. Історіографія історії Західної Європи і Америки нового часу : конспект лекцій на допомогу студ. / М.Г. Кукурудзяк. – Кам'янець-Подільський, 1993. – 72 с.
 11. Місіонери добрودійності і милосердя / М.Г. Кукурудзяк, С.П. Кармалюк, В.П. Волошина. – Кам'янець-Подільський, 1994. – 82 с.
 12. Історико-краєзнавчий нарис села Кременчуки (Красилівський район, Хмельницька область) / М.Г. Кукурудзяк, М.О. Соколовський, Г.В. Валесюк, С.М. Гаврилюк. – Хмельницький, 1995. – 80 с.
 13. Курсові роботи : метод. рек. для студ. іст. ф-ту / М.Г. Кукурудзяк, А.О. Гуменюк. – Кам'янець-Подільський, 1996. – 16 с.
 14. З історії національної школи і педагогічної думки в Українській Народній Республіці : [монографія] / М.Г. Кукурудзяк, М.М. Собчинська. – Кам'янець-Подільський, 1997. – 176 с.
 15. Історіографія історії нового і новітнього часу країн Європи і Америки : конспект лекцій / М.Г. Кукурудзяк ; [відп. за вип. В.С. Степанков]. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2002. – 136 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

16. Проникнення іноземного капіталу в економіку Буковини (кінець XIX – початок XX ст. / М.Г. Кукурудзяк // Укр. іст. журн. – 1972. – №2. – С. 100-103.

17. Характеристика промислових робітників Буковини кінця XIX – поч. XX ст. / М. Г. Кукурудзяк // Питання історії народів СРСР : респ. міжвідомч. наук. зб. – Х., 1972. – Вип. 13. – С. 132-139.
18. Коли ж припинили своє існування цехи на Північній Буковині? : [лист до редакції] / М. Г. Кукурудзяк // Укр. іст. журн. – 1973. – №2. – С. 160.
19. Лісопильна і деревообробна промисловість Буковини в кінці XIX ст. / М. Г. Кукурудзяк // Минуле і сучасне Північної Буковини : наук. зб. – К., 1973. – Вип. 2. – С. 41-46.
20. До питання про колоніальний характер політики Австро-Угорщини щодо Буковини (кінець XIX – поч. XX с.) / М. Г. Кукурудзяк // Питання нової та новітньої історії : міжвідомч. наук. зб. – К., 1974. – Вип. 19. – С. 60-65.
21. З історії святкування Першого травня на Північній Буковині в період панування Австро-Угорських та румунських загарбників / М. Г. Кукурудзяк, С. І. Комарницький, Ю. П. Ляпунов // Укр. іст. журн. – 1974. – № 7. – С. 99-107.
22. Піднесення робітничого руху на Північній Буковині в 1905 р. / М. Г. Кукурудзяк // Питання історії народів СРСР : респуб. міжвідомч. наук. зб. – Х., 1978. – Вип. 23. – С. 80-85.
23. До питання про кількість міст на Західному Поділлі в кінці XIX ст. / М. Г. Кукурудзяк // Тези доповідей V Подільської історико-краєзнавчої конференції. – Кам'янець-Подільський, 1980. – С. 71-72.
24. Города и городское население Западной и Восточной Галиции во второй пол. XIX в. / М. Г. Кукурудзяк // Узловые вопросы советского славяноведения : тез. докл. и сообщ. IX всесоюз. науч. конф. историков-славистов. – Ужгород, 1982. – С. 168-169.
25. Интернациональное единство украинских и румынских рабочих в борьбе против капиталистического гнета в начале XX в. / М. Г. Кукурудзяк // Формирование и развитие исторических связей и сотрудничества братских соц. стран : тез. докл. и сообщ. респ. науч. конф., 28-30 сент. 1983 г. – Львов, 1983. – С. 253-256.

26. Роль міста Могилева-Подільського у зміцненні економічних зв'язків Наддніпрянської України і Росії з західноукраїнськими землями в другій пол. XIX ст. / М. Г. Кукурудзяк // Тези доповідей другої Вінницької обласної історико-краєзнавчої конференції, присвяч. 40-річчю Перемоги радянського народу у Великій Вітчизняній війні. – Вінниця, 1984. – С. 13.
27. Соціально-економічний розвиток Чернівців в період капіталізму / М. Г. Кукурудзяк // Третя республіканська наукова конференція з історичного краєзнавства : тези доп. – К., 1984. – С. 74-75.
28. До питання про революційні взаємозв'язки трудящих мас Північної Буковини і Поділля в другій пол. XIX – на поч. XX ст. / М. Г. Кукурудзяк // Тези доповідей VI Подільської історико-краєзнавчої конференції (секція історії дожовтневого періоду). – Кам'янець-Подільський, 1985. – С. 22-23.
29. Дослідження проблем історії Української РСР співробітниками фахових кафедр істфаку Вінницького педінституту ім. М. Островського / М. Г. Кукурудзяк // Тези доповідей третьої Вінницької обласної історико-краєзнавчої конференції. – Вінниця, 1985. – С. 42-43.
30. Солідарність учителів та учнів шкіл радянського Поділля з республіканською Іспанією / М. Г. Кукурудзяк // Тези доповідей четвертої Вінницької обласної історико-краєзнавчої конференції. – Вінниця, 1986. – С. 11-12.
31. Документи Хмельницького облдержархіву про революційні взаємозв'язки трудящих мас західноукраїнських земель і Поділля під час першої російської революції / М. Г. Кукурудзяк // Тези доповідей п'ятої Вінницької обласної історико-краєзнавчої конференції. – Вінниця, 1987. – С. 100-101.
32. О ремесленных товариществах в Австрии: вторая пол. XIX – нач. XX ст. / М. Г. Кукурудзяк // Вопросы новой и новейшей истории. – К., 1987. – Вып. 33. – С. 96-101.
33. «Історія міст і сіл Української РСР: Тернопільська область» як джерело до вивчення соціально-економічного розвитку міст Західного Поділля другої пол. XIX ст. / М. Г. Кукурудзяк // VII Подільська історико-краєзнавча

конференція : тези доп. (секція історії дожовтневого періоду). – Кам'янець-Подільський, 1987. – С. 37-38.

34. З історії Ісаковецької митниці / М. Г. Кукурудзяк // Проблеми економічної географії Поділля : тези доп. наук. конф. – Кам'янець-Подільський, 1988. – С. 138-139.
35. Поділля в історії революційних зв'язків між трудящими масами західноукраїнських земель і Наддніпрянської України в другій половині XIX – на початку XX ст. / / М. Г. Кукурудзяк // Тези доповідей шостої Вінницької обласної історико-краєзнавчої конференції. – Вінниця, 1988. – С. 34-35.
36. Вшанування 100 річного ювілею Т. Г. Шевченка на Поділлі і Північній Буковині / М. Г. Кукурудзяк // Т.Г. Шевченко і Поділля : тези доп. наук.-практ. конф., присвяч. 175-річчю від дня народж. Т. Г. Шевченка : у 2 ч. – Кам'янець-Подільський, 1989. – Ч. 1. – С. 41-43.
37. До питання про становище робітників Північної Буковини в другій пол. XIX ст. / М. Г. Кукурудзяк // Питання історії СРСР : респуб. між від. наук. зб. – Х., 1989. – Вип. 34. – С. 20-25.
38. З історії розвитку річкового транспорту на Поділлі / М. Г. Кукурудзяк, В.А. Собчинський // Тези доповідей сьомої Вінницької обласної історико-краєзнавчої конференції, присвяч. 70-річчю Вінницького краєзнавчого музею. – Вінниця, 1989. – С. 28-29.
39. Соціально-економічний розвиток Тернополя в другій пол. XIX ст. / М. Г. Кукурудзяк // Тези доповідей і повідомлень IV республіканської наукової конференції з історичного краєзнавства. – К., 1989. – С.21-23.
40. Учасники Хотинського повстання 1919 р. в боротьбі за владу Рад / М. Г. Кукурудзяк // Тези доповідей восьмої Вінницької обласної історико-краєзнавчої конференції, присвяч. 175-річчю від дня народж. Т.Г. Шевченка. – Вінниця, 1989. – С. 67.
41. Характеристика городов Северной Буковины по второй половине XIX ст. / М. Г. Кукурудзяк // Тезисы докладов и сообщений всесоюзной научной

- конференції по историческому краеведению. – Пенза, 1989. – С.31-33.
42. Острівчанський страйк 1906 р. / М. Г. Кукурудзяк // VIII Подільська історико-краєзнавча конференція : тези доп. і повідомл. (секція історії дожовтневого періоду). – Кам'янець-Подільський, 1990. – С. 11-12.
43. Учасники Хотинського повстання 1919 р. в соціалістичному будівництві на Поділлі / М.Г. Кукурудзяк // Тези доповідей дев'ятої Вінницької обласної історико-краєзнавчої конференції. – Вінниця, 1990. –С. 72-73.
- 44.3 історії села Острівчани Кам'янець-Подільського району / М. Г. Кукурудзяк // Тези доповідей десятої Вінницької обласної історико-краєзнавчої конференції. – Вінниця, 1991. –С. 51-52.
45. Етносоціальний склад міського населення Західного Поділля кінця XIX ст. / М. Г. Кукурудзяк // Проблеми етнографії, фольклору і соціальної географії Поділля : наук. збір. – Кам'янець-Подільський, 1992. – С. 178-182.
46. Динаміка міського населення Західного Поділля у другій пол. XIX ст. / М. Г. Кукурудзяк // Подільська старовина : наук. зб. на пошану вченого і краєзнавця В.Д. Отамановського. – Вінниця, 1993. – С. 186-191.
47. Поділля в системі західноєвропейського капіталістичного ринку в другій половині XIX ст. / М. Г. Кукурудзяк // Культура Поділля: історія і сучасність : матер. другої наук.-практ. конф., присвяч. 500-річчю м. Хмельницького, 27–29 серп. 1993 р. – Хмельницький, 1993. – С. 315–316.
48. Відбудова економіки Поділля 1944-1945 рр. / М. Г. Кукурудзяк, М. М. Кравець // Тези доповідей тринадцятої Вінницької обласної історико-краєзнавчої конференції. – Вінниця, 1994. – С. 40-43.
49. Грошові знаки на Поділлі в 1918-1920 рр. / М. Кукурудзяк, В. Вараниця, І. Рибак // Тези доповідей тринадцятої Вінницької обласної історико-краєзнавчої конференції. – Вінниця, 1994. – С. 33-36.
50. Відбудова промисловості на Поділлі в 1946-1950 р.р. / М.Г. Кукурудзяк, М.М. Кравець // Матеріали IX Подільської краєзнавчої конференції. – Кам'янець-Подільський, 1995. – С. 353-355.
- 51.3 історії села Острівчани / М. Г. Кукурудзяк, М. М. Собчинська // Наукові

- праці історичного факультету / Кам'янець-Поділ. держ. педінститут. – Кам'янець-Подільський, 1995. – Т. 1. – С. 218-222.
- 52.3 історії створення Кам'янець-Подільського державного українського університету / М. Г. Кукурудзяк, М. М. Собчинська // Поділля і Волинь у контексті історії українського національного відродження : наук. зб. – Хмельницький, 1995. – С. 66-73.
53. Кам'янець-Подільський державний український університет як тип вищої школи в Українській Народній Республіці / М. Г. Кукурудзяк, М. М. Собчинська // Поділля і Волинь у контексті історії українського національного відродження : наук. зб. – Хмельницький, 1995. – С. 151–153.
54. Українська історіографія про зв'язки Поділля і західноукраїнських земель в другій пол. XIX – на початку XX ст. / М. Г. Кукурудзяк // Матеріали IX Подільської краєзнавчої конференції. – Кам'янець-Подільський, 1995. – С. 216-217.
55. Учасники Хотинського повстання 1919 р. в громадянській війні на Поділлі / М. Г. Кукурудзяк // Матеріали IX Подільської історико-краєзнавчої конференції. – Кам'янець-Подільський, 1995. – С. 304-307.
56. Кам'янчанин І.В. Лучицький – видатний історик нового часу / М.Г. Кукурудзяк // Кам'яниччина в контексті історії Поділля : наук. зб. – Кам'янець-Подільський, 1997. – Т. 1. – С. 105-106.
57. Кафедра всесвітньої історії Кам'янець-Подільського педагогічного інституту / М.Г. Кукурудзяк // Тези доповідей шістнадцятої Вінницької обласної історико-краєзнавчої конференції. – Вінниця, 1997. – С. 74-76.
58. Становище західноукраїнських земель у складі монархії Габсбургів / М. Г. Кукурудзяк // Творчі вершини вченого. До 60-річчя від дня народження професора М. Г. Кукурудзяка. – Кам'янець-Подільський, 1998. – С. 30-39.
- 59.3 історії Всеукраїнської учительської спілки періоду українських національно-визвольних змагань / М. Г. Кукурудзяк // Симон Петлюра в контексті українських національно-визвольних змагань : зб. наук. праць. – Фастів, 1999. – С. 171–177.

III. Про М.Г. Кукурудзяка

1. Степанков В.С. На ужинок 60-річчя: слово про колегу / В.С. Степанков // Творчі вершини вченого. До 60-річчя від дня народження професора М. Г. Кукурудзяка. – Кам'янець-Подільський, 1998. – С. 3-10.
2. Баженов Л.В. Професор Микола Кукурудзяк – дослідник історії Буковини і Поділля, діяч краєзнавчого руху / Л.В. Баженов // Там само. – С. 11-16.
3. Степанков В.С. Микола Григорович Кукурудзяк / В.С. Степанков // Кам'янець-Подільський державний університет в особах. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2003. – Т. 1. – С. 248-260.
4. Малий В.В. Професор М.Г. Кукурудзяк як дослідник історії України / В. Малий // II Міжнародний науковий конгрес українських істориків “Українська історична наука на сучасному етапі розвитку” : доп. та повідомл., Кам'янець-Подільський, 17–18 верес. 2003 р. – Кам'янець-Поділ.; К.; Нью-Йорк ; Острог, 2005. – Т. 1. – С. 278-287.
5. Степанков В. С. Микола Григорович Кукурудзяк / В. С. Степанков // Освіта, наука і культура на Поділлі : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський, 2008. – Т. 11. – С. 430-440.

Кучинська Ірина Олексіївна,
доцент, доктор педагогічних наук,
завідуюча кафедрою загальної педагогіки,
педагогіки вищої школи та управління
навчальним закладом

Народилася 31 березня 1964 року в м. Кам'янець-Подільський Хмельницької області в родині військовослужбовця і викладача фізичної культури. Авторитетними постатями в родині, які вплинули на формування світоглядних орієнтирів

Ірини, були прадіди: Валентин Павленко (до революції 1917 р. – дійсний статський радник, прокурор Чернігівської губернії), Микола Григорович-Березовський (до революції 1917 р. – професор Одеського та Ростовського університетів) та дід Костянтин Павленко (один з перших українських військових льотчиків, а також перший український рекордсмен світу з важкої атлетики).

Шкільні роки пройшли в смт Скалі-Подільській та в м. Луцьку, де батько проходив військову службу.

По закінченні школи, 1981 року, вступила до Луцького державного педагогічного інституту імені Лесі Українки на педагогічний факультет денної форми навчання за спеціальністю “Педагогіка і методика початкового навчання”. 1986 року, після його закінчення отримала кваліфікацію вчителя початкових класів середньої школи.

З 1986 р. працювала вчителем початкових класів у середній школі м. Могильов, Республіка Білорусь, де чоловік – офіцер проходив військову службу.

З 1989 по 1993 рр. працювала в галузі освіти у м. Донецьк. 1995 року закінчила факультет перепідготовки спеціалістів з вищою педагогічною освітою при Кам’янець-Подільському державному педагогічному інституті за спеціальністю “Практична психологія” й отримала кваліфікацію практичного психолога в галузі освіти.

1995 року прийнята на роботу асистентом кафедри психології Кам’янець-Подільського державного педагогічного інституту.

З 1996 по 2000 рр. навчалася в аспірантурі Інституту педагогіки АПН України за спеціальністю 13.00.01 – теорія та історія педагогіки.

2000 року захистила кандидатську дисертацію на тему “Виховання духовних цінностей дітей і молоді у творчій спадщині Івана Огієнка”.

Вагомий вплив на формування наукових інтересів Ірини Олексіївни справили академіки НАПН України доктор психологічних наук, професор І.Д. Бех, доктор педагогічних наук, професор О.В. Сухомлинська, член-

кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор Н.Й. Волошина.

Після захисту дисертації продовжила працювати на кафедрі психології Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету на посаді старшого викладача з 2003 року – доцент цієї ж кафедри.

У 2004 – 2007 рр. – докторант Інституту педагогіки АПН України.

2008 року нагороджена медаллю “За вагомий внесок у розвиток освіти та науки”.

2012 року захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.07 – теорія та методика виховання (м. Київ).

Наукові праці І.О. Кучинської

І. Окремі видання

Монографії

1. Виховання громадянськості в Україні (друга половина XIX–XX ст.) : монографія / І. О. Кучинська. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2009. – 196 с.

Навчальні посібники

2. Виховання духовних цінностей дітей і молоді у творчій спадщині Івана Огієнка: навч. посіб. / І. О. Кучинська. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2002. – 104 с.
3. Духовні джерела Івана Огієнка: навч. посіб. / І. О. Кучинська. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2004. – 88 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

4. Духовне відродження особистості у творчій спадщині Івана Огієнка / І. О. Кучинська // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 4. – С. 158–162.
5. Мораль християнства та її роль у світогляді Івана Огієнка на духовне відродження особистості / І. О. Кучинська // Вісник технологічного університету Поділля. – Хмельницький. – 1999. – № 1. – С. 107–110.

6. Іван Огієнко про духовне відродження нації / І. О. Кучинська // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія : Педагогіка. – 1999. – № 1. – С. 107–110.
7. Іван Огієнко про шляхи та засоби виховання духовних цінностей особистості / І. О. Кучинська // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія : Педагогіка. – 1999. – № 3. – С. 48–52.
8. Вплив християнської моралі на духовний розвиток особистості в творчій спадщині Івана Огієнка / І. О. Кучинська // Українська література в загальноосвітній школі. – 1999. – № 6. – С. 50–52.
9. Вплив духовної культури на розвиток особистості у творчій спадщині І. Огієнка / І. О. Кучинська // Мистецтво та Освіта. – 1999. – № 2. – С. 57–59.
10. Кам'янець-Подільський період культурно-освітньої діяльності Івана Огієнка / І. О. Кучинська // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. – 2001. – № 8. – С. 34–37. – (Серія : Педагогіка; вип. 8).
11. Іван Огієнко про засоби розвитку духовної свідомості та самовиховання підростаючої особистості / І. О. Кучинська // Історія педагогіки у структурі професійної підготовки вчителя : зб. наук. праць Кам'янець-Подільський держ. пед. ун-т. Серія соціально-педагогічна. – Кам'янець-Подільський, 2002. – Вип. III, т. I. – С. 224–229.
12. Шляхи виховання духовних цінностей особистості у творчій спадщині Івана Огієнка / І. О. Кучинська // Вісник Житомирського пед. ун-ту. – 2002. – Вип. 9. – С. 123–125.
13. Психолого-педагогічні основи виховання духовної особистості у творчій спадщині Івана Огієнка / І. О. Кучинська // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. праць. – К., 2002. – Кн. 2. – С. 198–203.
14. Джерела духовності Івана Огієнка / І. О. Кучинська // Українська література в загальноосвітній школі. – 2002. – № 1. – С. 26–30.

15. Іван Огієнко про значення рідної мови в духовному відродженні особистості / І. О. Кучинська // Українська література в загальноосвітній школі. – 2003. – № 1. – С. 22–23.
16. Духовна велич Івана Огієнка / І. О. Кучинська // Іван Огієнко і сучасна наука та освіта : наук. зб. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський держ. ун-т, 2003. – С. 23–25. – (Серія історична та філологічна; вип. 1).
17. Ідеї громадянського виховання в педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського / І. О. Кучинська // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. праць. – К., 2005. – Вип. 8, кн. 2. – С. 323–326.
18. Громадянська зрілість педагогів-новаторів в роки духовно-національного відродження України (1918–1920 рр.) / І. О. Кучинська // Іван Огієнко і сучасна наука та освіта : наук. зб. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський держ. ун-т, 2005. – С. 202–205. – (Серія історична та філологічна; вип. II).
19. Громадянське Поділля: перший ректор Кам'янець-Подільського державного університету (1918–1920 рр.) / І. О. Кучинська // Педагогічне поділля : зб. наук. праць Кам'янець-Подільського держ. ун-ту. Серія соціально-педагогічна. – 2005. – Вип. IV, т. II. – С. 8–12.
20. Громадянське виховання : минулий досвід і сучасні вимоги / І. О. Кучинська // Українська література в загальноосвітній школі. – 2005. – № 5. – С. 40–41.
21. Значення громадянського виховання у становленні особистості / І. О. Кучинська // Там само. – № 6. – С. 27–29.
22. Педагогічні погляди на громадянське виховання особистості видатних українських діячів ХХ ст. / І. О. Кучинська // Там само. – № 11. – С. 42–43.
23. Громадянське виховання як шлях до демократичного суспільства / І. О. Кучинська // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. – 2005. – С. 160–162. – (Серія: Педагогіка; вип. 1).

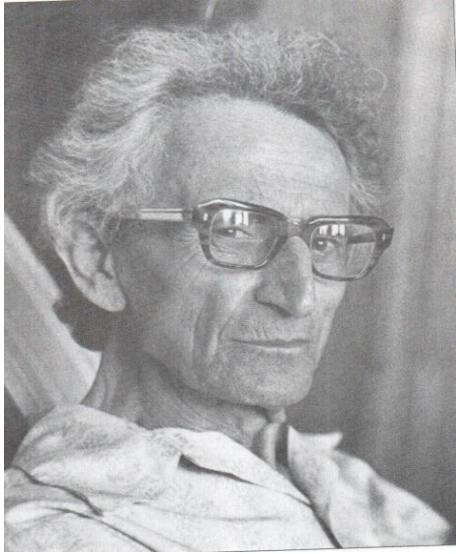
24. Виховання громадянина: традиції та сучасні потреби / І. О. Кучинська // Там само. – Вип. 3. – С. 13–16.
25. Традиції виховання громадянських якостей молоді та сучасні вимоги / І. О. Кучинська // Там само. – Вип. 5. – С. 24–27.
26. Громадянське виховання в Україні в другій половині XIX–XX ст. / І. О. Кучинська // Педагогіка і психологія. – 2006. – № 1. – С. 128–132.
27. Мотиви розвитку громадянського виховання в Україні (друга половина XIX–XX ст.) / І. О. Кучинська // Там само. – № 2. – С. 115–119.
28. Виникнення ідеї громадянського виховання в Україні у другій половині XIX ст. та умови її реалізації / І. О. Кучинська // Українська література в загальноосвітній школі. – 2006. – № 1. – С. 46–49.
29. Громадянське виховання та його значення у сучасному виховному процесі / І. О. Кучинська // Там само. – № 3. – С. 26–27.
30. Світоглядна позиція діячів культури другої половини XIX ст. стосовно громадянської ідеї у виховному процесі / І. О. Кучинська // Там само. – № 7. – С. 46–47.
31. Основні шляхи розвитку громадянського виховання у 1905–1920 рр. / І. О. Кучинська // Там само. – № 11. – С. 45–48.
32. Громадянське виховання особистості у педагогічній спадщині С. Русової / І. О. Кучинська // Просвітницька діяльність Софії Русової: зб. наук. праць Кам'янець-Подільського державного університету. Серія соціально-педагогічна. – Кам'янець-Подільський, 2006. – Вип. VI, т. I. – С. 41–44.
33. Громадянська ідея у вихованні як провідний напрям теоретичних розробок педагогів другої половини XIX століття / І. О. Кучинська // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. – Тернопіль, 2006. – № 1. – С. 70–75.
34. Засоби виховання громадянськості в педагогічних пошуках українських діячів 1905–1920 рр. / І. О. Кучинська // Там само. – № 7. – С. 139–144.
35. Виховні ідеї громадянськості в Україні у 1958–1985 рр. / І. О. Кучинська // Українська література в загальноосвітній школі. – 2007. – № 1. – С. 51–54.

36. Особливості розвитку громадянського виховання в Україні у 1920–1933 рр.
/ І. О. Кучинська // Там само. – № 4. – С. 46–51.
37. Прогресивні представники національної еліти про формування громадянськості особистості (II пол. XIX ст.) / І. О. Кучинська // Там само. – № 8. – С. 53–54.
38. Розвиток громадянськості в науковій думці українських вчених у XX ст. / І. О. Кучинська // Там само. – № 12. – С. 47–50.
39. Динаміка розвитку громадянського виховання в Україні у другій половині XIX та XX ст. / І. О. Кучинська // Педагогічна освіта: теорія і практика : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський, 2010. – Вип. 5. – С. 43–45.
40. Правовий аспект виховання громадянськості в Україні на початку XX ст. / І. О. Кучинська // Там само. – Кам'янець-Подільський, 2011. – Вип. 7. – С. 80–84.
41. Становлення громадянського виховання як чинника формування української державності в спадщині вітчизняних педагогів початку XX ст. / І. О. Кучинська // Там само. – Вип. 8. – С. 78–84.
42. Основні напрямки розвитку ідей громадянського виховання учнівської молоді в умовах сьогодення / І. О. Кучинська // Там само. – Кам'янець-Подільський, 2012. – Вип. 11. – С. 56–63.
43. Шляхи та засоби виховання духовних цінностей учнівської молоді у творчій спадщині І. І. Огієнка / І. О. Кучинська // Наукові праці Кам'янець-Подільської аграрно-технічної академії : зб. за підсумками звітної наук. конф. викладачів і аспірантів. – Кам'янець-Подільський, 2000. – С. 108.
44. Іван Огієнко про засоби розвитку духовної свідомості та самовиховання підростаючої особистості Огієнка / І. О. Кучинська // Наукові праці Кам'янець-Подільської аграрно-технічної академії : зб. за підсумками звітної наук. конф. викладачів і аспірантів. – Кам'янець-Подільський, 2001. – С. 125.
45. Проблеми духовного та громадянського виховання особистості: минулий досвід та сучасні тенденції / І. О. Кучинська // Наукові праці

- Житомирського педагогічного університету : зб. за підсумками звітної наук. конф. викладачів і аспірантів. - Житомир, 2003. – С. 105.
46. Громадянське виховання в умовах розвитку української державності / І. О. Кучинська // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету : зб. за підсумками звітної наук. конф. викладачів і аспірантів. – Кам'янець-Подільський, 2005. – Вип. 4, т. 1. – С. 190–191.
47. Реформаторські впливи на виховання громадянськості в Україні у 1985–1991 рр. / І. О. Кучинська // Там само. – Кам'янець-Подільський, 2006. – Вип. 5, т. 3. – С. 54–56.
48. В. Сухомлинський про громадянське виховання / І. О. Кучинська // Особистісно орієнтований потенціал педагогіки В. О. Сухомлинського : зб. матер. наук.-практ. конф. (30 верес. –1 жовт. 2008 р.). – Кам'янець-Подільський, 2008. – С. 130–133.
49. Орієнтація виховання громадянськості в Україні у другій половині XIX та XX ст. / І. О. Кучинська // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : зб. за підсумками звітної наук. конф. викладачів, докторантів і аспірантів. – Кам'янець-Подільський, 2010. – Вип. 9, т. 4. – С. 35–36.
50. І. Огієнко про виховання духовних цінностей у молоді / І. О. Кучинська // Формування основ християнської моралі в процесі духовного відродження нації : матер. IV всеукр. міжконф. християнської наук.-практ. конф. (13–14 січн. 2011 р.). – Кам'янець-Подільський, 2011. – С. 17–20.

ІІІ. Про І.О. Кучинську

1. Кам'янець-Подільський національний університет: ювілейне видання. – К.: ТОВ “Вид-во Логос Україна”, 2008. – С. 69.
2. Михальський А.В. Факультет психології Кам'янець-Подільського національного університету / А.В. Михальський, О.А. Юга. –Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2008. – С. 28.

Лаптін Петро Флорович,
кандидат історичних наук, професор
(1912-1986)

Одним з яскравих представників наукової еліти Кам'янець-Подільського педагогічного інституту 50-80-х рр. минулого століття був відомий історик професор Петро Флорович Лаптін. Народився він 24 грудня 1912 р. в селі Івча Літинського повіту Подільської губернії

(тепер Літинський район Вінницької області) в сім'ї ремісника. Залишившись дуже рано без матері, ще в дитинстві пізнав труднощі життя, які ще більше ускладнилися в зв'язку з подіями громадянської війни в Україні. Батько фактично нічим не міг допомогти йому, оскільки сам був інвалідом та пенсіонером. Тому з 1919 по 1926 рік майбутній історик був змушений самотійно шукати собі шматок хліба, періодично перебував у дитячих будинках. Проте життєві негаразди не зламали підлітка, і він витримав своє перше випробування на стійкість.

Свою трудову діяльність Петро Флорович почав у 1926 р. робітником слюсарної майстерні в м. Гриців Вінницької області. Жадоба до знань і путівка районної комсомольської організації привели його на робітфак, який він закінчив 1931 р. у місті Вінниці. В тому ж році став вчителем історії у сільській школі (с. Малі Крушлинці Вінницького району). Це відкривало йому шлях до отримання вищої освіти, яку вирішив здобувати в м. Києві. З 1932 по 1937 р. Петро Флорович – студент Київського державного університету. Саме в стінах цього престижного навчального закладу було покладено початок формуванню наукових інтересів молодого історика. 1937 року закінчив Київський державний університет ім. Тараса Шевченка з спеціальності «історія» і за рішенням Державної екзаменаційної комісії від 29 червня 1937 р. йому було присвоєно кваліфікацію історика.

Після завершення навчання проходив службу в армії, демобілізувавшись у 1939 р. розпочав роботу в Київському педагогічному інституті ім. О. М. Горького на посаді старшого викладача кафедри середньовічної історії. Саме з того часу розпочалась його викладацька кар'єра. У липні 1941 р. П. Ф. Лаптін отримав дозвіл від парторганізації інституту на евакуацію до м. Новосибірська у зв'язку з хворобою сина, якому був лише один рік. Тут з 25 серпня 1941 р. він продовжив викладацьку діяльність на посаді старшого викладача кафедри всесвітньої історії Новосибірського державного педагогічного інституту. Очевидно, працюючи в цьому інституті, П. Ф. Лаптін добре себе зарекомендував, оскільки в квітні 1943 р. його було призначено деканом історичного факультету.

У серпні того ж 1943 р. його мобілізували до Червоної армії, де він прослужив до 1945 року. Війну П. Ф. Лаптін завершив у званні лейтенанта і був звільнений у запас. В кінці 1945 р. повернувся до викладання в Київському державному педагогічному інституті імені О. М. Горького, в якому пропрацював до вересня 1948 р. У цьому вищому навчальному закладі він обіймав посаду старшого викладача кафедри давньої та середньовічної історії. Крім цього, брав активну участь у громадській роботі інституту, виконуючи важливі доручення.

З вересня 1948 р. і до вересня 1951 р. Петро Флорович працював викладачем вчительського інституту в Києві, педагогічного інституту в Житомирі. Під час роботи у Київському вчительському інституті він виявив себе як один із кращих працівників цього ВНЗ. Лекції П.Ф. Лаптіна вже тоді відрізнялися глибоким науковим змістом, в педагогічній діяльності він уміло поєднував чуйність з високою вимогливістю до студентів. Разом з тим не полишав і громадської роботи, зокрема, виконував обов'язки заступника редактора інститутської газети. Усе це забезпечило йому великий авторитет серед професорсько-викладацького колективу навчального закладу.

Наприкінці 40-х – на початку 50-х років у науковому житті П.Ф. Лаптіна сталися важливі події. 1948 року він захистив кандидатську дисертацію, а в

1950 р. став доцентом. 1950 рік виявився вдалим для нього ще й тим, що тоді ж був опублікований його посібник з хронології історії середніх віків для заочників педагогічних і учительських інститутів. У ньому П.Ф. Лаптін не лише вказав ключові дати з історії середніх віків, але й дав короткий зміст історичних подій, пов'язаних з цими датами, примірну схему синхроністичної таблиці. Враховуючи те, що подібних праць у той час було обмаль, цей посібник, безперечно, приніс значну користь вчителям-історикам.

З вересня 1951 р. і до кінця свого життя Петро Флорович працював у Кам'янець-Подільському педагогічному інституті. 1952 року кафедра історії нашого педінституту зазнала змін. Одна група викладачів утворила кафедру історії народів Росії, інша – кафедру загальної історії. Петро Флорович, зрозуміло, опинився на другій кафедрі і в 1952-1956 рр. навіть виконував обов'язки її завідувача. Сам факт призначення його на цю посаду свідчив не лише про довіру з боку інститутського керівництва, але й про високі ділові якості П. Ф. Лаптіна, адже тодішній ректор І. С. Зеленюк дуже ретельно здійснював підбір керівників факультетів і кафедр.

Науковий доробок Петра Флоровича Лаптіна складають праці, присвячені проблемам медієвістики, історіографії, педагогіки вищої школи. Вершиною його наукової творчості стала монографія “Община в русской историографии последней трети XIX – начала XX в.” Відповідальним редактором цієї книги, яка вийшла під грифом Інституту історії АН УРСР у 1971 р., був відомий український вчений, член-кореспондент АН УРСР Ф. П. Шевченко. Вказана праця стала своєрідним підсумком історіографічних досліджень П. Ф. Лаптіна, які він здійснював впродовж багатьох років. Саме за цю монографію, а також за багаторічну викладацьку роботу у ВНЗ України, 1976 року Петру Флоровичу без захисту докторської дисертації було присвоєно вчене звання професора. До цієї події мали безпосереднє відношення і науковці Інституту всесвітньої історії АН СРСР, які, високо оцінивши книгу українського вченого, рекомендували ВАКу СРСР присвоїти кандидату

історичних наук, доценту Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту П.Ф. Лаптіну вчене звання професора.

Важливим аспектом наукової діяльності П. Ф. Лаптіна було написання ним статей до “Української Радянської Енциклопедії”. На замовлення редакції УРЕ у 60-х рр. він підготував низку статей з історії середніх віків для цього видання, а також помістив три статті-персоналії про видатних російських та українських істориків-медієвістів.

Паралельно з вивченням історії середніх віків та історіографічною тематикою П.Ф. Лаптін впродовж багатьох років досліджував проблеми методики викладання історії в середній школі та вищих навчальних закладах. Лекційний курс з цієї дисципліни він почав читати ще наприкінці 40-х рр., працюючи у Київському вчительському інституті.

В останні роки свого життя П. Ф. Лаптін посилено вивчав питання проблемного викладання у ВНЗ, особливу увагу акцентуючи на проблемній лекції. Логічним завершенням його творчих пошуків у цьому напрямку стала друга монографія “Проблемное преподавание и изучение истории в высшей школе” (К., 1988). У зв'язку з тим, що Петра Флоровича на той час вже не було в живих, книга вийшла за редакцією доктора історичних наук, професора І.С. Винокура, який у передмові до праці наголосив, що автор всебічно розкрив значення проблемного навчання для формування творчої особистості спеціаліста-історика. Аналіз творчого доробку Петра Флоровича в галузі проблемного навчання свідчить, що багато його міркувань і висновків не втратили своєї актуальності до сьогодні.

П. Ф. Лаптін був активним учасником багатьох наукових конференцій та симпозіумів, де виступав з питань методології історичної науки та історіографії.

Окремо слід сказати про рівень журнальних публікацій професора П. Ф. Лаптіна. Вони завжди високо оцінювалися науковою громадськістю, друкувалися на сторінках престижних академічних видань. Слід відзначити, що П. Ф. Лаптін одним із перших викладачів нашого ВНЗ в 50-х роках видав

змістовну статтю про історика М. М. Ковалевського у всесоюзному журналі «Вопросы истории», що свідчило про його високий науковий рівень.

Петро Флорович Лаптін був талановитим викладачем, умілим наставником студентської молоді. Він з великою повагою ставився до студентів, завжди допомагав їм вирішувати складні життєві питання. На екзамені професор цікавився матеріальним становищем студента і міг підвищити йому екзаменаційний бал, щоб той не втратив стипендії.

Лекції та семінарські заняття з історії середніх віків, які проводив П.Ф. Лаптін, викликали велику цікавість у студентів, будили їх творчу думку, прищеплювали інтерес до історичної науки та педагогічної праці. Впродовж багатьох років П.Ф. Лаптін очолював профспілкову організацію працівників історичного факультету. До виконання громадських доручень, як і до службових обов'язків, ставився надзвичайно сумлінно. В усьому виявляв відповідальність і принциповість.

П. Ф. Лаптін був принциповою, доброзичливою і тактовною людиною, надзвичайно пунктуальним і дисциплінованим викладачем. Своєю любов'ю до наукової та педагогічної роботи, компетентністю у різноманітних проблемах історичної науки, високими людськими якостями він здобув заслужений авторитет у викладачів та студентів. Завжди був готовий прийти на допомогу, щедро ділився своїми багатими знаннями з молодшими колегами по кафедрі, вчителями та студентами. Багато його учнів плідно працюють зараз у ВНЗ та науково-дослідних установах незалежної України. Ціла низка його вихованців стали відомими вченими, назавжди зберегли любов до науки, творчого пошуку. Серед них – директор Інституту історії України Національної академії наук України, академік В.А. Смолій; доктори історичних наук, професори В.С. Степанков, Л.В. Баженов та багато інших.

За багаторічну плідну наукову та педагогічну діяльність Петро Флорович неодноразово нагороджувався Почесними грамотами. У 1972 р. отримав значок “Відмінник народної освіти УРСР”, що стало яскравим

свідченням його великих заслуг на ниві підготовки висококваліфікованих педагогічних кадрів.

З січня 1983 р. був переведений на посаду професора-консультанта кафедри загальної історії нашого інституту. У березні 1986 р. у зв'язку з виходом на пенсію та хворобою був звільнений з роботи за власним бажанням. 16 грудня 1986 р. професор П.Ф. Лаптін помер.

Світла пам'ять про талановитого вченого, мудрого педагога, чуйну і доброзичливу людину назавжди залишиться в серцях його колег і вихованців.

Наукові праці П. Ф. Лаптіна

I. Окремі видання

1. М.М. Ковалевский и его взгляды на средневековую общину : дисс. ... канд. ист. наук : рукопись / П.Ф. Лаптин. – К., 1947. – 270 с.
2. Маркс про деякі питання історії середньовіччя і ранні буржуазні революції : лекція для студ.-заоч. пед. вишів / П.Ф. Лаптін. – К. : Рад. шк., 1949. – 24 с.
3. Посібник з хронології історії середніх віків (для заочників педагогічних і учительських інститутів) / П.Ф. Лаптін. – К. : Рад. шк., 1950. – 88 с.
4. Спецсемінар з історії середніх віків для історичних факультетів педагогічних інститутів / П.Ф. Лаптін. – К., 1952. – 132 с.
5. До питання організації і методики проведення практичних і семінарських занять з загальної історії на історичних факультетах педінститутів / П.Ф. Лаптін. – К., 1955. – 46 с.
6. Організація проведення практичних занять з методики викладання історії на заочних відділах педінститутів : метод. посіб. / П.Ф. Лаптін. – К. : Рад. шк., 1958. – 32 с.
7. М.М. Ковалевський як представник ліберально-буржуазного позитивізму / П.Ф. Лаптін. – К., 1959. – 36 с.
8. Методичні вказівки до навчального курсу з історії : метод. посіб. для студ.-заочн. іст. відділу іст.-філол. ф-ту / уклад.: П.Ф. Лаптін (ред.), О.Д. Степенко, М.Ф. Александра ; Кам'янець-Поділ. пед. ін-т. – Кам'янець-

Подільський, 1960. – 48 с.

9. Програма педагогічної практики з історії для історико-філологічних факультетів / П.Ф. Лаптин. – К., 1960. – 20 с.
10. «Економізм» і проблеми держави західноєвропейського середньовіччя в російській ліберально-буржуазній позитивістській історіографії : конспект лекцій з курсу історіографії / П.Ф. Лаптин. – Кам'янець-Подільський, 1965. – 54 с.
11. Община в русской историографии последней трети XIX – начала XX в. / П.Ф. Лаптин. – К. : Наук. думка, 1971. – 300 с. – [Рецензии на кн.: Лаптин П. Ф. Община в русской историографии последней трети XIX – начала XX в. – К. : Наук. думка, 1971. – 300 с.: Барг М. А. [Рецензия] // История СССР. – 1972. – № 6. – С. 172-173; Олійник Л.В. [Рецензія] // Укр. іст. журн. – 1972. – № 5. – С. 140-142; Гутнова Е. В., Самаркин В. В. [Рецензия] // Вопросы истории. – 1973. – № 7. – С. 155-157].
12. Практичні заняття з історії середніх віків : метод. вказівки для студ. II курсу іст. ф-ту / П.Ф. Лаптин. – Кам'янець-Подільський, 1976. – 60 с.
13. Практичні заняття з історії середніх віків : метод. вказівки для студ. II курсу іст. ф-ту / П.Ф. Лаптин, А.В. Опря. – Вид. 2-ге, допов. – Кам'янець-Подільський, 1983. – 79 с.
14. Проблемное преподавание и изучение истории в высшей школе : историческая монография / П.Ф. Лаптин ; под ред. И.С. Винокура. – К. : Выща школа. Головное изд-во, 1988. – 124 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

15. Проблемы общины в трудах М.М. Ковалевского / П.Ф. Лаптин // Вопросы истории. – 1955. – № 9. – С. 110-120.
16. З досвіду організації методики проведення практичних і семінарських занять з загальної історії на історичних факультетах педінститутів / П.Ф. Лаптин // Доповіді та повідомлення міжвузівської конференції істориків педінститутів УРСР. – Полтава, 1958. – Вип. 1. – С. 122-127.
17. Бодричі (ободрити) / П.Ф. Лаптин // Українська Радянська Енциклопедія. –

К., 1960. – Т. 2. – С. 7.

- 18.Бранденбург / П.Ф. Лаптін // Українська Радянська Енциклопедія. – К., 1960. – Т. 2. – С. 76.
- 19.Бранібор / П.Ф. Лаптін // Українська Радянська Енциклопедія. – К., 1960. – Т. 2. – С. 77.
- 20.Виноградов Павло Гаврилович / П.Ф. Лаптін // Українська Радянська Енциклопедія. – К., 1960. – Т. 2. – С. 374.
- 21.Ганза / П.Ф. Лаптін // Українська Радянська Енциклопедія. – К., 1960. – Т. 3. – С. 127.
- 22.До питання “ліберально-буржуазний позитивізм” в російській медієвістиці останньої чверті XIX – початку XX століття (постановка проблеми) / П.Ф. Лаптін // Тези доповідей викладачів Кам'янець-Подільського педагогічного інституту на звітній сесії про наукову роботу за 1961 рік. – Кам'янець-Подільський, [1962]. – С. 12-13.
- 23.Історичні погляди М.М. Ковалевського / П.Ф. Лаптін // Укр. іст. журн. – 1962. – № 1. – С. 91-97.
- 24.Лекції з загальної історії на заочних відділах та основні принципи їх побудови // Збірник методичних матеріалів з досвіду роботи заочних відділів і кафедр педагогічних інститутів УРСР. – К., 1962. – Вип. 5. – С. 113-123.
- 25.Луцицький Іван Васильович (1845-1918) / П.Ф. Лаптін // Українська Радянська Енциклопедія. – К., 1962. – Т. 8. – С. 299-300.
- 26.Практичні заняття з методики викладання історії в педінститутах. На допомогу викладачу історії / П.Ф. Лаптін // Укр. іст. журн. – 1962. – № 6. – С. 86-88.
- 27.Проблемы общины в трудах И.В. Луцицкого / П.Ф. Лаптин // Средние века : сб. ст. – М., 1963. – Вып. 23. – С. 216-228.
- 28.Соціально-економічна проблематика в російській ліберально-буржуазній медієвістиці другої половини XIX – початку XX ст. / П.Ф. Лаптін // Доповіді та повідомлення на звітній науковій сесії кафедр

- Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту за 1962 рік. – Кам'янець-Подільський, 1963. – С. 23-24.
29. Успенський Федір Іванович / П.Ф. Лаптін // Українська Радянська Енциклопедія. – К., 1964. – Т. 15. – С. 168-169.
30. Проблеми общини в радянські медієвістиці (1917-1941 рр.) / П.Ф. Лаптін // Тези доповідей викладачів Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту на звітній науковій сесії за 1964 рік (секція соціально-економічних наук). – Кам'янець-Подільський, 1965. – С. 44.
31. Проблеми феодальної держави і права в працях російської “школи” медієвістів-позитивістів / П.Ф. Лаптін // Тези доповідей викладачів Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту на звітній науковій сесії за 1964 рік (секція соціально-економічних наук). – Кам'янець-Подільський, 1965. – С. 46-48.
32. Историографические элементы в лекционном курсе истории средних веков на исторических факультетах педагогических институтов (из опыта работы Каменец-Подольского пединститута) / П.Ф. Лаптин // Средние века : сб. ст. – М., 1966. – Вып. 29. – С. 315-321.
33. Питання про форми общини в російській ліберально-буржуазній історіографії / П. Ф. Лаптін // Тези доповідей на звітній науковій сесії кафедр Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту за 1965 р. – Кам'янець-Подільський, 1966. – С. 25-26.
34. По страницам сборника “Средние века” (обзор) / П.Ф. Лаптин // Вопросы истории. – 1968. – № 12. – С. 135-142.
35. Проблеми общини в російській історіографії перед реформою 1861 р. // Укр. іст. журн. – 1969. – № 1. – С. 64-73.
36. Дослідження подолянина І.В. Луцицького проблем общини на Україні / П.Ф. Лаптін // Матеріали третьої Подільської історико-краєзнавчої конференції. – Львів, 1970. – С. 62-67.
37. І.В. Луцицький про общину на Україні (до 125-річчя від дня народження) / П.Ф. Лаптін // Укр. іст. журн. – 1970. – № 6. – С. 127-130.

38. О роли гипотезы в историческом исследовании / П.Ф. Лаптин // Вопросы истории. – 1970. – № 1. – С. 75-88.
39. Маків : іст. нарис / П.Ф. Лаптин, І.І. Сохатюк // Історія міст і сіл Української РСР. Хмельницька область. – К., 1971. – С. 247-255.
40. Историография в практическом курсе всеобщей истории на исторических факультетах пединститутів / П.Ф. Лаптин // Вопросы историографии в высшей школе : всесоюз. конф. препода. историогр. ист. СССР и всеобщей ист. ун-тов и пед. ин-тов, г. Смоленск, 31 янв.–3 февр. 1973 г. – Смоленск, 1975. – С. 221-226.
41. Гутнова Е.В. Историография истории средних веков (середина XIX в. – 1917 г.). – М. : Высш. школа, 174. – 400 с. – Рец. П.Ф. Лаптіна // Укр. іст. журн. – 1975. – № 6. – С. 148-149.
42. Вопросы историографии в высшей школе / П.Ф. Лаптин, Л.А. Коваленко // Вопросы истории. – 1977. – № 5. – С. 142-144.
43. Работа студентов с исторической литературой. Ее особенности и принципы организации / П.Ф. Лаптин // XXV съезд КПСС и задачи изучения истории исторической науки. – Калинин, 1978. – Ч. 1. – С. 142-145.
44. Проблемна лекція із загальної історії у вузі / П.Ф. Лаптин // Укр. іст. журн. – 1979. – № 6. – С. 111-115.
45. Проблемные лекции по истории в высшей школе / П.Ф. Лаптин // Вопросы истории. – 1980. – № 7. – С. 128-131.
46. Проблемная лекция по историографии в вузе / П.Ф. Лаптин // Историография в вузе / П.Ф. Лаптин. – Калининград, 1980.
47. Проблемные лекции по историографии в курсе медиевистики в педагогических институтах // Изучение и преподавание историографии в высшей школе. – Калининград. 1982.
48. О некоторых вопросах проблемной лекции по истории в вузе / П.Ф. Лаптин // Новая и новейшая история. – 1986. – № 2. – С. 174-178.

III. Про П. Ф. Лаптіна

1. Лаптин Петро Флорович // Вчені Хмельниччини : бібліогр. покажч. / уклад.

- С.К. Гуменюк. – Хмельницький, 1988. – С. 98-100.
2. Баженов Л.В. Лаптін Петро Флорович // Баженов Л.В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX – XX ст. / Л.В. Баженов. – Кам'янець-Подільський, 1993. – С. 264-265.
 3. Опря А.В. Професор П.Ф. Лаптін – вчений і педагог / А.В. Опря // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Історичні науки. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2002. – Т. 8 (10). – С. 5-14.
 4. Опря А.В. Петро Фролович Лаптін / А.В. Опря, І.С. Винокур // Кам'янець-Подільський державний університет в особах. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2003. – Т. 1. – С. 278-286.
 5. Касьянович Л.М. Професор П.Ф. Лаптін – вчений-історик, педагог та особистість : магістерська робота / Л.М. Касьянович. – Кам'янець-Подільський, 2010. – 125 с.

Любинський Олександр Іванович,
доктор сільськогосподарських наук, професор,
академік Міжнародної академії аграрної освіти

Народився 20 жовтня 1968 року в сім'ї учителів у мальовничому подільському селі Шрубків (раніше село мало назву Кам'янецькі хутори, оскільки було форпостом Кам'янецької фортеці) Летичівського району Хмельницької області. Батько Іван Всеволодович Любинський 1964 року закінчив Кременецький державний педагогічний інститут, викладав хімію та біологію в різних школах Хмельниччини. Мати Єлизавета Михайлівна Швець 1960 року закінчила фізико-математичний факультет Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту, упродовж 40 років викладала математику. Дідусь Михайло Швець також був вчителем у селі Нагоряни Кам'янець-Подільського

району та директором школи в селі Яцьківці Дунаєвецького району. Однокурсниками матері були відомі постаті – Іван Вишневецький та Борис Бец.

Такий генетичний заряд отримав малий Сашко, жвавий, енергійний і цікавий хлопчина, «хлопчик помагай», якого знали всі жителі села, а особливо сусіди та родичі з вулиці Чайківської, завдяки його бажанню про все дізнатися, усім допомогти, з не пороках дорослу розсудливість. У школу пішов раніше, оскільки програму першого класу опанував удома. 1983 року після закінчення восьмирічної школи в рідному селі, продовжив навчання в Меджибізькій середній школі. 1985 року вступив до Кам'янець-Подільського державногосільськогосподарського інституту (тепер – Подільський державний аграрно-технічний університет), який закінчив 1992 року з відзнакою та спеціальністю “Зоотехнія”.

З липня 1987 по травень 1989 року проходив службу в армії на Далекому Сході (Приморський край м. Уссурійськ), а пізніше – у селищі Ліпівці Пограничного району.

Висока ерудованість випускника, його працездатність, залюбленість у свою справу привернули увагу викладачів, зокрема доцента Кімаковського В.І., який запросив його на роботу на кафедру годівлі сільськогосподарських тварин, та професора Пахолка А.А., як наукового керівника кандидатської дисертації. З 1992 року О.І. Любинський працював у Подільському державному аграрно-технічному університеті на біотехнологічному факультеті на посадах молодшого наукового співробітника, аспіранта, асистента, доцента, завідувача кафедрою, зокрема з 5 липня 2001 року по 30 серпня 2012 року – завідувача кафедри селекційно-генетичних технологій тваринництва. Його завжди підтримував і був наставником ректор інституту (з 1995 року – академії) професор Михайло Іванович Самокиш.

Кандидатську дисертацію “Господарсько-біологічні особливості української червоно-рябої молочної породи різних генотипів на Буковині” захистив 5 червня 1996 року в спеціалізованій раді Д.01.05.04 при Національному аграрному університеті за спеціальністю 06.02.01 – розведення

та селекція тварин. Наукове керівництво здійснив кандидат сільськогосподарських наук, професор А.А. Пахолок. Докторську дисертацію “Селекційно-генетичні аспекти формування і консолідації прикарпатського внутрішньопородного типу української червоно-рябої молочної породи ” захистив 10 червня 2009 року в спеціалізованій раді Д.27.355.01 при Інституті розведення і генетики тварин НААН за спеціальністю 06.02.01– розведення та селекція тварин. Науковий консультант – доктор сільськогосподарських наук, професор Й.З. Сірацький. Вчене звання доцент кафедри розведення та генетики сільськогосподарських тварин присвоєно 21 грудня 2001 року, апрофесора кафедри селекційно-генетичних технологій тваринництва – 20 січня 2011 року.

Велике значення у формуванні професора О.І. Любинського відіграло знайомство та багаторічна співпраця з доктором сільськогосподарських наук, професором, академіком Академії наук Вищої школи України, Заслуженим діячем науки і техніки України, відомим вченим в галузі селекції, розведення та відтворення сільськогосподарських тварин Сірацьким Йосипом Зеноновичем, доктором сільськогосподарських наук, професором, академіком НААН України Валерієм Петровичем Буркатом, доктором сільськогосподарських наук, професором Єлизаветою Іллівною Федорович.

У Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка Олександр Іванович працює з вересня 2004 року за сумісництвом на посадах доцента (з 2011 року – професора) кафедри біології та методики її викладання. З 1 вересня 2012 року – завідувач, професор кафедри географії та екології. Провідний викладач з дисциплін «Генетика з основами селекції», «Молекулярна генетика», «Охорона природи» (ОКР бакалавр), «Актуальні питання генетики людини» (ОКР магістр за напрямом «Біологія»), «Основи екології» (ОКР бакалавр за напрямками «Історія» та «Фізичне виховання»), «Основи ведення сільського господарства та охорони земель», «Техноекологія» (ОКР бакалавр), «Біологічне різноманіття та методи його оцінювання» (ОКР спеціаліст за напрямом Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування).

Впродовж двадцяти років займався дослідженнями, пов'язаними з особливостями формування і консолідації прикарпатського внутрішньопородного типу та буковинського заводського типу української червонорябої молочної породи. Автор селекційних досягнень: «Заводський тип української червоно-рябої молочної породи «Буковинський» та «Заводська лінія української червоно-рябої молочної породи Рігела 352882» (Наказ Міністерства аграрної політики України та УААН № 902/133 від 13 грудня 2007 року). За результатами науково-дослідної роботи в 1995-1996 роках отримував стипендію Кабінету Міністрів України для молодих вчених, 2005 року нагороджений відзнакою Міністерства аграрної політики України «Відмінник аграрної освіти і науки», з 2011 року – академік Міжнародної академії аграрної освіти. Результати наукової діяльності висвітлені в 203 публікаціях, у тому числі у 6 монографіях, 3 навчальних посібниках.

Сучасні пріоритети наукової діяльності професора О.І. Любинського пов'язані з проблемами екологічної генетики, розробкою ефективних методів збереження біорізноманіття України. Олександр Іванович проводить наукову роботу за темами «Еколого-генетичний, біологічний, хімічний, фізико-географічний моніторинг біорізноманіття Поділля і Буковини» (0112U005651), «Розробка системної оцінки та моніторингу генофонду домашніх тварин» (0110U006076), активно займається підготовкою наукових кадрів при Інституті розведення і генетики тварин НААН та Подільському аграрно-технічному університеті. Підготував одного кандидата наук.

Надійною опорою в житті та роботі сім'я. Дружина Інна Борисівна – заступник декана природничого факультету з навчально-методичної роботи Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, старша донька Іванна – студентка інституту бізнесу та фінансів Подільського державного аграрно-технічного університету, молодша донька Олександра – учениця Кам'янець-Подільської гімназії та музичної школи імені Ф.Ганіцького по класу фортепіано, зять Денис – приватний підприємець.

Високі професійні якості, величезна працездатність, шанобливе та уважне ставлення до людей створили Олександрові Івановичу заслужений авторитет серед колег та студентів.

Наукові праці О.І. Любинського
І. Окремі видання

1. Формування відтворювальної здатності у м'ясної худоби: монографія / Т.В. Засуха, М.В. Зубець, Й.З. В.В. Меркушин, С.Ю. Демчук, В.В. Шапірко, В.О. Кадиш, Є.І. Федорович, В.С. Федорович, О.І. Любинський.–К.: Аграрна наука, 2000.–248с.
2. Інтер'єр сільськогосподарських тварин: лекція / Й.З. Сірацький, Б.М. Гопка, Є.І. Федорович, В.С. Федорович, В.О. Кадиш, О.І. Любинський; Д.Б. Гопка, В.Є. Скоцик, Д.Ю. Дорофєєв, С.І. Гнатюк; за ред. Й.З. Сірацького. – К.: Науковий світ, 2000.–75 с.
3. Екстер'єр молочних корів: перспективи оцінки і селекції: монографія/ Й.Сірацький, Я.Н. Данилків, О.М. Данилків, Є.І. Федорович, В.В. Меркушин, Ю.Ф. Мельник, О.П. Чуприна, В.О. Кадиш, О.І. Любинський; за ред. Й.З. Сірацького, Є.І. Федорович. – К.: Наук. світ, 2001. – 146 с.
4. М'ясна продуктивність великої рогатої худоби різних генотипів: монографія / М.Г. Повозніков, М.О. Мазуренко, О.І. Любинський, С.М. Блюсюк, О.М. Хильницький, А.В. Гуцул, В.П. Кучерявий.– Кам'янець-Подільський: Абетка, 2002.– 44 с.
5. Селекційно-генетичні та біологічні особливості абердин-ангуської породи в Україні: монографія / Й.З. Сірацький, В.О. Пабат, Є.І. Федорович, В.О. Кадиш, О.П. Чуприна, О.І. Любинський; за ред. Й.З. Сірацького, Є.І. Федорович. – К.: Наук. світ, 2002. – 203 с.
6. Рекомендації по організації відтворення великої рогатої худоби / В.П. Буркат, Ю.Ф. Мельник, Й.З. Сірацький, С.Ю. Демчук, Є.І. Федорович, І.В. Гузєв, В.О. Кадиш, Д.Ю. Дорофєєв, Т.С. Плотко, О.І. Любинський; П.І. Шаран, Н.Г. Копитець, А.М. Угнівєнко. –К.: Наук. світ, 2002.– 27 с.
7. Методи селекції української червоно-рябої молочної породи: монографія/ М.В. Зубець, В.П. Буркат, Й.З. Сірацький, Є.І. Федорович, О.І. Любинський,

- О.О. Данилевський, А.П. Кругляк, Ю.Ф. Мельник, О.І. Костенко, С.Ю. Рубан, М.І. Башенко, А.М. Дубін. –К.: 2005.– 436 с.
8. Програма розвитку племінного скотарства в господарствах Чернівецької області / О.І. Любинський, М.Г. Повозніков, Р.В. Ячник, Л.В. Ротар, В.С. Драп, В.Г. Ящук, І.В., Кебко, В.І. Літун, М.В. Новіцький, І.О. Боднар, В.П. Гайдей, Б.В. Москалюк. – Кам'янець-Подільський, 2007. – 48 с.
9. Виробництво молока на малій фермі: практ. посіб. / А.Т. Цвігун, М.Г. Повозніков, С.М. Блюсюк, В.С. Кушнір, Н.В. Кравець, В.І. Бучковська, Ю.М. Євстафієва, В.Є Харкавлук, В.Г. Кураш, В.К. Погрібний, О. І. Любинський, М.В. Айшпур; за ред. А.Т. Цвігуна, В.Б. Кирилюка. – Кам'янець-Подільський, 2008. – 216 с.
10. Програма підвищення кваліфікації дорадників та експертів–дорадників за спеціальністю 06.02.01- розведення та селекція тварин/ В.П. Буркат, Й.З. Сірацький, Є.І. Федорович, О.І. Любинський. – Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О.В., 2008. – 12 с.
11. Інтер'єр сільськогосподарських тварин: навч. посіб. / Й.З. Сірацький, Є.І. Федорович, Б.М. Гопка, В.С. Федорович, В.Є. Скоцик, О.І. Любинський, В.О. Кадиш, В.Д. Уманець, Л.М. Цицюрський.– К.: Вища освіта, 2009.–280 с.
12. Історія, селекція та біологічні особливості абердин-ангусів України: монографія / Й.З. Сірацький, Є.І. Федорович, І.В. Гузев, В.О. Кадиш, Р.В. Каспров, В.В. Федорович, О.І. Любинський, О.П. Чуприна; за ред. Й.З. Сірацького, Є.І. Федорович. – Корсунь-Шевченківський: ФОП Гавришенко В.М. –2011.–432 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

13. Ефективність використання сапоніту Варварівського родовища в раціонах телят / О.І. Любинський, М.Г. Повозніков, А.Т. Цвігун // Міжвідомчий збірник наукових робіт "Вчені–аграрники – сільськогосподарському виробництву". – Чернівці: Прут, 1993.– С.291–292.

14. Біологічні показники помісних тварин симентальської породи при формуванні червоно-рябої породи молочного типу / О.І. Любинський // Збірник наукових праць співробітників КПСГІ, присвячений 75-річчю з дня заснування. – Кам'янець-Подільський, 1995. – С.120–121.
15. Українська червоно-ряба молочна порода на Буковині / О.І. Любинський, А.А. Пахолок // Тваринництво України, №2.–1996.–С.–12 – 13.
16. Біологічні особливості різних генотипів української червоно-рябої молочної худоби / О.І. Любинський, А.А. Пахолок // Розведення та генетика тварин. – К.: Аграрна наука, 1996. – Вип. 28. – С.30–40.
17. Природна резистентність корів різних генотипів української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський, А.А. Пахолок // Міжвідомчий науковий збірник: Аграрна наука–селу. – Чернівці: Буковина, 1997. – Вип.3.–С.8–11.
18. Ріст, розвиток та біологічні особливості молодняка різних генотипів української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський, А.А. Пахолок // Розведення і генетика тварин. – К.: Аграрна наука, 1998. – Вип. 29. – С.57–64.
19. Продуктивні якості корів червоно-рябої молочної породи різного генеалогічного походження / О.І. Любинський, А.А. Пахолок // Міжвідомчий науковий збірник: Аграрна наука–селу. – Кам'янець-Подільський. – 1998. – Вип.6. – С.212–213.
20. Продуктивні якості червоно-рябої молочної худоби Буковини / О.І. Любинський, А.А. Пахолок // Вісник Білоцерківського ДАУ.– Біла Церква, 1998. – С. 215–218.
21. Газоенергетичний обмін і розподіл енергії у бичків різних генотипів української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський, А.А. Пахолок, М.Г. Повозніков // Науковий збірник: Аграрна наука–селу. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 1999. – Вип. 7. – С.179–182.
22. Вплив генетичних факторів і середовища на продуктивність червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський // Науковий вісник Львівської академії ветеринарної медицини. – 1999. – Вип. 3. – С. 215–217.

23. Молочна продуктивність корів червоно-рябої молочної породи різного генеалогічного походження / О.І. Любинський, А.А. Пахолок, Б.В. Москалюк // Розведення і генетика тварин. – 1999. – Вип. 32. – С. 143–145.
24. Селекційно-генетичні аспекти удосконалення прикарпатського типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський // Збірник наукових праць Подільської ДАТА. – Кам'янець-Подільський : “Абетка”, 2000. – Вип. 8. – С. 233–235.
25. Селекція української червоно-рябої молочної породи на Буковині / О.І. Любинський // Розведення і генетика тварин. – 2000. – Вип. 33. – С. 65–69.
26. Молочна продуктивність корів різних ліній прикарпатського типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський // Розведення і генетика тварин. – 2001. – Вип. 34. – С. 212–213.
27. Роль корів биківиробничої групи у формуванні високопродуктивного стада прикарпатського типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський, Б.В. Москалюк // Збірник наукових праць Подільської ДАТА. – 2002. – Вип. 10. – С. 75–77.
28. Генетична структура поліморфних білкових систем української червоно-рябої молочної худоби прикарпатського типу / О.І. Любинський // Розведення і генетика тварин. – 2002. – Вип. 36. – С. 109–110.
29. Племінна цінність бугаїв-плідників різних ліній прикарпатського типу червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський // Вісник Сумського НАУ. Серія “Тваринництво”. – 2003. – Вип. 7. – С. 128–133.
30. Імуногенетична характеристика прикарпатського типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський, Р.О. Стоянов // Науковий вісник ЛДАВМ ім. С.З. Гжицького. – 2003. – Т. 5 (№ 2), ч. 4. – С. 69–72.
31. Племінні якості заводських родин прикарпатського типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський, М.В. Новіцький., І.О. Бондар // Науковий вісник ЛДАВМ ім. С.З. Гжицького. – 2003. – Т. 5

(№ 3), ч. 3. – С. 56–60.

32. Генетична структура поліморфних білкових систем сироватки крові української червоно-рябої молочної худоби прикарпатського типу / О.І. Любинський // Розведення і генетика тварин. – 2003. – Вип. 35. – С. 91–94.
33. Формування племінних якостей високопродуктивних корів прикарпатського типу української червоно-рябої молочної худоби / О.І. Любинський, В.В. Шуплик // 36. наук. праць ПДАТА. – 2003. – Вип. 11. – С. 134–136.
34. Методологічні аспекти удосконалення генеалогічної структури прикарпатського типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський // Наук.-тех. бюлетень Інституту тваринництва УААН. – 2003. – № 85. – С. 65–69.
35. Продуктивні якості корів прикарпатського типу української червоно-рябої молочної породи гомо- і гетерозиготних за трансфериновим локусом / О.І. Любинський // Збірник наукових праць ПДАТА. – 2004. – № 12. – С. 124–127.
36. Генетична оцінка прикарпатського типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський // Науковий вісник ЛНАВМ ім.С.З. Гжицького. – 2004. – Т. 6 (№ 3), ч. 4. – С. 79–84.
37. Методологічні аспекти формування буковинського заводського типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський, Р.В. Ячник // Науковий вісник Львівської НАВМ ім. С.З. Гжицького. – 2005. – Т. 6 (№ 2), ч. 4. – С. 270–273.
38. Оцінка системи селекції та формування генеалогічної структури прикарпатського внутріпородного типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський // Тваринництво України. – 2005. – № 8. – С. 21–23.
39. Інтеграційна оцінка племінної цінності бугаїв-плідників при формуванні і консолідації прикарпатського типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський // Підвищення продуктивності

сільськогосподарських тварин : зб. наук. праць / Харк. нац. аграр. ун-т ; Харк. держ. зоовет. акад. – Х., 2005. – Т. 15. – С.126–130.

- 40.Формування і напрями удосконалення генеалогічної структури прикарпатського типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський // Розведення і генетика тварин. – 2005. – Вип. 38. – С. 167–170.
- 41.Оцінка системи селекції прикарпатського внутрішньопородного типу української червоно-рябої молочної худоби / О.І. Любинський, М.В. Новіцький., І.О. Бондар // Розведення і генетика тварин. – 2005. – Вип. 39. – С. 28–30.
- 42.Методика вивчення екстер'єру великої рогатої худоби в онтогенезі / Й.З. Сірацький, Є.І. Федорович, Я.Н. Данилків, О.М. Данилків, О.І. Любинський, С.Б. Просяний // Методи наукових досліджень із селекції, генетики та біотехнології у тваринництві. – К. : Аграрна наука, 2005. – С. 98–102.
- 43.Методика визначення казеїну в молоці / Й.З. Сірацький, Є.І. Федорович, О.І. Любинський, С.Б. Просяний // Методи наукових досліджень із селекції, генетики та біотехнології у тваринництві. – К. : Аграрна наука, 2005. – С. 108–109.
- 44.Проблемні питання розведення тварин за лініями / Й. Сірацький, Є. Федорович, М. Кузів, Т. Дорда, О. Любинський // Тваринництво України. –2005. – № 9. – С. 16–17.
- 45.Реалізація продуктивного потенціалу корів прикарпатського внутрішньопородного типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський // Збірник наукових праць ПДАТУ. – 2007. – № 15. – С. 101–104.
- 46.Ріст телиць різних ліній прикарпатського внутрішньопородного типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський // Науковий вісник ЛНУВМ ім. С.З. Гжицького. – 2007. – Т. 9, № 3 (34), ч. 3. – С. 80–84.
- 47.Молочна продуктивність корів різних ліній прикарпатського

- внутрішньопородного типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський // Збірник наукових праць Вінницького ДАУ. – 2008. – Вип. 34, т. 3. – С. 281–285.
- 48.Інтеграційна генетична оцінка різних селекційних груп прикарпатського внутрішньопородного типу української червоно-рябої молочної породи / О. І. Любинський // Наук.-тех. бюлетень інститут біології тварин і ДНДКІ ветпрепаратів та кормових добавок. – 2008. – Вип. 9. – № 1, 2. – С. 236–239.
- 49.Лінійний ріст телиць прикарпатського внутрішньопородного типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський //Наук.-тех. бюлетень інститут біології тварин і ДНДКІ ветпрепаратів та кормових добавок. – 2008. – Вип. 9. – № 3. – С. 302–306.
- 50.Фенотипова оцінка вимені корів різних селекційних груп прикарпатського внутрішньопородного типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський, Т.В. Колосовська, Р.В. Мазур // Науковий вісник ЛНУВМ ім. С.З. Гжицького. – 2008. – Т. 10, № 3 (38), ч. 3. – С. 86–89.
- 51.Біологічні особливості тварин прикарпатського внутрішньопородного типу української червоно-рябої молочної худоби / О.І. Любинський // Розведення і генетика тварин. – 2008. – Вип. 42. – С. 145–150.
- 52.Фенотипова оцінка продуктивних якостей корів різних генотипів прикарпатського внутрішньопородного типу української червоно-рябої молочної породи / Р.В. Мазур, О.І. Любинський // Науковий вісник ЛНУВМ та біотехнологій ім. С.З. Гжицького. – 2008. – Т. 10, № 2 (37), ч. 3. – С. 67–73.
- 53.Генетична оцінка різних ліній прикарпатського внутрішньопородного типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський // Наукові праці КПНУ ім. І. Огієнка. – Кам'янець–Подільський, 2008. –Вип.7. – С. 146.
- 54.Особливості формування продуктивних якостей корів прикарпатського внутрішньопородного типу української червоно-рябої молочної породи при використанні бугаїв різної селекції / О.І. Любинський // Збірник наукових

- праць ПДАТУ.– Кам'янець–Подільський, 2008. – Вип.16. – С.153–156.
- 55.Екстер'єрні особливості корів прикарпатського внутрішньо породного типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський, Р.В. Ячник // Збірник наукових праць ПДАТУ. – Кам'янець–Подільський, 2009. – Вип.17 Серія "ТВППТ". – С. 61–64.
- 56.Формування продуктивних та племінних якостей високопродуктивних корів прикарпатського внутрішньопородного типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський, Т.В. Колосовська, Р.В. Мазур // Науковий вісник ЛНУВМ та біотехнологій ім. С.З. Гжицького. – Львів, 2009. – Т.11, №3(42).Ч.2. – С. 290–295.
- 57.Племінна цінність бугаїв прикарпатського внутрішньопородного типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський, Й.З. Сірацький // Збірник наукових праць ПДАТУ. – Кам'янець–Подільський, 2010. – Вип.18. Серія "ТВППТ". – С.113–115.
- 58.Селекційно–генетична оцінка природної резистентності корів прикарпатського внутрішньопородного типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський // Збірник наукових праць Вінницького НАУ, Серія: сільськогосподарські науки. – 2010. – Вип. 5. –С.46–49.
- 59.Оптимізація оцінки та використання бугаїв–плідників прикарпатського внутрішньопородного типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський // Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва: зб. наук. праць БНАУ. – 2010. – Вип. 3 (72). – С.143–146.
- 60.Природна резистентність корів прикарпатського типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський, В.В. Федорович, Є.І. Федорович, Й.З. Сірацький // Науково–технічний бюлетень Інституту біології тварин УААН та ДНДКІ вепрепаратів та кормових добавок. – Львів, 2010. – Вип. 11, № 1 – С. 234–239.
- 61.Селекционно–генетические аспекты формирования и консолидации прикарпатского внутривидового типа украинской красно–пестрой молочной породы / О.І. Любинський // Сборник работ молодых

учених "Молодые ученые в решении актуальных проблем науки". – Владикавказ, 2010. – С. 193–195.

62. Селекційна оцінка корів прикарпатського внутрішньопородного типу української червоно-рябої молочної породи за екстер'єрними особливостями та тривалістю господарського використання / О.І. Любинський, В.В. Шуплик, Р.В. Ячник, А.К. Калинка // Вісник наукових праць Луганського НАУ. – Луганськ, 2010. – №21. – С. 111–114.
63. Сучасні селекційно-генетичні аспекти удосконалення прикарпатського внутрішньопородного типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський, Р.В. Мазур, О.Г. Дикун, Т.В. Колосовська, О.Г. Бушку // Міжвідомчий тематичний науковий збірник: Розведення і генетика тварин. – К.: Аграрна наука, 2010. – Вип.44. – С.114–117.
64. Селекційно-генетична оцінка прикарпатського внутрішньопородного типу української червоно-рябої молочної породи за поліморфними системами білків крові / О.І. Любинський // Науково-теоретичний журнал Біологія тварин. – Львів, 2010. – Т. 12, №2. – С.373–378.
65. Газоенергетичний обмін та теплопродукція у тварин прикарпатського внутрішньопородного типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський, В.В. Шуплик, Т.В. Колосовська, О.Г. Бушку та інші // Науковий вісник ЛНУВМ та біотехнологій ім. С.З. Гжицького. – Львів, 2010. – Т.12, №4(46). – С.114–118.
66. Особливості формування природної резистентності у корів прикарпатського внутрішньопородного типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський // Вісник КПНУ ім. І.Огієнка. Природничі науки. – Кам'янець-Подільський, 2010. – Вип.2. – С.122-129.
67. Вплив рівня вирощування телиць на молочну продуктивність корів прикарпатського внутрішньопородного типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський, В.В. Шуплик, О. Г. Дикун, Є. М. Рясенко, Б. В. Москалюк // Збірник наукових праць ПДАТУ. – Кам'янець-Подільський, 2011. – Вип.19. Серія "ТВППТ". – С.77–80.

- 68.Селекційно–генетичні особливості племінних якостей корів буковинського заводського типу української червоно–рябої молочної породи / О.І. Любинський, В.В. Шуплик, О. Г. Дикун, Є. М. Рясенко, Б.В. Москалюк // Збірник наукових праць Вінницького НАУ, Серія: сільськогосподарські науки. – 2011. – Вип. 8 (48). – С. 34–37.
- 69.Селекційно–генетична оцінка технологічних ознак розвитку вим'я укорів прикарпатського внутрішньопородного типу української червоно–рябої молочної породи / О.І. Любинський, М.Г. Повозніко, В.В. Шуплик // Збірник наукових праць Вінницького НАУ, Серія: сільськогосподарські науки. – 2011. – Вип.11(51). – С. 73–77.
- 70.Селекция и совершенствование прикарпатского внутривидового типа украинской красно–пестрой молочной породы / О.І. Любинський, В.В. Шуплик, А.Г. Дикун, Р.В. Мазур // Научные труды: Экологические и селекционные проблемы племенного животноводства. – Брянск, 2011.– Вип.7. – С. 21-23.
- 71.Особливості відтворювальної здатності корів прикарпатського внутрішньопородного типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський, В.В. Шуплик, О.Г. Бушку // Науковий вісник ЛНУВМ та біотехнологій ім.С.З. Гжицького. – Львів, 2011. – Т.13, №4(50).Ч.3.–С.185–190.
- 72.Селекційно-генетичні аспекти формування продуктивного потенціалу прикарпатського внутрішньопородного типу української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський, В.В. Шуплик, О.Г. Дикун, Б.В. Москалюк, Т.В. Колосовська, О.Г. Бушку // Розведення і генетика тварин. – К.: Аграрна наука, 2011.– Вип.45. – С.133-141
- 73.Селекционно-генетические особенности формирования естественной резистентности у коров прикарпатского внутривидового типа украинской красно–пестрой молочной породы / О.І. Любинський // Сборник научных трудов РУП НПЦНАН Беларуси по животноводству «Зоотехническая наука Беларуси».–Жодино, 2011. – Т.46.Ч.1. – С.160-163.

74. Селекционно-генетическая оценка вымени у коров прикарпатского внутривидового типа украинской красно-пестрой молочной породы / О.І. Любинський, А.Г. Дикун, Р.В. Мазур, О.Г. Бушку // Научные труды: Экологические и селекционные проблемы племенного животноводства.- Брянск, 2012.-Вип.12.-С.25-27.
75. Генетичний моніторинг ліній буковинської породної групи української червоно-рябої молочної породи / О.І. Любинський, В.В. Шуплик, Р.В. Каспров // Збірник наукових праць ПДАТУ. – Кам'янець-Подільський, 2012.-Вип.20. Серія "ТВППТ".- С.77-80.

ІІІ. Про Любинського О.І.

1. Алещенко М.І. Подільська державна аграрно-технічна академія: монографія. – Кам'янець-Подільський; Тернопіль: Лілея, 2004.- 172 с.
2. Біотехнологічний факультет: історія і сьогодення / упоряд. М.Г. Повозніков, С.М. Блюсюк, Н.В. Кравець, В.І. Бучковська, В.П. Саєнко.-Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2005.-260 с.
3. Професор Сірацький Йосип Зенонович: біобібліогр. покажч. / уклад.: В.І. Фасоля, І.В.Рясенко; НААН, Ін-т розведення і генетики тварин, ДНСГБ; наук. ред. М.І. Башенко. – 2-ге вид., перероб. і доп.- К., 2011.-109 с.: фото. – (Сер. «Біобібліографія вчених-агравіїв України»; кн.38).

Марчук Людмила Миколаївна,
доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри української мови

Народилася 14 жовтня 1960 року в Дунаївцях – мальовничому містечку Поділля. Воно славалося ткацькою фабрикою та іменами славних земляків, серед яких відомі вчені,

письменники, краєзнавці. Батько – Марчук Микола Юрійович, учасник Великої Вітчизняної війни, нагороджений орденом Червоної Зірки, медалями «За перемогу над Німеччиною», «За взяття Будапешта», «За відвагу», працював водієм на підприємстві «Районні електросистеми»; мати – Марчук Владислава Антонівна, педагог за освітою понад 30 років очолювала Дунаєвецький дитячий садок №2, відмінник народної освіти, нагороджена медаллю ім. А. Макаренка.

Людмила Миколаївна навчалася в Дунаєвецькій середній школі №2, яку 1977 року закінчила із золотою медаллю. 1981 року закінчила з відзнакою філологічний факультет Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту за спеціальністю «вчитель російської мови та літератури». У час навчання у виші виявляла схильність до наукової роботи, брала участь у науково-педагогічній конференції в Мінську (1980). Основи педагогічної та наукової майстерності опановувала під керівництвом таких викладачів, як С.Є. Вайнтриб, Л.Г. Ништа, Б.В. Хричиков, Л. Житкевич, П.Є. Ткачук, Ф.Я. Середа.

Трудову діяльність розпочала в Дунаєвецькій середній школі №2, викладала українську мову та літературу, працювала організатором позакласної діяльності. 1984 року перейшла на роботу до Кам'янець-Подільського індустріального технікуму (тепер коледж). З 1988 року працювала в Кам'янець-Подільському державному університеті на посаді асистента кафедри сучасної російської мови та методики її викладання. З 1990 по 1993 рік навчалася в аспірантурі Харківського педагогічного університету ім.Г.С. Сковороди (інститут мов світу, кафедра російської мови). Дисертацію «Явище надлишковості в багатокомпонентному складному реченні» готувала під науковим керівництвом доктора філологічних наук, професора Г.Ф.Калашникової захистила її 13 травня 1994 року на спеціалізованій вченій раді Харківського державного університету ім. В.М. Каразіна й отримала науковий ступінь кандидата філологічних наук. З 1994 року обіймала посади асистента, старшого викладача, з 1998 року – доцента кафедри української мови. 2001 року їй присвоєно вчене звання доцента кафедри української мови.

У 2004 – 2007 рр. навчалася в докторантурі Інституту української мови (відділ стилістики і культури мови), за наукового консультування доктора філологічних наук, професор Н.М. Сологуб) підготувала дисертацію «Категорія градації в сучасній українській мові», яку успішно захистила 21 жовтня 2008 року на засіданні спеціалізованої вченої ради Інституту української мови НАН України (спеціальність 10.02.01 «Українська мова»).

У січні 2008 року обрана на посаду професора та завідувача кафедри української мови Кам'янець-Подільського національного університету. У вересні 2010 року Л.М. Марчук присвоєно вчене звання професора кафедри української мови. Стаж педагогічної роботи у вищих закладах освіти III-IV рівня акредитації – 22 роки, у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка – 24 роки.

Розробила і читає низку навчальних курсів, зокрема:

- **Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія**

Підготувала та видала у співавторстві з сучасної української літературної мовинавчально-методичні посібники «Лабораторні роботи з сучасної української літературної мови: збірник завдань і вправ» (2002) (у співавторстві), «Орфографічний та пунктуаційний тренінг з української мови» (2005) (у співавторстві), «Сучасна українська мова. Морфологія: навч. – метод. посіб.» (2010) (у співавторстві).

- **Вступ до мовознавства**

Підготувала і видала навчальні посібники «Вступ до мовознавства: навч. – метод. посіб.» (2000), «Вступ до мовознавства: навч. посіб.» (2007) (у співавторстві).

- **Основи термінознавства**

«Словник градаційної лексики сучасної української літературної мови» (2009), «Словник актуальної фахової термінології» (2010) (у співавторстві), «Словник термінології сучасної журналістики» (2010) (у співавторстві), «Основи термінознавства : навч. посіб.» (2011) (у співавторстві).

Керує написанням курсових, дипломних і магістерських робіт, науково-дослідною роботою студентів факультету української філології та журналістики. У 2009/2010pp, 2010/2011 та 2011/2012pp підготувала переможців Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт(I та II місце).

Під її керівництвом 2011 року захистила кандидатську дисертацію на тему «Семантика та стилістичні функції запозичень у мові української постмодерністської прози» Н.В. Гудима, 2013 року кандидатську дисертацію «Концепти гріх/спокута в українській історичній прозі II половини XX століття» – А.М. Сірант.

Керує науково-дослідною роботою, яка фінансується із коштів державного бюджету Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України «Дослідження сучасного стану стилістичної системи української мови як національної» (№ державної реєстрації 0110U002858).

Л.М. Марчук є членом спеціалізованої вченої ради Д 76.051.07 у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича. Має 148 публікацій, у т.ч. – монографію, 5 навчальних та навчально-методичних посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки України, 132 праці наукового і 16 навчально-методичного характеру.

Наукові праці Л. М. Марчук

I. Окремі видання

1. Питання теорії багатокомпонентного складного речення : колект. монографія / Стаканкова Т.П., Калашникова Г.Ф., Ганцовская Н.С., Марчук Л.М. – Харків : ХДПІ, 1993. –128 с.
2. Особливості функціонування багатокомпонентних складних речень з явищем надлишковості у сучасній українській літературній мові : метод. рек. / Марчук Л.М., Козак Р.В., Скоробогатова О.О. – Харків: ХДПУ ім. Г.С. Сковороди, 1995. – 23 с.
3. Російсько-український і українсько-російський лінгвістичний словник / Марчук Л.М., Пелепейченко Л.М., Стаканкова Т.П., Скоробогатова О.П. –

К. : ІСДО, 1995. – 88 с.

4. Явище надлишковості в СБР і фактори, що зумовлюють його реалізацію // Питання теорії багатокомпонентного складного речення : колект. монографія / Марчук Л.М., Калашникова Г.Ф., Артюх О.І., Скоробогатова О.О.– Харків, 1997. – Вип. 2.– 119 с.
5. Вступ до мовознавства : навч.–метод. посіб. для студентів філол. ф–тів / Л.М. Марчук– Кам'янець-Подільський : Апостроф, 2000. – 40 с.
6. Лабораторні роботи з сучасної укр. літ. мови (Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія) : зб. завдань і вправ : навч.-метод. посіб. / Марчук Л.М., Козак Р.В. – Кам'янець-Подільський : Інформаційно-видавничий центр, 2002. – 42 с.
7. Українська мова для слухачів факультету довузівської підготовки на засадах модульно-рейтингової системи / Марчук Л.М., Лаврусевич Н.О., Лупійчук А.В. : навч. посіб. – Кам'янець-Подільський : Мошинський, 2005. – 88с.
8. Орфографічний та пунктуаційний тренінг з української мови : навч. посіб. / Сологуб Н.М., Марчук Л.М. – Кам'янець-Подільський, Абетка, 2006. – 100 с.
9. Вступ до мовознавства : навч. посіб. / Марчук Л.М., Попович А.С. – Кам'янець-Подільський: Буйницький О.А., 2007. – 144 с.
10. Словник градаційної лексики сучасної української літературної мови / Л.М. Марчук. – Кам'янець-Подільський: Буйницький О.А., 2009. – 100 с.
11. Актуальні проблеми українського мовознавства та лінгводидактики: біобібліогр. показ./ [уклад. І.М. Конет, Л.М. Марчук, Л.А.Онуфрієва, М.С.Карпович, В.В.Боденчук]. – Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2009. – 90 с. : іл. – (Серія : Наукові школи університету; вип. 7).
12. Сучасна українська мова. Морфологія / Марчук Л.М., Коваленко Б.О. : електрон. навч.-метод. посіб. – Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2010. – 50 с.
13. Словник актуальної фахової термінології / Л.М. Марчук, О.А. Копусь,

А.С.Попович; за ред. Л.М. Марчук. – Кам'янець-Подільський: Буйницький О.А., 2010. – 75 с.

- 14.Словник термінології сучасної журналістики / А.Попович, Л.Марчук. – Кам'янець-Подільський: К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2010. – 89 с.
- 15.Українська мова в засобах масової комунікації: навч.-метод. комплекс / А.С. Попович, Л.М. Марчук. – Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2010. – 359 с. (Реком. Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України, лист № 1/11 – 7279).
- 16.Основи термінознавства: навч. посіб. / Л.М. Марчук, О.А. Копусь, А.С. Попович. – Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2011. – 224с. (Реком. Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України, лист №1/11 – 11348 від 04.12.2010 р.).
- 17.Види лінгвістичного аналізу в поясненнях та взірцях: навч. посіб. / Марчук Л.М., Б.О. Коваленко, Н.М. Дзюбак, Ю.О. Маркітантов та ін. – Кам'янець-Подільський: КПНУ ім. І.Огієнка, 2011. – 98 с.
- 18.Анотації наукових робіт учасників II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з української мови, літератури (у т.ч. методики їх викладання): матер. підсум. наук.-практ. конф.(Кам'янець-Подільський, 21-22 березня 2012р.) / [укладач Л.М. Марчук]. – Кам'янець-Подільський: К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2012. – 19с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

- 19.Система роботи по підготовці учнів до самостійного використання у зв'язному мовленні багатокомпонентних речень / Л.М. Марчук // Актуальні питання вивчення у вузі курсу методики викладання мови і літератури вшколі : тези доп.та повід., респ. наук. конф. – Ніжин, 1990. – С. 41.
- 20.Явище мовної економії в структурно-семантичному механізмі складних багатокомпонентних речень / Л.М. Марчук // Семантика і прагматика мовних одиниць. – Харків : ХДПІ, 1991. – С. 78-80.
- 21.Явище мовної економії в складному багатокомпонентному реченні в світлі вчення О.Потебні про еволюцію мови / Л.М. Марчук // О.Потебня –

дослідник слов'янських взаємозв'язків : тези всесоюз. наук. конф. – Харків, 1991.– Ч.1. – С. 188-190.

22. Функціонування багатокomпонентних складних речень з явищем семантичної надлишковості в російській та українській мовах / Л.М. Марчук // Анотація в програмі 4-ї наукової конф. молодих вчених та викладачів ХДПІ за 1990-1991 рр. – Харків : ХДПІ, 1992. – С. 17.
23. До питання про економію та надлишковість у СБР під час вивчення синтаксису у вузі/ Л.М. Марчук // Проблеми викладання мови і вузі : зб. наук. праць за матер. міжнар. конф. – Мінськ, 1992. – 115-119.
24. Семантична надлишковість і експресія СБР / Л.М. Марчук // Наукові праці Кам'янець-Подільського держ. пед. ін-ту: філологічні науки. – Кам'янець-Подільський, 1993. – Вип. 1– С.114-119.
25. Явище інформативності в СБР / Л.М. Марчук// Синтаксис мовних одиниць : зб. наук.праць. – Дніпропетровськ : Вид-во ДДУ, 1994. – С. 89-92.
26. Семантична надлишковість (як стильовий різновид) у багатокomпонентному складному реченні / Л.М. Марчук// Текст і методика його аналізу : матер. УІІ міжнар. конф. з проблем семантичних досліджень. – Теоретичні основи тексту. – Харків, 1994. – Ч. I.– С. 43-46.
27. Види композиційного розгортання складнопідрядних речень з кількома підрядними в художній творчості І. Франка/ Л.М. Марчук// Akademia на пошану Л.В. Коваленка. – Кам'янець-Подільський, 1997. – С. 76-79.
28. Релігійність як стильова ознака української мови/ Л.М. Марчук // Духовна і наукова педагогічна діяльність І.І.Огієнка в контексті українського національного відродження. – Кам'янець-Подільський, 1997. – С. 206-209.
29. Семантична надлишковість в моделях СБР зі складносурядною основою/ Л.М. Марчук // Функціональний аспект семантики мовних одиниць : матеріали VIII міжнар. наук. конф. з актуальних проблем семантичних досліджень.– Харків, 1997. – Ч. I. – С. 114-117.
30. Власні назви як виразники експресії в сатиричних творах С. Дударя та О. Чорногуза / Л.М. Марчук // Вісник Дніпропетровського університету :

Мовознавство.— Дніпропетровськ : ДДУ, 1998. — Вип. 3. — С. 63-68.

31. Структурний паралелізм на рівні СБР у поетичних творах Т.Г. Шевченка / Л.М. Марчук // Шевченко і Поділля: зб. наук. праць за матер. 2-ї всеукр. наук. конф. — Кам'янець-Поділ. держ. педуніверситет, 1999.— С. 185-189.
32. Книга про вживання українських слів в російській мові (рецензія на посібник В.О.Горпинича і Т.Р. Антонюк "Українські власні назви в російській мові". — Дніпропетровськ: ДДУ,1998) / Л.М. Марчук // Ономастика і апелятиви : зб. наук. праць.— Дніпропетровськ : ДДУ, 1999. — Вип.8. — С. 135-136.
33. Фонетичні варіанти як засоби евфонізації української мови / Л.М. Марчук// Тарас Шевченко і українська культура ХХІ століття : наук. зб. за матеріалами всеукр. наук. симпозіуму. — Кам'янець-Подільський : К-ПДПУ, 2000. — С. 174-177.
34. Імпліцитні засоби української мови в світлі ідей О.Потебні / Л.М. Марчук// Вісник Харківського університету. — Харків : Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, 2000. — №491. — С. 138-142.
35. Система завдань з синтаксису на уроках мови (на матеріалі речень зі структурним паралелізмом з поезій Тараса Шевченка) / Л.М. Марчук// Спадщина Т.Г. Шевченка в контексті гуманізації сучасної освіти : зб. наук. статей. — Хмельницький : Вид-во ХГПІ, 2001. — С. 32-35.
36. Украинский язык для студентов факультетов иностранных языков / Л.М. Марчук// Язык и литература в школе. Укр. вестник : респуб. науч.-метод. журн. — Х., 2000. — №1-2 (12). — С. 47-48.
37. Стилiстичнi синонiми як виразники експресії в епiстолярії Василя Стуса / Л.М. Марчук// Актуальні проблеми укр. літератури і фольклору : наук. зб. — Донецьк : Вид-во Донецького нац. ун-ту, 2001. — Вип. 6. — С. 114-120.
38. Інноваційні процеси в лексико-семантичній системі публіцистичного стилю сучасної укр. літ. мови / Л.М. Марчук // Лексико-граматичні інновації сучасних слов'янських мов : матер. всеукр. наук. конф. 26-28 березня 2003 р. — Дніпропетровськ :ДДНУ, 2003. — С.169-172.

- 39.Лінгвокультурологічні аспекти неології сучасної літературної української мови (на матеріалі публіцистичного стилю) / Л.М. Марчук// Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету: Філологічні науки. – Кам'янець-Подільський: «Абетка-НОВА», 2004. – Вип. 8, т. 1: Мовознавство.– С. 175-179.
- 40.Шкала градації в художньому мовленні сучасної української літературної мови/ Л.М. Марчук // Лінгвістичні дослідження: зб. наук. пр. / за заг. ред. проф. Л.А. Лисиченко. – Харків, 2005. – Вип.15. – С. 56-64.
- 41.Градаційна опозиція лексико-семантичної системи сучасної української літературної мови / Л.М. Марчук// Лінгвістичні дослідження : зб. наук. пр. / за заг. ред. проф. Л.А. Лисиченко. – Харків, 2005. – Вип.16. – С. 143-149.
- 42.Трансформація розмовно-мовленнєвих конструкцій в експресивні засоби поетичного синтаксису (на матеріалі художнього мовлення Т.Г. Шевченка) / Л.М. Марчук// Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету : Філол. науки. – Кам'янець-Подільський: «Оіюм», 2005. – Вип. 9. – С. 495-505.
43. Новації в мовленні Г. Квітки-Основ'яненка та його внесок у сучасну українську літературну мову / Марчук Л.М., Козак Р.В. // Лінгвістичні дослідження: зб. наук. пр. / Харк. держ. пед. університет ім. Г.С. Сковороди; за заг. ред. проф. Л.А. Лисиченко. – Харків : Прокопенко Г.Є., 2004. – Вип.11. – Ч. 1. – С. 58-62.
- 44.Функціонально-семантичний аспект категорії градації в українській мові/ Л.М. Марчук// Вісник Дніпропетровського університету. Серія Мовознавство. – Дніпропетровськ, 2005. – Вип. 11, т. 2. – С.51-58.
- 45.Соціально-психологічний аспект категорії градації в українській мові/ Л.М. Марчук// Мова і культура : Серія «Філологія». – К.: Видав. дім Дмитра Бураго, 2005. – Вип. 8, т. 2 : Психологія мови і культури. Мова і засоби масової комунікації. – С. 56-61.
- 46.Класифікація градаційних ситуацій у текстах сучасної української літературної мови / Л.М. Марчук// «Наукові записки» Вінницького

- державного педагогічного університету ім. Михайла Коцюбинського : зб. наук. пр. Серія: Філологія. / відп. вед. Н.Л. Іваницька. – Вінниця : Вид-во «Діло» СПД Данилюк В.Г., 2006. – Вип. 8. – С. 90-96.
47. Семантична модель градації в сучасній українській літературній мові / Л.М. Марчук // Мова і культура: [наук. журн.]. – К.: Видав. дім Дмитра Бураго, 2007. – Вип. 9, т.VI (94): Національні мови і культури в їх специфіці та перспективі. – С. 38-45.
48. Розмежування граничних ступенів ознаки градації / Л.М. Марчук // Дивослово. – 2007. – №8. – С. 37-40.
49. Займенники як периферійні виразники поля градації / Л.М. Марчук // Лінгвостилістика: об'єкт – стиль, мета – оцінка : зб. наук. пр. – К. : Ін-т укр. мови, 2007. – С. 124-129.
50. Роль прислівників міри і ступеня у вираженні градаційного значення в українській мові / Л.М. Марчук // Текст як об'єкт лінгвістичного дослідження і засіб навчання мови : зб. наук. доп. : у 2 т. – Полтава : Освіта, 2007. – С. 160-162.
51. Роль прислівників міри і ступеня у вираженні низького ступеня градаційного значення / Л.М. Марчук // Лінгвістичні дослідження : зб. наук. праць / за заг. ред. проф. Л.А. Лисиченко. – Харків, 2008. – Вип. 24. – С. 121-128.
52. Словотвірні засоби створення градації в українській мові: префіксація / Л.М. Марчук // Науковий вісник Чернівецького університету : зб. наук. пр. – Чернівці : Рута, 2008. – Вип. 382–384: Слов'янська філологія. – С. 97-101.
53. Градаційна лексика української мови / Л.М. Марчук // *Ucrainica III. Současná ukrajinistika. Problémy jazyka, literatury a kultury. 1. část. Sborník článků. IV. Olomoucké symposium ukrajinistů* 28. - 30. srpna 2008. Univerzita Palackého v Olomouci. – S.149-155.
54. Українська ментальна лексика у збірці «Приповідки або українсько-народня філософія» (Едмонт, Канада, 1998) у контексті мовознавчих праць С. Смаль-Стоцького / Л.М. Марчук // Постать Степана Смаль-Стоцького в

національно-культурному житті Буковини Кінця XIX – початку XX ст. і сучасна рецепція його доби : тези доп. міжнар. наук. конф., 19-21 лютого 2009 року, м. Чернівці. – Чернівці: "Місто", 2009. – С 82-83.

55. Синергетична основа епістолярного стилю як чинник формування національної ідентичності / Л.М. Марчук // Іван Огієнко і сучасна наука та освіта : наук. зб. : серія історична та філологічна. – Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2009. – Вип. VI. – С. 91-104.
56. Стилiстична та експресивна маркованiсть складних речень прози Галини Тарасюк / Л.М. Марчук // Гуманiтарна освiта в технічних вищих навчальних закладах : зб. наук. пр. ф-ту лiнгвiстики Гуманiтарного iн.-ту Нац. авiац. ун-ту. – К. : ДП «iнформатично-аналiтичне агентство», 2009. – Вип. 16. – С. 3-10.
57. Курс «Основи термiнознавства» у системi фiлологiчної пiдготовки студентiв вишiв / Л.М. Марчук // Модернiзацiя вищої освiти в контекстi європейського вимiру : наук.-метод. зб. – Кам'янець-Подiльський : Аксiома, 2009. – С. 65-72.
58. Сакральний аспект у мовнiй картинi свiту Лiни Костенко та Ганни Чубач / Л.Марчук // Культурно-языковое многообразие Приднестровья в зеркале этноязыковых процессов современности : матер. междунар. науч.-практ. конф., посвященной 80-летию Института языка и литературы. – Тирасполь : Изд-во Приднестр. ун-та, 2010. – С. 99-102.
59. Микроконцептосфера «избыточная информация» в современном русском и украинском языках на уровне МСП / Л.М. Марчук // Восточнославянские языки и литературы в историческом и культурном контекстах: когнитивная лингвистика и концептуальные исследования : сб. науч. ст. – К. : Изд. дом Дм. Бураго, 2012. – С. 129 – 133 (Серия: Концептуальные исследования; вып. 13).
60. Стилiстична та експресивна маркованiсть складних речень прози Галини Тарасюк / Л.М. Марчук // Восточнославянские языки и литературы в историческом и культурном контекстах: когнитивная лингвистика и

концептуальные исследования : сб. научн. ст. – К.: Изд. дом Дм. Бураго, 2012.– С. 129 – 133. – (Серия: Концептуальные исследования; вып. 13).

Мендерецький ВадимВладиславович
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри загальної педагогіки,
педагогіки вищої школи та управління
навчальним закладом

Народився 24 січня 1962 в с. Довжок Кам'янець-Подільського району Хмельницької області в сім'ї службовців. У місті Кам'янці-Подільському проживає з 1964 року. З 1969 до 1979 року навчався в Кам'янець-Подільській середній школі № 15.

У 1979 році вступив до Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту на фізико-математичний факультет. Закінчив інститут у 1984 році, одержавши кваліфікацію вчителя математики і фізики. Навчаючись в інституті, під впливом новатора, творчого викладача та науковця П.С. Атаманчука захопився активними науковими пошуками.

Після закінчення вищого навчального закладу в 1984 році розпочав трудову діяльність на посаді вчителя фізики Китайгородської середньої школи Кам'янець-Подільського району. З 1985 по 1989 рік працював учителем фізики в Кадіївській середній школі Кам'янець-Подільського району. В цей час захоплення науковими дослідженнями та творчими пошуками не покидає молодого педагога. Він продовжує співпрацювати з кафедрою методики викладання фізики Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. І тому в 1986 році вступив до аспірантури при Науково-дослідному інституті педагогіки АПН України (м. Київ). У 1989 році переведений на навчання до Київського державного педагогічного інституту імені М. Горького, де завершив навчання в аспірантурі в 1990 році за спеціальністю 13.00.02 – методика викладання фізики. Під час навчання в

аспірантурі під керівництвом академіка АПН України, доктора педагогічних наук, професора О.І. Ляшенка виконав дисертаційне дослідження «Реалізація міжпредметних зв'язків при формуванні експериментальних умінь учнів на уроках фізики в 7-8 класах». Захистив кандидатську дисертацію 23 червня 1992 року. Атестат доцента одержав у 1997 році.

З 1 травня 1990 року працює на кафедрі методики фізики Кам'янець-Подільського педагогічного інституту, який сьогодні одержав статус національного університету. В університеті, завдяки мудрому керівництву завідувача кафедри методики викладання фізики П. С. Атаманчука, пройшов шлях від асистента кафедри до професора.

З 1 грудня 2003 року до 1 грудня 2006 року навчався в докторантурі з методики навчання фізики при Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова. За період навчання в докторантурі виконав докторське дисертаційне дослідження «Методична система експериментальної підготовки майбутніх учителів фізики». Науковий консультант – академік АПН України, доктор педагогічних наук, професор О.І. Ляшенко. 5 грудня 2007 року захистив докторську дисертацію в Національному університеті імені М. П. Драгоманова (спеціалізована вчена рада Д 26.053.06). Підтвердження ВАК України одержав 21 травня 2008 року. 14 квітня 2011 року В.В. Мендерецькому присвоєно вчене звання професора кафедри методики викладання фізики та дисциплін технологічної освітньої галузі. З 1.09.2010 р. по 31.06.2011 р. – виконував обов'язки завідувача кафедри психології праці та управління навчальними закладами. З 01.04.2012 працює завідувачем кафедри загальної педагогіки, педагогіки вищої школи та управління навчальним закладом.

За успіхи в трудовій діяльності в 1990 році нагороджений Грамотою Міністерства освіти і науки України. 22 жовтня 2008 року – нагороджений грамотою Хмельницької обласної ради. Нагороджений знаком «Відмінник освіти України» (10.11.2008). У 2010 році – за успіхи в науковій та науково-дослідній нагороджений грамотою Кам'янець-Подільської міської ради. У 2010 році разом із завідувачем кафедри методики викладання фізики та дисциплін

технологічної освітньої галузі, доктором педагогічних наук, професором, академіком АН ВО України П.С. Атаманчуком та доктором фізико-математичних наук, професором І. М. Конетом, став переможцем VI обласного конкурсу науково-дослідних робіт в номінації «Підручники та монографії» за наукову роботу «Методика і техніка навчального фізичного експерименту в основній школі». У 2011 році разом із завідувачем кафедри методики викладання фізики та дисциплін технологічної освітньої галузі, доктором педагогічних наук, професором, академіком АН ВО України П.С. Атаманчуком та доктором фізико-математичних наук, професором І.М. Конетом, був відзначений Дипломом VII обласного конкурсу науково-дослідних робіт в номінації «Підручники та монографії» з врученням другої премії, за наукову роботу «Методика і техніка навчального фізичного експерименту в старшій школі». В цей же рік став переможцем VII обласного конкурсу науково-дослідних робіт в номінації «Фундаментальні НДР» за науково-дослідну роботу «Управління процесами формування фахових компетентностей майбутніх учителів фізико-технологічного профілю в умовах Євроінтеграції». У 2012 році разом із завідувачем кафедри методики викладання фізики та дисциплін технологічної освітньої галузі, доктором педагогічних наук, професором, академіком АН ВО України П.С. Атаманчуком та завідувачем кафедри алгебри і математичного аналізу, доктором фізико-математичних наук, професором І. М. Конетом, став переможцем VIII обласного конкурсу науково-дослідних робіт в номінації «Фундаментальні НДР» з врученням першої премії, за науково-дослідну роботу «Об'єктивний контроль навчально-пізнавальної діяльності в підготовці майбутніх учителів фізико-технологічного профілю».

В університеті забезпечує викладання таких навчальних курсів: методика фізики, безпека життєдіяльності, охорона праці, спецкурс «Експериментальна підготовка майбутніх учителів фізики».

Коло наукових інтересів: управління навчально-пізнавальною діяльністю учнів та студентів, психологічні аспекти організації контролю навчально-пізнавальної діяльності в підготовці майбутніх учителів, навчальний фізичний

експеримент, експериментальна підготовка майбутнього учителя фізики, експериментаторська компетентність, експериментальна діяльність учнів.

Має понад 250 публікацій. Серед них 2 підручники, 1 монографія, 12 навчальних та навчально-методичних посібники з грифом МОН України, понад 100 статей опубліковано в наукових і фахових виданнях України та закордоном. За останні 5 років опублікував понад 100 наукових праць.

Наукові праці В.В. Мендерецького

I. Окремі видання

Монографії

1. Навчальний експеримент в системі підготовки вчителя фізики / В.В. Мендерецький. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. ун-т, 2006. –256 с.

Підручники

2. Методика і техніка навчального фізичного експерименту в основній школі / П.С. Атаманчук, О. І. Ляшенко, В. В. Мендерецький, О. М. Ніколаєв. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Под. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2010. – 292 с. – (Затверджено Міністерством освіти і науки України як підручник для ВНЗ, лист МОН України № 1/11-1115 від 22.02.2010 р.).
3. Методикаітехніканавчального фізичного експерименту в старшій школі/ П. С. Атаманчук, О. І. Ляшенко, В. В. Мендерецький, О. М. Ніколаєв. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2010. – 420 с. – (Затверджено Міністерством освіти і науки України як підручник для ВНЗ, лист МОН України № 1/11-1116 від 22.02.2010 р.).

Навчальні посібники

4. Шляхиактивізації навчального процесу з математики та фізики : метод. посіб. / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, Л. О. Смержевський. – Хмельницький : Хмельницький обл. ін-т удоскон. учителів. – 1988. – 34 с.
5. Навчальні завдання для формування експериментальних умінь учнів на уроках фізики у 7 класі : метод. посіб. / В. В. Мендерецький. – К. :НДІ

педагогіки України, 1989. – 48 с.

6. Формування експериментальних умінь учнів 5-х класів : метод. посіб. / П. С. Атаманчук, О. Д. Бігняк, В. В. Мендерецький, Л. О. Смержевський. – Хмельницький : Хмельницький обл. ін-т удоскон. учителів, 1989. – 38 с.
7. Збірник задач з фізики (механіка): навч. посіб./ П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, А. А. Криськов. – Кам'янець-Подільський : Квітка України, 1993. – 96 с. – (Рекомендовано МОН України).
8. Збірник задач з фізики (молекулярна фізика): навч. посіб. / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, А. А. Криськов. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. пед. ін-т, 1995. – 84 с. – (Рекомендовано Міністерством освіти і науки України).
9. Збірник задач з фізики: навч. посіб./ П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, А. А. Криськов. – К. : Школяр, 1996. – 304 с. – (Рекомендовано Міністерством освіти і науки України).
10. Безпека життєдіяльності: навч. посіб. / В. В. Мендерецький. П. Д. Плахтій, Б.В. Болібрух та ін. – Кам'янець-Подільський : Медобори, 2003. – 304 с. – (Рекомендовано Міністерством освіти і науки України, лист Міністерства освіти і науки України № 14/18.2-44 від 08.01.2003 р.).
11. Методичні основи організації і проведення навчального фізичного експерименту: навч. посіб. / П.С. Атаманчук, О.І. Ляшенко, В. В. Мендерецький, А. М. Кух. – Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О. А., 2006. – 216 с. – (Рекомендовано Міністерством освіти і науки України, лист Міністерства освіти і науки України № 14/18.2-3075 від 29.12.2005 р.).
12. Практикум з безпеки життєдіяльності в особистіно орієнтованій системі підготовки вчителя: навч. посіб. / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, О. П. Панчук. – Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О. А., 2006. – 140 с. – (Рекомендовано Міністерством освіти і науки України, лист Міністерства освіти і науки України № 14/18.2-1101 від 28.04.2006 р.).
13. Методичне забезпечення навчального фізичного експерименту в 10-11 класах: навч. посіб./ П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, О. М. Ніколаєв.

- Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин О. В., 2007. – 364 с. – (Рекомендовано Міністерством освіти і науки України, лист МОН України № 1.4/ 18-Г-1853 від 30.10.2007 р.).
14. Безпека життєдіяльності (теоретичні основи): навч. посіб./ П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, О. П. Панчук, О. Г. Чорна. – Кам'янець-Подільський: Буйницький О.А., 2011. – 204 с. – (Рекомендовано Міністерством освіти і науки України, лист МОН України № 1 /11 -87 від 06.01.2011 р.).
15. Основи охорони праці (практичний курс): навч. посіб. / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, О. П. Панчук, О. Г. Чорна. – Кам'янець-Подільський : Буйницький О.А., 2011. – 140 с. – (Рекомендовано Міністерством освіти і науки України, лист МОН України № 1 /11-86 від 06.01.2011 р.).
16. Безпека життєдіяльності (теоретичні основи): навч. посіб./ П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, О. П. Панчук, О. Г. Чорна. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 276 с. – (Рекомендовано Міністерством освіти і науки України, лист МОН України № 1 /11-87 від 06.01.2011 р.).
17. Основи охорони праці (практичний курс): навч. посіб./ П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, О. П. Панчук, О. Г. Чорна. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 224 с. – (Рекомендовано Міністерством освіти і науки України, лист МОН України № 1 /11-86 від 06.01.2011 р.).
18. Охорона праці в галузі (видання друге перероблене): навч. посіб./ П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, О. П. Панчук, Р. М. Білик. – Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друк-Сервіс», 2012. – 270 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

19. Виконання колективних досліджень на лабораторній роботі «Побудова зображень за допомогою лінзи» на уроках фізики у 7 класі/ В.В. Мендерецький // Методика викладання математики і фізики : респ. наук.-метод. зб. – К. : Рад. шк., 1988. – Вип. 5. – С. 108-109.
20. Пропедевтика формування вимірювальних умінь / В.В. Мендерецький// Методика викладання математики і фізики : респ. наук.-метод. зб. – К. : Рад. шк., 1990. – Вип. 6. – С. 110-114.

21. Особливості формування експериментальних умінь учнів 7-8 класів/ О. І. Ляшенко, В.В. Мендерецький // Методика викладання математики і фізики : респ. наук.-метод. зб. – К. : Рад. шк., 1991. – Вип. 7. – С. 105-110.
22. Пропедевтика експериментальних умінь учнів / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький // К. : Рідна школа. – 1992. – № 9-10. – С. 3-10.
23. Системний підхід до формування в учнів 5-8 класів узагальненого експериментального вміння / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький // Зб. наук. праць фізико-математичного факультету. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. пед. ін-т, 1993. – Вип. 1. – С. 145-149.
24. Підготовка учнів 7-8 класів до практичної діяльності методами природничого експерименту / В.В. Мендерецький // Зб. наук. праць фізико-математичного факультету. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. пед. ін-т, 1995. – Вип. 2. – С. 297-311.
25. Значення вміння обробляти результати досліджень для ефективного проведення природничого експерименту / В.В. Мендерецький // Зб. наук. праць Кам'янець-Подільського держ. пед. ун-ту. Серія фізико-математична. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. пед. ун-т, 1997. – Вип. 3. – С. 151-155.
26. Реалізація принципу політехнізму на основі пошуково-творчих завдань / В. В. Мендерецький, Л. І. Пташнік // Зб. наук. праць Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. пед. ун-т, 1999. – Вип. 5. – С. 181-184.
27. Концептуальні засади побудови і вивчення курсу основи безпеки життєдіяльності в 12-річній середній школі/ П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, В. А. Недокіс // Зб. наук. праць Кам'янець-Подільського держ. пед. ун-ту. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. пед. ун-т, 2000. – Вип. 6. – С. 30-34.
28. Використання навчальних демонстрацій при вивченні простих механізмів у 7-му класі/ В.В. Мендерецький // Зб. наук. праць Кам'янець-Подільського

- дер-ж. пед. ун-ту. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. пед. ун-т, 2001. – Вип. 7. – С. 51-55.
29. Фізичні принципи вивчення радіаційної безпеки в школі / В. В. Мендерецький // Зб. наук. праць Кам'янець-Подільського держ. пед. ун-ту. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. пед. ун-т, 2002. – Вип. 8. – С. 284-288.
30. Удосконалення експериментальної підготовки школярів в умовах особистісно орієнтованого навчання / В.В. Мендерецький // Зб. наук. праць Кам'янець-Подільського держ. ун-ту. Серія педагогічна: Методологічні принципи формування фізичних знань учнів і професійних якостей майбутніх учителів фізики та астрономії. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. ун-т, 2003. – Вип. 9. – С. 148-150.
31. Шляхи вдосконалення експериментальної підготовки майбутнього учителя фізики / В.В. Мендерецький // Наук. зап. Національного пед. ун-ту ім. М.П.Драгоманова. – К.: НПУ, 2003. – Вип. 53. – С. 205-212.
32. Особенности экспериментальной подготовки будущих учителей физики в условиях личностно ориентированного обучения / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецкий // Модульные технологии обучения в системе непрерывного профессионального образования (теория и практика) : сб. науч. трудов X Междунар. науч.-метод. конф. (Москва, 23 марта 2004 г.). – М: Московский гос. ун-т технологий и управления, 2004. – Вып. 8. – Ч. 2. – С. 136-143.
33. Управление качеством профессионального образования на основе создания целевых программ / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецкий // Инновационные технологии организации обучения в техническом вузе: на пути к новому качеству образования. – Пенза: Пензенский государственный ун-т архитектуры и строительства, 2004. – С. 96-101.
34. Управління продуктивною навчально-пізнавальною діяльністю на основі об'єктивного контролю/ П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький // Педагогіка і психологія. – К. : Педагогічна преса, 2004. – №3. – С. 5-18.
35. Рационально-логичні та емоційно-ціннісні начала в результативному

навчанні фізики / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців. – Київ-Вінниця: ООО «Планер», 2005. – Вип. 8. – С. 207-211.

36. Методические основы планирования учебной деятельности при формировании экспериментальных умений / В. В. Мендерецкий // Преподавание физики в высшей школе: Научно-метод. журнал. – № 32. – Москва, 2006. – С. 45.
37. Рейтинговое оценивание экспериментальных достижений студентов эксперименту / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецкий, А. М. Николаев, Н. В. Моштак // Информационно-вычислительные технологии и их приложения. – Пенза: РИО ПГСХА, 2006. – С. 7-10.
38. Оцінювання експериментальних досягнень як важливий чинник забезпечення професіоналізму майбутнього вчителя експерименту / П. С. Атаманчук, О. І. Ляшенко, В. В. Мендерецький // Фізика та астрономія в школі. – 2006. – №6. – С. 11-17.
39. Практикуми з навчального експерименту – важливий засіб системної експериментальної підготовки вчителя фізики / В. В. Мендерецький // Дидактика дисциплін фізико-математичної та технологічної освітніх галузей. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. держ. ун-т, 2006. – Вип. 12. – С. 133-136.
40. Ціннісні передумови формування експериментальних способів діяльності вчителя фізики / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький // Педагогіка і психологія. – К. : Педагогічна преса, 2006. – №3. – С. 37-48.
41. Развитие лабораторного практикума по физике на основании новых информационных технологий / В. В. Мендерецкий // Инновационные технологии обучения в условиях глобализации рынка образовательных услуг. Сбор. науч. трудов XIII Междунар. науч.-метод. конф. – Вып. 11. – Москва, 2007. – С. 315-323.
42. Розвиток професійної компетентності у випускників вищих навчальних закладів / В. В. Мендерецький // Наук. записки: зб. наук. статей

Національного пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. – Вип. 57. – С. 205-212.

43. Підготовка майбутнього вчителя до здійснення експериментальних досліджень під час лабораторного практикуму з курсу «Загальна фізика / В. В. Мендерецький // Наук. зап. Вип. 72. – Серія: Педагогічні науки. – Ч.2. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка. – 2007. – С. 270-276.
44. Результати моніторингу експериментальної підготовки майбутнього вчителя фізики / В. В. Мендерецький // Вісник Чернігівського пед. ун-ту ім. Т.Г. Шевченка. Вип. 46. – Чернігів: ЧДПУ. – 2007. – С. 67-71.
45. Інновації в забезпеченні експериментальної підготовки майбутнього фахівця / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький // IV Міжнародна конференція «Стратегія якості у промисловості і освіті» (2008 р., Варна, Болгария). – Дніпропетровськ-Варна: Волант-ТУ-Варна, 2008.– С. 27-32.
46. Нові інформаційні технології у розвитку лабораторного практикуму з фізики / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, С. І. Дмитрук // Зб. наук. праць Уманського держ. пед. ун-ту імені П. Тичини / гол. ред. М. Т. Мартинюк. – Умань : Наук. світ, 2008. – Ч. 2. – С. 18-24.
47. Особенности формирования профессиональных качеств будущего учителя физики / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецкий // Проблемы педагогических техно-логий : наук. зб. – Луцьк : Волинський академ. дім, 2008. –Вип. 38.–С. 143-146.
48. Підготовка до здійснення експериментальних досліджень на заняттях з безпеки життєдіяльності фізиці / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, О. П. Панчук, О.М.Семерня // Наук, записки Кіровоградського держ. пед. унту. Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград : ред.-видав. від. Кіровоградського держ. пед. ун-ту ім. В. Винниченка, 2008. – Вип. 73. – Ч. 2. –С. 270-276.
49. Методологічні основи забезпечення результативної пізнавальної діяльності у навчанні фізиці / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, О.М.Семерня // Вісник Чернігівського держ. пед. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. – Чернігів : Чернігівський держ. пед. ун-т, 2008. – Вип.

57. – С. 7-15.

50. Фізичний експеримент в умовах особистісних орієнтацій / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, С. І. Дмитрук, О. М. Павлюк // Зб. наук. праць Херсонського держ. ун-ту. Серія: Педагогічні науки. – Херсон : Вид-во Херсонського держ. ун-ту, 2008. – Вип. 50. – Ч. 1. – С. 59-64.
51. Інновації в плануванні експериментальної діяльності на уроках фізики / В. В. Мендерецький // Дидактика дисциплін фізико-математичної та технологічної освітніх галузей: зб. наук. пр. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т, 2008. – Вип. 14. – С. 77-80.
52. Личностно ориентированная модель экспериментальной подготовки / В. В. Мендерецкий // Инновационные технологии обучения в условиях глобализации рынка образовательных услуг: : сб. науч. трудов ГХ Междунар. науч.-метод. конф. (Москва, 29 марта 2008 г.). – М. : Московский госуд. у-т технологий и управления, 2008. – Вып. 12. – Т. 1. – С. 312-320.
53. Розвиток педагогічної компетентності у майбутніх учителів загальноосвітніх закладів / В. В. Мендерецький, О. П. Панчук // Наук. зап. Рівненського держ. гуманіт. ун-ту. – Рівне : ред.-видав. від. Рівненського держ. гуманіт. ун-ту, 2008. – Вип. 11. – С. 61-64.
54. Личностно ориентированная модель экспериментальной подготовки / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецкий // Современный физический практикум: сб. трудов X Междунар. учебно-метод. конф. (Астрахань 16 сентября 2008 г.). – М.: Издательский дом Московского физического общества, 2008. – С. 59-60.
55. Формування компетентнісних якостей майбутніх учителів фізики / В.В. Мендерецький // Педагогічні науки та освіта: зб. наук. праць Запорізького обл. ін-ту післядипломної пед. освіти. – Запоріжжя : ТОВ «ШПС» ЛТД, 2008. – Вип. II.–С. 118-127.
56. Методологія управління якістю професійного становлення майбутніх вчителів фізики / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, О. М. Ніколаєв, О. М. Павлюк, Т. П. Поведа // Основните проблеми на съвременната наук :

матер, за 5-а междунар. науч. практ. конф. : Педагогически науки. – София : «Бял ГРАД-БГ» ОДД, 2009. – Т. 14. – С. 35-45.

57. Методична система експериментальної підготовки майбутніх учителів фізики / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, О. М. Ніколаєв // Вісник Чернігівського держ. пед. ун-ту імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. – Чернігів : Чернігівський держ. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка, 2009. – Вип. 65. – С. 157-161.
58. Психологічні аспекти управління процесом формування експериментальної компетентності / В. В. Мендерецький, О. П. Панчук, С. І. Дмитрук // Зб. наук. праць Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. Івана Огієнка: Серія педагогічна: Дидактика дисциплін фізико-математичної та технологічної освітніх галузей. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2009. – Вип. 15. – С. 81-84.
59. Методологічні основи управління якістю підготовки майбутніх вчителів фізики / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, О. М. Ніколаєв // Зб. наук. праць. – К.: КМПУ ім. Б. Д. Грінченка, 2009. – С. 95-98.
60. Технологічні аспекти удосконалення експериментальної підготовки випускників школи / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, О. М. Ніколаєв // Зб. наук.-метод. праць «Теорія та методика вивчення природничо-математичних і технічних дисциплін» : наук. зап. Рівненського держ. гуман. ун-ту. – Рівне : Волинські обереги, 2009. – Вип. 13. – С. 111-114.
61. Дидактичні основи експериментальної підготовки майбутніх учителів фізики / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецький, С. І. Дмитрук // Наук. часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія № 5. Педагогічні науки : реалії та перспективи : зб. наук. пр. / за ред. В. Д. Сиротюка. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. – Вип. 19. – С. 3-7.
62. Елементи фізичних знань на заняттях з безпеки життєдіяльності / В. В. Мендерецький, О. Г. Чорна // Зб. наук. праць Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. І. Огієнка. Серія педагогічна: Дидактика дисциплін фізико-математичної та технологічної освітніх галузей. – Кам'янець-Подільський :

Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2009. – Вип. 15. – С. 296-300.

63. Дослідження рН характеристик водних розчинів в курсі БЖД / В. В. Мендерецький, О. М. Ніколаєв, С. І. Дмитрук // Наук. записки Кіровоградського держ. пед. ун-ту ім. В. Винниченка. Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград : ред.-видав. від. Кіровоградського держ. пед. ун-ту ім. В. Винниченка, 2009. – Вип. 82. – Ч. 2. – С. 270-276.
64. Методическая система экспериментальной подготовки будущих специалистов / В. В. Мендерецкий, П.И. Самойленко, В.С. Шулика // Науч. записки Московского гос. технологического ун-та. – М.: Московский гос. технолог. ун-т, 2009. – Вып. 30. – С. 156-164.
65. Психолого-педагогічні аспекта розвитку пізнавального інтересу учнів на уроках фізики / В. В. Мендерецький, В. С. Шуліка // Вісник Чернігівського держ. пед. ун-ту імені Т. Г. Шевченка. – Серія: Педагогічні науки. – Чернігів: Чернігівський держ. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка, 2010. – Вип. 65. – С. 106-110.
66. Історія запровадження експериментальної підготовки учнів загальноосвітніх закладів / В. В. Мендерецький, С. І. Дмитрук // Зб. наук, праць Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. І. Огієнка. Серія педагогічна: Формування професійних компетентностей майбутніх учителів фізико-технологічного профілю в умовах євроінтеграції. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2010. – Вип. 16. – С. 157-159.
67. Технологии и методы активизации деятельности учащихся по решению задач в процессе обучения физике / В. В. Мендерецкий, В. С. Шулика // Вестник Калужского гос. ун-та. – Калуга: Калужский гос. ун-т, 2010. – №4. – С. 67-70.
68. Особливості формування освітньої компетентності на уроках фізики як засіб вдосконалення навчально-виховного процесу / В. В. Мендерецький, С. І. Дмитрук, В. С. Шуліка // Наукові записки. – Вип. 98. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВКДПУ імені Володимира Винниченка, 2011. – С. 7-11.

69. Психолого-педагогічні основи формування експериментальної компетентності школярів / В. В. Мендерецький, С. І. Дмитрук, В. С. Шуліка. – Зб. наук. праць Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. І. Огієнка. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2011. – Вип. 17: Інноваційні технології управління компетентнісно-світоглядним становленням учителя: фізика, технології, астрономія. – С. 5-9.
70. Удосконалення експериментальної підготовки студентів на основі нових інформаційних технологій / В. В. Мендерецький, С. І. Дмитрук, В. С. Шуліка. – Проблеми підготовки сучасного учителя: Зб. наук. праць Уманського державного пед. ун-ту. ім. П. Тичини. – Умань: ПП Жовтий О. О., 2011. – Вип. 4. – Ч. 2. – С. 87-98.
71. Реалізація можливостей міжпредметних зв'язків при вивченні курсу фізики / В. В. Мендерецький, С. І. Дмитрук, В. С. Шуліка. – Вісник Чернігівського нац. пед. ун-ту. Вип. 89 / ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка. – Чернігів : ЧНПУ, 2011. – 500 с. (Серія: Педагогічні науки). – С. 3-8.
72. Инновационные схемы построения учебника / П. С. Атаманчук, В. В. Мендерецкий, И. В. Засанова. – Журнал Забайкальского гуманитарного педагогического университета им. Н. Г. Чернышевского. Гуманитарный вектор. № 1 (25) Чита.: Забайкальский гуманитарный педагогический университет им. Н. Г. Чернышевского. – 2011 – С. 5-9.
73. Значення навчання з безпеки життєдіяльності в освітній системі України / В. В. Мендерецький, У. І. Недільська, О. Г. Чорна. – Зб. наук. праць Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. І. Огієнка. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2012. – Вип. 18: Інноваційні технології управління компетентнісно-світоглядним становленням учителя: фізика, технології, астрономія. – С. 45-59.
74. Методика складання та розв'язування задач під час вивчення фізики у ВНЗ І-ІІ рівнів акредитації / В. В. Мендерецький, С. А. Муравський. – Наукові записки. – Вип. 108. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДПУ

імені Володимира Винниченка, 2012. – Ч. 1. – 284 с. – С. 80-83.

III. Про В. В. Мендерецького

Теоретико-технологічні аспекти об'єктивізації контролю навчальної діяльності (наукова школа) : бібліогр. покажч. / [укл.: І. М. Конет, Л. А. Онуфрієва, М. С. Карпович, В. В. Боденчук]. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2009. – С. 43-53.

Миронова Світлана Петрівна,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри корекційної педагогіки
та інклюзивної освіти

Народилася 6 липня 1963 року в місті
Пологи Запорізької області.

З 1970 по 1980 рік навчалась у
Пологівській середній школі № 4. У 1980-1981
навчальному році працювала старшою
піонервожатою Пологівської середньої школи №
1.

З 1981 по 1983 рік навчалась у Запорізькому педагогічному училищі на
дошкільному відділенні, отримала дипломом з відзнакою і спеціальність
вихователя дошкільного закладу. У 1983 р. поступила на дефектологічний
факультет Київського державного педагогічного інституту ім. М.Горького і
1988 року закінчила його, одержавши диплом з відзнакою і спеціальність
“Вчитель і логопед допоміжної школи, олігофренопедагог дошкільних
закладів”.

За розподілом була направлена на роботу в Кам'янець-Подільський
державний педагогічний інститут ім. Затонського (нині –Кам'янець-
Подільський національний університет імені Івана Огієнка), стала першим

фахівцем-дефектологом нашого ВНЗ. Спочатку працювала асистентом педагогічного факультету на дефектологічному відділенні, згодом асистентом кафедри психології, а з 1990 р. - асистентом на створеній кафедрі олігофренопедагогіки. Багато зусиль доклала до організації підготовки фахівців-дефектологів у регіоні, укладання зв'язків із спеціальними закладами та інститутами післядипломної освіти, створення навчальної, методичної та матеріально-технічної бази підготовки вчителів спеціальних шкіл.

З 1991 по 1994 р. навчалася в аспірантурі Київського державного педагогічного інституту, водночас працюючи за сумісництвом у Кам'янець-Подільському педагогічному інституті. 1994 року захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук на тему “Формування професійної готовності педагога – дефектолога до корекційно-виховної роботи з розумово відсталими дошкільниками ” і була призначена старшим викладачем кафедри олігофренопедагогіки. У 1995-1996 н.р. працювала на посаді заступника декана дефектологічного факультету. Протягом 1996 – 2002 р. виконувала обов'язки завідувача кафедри олігофренопедагогіки, згодом – дефектології (у зв'язку з реорганізацією). 1998 року їй присвоєно вчене звання доцента.

З 1 листопада 2002 р. по 31 жовтня 2005 р. навчалася в докторантурі при лабораторії олігофренопедагогіки Інституту спеціальної педагогіки АПН України, водночас продовжуючи працювати за сумісництвом на кафедрі реабілітаційної педагогіки Кам'янець-Подільського державного університету. Після докторантури повернулася на постійну роботу до К-ПДУ спочатку на посаду доцента, а з 2007 року – професора кафедри дефектології.

2007 року захистила докторську дисертацію на тему «Теоретико-методичні основи підготовки майбутніх учителів до корекційної роботи в освітніх закладах для дітей з вадами інтелекту». У травні 2008 р. їй присуджено науковий ступінь доктора педагогічних наук зі спеціальності «корекційна педагогіка», у жовтні 2008 р. – вчене звання професора кафедри дефектології.

У 2009–2011 рр. очолювала кафедру педагогіки і методики дошкільної та початкової освіти, з 2011 р. – кафедру корекційної педагогіки та інклюзивної освіти.

За 24 роки роботи у ВНЗ викладала багато дисциплін. Зокрема, олігофренопедагогіку; ручну працю із спеціальною методикою викладання; психологію розумово відсталої дитини; основи дефектології; логопедію; спеціальну педагогіку; педагогіку; ранню діагностико-корекційну роботу з дітьми із складними вадами розвитку; організацію роботи з батьками, що мають дітей із складними вадами розвитку; методику викладання корекційної педагогіки; основи інтегрованої та інклюзивної освіти; спецкурси. Проте основною дисципліною серед них є, звичайно, корекційна педагогіка, якій присвячена більшість її наукових досліджень, навчальних та методичних посібників. В останні роки відповідно до актуальних проблем корекційної педагогіки одним із напрямків наукового пошуку стали питання організації та методики інклюзивної освіти дітей з психофізичними порушеннями.

С.П.Миронова є практикуючим дефектологом, оскільки викладацьку й наукову роботу поєднує з роботою корекційного педагога в міській психолого-медико-педагогічній консультації.

Багато уваги приділяє методичній роботі, щороку читає лекції, проводить практичні заняття на курсах підвищення кваліфікації вчителів спеціальних шкіл. Постійно надає консультації батькам і педагогам міста, району з питань виховання та навчання дітей з особливими потребами, бере участь у комплектації та методичному керівництві спеціальних дошкільних груп та інклюзивних закладів міста.

Світлана Петрівна постійно бере участь у міжнародних, всеукраїнських та регіональних наукових і науково-методичних семінарах, конференціях як у місті, так і за його межами (Львів, Київ, Чернівці, Тернопіль, Івано-Франківськ, Переяслав-Хмельницький, Херсон, Одеса, Хмельницький та ін.).

Вона – керівник наукової школи «Психолого-педагогічне забезпечення навчально-корекційної і корекційно-виховної роботи з дітьми, що мають вади

психофізичного розвитку». Здійснює наукове керівництво науково-дослідною роботою аспірантів, магістрантів. 5 аспірантів під науковим керівництвом С.П. Миронової захистили дисертації на здобуття вченого ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.03 – корекційна педагогіка.

У колі наукових інтересів – проблеми удосконалення корекційної роботи в закладах для дітей з вадами інтелекту; змістові, організаційні та методичні засади підготовки вчителів до роботи з дітьми, що потребують корекції психофізичного розвитку, як у системі корекційної, так і інклюзивної освіти.

Світлана Петрівна є членом експертної групи з питань впровадження інклюзивного навчання в загальноосвітні заклади м. Кам'янця-Подільського, заступником голови методичної комісії зі спеціальної педагогіки науково-методичної Ради Міністерства освіти та науки України, членом комісії вищої спеціальної освіти при науково-методичній раді відділення вищої освіти МОН України.

Нею опубліковано 141 наукову працю, з них 107 наукового і 34 навчально-методичного характеру, у тому числі: 3 монографії (2 – у співавторстві); 1 підручник (у співавторстві) рекомендований МОН України; 18 навчальних і навчально-методичних посібників (12 у співавторстві), з яких 8 рекомендовано МОН України; низка статей у міжнародних збірниках наукових праць, виданих за кордоном, та українських журналах і збірниках наукових праць.

Її творча і сумлінна праця відзначена багатьма нагородами:

- медаллю «За трудову доблесть» (1986);
- Почесними грамотами МОН України, Хмельницької обласної державної адміністрації, виконавчого комітету Кам'янець-Подільської міської ради (2), Кам'янець-Подільської районної державної адміністрації, Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (3);
- Дипломами і подяками Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, відзнакою «За вагомий внесок у

розвиток освіти і науки в Кам'янець-Подільському державному університеті»;

- Подяками Національного педагогічного університету 300ім. М.П.Драгоманова, видавництва «Шкільний світ» за плідну співпрацю;
- Золотою медаллю і дипломом за особисту участь у Третій національній виставці-презентації «Інноватика в сучасній освіті» (2011); та Четвертій національній виставці-презентації «Інноватика в сучасній освіті» (2012).

Світлана Петрівна одружена, виховує двох дітей – сина – аспіранта Національного авіаційного університету та доньку – школярку.

Наукові праці С.П. Миронової

I. Окремі видання

Підручники

1. Принципи навчання дітей, які потребують корекції розумового розвитку. Форми організації навчання в спеціальній корекційній школі / С. П. Миронова. // Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2009. – Ч. 2 : Навчання і виховання дітей, розд. 7,9. – С. 39 – 70, 118 – 148.

Монографії

2. Підготовка вчителів до корекційної роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту: монографія / С.П. Миронова. –Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2007. – 304 с.
3. Внесок учених Хмельниччини у розвиток корекційної педагогіки та спеціальної психології. 3.3. Становлення і розвиток професійної підготовки вчителів спеціальних шкіл на Хмельниччині / С.П. Миронова. // Вища педагогічна освіта і наука України : історія, сьогодення та перспективи розвитку. Хмельницька обл. / ред. рада: В.Г. Кремень (голова) [та ін.] ;

редкол. Тому : О.М. Завальнюк (голова) [та ін.] : монографія. –К.: Знання України, 2010. – С. 196 – 202, С. 246 – 252.

4. Формування самообслуговуючої діяльності у дітей-сиріт з вадами інтелекту : монографія / С.П. Миронова, О.С. Форнальчук. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2012. – 156 с.

Навчальні посібники

5. Спеціальна психологія. Тексти: навч. посіб. / С.П. Миронова, М.П. Матвеєва. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. пед. ун-т, інформ.-видав. відділ, 1999. – Ч. I. – 158 с.
6. Спеціальна психологія. Тексти: навч.посібник./ С.П. Миронова, М.П. Матвеєва. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. пед. ун-т, інформ.-видав. відділ, 2001. – Ч. II. – 140 с.
7. Самостійна робота студентів з дисципліни „Корекційна педагогіка (Олігофренопедагогіка)” : навч. посіб. / Уклад. С. П. Миронова –Кам'янець-Подільський : К-ПДУ,інформ.-видав. відділ, 2003. – 104 с.
8. Психолого-педагогічні основи корекційної роботи в спеціальній школі. Хрестоматія : навч. посіб. / за ред.С.П. Миронової. – Кам'янець-Подільський : К-ПДУ,інформ.-видав. відділ, 2004. – 220 с.
9. Олігофренопедагогіка. Компактний навчальний курс: навч. посіб. / С. П. Миронова. – Кам'янець-Подільський : КПДУ,ред.-видав. відділ, 2008. – 204 с.
- 10.Методика корекційної роботи з дітьми, які мають вади розумового розвитку / С.П. Миронова. // Методика навчання учнів 1-4-х класів спеціальної школи : навчальний посібник / за ред. О.В.Гаврилова. –Кам'янець-Подільський : Друк-Сервіс, 2011. – 312 с.

Навчально-методичні посібники

- 11.Теоретичні аспекти та методика подолання заїкання у молодших школярів / С.П. Миронова,Л.Л. Гуцал. – Хмельницький : Поділля, 2001. – 92 с.

- 12.Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку: навч.-метод. посіб. / С.П. Миронова, О.В. Гаврилов,М.П. Матвєєва. – Кам'янець-Подільський : КПДУ, 2005. – 164 с.
- 13.Основи корекційної педагогіки : навч.-метод. посіб. / С.П. Миронова, О.В. Гаврилов,М.П. Матвєєва.–КПНУ ім. І. Огієнка, 2010. – 264 с.
- 14.Інклюзивна освіта : теорія та практика : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. С.П. Миронової. – Кам'янець-Подільський : КПНУ ім. І. Огієнка, 2010. – 238 с.

Методичні посібники

- 15.Вивчення особистості учня: методичні рекомендації для педагогів, які працюють з молодшими школярами / С.П. Миронова, В.С.Карпалюк, В.Г.Кузь, В.Д. Федоров та ін. – Хмельницький : МТЦНТІ, 1989. – 57с.
- 16.Методичні рекомендації з організації педагогічної практики студентів 2 курсу дефектологічного відділення в допоміжній школі : методичні рекомендації / С.П. Миронова, М.П. Матвєєва. – Кам'янець – Подільський, 1990. – 18 с.
- 17.Методичні рекомендації до вивчення курсу олігофренопедагогіки на дефектологічному факультеті / С.П. Миронова. –Кам'янець- Подільський :Кам'янець-Поділ. держ. пед. ін-т, наук.-видав. відділ, 1995. – 50 с.
- 18.Статеве виховання. Моральна підготовка учнів допоміжної школи до сімейного життя: метод. посіб. / С.П.Миронова, М.П. Матвєєва. –Кам'янець - Подільський,1996. – 36 с.
- 19.Вимоги до уроку в спеціальній школі для дітей з вадами інтелекту: методичнірекомендації / С.П.Миронова. –Кам'янець-Подільський :Абетка, 1998. - 24 с.
- 20.Реалізація індивідуального підходу до дітей з вадами інтелекту у процесі навчання : методичні рекомендації / С. П. Миронова, М. П. Матвєєва.– Кам'янець-Подільський : КПДУ, інформ.-видав. відділ,2001. – 26с.
- 21.Вимоги до написання, оформлення, захисту курсових, дипломних і магістерських робіт із спеціальної педагогіки : метод. реком. для студентів і

магістрантів спеціальності “Дефектологія”/ С. П. Миронова. –Кам’янець-Подільський : К-ПДПУ, інформ.-видав. відділ, 2003. – 50 с.

Брошури

22. Діяльність факультету корекційної та соціальної педагогіки і психології Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка в галузі інклюзивної освіти молоді та дітей з особливими потребами / С. П. Миронова. –Кам’янець-Подільський : Медобори-2006, 2011. – 16 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

23. Професіограма олігофренопедагога дошкільних закладів / С. П. Миронова. // Конспект. – 1996 . – № 3. – С. 12 – 22.
24. Структура професійної діяльності олігофренопедагога дошкільних закладів / С. П. Миронова // Психолого-педагогічні основи професійної підготовки вчителя : наук.-метод. зб., Вип. 1. – Кам’янець-Подільський : КПДП, наук.-видав. відділ. – 1996. – С. 74 – 79.
25. Причини і шляхи подолання неуспішності учнів початкових класів / С. П. Миронова // Вертикаль. – 1997. – № 4. – С. 53 – 57.
26. Міжпредметні зв’язки та самостійна робота студентів як засоби формування професійної спрямованості майбутніх спеціалістів. / С. П. Миронова // Збірник наукових праць Кам’янець-Подільського державного педагогічного університету : Серія соціально-педагогічна. Змістові засади професійної підготовки соціально-педагогічних працівників. – Кам’янець-Подільський : К-ПДПУ, інформ.-видав. відділ, 1999. – Вип. 1. – С. 18 – 24.
27. Моральна рефлексія в духовному становленні особистості./ С. П. Миронова // Науково-методичний збірник «Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство». – Київ : Контекст. – 2000. – С. 181 – 185.
28. Концептуальні основи підготовки вчителя-дефектолога до корекційної роботи у спеціальних закладах. / С. П. Миронова // Вісник Львівського університету : Серія педагогічна. – 2003. – Вип. 17. – С. 19 – 24.
29. Підготовка майбутніх вчителів-дефектологів до використання прикладних комп’ютерних програм у спеціальній школі. / С. П. Миронова //

Використання інтерактивних та мультимедійних засобів у підготовці педагога : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський : Абетка – НОВА, 2003. – С. 65 – 73.

30. Використання комп'ютера у корекційному навчанні дітей з вадами інтелекту. / С. П. Миронова // Дефектологія. – 2003. – № 3. – С. 41 – 44.
31. Самостійна робота студентів-дефектологів як основа особистісно орієнтованої професійної освіти. / С. П. Миронова // Гуманітарний вісник Переяслав-Хмельницького державного педуніверситету ім. Г. Сковороди : наук.-теорет. часопис. – Переяслав -Хмельницький, 2003. – С. 342 – 347.
32. Програмований контроль знань як один із засобів підвищення ефективності навчання майбутніх вчителів спеціальних шкіл / С. П. Миронова // Науковий вісник Чернівецького університету : зб. наук. праць: Педагогіка та психологія. – Чернівці : Рута, 2003. – Вип. 183. – С. 68 – 72.
33. З історії підготовки вчителів допоміжної школи в Україні / С. П. Миронова // Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі : наук.-метод. зб. / за ред. В.І. Бондаря, В.В. Засенка. – Вип. 5. – К.: Наук. світ, 2004. – С. 39– 42.
34. Корекційна робота як специфіка професійної діяльності педагога – дефектолога / С. П. Миронова. // Дефектологія. – 2004. – № 2. – С. 11 – 14.
35. Сутність і методика здійснення корекційно-педагогічної діяльності вчителя допоміжної школи / С. П. Миронова // Науковий часопис НПУ ім. М.П.Драгоманова: зб. наук. праць. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. – № 1. – С. 154 – 169. – (Серія : Корекційна педагогіка та психологія) – № 19.
36. З історії розвитку спеціальної освіти у Подільському і Західному регіонах України / С. П. Миронова // Педагогічне Поділля: зб. наук. праць Кам'янець-Поділ. держ. ун-ту. Серія соціально-педагогічна. / відп. ред. Ю.М. Ковальчук. Упоряд. Гурський В.А. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2005. – Вип. 4, т. 1 – С. 12 – 18.
37. Методична робота як складова професійної діяльності вчителів спеціальних шкіл/ С. П. Миронова // Дефектологія. – 2005. – № 3. – С. 13 – 18.

- 38.Ценностные ориентации профессиональной подготовки коррекционных педагогов / С. П. Миронова // Подготовка дефектологов в системе высшей школы : состояние, перспективы развития : матер. междунар. научно-метод. семинара. –Минск : Белорусский госуд. пед. ун-т им. М. Танка. – 2005. – С. 85 – 90.
- 39.Підготовка студентів – корекційних педагогів до подальшого професійного вдосконалення / С. П. Миронова // Науковий вісник Чернівецького університету : зб. наук. праць : Педагогіка та психологія. – Чернівці : Рута, 2005.– Вип. 258. – С. 132 – 140.
- 40.Сучасний стан забезпечення фахівцями спеціальних шкіл для дітей з вадами інтелекту / С. П. Миронова // Нові технології навчання : наук.-метод. зб. – К.: Наук.-метод. центр вищої освіти, 2006. – Вип. 44. – С. 91 – 96.
- 41.Специфіка реалізації дидактичних принципів вищої школи у підготовці корекційних педагогів / С. П. Миронова // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова : Серія № 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія : зб. наук. праць. — К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2006. – Вип. 5. – С. 97 – 104.
- 42.Сучасний стан готовності студентів до професійної діяльності вчителя допоміжної школи. / С. П. Миронова // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету : Серія соціально-педагогічна / відп. ред. В.І. Співак ; упоряд. О.В.Гаврилов. – Кам'янець-Подільський : МошинськийВ. С., 2006.–Вип. VI – С. 32 – 36.
- 43.Форми і методи організації навчального процесу у вищому навчальному закладі / С. П. Миронова // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету : Серія педагогічна / відп. ред. П.І. Каньоса. – Кам'янець-Подільський : ПП Мошак, 2006. –Вип. 9 – С. 5 – 8.
- 44.Особенности професійної діяльності корекційного педагога у роботі з сім'ями, що виховують дітей з порушеннями у розвитку / С. П. Миронова // Дефектологія. – 2006. –№ 4. – С. 27 – 30.

45. Теоретичні основи побудови моделі діяльності педагога. / С. П. Миронова // Нові технології навчання: наук.-метод. зб. – К.: Інст. іннов. технол. і змісту освіти, 2006. – Вип. 46. – С. 36 – 41.
46. Робота педагога психолого-медико-педагогічної консультації з батьками, що виховують дітей з проблемами розвитку / С. П. Миронова // Pomocrodziniedysfunkcyjnej. MiedzynarodowaKonferencjaNaukowa: pracazbiorowa/ podred. BarbaryKaldon. – Sandomierz ; StalowaWola : WydawnictwoDiecezjalneidrukarniawSandomierzu. – 2006.–С. 197 – 205.
47. Соціальне середовище і особистість дитини з вадами психофізичного розвитку / С. П. Миронова // Церква, сім'я і школа у розв'язанні проблем виховання підростаючого покоління : мат. наук.-практ. конфер. 10 січня 2007 р. – Кам'янець-Подільський, 2007. – С. 232 – 236.
48. Концептуальна модель діяльності сучасного корекційного педагога / С. П. Миронова // Дефектологія. – 2007.–№ 1. – С. 3 – 6.
49. Цілісність особистості педагога як необхідна передумова ефективності корекційної роботи / С. П. Миронова // Дефектологія. – 2007. – № 3. – С. 41 – 44.
50. Загальна характеристика етапів підготовки дефектологічних кадрів / С. П. Миронова // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова :зб. наук. праць. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007.– № 8. – С. 23 – 25.
51. Модель підготовки вчителя-дефектолога до корекційної роботи / С. П. Миронова // Вісник Луганського національного університету імені Т.Г. Шевченка : Альма-матер ЛНУ, 2008. – № 12 (151) – С. 185 – 189.
52. Етапи підготовки майбутніх педагогів до корекційної роботи з розумово відсталими дітьми / С. П. Миронова // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету / за ред. О.В. Гаврилова, В.І. Співака. – Кам'янець-Подільський: Мошинський В.С., 2008. – С.82 – 88. – (Серія соціально-педагогічна; вип. 8).
53. Спецкурс «Корекційна робота педагога з розумово відсталими дітьми» як засіб інтеграції та удосконалення професійних знань і умінь вчителя-

дефектолога / С. П. Миронова // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова : зб. наук. праць. За матеріалами між нар. наук. конфер. «Тенденції розвитку корекційної освіти в Україні» – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2008. – № 11. – С. 136 – 140. – (Серія : Корекційна педагогіка та психологія).–Вип. 19.

- 54.Відображення фахової моделі діяльності корекційного педагога у професійній підготовці / С. П. Миронова // Сучасні освітні технології навчання у вищій школі : теорія і практика : наук. зб. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2008. –С. 363 – 375.
- 55.Реалізація корекційних цілей у разі використання сучасних освітніх технологій у спеціальних школах / С. П. Миронова // Нові технології навчання : наук.-метод. зб. – К.: Інст. іннов. технол. і змісту освіти МОН України, 2008. – Вип. 53. – С. 70 – 73.
- 56.Психокорекційна робота з молодшими школярами, які мають вади психофізичного розвитку, в умовах інтегрованого навчання / С. П. Миронова, М.П. Матвеева, Л.М. Гречко // Дефектологія. – 2008. – № 4. – С. 17 – 20.
- 57.Рівні готовності майбутніх педагогів до корекційної роботи з дітьми, що мають порушення інтелекту / С. П. Миронова // Матеріали за 5-та міжнародна научна практична конференція, «Найновіте научни постижения» : Педагогически науки. – Софія: «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2009. – Т. 14. – С. 3 – 5.
- 58.До проблеми уніфікації понятійно-категоріального апарату дефектології / С. П. Миронова, О.В. Гаврилов // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова: зб. наук. праць.– К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009. –№13. – С. 97 - 100. – (Серія : Корекційна педагогіка та психологія). –Вип. 19.
- 59.Теоретичний аналіз проблеми впровадження педагогічних технологій у вищому навчальному закладі / С. П. Миронова // Збірник наукових праць «Педагогічна освіта: теорія і практика». — Кам'янець-Подільський :Медобори-2006, 2009. –Вип. 1. – С. 9 – 14.

60. Співпраця вчителя індивідуального навчання з іншими спеціалістами та батьками дитини / С. П. Миронова // *Materialy Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji "Nauka i innowacja - 2009"*. Volume 5. Pedagogiczne nauki. – *Przemysł : Nauka i studia*. – Str. 3 – 5.
61. Формування професійно-технологічної компетентності корекційного педагога / С. П. Миронова // *Модернізація вищої освіти в контексті європейського виміру : наук.-метод. зб.* – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 313 – 318.
62. Роль сім'ї та громадськості у розв'язанні проблем корекційної освіти / С. П. Миронова // *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова: зб. наук. праць.* – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009. – № 14. – С. 98 – 100. – (Серія : Корекційна педагогіка та психологія). – Вип. 19.
63. Особенности индивидуального обучения детей с нарушениями психофизического развития / С. П. Миронова // *Специальное образование: традиции и инновации: матер. II междунар. науч.-практ. конф.*, г. Минск, 8 – 9 апреля 2010. / *Белорусский гос. пед. ун-т им. М. Танка.* – Минск: БГПУ, 2010. – С. 168 – 170.
64. Особливості інклюзивної дошкільної освіти / С. П. Миронова // *Вихователь-методист дошкільного закладу.* – 2010. – № 11. – С. 8 – 15.
65. Робота спеціалістів дошкільного навчального закладу з родинами дітей, що мають вади психофізичного розвитку / С. П. Миронова // *Вихователь-методист дошкільного закладу.* – 2010. – № 12. – С. 62 – 72.
66. Підготовка педагогічного персоналу до роботи в системі інклюзивної освіти дітей з психофізичними порушеннями / С. П. Миронова // *Інклюзивное образование на современном этапе становления школы инновационного типа : материалы Всеукр. науч.-практич. конф. (с участием зарубежных ученых)* / под общ. ред. Ляшенко А.Н. – Симферополь: РВУЗ «КИПУ», 2011. – С. 222 – 226.

67. Ставлення студентів і педагогів до проблем інклюзивної освіти дітей з психофізичними порушеннями / С. П. Миронова, О.О. Завальнюк // Дефектологія. – 2011. – № 1. – С. 8 – 12.
68. Особливості фахової діяльності керівника закладу корекційної освіти/ С. П. Миронова // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова: зб. наук. праць.– К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2011. – №17. – С. 169 - 173. – (Серія: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія).– Вип. 19.
69. Педагогічна допомога дитині раннього віку з особливостями психофізичного розвитку / С. П. Миронова // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2011. – № 5. – С. 65 – 72.
70. Розвиток теорії корекційної роботи у період становлення української олігофренопедагогіки / С. П. Миронова // Гуманітарні студії: Україна – Польща : зб. наук. праць – Кам'янець-Подільський : Зволейко Д.Г., 2011. – С.287 – 294.
71. Командний підхід до психолого-педагогічного супроводу дітей з вадами психофізичного розвитку в умовах інклюзивної освіти / С. П. Миронова // Вісник Луганського національного університету імені Т.Г. Шевченка, Педагогічні науки, ч. 3. – Луганськ: : ЛНУ ім. Т.Г.Шевченка, 2011. – № 14 (225) – С. 108 – 112.
72. Дифференцированный подход к подготовке специалистов для инклюзивного образования / С. П. Миронова // Формирование личности ребенка с особыми потребностями в условиях меняющегося мира [Электронный ресурс]: Электронные дан. и прогр. (40 Мб). – Минск, 2011. – 1 электр. опт. диск (DVD-ROM) : цв.
73. Підготовка вихователів до виховання дітей-сиріт з вадами інтелекту / С. П. Миронова // Materialy VIII mezinárodní vědecko – praktická conference “Dny vědy - 2012”. – Díl 25. Pedagogika: Praha. Publishing House “Education and Science” s.r.o. – С. 38 – 40.
74. Дифференцированная подготовка специалистов для инклюзивного образования / С. П. Миронова, Н.М. Коваль, О.В. Коган // Коррекционно-

развивающее и специальное образование: инновации, перспективы, проблемы : мат. I междунар. заочной науч.-практ. конфер. / под общ. ред. Н.Г. Калашниковой, Г.Ф. Кумариной, В.В. Гладкой, В.В. Зикратова [и др.]. – Барнаул : АЗБУКА, 2012. – С. 457 – 459.

75. Методическая работа специальной школы как средство развития профессиональной компетентности коррекционного педагога / С. П. Миронова // Актуальные проблемы обучения и воспитания лиц с ограниченными возможностями здоровья: мат. II Междунар. науч.-практич. конфер., Москва, 19–21 июня 2012 г.: в 3 т. – М., 2012. – Т. 1. – С. 33 – 39.

III. Про С.П. Миронову

1. Світлана Петрівна Миронова // Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка в особах. - Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2008. – С. 400 - 408.
2. Миронова Світлана Петрівна // Педагогічний: віхи розвою: історичний нарис. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. - С. 61.
3. Миронова Світлана Петрівна // Дефектологічний словник: навчальний посібник / За ред. В.І.Бондаря, В.М.Синьова. – К.: МП Леся, 2011. – С. 267 – 268.
4. Миронова Світлана Петрівна // Факультет корекційної та соціальної педагогіки і психології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: історичний нарис / Співак В.І., Гаврилов О.В., Михальський А.В. - Кам'янець-Подільський: Медобори – 2006, 2012. – С. 44 – 46.

Нечитайло Віталій Васильович,
доктор історичних наук, професор, завідувач
кафедри політології і соціології

Народився Віталій Васильович 7 червня 1941 року в селі Пилипівка-1 Чуднівського району Житомирської області в сім'ї вчителя математики Нечитайла Василя Григоровича та колгоспниці Нечитайло (Дуплійчук) Любові Оверківни. Ріс без батька: повернувшись із фронту важко хворим, він незабаром помер. Спочатку Віталій з матір'ю жив у чужих людей, бо своя хата згоріла, згодом з допомогою родичів збудували власне помешкання, куди й переселилися. Мати весь вік важко працювала – п'ятнадцять років дояркою на фермі, потім – у ланці. Хоча була малоосвіченою, робила все, аби син добре вчився, здобув вищу освіту. 1947 голодного року Віталій став першокласником місцевої семирічки. Першою його вчителькою була Гуменна Ліза Спиридонівна, донька священика з-під Києва, закинута долею в глухе поліське село. Саме вона прищепила хлопчику любов до знань, до історії та рідної мови. У школі була велика бібліотека (при радянській системі освіти, на відміну від теперішньої, усі школи централізовано поповнювалися новою літературою), тому навіть у невеликому селі, далеко від культурних центрів, можна було долучатися до світової і вітчизняної літератури. Після семирічки Віталій навчався в П'ятківській середній школі, відтак у Хустському культосвітньому технікумі, який закінчив з відзнакою. Три роки служив у ракетних військах. Протягом 1964-1968 років навчався в Кам'янець-Подільському державному педагогічному інституті, який також закінчив з відзнакою. Досвідчені педагоги, відомі науковці Л.А.Коваленко, П.Ф.Лаптін, П.Ф.Щербина, І.С.Винокур, А.О.Копилов та інші прищепили здібному студенту любов до науково-дослідної роботи. І він успішно захистив курсову, дипломну роботу з теми «Еволюція житлового будівництва в Глушківцях на Поділлі» (науковий керівник – доктор історичних наук, професор Л.А.Коваленко). У 1967-1968 навчальному році четвертокурсник Віталій Нечитайло був удостоєний Ленінської стипендії.

Однак професійно науковою роботою Віталій Васильович почав займатися під час роботи в Інституті суспільних наук АН УРСР. Праця поряд з такими відомими істориками, як Я.Д.Ісаєвич, М.К.Івасюта, Ю.Ю.Сливка, Ф.І.Стеблій, І.Г.Патер та ін. була і захоплюючою, і плідною. За порадою

доктора історичних наук М.К.Івасюти молодий співробітник вирішив досліджувати аграрні відносини в західних областях України. Кандидатську дисертацію «Підвищення матеріального добробуту і культурного рівня колгоспного селянства західних областей УРСР у 1959-1970 рр.» (науковий керівник доктор історичних наук М.К.Івасюта) Віталій Васильович виконав вчасно і на засіданні Вченої ради при Львівському державному університеті ім. І.Франка успішно її захистив. Водночас разом з іншими науковцями відділу України Інституту працював над упорядкуванням 46 тому (книга 1) історичних праць І.Франка та підготовкою до нього наукових коментарів. Том побачив світ 1985 року у видавництві «Наукова думка».

На львівський період роботи В.В.Нечитайла припадає його участь у підготовці та виданні двох колективних монографій, опублікованих названим видавництвом. Перша – «За щастя оновленої землі. Нариси історії колгоспного селянства західних областей УРСР (1939-1979) (К.,1979). У книзі аналізуються трансформаційні процеси, що відбулися в сільському господарстві західного регіону України за роки радянської влади. Друга – «Робітничий клас УРСР і науково-технічний прогрес» (К.,1980) – присвячена аналізу кількісних і якісних змін у складі робітничого класу, характері його праці, найважливіших сторін науково-технічного прогресу. Докладно висвітлено творчу активність робітників у боротьбі за підвищення продуктивності праці. У той же час В.В. Нечитайло у співробітництві з Ф.І.Стеблієм підготував історичний нарис «Ясенів» до багатотомної історії міст і сіл України (Львівська область). Активним було співробітництво Віталія Васильовича з редакцією журналу «Народна творчість та етнографія», зокрема з одним із його керівників В.Скуратівським. У названому часописі молодий науковець опублікував низку статей з побуту українського селянства. Не забував він і про історію Поділля. В одному з чисел «Українського історичного журналу» побачила світ його стаття про час заснування стародавнього Ізяславля. У ній дослідник спростував поширену в українській історіографії думку про ототожнення Ізяславля на річці Горині з літописним Ізяславлем,

згаданим під 1987 роком, довів, що цей сюжет стосується білоруського Ізяславля на річці Свіслочі. Оригінальною є також стаття «Добіографії Миколи Островського», опублікована в журналі «Радянське літературознавство», в якій автор переглядає сторінки життя Миколи Островського в ізяславський та берездівський період його діяльності, спростовує деякі міфи і надумані різними авторами події.

Новий етап у науковій та педагогічній діяльності В.В. Нечитайла пов'язаний з його поверненням до рідного ВНЗ. Зробив він це за пропозицією свого колишнього куратора, а на той час уже ректора інституту А.О. Копилова. З 1 серпня 1978 р. Віталій Васильович прийняти на посаду старшого викладача кафедри філософії і наукового комунізму, потім (27 квітня 1981 р.) – на посаду виконуючого обов'язки завідувача названої кафедри. 29 квітня 1982 р. він був обраний на цю посаду і обіймав її десять років – до 1 вересня 1992 р. Кафедра неодноразово виборювала першість у змаганні з іншими кафедрами інституту. За успішну роботу з навчання і виховання студентської молоді Міністерство освіти УРСР 30 жовтня 1987 р. нагородило В.В. Нечитайла знаком «Відмінник народної освіти УРСР».

Після двох строків завідування кафедрою В.Нечитайло два роки працював старшим науковим співробітником інституту. У цей час підготував і опублікував монографію «Українське селянство: важкий шлях до волі» (Кам'янець-Подільський, 1995), в якій на основі історико-філософського, соціологічного, архівного матеріалів розглянув селянство і землеробство як природно-історичні явища, обґрунтував об'єктивну зумовленість становлення вільного селянського господарства.

У серпні 1994 р. у зв'язку з реформуванням кафедр суспільних дисциплін Віталій Васильович був переведений на посаду доцента, а з 17 квітня 1996 р. обраний на посаду професора кафедри основ економічних знань і політології.

З 2007 р. В.В. Нечитайло очолює кафедру політології і соціології університету. За минулі роки значно виріс професійний рівень викладачів кафедри. Захистили кандидатські дисертації зі спеціальності «Соціологія»

Т.В.Білецька, О.В. Рибщун, зі спеціальності «Політологія» – В.В.Кобильник, В.Ю.Маркітантов, О.В.Віннічук. Завершив навчання в докторантурі доц. А.В. Найчук. Навчаються в докторантурі доценти О.О.Городецький та С.Г.Вонсович. В аспірантурі навчаються учні Віталія Васильовича – випускники історичного факультету (спеціальність «Політологія») магістри В.Г.Чабанов, Є.В.Куценко, О.В.Березенська. Станом на 1 червня 2013 р. із 10 штатних працівників кафедри⁹ мають вчені ступені.

За роки керівництва кафедрою В.В.Нечитайло виріс не лише як керівник важливого навчального підрозділу, а й науковець. Його наукові уподобання охоплюють питання аграрних відносин, формування фермерського укладу господарювання. За останні роки в різних наукових виданнях опублікована низка статей, присвячених трансформаційним процесам, що відбуваються в аграрному секторі економіки України. Дослідник на багатому фактичному матеріалі розкрив особливості становлення фермерства в різних регіонах України. 2004 року побачила світ монографія В.В. Нечитайла «Селянське господарство фермерського типу в Україні: історія і сучасність». У ній вперше в українській історіографії дано об'єктивний аналіз процесу розвитку фермерства на українських землях на різних історичних етапах – від козаччини до сьогоднішнього дня. Через три роки, у 2007 році, на засіданні спеціалізованої вченої ради Інституту українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України та Інституту народознавства НАН України В.В.Нечитайло успішно захистив докторську дисертацію «Становлення селянського господарства фермерського типу в Україні: історична ретроспектива і сучасний стан». Поки що це – перше комплексне дослідження зародження і розвитку традиційного для українців укладу господарювання.

Окрім історичної проблематики досить близькою для В.Нечитайла є проблематика політологічна. Він – головний редактор наукового збірника «Політологічні студії», який виходить у світ у співпраці з науковцями Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. Журнал розглядає актуальні проблеми політичної думки з найдавніших часів до

сьогоднішнього дня, трансформаційні процеси, що відбуваються в політичних системах постсоціалістичних країн, у тому числі й Україні. У грудні 2008 року Атестаційна колегія Міністерства освіти і науки України присвоїла йому вчене звання професора кафедри політології і соціології.

Наукові праці В.В. Нечитайла

I. Окремі видання

1. Українське селянство: важкий шлях до волі / В. Нечитайло. – Кам'янець-Подільський: ВВП Апостроф, 1995. – 192 с.
2. Селянське господарство фермерського типу в Україні: історія і сучасність / В. Нечитайло. – Кам'янець-Подільський, Аксіома, 2004. – 436 с.
3. За щастя оновленої землі: нариси історії колгоспного селянства західних областей УРСР. 1939-1979 / М.К. Івасюта, В.І. Масловський, А.І. Мартинюк, В.В. Нечитайло. – К.: Наук. думка, 1979. – 212 с.
4. Робітничий УРСР і науково-технічний прогрес / М.І. Долішний, М.М. Драк, В.П. Іськів, В.В. Нечитайло. – К.: Наук. думка, 1980. – 260 с.
5. Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Хмельницька область / В. Нечитайло, А.Філінюк [та ін.]; ред. рада: В.Г. Кремень (гол.). – К.: Знання України, 2010. – 447 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

6. Коментарі // Франко І. Зібрання творів у п'ятдесяти томах. Наукові праці / В. Нечитайло. – К.: Наук. думка, 1985. – Т. 46, кн. 1. – С. 591-649.
7. Дореволюційне житло в селі Глушківці на Поділлі / В. Нечитайло // Проблеми етнографії, фольклору і соціальної географії Поділля: наук. зб. – Кам'янець-Подільський, 1992. – С. 18-24.
8. Займанщина як спосіб вирішення земельного питання: історичний досвід українського та американського селянства / В. Нечитайло // АCADEMIA на пошану професора Л.А. Коваленка. – Кам'янець-Подільський: К-ПДП, 1997. – Кн. II: Гуманітарно-суспільні дослідження. – С. 56-59.
9. Хутірська і фермерська форми господарювання: історичний досвід українського та американського селянства / В. Нечитайло // Сучасність. –

1997. – №4. – С. 90-93.

10. Кам'янець-Подільські селяни-переселенці на Зеленому Клину / В. Нечитайло // Кам'яначчина в контексті історії Поділля: наук. зб. – Кам'янець-Подільський: К-ПДПУ, 1997. – Т.2. – С. 39-40.
11. Вільне селянство в хліборобській традиції України / В. Нечитайло // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: К-ПДПУ, 1997. – Т. 1(3). – С. 188-201.
12. Вільне селянство в хліборобській традиції України / В. Нечитайло // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: К-ПДПУ, 1997. – Т. 1(3). – С. 188-201.
13. Козацькі та селянські господарства фермерського типу в роки Національної революції 1648-1676 рр. / В. Нечитайло // 350-річчя Української держави Б. Хмельницького: матер. міжнар. наук. конф. 15-16 грудня 1998 р. – К.: Знання, 1998. – С. 63-66.
14. Вільне селянство в Київській Русі (за статтями "Руської Правди") / В. Нечитайло // Творчі вершини вченого: зб. наук. праць до 60-річчя від дня народження доктора історичних наук, професора М.Г. Кукурудзяка. – Кам'янець-Подільський: К-ПДПУ, 1998. – С. 318-320.
15. Становлення господарств фермерського типу в добу козаччини / В. Нечитайло // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: К-ПДПУ, 1998. – Т.2 (4). – С. 113-119.
16. Аграрні відносини у "Миньковецькій державі" Ігнаця Мархоцького / В. Нечитайло // Поляки на Хмельниччині: зб. наук. праць за матер. міжнар. наук. конф. (23-24 червня 1999 р.). – Хмельницький: Поділля, 1999. – С. 151-155.
17. «Третє покріпачення» скасовується? / В. Нечитайло // Перспектива. – 1999. – Груд. – С. 12-14.
18. Лібералізм в Україні: історичні традиції та сучасність / В. Нечитайло // Перспектива. – 1999. – Листоп. – С. 7-9.

19. Господарства фермерського типу в покозаченій Україні / В. Нечитайло // Перспектива. – 2000. – Лют. – С. 11-14.
20. Становлення господарств фермерського типу в Україні після скасування кріпосного права (1861-1906 рр.) / В. Нечитайло // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: К-ПДПУ, 2000. – Т.4 (6). – С. 169-174.
21. Три аграрні реформи в Україні, або селянство як об'єкт політики / В. Нечитайло // Нова влада: зб. аналіт. матер. – К.: Факт, 2000. – Т.2 (4). – С. 128-137.
22. Історіографія становлення господарств фермерського типу на українських землях у добу козаччини / В. Нечитайло // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: Оіум, 2001. – Т. 7(9). – С. 143-148.
23. Столипінська реформа (1906-1911 рр.) і формування господарств фермерського типу в Україні / В. Нечитайло // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: Оіум, 2001. – Т. 5(7). – С. 131-137.
24. Коли ж він прийде, справжній господар? / В. Нечитайло // Автограф. – Хмельницький: НВП "Еврика" ТОВ, 2002. – С. 7-12.
25. Становлення фермерських господарств як загальноцивілізацій процес: історичний досвід українського і американського селянства / В. Нечитайло // Фермерські господарства на Поділлі: історична ретроспектива і сучасний стан: зб. наук. праць за матер. всеукр. наук.-практ. конф. (22-23 квітня 2003 р.). – Кам'янець-Подільський: Абетка - НОВА, 2003. – С. 3-12.
26. Проблеми становлення селянських (фермерських) господарств у незалежній Україні (початок 90-х років XX ст.) / В. Нечитайло // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: Оіум, 2003. – Т. 11. – С. 247- 256.
27. Наукові дискусії вчених – аграрників (прихильників і противників теорії сімейно-трудового селянського господарства) щодо модернізації аграрного

- сектора економіки (20-ті рр. XX ст.) // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М.Коцюбинського: зб. наук. праць / за заг. ред. проф. П.С.Григорчука. – Вінниця: ДП 2004 ДКФ, 2004. – С. 85-89. – (Серія: Історія; вип.8).
- 28.Розвиток фермерських господарств України на засадах приватної власності (1997-2002 рр.) / В. Нечитайло // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2004. – Т. 12. – С. 249-260.
- 29.Розвиток фермерських господарств у країнах з ринковою та перехідною економікою на початку нового тисячоліття// Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2004. – Т. 13. – С. 442-450.
- 30.Розвиток козацьких господарств фермерського типу в Лівобережній Україні після скасування гетьманства (60-ті рр. XVIII ст.) / В. Нечитайло // Український селянин: зб. наук. пр. // за ред. С.В. Кульчицького, А.Г.Морозова. – Черкаси: Черкаський нац. ун-т ім. Б. Хмельницького, 2004. – Вип.8. – С. 144-146.
- 31.Ринкові відносини і приватна власність на землю в сучасній українській державі / В. Нечитайло // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: зб. за підсумками звітної наук. конф. викладачів і аспірантів. 6-7 квітня 2005 р. –В 3-х томах. – Кам'янець-Подільський: К-ПДУ, 2005. – Вип. 4, т. 1. – С. 112-114.
- 32.Політика більшовицької влади щодо господарств фермерського типу в українському селі в роки НЕПу / В. Нечитайло // Буковинський журнал. – 2005. – № 2-3. – С. 40-46.
- 33.Селянство як фактор континуїтету матеріальної і духовної культури народу / В.В. Нечитайло // Психологія і суспільство. – Тернопіль: Тернопільський економічний університет, 2010. – № 4. – С. 17- 21.
- 34.Історична пам'ять як умова ідентифікації українського фермерства / В. Нечитайло // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного

- університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2005. – Т. 14. – С. 359-367.
35. Фермерське господарство як об'єкт аграрної політики незалежної України / В. Нечитайло // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2005. – Т. 15. – С. 210-216.
36. Селянство як природне явище / В. Нечитайло // Український селянин: зб. наук. пр. / за ред. А.Г. Морозова. – Черкаси: Черкаський державний університет ім. Б.Хмельницького, 2005. – Вип. 9. – С. 9-11.
37. Формування підприємницької форми господарювання в аграрному секторі України в умовах кризи кріпосництва (початок – середина ХІХ ст.) / В. Нечитайло // Наукові праці Кам'янець-Подільського університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2006. – Т. 16. – С. 61-68.
38. Дмитро Ісаєвич: вчений – економіст, політик, провідник української державницької ідеї (сторінки діяльності в УНР) / В. Нечитайло // Освіта, наука і культура на Поділлі: зб. наук. пр. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2006. – Т. 9. – С. 42-47.
39. Природна основа соціальної та політичної ідентичності фермерства: спроба порівняльного аналізу українського та американського досвіду / В. Нечитайло // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2007. – Т. 17. – С. 331-338.
40. Проблеми політичної та соціальної ідентифікації у творчій спадщині З. Фрейда / В. Нечитайло // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету: зб. за підсумками звітної наук. конф. викладачів та аспірантів. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2007. – Вип. 6, т. 1. – С. 56-58.
41. Хутірські та вирубні господарства в Україні (1906-1916 рр.) / В. Нечитайло // Міжнародний науковий конгрес українських істориків "Українська історична наука на сучасному етапі розвитку": доп. та повід. – Кам'янець-

Подільський; К.; Нью-Йорк; Острог: Вид-во На УОА, 2007. – Т. 3. – С. 239-243.

42. Вивчення політичної культури в курсі політології (за матеріалами діяльності політичних і громадських організацій Хмельницької області / В. Нечитайло // Освіта і культура на Поділлі: зб. наук. пр. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2007. – Т.10. – С. 187-193.
43. Що в душі зросло / В. Нечитайло // Наукова звитяга у щоденному вимірі. До 60-річчя від дня народження та 40-річчя науково-педагогічної діяльності доктора історичних наук, професора, академіка В.С. Степанкова. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2007. – С. 191-197.
44. Технократичний підхід в державній аграрній політиці і проблеми збереження українського села / В. Нечитайло // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2008. – Т. 18. – С. 272-279.
45. Поет і час: громадські мотиви у творчості Миколи Федунця / В. Нечитайло // Освіта, наука і культура на Поділлі: зб. наук. пр. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2009. – Т.13. – С. 237-244.
46. Селянські господарства фермерського типу в Новій Січі / В. Нечитайло // Українська держава середини XVII ст.: проблеми становлення та розвитку: зб. матер. наук.-практ. конф. – Кам'янець-Подільський: К-ПНУ Імені Івана Огієнка, 2009. – С. 14-24.
47. Аграрна політика сучасної української держави: західна чи азійська модель? / В.В. Нечитайло // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету Імені Івана Огієнка: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2009. – Т. 19. – С. 356-365.
48. Глобалізаційні процеси і криза національних культур / В. Нечитайло // Політологічні студії: зб. наук. пр. Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. І. Огієнка, Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України / за ред. В.В. Нечитайла. – Кам'янець-Подільський: К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2010. – Вип. 1. – С. 16-23.

- 49.Апологія свободи і справедливості (за драмою Броніслава Грищука „Нерон”) / В. Нечитайло // Освіта, наука і культура на Поділлі: зб. наук. пр. – Кам’янець-Подільський: Оіюм, 2010. – Т. 16. – С. 552- 538.
- 50.Еволюція системи сільського господарства в умовах України / В. Нечитайло // Наукові праці Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: іст. науки. – Кам’янець-Подільський: Оіюм, 2010. – Т. 20. – С. 297-306.
- 51.Теорія свободи слова Джона Стюарта Мілля і сучасність / В. Нечитайло // Наукові праці Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів. – Кам’янець-Подільський: К-ПНУ, 2010. – Т. 1. – С. 58-59.
- 52.Наука сама собі нагорода (замітки до біографії професора І.І. Винокура) / В. Нечитайло // Іон Винокур: подвижництво в освіті і науці. Дослідження. Спогади. Документи. Бібліографія. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. – С. 77-81.
- 53.Важка ноша Божого дару / В. Нечитайло // Музейний провулок: журн. Нац. худож. музею України. – 2010. – №2(16). – С. 152-157.
- 54.Селянство як фактор континуїтету матеріальної і духовної культури народу / В. Нечитайло // Психологія і суспільство. – Тернопіль: Тернопільський національний економічний університет, 2010. – № 4. – С. 17-21.
- 55.Реформи Солона в інтерпретації Діогена Лаєртського / В. Нечитайло // Політологічні студії: зб. наук. пр. / Кам’янець-Поділ. наці. ун-т ім. І. Огієнка; Ін-т політ. і етнонац. дослідж. Ім. І.Ф. Кураса НАН України; [редкол.: В.В. Нечитайло (від. ред.) та ін.] – К-ПНУ, 2011. – Вип. 2. – С.133-141.
- 56.Теорія свободи слова Джона Стюарта Мілля / В. Нечитайло // Анатолій Олексійович Копилов: Особистість у вимірі епохи: Дослідження. Спогади. Документи. Бібліографія / Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім.І. Огієнка; [уклад.: О.М. Завальнюк, В.С. Степанков]. – Кам'янець-Подільський: К-ПНУ, 2011.

– С. 264-267.

57. Російська православна церква як фактор дестабілізації українського суспільства / В. Нечитайло // "Русский мир": нові реалії старого міфу": матер. круглого столу. – Кам'янець-Подільський: Релігійна громада Храму „Різдва Христового” УПЦ КП, 2011. – С. 18-20.
58. Земельна реформа в Україні: політичні і соціальні ризики / В. Нечитайло // Незалежність України: проблеми, поступ, перспективи: матер. круглого столу. – Кам'янець-Подільський: К-ПНУ Імені Івана Огієнка, 2011. – С. 22-26.
59. Політична опозиція – важливий інститут політичної системи: польський урок для України / В. Нечитайло // Країни Центрально – Східної Європи в умовах постсоціалістичної демократичної трансформації: зб. матер. наук.-теорет. конф. – Кам'янець-Подільський: К-ПНУ, 2012. – С. 17-20.

ІІІ. Про В.В. Нечитайла

1. Суровий А.Ф. Віталій Васильович Нечитайло / А.Суровий // Кам'янець-Подільський державний університет в особах. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2005. – Т.2. – С. 334-340.
2. Святосвіт Вігальє Нечитайла: бібліогр. показ. – Хмельницький: Хмельницька обласна бібліотека для юнацтва; Кам'янець-Подільська центральна бібліотека, 2011. – 36 с.
3. Віталій Нечитайло: особистість, вчений, гуморист. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2011. – 40 с.
4. Чехівський О. Про творчість Віталія Нечитайла / О. Чехівський // Літературна Хмельниччина ХХ століття: хрестоматія / упоряд. М.Ф. Федунець. – Хмельницький, 2005. – С. 408-409.

Печенюк Майя Антонівна,

кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри методики музичного виховання, вокалу і хорового диригування

Народилася 15 лютого 1946 року в селі Проскурівка Ярмолинецького району Хмельницької області. Співачка (сопрано), педагог вокалу, кандидат педагогічних наук (1989), професор (2011) кафедри методики музичного виховання, вокалу і хорового диригування, Відмінник освіти України (2003), лауреат обласної премії в галузі музичного мистецтва ім. В. Заремби (2004), володарка відзнаки міста «Честь і шана» (2005), почесного знаку імені Софії Русової (2006), член Національної всеукраїнської музичної спілки (НВМС, від 2005), удостоєна звання «Викладач року» (2003). Закінчила Кам'янець-Подільський державний педагогічний інститут (1973, музично-педагогічний факультет). Від 1973 там працює викладачем вокалу, методики музичного виховання, методики наукових досліджень, основ мистецьких дисциплін (1992 – доцент, 2011 – професор). Удосконалювала виконавську майстерність на факультеті підвищення кваліфікації у Львівській консерваторії (кл. вокалу О.Бандрівської – небоги С.Крушельницької, 1972-73), Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова (класи народної артистки України *Г.Шоліної* (1979), заслуженої артистки України *В. Любимової* (1984), у Київській консерваторії імені П.Чайковського (клас вокалу професора *Є. Єгоричевої*, 1991).

Музично-педагогічна та громадська діяльність М.Печенюк пов'язана з власною виконавською концертною практикою. У її репертуарі твори українських авторів (минулого й сучасності), арії з опер, опрацювання народних пісень, дуети та вокальні ансамблі. Музично-теоретичні та практичні заняття її як педагога спрямовані на формування музичної культури та духовного світу молоді. За роботу в університеті, концертну діяльність, участь у мистецьких конкурсах і фестивалях була нагороджена багатьма відзнаками. Керує написанням курсових, дипломних і магістерських робіт, науково-дослідницькою роботою студентів музичних спеціальностей. Підготувала понад 60 перможців творчих змагань, з них 4 переможці всеукраїнських

конференцій, 3 – Гран-прі та 52 лауреати міжнародних і всеукраїнських мистецьких конкурсів, 10 лауреатів регіональних мистецьких конкурсів.

М.Печенюк керує роботою наукової школи: “Проблеми естетичного виховання молоді засобами музики у школах різного типу навчання і вищих закладах освіти“. Вона – авторка низки публікацій з проблем музичної педагогіки, освіти, культури, посібників. Має 99 публікацій, з них 79 наукового і 20 навчально-методичного характеру, з них 29 публікацій у фахових виданнях (з них 22 одноосібні); 8 у міжнародних виданнях; 1 монографію (у співавторстві); 1 біографічно-репертуарний довідник; 10 навчально-методичних посібників, рекомендованих Міністерством освіти України (5 одноосібних, 5 у співавторстві).

Вагомим внеском у розвиток музичного краєзнавства є ґрунтовна праця М.А. Печенюк “Музиканти Кам’янецьчини”. Автор висвітлює невідомі та маловідомі факти з історії музичної культури регіону, простежує основні етапи композиторської творчості, представляє соціоестетичні портрети визначних представників музичного мистецтва, розкриває виконавські та педагогічні погляди відомих митців. Джерелознавчі дослідження М.А. Печенюк дозволили опублікувати великий масив музичних творів. Ця праця набуває значення важливого першоджерела для вивчення музичної культури Подільського краю, оскільки автором опрацьовано і вперше введено у науковий обіг велику кількість рукописних матеріалів. Монографія М.А. Печенюк “Музиканти Кам’янецьчини” є унікальним явищем у сучасному соціокультурному просторі України. То ж заслужено у 2004 році за вагомий внесок у розвиток і пропаганду музичного мистецтва Поділля та видання монографії “Музиканти Кам’янецьчини” М.А. Печенюк відзначено обласною премією в галузі музичного мистецтва імені В. Заремби.

Відомі наукові здобутки професора М. А. Печенюк, насамперед, у керівництві науковою роботою студентів і аспірантів. Про актуальність і наукову новизну проведених під її керівництвом досліджень свідчить успішний захист кандидатських дисертацій багатьма її вихованцями. Підготувала п’ятьох

кандидатів педагогічних наук: Прядко О. М. – „Методика розвитку співацького голосу у майбутніх педагогів-музикантів”, спеціальність 13.00.02 – теорія та методика музичного виховання, диплом кандидата наук ДК №059297 присуджено рішенням президії Вищої атестаційної комісії України від 26 травня 2010 року (протокол №88.06/4); Гавриленко Л. М. – „Методика формування основ вокальної культури молодших школярів у школах мистецтв”, спеціальність 13.00.02 – теорія та методика музичного виховання, диплом кандидата наук ДК №061276 присуджено рішенням президії Вищої атестаційної комісії України від 6 жовтня 2010 року (протокол №65.06/6); Стасюк М. В. – „Формування основ художнього світогляду учнів молодшого шкільного віку у процесі хорової діяльності”, спеціальність 13.00.02 – теорія та методика музичного виховання, захист відбувся 12 травня 2010 р.; Карпенко Т. П. – „Формування концертмейстерської компетентності майбутніх педагогів-музикантів у процесі вивчення фахових дисциплін”, спеціальність 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти, захист відбувся 15 жовтня 2010 р. Ярова М.В. “Становлення і розвиток вокально-хорової освіти на Поділлі (кінець XIX – початок XX століть) спеціальність 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки, захист відбувся 21 квітня 2011 р.

Печенюк М.А. виступає офіційним опонентом на захисті кандидатських дисертацій, готує відгуки на авторефератикандидатських дисертацій.

Професор А.Філінюк так пише про М.Печенюк: “Упродовж багатьох років М. А. Печенюк органічно поєднує любов до пісні, мистецький талант, інтелектуальний потенціал та організаторську майстерність. У наукових, науково-методичних і творчих працях майстра вокального співу (а їх нараховується близько ста, в тому числі 10 навчальних посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки України), відтворені велич і ліричність української душі, незборимість духовності, виражені звитяга та життєвий подвиг нашого народу, романтизм подільського побуту. В піснях і романсах у її витонченому виконанні епічні сюжети високопрофесійно

переплітаються з неповторними образами рідного Подільського краю, з їх яскравою та самобутньою палітрою.

Кажуть: що людина робить, тим вона стає. У колективі славетного університету Майя Антонівна виявила і розкрила себе як прекрасний педагог-наставник, який безперестанно формує якісно нові зразки українського музично-пісенного мистецтва, особистим прикладом і невтомною щоденною працею показує сучасникам шляхи й засоби відродження української національної культури, з величезним натхненням і наполегливістю, любов'ю та душевною теплотою вкладає свої знання, свої вміння, багатий досвід і професійні секрети в своїх учнів – студентів і аспірантів рідного університету. Дає майбутнім фахівцям не лише глибокі знання та виробляє професійні навички й вміння, а й дарує їм віру в кращі часи, надію на те, що краса і мистецтво переможуть усі негаразди, зроблять незворотним щасливе майбутнє України, нашого народу“.

Мистецтвознавець, Є.Богдан-Белова так характеризує творчість-педагога-музиканта: “Вчитель, покликаний ліпити їх артистичні і життєвої долі. Піклуючись про красу і академічну правильність співу, Майя Антонівна водночас у невловимо тихих, тонких і делікатних зауваженнях, репліках зміцнює волю молодих митців до втілення музичних образів на сцені, допомагає зняти напругу й острах; загострює увагу на глибинах і деталях змісту. Педагогічна стратегія очевидна: вчитель крок за кроком формує артистичні характери особистостей, здатних функціонувати у сучасному розбалансованому суспільстві, стверджуючи закони істини і краси. Десять телепрограм «Палітри мистецтв», сформованих за участю професора М. Печенюк та вихованців її класу вокалу– це і успіх, і окраса подільського телеекрану. Мудрий добір репертуару – академічного, народного, естрадного напрямів; гідний рівень професійного виконання у кожної з молодих виконавців; серйозний, науково-аналітичного характеру, коментар; розкриття таїн специфіки навчання мистецтву співу – і педагогіка становлення особистості, у єдності цих процесів.

М.А. Печенюк – одна з ініціаторів створення і облаштування музею Миколи Леонтовича – прославленого композитора, земляка-патріота. Досвідчений професор М. А. Печенюк, заступник декана педагогічного факультету з наукової роботи та інформатизації навчального, живе проблемами факультету і університету, студентів і аспірантів.

Наукові праці М.А. Печенюк

I. Окремі видання

1. Буквар сопілкаря : навч.-метод. посіб. / М. А. Печенюк, П. П. Леонтієв. – Вид. 2-ге випр. і доп.. – Хмельницький : Поділля, 2004. – 135 с.
2. Дзвінки голоси : музична хрестоматія : пісенний матеріал : навч.-метод. посіб. 1-2 кл. / М. А. Печенюк, Леонтієв П. П. – Т. : Астон, 1999. – 57 с.
3. Дзвінки голоси : музична хрестоматія : пісенний матеріал : навч.-метод. посіб. 3 кл. / М. А. Печенюк. – Т. : Астон, . – 1999. – 75 с.
4. Дзвінки голоси : музична хрестоматія : пісенний матеріал : навч.-метод. посіб. 4 кл. / М. А. Печенюк. – Т. : Астон, . – 1999. – 88 с.
5. Дзвінки голоси : музична хрестоматія : пісенний матеріал : навч.-метод. посіб. 5 кл. / М. А. Печенюк. – Т. : Астон . – 2000. – 100 с.
6. Дзвінки голоси : музична хрестоматія : пісенний матеріал : навч.-метод. посіб. 6 кл. / М. А. Печенюк. – Т. : Астон. – 2000. – 75 с.
7. Дзвінки голоси : музична хрестоматія : пісенний матеріал : навч.-метод. посіб. 7 кл. / М. А. Печенюк, Леонтієв П. П. – Т. : Астон, – 2001. – 106 с.
8. Дзвінки голоси : музична хрестоматія : пісенний матеріал : навч.-метод. посіб. 8 кл. / М. А. Печенюк. – Т. : Астон. – 2002. – 168 с.
9. Музиканти Кам'янецьчини : біографічно-репертуарний довідник / М. А. Печенюк. – Хмельницький : Поділля, 2003. – 480 с.
10. Організація ансамблю бандуристів у педагогічному інституті : метод. рекомендац. студентам-практикантам та вчителям музики / М. А. Печенюк – Нова Ушиця, 1995. – 13 с.
11. Фольклорна збирацька практика : програма та метод. рекомендац. / М. А. Печенюк. – Кам'янець-Подільський, 1995. – 22 с.

12. Програма та навчальний матеріал занять з постановки голосу для студентів спеціальності “Педагогіка і методика середньої освіти. Музика” : метод. розробки. / М. А. Печенюк, Т. М. Плющ. – Кам’янець-Подільський, 2002. – 18 с.
13. Фольклорна збирацька практика : програма та метод. рекомендації. / М. А. Печенюк – Кам’янець-Подільський : Міська друкарня, 1995. – 22 с.
14. Державний екзаме́н : музика з методикою викладання : програма для спеціальності “Педагогіка та методика середньої освіти. Музика” / М. А. Печенюк, З. П. Яропуд. – Кам’янець-Подільський, 2004. – 25 с.
15. Програма та навчальний матеріал занять з «Основ наукових досліджень» : програма для спеціальності “Педагогіка та методика середньої освіти. Музика”. – Кам’янець-Подільський, 2004. – 16 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукові праці

16. Вокальна підготовка вчителя музики на педагогічному факультеті / М. А. Печенюк // Зб. наук. праць викл. пед. ф-ту. – Кам’янець-Подільський, 1997. – Вип. III. – С. 133-134.
17. Охорона дитячого голосу/ М. А. Печенюк // Зб. наук. праць викл. пед. факультету. – Кам’янець-Подільський, 1997. – Вип. I. – С. 236-243.
18. Просвітницька діяльність подільського вчителя М. Ф. Пащенка / М. А. Печенюк // Музично-педагогічна і творча діяльність М. Леонтовича в контексті відродження національної освіти та культури (до 120-річчя від дня народження) : матеріали I всеукраїнської наук.-практ. конф. – Кам’янець-Подільський, 1997. – С. 94-98.
19. Сопілка на уроках музики / М. А. Печенюк, П. П. Леонтієв // Педагогічний вісник : наук.-метод. журн. – Хмельницький, 1998. – №1, – С. 18.
20. Пісенна творчість композиторів Кам’янецьчини/ М. А. Печенюк // Матеріали до українського мистецтвознавства. Микола Леонтович і сучасна освіта та культура (До 125-річчя від дня народження) : зб. матеріалів конф. – К.; Кам’янець-Подільський, 2003. – С. 91-97.

- 21.Музиканти Кам'янецьчини (кінець ХІХ початок ХХ ст.) / М. А. Печенюк // Наук. праці Кам'янець-Поділ. держ. ун-ту : зб. за підсумками звіт. наук. конф. викл. і асп., присв. 85-річчю від дня створення університету : вип. 2., у 2 т.- Кам'янець-Подільський .– Т.1.– С. 283.
- 22.Збирачка фольклору Тамара Сис-Бистрицька (до 90-річчя Т. Сис-Бистрицької) / М. А. Печенюк // Народна творчість та етнографія. – 2003. – №5. – С. 111-115.
- 23.Пам'яті великого композитора / М. А. Печенюк // Мистецтво та освіта. – 2003. – №4. – С. 60.
- 24.Діячі музичної культури Поділля) / М. А. Печенюк //Зб. наук. праць. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський, 2004. – Вип. 6. – С. 14-17.
- 25.Організація наукової роботи на педагогічному факультеті / М. А. Печенюк // Зб. наук. праць Кам'янець-Поділ. держ. ун-ту. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський, 2004. – Вип. 5. – С. 195-204.
- 26.Pieśniz Podola // Polacy na Podolu. – Pamiętnik Kijowski. – Kijov. – 2004. – Т. 7. – S. 354-357.
- 27.Polski śpiewnik Podola // Rota. Kwartalnik dla Polonii i Polaków poza Granizami Kraju. – Warszawa : Wydawca “Fundacja pomocy szkół polskim na wscondzie im.T.Gonie-wicza”. – 2004. – №2/3. – S. 132.
- 28.Сис-Бистрицька (до 90-річчя Т. Сис-Бистрицької) // Rota. Kwartalnik dla Polonii i Polaków poza Granizami Kraju. – Warszawa : Wydawca “Fundacja pomocy szkół polskim na wscon-dzie im.T.Gonie-wicza”. – 2004. – №1. – S. 70.
- 29.Видатний піаніст Лео Сирота (повернення із забуття) / М. А. Печенюк // Наука і освіта – 2005 : матер. VIII міжнар. наук.- практ. конф., 7-21 лютого 2005 р. – Дніпропетровськ, 2005. – Т. 29: – С. 19-21.
- 30.Музика – його покликання / М. А. Печенюк // Кам'янець-Подільський державний університет в особах / [творчий задум та загальна редакція О. М. Завльнюка]. – Кам'янець-Подільський, 2005. – Т.2. – С. 386-391.

- 31.Науково-творча діяльність професора музики Подільської губернії Тадея Ганицького / М. А. Печенюк // Кам'янець-Подільський у контексті україно-європейських культурних зв'язків: історія та сучасність : зб. ма-теріалів II між нар. наук.-практ. конф. – Кам'янець-Подільський, 2005. – С. 185-187.
- 32.Тадей Ганицький – славний музичний діяч Кам'яниччини / М. А. Печенюк //Наук. записки Терноп. нац. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка та Нац. муз. акад. України ім. П.Чайковського, 2005. – №2 (14). – С. 43-47.
- 33.До історії вокальної педагогіки / М. А. Печенюк // Проблеми педагогічних технологій : зб. наук.праць. – Луцьк, 2006. – Вип. 1. – С. 73-76
- 34.Лео Сирота – піаніст і педагог / М. А. Печенюк // Наук. праці Кам'я-нець-Поділ. держ. ун-ту : зб. за підсумками звіт. наук. конф. викладачів, асп. і докторантів. – Кам'янець-Подільський, 2006. – Вип. 5. – С. 179-180.
- 35.Естетичне виховання засобами вокально-хорового мистецтва / М. А. Печенюк // Зб. наук. праць Кам'янець-Поділ. держ. ун-ту Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський, 2007. – Вип. 13. – Кн. 2. – С. 170-173.
- 36.Использование сопилки в учебно-воспитательном процессе / М. А. Печенюк //Музычнае і тэатральнае мастацтва: праблемы выкладання :наву-кова-метадычны часопіс. – Мінськ, 2007. – №4. – С. 53-56.
- 37.Музей М. Леонтовича в Кам'янець-Подільському університеті / М. А. Печенюк // Зб. наук. праць. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський, 2007. – Вип. 14. – С. 110-111.
- 38.Духовне джерело науки / М. А. Печенюк // Кам'янець-Подільський національний університет імені І.Огієнка в особах / [творчий задум та загальна редакція О. М. Завальнюка]. – Кам'янець-Подільський. 2008. – Т.3. – С. 189-207.
- 39.Музей М. Д. Леонтовича / М. А. Печенюк // Мистецтво та освіта. – 2008. – №2. – С. 56.
- 40.Освітня колиска Людмили Іванової / М. А. Печенюк // Кам'янець-Подільський національний університет ім.. І. Огієнка в особах / [творчий

задум та загальна редакція О. М. Завальнюка]. – Кам'янець-Подільський, 2008. – Т.3. – С. 676-684.

41. Викладання курсу “Методика музичного виховання” у руслі вимог кредитно-модульної системи / М. А. Печенюк // Наук. праці Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту імені Івана Огієнка : у 5 т. – Кам'янець-Подільський, 2009. – Вип. 8. – Т. 5. – С. 157-158.
42. Пісні з Поділля / М. А. Печенюк // Педагогічна освіта: теорія і практика : зб. наук. праць. — Кам'янець-Подільський, 2009. — Вип. 2. — С. 236-240.
43. PolskeremeniscenzjewPodolskimpiosennymfolklorze / М. А. Печенюк // Культурна спадщина України : матеріали Міжн. наук.-практ. конф. — Черкаси, 2009. — С. 105-111.
44. Структура науково-дослідницької роботи студентів мистецьких спеціальностей вишу / М. А. Печенюк // Педагогічна освіта: теорія і практика : зб. наук. праць. — Кам'янець-Подільський, 2009. — Вип. 1. — С. 275-279.
45. Добро великої душі Борис Романович Ліпман. Серія : постаті в освіті і науці. — Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. — С. 18-22.
46. Інтелектуально-культурний потенціал краю : розвиток культури. Музично-педагогічна діяльність Вища педагогічна освіта і наука України : історія, сьогодення та перспективи розвитку Хмельницької обл. / ред. рада вид. : В. Г. Кремень (гол.) [та ін.] : ред. кол. тому : О. М. Завальнюк (гол.) [та ін.]. К. : Знання України, 2010. — С. 86-101.
47. Сучасні досягнення в галузі музичної педагогіки / М. А. Печенюк // Педагогічна освіта: теорія і практика : зб. наук. праць. — Кам'янець-Подільський, 2010. — Вип. 5. — С. 286-293.
48. Формування професійно-педагогічної майстерності майбутніх педагогів-музикантів у “Вокальному класі” / М. А. Печенюк // Мистецька освіта: теоретичні та методичні засади : матер. II міжнар. наук. конф., 20-30 верес. 2010 р. — Суми : Суми, 2010. — С. 143-144.

III. Про М.А. Печенюк

1. Гаврищук А. П. Муза Майї Печенюк // Кам'янець-Подільський вісник. – 2000. – 21 квіт.
2. Лабунець В. М. Шляхи музичної освіти і культури : [про педагогічний досвід М. А. Печенюк] // Використання інтерактивних методів та мультимедійних засобів у підготовці педагога : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський, 2003. – С. 137-142.
3. Суровий А. Ф. «Викладач року – 2003» : [М. А. Печенюк] // Студентський меридіан. – 2003. – 21 жовт.
4. Гаврищук А. Інформація про участь у XX Міжнародному мистецькому фестивалі студентів і аспірантів професора класу вокалу : [про М. А. Печенюк] // Студентський меридіан. – 2006. – 29 верес.
5. Печенюк Майя Антонівна // Завальнюк О. М., Комарніцький О. Б., Стецюк В. Б. Минуле і сучасне Кам'янця-Подільського: політики, військові, підприємці, діячі освіти, науки, культури й медицини : іст. нариси. – Кам'янець-Подільський, 2007. – Вип. 2. – С. 383-389.

Прокопчук Віктор Степанович,
доктор історичних наук, професор,
директор наукової бібліотеки, професор
кафедри історії народів Росії і спеціальних
історичних дисциплін Кам'янець-Подільського
національного університету імені Івана Огієнка

Народився 20 липня 1944 року в
с. Блищанівка Дунаєвецького району
Кам'янець-Подільської області в сім'ї учителя,

завідувача початкових шкіл на Дунаєвеччині Степана Івановича Прокопчука.

Родина мешкала в с. Блищанівка з давніх-давен. Тут з 1896 року дід Іван Якович, а згодом і батько Степан Іванович Прокопчуки працювали учителями місцевої школи, започаткувавши династію педагогів-освітян. Батькові не судилося на власні очі побачити сина, який народився через два місяці після того, як він пішов на фронт, бо загинув у боях за визволення Польщі.

На долю Віктора - дитини війни випали важкі часи повоєнної скрути - без батька, без його моральної і матеріальної підтримки. Навчався в Блищанівській семирічній школі, середню освіту 1961 року здобув у Рахнівській десятирічці, оволодів не тільки основами знань, а й деякими навиками роботи з молодшими школярами, певним досвідом громадської діяльності в органах учнівського самоврядування.

Після закінчення середньої школи працював спочатку завідувачем Слобідкоракнівської сільської бібліотеки, потім старшим піонервожатим Тернавської, учителем російської мови і літератури Кривчицької восьмирічних шкіл Дунаєвецького району.

1962 року вступив на російський відділ історико-філологічного факультету Кам'янець-Подільського педагогічного інституту (нині - національний університет імені Івана Огієнка). Яскравий слід у його студентському житті залишили лекції Віктора Івановича Тищенка, Івана Степановича Зеленюка, Леоніда Антоновича Коваленка, Іона Срулевича Винокура, Євгенії Мойсеївни Гінзбург, Галини Мефодіївни Краєвської, Полікарпа Івановича Свідера, Ольги Іванівни Брициної, Ганни Луківни Лебедик та ін.

1967 року Віктор Степанович закінчив інститут з відзнакою і твердими намірами зайнятися науково-викладацькою діяльністю. Кілька місяців працював учителем історії Великояромірської СШ Городоцького району, звідки був призваний на строкову військову службу, яка проходила в Росії до 1969 року.

Після демобілізації отримав призначення на посаду вчителя історії Маківської середньої школи Дунаєвецького району, а невдовзі став директором

цього закладу. Виявив організаторські здібності в розбудові школи, впровадженні в навчально-виховний процес інновацій. 1970 року на основі пошукової роботи його стараннями в школі був відкритий перший на Дунаєвеччині сільський історико-краєзнавчий музей, за що був нагороджений Почесною грамотою Міністерства народної освіти УРСР.

1972 року В.С. Прокопчук був запрошений на роботу в Дунаєвецький райком Компартії України і започаткував найдовший період свого життя в Дунаївцях. У 1980-1982 та 1988-2004 рр. з повною віддачею працював начальником відділу освіти Дунаєвецької райдержадміністрації і доклав чимало зусиль до перебудови шкільної системи в умовах національно-культурного відродження і державотворчих процесів у незалежній Україні. За ці роки навчився цінувати людей, розуміти їх, співпрацювати з різними категоріями.

1988 року пленум Українського фонду культури обрав його до складу правління, згодом – президії.

27 березня 1990 року Віктор Степанович у складі хмельницької делегації брав участь у роботі установчого з'їзду, на якому створено Всеукраїнську спілку краєзнавців - спадкоємницю репресованого в 30-і роки Українського комітету краєзнавства. А 23 квітня 1992 року за його ініціативи другою в Україні після канівської була створена дунаєвецька районна організація Спілки. В роботі установчої конференції в Дунаївцях взяли участь академік НАН України Петро Тимофійович Тронько та член-кореспондент НАН України дунаєвчанин Федір Павлович Шевченко. 1993 року В.С. Прокопчука було обрано членом правління ВСК та членом редколегії відновленого журналу "Краєзнавство". Тоді районна організація краєзнавців налічувала 40 первинних осередків, які об'єднували 530 членів з числа освітян, працівників культури, старшокласників та інших категорій населення. Дунаєвецька організація ВСК упродовж 1990-х років й сьогодні займає провідні позиції в краєзнавчому русі України.

З кінця 1980-х років відчутно зросла роль Віктора Степановича як талановитого науковця. Він опублікував книги "Дунаївці" (1989), "Тернова

стежка" (1991), "З народних глибин: славетні подоляни" (1991), "Просвітителі з Поділля", "Стелися, зелений кудрявцю" (1992), під науковим керівництвом академіка П.Т. Тронька підготував дисертаційне дослідження, присвячене історії краєзнавчого руху на Поділлі, яке успішно захистив 1994 року на засіданні спеціалізованої вченої ради в Інституті історії України НАН України і здобув науковий ступінь кандидата історичних наук. Видавши 1995 року монографію "Краєзнавство на Поділлі: історія і сучасність", утвердився в наукових колах як теоретик і практик українського краєзнавства. На той час у його творчому доробку вже було 8 окремих видань, більше 50 науково-краєзнавчих публікацій.

У науковій діяльності Віктора Степановича визначилися такі головні напрями досліджень: історіографія краю, дослідження діяльності Подільського єпархіального історико-статистичного комітету та його активних членів – краєзнавців XIX - початку XX ст. Н.В. Молчановського, Й.Й. Ролле, П.М. Троїцького, Ю.Й. Сіцинського, М.І. Яворовського. Згодом свій науковий пошук поширив і на західну українську діаспору, зокрема Австралію, Канаду.

Віктор Степанович всебічно вивчає життя і діяльність на Поділлі та Волині династії Смотрицьких - Данила, Герасима, Мелетія, сприяв відкриттю в Смотричі двох меморіальних плит на їх честь, музею, присвоєнню місцевій школі I-III ступенів імені Мелетія Смотрицького. Дунаєвецький районний відділ освіти за його пропозицією ще 1988 року заснував премію імені М. Смотрицького, якої удостоїлись чимало відомих педагогів-гуманітаріїв.

Вагоме місце в науковій діяльності В.С. Прокопчука займає регіоналістика, зокрема робота з підготовки і видання нарисів історії населених пунктів краю в новій редакції. Він є автором історичних нарисів «Дунаївці» (1969), «Лисець» (1998) (у співавторстві), «Два села – одна доля» (2001) про рідну Блищанівку та сусідню Михайлівку на Дунаєвеччині. Плідно працює він також в галузі персоналістики, топоніміки, історії, теорії та методики шкільного краєзнавства, над тематикою, пов'язаною з історією Великої Вітчизняної війни.

1 вересня 2004 року Віктор Степанович перейшов на постійну роботу до Кам'янець-Подільського державного університету, в якому з 1996 року за сумісництвом працював доцентом кафедри історії Східної Європи та археології. Він успішно і по-новаторському працює директором однієї з найбільших у системі вищої школи університетської наукової бібліотеки, активно розбудовує її, дбаючи про оновлення і зростання фонду літератури, впроваджуючи комп'ютеризацію.

Не менш плідно працює В.С Прокопчук на посаді професора кафедри історії народів Росії і спеціальних історичних дисциплін, викладає декілька нормативних та спеціальних курсів, є автором навчальних посібників і методичних рекомендацій для студентів, науковим керівником студентів, магістрантів та аспірантів з написання курсових, бакалаврських, дипломних, магістерських і дисертаційних робіт, частина з яких виконується в руслі власних наукових інтересів, пов'язаних з історичним краєзнавством, видав монографії "Під егідою Українського комітету краєзнавства" (2004), "Історичне краєзнавство Правобережної України 30-х років XX- початку XXI ст.: від репресій, занепаду – до відродження, розквіту" (2005).

20 лютого 2009 року на засіданні спеціалізованої вченої ради в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича захистив докторську дисертацію і здобув науковий ступінь доктора історичних наук за спеціальністю "Історія України". Того ж року видав монографію "Інституціоналізація краєзнавчого руху Правобережної України 20 х років XX - початку XXI ст." 20 січня 2011 р. Атестаційна колегія МОН України присвоїла йому вчене звання професора.

Великий науковий інтерес виявив Віктор Степанович до питань історії, теорії і методики бібліотечної справи, проблем бібліографознавства, виступив організатором кількох бібліотекознавчих конференцій різних рівнів, видання трьох випусків наукового збірника "Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Бібліотекознавство. Книгознавство", співавтором нарису історії університетської бібліотеки,

колективної монографії "Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Хмельницька область" (2010), автором низки наукових статей з цієї царини.

А загалом науковий доробок професора В.С. Прокопчука складають близько 40 окремих видань, понад 400 наукових праць, розміщених у наукових збірниках та журналах України, Росії, Австралії, Канади, Польщі.

Водночас В.С. Прокопчук продовжує залишатися відомим організатором і діячем краєзнавчого руху на Хмельниччині і в Україні. Він активно підтримував процес реформування Всеукраїнської спілки краєзнавців, є її Почесним членом, з 1993 року і до тепер – членом правління НСКУ. З 2008 року виконує обов'язки заступника голови Хмельницької обласної організації НСКУ. Реалізації творчих планів Віктора Степановича сприяє також його активна участь у діяльності Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка. 1988 року був обраний заступником голови правління обласної організації Українського фонду культури, членом правління, а згодом і президії УФК.

Він є ініціатором низки пам'яткоохоронних акцій – присвоєння Великожванчицькій, Смотрицькій та Лисогірській загальноосвітнім школам Дунаєвецького району імен Героя Радянського Союзу М.С. Майдана, письменника-полеміста, вченого і церковного діяча Мелетія Смотрицького, письменника-земляка Івана Сварника, встановлення на Дунаєвеччині низки пам'ятників і пам'ятних знаків, відкриття музеїв, зокрема – Дунаєвецького районного, музеїв Мелетія Смотрицького в смт Смотричі, Володимира Бабляка – у Великому Жванчику та ін.

Науково-педагогічна і краєзнавча праця В.С. Прокопчука відзначена званнями "Заслуженого працівника народної освіти України" (1993), "Почесного члена Всеукраїнської (національної) спілки краєзнавців", медаллю "За трудову доблесть", п'ятьма Почесними грамотами Міністерства освіти і науки України, знаками "Відмінник освіти", "Петро Могила", обласною

премією імені Юхима Сіцінського, Почесними грамотами і знаками рідного університету, Почесною грамотою Кам'янець-Подільської міської ради, ювілейною медаллю на відзнаку 25-річчя діяльності Українського фонду культури. 1999 року Українська академія історичних наук обрала його своїм членом-кореспондентом.

Наукові праці В.С. Прокопчука

I. Окремі видання

1. Дунаївці : краєзн. нарис / В. С. Прокопчук. – Львів : Каменярь, 1989. – 79 с. : іл.
2. З народних глибин. Славетні подільяни / Віктор Прокопчук. – Хмельницький : Облполіграфвидав, 1991. – 97 с. : іл.
3. Тернова стежка : нариси, оповідання / Віктор Прокопчук. – Хмельницький : Облполіграфвидав, 1991. – 84 с.
4. Стелися, зелений кудрявцю : подільські колядки, щедрівки, гаївки / авт. передм. і упоряд. : В. С. Прокопчук, Т. К. Прокопчук. – Хмельницький, 1992. – 158 с. : іл.
5. Краєзнавство на Поділлі: історія і сучасність / Віктор Прокопчук. – К.: Рідний край, 1995. – 204 с.
6. Лисець: іст.-краєзн. нарис / В. С. Прокопчук, Ю. В. Телячий. – К.: Рідний край, 1998. – 95 с. : іл.
7. Топоніми рідного краю: метод. посіб. / В. С. Прокопчук ; Упр. освіти і науки Хмельницької ОДА, ХОЦТК. – К.: Рідний край, 1999. – 94 с.
8. Два села – одна доля / В. С. Прокопчук ; наук. ред. П. Т. Тронько. – Кам'янець-Подільський : Оіном, 2001. – 272 с. : іл.
9. Професор М. П. Чорнобривий: нарис життя й наук.-мед. діяльності / Віктор Прокопчук. – Хмельницький: Міськ. друк., 2003. – 150 с. : іл.
10. Ой радується, земле: подільські колядки, щедрівки, гаївки / авт. передм. і упоряд. В. С. Прокопчук, Т. К. Прокопчук ; Подільське відділення ІМФЕ НАН України при Хмельницьк. гум.-пед. ін-ті. – Кам'янець-Подільський : Оіном, 2001. – 112 с.

11. Під егідою Українського комітету краєзнавства: [монографія] / В. С. Прокопчук. – Кам'янець-Подільський : Абетка-Нова, 2004. – 312 с.
12. Вчений європейського рівня: І. С. Винокур / Л. В. Баженов, М. Ю. Костриця, В. С. Прокопчук. – Житомир : Косенко 2005. – 40 с. : іл. – (Серія «Вчені Житомирщини»; вип. 3).
13. Історичне краєзнавство Правобережної України 30-х років ХХ-початку ХХІ ст.: від репресій, занепаду – до відродження, розквіту [монографія] / В. С. Прокопчук ; наук. ред. П. Т. Тронько. – Кам'янець-Подільський: Абетка-Нова, 2005. – 600 с.
14. Дунаєвеччина в іменах : біобібліогр. довід. / В. С. Прокопчук, Т. К. Прокопчук. – Дунаївці ; Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2006. – Вип. 1. – 92 с.: іл.; 2007. – Вип. 2. – 112 с. : іл.
15. Я спасення шукав для народу (Мелетій Смотрицький в долі України): наук.-попул. вид. / В. С. Прокопчук, Т. К. Прокопчук. – Кам'янець-Подільський : Мошак М. І., 2008. – 64 с., іл.
16. Кондрацький Франц Андрійович – ректор Кам'янець-Подільського інституту народної освіти / В. С. Прокопчук ; Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. І. Огієнка. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2008. – 72 с. : іл. – (Серія «Керівники навчального закладу»).
17. Бібліотека Кам'янець-Подільського національного університету: роки становлення й розквіту : іст. нарис / В. С. Прокопчук, Л. Ф. Філінюк. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. – 284 с. : іл.
18. Інституціоналізація краєзнавчого руху Правобережної України 20-х років ХХ – початку ХХІ ст.: етапи, форми, напрями діяльності [монографія] / В. С. Прокопчук. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2009. – 600 с.
19. Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Хмельницька область: [колект. Монографія] / [Алещенко М.І., Баженов Л.В., Завальнюк О.М., Копилов С.А., Прокопчук В.С. та ін.; редкол.: О.М. Завальнюк (голова), Прокопчук В.С. та ін.]. – К. : Знання України, 2010. – 447с. – Автору належить: 2.1.2. Бібліотека і освіта, с. 56-72.

20. Кам'янець-Подільський державний учительський інститут у роки Великої Вітчизняної війни: дослідж., док. і матер., спогади / О. М. Завальнюк, В. С. Прокопчук, А. П. Гавришук ; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, Наук. б-ка, Центр дослідж. іст. Поділля. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2010. – 448 с.: іл.
21. Труды Подольского епархиального историко-статистического комитета (церковного историко-археологического общества) (1876-1916): зведений каталог і покажчик змісту / В. С. Прокопчук, Н. Д. Крючкова ; наук. ред. О. М. Завальнюк ; бібліогр. ред. В. М. Пархоменко ; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, Наук. б-ка. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. – 184 с.: фото.
22. Юрій Телячий: на злеті творчості / О.М. Завальнюк, В.С. Прокопчук. - Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. – 36 с.: іл. – (Серія: Видатні випускники Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. Івана Огієнка).
23. Від університету педагогічного – до університету національного (2001-2011 рр.): дослідж., док. / В.С. Прокопчук, О.Б. Комарніцький. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2011. – 680 с.
24. Іван Михайлович Конет (до 60-річчя від дня народження та 35-річчя науково-педагогічної праці): біобібліогр. нарис / О.М. Завальнюк, В.С. Прокопчук. – Кам'янець-Подільський: Абетка-Світ, 2011. – 160 с.: іл.
25. Лідер наукової школи (До 65-річчя від дня народження і 40-річчя науково-педагогічної праці професора Л. В. Баженова) / О. М. Завальнюк, В. С. Прокопчук ; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2011. – 180 с.: іл. – (Серія "Видатні випускники Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка").
26. Шкільне краєзнавство: навч. посіб. / В.С. Прокопчук; МОН України, Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. Івана Огієнка. - К.: Кондор, 2011. – 335 с. – Рекомендовано МОНмолодьспорт України.

Упорядкування

27. Лупан Л. Дорога у вічність / Леонід Лупан; упоряд. : В. С. Прокопчук, Т. К. Прокопчук; ред. Б. А. Грищук. – Хмельницький : Поділля, 1995. – 116 с.
28. Іон Винокур: подвижництво в освіті і науці: дослідж., спогади, док., бібліогр.: [наук.-док. та бібліогр. вид.] / Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, Наук. б-ка, Каф. іст. народів Росії і спец. іст. дисциплін ; [уклад.: О. М. Завальнюк, В. С. Прокопчук, О. Б. Комарніцький]. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. – 228 с.
29. Історичне краєзнавство і проблеми регіональної історії Правобережної України (наукова школа): біобібліогр. показ. / [уклад. І.М. Конет, В.С. Прокопчук, Л.В. Баженов, Л.А. Онуфрієва та ін.]. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2011. – 204 с.: іл. – (Серія: Наукові школи університету; вип. 12).
30. Професор Іван Васильович Рибак : біобібліогр. показ. / Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, Наук. б-ка ; [уклад. і автор вступ. ст. В. С. Прокопчук; редкол.: О. М. Завальнюк (голова), Т. М. Опря, В. М. Пархоменко та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Сисин О. В., 2011. – 56 с. – (Серія "Постаті в освіті та науці" ; вип. 15).
31. Професор П.П. Брицький – педагог, учений, громадянин: наук.-док. та бібліогр. вид. / Кам'янець-Подільський нац. ун-т імені Івана Огієнка, Наук. б-ка; [уклад. і автор вступ. статті В.С. Прокопчук]. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2011. – 120 с.: іл. – (Серія: Постаті в освіті і науці; вип. 14).
32. Життєве кредо професора В.П. Струманського: біобібліогр. показ. / К-ПНУ ім. І. Огієнка, Наук. б-ка; [уклад.: В.С. Прокопчук, І.І. Грінішина, І.О. Старенький]. – Кам'янець-Подільський: К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2012. – 64 с.: іл. – (Серія: Постаті в освіті і науці; вип. 19).
33. Просвітницький рух на Поділлі (1906-2011): бібліогр. показ. / К-ПНУ ім. І. Огієнка, наук. б-ка; [упоряд.: В.С. Прокопчук, О.Б. Комарніцький, Т.М. Опря]. – Кам'янець-Подільський: К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2012. – 76 с. – (Серія: Хмельниччина краєзнавча; вип. 1).

34.Професор С.А. Копилов: біобібліогр. показ. / Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, Наук. б-ка; уклад. В.С. Прокопчук. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2013. – 64 с.: іл. – (Серія: Постаті в освіті і науці; вип. 20).

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

- 35.Дунаєвеччина в роки першої російської революції 1905-1907 рр. / В. С. Прокопчук // Тези доповідей VI Подільської іст.-краєзн. конф. – Кам'янець-Подільський, 1985. – С. 11–12.
- 36.Подільське церковне історико-археологічне товариство // Шоста всеукр. наук. конф. з іст. краєзн. – Луцьк, 1993. – С. 79–80.
- 37.Минуле Поділля очима краєзнавців (XIX – поч. XX ст.) // Краєзнавство. – 1994. – №1–2. – С. 7–11.
- 38.Краєзнавство української діаспори: Товариство «Волинь», Інститут дослідів Волині у Вінніпезі // VIII всеукр. наук. конф. «Історичне краєзнавство і культура»: наук. доп. та повід. – К. ; Харків, 1997. – Ч. 1. – С. 103–108.
- 39.Вшанування пам'яті Ф. П. Шевченка на його батьківщині в м. Дунаївці // Історіографічні дослідження в Україні: наук. зб. – К., 1999. – Вип. 7. – С. 91–99.
- 40.Ілля Федорович Онуфрійчук – організатор волинських краєзнавчих студій в діаспорі // Літопис Волині. – Вінніпег, 1999. – Ч. 19–20. – С. 26–32.
- 41.Краєзнавство в діаспорі: українознавчі студії в Австралії // Степан Радіон. Бібліографія творчості ентешівців Австралії. – Аделаїда (Австралія): Наша мета, 1999. – Ч. 9. – С. 126–132.
- 42.Подільяни в співпраці з ВУАН // Краєзнавство. – 1999. – № 1-4. – С. 42–45.
- 43.Павло Богацький – повернення в Україну // Вільна думка (Австралія). – 2000. – Ч. 1-2. – С. 14–15.
- 44.70-річчя доктора історичних наук, професора І. С. Винокура // Укр. іст. журн. – 2000. – №5. – С. 153–156.
- 45.З досвіду підготовки історії населених пунктів Поділля / В. С. Прокопчук // Історія України. Маловідомі імена, події, факти: зб. статей. – К. ; Донецьк, 2001. – Вип. 16. – С. 322–330.

- 46.Міністр УНР – виходець із Стріхівців / В. С. Прокопчук // Наук. праці Кам'янець-Поділ. держ. пед. ун-ту. Іст. науки. – Кам'янець-Подільський, 2001. – Т. 6 (8). – С. 559–564.
- 47.Подоляни – жертви харківського процесу в справі спілки визволення України / В. С. Прокопчук // Наук. праці Кам'янець-Поділ. держ. пед. ун-ту. Іст. науки. – Кам'янець-Подільський, 2001. – Т. 5. (7). – С. 286–294.
- 48.Українознавчі студії в Австралії / Віктор Прокопчук // Міжнар. наук. конгрес «Українська історична наука на порозі ХХІ століття». Чернівці, 16-18 трав. 2007 р.: доп. та повід. / УІТ, ЧНУ ім. Ю. Федьковича. – Чернівці, 2001. – Т. 1. – С. 115–120.
- 49.Трагічна доля Дмитра Богацького / Віктор Прокопчук // Архіви / упоряд. Левко Богацький. – Сідней, 2003. – С. 191–197.
- 50.Історичне краєзнавство у Волинському воєводстві (1924-1939 рр.) / В. С. Прокопчук // Краєзнавство. – 2003. – № 1-4. – С. 33–41.
- 51.Павло Богацький – повернення в Україну / Віктор Прокопчук // Архіви / упоряд. Левко Богацький. – Сідней, 2003. – С. 8–19.
- 52.Періодизація історичного краєзнавства Правобережної України // Київська старовина. – 2003. – № 3. – С. 159–164.
- 53.У вічній скорботі / В. С. Прокопчук // Книга Скорботи України. Хмельницька область. – Хмельницький, 2008. – Т. 1. – С. 304–316.
- 54.Втрати у Великій Вітчизняній війні в оцінці істориків-краєзнавців, учасників і свідків подій // ХІ всеукр. наук. конф. «Велика Вітчизняна війна : маловідомі сторінки історії, імена, події» : зб. доп. і повід. – К. ; Хмельницький, 2004. – С. 154–162.
- 55.Кабінет виучування Шевченківщини у контексті розвитку краєзнавчого руху в Україні 1920-х рр. // Вісник Черкаського ун-ту. Серія : Іст. науки. – Черкаси, 2005. – Вип. 80. – С. 31–36.
- 56.Перша всеукраїнська краєзнавча конференція та її рішення (до 80-річчя Українського комітету краєзнавства) // Вісник Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Серія: Історія № 701. – Х., 2005. – Вип. 37. – С. 203–275.

- 57.Український комітет краєзнавства на етапі становлення (1925-1929 рр. ХХ ст.) // Краєзнавство. – 2005. – № 1–4. – С. 51–57.
- 58.Лідер наукової школи (До 60-річчя професора Баженова Л.В.) // Університет : іст. філософ. журн. – 2006. – №1 (9). – С. 58–65.
- 59.Український комітет краєзнавства: з хроніки діяльності // Освіта, наука і культура на Поділлі : зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський, 2006. – Т. 8. – С. 286–304.
- 60.Академік М. Н. Тихомиров и дискуссия о времени основания Каменца-Подольского / А. М. Завальнюк, В. С. Прокопчук // Археографический ежегодник за 2005 год. – М., 2007. – С. 387–393.
- 61.Краєзнавча діяльність Волинського обласного громадського культурного товариства «Холмщина» // III Міжнародний конгрес українських істориків «Українська наука на шляху творчого поступу». – Луцьк, 2008. – Т. 3. – С. 171–176.
- 62.Літописець з Поділля // Подільська старовина : наук. зб. – Вінниця. – Вип. 4. – С. 242–251.
- 63.Терниста стежка родини Богацьких // Реабілітовані історією: у 27 томах. Хмельницька область. – Хмельницький, 2008. – Кн. 1. – С. 752–755.
- 64."Доля пронесла нас крізь злигодні життя..." (За матеріалами епістолярної спадщини М.П. Годованця) // Вітчизна. – 2009. – №3-4. – С. 148-154.
- 65.Євген Паранюк і наукова бібліотека Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка // Євген Паранюк: краєзнавець, дослідник української еміграції, меценат (до 85-річчя від дня народження): матер. міжнар. наук. читань. – Нью-Йорк; Пряшів; Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2009. – С. 87-93.
- 66.Кам'янець-Подільський період в житті й діяльності видатних українських бібліотекознавців та бібліографів С.О. Сірополка, Л.Ю. Биковського, М.Я. Ясинського // Матеріали науково-практичної конференції "Сучасні проблеми діяльності бібліотек в умовах інформаційного суспільства", 12

листопада 2009 р., Львів. – Львів: Вид-во Нац. ун-ту "Львів. політехніка", 2009. – С.214-224.

67. Кам'янець-Подільський період у бібліотечній діяльності М. І Ясинського // Четверті бібліографічні студії, присвячені 120-річчю Михайла Ясинського / Держ. заклад «Харківська держ. б-ка ім. В.Г. Короленка; [уклад.: Г.О. Сосновська, В.О. Яρμοшик]. – Х.: Харк. держ. б-ка ім. В.Г. Короленка, 2009. – С.14-25.
68. Основні фактори активізації краєзнавчого руху на Правобережній Україні в 20-і роки XX ст. // Краєзнавство. – 2009. – № 3-4. – С. 6-15.
69. Краеведение Украины на современном этапе (1991-2007) / В.С. Прокопчук // Труды Первого всероссийского съезда историков-регионоведов (Санкт-Петербург, 11-13 окт. 2007 г.): В 3 т. – СПб.; Президентская б-ка им. Б.Н. Ельцина, 2010. – Т. 3. – С. 376-383.
70. Никандр Васильович Молчановський – історик, краєзнавець // Українська біографістика: зб. наук. праць. – К.: НБУВ, 2010. – С. 168-179.
71. Український комітет краєзнавства: історія становлення й наслідки діяльності / Петро Тронько, Віктор Прокопчук // Краєзнавство. – 2010. – №1-2. – С. 76-96.
72. Життєва позиція Петра Брицького // Пам'ять століть. Планета: іст. наук. та літ. журн. – 2011. – № 1-2. – С. 181-195.
73. Українсько-польський аспект у діяльності наукової бібліотеки Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / Віктор С. Прокопчук // Otwartezasobywiedzjnowe zadania uczelni bibliotek w rozwoju komunikacji naukowej: mater. konf., Krakow – Zakopane, 15-17 czerwca 2011. – Krakow, 2011. – S. 271-290.
74. Библиографическая деятельность С. А. Сирополко, Л.У. Быковского, М.И. Ясинского в фундаментальной библиотеке Каменец-Подольского государственного украинского университета (1919-1922 гг.) / В.С. Прокопчук // Труды Международного библиографического конгресса

(Санкт-Петербург, 21-23 сентября 2010 г.). – С-Пб., 2012. – Ч. 3. – С. 447-448.

75. Святкування 900-річчя хрещення Русі на території Подільської єпархії / В.С. Прокопчук, І.О. Старенький // Із Києва по всій Русі: зб. матер. наук. богосл. іст. конф., присвяченої 1025-літтю хрещення Київської Руси – України. – К.: Київська правосл. богосл. акад., 2013. – С. 119-126.

ІІІ. Про В.С. Прокопчука

1. Прокопчук В. С. – подільський краєзнавець : бібліографічно-біографічна довідка до 50 – річчя від дня народження // Хмельниц. обл. управління культури; обл. відділення Укр. фонду культури; обл. універсальна наук. б-ка ім. М. Островського. – Хмельницький, 1994. – 16 с.
2. Баженов Л. В. Віктор Степанович Прокопчук / Л. В. Баженов // Кам'янець-Подільський державний університет в особах. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2003. – Т. 1. – С. 731-744.
3. Заторжинська В. За покликом серця : нарис життя й наук.-краєзн. діяльності В. С. Прокопчука / В. Заторжинська, А. Філінюк. – Кам'янець-Подільський : Абетка-Нова, 2004. – 292 с.: іл.
4. Завальнюк О. М. Віктор Прокопчук – науковець, педагог / О. М. Завальнюк, Л. В. Баженов; бібліогр. ред. В. М. Пархоменко ; Кам'янець-Подільський національний університет ім. Івана Огієнка. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. – 84 с. : іл. – (Серія : Видатні випускники Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка).

5. Конет І.М. Славний син Дунаєвеччини / І.М. Конет // Наукові праці Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка : зб. наук. пр. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. – С. – 603-607. – (Серія: Бібліотекознавство. Книгознавство; вип. 2).

Рибак Іван Васильович,

кандидат історичних наук, професор, завідувач кафедри історії народів Росії і спеціальних історичних дисциплін

Народився 1 січня 1951 р. у с. Зінькові Віньковецького району Кам'янець-Подільської (нині Хмельницької) області в сім'ї колгоспників.

1968 року закінчив Зіньківську середню школу і вступив на історичний факультет Кам'янець-Подільського педінституту (нині Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка), який закінчив з відзнакою 1972 року. Учителював на Вінниччині, а після служби в Радянській армії (1973-1974 рр.) – на Хмельниччині. У 1975-1976 рр. – відповідальний працівник Віньковецького райкому, Хмельницького обкому комсомолу.

3 жовтня 1976 р. і до цього часу на викладацькій роботі в Кам'янець-Подільському національному університеті імені І.Огієнка. Пройшов шлях від асистента до професора, завідувача кафедри історії народів Росії та спеціальних історичних дисциплін. Дисертацію «Крестьянские комитеты (общества взаимопомощи Украинской ССР (1921-1932 г.))». Захистив в Інституті історії АН УРСР 1981 року. 5 червня 2008 р. рішенням атестаційної колегії Міністерства освіти і науки йому присвоєно вчене звання професора кафедри історії народів Росії.

1999 року обраний членом-кореспондентом Української академії історичних наук. 2006 року став лауреатом премії імені Дмитра Яворницького. За особливі заслуги перед українським народом у 2006 р. нагороджений Почесною грамотою Верховної Ради України.

Коло наукових інтересів – аграрна історія України, історична регіоналістика. Взяв участь у роботі 152 міжнародних, всеукраїнських та регіональних наукових конференцій.

Під науковим керівництвом захищено кандидатські дисертації А.А.Лубчинським – «Соціально-економічні зміни в аграрному секторі України в 20-х роках ХХ ст.» (2005), Л.А.Іваневич – «Кость Широцький-науковець, громадсько-просвітницький та педагогічний діяч» (2006), Д.П.Красносілецьким – «Антибільшовицький рух селян в правобережній частині УСРР (1920-1924

рр.)» (2007), А.Ю.Матвеевим – «Колективізація і розкуркулення селян Поділля та Південно-Східної Волині (друга половина 20-х – середина 30-х років ХХ ст.)» (2009), О.М.Свідерською –«Сільськогосподарське виробництво на Поділлі і Південно-Східній Волині у добу НЕПу (1921-1928 рр.)».

Опубліковав понад 300 наукових та навчально-методичних праць.

Наукові праці І.В. Рибак

І. Окремі видання

Монографії, історичні нариси

1. Социально-бытовая сфера украинского села: проблемы трудности развития (1921-1971 гг.) / И.В.Рыбак. – М., 1991. – 221 с. – Рук. деп. в ИНИОН АН СССР, №841.
2. Зінків в історії Поділля: наук. вид. / І.В.Рибак. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський пед. ін – т, 1995. – 120 с.
3. Соціальна інфраструктура українського села: зміни, труднощі, проблеми (20 – початок 90-х рр. ХХ ст.) / І.В.Рибак; НАН України, Ін-т історії України. – К.: Рідний край, 1997. – 165 с.
4. Селянська взаємодопомога в Україні (1921-1932 рр.) / І.В.Рибак; НАН України, Ін-т історії України. – К.: Рідний край, 1999. – 92 с.
5. Соціально-побутова інфраструктура українського села (1921-1991 рр.) / І.В.Рибак. - Кам'янець-Подільський: Абетка, 2000. – 304 с.
6. Трагічний перелом. Колективізація і розкуркулення на Поділлі та Південно-Східній Волині / А.Ю. Матвеев. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2001. – 140 с.
7. Індивідуальне селянське господарство Поділля у добу непу / І.В.Рибак. - Кам'янець-Подільський: Абетка, 2008. – 244 с.
8. Зінків від найдавнішого часу до сьогодення: наук. вид. / І.В.Рибак. –2-ге вид., допов. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2010. – 160 с.
9. Місцеве самоврядування Хмельниччини: нариси історії місцевих громад Віньковецького району / І.В. Рибак, П.Я.Слободянюк. – Хмельницький: Поділля, 2003. – 312 с.

- 10.Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Хмельницька область/ [Л.В. Баженов, Ю.С. Латер, І.В. Рибак, І.В. Ящишина та ін.]. К.: Знання, 2010. – 447 с.
- 11.Здійснення насильницької політики розселювання на Поділлі та Південно-Східній Волині (друга половина 20 – перша половина 30-х рр. ХХ ст.) / А.Ю.Матвеев, І.В. Рибак. – Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О.В., 2011. – 195 с.
- 12.Повсякденне життя подільського селянина в доколгоспний період (1921-1928 рр.) / І.В.Рибак. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2012. – 162 с.
- 13.Сільськогосподарське виробництво на Поділлі та Південно-Східній Волині у добу невідомого агропереходу: стан, труднощі та проблеми розвитку (1921-1929 рр.) / І.В. Рибак, О.М. Свідерська. – Кам'янець-Подільський: абетка, 2013. – 232 с.

Навчальні посібники

- 14.Історія радянського суспільства: зародження та утвердження (1917-1941 рр.): навч. посіб. / І.В. Рибак. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 1998. – 140с.
- 15.Історія радянського суспільства: випробування, криза, загибель (1941-1991 рр.): навч. посіб. / І.В.Рибак. - Кам'янець-Подільський: Абетка, 1998. – 148 с.
- 16.Хмельниччина від найдавнішого часу до сьогодення: навч. посіб. / І.В.Рибак. - Кам'янець-Подільський: Абетка – НОВА, 2002. – 157 с.
- 17.Історія України у проблемному викладі, в особах, термінах, назвах і поняттях: навч. посіб. – коментар / І.В.Рибак. - Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2003. – 144 с.
- 18.Історія України у проблемному викладі, в особах, термінах, назвах і поняттях: навч. посіб. – коментар / І.В. Рибак. – 2-ге вид., допов. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. –200 с. – Рекомендовано МОН України.
- 19.Новітня аграрна історія України / І.В. Рибак, О.М.Завальнюк. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2004. – 288 с. – Рекомендовано МОН України.

20. Історія народів Росії нової доби (початок XIX-XX ст.): навч. посіб. / І.В. Рибак. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2006. – 216 с.
21. Новітня історія радянської доби 1917-1991 рр.: навч. посіб. / І.В.Рибак. – 2-ге вид., допов. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2007. – 288 с. – Рекомендовано МОН України.
22. Країни СНД і Балтії у постсоюзний період: навч. посіб. / І.В.Рибак. - Кам'янець-Подільський: Абетка, 2010. – 168 с.
23. Історія рідного краю від найдавніших часів до новітньої доби: навч. посіб. для учнів 7 – 9 класів / І.В. Рибак. – Кам'янець-Подільський: Абетка – НОВА, 2004. – 124 с.
24. Історія рідного краю новітньої доби: навч. посіб. для учнів 10-11 класів / І.В. Рибак. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2004. – 118 с.
25. Нариси історії Поділля. На допомогу вчителю / [Л.В. Баженов, І.С. Винокур, С.К. Гуменюк, О.М. Завальнюк, В.С. Степанков, А.Ф. Суровий, І.В. Рибак та ін.]. – Хмельницький: Облполіграфвидав, 1990. – 328 с.
26. Хмельниччина в історії України: навч. посіб. / І.В.Рибак. - Кам'янець-Подільський: Сисин О.В., 2010. – 271 с. – Рекомендовано МОН України.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

26. Крестьянский комитет взаимопомощи / И.В.Рыбак // Социальное обеспечение. – 1978. – №4. – С.22-23.
27. Селянські комітети (товариства взаємодопомоги) в соціалістичній перебудові села / І.Д.Мазур, І.В.Рибак // Укр. іст. журн. – 1979. – №11. – С.54-62.
28. Організація селянської взаємодопомоги в Україні в 1925-1932 рр. / І.В.Рибак // Там само. – 1981. – №2. – С.82-88.
29. Документи про діяльність селянських комітетів (товариств) взаємодопомоги на Україні (1921-1932 рр.) / І.В.Рибак // Архіви України. – 1991. – №2. – С.22-26.
30. Общественно-политические организации крестьянства украинского села (1918-1933) // М.Д. Березовчук, Г.В.Бондаренко, И.В.Рыбак // XIX сессия

Всесоюзного симпозиума по изучению проблем аграрной истории. – М., 1982. – С.284 – 289.

31. Общественно-политические организации крестьянства украинского села (1918-1933 гг.) / Н.Д. Березовчук, В.Ф. Кондрашов, Г.В.Бондаренко, И.В.Рыбак// XXVI съезд КПСС и проблемы аграрной истории СССР. – Уфа, 1984. – С.232 – 242.
32. Адамівські гончарі / А.П. Гавришук, В.В.Нечитайло, І.В.Рибак // Народна творчість та етнографія. – 1985. – №3. – С.29 – 32.
33. Преобразование в быту украинского крестьянства в доколхозный период / И.В.Рыбак // Вопросы истории СССР: респ. межвед. сб. – Харьков: Высшая школа, 1987. – №32. – С.124– 132.
34. К проблеме изучения быта советского крестьянства / И.В.Рыбак // Доклады Всесоюзной научной конференции «Этнографическая наука и пропаганда этнографических знаний» / И.В.Рыбак. – Омск, 1987. – С.139 – 202.
35. История колхозов и совхозов Украинской ССР: основные итоги и задачи изучения проблемы / И.В.Рыбак //I Всесоюзная конференция по историческому краеведению: доклады и сообщения. – К., 1987. – С.115 – 116.
36. Соціально-побутовий розвиток українського села в роки передвоєнних п'ятирічок / І.В.Рибак // Питання історії народів СРСР: наук. зб. – Харків, 1991. – С.114 – 116.
37. Складності формування соціально-побутової сфери українського повоєнного села / І.В.Рибак // Україна: короткі нариси історії. – К., 1992. – С.114 – 122.
38. Колективізація на Поділлі / І.В.Рибак // Подільська старовина: наук. зб. на пошану В.Д.Отамановського. – Вінниця, 1993. – С.212 – 219.
39. Стан соціально-побутової сфери українського повоєнного села (1953) / І.В.Рибак // Укр. іст. журн. – 1994. – №4. – С.82 – 92.

40. Труднощі соціального розвитку українського села (середина 50-х – 60-ті рр.) / П.П.Панченко, І.В. Рибак // Культурологічний вісник: щорічник Нижньої Наддніпрянщини. – Запоріжжя, 1994. – С.134 – 146.
41. Сталінські репресії у Зінкові на Поділлі / І.В.Рибак // Історія України: маловідомі імена, події, факти: зб. статей . – К., 1996. – С.214– 218.
42. Деформація соціальної сфери українського села / І.В.Рибак, Є.В.Крочак // Тоталітарна держава і політичні репресії в Україні: наук. зб. – К., 1997. – С.100 – 105.
43. Розкуркулення на Поділлі / А.Ю.Матвеєв, І.В.Рибак // Історія України: маловідомі імена, події, факти: зб. статей. – К., 1999. – Вип. 9. – С.133 – 140.
44. Типологія антиколгоспних виступів на Поділлі у період «колективізаторської лихоманки» (грудень 1929 – березень 1930 рр. / І.В.Рибак // Історія України: маловідомі імена, події, факти: зб. статей. – К., 1999. – Вип.7. – С.298 – 302.
45. Соціально-побутова інфраструктура українського доколгоспного села: зміни, труднощі, проблеми / І.В. Рибак // Вісник Донецького національного університету. – Донецьк, 2000. – № 2. – С.236 – 244.
46. Спроба під час колективізації сільського господарства модернізувати соціально-побутову інфраструктуру села та її провал / І.В.Рибак // Питання історії України: зб. наук. пр. кафедри історії України ЧДУ ім. Ю.Федьковича. – Чернівці, 2000. – С.158 – 162.
47. Здійснення невідкладних заходів з відбудови житла та благоустрою сіл у районах, звільнених від фашистських окупантів / Г.В.Бондаренко, І.В.Рибак // Вісник Волинського державного університету ім. ЛесіУкраїнки. –Луцьк, 2000. –С.125– 129.
48. Проблема соціально-побутового розвитку українського селарадянської доби у вітчизняній історіографії / І.В.Рибак // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: наук. записки Рівненського держ. гуманіт. у-ту. – Рівне, 2000. – Ч.2. – С.279 – 295.

49. Сільські населенні пункти України: проблеми та труднощі розвитку (кінець 50-х – перша половина 80-х років XX ст.)/ І.В.Рибак // Краєзнавство. – 2000. – № 1-2. – С.82 – 86.
50. Розвиток сіл України радянської доби: історико-теоретичні аспекти вивчення / І.В.Рибак // Історія України: маловідомі імена, події, факти: зб. статей. – К.: Рідний край, 2001. – Вип.16. – С.241 – 250.
51. Соціально-побутовий розвиток українського села радянської доби у вітчизняній історіографії / І.В.Рибак // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: Іст. науки: «Українська історіографія на рубежі століть». – Кам'янець-Подільський: ОШОМ, 2001. – Т.7. – С.761 – 766.
52. Аграризація євреїв на Поділлі (40-60-ті роки XIX ст.) / І.В.Рибак // Народознавчі зошити: двомісяч. Ін-ту народозн. України. – Львів, 2001. – С.575 – 579.
53. Рух за перебудову соціальної сфері села у часи "колгоспного неопену": форми та наслідки (1934-1936 рр.) / І.В.Рибак // Український селянин: праці Наук. дослід. ін-ту селянства України. – Черкаси, 2001. – № 3. – С.267 – 271.
54. Соціально-побутова сфера українського села: труднощі та проблеми розвитку (кінець 80-х – 90-ті рр. XX ст. / І.В.Рибак // Там само. – № 4. – С.90– 95.
55. Соціально-побутова сфера українського села в період фашистської окупації / І.В.Рибак// Матеріали IV Буковинської міжнар. іст. краєзн. конф. – Чернівці, 2001. – С.414– 418.
56. Соціально-побутовий розвиток українського села у 60-х роках XX ст. (за матеріалами вибірових бюджетних обстежень органів статистики) / І.В.Рибак// Проблеми історії України:зб. наук. пр. – К. 2002. – Вип. 5. – С.217– 222.

57. Впорядкування українських післявоєнних сіл (1945-1955 рр.): плани та реальність / І.В.Рибак // Український селянин: пр. Наук. дослід. ін-ту селянства. – Черкаси, 2002. – № 6. – С.130 – 134.
58. Житлові умови сільських трудівників України (50-80-ті рр. XX ст.) / І.В. Рибак // Історія України. Маловідомі імена, події, факти: зб. статей на пошану професора Є.М. Складенка. – К.: Рідний край, 2004. – Вип. 25. – С. 264 – 271.
59. Відбудова селянських осель у повоєнний період (1945 –1955 рр.) / І.В. Рибак // Український селянин: праці Наук. дослід. ін-ту селянства. – Черкаси, 2004. – Вип.7. – С.158 – 162.
60. Польский фактор в осуществлении судебной реформы на Подолии в 70-е годы XIX ст. / І.В.Рибак //POLACYNAPODOLY:наук. зб. –KIYOW, 2004. – S.123 – 138.
61. Житлово-побутові умови колгоспників Півдня України наприкінці 50-х років (за матеріалами вибіркового бюджетних обстежень органів статистики / І.В.Рибак // Селянство Півдня України: історія і сучасність: наук. зб. – Миколаїв, 2004. – С.217 – 221.
62. Реконструкція сільського житла: зміни, труднощі, проблеми (друга половина 50–х – 70–х рр. XX ст.) / І.В.Рибак// Український селянин: праці Наук. дослід.ін-ту селянства. – Черкаси, 2004. – Вип.8. – С. 198-202.
63. Детермінанта голодомору на Поділлі і Південно-Східної Волині у 1930-1932 рр. / І.В.Рибак // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – Львів, 2004. – № 493. – С.165 – 170.
64. Друга спроба модернізації соціально-побутової сфери українського села (кінець 50–х – перша половина 90-х рр. XX ст.) / І.В.Рибак // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету: іст.науки. – Кам'янець-Подільський: ОЮМ, 2005. – Т.14. – С.329 – 337.
65. Малярська творчість визначних художників у працях К. Широцького / Л.А. Іванович, І.В. Рибак // Наукові записки Вінницького держ. пед. ун-ту. Серія: Історія. – Вінниця, 2005. – Вип. 9. – С.284 – 287.

66. Житло українського доколгоспного села: кількісні та якісні зміни / І.В.Рибак // Український селянин: праці Наук. дослід. ін-ту селянства. – Черкаси, 2005. – Вип. 6. – С.232 – 238.
67. Історичне минуле українського народу у поглядах Костя Широцького / І.В.Рибак, Л.А.Іваневич // Наукові записки Тернопільського держ. пед. ун-ту імені Володимира Гнатюка: Серія: Історія. – Тернопіль, 2005. – Вип. 2. – С.199 – 201.
68. Культурно-освітні заклади у соціально-побутовій інфраструктурі українського села (1929-1940) / І.В.Рибак // Український селянин: зб. наук. праць. – Черкаси, 2006. – Вип.7. –С. 164 – 168.
69. Соціально-побутовий розвиток українського села радянської доби: зміни, труднощі проблеми / І.В.Рибак // II Міжнародний науковий конгрес українських істориків «Українська історична наука на сучасному етапі розвитку»: доп. та повід. – Нью-Йорк; Київ; Кам'янець-Подільський; Острог, 2007. – Т.4. – С.387 – 390.
70. Головні напрями та підсумки соціально-побутового розвитку українського села у радянську добу / І.В. Рибак, О.С.Олійник // Гуржієвські історичні читання:зб. наук. пр. – Черкаси, 2007. – С.427 – 431.
71. Проблема кількості депортованих розкуркулених селян України та її розв'язання у найновіших російських документальних публікаціях / І.В. Рибак // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету: Іст. науки. – Кам'янець-Подільський, Оіюм. –2008. – Т.18. – С.126 – 134.
72. Індивідуальне селянське господарство Південно-Східної Волині у добу непу / І.В.Рибак// Велика Волинь: праці Житомирського наук. краєзн. товариства Волинь. – Житомир, 2009. – Т.34. – С.400– 406.
73. Запровадження радянської моделі соціально-побутової сфери у західноукраїнському селі (1945 – 1955 рр.) / І.В.Рибак, О.С. Олійник // Український селянин: зб. наук. пр. –Черкаси, 2010. – С. 296 – 299.

74. Спроба інтенсифікації тваринництва на Поділлі і Південно-Східній Волині в добу непу (1921-1929 рр.) та її незавершений характер / О.М. Свідерська, І.В. Рибак // Вісник аграрної історії: зб. наук. пр. – К., 2011. – Вип. 1. – С.22 – 37.

ІІІ. Про І.В.Рибак

1. Рибак І.В. // Історія селянства Української РСР (1917 – 1989 рр.): наук. – доп. бібліогр. покаж. – К., 1989. – №118; 1107; 1892; 1894; 2579; 2677.
2. Рибак Іван Васильович // Краєзнавці України: довідник. – К., 2003. – Т.1. – С.187 – 189.
3. Рибак Іван Васильович // Баженов Л.В. Поділля у працях дослідників–краєзнавців ХІХ – ХХ ст. – Кам'янець-Подільський, 1997. – С.328 – 329.
4. Копилов С.А. Відданість обраному шляху: І.В.Рибак – історик і педагог // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Іст. науки: На пошану професора І.В.Рибак. – Кам'янець-Подільський, 2010. – Т.20. – С.9 – 27.
5. Професор І.В.Рибак:біобібліогр. покаж. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2001. – 55 с.

Полікарп Іванович Свідер,
професор кафедри журналістики, доктор
філологічних наук,
професор, академік АНВШ України
(1923 – 2012)

Шанований в університеті та далеко за його межами П.І. Свідер народився 5 квітня 1923 року в с. Хропотова Чемеровецького району Хмельницької області.

Батьки Полікарпа Івановича були простими селянами, працювали спочатку на власній землі, а згодом – у колгоспі, тож виховувався хлопець у

традиціях селянської сім'ї, допомагав по господарству, доглядав лоша, бачив як батьки власноруч будували хатину.

На дитячу долю малого Полікарпа припав голод. У 1933 році батько працював в колгоспній коморі комірником, а діти вдома їли кропиву, бо глава сім'ї навіть зернини не міг принести – не можна було. А коли під час ревізії не вистачило пів центнера пшениці, постав перед судом і отримав чотири роки тюрми на Далекому Сході. За гарну поведінку термін ув'язнення скоротили, повернувся додому через два з половиною роки.

1937 року Полікарп закінчив сьомий клас Хропотівської неповної середньої школи і продовжив навчання в Чемеровецькій СШ, яку закінчив 1940 року. Щодня він мусив долати двадцять кілометрів, та ще гори, річку. Взимку місяць-два міг пожити на квартирі, увесь інший час – бігом в Чемерівці на уроки й назад додому. Ця звичка швидко ходити супроводжувала його все життя.

По закінченні школи в тому ж році вступив на перший курс Харківського юридичного інституту. Та навчатись далеко від дому він не зміг, тому через декілька місяців перейшов на навчання на мовно-літературний факультет Кам'янець-Подільського учительського інституту.

Упродовж 1941-1944 років працював на різних сільськогосподарських роботах та на молочному пункті в сусідньому селі Кугаївці Чемеровецького району сепараторщиком. Двічі доводилося тікати від мобілізації на роботи до Німеччини. Був учасником партизанського руху.

Після визволення краю від німецької окупації (весна 1944 р.) призваний до армії, був кулеметником 316 Темрюкської червонопрапорної дивізії. Під час одного з боїв Полікарп Іванович втратив ліву руку, дістав поранення в груди. Бойовий шлях на цьому для нього закінчився, оскільки змушений був тривалий час лікуватись у місті Сочі.

Протягом 1945 – 1950 рр. навчався в Київському університеті імені Т.Г.Шевченка на філологічному факультеті. Після закінчення отримав направлення на посаду викладача української та зарубіжної літератур у

Кам'янець-Подільське училище культури, де пропрацював чотири роки. З 1952 року Полікарп Іванович консультував студентів-практикантів педінституту. А 1954 року перейшов на роботу до Кам'янець-Подільського педагогічного інституту (сьогодні – КПНУ імені Івана Огієнка) і до останнього дня життя працював тут викладачем української літератури.

Саме в стінах університету відбулося становлення Полікарпа Івановича як знаного в широких колах науковця, висококваліфікованого викладача. Тут пройшов він шлях свого становлення: спершу – асистент, згодом – старший викладач, доцент, кандидат філологічних наук (1960), доктор філологічних наук (1986), професор (1990), академік АН Вищої школи України (1997). Декілька років перебував на посаді завідувача кафедри української літератури.

Свою викладацьку діяльність вміло поєднував з науковим пошуком, що дала вагомі результати. Кандидатська дисертація Полікарпа Івановича присвячена життю і творчості відомого українського письменника Олександра Копиленка. Наступні наукові дослідження торкаються проблеми поколінь в українській літературі дореволюційного і радянського періодів. Наукові інтереси орієнтовані на усвідомлення однієї з визначальних рис народу – ментальності, відтворення її суті в складні періоди життя.

Полікарп Іванович є автором багатьох монографій, посібників, літературних нарисів, статей у наукових збірниках, журналах, газетах. Серед них – літературно-критичний нарис “Олександр Копиленко” (1960), літературний портрет “Олександр Копиленко” (1962), нарис “Традиції і покоління” (1980), методичні рекомендації “Олесь Донченко. Твори про школу” (1988), “О. Гончар. “Модри Камінь”, “Бригантина” (1989), “Бригантина” (1989), “Рід, родовід, покоління в українському художньому слові. Перша частина” (2003), “Рід, родовід, покоління в українському художньому слові. Друга частина” (2008).

Окрім того, професор постійно виступав з доповідями і повідомленнями на всеукраїнських, регіональних та міжвузівських наукових конференціях, опонентом на захисті дисертацій. Працював з магістрантами. Став автором

десятьків рецензій та відгуків на дисертації. Очолював наукову школу «Текст як основна одиниця комунікації».

Полікарп Іванович знаний як активний громадський діяч. Він часто виступав з лекціями перед студентами, у робітничих колективах тощо. Упродовж тридцяти двох років був відповідальним за випуск, редактором інститутської багатотиражки «Радянський студент» (сьогодні – «Студентський меридіан»). Редагування, вчитка газети, відповідальність за випуск – усе це його робота.

За свої наукові здобутки Полікарп Іванович отримав знак «Відмінник народної освіти УРСР» (1981), почесне звання заслуженого працівника освіти України (1993). Арсенал його нагород доповнюють і фронтові орден Вітчизняної війни I ступеня, медалі «За бойові заслуги», «За відвагу». Полікарп Іванович у числі сорока дев'яти працівників освіти України удостоєний найвищої нагороди СРСР – ордена Леніна.

Лекції, консультації, дипломні, курсові, виступи перед студентами, колегами, наукові дослідження, статті, посібники... Й дорога до рідного університету. Весна, зима чи осінь. Сонячно, дощ чи сніг. І темп, який супроводжував його усе життя.

Однак, попри всю зайнятість, найдорожче – сім'я: дружина Надія Степанівна, син Олесь – викладач нашого університету, та наймолодший із Свідерів – любимий онук Владислав.

До 85 – річного ювілею Полікарпа Івановича, який святкували 5 квітня 2008 року, підготовлено і випущено біобібліографічний покажчик «Професор П.І. Свідер – педагог, літературознавець, громадянин». Покажчик вийшов третім у серії «Постаті в освіті та науці».

17 лютого 2012 року Полікарп Іванович відійшов у вічність.

Наукові праці П.І. Свідера

I. Окремі видання

1. О. Копиленко. Життя і творчість / П.І. Свідер. – К. : Рад. письменник, 1960. – 180 с.

2. Олександр Копиленко. Літературний портрет / П.І. Свідер. – К. : Держлітвидав України, 1962. – 87 с.
- Традиції і покоління : літературно-критичний нарис / П.І. Свідер. К.: Рад. письменник, 1980. – 25 с.
3. Гончар О. «Модри Камень», «Бригантина» : метод. рек. / П.І. Свідер. – Кам'янець-Подільський, 1986. – 19 с.
4. Олесь Донченко. Произведения о школе : метод. разработка для студ. филол. и пед. ф-тов / П.И. Сви́дер. – Каменец Подольский, 1988. – 38 с.
5. Рід, родовід, покоління в українському художньому слові : літ.-публіц. нарис / П.І. Свідер // Кам'янець – Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. ун-т, інформ.-вид. від., 2003. – Ч. 1. – 140 с.
6. Рід, родовід, покоління в українському художньому слові : літ.-публіц. нарис / П.І. Свідер // Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т, 2008. – Ч. 2 – 144 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

7. Хазяїн: оповідання / П.І Свідер // Кам'янець-Подільський літературно-художній альманах. – Хмельницький : Хмельн. обл. вид-во. – 1956. – № 1. – С. 78-83.
8. Оповідання про старість / П.І. Свідер // Літературне Поділля : зб. тв. письменників-початківців Хмельниц. обл. – Хмельницький : Хмельниц. обл. вид-во, 1957. – Вип. 2. – С. 89-100.
9. Олександр Копиленко / П.І. Свідер // Рад. літературознав. – 1958. – № 6. – С. 52-69.
10. У Кам'янець-Подільському педінституті : хроніка / П.І. Свідер // Там само. – № 3. – С. 156-157.
11. «Народжується місто» О. Копиленка (до питання про позитивного героя в романі) / П.І. Свідер // Наукові записки Кам'янець-Подільського державного педінституту. Сер. іст.-філол. – Хмельницький, 1959. – Т. 8. – С. 94-108.
12. Олександр Копиленко / П.І. Свідер // Українська дитяча література : хрестоматія критич. матер. – К. □ Рад. письменник, 1962. – С. 185-188.

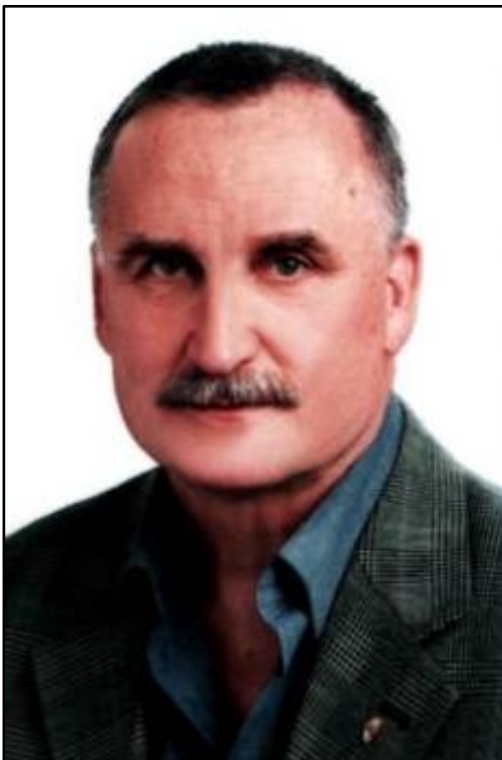
- 13.Думки про героя сучасності / П.І. Свідер, В.І. Тищенко // Рад. літературознав. – 1963. – №4 – С. 136-138.
- 14.Крилата проза (про композицію новели О. Гончара “Соняшники”) / П.І. Свідер □ □ Там само.– 1966. – № 4 – С. 69-73.
- 15.Вітер революції (про роман А. Головка “Артем Гармаш”) / П.І. Свідер □ □ Там само. – 1967. – № 12 – С. 56-57.
- 16.Олександр Копиленко / П.І. Свідер □ □ Українська дитяча література : хрестоматія критичних матеріалів. – 2-ге вид. – К., 1969. – С. 228-236.
- 17.Поезія людяності / П.І. Свідер □ □ Укр. мова і яра в школі. – 1972. –№ 5. – С. 19-28.
- 18.Комсомольська тема в художній літературі : до 50-річчя присвоєння комсомолові ім. В. І. Леніна / П.І. Свідер □ □ Там само.– 1974. – № 7. – С. 3-13.
- 19.Творчість Степана Васильченка радянського періоду / П.І. Свідер □ □ Рад. літературознав. – 1975. – № 10 – С. 69-77.
- 20.Т. Г. Шевченко і сучасне літературне Поділля (до питання про традиції поета) / П.І. Свідер // Т.Г. Шевченко і Поділля : тези доп. наук.-практ. конф., присвяч. 175-річчю від дня народж. Т. Г. Шевченка. – Кам’янець-Подільський, 1989. – Ч. 2. – С. 49-51.
- 21.Природа в образному світі М. Стельмаха / П.І. Свідер // □ □ □ □ □ □ □ звітна наук. конф. кафедр Кам’янець-Подільського держ. педінституту за 1991–1992 рр. (секція філології) : тези доп. – Кам’янець-Подільський, 1993. – С. 50-51.
- 22.Час і твір (дещо про редагування ранніх оповідань А. Головка) / П.І. Свідер // Збірник наукових праць Кам’янець-Подільського держ. педінституту. Сер. філол. – Кам’янець-Подільський, 1993. – Вип. 1. – С. 305 – 311.
- 23.Людина і час. Щастя / П.І. Свідер // Akademia на пошану професора Л.А. Коваленка : до 90-річчя від дня народження. – Кам’янець-Подільський, 1997. – Ч. 2: Гуманітарно-суспільні дослідження. – С. 23-26.

- 24.Бачити, думати, діяти... / П. Свідер, Н. Богуцька // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського держ. пед. ун-ту. Сер. філол. – Кам'янець-Подільський, 1998. – Вип. 2. – С. 183-186.
- 25.Вічно живе слово / П.І. Свідер □ □ Інформ. вісн. АН ВШ України.– 1998. – С. 5.
- 26.Присвячено поету : подoliaни про Т. Шевченка / П.І. Свідер □ □ Шевченко і Поділля : зб. наук. пр. за матеріалами другої всеукр. наук. конф. – Кам'янець-Подільський, 1999. – С. 262-263.
- 27.На перехресті думок і доріг / П.І. Свідер // Наукові праці Кам'янець-Подільського пед. ун-ту. Філол. науки. – Кам'янець-Подільський, 2000. – Вип. 4. – С. 190-199.
- 28.Образний світ вченого / П.І. Свідер // Тарас Шевченко і українська культура ХХІ століття : зб. наук. пр. за матер. всеукр. симп. – Кам'янець-Подільський, 2000. – С. 69-75.
- 29.Хто ж він, Чіпка Вареник? / П. І. Свідер // Укр. л-ра в загальноосвіт. школі. – 2000. – № 5. – С. 16-18.
- 30.Цвіт образу М. Коцюбинського / П. І. Свідер // Наукові праці Кам'янець-Подільського держ. педагогічного університету : зб. за підсумками звіт. наук. конф. викл. і асп., присвяч. 85-ій річн. Укр. нац.-дем. рев. : у 2 т. – Кам'янець-Подільський, 2002. – Т. 1. – С. 188-190.
- 31.Собор. Соборність. Людина. Життя / П.І. Свідер // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету. Філол. науки. – Кам'янець-Подільський, 2003. – Вип.7. – С. 292-296.

ІІІ. Про П. І. Свідера

1. Костевич І. Ці світлі сімдесят / І. Костевич // Студентський меридіан. – 1973. – 18 квіт.
2. Карась П. Воїн, життєлюб, академік / П. Карась // Подільські вісті. – 1999. – 7 трав.
3. Будзей О. Зі стрічки років Полікарпа Свідера / О. Будзей // Подільський. – 2003. – 4 квіт.

4. Сохацька Є.І. Свідер Полікарп Іванович / Є.І. Сохацька // Кам'янець-Подільський державний університет в особах. – Кам'янець-Подільський, 2003. – Т. 1. – С. 377-386.
5. Професор П.І. Свідер – педагог, літературознавець, громадянин / уклад.: А.О. Рарицький, Н.С. Богуцька та ін.; відп. за вип. О.А. Рарицький. – Кам'янець-Подільський : Мошинський В. С., 2008. – 136 с. – (Серія“Постаті в освіті та науці”; вип. 3).

Микола Сергійович Солопчук,
кандидат педагогічних наук, професор, декан
факультету фізичного виховання, завідувач
кафедри теорії і методики фізичного виховання
та здоров'я людини

Народився 4 серпня 1950 року в селищі Троянівка, що на Волині, у сім'ї робітників. 1954 року родина переїхала на Одещину. Після закінчення 1967 року середньої школи вступив у мореходне училище, але через кілька місяців зрозумів, що морська романтика не для нього. Певний час працював робітником на Одеській залізниці.

З травня 1969 по червень 1971 року Микола Солопчук проходив службу в Радянській армії (Прибалтійський та Прикарпатський військові округи). На другому році був направлений у Кам'янець-Подільське військове інженерно-технічне училище, де продовжував службу. Там познайомився і потоваришував з випускником факультету фізичного виховання, а нині викладачем кафедри фізичного виховання Віктором Шиманським. Разом тренувалися, неодноразово брали участь у змаганнях на першість училища, області, військового округу. За порадою Віктора Шиманського 1971 року

вступив на перший курс Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту (факультет фізичного виховання).

1973 року на базі міського спортивного клубу (нині ДЮСШ №2) разом з Віктором Шиманським Микола Солопчук створив першу в м. Кам'янці-Подільському секцію боксу, в якій почали тренуватися відомі нині в місті, області особи – Борис Яворський, Анатолій Яворський, Віктор Невинний, Валерій Лозинський, Степан Макаришин, Валерій Слободян, Ігор Степанов та інші. 1974 року секція боксу була створена ними в Кам'янець-Подільському державному педагогічному інституті.

1975 року, після закінчення інституту, був направлений на роботу вчителем фізичної культури Бакотської 8-річної школи Кам'янець-Подільського району. Роботу в школі поєднував з тренерською діяльністю в міському спортивному клубі та інституті. 1976 року перейшов на роботу до Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту на посаду викладача кафедри фізичного виховання, якою завідувала Т.Д.Кидалова. Ї сьогодні Микола Сергійович завдячує Тамарі Дмитрівні за її внесок у формування його як викладача.

З 1976 по 1986 рр. працював викладачем кафедри фізичного виховання, головою інститутського спортивного клубу “Буревісник”, за сумісництвом – тренером з боксу збірних команд інституту, облради “Буревісник”, Хмельницької області, Уккрани “Буревісник”.

Під керівництвом тренерів Миколи Солопчука, Віктора Шиманського команда боксерів у 70-80 рр. досягла значних успіхів. Неодноразовими переможцями та призерами чемпіонатів і першостей України, Уккрани та ЦР ДСТ “Буревісник”, Спартакіад ВНЗ України та СРСР були Б. Яворський, А. Лаврентьєв, О. Задорожний, О. Ткаченко, Н. Джамалов, В.Приходько, В. Вавроневиц, О. Рачковський, І. Коваль, М. Огнєв, О. Сударєв та інші.

З 1986 по 1988 рр. перебував на посаді стажера лабораторії фізичного виховання НДІ педагогіки АПН України. 1988 року вступив на стаціонарну форму навчання в аспірантуру вищеназваної установи. Наукове керівництво

підготовкою дисертації здійснював кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник лабораторії фізичного виховання, відомий вчений у галузі фізичного виховання Володимир Федорович Новосельський.

1991 року, після закінчення аспірантури та успішного захисту кандидатської дисертації, Микола Сергійович продовжив роботу в Кам'янець-Подільському державному педагогічному інституті на кафедрі теорії і методики фізичного виховання (завідувач, доц. Мисів М.П.). Тут він пройшов шлях від старшого викладача кафедри, доцента до завідувача кафедри теорії і методики фізичного виховання, професора, декана факультету фізичної культури університету.

Значною віхою в науково-педагогічній діяльності М.С. Солопчука стало обрання його 2002 року на посаду декана факультету фізичної культури. Він докладає чимало зусиль для реорганізації навчально-виховного процесу, удосконалення наукової роботи, вирішення кадрових питань, підвищення рівня навчально-тренувального процесу, підготовки спортсменів міжнародного класу, розвиток традиційних видів спорту і відкриття груп підвищення спортивної майстерності з нових видів спорту, підняття ролі колективу факультету в спортивних здобутках університету, України.

За підтримки працездатного й згуртованого колективу зумів забезпечити ряд важливих змін і нововведень у навчально-виховному процесі, розробці нових навчальних планів, які передбачають багатоступеневу підготовку спеціалістів освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр”, “спеціаліст”, “магістр”, збільшилась кількість і якість публікацій викладачів та співробітників факультету, студентських кваліфікаційних робіт, підвищився кваліфікаційний рівень студентів-спортсменів та їх досягнень, до складу факультетських приєднано загальноуніверситетську кафедру фізичного виховання, збільшено ліцензію на підготовку фахівців, відкрито нову спеціальність “Фізична реабілітація”.

Активну навчально-виховну і громадську діяльність Микола Сергійович Солопчук поєднує з науково-дослідною роботою. Ним опубліковано близько

150 наукових праць, серед яких навчальний посібник “Історія фізичної культури і спорту”, навчально-методичні посібники “Основні компоненти спортивного тренування”, “Фізичне виховання студентської молоді”, “Фізичне виховання дітей раннього та дошкільного віку”, “Нетрадиційні види занять фізичними вправами у фізкультурно-оздоровчій роботі з людьми середнього та похилого віку”, «Основи науково-методичної діяльності у галузі фізичної культури і спорту», «Нетрадиційні види спорту», «Теорія спортивної діяльності: опорні таблиці», «Методика фізичного виховання школярів», «Методика фізичного виховання різних груп населення» тощо.

Активно залучає до наукових досліджень студентів, керує роботою наукового студентського гуртка, написанням дипломних та магістерських робіт. Так, з 1995 по 2012 рік під його керівництвом захищено більш як 150 випускових кваліфікаційних робіт. Неодноразово студенти факультету брали участь у II турі Всеукраїнської олімпіади з теорії і методики фізичного виховання і виборювали призові місця (Володимир Трипадуш (2000), Андрій Заікін (2001). Одночасно здійснює керівництво написанням кандидатських дисертацій аспірантами та здобувачами університету.

2003 року за клопотанням Миколи Солопчука на факультеті було відкрито 2 лабораторії: галузеву науково-дослідну теорії і методики фізичного виховання та спортивного тренування на базі лабораторії фізичного виховання НДІ проблем виховання АПН України та проблемну “Гендерні профілактично-оздоровчі технології фізичного виховання та реабілітації”.

2003 року на факультеті фізичної культури вийшов друком перший випуск науково-методичного збірника “Наукові праці Кам’янець-Подільського державного університету: Проблеми теорії і методики виховання, лікувальної фізкультури та спортивної медицини, Олімпійського та професійного спорту”. З 2008 року видається «Вісник Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров’я людини», який президією ВАК України 2010 року зареєстрований як наукове фахове видання з питань фізичного виховання, спорту і здоров’я людини.

У 2006 році на факультеті започаткували «Збірник матеріалів наукових досліджень студентів і магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Факультет фізичної культури». 2012 року вийшов його 4-й випуск.

2010 року у Міністерстві юстиції України зареєстровано спільне українсько-молдавське міжнародне видання «Збірник наукових праць «Сучасні проблеми фізичного виховання, спорту і здоров'я людини»», засновниками якого виступають Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка та Державний навчальний заклад «Придністровський державний університет імені Т.Г. Шевченка». На сьогодні вийшов друком 3-й випуск збірника.

Щорічно, починаючи з 2007 р., на факультеті проводиться всеукраїнська науково-практична конференція «Формування здорового способу життя студентської та учнівської молоді засобами освіти». А 2011 року розпочато проведення цієї конференції з міжнародною участю.

Низку яскравих перемог на міжнародному та всеукраїнському рівнях здобули студенти факультету фізичної культури, очолюваного Миколою Солопчуком, у 2002-2012 рр. Без сумніву, найбільшою подією в спортивному житті закладу була участь спортсменів факультету у Іграх XXVIII Олімпіади (Афіни 2004). Іван Гешко, Анастасія Матросова, Геннадій Білодід увійшли до десятки кращих, а Іріні Мерлені стала олімпійською чемпіонкою з вільної боротьби. На Іграх XXIX Олімпіади (Пекін, 2008) нашу країну представляли 6 студентів факультету Іван Гешко, Геннадій Білодід, Василь Матвійчук, Тетяна Філонюк, Іріні Мерлені та Андрій Стаднік. Срібну нагороду в змаганнях з вільної боротьби виборов Андрій Стаднік, бронзову – Іріні Мерлені.

2012 року в Іграх XXX Олімпіади в Лондоні взяли участь 6 студентів і випускників факультету: Заслужені майстри спорту Георгій Зантарая (дзюдо), Андрій Стаднік, Іріні Мерлені (вільна боротьба), майстри спорту України міжнародного класу Ірина Кіндзерська (дзюдо), Шеріф Ель-Шеріф (легка атлетика), Сергій Куліш (кульова стрільба).

В XII Паралімпійських іграх (Афіни, 2004) та XIII Паралімпійських іграх (Пекін, 2008) студент факультету Заслужений майстер спорту Віталій Трушев виборов золоті медалі у складі збірної команди України з футболу. В XIV Паралімпійських іграх (Лондон, 2012) він завоював срібну нагороду. За високі спортивні досягнення Заслужений майстер спорту Віталій Трушев нагороджений орденом «За заслуги» I-III ступенів.

Значних успіхів досягли студенти факультету на літніх Універсіадах України, які проводяться кожні два роки. 2007 року університет на VIII літній Універсіаді посів 4 місце серед 22 університетів, які мають факультети фізичної культури, та 10 серед 216 ВНЗ України; 2009 року на IX літній Універсіаді України – відповідно 4 та 8 місце, 2011-го – 4 та 10 місця.

На I-х (2008), II-х (2010) та III-х (2012) спортивних іграх України серед ВНЗ III-IV рівнів акредитації Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка виборював перші місця в командному заліку у II категорії серед 23 університетів України, що мають факультети фізичної культури, а також посідав не нижче 5 місця серед більш як 150 ВНЗ України в загальнокомандній першості серед усіх категорій.

2011 року на XXVI Всесвітній літній Універсіаді (Китай) студенти факультету вибороли 5 срібних і 1 бронзову нагороду, університет посів почесне 5 місце серед ВНЗ III-IV рівнів акредитації України за здобутими медалями.

Сьогодні на факультеті навчається 6 Заслужених майстрів спорту України, 26 майстрів спорту України міжнародного класу, більш 50 майстрів спорту України.

У 2006 та 2009 рр. факультет фізичної культури був нагороджений Почесною грамотою Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту за вагомий внесок у розвиток фізичної культури і спорту в Україні, в 2009 – Почесною відзнакою Національного олімпійського комітету України «За внесок в олімпійський рух». У 2008-2011 рр. чотири рази поспіль університет нагороджувався Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України за

зайняте II місце у Всеукраїнському огляді-конкурсі на кращий стан фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах України серед університетів, які мають факультети фізичного виховання.

За багаторічну та сумлінну працю в системі освіти, участь у підготовці членів збірної команди України Миколі Сергійовичу присвоєно почесне звання «Заслужений працівник фізичної культури і спорту України» (2006), «Відмінник освіти України» (2005), він нагороджений Почесною грамотою Верховної Ради України (2005), Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2009), Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України (2003), Почесною відзнакою Національного олімпійського комітету України «За внесок в олімпійський рух» (2006), нагороджений міською відзнакою «Честь і шана» (2010) та відзнакою «За заслуги перед міською громадою» (2009), відзначений почесним званням Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту «Почесний працівник фізичної культури і спорту України» (2008).

Микола Сергійович одружений, з дружиною Наталією Йосипівною виховав двох синів – Дмитра та Максима.

Наукові праці М.С. Солопчука

I. Окремі видання

1. Формування у курсантів військово-навчальних закладів стійкого інтересу до занять фізичною підготовкою: метод. посіб. для курсантів військ. навч. закладів / М. С. Солопчук, С. А. Скиба. – Кам'янець-Подільський, 1994. – 56с.
2. Психолого-педагогічні аспекти формування потреби фізичного удосконалення : метод. посіб. для студентів ф-ту фіз.культури пед. ін-тів / М. С. Солопчук, М. П. Мисів. – Кам'янець-Подільський, 1994. – 26с.
3. Педагогічні умови виховання потреби фізичного удосконалення у старшокласників: метод. посіб. для студентів ф-ту фіз. культури пед. ін-тів / Солопчук М. С., Мисів М. П., Єдинак Г. А. – Кам'янець-Подільський, 1995. – 38 с.

4. Фізичне виховання дітей раннього і шкільного віку : метод. посіб. для студентів ф-ту фіз. культури пед. ін-тів / Солопчук М. С. – Кам'янець-Подільський, 1997. – 52 с.
5. Нетрадиційні види занять фізичними вправами у фізкультурно-оздоровчій роботі з людьми середнього та похилого віку : метод. посіб. для студентів ф-ту фіз. культури пед. ін-тів / М. С. Солопчук, О. П. Шишкін. – Кам'янець-Подільський, 1999. – 72 с.
6. Історія фізичної культури і спорту : навч. посіб. для студентів ф-тів фіз. культури / Солопчук М. С. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2001. – 236 с.
7. Методика навчання техніки легкоатлетичних вправ: метод. посіб. для студентів ф-ту фіз. виховання, вчителів фіз. культури / М. С. Солопчук, Л. Д. Гурман. – Кам'янець-Подільський, Абетка-НОВА, 2001. – 44 с.
8. Основні компоненти спортивного тренування: метод. реком. / М. С. Солопчук, Л. Д. Гурман. – Кам'янець-Подільський : К-ПДУ, інформ.-видав. відділ, 2003. – 27 с.
9. Фізичне виховання студентської молоді : метод. посіб. / Солопчук М. С., Бесарабчук Г. В., Чаплінський Р. Б. – Кам'янець-Подільський : К-ПДПУ, інформ.-видав. відділ, 2003. – 74 с.
10. Профілактика закачування засобами фізичної культури : метод. реком. / Солопчук М. С., Солопчук Д. М., Чаплінський Р. Б. – Кам'янець-Подільський: К-ПДУ, інформ.-видав. відділ, 2003. – 16 с.
11. Фізична культура студенток вищих навчальних закладів: метод. реком. / Солопчук М. С., Чаплінський Р. Б., Солопчук Д. М. – Кам'янець-Подільський: К-ПДУ, інформ.-видав. відділ, 2005. – 23 с.
12. Основи науково-методичної діяльності у галузі фізичної культури і спорту: навч. посіб. для студ. ф-ту фіз. культури ВНЗ / М. С. Солопчук, А. О. Федірко. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2006. – 350 с.

- 13.Нетрадиційні види спорту : навч. посіб. для студ. ф-ту фіз. культури / [Солопчук М. С., Шишкін О. П., Стасюк І. І., Солопчук Д. М.]. – Кам'янець-Подільський, 2006. – 104с.
- 14.Теорія спортивної діяльності : навч.-метод. посіб. / Солопчук М. С.,Бесарабчук Г. В., Головата Л.Р. – Кам'янець-Подільський: К-ПДУ, ред.-видав. відділ, 2008. – 79 с.
- 15.Факультет фізичної культури Кам'янець-Подільського національного університету (1949-2008 рр.): монографія / М. С. Солопчук,О. В. Комарницький. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2008. – 164 с.
- 16.Виробнича (педагогічна) практика студентів факультету фізичної культури на базі загальноосвітніх навчальних закладів (в умовах кредитно-модульної системи навчання) : метод. посіб. / М.С. Солопчук,Г.В. Бесарабчук. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. – 120 с. – Рекомендовано МОН України.
- 17.Робочий зошит практиканта / М. С. Солопчук,Г. В.Бесарабчук. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. – 44 с.
- 18.Методика фізичного виховання школярів : опорні таблиці : навч.-метод. посіб. / [Солопчук М.С., Солопчук Д.М., Бесарабчук Г.В., Боднар А.О.]. – Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2011. – 196 с.
- 19.Методика фізичного виховання школярів: навч.-метод. посіб. – Кам'янець-Подільський: К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2011. – 292 с.
- 20.Методики фізичного виховання різних груп населення : навч. посіб. / [Солопчук М.С.,Бесарабчук Д.М., Солопчук Д.М., Заїкін А.В.]. – Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2012. – 480 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

- 21.Фізичну культуру – в побут школярів / М. С. Солопчук // Початкова школа. – 1987. –№12. – С. 47-51.
- 22.Виховання потреби фізичного удосконалення у школярів допризовного віку / М. С. Солопчук // "Фізичне виховання дітей та молоді": наук. зб. – К. : Здоров'я, 1988. – Вип. 12. – С. 52-55.

- 23.Шляхи залучення юнаків допризовного віку до самостійних занять фізичними вправами / М. С. Солопчук // Там само. – К. : Здоров'я, 1991. – Вип. 13. – С. 69-71.
- 24.Урок фізичної культури: стан і перспективи фізичного виховання в ЗОШ/ М. С. Солопчук,С. І. Жевага // Фізичне виховання в школі. – 2000. – №4. – С. 50-53.
- 25.Фізична культура як одна з основних профілактичних детермінант захворювань серця і судин у дітей / М. С.Солопчук,Р. Б. Чаплінський // Наукові записки : зб. наук. статей Нац. пед. ун-ту ім. М.П. Драгоманова – К. : НПУ, 2002. – Вип. XLIX (49). – С. 166-173.
- 26.Факультет фізичної культури / М. С. Солопчук. – Кам'янець-Подільський державний університет: минуле і сьогодення. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2003. – С. 290-308.
- 27.Факультету фізичної культури – 55 років / М. С. Солопчук, Г. В. Бесарабчук // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету : проблеми теорії і методики виховання, лікувальної фізкультури та спортивної медицини, олімпійського та професійного спорту. Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2004. – Вип. 2. – С. 3-14.
- 28.Можливості реалізації гендерного підходу у фізичному вихованні школярів / М. С. Солопчук, А. В. Заїкін // Молода спортивна наука України : збірник наукових праць у галузі фізичної культури та спорту: у 5 т. – Львів : НВТ „Українські технології”, 2006. – Вип. 9,т. 1. –С. 160-164.
- 29.Гендерні особливості у міжнародному спортивному і олімпійському русі / М. С. Солопчук, А. В. Заїкін // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – Харків : ХДАДМ (ХХІІІ), 2006. – №4. – С. 176-179.
- 30.Проблематика гендерного підходу в навчанні та вихованні школярів / Солопчук М. С., Полторацька В. В., Заїкін А. В. // Педагогіка та психологія :

зб. наук. пр. / за заг. ред. акад. І. Ф. Прокопенка, чл.-кор. В. І. Лозової. – Харків: 2006. – Вип. 29. – С. 55-60.

31. Сучасні вітчизняні та зарубіжні підходи до формування здорового способу життя школярів / Солопчук М. С., Солопчук Д. М., Заїкін А. В. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – Харків: ХДАДМ (ХХІІ), 2006. – №10. – С. 239-235.
32. Гендерні відмінності школярів у ставленні до уроків фізичної культури та спорту / М. С. Солопчук, А. В. Заїкін // Спортивний вісник Придніпров'я : матер. ІІ міжнар. наук.-практ. конф. «Основні напрями розвитку фізичної культури, спорту та фізичної реабілітації». – Дніпропетровськ, 2006. – С. 48-51.
33. Всеукраїнська науково-практична конференція «Формування здорового способу життя студентської та учнівської молоді засобами освіти» / М. С. Солопчук, Г. В. Бесарабчук // Освіта, наука і культура на Поділлі : зб. наук. пр. – Кам'янець-Подільський: ОІУМ, 2007. – Т. 10. – С. 481-486.
34. Факультет фізичної культури Кам'янець-Подільського національного університету : історія і сучасність / М. С. Солопчук, О. В. Комарницький // Освіта, наука і культура на Поділлі : зб. наук. пр. – Кам'янець-Подільський: ОІУМ, 2008. – Т. 11. – С. 136-155.
35. До проблеми організації і проведення виробничої (педагогічної) практики студентів факультету фізичної культури згідно з вимогами кредитно-модульної системи / М. С. Солопчук, Г. В. Бесарабчук // Сучасні освітні технології навчання у вищій школі : теорія і практика: наук. зб. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2008. – С. 237-245.
36. Влияние занятий степ-аэробикой на формирование положительного отношения к физической культуре у студенток высших учебных заведений / Солопчук М. С., Солопчук Д. М., Бесарабчук Г. В. // X междуниверситетская науч.-метод. конф. «Организация и методика учебного процесса, физкультурно-оздоровительной и спортивной работы» : матер. конф. : М., 2008. – С. 227-223.

37. Всеукраїнська науково-практична конференція «Формування здорового способу життя студентської та учнівської молоді засобами освіти» / М. С. Солопчук, Г. В. Бесарабчук // Освіта, наука і культура на Поділлі: зб. наук. пр. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2008. – Т. 12. – С. 464-470.
38. Вклад спортсменів Кам'яниччини у розвиток паралімпійського руху в Україні / Солопчук М. С., О. П. Петров // 100 років спорту на Поділлі : іст. витоки, сучасний стан та перспективи розвитку : зб. матер. всеукр. наук.-практ. конф. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. – С. 116-120.
39. Факультет фізичної культури в умовах державної незалежності України / М. С. Солопчук, О. Б. Комарницький // Там само. – С. 142-157.
40. Виступ студентів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка у літніх Універсіадах України (2001-2007 рр.) / Солопчук М. С., Солопчук Д. М., Бесарабчук Г. В. // Там само. – С. 157-170.
41. Студенти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка – учасники Олімпійських ігор / Солопчук М. С., Солопчук Д. М., Бесарабчук Г. В. // Там само. – С. 116-120.
42. До проблеми організації та проведення виробничої практики студентів факультету фізичної культури згідно вимог кредитно-модульної системи навчання / М. С. Солопчук, Г. В. Бесарабчук // Модернізація вищої освіти в контексті європейського виміру : наук.-метод. зб. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – С. 162-168.
43. Особливості використання кредитно-модульної системи при викладанні навчальної дисципліни „Теорія і методика фізичного виховання” в процесі підготовки фахівців напрямку 6.010201 „Фізичне виховання” / Солопчук М. С., Бесарабчук Г. В., Солопчук Д. М. // Там само. – С. 168-196.
44. Особливості використання кредитно-модульної системи при викладанні дисципліни „Історія фізичної культури і спорту” / М. С. Солопчук, І. О. Гранатовський – Там само. – С. 196-211.

45. Факультет фізичної культури в умовах сьогодення / М.С. Солопчук, О.Б. Комарницький // Факультет фізичної культури в особах. – Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин О.В., 2009. – С. 3-26.
46. Исследование уровня сформированности здорового образа жизни у школьников общеобразовательных учебных заведений / Солопчук М.С., Солопчук Д.М., Бесарабчук Г.В. // Современные подходы к совершенствованию физического воспитания и спортивной деятельности учащейся молодежи. – Владимир, 2009. – С. 283-288.
47. Солопчук М. С. Вивчення добового рівня рухової активності учнів загальноосвітніх навчальних закладів / Солопчук М. С., Бесарабчук Г. В., Солопчук Д. М. // Проблемы и перспективы воспитания здорового человека: сб. статей и тезисов II междунар. науч.-практ. конф., Тирасполь, 5-6 ноября 2010. – Бендеры : Полиграфист, 2010. – Ч. 1. – С. 133-138.
48. Технологія підготовки майбутніх вчителів фізичної культури до виховання ЗСЖ молодших школярів (гендерний аспект) / М.С. Солопчук, А.В. Заїкін // Там само. – Ч. 2. – С. 3-12.
49. Вивчення мотивів студентів факультету фізичної культури до волонтерської діяльності в процесі фізкультурно-оздоровчої роботи / Солопчук М.С., Заїкін А.В., Бесарабчук Г. В. // Славянская педагогическая культура: сб. статей междунар. конгресса «Славянский педагогический собор». – Бендеры : Полиграфист, 2011. – Вып. 10. – С. 135-139.
50. Підсумки участі спортсменів університету у II спортивних іграх України 2010 року / Солопчук М.С., Солопчук Д.М., Бесарабчук Г.В. // Сучасні проблеми фізичного виховання, спорту та здоров'я людини: зб. наук. пр. / К-ПНУ ім. І.Огієнка, Гос. учеб. заведение «Приднестровский гос. ун-т им. Т. Г. Шевченка»; [редкол.: П. С. Атаманчук (відп. ред.) та ін.] – Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2011. – Вип. 2. – С. 3-11.
51. Характеристика стану здоров'я та фізичної підготовленості молодших підлітків / Солопчук М.С., Солопчук Д.М., Рябцев С. П. // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: фізичне

виховання, спорт і здоров'я людини. – Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2011. – Вип. 4. – С. 182-187.

52. Практика в структурі професійної підготовки студентів факультету фізичної культури в умовах кредитно-модульної системи навчання / Солопчук М.С., Бесарабчук Г.В., Солопчук Д. М. // Там само. – С. 173-182.
53. Влияние на студентов факультета физической культуры личных ориентиров при выборе будущей профессии / Солопчук М.С., Солопчук Д.М., Бесарабчук Г. В // Пятое байкальские международные социально-гуманитарные чтения: в 4 т. – Иркутск : Изд-во ИГУ, 2011. – Т. 3. – С. 128 – 133.
54. Аналіз виступу спортсменів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка у II Спортивних іграх України / Солопчук М.С., Солопчук Д.М., Боднар А.О. // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: зб. за підсумками звітної наук. конф. викладачів, докторантів і аспірантів: у 5 т. – Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2011. – Вип. 10, т. 5. – С. 42-44.

III. Про М.С. Солопчука

1. Бесарабчук Г. В. Солопчук Микола Сергійович // Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка: Факультет фізичної культури в особах / упоряд. М.С. Солопчук. – Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин О. В., 2009. – С. 214-219.
2. Завальнюк О. М. Факультет фізичної культури // Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка / упоряд. О. М. Завальнюк. – К. : Логос Україна, 2008. – С. 96-104.
3. Суровий А. Ф. До вершин спортивної майстерності // Кам'янчани – заслужені працівники України: розповіді про кам'янчан, які працею, трудовими досягненнями уславили місто над Смотричем, Подільський край / [В. Т. Грубляк, Н. М. Мартинюк, Н. К. Підскоцька та ін.]. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2011. – С. 172-175.

Степанков Валерій Степанович,
доктор історичних наук, професор, професор
кафедри всесвітньої історії

Відомий український вчений, належить до провідних фахівців з вивчення раннього нового часу історії України, насамперед- проблематики Української революції (1648-1676 рр.), утворення й функціонування Гетьманщини (середина XVII – XVIII ст.), ролі козацтва в історичній долі України XVI – XVIII ст., формування й еволюції державної ідеї XVII – XVIII ст. тощо. Змальовуючи його портрет як дослідника, академік НАН України, директор Інституту історії України НАН України В. Смолій відзначив: «Емоційність та чутливість української душі, національного характеру вдало поєднуються в цій людині з раціональністю творчого мислення. Йому сповна притаманні високий рівень професіоналізму, витончена культура, найвищі цінності та моральні імперативи дослідника. У творчій лабораторії Степанкова воєдино поєднані інструментарій та методи історика-практика й водночас генератора креативних схем, думок, підходів. Його науковий доробок позначений загальним баченням досліджуваної епохи, в полотно якої вміло вплітаються конкретно-історичні факти».

Він народився 18 вересня 1947 р. у селянській сім'ї батьків-фронтовиків (Степана Федоровича й Катерини Всеволодівни) у с. Слобідка-Рихтівська Кам'янець-Подільського району Хмельницької області. Його дитинство й становлення підвалин особистості проходило в умовах повоєнного сільського життя з усіма його позитивними і негативними сторонами. Під час навчання в школі (1954-1965 рр.) виявив здібності у вивченні дисциплін математичного циклу, хоча любив також історію, літературу та суспільствознавство. Закінчив її з двома четвірками (з української та російської мов), хоча срібної медалі з невідомої причини не отримав. 1965 року поступав на відділ історії історико-

філологічного факультету Кам'янець-Подільського педінституту (нині національний університет ім. Івана Огієнка). І хоча іспити склав успішно, за конкурсом не пройшов. На щастя, приймальна комісія зарахувала його кандидатом у студенти. Склавши зимову екзаменаційну сесію, у березні 1966 р. де-юре став студентом. Навчався на «відмінно». На 2-му курсі обрав тему науково-дослідної роботи, що й визначила майбутню проблематику наукового пошуку до нинішнього дня. Весною 1969 р. став одним з переможців І Всесоюзного конкурсу студентських робіт, що проводився в Луганську. У червні цього ж року на «відмінно» захистив дипломну роботу.

Закінчивши інститут, Валерій Степанович працював за призначенням учителем історії Сергіївської в/ш Путильського району Чернівецької області. У серпні 1970 р. перейшов на роботу (за запрошенням декана історичного факультету доц. А. Копилова й завкафедри всесвітньої історії проф. Л. Коваленка) до рідного педінституту на кафедру всесвітньої історії. З травня наступного року до травня 1973 р. служив у лавах радянської армії. Після демобілізації повернувся на кафедру, де доручили читати курс «Нова і новітня історія країн Азії та Африки», який читає до сьогоднішнього дня студентам III курсу («Нова історія країн Азії та Африки»). 1977 року був обраний на посаду старшого викладача.

Складнішим виявився шлях його формування як ученого. 1972 року обрав тему дисертаційної роботи «Антифеодальна боротьба по Правобережній Україні в роки Визвольної війни (1648 – 1954)». Науковим керівником затверджується ст. наук. співробітник відділу історії феодалізму Інституту історії України О. Апанович. Проте, внаслідок репресій комуністичного режиму щодо української інтелігенції, її звільнили з роботи (поновили тільки у 1995 р.), він залишається без наукового керівника, а тема, пов'язана з визвольними змаганнями українців середини XVII ст. й історією козацтва, оголошується неактуальною. Попри ці труднощі молодий дослідник інтенсивно працював в архівах, рукописних відділах наукових бібліотек Києва, Львова, Ленінграда (нині – Санкт-Петербург) тощо. У другій половині 70-х рр.

з'являється низка публікацій у різних часописах, включаючи всесоюзний журнал «История СССР». У травні 1980 р. в спеціалізованій вченій раді Дніпропетровського університету захистив кандидатську дисертацію «Антифеодальна боротьба селянства і козацьких низів у роки Визвольної війни (1648-1654)», в якій довів, що упродовж 1648 – першої половини 1652 р. вона відбувалася у формі Селянської війни.

80-ті рр. стали переломним періодом у становленні Валерія Степанкова як ученого. 1982 року завершив написання монографії «Антифеодальна боротьба в Україні в роки Визвольної війни (1648-1654)» (19,5 др. арк.), яку вдалося опублікувати лише наприкінці 1991 року під назвою «Антифеодальна боротьба в роки Визвольної війни та її вплив на формування Української держави (1648-1654)» (12 др. арк.). «Неактуальність» теми затримувала друкування написаних робіт. Упродовж 1980-1987 рр. з'явилося лише 13 публікацій і то переважно краєзнавчого характеру (у формі тез доповідей на наукових конференціях). Однак, саме в цей час на основі опрацьованого масиву джерел та наданої літератури в нього розпочалося переосмислення концептуальних засад панівної в радянській історіографії концепції «Визвольної війни і воз'єднання України з Росією» й творення власного бачення сутності даної події. Важливе значення для розвитку його творчості мало започаткування в 1987 р. тісної співпраці з доктором історичних наук Валерієм Смолієм (яка триває і до нині) у розробці фундаментальних проблем української історії XVII ст.

Горбачовська «перебудова» стала тим цілющим ковтком «свіжого повітря», який «оживив» творчу наснагу дослідника. Лише в 1988-1990 рр. побачили світ 19 публікацій – майже стільки, скільки за попередніх 17 років, не кажучи вже про їхні методологічні засади, наукову актуальність і новизну. В. Смолій проаналізувавши творчий доробок вченого за 70-80-ті роки, дійшов висновку, що він «зумів не лише акумулювати у своїй творчості набутий на попередніх етапах досвід розробки проблематики Визвольної війни, а й на відміну від своїх попередників запропонував нові підходи до розв'язання низки питань, пов'язаних із її періодизацією, рушійними силами тощо. Він першим

звернув увагу на соціальні аспекти Хмельниччини і кваліфікував їх як селянську війну, яка супроводжувала перший етап Української національної революції... Ще однією прикметною рисою раннього періоду наукової діяльності Валерія Степановича (до речі цю якість він зберіг до сьогодні) є повага до тих науковців, які передували йому в царині дослідження історії України середини-другої половини XVII ст. Він першим в радянській історіографії повернув їхні імена на сторінки своїх праць, віддав належне їхньому науковому доробку. Вчений скрупульозний у всьому – фактах, цитуванні, визнанні пріоритетності в тому чи іншому випадку своїх попередників. Випало так, що В. Степанову судилося стати зв'язуючою ланкою між класичним періодом у розвитку української історичної думки і сучасними процесами, які відбувалися в історичній науці».

Перша половина 90 – х рр. позначилася його інтенсивною працею в сфері пошуку нових методологічних засад дослідження національно – визвольної боротьби українців. Вихід у світ праці «У пошуках нової концепції історії Визвольної війни українського народу XVII ст.» (1992 р.), написаної в співавторстві з В. Смолієм, започаткував процес переосмислення теоретичних підвалин радянської концепції «Визвольної війни і возз'єднання України з Росією». У монографічних дослідженнях і статтях, опублікованих у цей час, реконструював масштабну панораму національно – визвольної, конфесійної та соціальної боротьби в Україні у кінці 40 – х – середини 70- х рр. XVII ст., складні процеси розбудови і функціонування інституцій відродженої Української держави, формування нової еліти, внутрішньої і зовнішньої політики її уряду тощо. У грудні 1993р. успішно захистив за сукупністю робіт докторську дисертацію на тему «Українська держава у серединіXVII століття: проблеми становлення й боротьби за незалежність (1648 – 1657 роки)». Дещо раніше, у 1992 р. обирається на посаду професора (1995 р. отримує атестат професора), у жовтні 1993 р. відзначений почесним званням «Заслужений працівник народної освіти України».

Друга половина 90-х ХХ ст. – перше десятиріччя ХХІ ст. стали часом розквіту наукової й педагогічної праці Валерія Степанкова. Побачили світ близько 300 його нових праць, написаних індивідуально чи у співпраці з В. Смолієм. Основними напрямками його творчого пошуку стали:

- важливі сюжетні лінії Української революції 1648 – 1676 рр., недостатньо розроблених історіографії чи явно дискусійного характеру;
- комплекс питань, пов'язаний з вивченням процесу формування й функціонування державних інституцій козацької України, соціальної стратифікації її суспільства, появою нової еліти та політичної свідомості;
- створення галереї історичних портретів відомих постатей революційної епохи 1648-1676 рр., біографічних нарисів про своїх учителів і колег по роботі в університеті;
- історіографічні й джерелознавчі студії проблем української революції ХVII ст.;
- розробка проблематики регіональної історії (переважно Подільського краю).

Всього на кінець 2012 р. Валерій Степанович мав у своєму науковому доробку понад 430 монографій, посібників, підручників, брошур і статей. У співробітництві з В. Смолієм сформував потужну наукову школу, яку складають 12 докторів історичних наук і 24 кандидати історичних наук, котрі за час її існування (з початку 90-х рр. ХХ ст. й до нині) здійснили близько 3 тис. публікацій.

Продовжує плідно працювати на педагогічній ниві. У 1999-2006 рр. очолював кафедру всесвітньої історії. Керує написанням бакалаврських, дипломних, магістерських робіт, кандидатських і докторських дисертацій. Бере активну участь у написанні підручників і посібників для студентів й учнів. Його наукова й педагогічна діяльність належним чином поцінована. 1999 р. обирається академіком Української академії історичних наук, є лауреатом Державної премії України в галузі науки й техніки (2000), обласних премій ім. Ю. Сіцинського (2003) у галузі історико-краєзнавчої роботи та М. Дарманського

(2009) у галузі освіти і науки. Нагороджений Почесною Грамотою Верховної Ради України (2003), знаками Міністерства освіти і науки України «За наукові досягнення» (2006) і «Петро Могила» (2007), орденом «За заслуги» III ступеня (2007) та Відзнакою Президента України – «Хрестом Івана Мазепи» (2010).

Наукові праці В.С. Степанкова

I. Окремі видання

1. Антифеодальна боротьба у роки визвольної війни та її вплив на формування Української держави (1648-1654) / В.С. Степанков. – Львів: Світ, 1996. – 195с.
2. Боротьба України і Польщі проти експансії Османської імперії у 1672 – 1676 рр. – К.: Наук. думка, 1991. – С. 112-119.
3. У пошуках нової концепції історії Визвольної війни українського народу XVII ст. / В.А. Смолій, В.С. Степанков. – К.: Поліграф, дільниця Ін-ту історії України АН України, 1992. – 41 с.
4. Богдан Хмельницький: соціально-політичний портрет / В.А. Смолій, В.С. Степанков. – К.: Либідь, 1993. – 501 с.
5. Правобережна Україна у другій половині XVII – XVIII ст.: проблема державотворення / В.А. Смолій, В.С. Степанков. – К. – ККДЖК, 1993. – 71с.
6. Богдан Хмельницький. Хроніка життя та діяльності / В.А. Смолій, В.С. Степанков. – К.:Наук. думка, 1994. – 261 с.
7. Богдан Хмельницький: соціально-політичний портрет. – Вид. 2, доп., перероб. / В.А. Смолій, В. С. Степанков. – К.: Либідь, 1995. – 622 с.
8. Українська державна ідея XVI – XVII століть: проблеми формування, еволюції, реалізації / В.А. Смолій, В.С. Степанков. – К.: Видавничий дім «Альтернативи», 1997. – 367 с.
9. Українська національна революція середини XVIIст.: проблеми, пошуки, рішення / В. А. Смолій, В. С. Степанков. – К.: Ін-т історії України НАН України, 1999. – 107 с.

10. Українська національна революція XVII ст. (1648-1676pp): Україна крізь віки / В. А. Смолій, В. С. Степанков. – К: Видавничий дім «Альтернативи», 1999. – Т. 7. – 351 с.
11. Історія України в особах. Козаччина / В. М. Горобець, О. І. Гуржій, В. М. Матях, В. С. Степанков та ін. – К.: Вид-во Україна, 2000. – С. 31-70, 93-104.
12. Історія України. Давні часи та середньовіччя: пробний підручник для 7 класу / В. А. Смолій, В. С. Степанков. – К.: Освіта, 2000. – 270 с.
13. Нариси з історії дипломатії України / О. І. Галенко, Є. Є. Каменський, М. В. Кірсенко та ін.; під. ред. В. А. Смолія. – К.: Альтернативи, 2001. – С. 107-207.
14. Проблема возз'єднання козацької України в контексті міжнародних відносин Центрально-Східної Європи (з найдавніших часів до XVIII ст.) / В. С. Степанков. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 2002. – Вип. 2. – С. 257-280.
15. Написання і захист дипломної роботи: метод. поради / В. С. Степанков. – Кам'янець-Подільський, 2002. – 39 с.
16. Богдан Хмельницький / В. А. Смолій, В. С. Степанков. – К.: Альтернативи, 2003. – 400 с.
17. Магістерська робота: методичні поради / В. С. Степанков. – Кам'янець-Подільський, 2005. – 42 с.
18. Історія українського селянства / О. В. Андрощук, В. К. Баран, А. В. Блануца, В. С. Степанков [та ін.]. – К.: Наук. думка, 2006. – Т. 1. – С. 173-242.
19. Історія українського козацтва: нариси у двох томах / В. А. Брехунець, Л. В. Войтович, О. Б. Головка, В. С. Степанков [та ін.]. – К.: Наук. думка, 2006. – Т. 1. – С. 227-280, 343-387.
20. Нова історія країн Азії та Африки: навч.-метод. посібник для студ. іст. ф-ту / В. С. Степанков, В. А. Дубінський, І. А. Опря. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський держ. у-т., 2007. – 163 с.

21. Історія України: підр. для 7 класу загальноосвіт. навч. закл. / В.А. Смолій, В.С. Степанков. – К.: Генза, 2007. – 224 с.
22. Історія України: підр. для 7 класу спеціальних навч. закл. для дітей зі зниж. зором / В.А. Смолій, В.С. Степанков. – К.: «Ліга», 2008. – 301 с.
23. Розвідка і контррозвідка Богдана Великого (1648-1657 рр.) / В.С. Степанков. – Кам'янець-Подільський: Вид-во ПП «Медобори 2006», 2008. – 263 с.
24. Політична система українського суспільства у роки Національної революції XVII ст. / В.А. Смолій, В.С. Степанков. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2008. – 120 с.
25. Копилов Анатолій Олексійович – ректор Кам'янець-Подільського педагогічного інституту (університету). – Кам'янець-Подільський: «Аксіома», 2008. – 71 с.
26. Леонід Анатолійович Коваленко: вчений, педагог, особистість / С.А. Копилов, В.С. Степанков. – Кам'янець-Подільський: «Аксіома», 2008. – 191 с.
27. Новітня історія країн Азії та Африки: навч.-метод. посіб. для студентів іст. ф-ту / В.С. Степанков, В.А. Дубінський. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т, 2008. – 128 с.
28. Українська національна революція XVII ст. (1648-1676 рр.) / В.А. Смолій, В.С. Степанков. – К.: Видав. Дім «Києво-Могилянська академія», 2009. – 447 с.
29. Богдан Хмельницький. Соціально-політичний портрет / В.А. Смолій, В.С. Степанков. – Вид. 3, доопр. – К.: Темпора, 2009. – 679 с.
30. Економіка козацької України (1648-1676) / В.А. Смолій, В.С. Степанков. – К.: Ніка-Центр, 2011. – Т.1. – С. 411-455.
31. Петро Дорошенко. Політичний портрет / В.А. Смолій, В.С. Степанков. – К.: Темпора, 2011. – 631 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

32. Социальная политика гетманской администрации в годы Освободительной войны украинского народа (1648-1654 гг.) и борьба против нее крестьянства

и казацкой голытьбы / В.С. Степанков // История СССР. – 1979. – № 3. – С. 71-84.

33. Особливості антифеодальної боротьби на Україні в роки Визвольної війни (1648-1654) / В. С. Степанков // Історичні дослідження. Вітчизняна історія. – К.: Наук. думка, 1989. – С. 43-51.
34. Аграрна політика Богдана Хмельницького (1648-1657) / В. С. Степанков // Феодалізм на Україні: зб. наук. пр. – К.: Наук. думка, 1990. – С. 57-65.
35. Данило Нечай / В.С. Степанков // Сполохи козацької звитяги: нариси / Ю.А. Мицик, В. С. Степанков, І.С. Стороженко. – Дніпропетровськ: Січ, 1991. – С. 149-172.
36. Кам'янець-Подільський у другій половині XVII ст. / В.С.Степанков // Сполохи козацької звитяги: нариси / Ю. А.Мицик, В. С. Степанков, І.С. Стороженко. – Дніпропетровськ: Січ, 1991. – С. 173-200.
37. Богдан Хмельницький і проблеми державності України / В.С. Степанков // Укр. іст. журн. – 1991. – № 9. – С. 115-126; № 11. – С. 127-139.
38. Гетьман Петро Дорошенко / В.А.Смолій, В.С. Степанков // Укр. іст. журн. – 1992. – № 7-8. – С. 84-102.
39. Становлення розвідки й контррозвідки та їх роль у боротьбі за незалежність України у середині XVII ст. (1648-1657 рр.) / В.С. Степанков // З історії української розвідки та контррозвідки: нариси / В.С. Сідак, В.С. Степанков. – К.: Ін-т СБ України, 1994. – С. 10-182, 317-358, 376-381.
40. Петро Дорошенко / В.С. Степанков // Володарі Гетьманської булави. Історичні портрети. – К.: Ворота, 1994. – С. 285-314.
41. Гетьманство Івана Виговського: соціально-політична боротьба і проблема державного будівництва (серпень 1657-вересень 1659 рр.) / В.С. Степанков // Середньовічна Україна: зб. наук. пр. – К.: Наук. думка, 1994. – Вип 1. – С. 88-108.
42. Боротьба уряду Богдана Хмельницького за об'єднання етнічних земель України у межах національної держави (1648-1657 рр.) / В.С. Степанков // На чолі козацької держави. Деякі аспекти історії Визвольної війни

українського народу середини XVII століття: зб. наук. пр. – Рівне, 1994. – Вип. 1. – С. 185-236.

43. У боротьбі за створення незалежної держави / В.А. Смолій, В.С. Степанков // Історія України: нове бачення: У 2 т. / О.І. Гуржій, Я.Д. Ісаєвич та інші / під заг. ред. акад. НАН України В.А. Смолія. – К.: Україна, 1995. – Т. 1. – С. 152-218.
44. Розвідувальна служба Української держави в роки Хмельниччини (1648-1657) / В.С. Степанков // Доба Богдана Хмельницького (до 400-річчя від дня народження Великого гетьмана): зб. наук. пр. – К.: Ін-т історії України НАН України, 1995. – С. 40-61.
45. Проблеми становлення монархічної форми правління Богдана Хмельницького (1648-1657 рр.) / В.С. Степанков // Укр. іст. журн., 1995. – № 4. – С. 14-33.
46. Жванецька кампанія Б. Хмельницького: витоки, хід, політичні наслідки (серпень-грудень 1653 року) / В.С. Степанков // Наукові праці іст. ф-ту. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільського держ. пед. ін-т, 1996. – Т. 2. – С. 5-20.
47. Українська революція 1648-1676 рр. у контексті європейського революційного руху XVI – XVII ст.: спроба порівняльного аналізу / В.С. Степанков // Укр. іст. журн. – 1997. – №1. – С. 3-21.
48. Українська революція і європейський революційний рух XVI – XVII ст.: спільне і відмінне (до проблеми типології) / В.С. Степанков // Наукові праці Кам'янець-Подільського держ. пед. ун-ту. Іст. науки. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський держ. пед. ун-т, 1997. – Т. 1 (3). – С. 32-50.
49. Формування Української держави на початковому етапі Української революції (1648-1650 рр.) / В.С. Степанков // Середньовічна Україна: зб. наук. пр. – К.: Ін-т історії України НАН України, 1997. – Вип. 2. – С. 146-170.

50. Українське національне відродження. Створення козацької держави / В.А. Смолій, В. С. Степанков // Історія України: навч. посіб. / В.Ф. Верстюк, О. В. Гаврань, О. І. Гуржій та ін.; під ред. В.А. Смолія. – К.: Видав. Дім «Альтернативи», 1997. – С. 77-113.
51. Полководці Війська Запорозького. Історичні портрети / [Брехуненко В., Горобець В., Гуржій О., Мицик Ю., Степанков В. та ін.]. – К.: Видав. Дім «КМ Академія», 1998. – Кн. 1. – С. 81-120, 177-192, 241-260.
52. Українська національна революція 1648-1676 рр. крізь призму століть / В.А. Смолій, В.С. Степанков // Укр. іст. журн. – 1998. – №1. – С. 3-24; №2. – С. 3-25; №3. – С. 3-12.
53. Українська національна революція XVII ст.: причини, типологія, хронологія, хронологічні межі (Дискусійні нотатки) / В.С. Степанков // Національно-визвольна війна українського народу середини XVII століття: політика, ідеологія, військове мистецтво: зб. статей. – К.: Вид-во «Генеза», 1998. – С. 26.
54. Проблеми Української революції XVII століття у висвітленні Михайла Грушевського / В.А. Смолій, В.С. Степанков // Український історик. – Нью-Йорк, 1998. – Рік XXXV. – С. 122-134.
55. Національна революція XVII ст. у висвітленні українських істориків другої половини XIX ст. (Кілька штрихів до з'ясування проблеми) / В. С. Степанков // Осягнення історії: зб. наук. праць на пошану проф. М. Л. Ковальського з нагоди 70-річчя. – Острог; Нью-Йорк, 1999. – С. 480-489.
56. Національна революція. Створення козацької держави / В. А. Смолій, В. С. Степанков // Історія України: навч. посібник / В. Ф. Верстюк, О. В. Газін, О. І. Гуржій та ін.; під. ред. В. А. Смолія. – Вид. 2-ге, допов. і перероб. – К.: Альтернативи, 2000. – С. 88-128.
57. Формування нової концепції української революції XVII ст. (праці В'ячеслава Липинського «Станіслав Михайло Кричевський» та «Україна на переломі 1657-1659») / В. С. Степанков // Україна в Центрально-Східній

Європі. Студії з історії XI-XVIII століть. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 2000. – С. 272-284.

58. Українська революція XVII ст.: актуальні проблеми дослідження / В.С. Степанков // Українська козацька держава: етапи та шляхи історичного розвитку. – К.: Ін-т історії України НАНУ, 2000. – Вип. 7. – С. 5-14.
59. Універсали та накази Богдана Хмельницького як джерело вивчення функціонування державних органів влади у середині XVII ст. (1648-1657 рр.) / В. С. Степанков // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики [Чис. 5]. Історіографічні дослідження в Україні [Вип. 10]. – К.: Ін-т історії України НАНУ. – Ч. 1. – С. 2-32.
60. Дипломатична служба України та основні принципи її функціонування у роки гетьманування Богдана Хмельницького (1648-1657) / В. С. Степанков // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Іст. науки. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2001. – Т. 6(8). – С. 96-111.
61. Українська державна ідея / В. С. Степанков // Історія української культури: Українська культура другої половини XVII-XVIII століть. – К.: Наук.думка, 2003. – Т. 3. – С. 150-183.
62. Проблеми козацтва та його боротьби за незалежність України у творчості Любомира Винара / В. С. Степанков // Винар Любомир. Козацька Україна. Вибрані праці. – Київ; Львів; Нью-Йорк; Париж, 2003. – С. 15-80.
63. Переяслав 1654 року: витоки, сутність, наслідки / В. С. Степанков // Україна та Росія: проблеми політичних і соціокультурних відносин: зб. наук. праць. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2003. – С. 85-127.
64. Переяславська присяга 1654 р.: зміст і наслідки / В. С. Степанков // Укр. іст. журн. – 2003. - № 6. – С. 28-39; 2004. - № 1. – С. 20-28.
65. 1648 рік: початок Української революції чи «домової війни» в Речі Посполитій? / В. С. Степанков // Україна в Центрально-Східній Європі (з найдавніших часів до кінця XVIII століття). – К.: Ін-т історії України НАН України, 2003. – Вип. 3. – С. 369-414.

- 66.Петро Дорошенко / В. С. Степанков // Визначні особистості в історії України. – К., 2004. – Ч. I. – С. 89-114.
- 67.Уроки державотворення. Актуальні проблеми Української національної революції 1648-1676 років / В. С. Степанков // Війни і міфи, або «Українці-поляки: брати (вороги, сусіди...)» / за ред. Л. Івшиної. – К.: Вид-во АТЗТ «Українська прес-група», 2004. – С. 69-94.
- 68.Постать Петра Дорошенка у висвітленні істориків / В. С. Степанков // «Істину встановлює суд історії»: зб. на пошану Федора Павловича Шевченка: наук. студії. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2004. – С. 418-448.
- 69.Селянська війна 1648 – першої половини 1652 років: основні події, періодизація, особливості, наслідки / В.С. Степанков // Україна в Центрально-Східній Європі (з найдавніших часів до кінця XVIII ст.). – К.: Ін-т історії України НАНУ, 2005. – Вип. 5. – С. 263-314.
- 70.Петро Дорошенко: шлях до булави / В. С. Степанков // Там само. –К.: Ін-т історії України НАН У, 2006. – Вип. 6. – С. 308-350.
- 71.Богдан Великий (до 350-річчя з дня смерті) / В. А. Смолій, В.С. Степанков // Гетьман. – 2007. – № 3-4. – С. 23-36.
- 72.Традиції національного державотворення в другій половині XVII – XVIII ст. / В.А. Смолій, В.С. Степанков // Державотворчий процес в Україні. 1991-2006. –К.: Наук. думка, 2007. – С. 25-47.
- 73.Украинское государство от гетмана Богдана Хмельницкого до капитуляции Петра Дорошенко / В.А. Смолій, В.С. Степанков // История Украины. – М.: ОЛМА-МЕДИЧ ГРУПП, 2008. – С. 222-293.

III. Про В.С. Степанкова

1. Ковальчук О. Степанков Валерій Степанович / О. Ковальчук // Українські історики XX ст.: бібліогр. довідник. – К.; Львів, 2003. – Вип. 2, ч.1. – С. 306-307.
2. Наукова звитяга у щоденному вимірі. До 60-річчя від дня народження та 40-річчя науково-педагогічної діяльності доктора історичних наук, професора,

академіка Валерія Степановича Степанкова. – Кам'янець-Подільський: «Абетка-НОВА», 2007. – 255 с.

3. Матях В.М. До 60-річчя доктора історичних наук, професора В.С. Степанкова/ В.М. Матях // Укр. іст. жур. – 2007. – № 5. – С. 236-238.
4. Смолій В. Валерій Степанков: штрихи до портрета вченого/ В.А. Смолій // TerraCossacorum: наук. зб. на пошану доктора історичних наук, професора Валерія Степанкова. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2007. – С. 7-11.
5. Зачарований українською історією. До 65-річчя від дня народження і 45-річчя науково-педагогічної діяльності доктора історичних наук, професора, академіка УАІН Валерія Степановича Степанкова. – Кам'янець-Подільський: «Аксіома», 2012. – 251 с.

Струманський Василь Петрович,
доктор педагогічних наук, професор

Розпочався життєвий шлях Василя Струманського із с. Чабанівки Кам'янець-Подільського району Хмельницької області. Народився 1 червня 1947 року в сім'ї колгоспників. З дитячих літ прилучився до нелегкої сільської фізичної праці, яка була на той час чи не єдиним джерелом існування сім'ї Струманських. «Нам ніколи й нічого не приходило дарма, все треба було заробляти своїми мозолями», – згадувала згорьована мати. Батьківська «педагогіка» зводилась до одного: «Васю, що ти б не робив, старайся робити якнайкраще». Саме ці якості проявилися ще в шкільні роки, коли навчався в місцевій восьмирічці, а потім, долаючи щодня немалу відстань, завершував навчання в Грушківській середній школі. Ще в шкільні роки здібний юнак цікавився краєзнавством, був активним учасником

художньої самодіяльності, захоплювався фольклорною спадщиною рідного села, його традиціями, звичаями та обрядами.

У кінці 60-х років XX ст. Василем Струманським був зроблений усвідомлений професійний вибір, який привів його до Київського інституту народного господарства. Після здобуття вищої освіти Василь Петрович розпочинає педагогічну кар'єру в Кам'янець-Подільському сільськогосподарському технікумі. Професія викладача припала йому до душі, педагогіка стала його життєвим кредо. Навчаючись в аспірантурі, а згодом – у докторантурі, зумів досягти високих наукових здобутків. Загальний науковий доробок В. Струманського – понад 350 публікацій, які стали широко відомими як науковцям, так і практичним працівникам загальноосвітньої та вищої школи. Серед них монографії – «Про дослідження загальнотрудових політехнічних якостей» (1987), «Загальнотрудова політехнічна підготовка учнів технікумів» (1989), «Політехнічна освіта учнів середньої школи» (1987), «Історико-педагогічні нариси політехнічної освіти в середній спеціальній школі України (1917-1987 рр.)» (1988), «Реалізація марксистсько-ленінського принципу політехнізму в умовах реформи школи» (1988), «Теоретичні і методичні основи політехнічної підготовки учнів» (1990), навчальні посібники, методичні рекомендації (більше 20): «Народознавство Поділля: бібліографічний покажчик» (1992), «Нариси народно-побутового життя подолян» (1994), «Народознавство Поділля: хрестоматія» (1995), «Духовність і технічний прогрес: проблема гармонізації» (1997), програмований контроль знань учнів з «Основ наукової організації управління в колгоспах і радгоспах» (1976), «Економіки, організації і планування сільськогосподарського виробництва» (1977), «Комплексна система управління якістю підготовки спеціалістів» (1984), «Навчально-виховна практика студентів» (1984), «Громадсько-політична практика студентів 1-3 курсів» (1985), «Удосконалення політехнічної підготовки кадрів середньої кваліфікації» (1988), «Народознавство: програма курсу для педагогічних навчальних закладів України» (1992), «Етнопедагогіка: програма і робочі плани» (1993), «Народознавство Поділля в питаннях і

відповідях» (1995), «Науково-теоретичні основи й емпіричні засади педагогічної самодіяльності української людності» (текст лекції) (1994), «Педагогіка народно-побутового життя української людності» (1996), «Виховна робота в національній школі» (1997), «Слово в золотій оправі: антологія усної народної творчості подолян» (1998), «На шляху громадянської зрілості» (1999), які широко використовуються в навчально-виховному процесі закладів освіти.

Наукові інтереси Василя Петровича в контексті визначених особистісних пріоритетів значною мірою детермінувались особливостями соціального розвитку держави, потребами практики освітньої діяльності школи (як середньої, так і вищої). Саме цим можна пояснити інтерес до проблеми соціалізації особистості у складний кризовий період соціально-економічних змін, а відтак і зміни освітньої парадигми в державі, яка стала предметом підвищеного наукового інтересу В. П. Струманського упродовж останніх років його науково-педагогічної діяльності. Ним було визначено методологічну та теоретичну основу дослідницької роботи щодо обґрунтування:

1. окремих позицій сутності нової ідеології виховання, в основі якої – національна ідея («кожна сходинка в розвитку людства має свою філософію життя»);
2. механізмів процесу соціалізації особистості та психолого-педагогічних умов забезпечення його ефективності;
3. сутності концепції виховання життям;
4. основ творення цілісної сфери виховання;
5. сутності національної ідеї, що набуває особливої значущості в період самовизначення особистості в умовах кризових соціально-економічних ситуацій.

У дослідженнях В. Струманського йдеться про необхідність формування мікросередовища, яке в оптимальному варіанті забезпечує ефективність процесу соціалізації особистості учня (студента). Характер взаємодії освітнього простору і особистості учня (студента) визначають кількісні та якісні параметри їх взаємного формування. Позитивне мікросередовище освітнього закладу буде

не лише не співвідноситись, а й протидіяти загальній кризовій соціальній ситуації. Історія доводить правомірність зазначеної позиції. Так Павлиська середня школа, створена В. О. Сухомлинським (школа радості, школа розвитку), успішно функціонувала в рамках авторитарної, інформаційно-репродуктивної системи. Це спільність особливого роду, що інтегрує в собі духовне, інтелектуальне, соціальне. Як бачимо, значна кількість прикладів переконує в тому, що можна сформувати свій освітній простір навіть в рамках мікросистеми (наприклад, однієї школи). Цим самим освітній заклад реально може формувати активну внутрішню позицію, яка дозволить кожному учневі (студенту), потрапляючи, скажімо, в асоціальну за характером домінуючих цінностей ситуацію за межами закладу, адекватно її оцінити і самовизначитись (ігноруючи чи активно протидіючи).

В.П. Струманський – автор численних публікацій (в тому числі й посібників) з проблем національного виховання молоді. Він доводив, що лише концепція національного виховання може забезпечити реалізацію принципу природовідповідності виховання, а відтак і реально вирішувати проблеми соціалізації особистості у період становлення української державності.

Варіант інтеграції процесів соціалізації особистості, забезпечення її національної орієнтованості, формування її як суб'єкта власного особистісного розвитку прослідковується як в теоретичних позиціях, так і в практичній діяльності В. П. Струманського. Виховання трактується як цілеспрямований і керований процес, орієнтований на самовизначення учня (студента), усвідомлене формування суб'єктності його позиції.

У курсі «Основи національного виховання» (програму та методичні рекомендації до якого розробив сам автор) він пропонує творчі завдання такого змісту: «Осмисліть сутність певної життєтворчої ідеї, що набула статусу народної, звичаю, традиції, свята, і змодельуйте варіант її трансформації в умови сьогодення з метою використання у вашій майбутній навчально-виховній

практиці». На перший погляд завдання ніби просте, але позиція, що в ньому закладена, за своєю суттю є фундаментальною.

В.П. Струманський виходив з того, що найбільше деформаційна шляху реабілітації національної ідеї і формування на її основі нової ідеології життя знаходяться в площині механізмів її реалізації. Багато було сказано про «шароварну педагогіку», але практично на рівні гасел і декларацій. Фактично не була розроблена концепція перехідного періоду, яка б передбачала філософські, психологічні, педагогічні аспекти забезпечення природності процесу «вживлення» національної ідеї, формування філософії власного життя на її основі. Василь Петрович був категорично проти механічного наслідування зразків штучного перенесення штампів, тобто насаджування або формального копіювання та відтворення розроблених схем організації діяльності з національного виховання молоді. Він постійно оперував таким поняттям, як «трансформація». Завдання, подане вище, є реальним варіантом протидії означеному підходу. В такий спосіб вчив студентів:

1. осмислювати суть ідеї і вчитись трактувати її для себе, аналізуючи базові протиріччя, підґрунтя;
2. співвідносити соціальну ситуацію того часу з нинішньою, аналізуючи філософію життя, психологію людини, її цінності, пріоритети;
3. шукати варіанти (зміст, форми) забезпечення її природної реалізації в умовах сучасної навчально-виховної ситуації в школі;
4. творити власну методику та стиль педагогічної діяльності, максимально враховуючи специфіку власної позиції;
5. реально формувати свої власні світоглядні позиції на основі національної ідеї.

Авторські ідеї В. П. Струманського про концептуально-структурні схеми використання народного педагогічного досвіду виховання практично втілюються не лише в Україні, але й у країнах СНД (Росія, Білорусь, Киргизстан, Молдова та ін). Особливо широкий резонанс серед викладачів педвузів і педагогів-практиків викликав його навчальний посібник «Виховна

робота в національній школі», виданий Інститутом змісту і методів навчання 1997 року. У ньому автор особливо наголошував на обов'язку сучасного педагога «орієнтуватися на світову науку, а не на регіональну, кореговану якимись ідеологічними міркуваннями і таке інше». Учений вказує на потребу «спрямування виховних зусиль на формування в учнівської молоді національної самосвідомості; пошанування традицій і звичаїв свого народу, його духовної і матеріальної культури, готовності зберегти і примножити морально-етичні набуток свого етносу, що мають національне культивування і загальнолюдське визнання». Щоб досягти зазначеної мети, в українському суспільстві сьогодні формується відносно нова і цілісна система національного виховання. Василь Петрович у своїх працях розкрив базові теоретичні і практичні підходи до національного виховання в умовах відродження української школи.

В. Струманський також порушив широке коло проблем, пов'язаних згуманітаризацією освіти, яка реалізується переважно горизонтально, екстернально через збільшення кількості гуманітарних предметів у навчальних програмах, що викликає неприйняття як у студентів, так і в педагогів. У зв'язку з цим згадується застереження Василя Петровича, що «...недостатньо і поверхово трактувати принцип гуманітаризації освіти лише як резерв підвищення якості чисто ділових, виробничо-професійних характеристик спеціаліста. Набагато важливіше, при всій вагомості першого, є те, що на засадах гуманізму формується Людина. І, насамперед, Людина потрібна нашому суспільству і нашій державі, Людина високої культури, глибокої духовності з багатим національно-культурним потенціалом». Він ставив найважливіші для сучасної незалежної України питання ґрунтовної розробки теоретичних засад міжнаціональних відносин усіх етнічних груп України з врахуванням їх традицій, звичаїв, ментальності і проектування цих чинників на сповнене людинолюбства внутрішнє життя кожного індивіда. Не кожен науковець сьогодні може так глибоко і фундаментально поставити нагальні питання гуманістично спрямованої культурної розбудови країни. Ніби

відчуваючи швидкоплинність життя, В. П. Струманський спішив сформулювати нагальні наукові завдання: «В зв'язку з цим дуже гостро і невідкладно стоять питання дослідження національної психології та самосвідомості і механізмів їх впливу на формування особистісних установок та стереотипів життєвої активності людини».

В.П. Струманський ініціював різні форми науково та професійно орієнтованого спілкування з колегами кафедри, університету, аспірантами, студентами, допомагав в організації індивідуальної дослідницької роботи, щиро радів успіхам кожного. Ніколи не задовольнявся посередністю. А тому виявляв непримиренність до «сірих» лекційних і семінарських занять, до псевдонаукових здобутків, кон'юнктури, кар'єризму в науці.

Загалом професор В. П. Струманський був оптимістом і життєлюбом. Він сформував свій життєвий простір таким чином, що професійна діяльність і наукова робота були в ряду найбільш значущих його складових. А тому професійний і науковий успіх В. П. Струманського найбільшою мірою асоціювався з успіхом життєвим. Високе почуття справедливості, висока моральна чистота, справжня людяність – ці якості були особливо притаманними Василю Петровичу – ученому, педагогу, наставникові молоді.

Наукові праці В.П. Струманського

I. Окремі видання

1. Программированный контроль знаний учащихся по предмету «Основы научной организации управления в совхозах и колхозах» : метод. рек. / В. П. Струманский. – К., 1976. – 55 с.
2. Программированный контроль знаний учащихся по предмету «Экономика, организация и планирование сельскохозяйственного производства» : метод. рек. / В. П. Струманский. – К., 1977. – 98 с.
3. Экономика, организация и планирование сельскохозяйственного производства : метод. рек. по программированному контролю знаний слушателей школ повышения квалификации / В. П. Струманский. – К., 1979. – 73 с.

4. Формирование политехнических умений и навыков культуры труда у учащихся средней специальной школы : автореф. дис. ... канд. пед. наук / В. П. Струманский. – К., 1982. – 23 с.
5. Актуальные проблемы теории и практики коммунистического воспитания подростяющего поколения в условиях развитого социализма / В. П. Струманский. – Каменец-Подольский, 1984. – 24 с.
6. Учебно-воспитательная практика студентов : метод. рек. / В. П. Струманский, А. Н. Копчук, Н. Ф. Остапенко, В. Н. Лабузова. – Каменец-Подольский, 1984. – 31 с.
7. Комплексная система управления качеством подготовки специалистов : контрольно-учетная книжка студента-практиканта / В. П. Струманский. – Каменец-Подольский, 1985. – 48 с.
8. Общественно-педагогическая практика студентов I-III курсов : метод. рек. / А. Н. Копчук, А. Ф. Суровый, В. П. Струманский, Э. И. Федорчук. – Каменец-Подольский, 1985. – 24 с.
9. Методические рекомендации по совершенствованию политехнической подготовки кадров средней квалификации / сост. В. П. Струманский. – К. : РНМК, 1988. – 35 с.
10. Развитие ленинского принципа политехнизации школы в свете решений февральского (1988 г.) Пленума ЦК КПСС : метод. рек. в помощь лектору по пропаганде решений февр. (1988 г.) Пленума ЦК КПСС. – Хмельницкий : Знание, 1988. – 48 с.
11. Реализация марксистско-ленинского принципа политехнизма в условиях реформы школы / В. П. Струманский. – К. : Знание, 1988. – 16 с.
12. Совершенствование политехнической подготовки кадров средней квалификации : метод. рек. / В. П. Струманский. – К., 1988. – 48 с.
13. Общетрудовая политехническая подготовка учащихся техникумов / В. П. Струманский. – Львов: Выща школа, 1989. – 148 с.

14. Развитие теории и практики политехнического образования в средних специальных учебных заведениях Украинской ССР (1917-1987 гг.) : автореф. дис. ... д-ра пед. наук / В. П. Струманский. – М., 1989. – 36 с.
15. Теорія і практика політехнічної освіти : навч. посіб. / В. П. Струманський. – Харків : ХДПІ, 1989. – 48 с.
16. До питань народознавства Поділля : навч. посіб. / за ред. В. П. Струманського. – Хмельницький: Обл. ін-т удоскон. вчителів, 1992. – 68 с.
17. Народознавство Поділля : бібліогр. покажч. / уклад. В. П. Струманський. – Хмельницький, 1992. – 76 с.
18. Народознавство : програма курсу для пед. навч. закл. України / уклад. В. П. Струманський. – К. : РНМК, 1992. – 12 с.
19. Українознавство : програма і метод. рек. до вивчення курсу у вищ. навч. закл. / уклад.: В. П. Струманський, І. В. Мартинюк. – К. : НМКВО, 1992. – 28 с.
20. Етнопедагогіка : програма і робочі плани / уклад. В. П. Струманський. – К. : НМК ВО, 1993. – 64 с.
21. Нариси народно-побутового життя подолян / В. П. Струманський. – Хмельницький, 1994. – 101с.
22. Науково-теоретичні основи й емпіричні засади педагогічної самодіяльності української людності : текст лекції. – К. : ІСДО, 1994. – 35 с.
23. Народознавство Поділля в питаннях і відповідях : навч. посіб. / за ред. В. П. Струманського. – Хмельницький, 1995. – 30 с.
24. Народознавство Поділля : хрестоматія / В. П. Струманський. – Хмельницький : Поділля, 1995. – 448 с.
25. Виховна робота в національній школі : навч. посіб. / В. П. Струманський. – К. : ІЗМН, 1997. – 184 с.
26. Духовність і технічний прогрес: проблема гармонізації : монографія / В. П. Струманський. – Вінниця, 1997. – 348 с.
27. Слово в золотій оправі: антологія усної народної творчості подолян / [упоряд.: В. Є. Берека, О. С. Вітязь, В. Ю. Іова та ін; за ред. В. П. Струманського]. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 1998. – Вип. 1. – 150 с.

28. На шляху громадянської зрілості : навч.-метод. посіб. / В. П. Струманський. – Хмельницький, 1999. – 186 с.
29. Українські народні побрехеньки / упоряд.: В. П. Струманський, В. В. Сіркізюк. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2002. – 44 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

30. Воспитание культуры управленческого труда / В. П. Струманский // Среднее специальное образование. – 1981. – № 10. – С. 14-15.
31. Развитие понятия «культура труда» в советской педагогике / В. П. Струманский // Советская педагогика – 1981. – № 11. – С. 157-158.
32. Ефективність виховання культури праці учнів / В. П. Струманський // Методика трудового навчання : респ. наук.-метод. зб. – К. : Рад. школа, 1982. – Вип. 15. – С. 6-13.
33. К вопросу о политехнической подготовке учащихся / В. П. Струманский // Формирование общественной и трудовой активности учащейся молодежи : тез. докл. и сообщ. межвуз. науч.-практ. конф. – Сумы, 1984. – С. 36-38.
34. Роль политехнической подготовки учащихся в совершенствовании процесса профадаптации их к профессиям народного хозяйства / В. П. Струманский // Экономические и организационные проблемы профессиональной ориентации молодёжи и её распределение в сфере материального производства : тез. докл. респ. науч.-практ. конф. – К., 1985. – Ч. 2. – С. 22-24.
35. Школа на Хмельниччині і трудове виховання учнів в 20-ті рр. / В. П. Струманський // Тези доп. VI Подільської іст.-краєзн. конф. – Кам'янець-Подільський, 1985. – С. 111-112.
36. Элементы политехнического образования в теории и практике М. В. Ломоносова / В. П. Струманский // М. В. Ломоносов и значение его деятельности для развития просвещения : тез. докл. всесоюз. науч.-практ. конф. – Архангельск, 1986. – С. 93-95.
37. Воспитательные возможности этнографических праздников в трудовом становлении подрастающих поколений / В. П. Струманский // Роль этнографии в идеологической работе и в ускорении социально-

экономического развития общества : тез. всесоюз. науч. конф. – Омск, 1987. – С. 79-80.

38. О некоторых вопросах общетрудовой политехнической подготовки учащихся на уроках физической культуры / В. П. Струманский // Тезисы III всесоюз. конф. по физ. воспитанию и школьной гигиене. – М., 1987. – С. 18-19.
39. Идеи А. С. Макаренко о трудовом воспитании в практике реализации реформы / В. П. Струманский // Педагогическое наследие А. С. Макаренко и современные проблемы воспитания молодежи : тез. всесоюз. науч.-практ. конф. с участием педагогов соц. стран. – Москва, 1988. – С. 55-58.
40. Историко-педагогические очерки политехнического образования в средней специальной школе Украины (1917-1988) / В. П. Струманский // ВОИН НИИ ПВШ Минвуза СССР. – 1988. – 22 с.
41. О некоторых путях совершенствования профессиональной подготовки молодого учителя / В. П. Струманский // Депонир. в ОЦНИ «Школа и педагогика» МП СССР и АПН СССР 18.01.1988 г., № 122-88.
42. Дидактичні принципи початкової освіти в педагогічній системі Т. Г. Шевченка / В. П. Струманський, В. І. Рачковська // Т. Г. Шевченко і Поділля : тези доп. наук.-практ. конф., присвяч. 175-річчю від дня народж. Т. Г. Шевченка. – Кам'янець-Подільський, 1989. – Ч. 1. – С. 69-71.
43. Политехническое образование учащихся средних специальных учебных заведений Украины в 20-е гг. как историко-педагогическая проблема / В. П. Струманский // Педагогика. – 1989. – № 1. – С. 18-21.
44. Проблемно-історичний аналіз педагогічного кредо Т. Г. Шевченка / В. П. Струманський // Т. Г. Шевченко і Поділля : тези доп. наук.-практ. конф., присвяч. 175-річчю від дня народження Т. Г. Шевченка. – Кам'янець-Подільський, 1989. – Ч. 1. – С. 60-61.
45. Становление и развитие понятия «политехническая культура труда» в педагогической системе Н. К. Крупской / В. П. Струманский // Идеиное наследие Н. К. Крупской и современные проблемы перестройки школы : тез. докл. и сообщ. всесоюз. науч.-практ. конф. – М., 1989. – С. 165-167.

46. Становлення середньої спеціальної освіти в Україні в 20-ті роки / В. П. Струманський // Розвиток школи і педагогічної думки в Україні : тези доп. міжвуз. наук.-практ. конф., присвяч. 1000-річчю школи Київської Русі. – Ніжин, 1989. – С.112–113.
47. Патриотическое и интернациональное воспитание учащихся на уроках народоведения / В. П. Струманский // Национальные и социально-культурные процессы в СССР : тез. докл. всесоюз. науч. конф. – Омск, 1990. – С. 117-119.
48. Розвиток організаційно-методичних основ середньої спеціальної освіти в технікумах Західної України в 60-80 роки / В. П. Струманський // Розвиток педагогічної освіти і науки в західних областях України : тези наук.-практ. конф. – Тернопіль, 1990. – С. 112-114.
49. Етапи розвитку політехнічної освіти в технікумах України (1917-1987) / В. П. Струманський // Тези доп. XXXXII звіт. конф. кафедр ін-ту за 1989-1990 рр. – Кам'янець-Подільський, 1991. – С. 52.
50. Опыт и перспективы реализации курса «Нароведение» / В. П. Струманский // Педагоги за национальное возрождение : вопросы истории, теории, практики : тезисы докл. всесоюз. науч.-практ. конф. – Бишкек, 1991. – С. 58-59.
51. Виховний ідеал людини у філософсько-педагогічній системі Г. С. Сковороди / В. П. Струманський // Проблеми вивчення наукової і художньої спадщини Г. С. Сковороди : тези доп. респ. наук. конф., присвяч. 270-річчю з дня народження укр. поета і філософа. – Харків, 1992. – С. 19-20.
52. Дидактична розробка концепції пансофічної освіти в педагогічній спадщині Я. А. Коменського / В. П. Струманський // Творча спадщина Яна Амоса Коменського і сучасність : тези доп. та виступ. на міжвуз. наук.-метод. конф., присвяч. 400-річчю від дня народження Я. А. Коменського. – Львів, 1992. – С. 45-46.
53. Історичні витoki морально-етичної культури подолян / В. П. Струманський // Культура Поділля: історія і сучасність : матер. II наук.-практ. конф., присвяч.

500-річчю м. Хмельницького (27-29 серп. 1993 р.). – Хмельницький, 1993. – С. 82-85.

54. Проблеми трансформації історичного досвіду соціалізації особистості в структурі сучасного українознавства / В. П. Струманський // Українознавство в розбудові держави : матер. наук.-практ. конф. – К., 1993. – С. 117-118.
55. Українська народна педагогіка на полі національного розвитку та планетарних процесів олюднення особистості / В. П. Струманський // Матеріали наук.-практ. конф. АПН України. – Луцьк, 1993.
56. «Довго сам учись, якщо хочеш навчати інших» : проблемне навчання й виховання у філософських студіях Г. С. Сковороди / В. П. Струманський // Початкова школа. – 1994. – № 11. – С. 47-51.
57. На засадах ідеалів народу: про виховання підростаючого покоління / В. П. Струманський // Рідна школа. – 1994. – № 10. – С. 26-27.
58. Подільський синдром у структурі педагогічного кредо Т. Г. Шевченка / В. П. Струманський // Духовні витoki Поділля: творці історії краю : матер. міжнар. наук.-практ. конф. (9-11 верес. 1994 р.). – Хмельницький, 1994. – Ч. 1. – С. 175-177.
59. Етнографічна структура і зміст подільського менталітету / В. П. Струманський // Поділля і Волинь у контексті історії українського національного відродження : наук. зб. – Хмельницький : Доля, 1995.
60. «Учітеся, брати мої...» Проблеми всебічного розвитку людини в системі педагогічних поглядів Т. Г. Шевченка / В. П. Струманський // Початкова школа. – 1995. – № 3. – С. 51-53.
61. Методологія і методика історико-педагогічного дослідження / В. П. Струманський // Педагогіка і психологія. – 1996. – № 2. – С. 141-146.
62. Педагогічні погляди Лесі Українки / В. П. Струманський // Початкова школа. – 1996. – № 2. – С. 48-51.
63. Етнічна мозаїка Подільського краю: сторінки історії / В. П. Струманський // Хмельниччина : Дивокрай : наук.-краєзн. альманах. – Хмельницький, 1997. – Вип. 2. – С. 7-11.

64. Народознавча робота в школах Хмельниччини на початку 90-х років / В. П. Струманський // Хмельниччина: роки становлення та поступу 1937-1997 : матер. всеукр. наук. іст.-краєзн. конф. – Хмельницький, 1997. – С. 306-311.
65. Педагогічна пропедевтика асоціального змісту наркологічної ситуації в учнівському осередку / В. П. Струманський // Рідна школа. – 1997. – № 9. – С. 23-27.
66. Виховання культури підприємництва в школах Хмельниччини / В. П. Струманський // Підприємництво на Хмельниччині: історія й сучасність : матер. всеукр. наук.-практ. конф. (3-4 лип. 1998 р.). – Хмельницький, 1998. – С. 250-258.
67. Педагогічна сутність краєзнавчої роботи учнів національної школи / В. П. Струманський // Краєзнавство і туризм: освіта, виховання, стиль життя : матер. міжнар. наук.-практ. конф. (1-3 жовт. 1998 р.). – К., 1998. – С. 3-6.
68. Антон Макаренко: сучасна українська дійсність / В. П. Струманський // Початкова школа. – 1999. – № 7. – С. 58-60.
69. «Найперше стати він хотів людиною і громадянином» (До питання про драматичність і напруженість духовних шукань українського російськомовного письменника М. В. Гоголя) / В. П. Струманський // Початкова школа. – 1999. – № 5. – С. 1-5.
70. Народнопедагогічний імператив гуманістичного потенціалу авторської системи виховання В. О. Сухомлинського / В. П. Струманський // Педагогіка Василя Сухомлинського на зламі епох : матер. міжнар. наук.-практ. конф. та 5-х всеукр. педагогічних читань «Василь Сухомлинський і сучасність». – К. ; Кіровоград, 1999. – С. 23-26.
71. Організація шкільного краєзнавства на засадах системності / В. П. Струманський // Рідна школа. – 1999. – № 11. – С. 42-45.
72. Болохівський край – етносоціальне утворення Давньої Русі / В. П. Струманський // Болохівщина: земля і люди : матер. всеукр. наук. конф. «Велика Волинь» (23-24 червня 2000 р.). – Хмельницький ; Стара Синява ; Любар, 2000. – Т. 20. – С. 16-19.

73. Становлення й розвиток кустарно-ремісничих промислів на Дунаєвеччині в другій половині XIX-на початку XX ст. / В. П. Струманський // Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій : зб. наук.-краєзн. пр. – К. ; Дунаївці ; Кам'янець-Подільський, 2000. – Вип. 2. – С. 100-105.
74. Основні проблеми гуманізації українського суспільства в контексті педагогічної атури В. О. Сухомлинського / В. П. Струманський // Василь Олександрович Сухомлинський і сучасна школа : матер. міжвуз. наук.-практ. конф. – Хмельницький, 2001. – С. 53-57.
75. Народний досвід соціалізації особистості як історико-педагогічний компонент професійної підготовки сучасного українського вчителя / В. П. Струманський // Історія педагогіки у структурі професійної підготовки вчителя : зб. наук. пр. Сер. соціально-педагогічна. – Кам'янець-Подільський, 2002. – Т. 1, вип. 3. – С. 42-48.

ІІІ. Про В. П. Струманського

1. Сваричевський А. В. Пам'яті подільського педагога / А. Сваричевський // Освіта України. – 2003. – 18 берез. (№ 20). – С. 3.
2. Сіркізюк В. В. Струманський Василь Петрович / В. В. Сіркізюк // Кам'янець-Подільський державний університет в особах. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2003. – Т. 1. – С. 442-450.
3. Шинкарюк А. І. Теоретичні та методологічні погляди професора В. П. Струманського щодо історико-педагогічних досліджень і їх застосування в історико-психологічних пошуках / А. І. Шинкарюк, В. А. Шинкарюк // Педагогічне Поділля : зб. наук. пр. Кам'янець-Поділ. держ. ун-ту. Сер. соціально-педагогічна. – Кам'янець-Подільський, 2005. – Вип. 4, т. 2. – С. 234-239.
4. Соловей М. В. Етнопедагогіка Василя Струманського: окремі аспекти змісту у створенні виховного середовища сучасної школи / М. В. Соловей // Виховний потенціал українського народного мистецтва, фольклору, обрядовості та звичаїв у роботі навчально-виховних закладів : матер. всеукр. наук.-метод. семінару. – Хмельницький, 2008. – С. 87-91.

5. Життєве кредо професора В.П. Струманського: біобібліогр. покажч. / Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. І. Огієнка, Наук. б-ка; [укладачі: В.С. Прокопчук, І.І. Грінішина, І.О. Старенький]. – Кам'янець-Подільський: К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2012. – 64 с.: іл. – (Серія: Постаті в освіті і науці; вип. 19).

Тарасов Юрій Михайлович,
доктор історичних наук, професор
(1912-1995)

Народився 10 липня 1912 року в м.Липецьку. Його батько Михайло Йосипович був юристом, а мати Юлія Андріївна – лікарем. З дитинства багато читав, особливо цікавила історична література. Середню освіту здобував у Липецьку, навчався на робітфаці в м. Ленінграді, працював кондуктором на залізниці. З юнацьких років у нього з'явився інтерес до історії, захоплювався творами відомих російських і західноєвропейських вчених.

1931 року Ю.М. Тарасов вступив до Державного інституту історії, філософії, літератури і лінгвістики на історичному факультеті Ленінградського державного університету. Навчався наполегливо. Серед його вчителів був відомий російський історик В.В. Мавродін, якому завдячував Юрій Михайлович за формування поглибленого інтересу до історії Київської Русі та історії народів Росії пізнього середньовіччя. У студентські роки здійснив перші наукові дослідження, працюючи над курсовими і дипломною роботами.

Активний інтерес Ю.М. Тарасова до наукової діяльності був помічений адміністрацією історичного факультету ЛДУ. 1936 року закінчив навчання у ЛФЛІ, отримав кваліфікацію наукового працівника 2-го розряду з історії

народів СРСР і викладача ВНЗ. Того ж року Юрія Михайловича направили на роботу до Туркменії, де він виконував обов'язки доцента кафедри історії СРСР, а потім завідувача цієї ж кафедри в столичному педагогічному інституті.

З перших днів Великої Вітчизняної війни знаходився в діючій армії. Відступав з боями від південно-західних кордонів СРСР. У м. Миколаєві був залишений радянським командуванням для організації підпільної роботи. Коли німецько-фашистські окупанти ввійшли до Миколаєва, Ю.М. Тарасов був директором обласного краєзнавчого музею. На цій посаді разом з науковими працівниками музею зумів сховати від німців і зберегти цінні колекції археологічних матеріалів з розкопок античної Ольвії. Організовував диверсійну роботу проти окупантів, рятував з підпільниками радянських громадян від відправки на примусові роботи до Німеччини.

1944 року Юрій Михайлович переїхав до м. Ашхабада, де продовжив перервану війною роботу завідувача кафедри історії СРСР у педагогічному інституті. Науково-педагогічна діяльність вченого з другої половини 40-х і до 90-х років XX ст. пов'язана з цілим рядом ВНЗ та академічних наукових установ СРСР. Починаючи з 1947 р. і до 1995 р. Ю.М. Тарасов працював на кафедрі історії Брестського державного учительського інституту в Білорусії, на кафедрі історії СРСР Шадринського державного педагогічного інституту, в Інституті історії, мови і літератури Академії наук Туркменської РСР, на кафедрі історії СРСР Челябінського державного педагогічного інституту, на кафедрі історії СРСР Калінінградського державного університету, на кафедрі історії СРСР Кишинівського державного університету (Молдавія), а з 1969 р. – на кафедрі історії СРСР і УРСР (нині – кафедра історії народів Росії та спеціальних історичних дисциплін) Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Така широка географія в науково-дослідній та педагогічній діяльності дала можливість познайомитися з різними регіонами колишнього СРСР, історико-етнографічними особливостями цих територій, що наклало відбиток на характері наукових досліджень і публікацій.

Ю.М. Тарасов є автором окремих розділів колективної монографіїз історії Туркменської РСР, виданої в 1955-1957 рр. 1951 року в журналі "Вопросы истории" №9 була опублікована проблемна стаття "Про характер руху 1916 р. в Туркменії". У цей же час вийшла в світ колективна праця "Історія міста Ашхабада", окремі розділи якої написані також Ю.М. Тарасовим. У 1955 р. Ю.М. Тарасов успішно захистив кандидатську дисертацію "Рух 1916 року в Туркменії". Спеціальну статтю вчений присвятив академіку Б.Д. Грекову.

Починаючи з 60-х років Ю.М. Тарасов приділяв увагу вивченню та узагальненню матеріалів з історії Уралу пізнього середньовіччя і капіталізму. Спеціальна праця вченого присвячена Ісетському краю XVII-XIX ст., історії селянської колонізації Південного Уралу. З-під його пера вийшла праця, присвячена історії Кишинева.

У 70-ті роки, у період роботи в Кам'янець-Подільському державному педагогічному інституті, доцент Ю.М. Тарасов активізував опрацювання зібраних матеріалів з історії селянської колонізації Південного Уралу, 1980 року завершив підготовку тексту докторської дисертації, яку успішно захистив 1981 року на засіданні спеціалізованої вченої ради історичного факультету Ленінградського державного університету. На основі рукопису успішно захищеної докторської дисертації Ю.М. Тарасов підготував і опублікував монографію.

1991 року побачила світ колективна монографія, присвячена історії Челябінської області. У цій праці висвітлено історію південно-уральського регіону від найдавніших часів до повалення самодержавства в Росії. Чотири перших розділи книги були написані Ю.М. Тарасовим.

Отже, наукова спадщина професора Ю.М. Тарасова пов'язана переважно з дослідженням і узагальненням матеріалів з історії Південного Уралу та інших прилеглих районів Євразії доби пізнього середньовіччя і початку капіталістичної формації.

Разом з цим, дослідник цікавився і періодом давньоруської історії: "Руською правдою", формуванням феодальних відносин на Русі, феодално-

кріпосницькими відносинами в XV – на початку XVII ст., соціально-економічним ладом Київської Русі.

Науковий доробок професора Ю.М. Тарасова, а це понад 100 наукових праць, широко використовувався в навчальному процесі на історичному факультеті.

Наукові праці Ю.М. Тарасова

I. Окремі видання

1. История г. Ашхабада (1881–1917 гг.) : [монография] / [авт. кол.: Ю.М. Тарасов и др.]. – Ашхабад : Изд-во Туркм. ССР, 1950. – 199 с.
2. История Кишинева / Ю.М. Тарасов. – Кишинев, 1966.
3. Русская крестьянская колонизация Южного Урала: вторая половина XVIII – первая половина XIX в. : [монография] / Ю.М. Тарасов. – М. : Наука, 1984. – 176 с.
4. "Русская правда" – важнейший источник социально-экономической истории Киевской Руси : метод. разработка для студ. I курса ист. ф-та / Ю.М. Тарасов. – Каменец-Подольский, 1984. – 47 с.
5. Методические указания по истории СССР на тему "Оформление феодальных отношений на Руси в XIII – XV вв." / Ю.М. Тарасов. – Каменец-Подольский, 1987. – 21 с.
6. Очерки истории Челябинской области. – Ч. I / [авт. кол.: Ю. М. Тарасов и др.]. – Челябинск, 1991.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

7. О характере движения 1916 г. в Туркмении / Ю.М. Тарасов // Вопросы истории. – 1951. – № 9. – С. 106-127.
8. Б.Д. Греков / Ю.М. Тарасов // Известия Академии наук Туркменской ССР. – 1952. – № 5.
9. Борьба за восстановление народного хозяйства в Туркменистане. Образование Туркменской ССР / Ю.М. Тарасов // История Туркменской ССР. – Ашхабад, 1957. – Т. 2. – С. 204-276.
10. Туркменистан в период перехода на мирную работу по восстановлению

- народного хозяйства / Ю.М. Тарасов // История Туркменской ССР. – Ашхабад, 1957. – Т. 2. – С. 567-671.
11. Заселение Исетского края (XVII – XIX вв.) / Ю.М. Тарасов : науч. конф., посвящ. 225-летию г. Челябинска. – Челябинск, 1961. – С. 17-31.
12. Из истории крестьянской колонизации Южного Урала в первой половине XIX в. // Ученые записки Кишиневского государственного университета. Сер. историческая. – Кишинев, 1964. – Т. 72. – С. 81-91.
13. Крестьянская колонизация Южного Урала первой половины XIX в. / Ю.М. Тарасов // Доклады научной сессии 1963 г. / Кишинев. гос. ун-т, Ист.-юрид. ф-т. – Кишинев, 1964. – С. 10-15.
14. Южный Урал в далеком прошлом / Ю.М. Тарасов // Краткий очерк истории Челябинской области. – Челябинск, 1965. – С. 11-30.
15. Русская крестьянская колонизация Южного Урала в XVII и XVIII вв. / Ю.М. Тарасов // Ученые записки Кишиневского государственного университета. Сер. историческая. – Кишинев, 1968. – Т. 95. – С. 88-108.
16. Русская крестьянская колонизация Южного Урала в период феодализма и ее последствия // Вопросы истории. – 1975. – №11. – С. 34-49.
17. Сельское хозяйство Южного Урала во второй половине XVIII – первой половине XIX веков / Ю.М. Тарасов // Основные категории крестьян в период позднего феодализма (XVII – первая половина XIX в.) : межвуз. сб. науч. трудов. – Смоленск, 1985. – С. 50-69.
18. Історія Поділля у працях А. Ролле / Ю.М. Тарасов // VII Подільська історико-краєзнавча конференція : тези доп., жовт. 1987 р. (секція історії дожовтневого періоду) / Кам'янець-Поділ. держ. пед. ін-т ім. В. П. Затонського та ін. – Кам'янець-Подільський, 1987. – С. 15-16.
19. Методические указания для практических занятий по истории СССР на тему "Усиление феодально-крепостнических отношений в XV – начале XVIII вв. Окончательное юридическое закрепощение крестьян в середине XVII века" / Ю.М. Тарасов. – Каменец-Подольский, 1989.
20. Соціально-економічний устрій Київської Русі (IX-XIII ст.) / Ю.М. Тарасов //

Наукові праці історичного факультету Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту / Ю. М. Тарасов. – Кам'янець-Подільський, 1995. – Т. I. – С. 50-62.

III. Про Ю.М. Тарасова

1. Тарасов Юрій Михайлович // Вчені Хмельниччини : бібліогр. покажч. / уклад. С.К. Гуменюк. – Хмельницький, 1988. – С. 112-113.
2. Винокур І.С. Науково-педагогічна діяльність професора Ю.М. Тарасова // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Історичні науки. – Кам'янець-Подільський, 2002. – Т.8 (10). – С. 15-26.
3. Винокур І.С. Юрій Михайлович Тарасов / І.С. Винокур // Кам'янець-Подільський державний університет в особах. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2003. – Т. 1. – С. 472-482.
4. Юрій Михайлович Тарасов // Завальнюк О. М. Кам'янець-Подільський державний учительський інститут у роки Великої Вітчизняної війни: дослідження, документи і матеріали, спогади / О. М. Завальнюк, В. С. Прокопчук, А. П. Гавришук. – Кам'янець-Подільський, 2010. – С. 262-267.
5. Маслова З.Я. Он был с нами : [про Ю.М. Тарасова] / З.Я. Маслова // Край Кам'янецький. – 2002. – 9 лип.

Юрій Володимирович Теплінський,
доктор фізико-математичних наук, професор,
завідувач кафедри диференціальних рівнянь

Народився 24 березня 1950 року в м. Кам'янці-Подільському. У 1966 році закінчив середню школу №8 із золотою медаллю, у 1970 році – фізико-математичний факультет Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту ім. В.П. Затонського з відзнакою. Розпочав трудову діяльність вчителем математики в рідній школі, служив у Збройних Силах

СРСР.У 1972 – 1975 роках навчався в аспірантурі Інституту математики АН УРСР.

В Інституті математики НАН України у 1979 році Ю.В. Теплінський захистив кандидатську («Інваріантні тори і питання звідності злічених систем диференціальних рівнянь»), а у 1992 році – докторську («Дослідження коливань злічених систем диференціальних рівнянь») дисертації зі спеціальності 01.01.02 – диференціальні рівняння. Його науковим консультантом був видатний український математик академік НАН України А.М. Самойленко. Наукові інтереси Юрія Володимировича стосуються теорії диференціальних, диференціально-різницевих та різницевих рівнянь, а також їх систем, визначених у банахових просторах. У творчому доробку Юрія Володимировича – понад 160 наукових праць, серед яких три фундаментальні монографії, одна з яких опублікована за кордоном. Юрій Володимирович – учасник біля шестидесяти Міжнародних та Всеукраїнських наукових шкіл, форумів, симпозіумів.

За цикл праць у галузі нелінійного аналізу в 1996 році Ю.В. Теплінський був удостоєний звання лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки. У 2001 та 2009 роках за успіхи в розвитку математичної науки на Міжнародних математичних конгресах в Києві Президією НАН України Юрія Володимировича нагороджено медалями імені академіків М.В. Остроградського та М.М. Боголюбова відповідно. За цикл робіт «Розвиток групових та асимптотичних методів в теорії диференціальних рівнянь та їх застосування у моделях математичної фізики, математичної біології і механіки» Президія НАН України у 2010 році присудила Юрію Володимировичу премію ім. М.М. Крилова.

Ю.В. Теплінський підготував п'ять кандидатів фізико-математичних наук. Він більше 30 разів виступав офіційним опонентом на захистах кандидатських та докторських дисертацій в різних наукових центрах України та за її межами. На цей час він є членом спеціалізованих вчених рад по захисту

кандидатських дисертацій у Чернівецькому національному університеті ім.Ю. Федьковича та Одеському національному університеті ім. І.І. Мечникова.

У 1983 році Ю.В. Теплінському присвоєно вчене звання доцента, а в 1996 році – звання професора. Навчання і виховання студентської молоді постійно перебувають у центрі уваги Юрія Володимировича. Він є автором десяти навчальних посібників для студентів, учнів та вчителів. За багаторічну роботу з організації та проведенню обласних математичних олімпіад серед школярів у 1990 році Юрій Володимирович нагороджений знаком «Відмінник народної освіти України». Він неодноразово нагороджувався почесними грамотами та дипломами виконкомів Кам'янець-Подільської міської, Хмельницької обласної рад, Хмельницької обласної державної адміністрації, двічі нагороджувався Почесними грамотами Міністерства освіти і науки України.

За суттєвий особистий внесок у розвиток національної освіти в 1998 році Юрію Володимировичу указом президента України присвоєно почесне звання «Заслужений працівник народної освіти України».

Наукові праці Ю.В. Теплінського

I. Окремі видання

Монографії

1. Счетные системы дифференциальных уравнений / А.М. Самойленко, Ю.В. Теплинский. – К.: Ин-т математики НАН Украины, 1993. – 308 с.
2. CountableSistemsofDifferentialEquations / A.M.Samoilenko, Yu.V. Teplinskii. – VSP, Utrecht-Boston, 2003. – 287 p.
3. Елементи математичної теорії еволюційних рівнянь у банахових просторах / А.М.Самойленко, Ю.В. Теплінський. – К.: Ін-т математики НАН України, 2008.– 495с.

Навчальні посібники

4. Хмельницькі обласні олімпіади юних математиків / І.М. Конет, В.Г. Паньков, Ю.В. Теплінський. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 1998. – 206 с. (рекомендовано Міністерством освіти України).

5. Лекції з диференціальної геометрії / Ю.В. Теплінський. – Кам'янець-Подільський: Науково-видавничий відділ К-ПДПУ, 1999. – 148 с. (рекомендовано Міністерством освіти України).
6. Обласні математичні олімпіади / І.М. Конет, В.Г. Паньков, В.М.Радченко, Ю.В. Теплінський. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2000. – 303 с. (рекомендовано Міністерством освіти і науки України).
7. Обласні математичні олімпіади. Видання 2-е, доопрацьоване і доповнене / І.М. Конет, В.Г.Паньков, В.М.Радченко, Ю.В. Теплінський. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2005. – 344 с. (рекомендовано Міністерством освіти і науки України).
8. Елементи конструктивної геометрії / Ю.В. Теплінський. – Кам'янець-Подільський: Науково-видавничий відділ Кам'янець-Подільського держ. ун-ту, 2005. – 150 с.
9. Обласні олімпіади з математики / І.М. Конет, В.М.Радченко, Ю.В. Теплінський. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2010. – 388 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

10. О существовании и гладкости инвариантного тороидального многообразия нелинейной счетной системы дифференциальных уравнений/ Ю.В. Теплинский // Укр.мат. журн. – 1975. – 27, №6. – С.847-851.
11. О приводимости счетных систем дифференциальных уравнений / Ю.В. Теплинский // Матфизика. – 1977. – вып.22. – С.47-54.
12. О существовании инвариантного тороидального многообразия счетной системы дифференциальных уравнений с мгновенными изменениями / Ю.В. Теплинский // Укр.мат.журн. – 1977. – 29, №6. – С.835-841.
13. Об инвариантных торах счетных систем дифференциальных уравнений / Ю.В. Теплинский // Докл.АН УССР, сер.А. – 1978. – №9. – С.796-800.
14. О гладкости инвариантного тороидального многообразия линейной счетной системы дифференциальных уравнений / Ю.В. Теплинский // Матфизика. – 1978. – Вып.23. – С.32-39.

15. К вопросу о приводимости счетных систем дифференциальных уравнений с квазипериодическими коэффициентами / Ю.В. Теплинский // Укр.мат.журн. – 1979. – 31, №4. – С.458-465.
16. Об инвариантных торах и приводимости счетных систем / Ю.В. Теплинский // Дифференц. уравнения – 1979. – 15, №4. – С.759-761.
17. Функция Грина задачи об инвариантных торах счетных систем дифференциальных уравнений / А.М. Самойленко, Ю.В. Теплинский // Докл.АН УССР, сер.А. – 1981. – №1. – С.26-30.
18. О поведении решений квазилинейной системы дифференциальных уравнений с импульсами в окрестности инвариантного тора / А.М. Самойленко, Ю.В. Теплинский, Н.С. Цыгановский // Дифференц. уравнения – 1982. – 23, №5. – С.833-839.
19. Об инвариантных торах линейных систем дифференциальных уравнений в пространстве m / Ю.В. Теплинский // Укр.мат.журн. – 1983. – 35, №2. – С.194-199.
20. Существование экспоненциально устойчивых инвариантных торов дифференциальных систем с импульсами в пространстве ограниченных числовых последовательностей / А.М. Самойленко, Ю.В. Теплинский, П.И.Авдеюк // Докл.АН УССР, сер.А. – 1985. – №11. – С.21-25.
21. Об инвариантных торах дифференциальных систем с импульсами в пространстве ограниченных числовых последовательностей / А.М. Самойленко, Ю.В. Теплинский // Дифференц. уравнения. – 1985. – 21, №8. – С.1353-1361.
22. Приводимость дифференциальных систем в пространстве ограниченных числовых последовательностей / А.М. Самойленко, Ю.В. Теплинский // Докл.АН УССР, сер.А. – 1989. – №10. – С.38-41.
23. О приводимости дифференциальных уравнений в пространстве ограниченных числовых последовательностей / А.М. Самойленко, Ю.В. Теплинский // Укр.мат.журн. – 1989. – 41, №2. – С.194-201.

24. Приводимость дифференциальных уравнений с импульсами в пространстве ограниченных числовых последовательностей / А.М. Самойленко, Ю.В. Теплинский, В.Е. Лучик // Докл.АН УССР, сер.А. – 1990. – №5. – С.27-30.
25. Об одной периодической задаче управления для дифференциальных уравнений с импульсами в пространстве ограниченных числовых последовательностей / Ю.В. Теплинский, Н.С. Цыгановский // Укр.мат.журн. – 1990. – 42, №2. – С.271-275.
26. О приводимости дифференциальных уравнений с импульсами в пространстве ограниченных числовых последовательностей / Ю.В. Теплинский, В.Е. Лучик // Укр.мат.журн. – 1990. – 42, №10. – С.1376-1382.
27. Об экспоненциальной устойчивостиинвариантного тора нелинейной счетной системы дифференциальных уравнений / Ю.В. Теплинский, П.И.Авдеюк // Укр.мат.журн. – 1990. – 42, №3. – С.401-405.
28. Редукция задачи о существовании инвариантного тора бесконечной дифференциальной системы к конечномерному случаю / Ю.В. Теплинский, П.И.Авдеюк // Укр.мат.журн. – 1991. – 43, №9. – С.1251 -1255.
29. Об устойчивостиинвариантного тора нелинейной счетной системы уравнений/ А.М. Самойленко, Ю.В. Теплинский // Докл.АН УССР, сер.А. – 1991. – №7. – С.31-33.
30. О периодической задаче управления для импульсных счетных систем с малым параметром / А.М. Самойленко, Ю.В. Теплинский // Докл.АН УССР, сер.А. – 1992. – №3. – С.7-11.
31. О периодической задаче управления для бесконечных дифференциальных систем с импульсным воздействием / Ю.В. Теплинский, В.Е. Лучик // Укр.мат.журн. – 1992. – 44, №11. – С. 1580-1589.
32. О расщепляемости счетных систем дифференциальных уравнений / А.М. Самойленко, Ю.В. Теплинский // Укр.мат. журн. – 1993. – 45, №10. – С.1424-1432.

33. Метод урезания в построении инвариантных торов счетных систем дифференциальных уравнений / А.М. Самойленко, Ю.В. Теплинский // Дифференц. уравнения. – 1994. – 30, №2. – С.204-212.
34. О гладкости инвариантного тора счетного линейного расширения динамической системы на m -мерном торе / А.М. Самойленко, Ю.В. Теплинский // Дифференц. уравнения. – 1994. – 30, №5. – С.781-790.
35. О зависимости функции Грина экспоненциально дихотомичного дифференциального уравнения с матричным проектором в пространстве m от параметров / Ю.В. Теплинский // Укр.мат. журн. – 1994. – 46, №6. – С.748-753.
36. Про звідність майже періодичних систем з імпульсною дією / Ю.В. Теплінський, В.Є. Лучик // Доп.НАН України, сер.А. – 1994. – №4. – С.17-19.
37. О приводимости счетных систем линейных разностных уравнений / А.М. Самойленко, Ю.В. Теплинский // Укр.мат. журн. – 1995. – 47, №11. – С.1533-1541.
38. О периодических решениях счетных систем линейных и квазилинейных разностных уравнений с периодическими коэффициентами / Ю.В. Теплинский, А.М. Самойленко // Укр.мат. журн. – 1996. – 48, №8. – С.1144-1152.
39. О периодических решениях счетных систем квазилинейных разностных уравнений с периодическими коэффициентами в резонансном случае / Ю.В. Теплинский, А.Ю. Теплинский // Доп. НАН Украины – 1996. – №1. – С.13-15.
40. О теоремах Еругина и Флокэ-Ляпунова для счетных систем разностных уравнений / Ю.В. Теплинский, А.Ю. Теплинский // Укр.мат. журн. – 1996. – 48, №2. – С.278 -284.
41. Инвариантные торы линейных счетных систем дискретных уравнений, заданных на бесконечномерном торе / А.М. Самойленко, Ю.В. Теплинский // Укр.мат. журн. – 1998. – 50, №2. – С.244 -251

42. Про зліченноточкові крайові задачі для зліченних систем звичайних диференціальних рівнянь / Ю.В. Теплінський, В.А. Недокіс // Нелінійні коливання. – 1999. – №2. – С. 252-266.
43. Предельные теоремы в теории многоточечных краевых задач / Ю.В. Теплинский, В.А. Недокис // Укр. мат. журн. – 1999. – 51, №4. – С. 519-531.
44. Предельные теоремы в теории периодических решений линейных и квазилинейных систем разностных уравнений / А.М. Самойленко, Ю.В. Теплинский // Дифференц. уравнения. – 1999. – 35, №9.
45. О периодических решениях разностных уравнений в бесконечномерных пространствах / Ю.В. Теплинский, И.В. Семенишина // Нелінійні коливання. – 2000. – 3, № 3. – С. 414 – 430.
46. On finding periodic solutions of second order difference equations in a banach space / Yu. V. Teplinsky, I.V. Semenishina // Nonlinear oscillations. – 2001. – 4, №3. – P. 405-421.
47. Про гладкість інваріантного тора зчисленної системи різницевих рівнянь з параметрами / Ю.В. Теплінський, Н.А. Марчук // Укр. мат. журн. – 2001. – №9. – С. 1241-1250.
48. Про гладкість інваріантного тора зчисленної системи різницевих рівнянь / Ю.В. Теплінський, Н.А. Марчук // Доп. НАН України. – 2002. – №2. – С. 33-37.
49. Про C^p -гладкість інваріантного тора зчисленної системи різницевих рівнянь, визначеної на m -вимірному торі / Ю.В. Теплінський, Н.А. Марчук // Нелінійні коливання – 2002. – 5, №2. – С. 251-265.
50. Про диференційованість у сенсі Фреше інваріантних торів зчисленних систем різницевих рівнянь, визначених на нескінченновимірних торах / Ю.В. Теплінський, Н.А. Марчук // Укр. мат. журн. – 2003. – 55, №1. – С. 75-90.
51. Про задачу Коші для вироджених різницевих рівнянь m -го порядку в банаховому просторі / Ю.В. Теплінський, І.В. Семенишина // Укр. мат. журн. 2003. – 55, № 8. – С. 1127-1137.

52. Про існування гладкого обмеженого напівінваріантного многовиду виродженої нелінійної системи різницевих рівнянь у просторі m / А.М. Самойленко, Ю.В. Теплінський, І.В. Семенишина // Нелінійні коливання. – 2003. – 6, № 3. – С. 378-400.
53. Про диференційованість у сенсі Фреше інваріантного тора нелінійної зчисленної системи різницевих рівнянь, що визначена на нескінченновимірному торі і містить відхилення дискретного аргументу / Ю.В. Теплінський, Н.А. Марчук // Нелінійні коливання. – 2003. – 6, № 2. – С. 260-278.
54. Про зліченноточкову нелінійну крайову задачу на півосі для звичайних диференціальних рівнянь у просторі обмежених числових послідовностей / Ю.В. Теплінський, В.А. Недокіс // Нелінійні коливання. – 2003. – 6, № 4. – С. 530-549.
55. Инвариантные тороидальные многообразия счетных систем дифференциальных уравнений / А.М. Самойленко, Ю.В. Теплинский // Математический журнал. Институт математики МО и НРК. – Алматы. – 2003. – 3, № 3 (9). – С. 79-88.
56. Метод укорочення для зліченноточкових крайових задач у просторі обмежених числових послідовностей / А.М. Самойленко, Ю.В. Теплінський, В.А. Недокіс // Укр. мат. журн. – 2004. – 55, № 9. – С. 1203-1231.
57. Крайові задачі для диференціальних рівнянь, що не розв'язані відносно похідної, в просторі обмежених числових послідовностей / А.М. Самойленко, Ю.В. Теплінський, В.А. Недокіс // Нелінійні коливання. – 2007. – 10, № 3. – С. 391-415.
58. Про існування інваріантних торів злічених систем диференціально-різницевих рівнянь, визначених на нескінченновимірних торах / А.М. Самойленко, Ю.В. Теплінський, К.В. Пасюк // Нелінійні коливання. – 2009. – 12, № 3. – С. 347-367.
59. Про існування нескінченновимірних інваріантних торів нелінійних злічених систем диференціально-різницевих рівнянь / А.М. Самойленко,

Ю.В. Теплінський, К.В. Пасюк // Нелінійні коливання. – 2010. – 13, №2. – С. 253-271.

60. Побудова нескінченного інваріантного тора зліченної системи лінійних диференціально-різницевих рівнянь методом укорочення її за кутовою змінною / А.М. Самойленко, Ю.В. Теплінський, К.В. Пасюк // Нелінійні коливання. – 2011. – 14, №2. – С. 267-280.

61. Infinite Dimensional Invariant Tori for Countable Systems of Differential-Difference Equations / Y.V.Teplinskiy, K.V. Pasyuk // Mathematical Analysis, Differential Equations and their Applications. – Sofia: Academic publishing house “Prof. Marin Drinov”. – 2011. – P. 217-228.

Тези доповідей на закордонних міжнародних наукових конференціях

62. Краевые задачи для разностных и дифференциальных уравнений в бесконечномерных пространствах / Ю.В. Теплинский, И.В. Семенишина // Международная научная конференция “Проблемы дифференциальных уравнений, анализа и алгебры”. Тезисы. – Актобе (Казахстан). – 1999. – С.62.

63. Инвариантные и полуинвариантные торы нелинейных разностных уравнений в пространстве ограниченных числовых последовательностей / Ю.В. Теплинский // Тези доповідей Міжнародної конференції “Проблемы дифференциальных уравнений, анализа и алгебры”. – Актобе (Казахстан). – 2003. – С.157.

64. Инвариантные тороидальные многообразия счётных систем дифференциальных уравнений / А.М. Самойленко, Ю.В. Теплинский // Тезисы докладов Международной конференции по дифференциальным уравнениям, посвященной 100-летию К.П. Персидского. – Алматы (Казахстан). – 2003. – С. 75.

65. The invariant tori and periodic solutions of difference equations in Banach Spaces / Y.Teplinsky // International Workshop on « Analysis and its applications». Abstracts of talks. – Mersin – Turkey, 2004. – p. 50.

66. Invariant and semi-invariant sets of difference equations in Banach spaces/ Yu.V. Teplinsky // Mathematical Analysis, Differential Equations and their Applications. Abstracts. – Famagusta, North Cyprus, 2008. – p. 57.
67. On existence of invariant tori for countable systems of differential-difference equations /Y.V.Teplinskij, K.V. Pasjuk // V International Scientific Conference «The Problems of Differential Equations, Analysis and Algebra» – Actobe (Republic of Kasakhstan). – 2009. – P. 135-137.
68. Invariant tori of nonlinear differential-difference tquations defined on infinite-dimensional tori / Y.V. Teplinskij // The Fourth International Workshop – 2009. – Eger, Hungari – 2009. Електроннийресурс на сайті <http://www.unimiskolc.hu/uni/dept/gepesz/matematika/workshop/secondannouncement.html>
69. Infinite-demonsional invariant tori for countable system of differential-difference equations / Yu.V. Teplinsky // Mathematical Analysis, Differential Equations and their Applications. Abstracts. – Sunny Beach, Bulgaria, 2010. – p. 50.
70. О бесконечномерных инвариантных торах счетных систем дифференциально-разностных уравнений, содержащих бесконечное число постоянных разнознаковых отклонений аргумента / Ю.В. Теплинский// Международная научная конференция «Актуальные проблемы современной математики, информатики и механики». Тезисы докладов. –Алматы (Казахстан), 2011. – С. 109-110.
71. Problems of reducibility for difference equations in spaces of bounded number sequences / Y.V. Teplinskiy //Mathematical Analysis, Differential Equations and Their Applications. Abstracts. Turkish-Ukrainian Scientific Conference. – Mersin, Turkey, 2012. – P. 104.
72. О приводимости разностных уравнений в пространстве ограниченных числовых последовательностей / Ю.В. Теплинский // Материалы Международной научной конференции “Проблемы дифференциальных уравнений, анализа и алгебры”. – Актобе (Казахстан). – 2012. – С. 147-154.

III. Про Ю.В. Теплінського

1. Конет І.М. До 50-річчя від дня народження професора Теплінського Ю.В. // Зб. наук. пр. Кам'янець-Поділ. держ. пед. ун-ту. Сер. Фізико-математична (математика). – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. держ. пед. ун-т, 2000. – Вип. 5. – С. 3-6.
2. Щирба В.С. Теплінський Юрій Володимирович // Кам'янець-Подільський державний університет в особах. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2003. – Т.1. – С. 483-486.
3. Аналітичні та якісні методи в теорії еволюційних рівнянь (наукова школа): біобібліогр. покажч. / [уклад.: І.М. Конет, Л.А. Онуфрієва, М.С. Карпович, В.В. Боденчук]. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2009. – 71 с.: іл. – (Серія: Наукові школи університету; вип. 3). – С. 11-24.
4. Завальнюк О.М., Конет І.М. Юрій Володимирович Теплінський (до 60-річчя від дня народження та 35-річчя науково-педагогічної діяльності) // Освіта, наука і культура на Поділлі: зб. наук. пр. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2010. – Т. 15. – С. 313-318.
5. Завальнюк О.М., Конет І.М. Юрій Теплінський. Портрет математика-професіонала. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. – 40 с. – (Серія: Видатні випускники Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка).

Наталія Олексіївна Урсу,
доктор мистецтвознавства, професор,
завідувач кафедри образотворчого і декоративно-
прикладного мистецтва та реставрації творів
мистецтва

Перебуваючи вперше у вересні 1991 року у
Кам'янці-Подільському, Наталія
Олексіївна закохалася з першого погляду в місто,
вдягнене в осінні золоті шати. Вид з мосту на
каньйон справив незабутнє враження, а величні

старовинні споруди Старого Міста визначили на довгі роки місце її проживання і коло життєвих й наукових вподобань.

Наталія Олексіївна Урсу народилася 1 січня 1952 року у смт. Вулканешти, що в Молдові, у родині військовослужбовця. Виховувалася разом зі старшим братом Юрієм в умовах постійної батьківської опіки й підтримки. У 1962 році сім'я переїхала до Кишиневу, де Наталія успішно вчилася і закінчила середню школу № 56, що знаходилася у самому серці столиці Молдови, на вулиці М. Горького. Упродовж навчання відвідувала музичну та художню школи, активно займалась спортом, неодноразово перемогала в юнацьких змаганнях з шосейних велогонок, отримала важливу спортивну відзнаку – кандидат у майстри спорту. Завжди багато читала класичну та мистецтвознавчу літературу.

1968 року, у віці 16 років, вступила до Львівського інституту прикладного та декоративного мистецтва (нині Академія мистецтв), який закінчила за спеціальністю «Художній текстиль». Випускниці було присвоєно кваліфікацію художника декоративно-прикладного мистецтва. Серед викладачів знаменитого мистецького закладу можна назвати відомих фахівців – професорів В. Овсійчука, І. Миська, В. Черкасова, Л. Пушкаша, Д. Крвавича, В. Шелест, Т. Умнову та ін.

Педагогічна діяльність Н. Урсу почалася у Кишинівському технологічному технікумі, в якому після закінчення вищого навчального закладу і до 1981 року працювала викладачем рисунку, живопису, композиції та моделювання одягу, звідки у 1981 році була запрошена у Кишинівський педагогічний університет ім. Іона Крянге, де пройшла шлях від асистента, старшого викладача, доцента до завідувача кафедри декоративно-прикладного мистецтва художньо-графічного факультету.

З 1984 по 1986 навчалася в аспірантурі Московського вищого художньо-промислового училища, де успішно вчилася і захистила дисертацію на тему «Интерьер народного жилища Молдавии (опыт исследования эстетического формирования жилой среды)» за спеціальністю 17.00.05 – Декоративне і

прикладне мистецтво, після чого отримала науковий ступінь кандидата мистецтвознавства. Керівник наукових досліджень – видатний російський мистецтвознавець, проректор з наукової роботи МВХПУ, доктор мистецтвознавства, професор Прокопій Олександрович Тельтєвський. 1987 рік ознаменувався присвоєнням звання «Відмінника народної освіти Молдови». Вчене звання доцента Н. Урсу здобула у 1993 році.

З вересня 1992 року Н. Урсу продовжує наукову та викладацьку діяльність на кафедрі музики і образотворчого мистецтва педагогічного факультету Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту, де впливається у колектив провідних викладачів візуальних мистецтв, серед яких Лариса Петрівна Бондар, В'ячеслав Іванович Донець, Микола Петрович Гуменюк та ін.

Упродовж роботи у вищому навчальному закладі викладає дисципліни: історія образотворчого мистецтва, кольорознавство, композиція, шкільний дизайн, методика образотворчого мистецтва, історія декоративно-прикладного мистецтва, спецкурс «Мистецтво Хмельниччини»; активно публікує статті та інші матеріали, пов'язані з методикою викладання образотворчого мистецтва та позакласної мистецької діяльності у школі. За плідну художньо-педагогічну діяльність 2002 року отримує відзнаку – «Відмінник освіти України».

2004 року Наталія Олексіївна очолює новостворену кафедру образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва Кам'янець-Подільського державного університету, де вперше здійснюється набір за спеціальностями «Реставрація творів мистецтва» та «Образотворче і декоративно-прикладне мистецтво». Під керівництвом Наталії Олексіївни кадровий склад кафедри поповнюється висококваліфікованими викладачами, які представляють провідні вітчизняні художні школи: Київську, Львівську, Харківську, Миколаївську тощо. Завдяки зусиллям Н.О. Урсу студенти художніх спеціальностей отримали унікальну можливість створювати власні творчі композиції не лише на теренах України, а й за її межами: щорічний літній

плер у Кракові; стажування на базі художніх вузів Кракова, Варшави, Торуні; участь у міжнародних творчих виставках і конкурсах тощо.

2004 року Наталія Олексіївна Урсу проходила наукове стажування у Торунському університеті Миколая Коперніка (Польща); 2005 – підвищення кваліфікації у Педагогічній Академії ім. Комісії Національної освіти в Кракові на запрошення ректора педагогічної академії; 2006-2007 – на факультеті реставрації творів мистецтва Краківської Академії мистецтв ім. Яна Матейки.

Особисті контакти з провідними науковцями споріднених спеціальностей у Польщі, а саме ректором Краківської педагогічної академії ім. Комісії національної освіти, професором Генріком Жалінським, проректором з науки професором Тадеушем Будревичем, начальником міжнародного відділу Яном Калюжним, а також спеціалістами- реставраторами Академії мистецтв ім. Яна Матейки – деканом факультету реставрації, професором Гражиною Корпаль, зав. кафедри реставрації, професором Едвардом Косаковським, сприяють розробці і виконанню спільних мистецько-культурних проектів, до яких залучаються студенти польської й української сторін. Н. Урсу створила умови для участі у піврічному проекті «GaudePolonia» для викладача-реставратора ВіриОлександрівни Варвянської на базі факультету реставрації творів мистецтва Краківської Академії мистецтв ім. Яна Матейки.

Окрім викладацької та адміністративної роботи Н. Урсу розгортає активну наукову діяльність, бере участь у багатьох Міжнародних конференціях в Україні й за кордоном, публікує дослідження у фахових збірниках, затверджених ВАК України. Наталія Олексіївна активно та плідно підтримує наукові розвідки колег та магістрантів кафедри, створюючи серйозне підґрунтя для становлення подільської наукової мистецтвознавчої школи. Під її керівництвом на кафедрі образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва з метою широкого залучення професорсько-викладацького складу, аспірантів, магістрантів, студентів університету, а також науковців, вчителів загальноосвітніх шкіл регіону для розробки досліджень у галузі мистецтвознавчих і культурологічних проблем створений Міжнародний

науковий центр досліджень історії образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва й архітектури. За результатами завершених науково-дослідних робіт планується захист дисертаційних, магістерських, дипломних, бакалаврських, курсових та інших творчих проектів, які можуть прирівнюватись до рівня вказаних робіт. У центрі готуються до друку і видаються монографії, навчальні та навчально-методичні посібники, творчі виставки та інші науково-творчі матеріали.

На базі Центру була здійснена організація разом з І.В. Березіною двох Міжнародних науково-практичних конференцій *«Мистецька спадщина Поділля у контексті полікультурного європейського простору»*, брали участь всі викладачі кафедри. Були запрошені науковці з вітчизняних вищих навчальних закладів, а також науковці з Польщі, Росії. За результатами першої конференції було видано збірник наукових праць.

До сфери наукових інтересів Н. Урсу включені проблеми відродження національної мистецької спадщини, дослідження сакрального мистецтва чину братів-проповідників в Україні, питання теорії й методики викладання образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва у вищих та середніх навчальних закладах. Автор близько 200 наукових праць, серед яких посібники, методичні вказівки, наукові статті, опубліковані у збірниках ВАК України тощо. Статті та інші публікації розкривають проблеми мистецтвознавства, теорії, історії та методики викладання образотворчого мистецтва, опубліковані в Україні, Росії, Молдові, Польщі, Литві та ін.

2005 року Наталія Урсу виборола грант Американської Асоціації Наукових Товариств (Нью-Йорк) у розмірі 4000 \$ США на проведення наукових досліджень у царині мистецького доробку домініканського чину на українських теренах, який надав можливість збору матеріалів в архівах Кракова, Варшави, Москви, Санкт-Петербурга, Києва, Житомира, Львова, Вінниці та ін. 2006 року Н. Урсу була обрана на посаду професора кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва.

Особисті контакти і дружба Н. Урсу з японським піаністом Хіроші Куротакі дали можливість створити прекрасний фільм. Після дворічної підготовки, Інтернет-листування у період з 25.11 по 30.11.06 японська знімальна група в складі 8 осіб перебувала в Кам'янці-Подільському, здійснювала зйомки фільму та інтерв'ю до нього. Японська кіногрупа з Токіо та Йокогами знімала фільм про видатну особистість, музиканта і піаніста Лео (Лейбу) Сироту, що народився в Кам'янці-Подільському, а помер у Нью-Йорку. Разом із проф. М.А. Печенюк проф. Н. Урсу співпрацювали з представниками кіногрупи, здобуваючи необхідні матеріали в архівах Поділля. Фільм отримав приз журі Міжнародного кінофестивалю документальних фільмів «Кінолітопис» у Києві. Контакти з Японією продовжуються.

У 2007 році, як результат дванадцятирічної праці, Н.Урсу була видана наукова монографія «Мистецька спадщина домініканського ордену XVII-XIX ст. на території України». У країні це перша спроба глибокого різнобічного аналізу мистецького доробку окремо взятого католицького чину. Наукове видання призначене для мистецтвознавців, спеціалістів у галузі архітектури і урбаністики, істориків, реставраторів, працівників музеїв та заповідників, широкого кола шанувальників сакрального мистецтва. Після публікації монографії 2007 року отримала нагороду Міністерства освіти і науки України – медаль «За наукові досягнення» (посвідчення № 486, наказ 59-К, 2007).

За останні роки Н.О. Урсу брала участь у багатьох Міжнародних конференціях з публікацією доповідей у наукових збірниках.

У 2007 році Н.О. Урсу була обрана Радою Кам'янець-Подільського національного університету на посаду професора кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва.

У травні 2007 року відвідала Польщу, Угорщину, Сербію, Боснію і Герцеговину. З 26 квітня по 9 травня 2008 року Н.О. Урсу була здійснена дослідницька поїздка по країнах Західної Європи – Угорщина, Словаччина, Польща, Люксембург, Німеччина, Франція. Стажування, метою якого були питання вивчення і збереження західноєвропейської культурно-мистецької

спадщини забезпечили іноземні партнери. Були відвідані французькі міста-музеї Реймс, Невер, Паре ле Моніаль, Ліон, Париж, Франкфурт-на-Майні, Страсбург, Нюрнберг, Авіньон, Прага, Клюні, Лурд, Ля Салетт; 2009 року відвідала італійські міста, зокрема музеї Риму й Ватикану. Наталія Олексіївна 20-30 жовтня 2009 року здійснила наукову поїздку у Польщу (Краків – Національний музей, Етнографічний музей, Музей історії кіно, Музей історії Кракова, архів і бібліотека Академії майстерності, архів Польської академії наук; Лодзь – бібліотека університету, Варшава) з метою дослідження в архівах спадщини подільського фотохудожника Михайла Грейма та ін. З 30.04.2010 по 16.05.2010 – дослідницька поїздка в Єгипет (Таба, Нуейба, Синай та ін.) та Ізраїль (Єрусалим, Віфлеєм, Тель-Авів та ін.) з метою вивчення впливу східної культури на мистецтво Західної Європи. Дослідження феномену Орієнтального стилю в європейському мистецтві.

З 25 по 31 травня 2008 року відбувся VII Київський Міжнародний фестиваль документальних фільмів «КІНОЛІТОПИС – 2008». Професор кафедри Н.О. Урсу була запрошена взяти участь у фестивалі в якості члена міжнародного журі.

Наталія Олексіївна включена до складу редакційної колегії фахових наукових журналів, затверджених ВАК України: Проблеми сучасності: культура, мистецтво, педагогіка (Луганськ); Pamiętnik Kijowski (Київ-Ольштин); Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка; Педагогічна освіта: теорія і практика (Кам'янець-Подільський); збірника STUDIAHUMANISTYCZNE: UKRAINA-POLSKA.

Упродовж педагогічної діяльності Наталія Олексіївна неодноразово отримувала почесні грамоти Хмельницької обласної ради, Кам'янець-Подільської міської ради, ректорату університету, цінні подарунки.

Успішний захист докторської дисертації на тему «Сакральне мистецтво домініканського ордену на землях України XVII-XIX ст.» відбувся 18 грудня 2008 року у Харківській державній академії культури за спеціальністю 26.00.05

«Музеєзнавство. Пам'яткознавство». Наукова праця Н.Урсу викликала інтерес зарубіжних дослідників. Так, упродовж 2008-09 років вона неодноразово запрошувалась Міжнародним центром культури (директор – професор Яцек Пурхля) з доповідями на конференції, круглі столи та інші спільноєвропейські імпрези.

У 2009 році Н.О. Урсу була введена до складу Науково-методичної комісії Міністерства освіти і науки України з мистецтва, а саме до підкомісії з образотворчого, декоративно-прикладного, фотомистецтва та реставрації творів мистецтв (020205, 020206, 020208, 020210); часто запрошується в якості експерта Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України з питань ліцензування й акредитації мистецьких спеціальностей у ВНЗ країни.

Є членом Національної спілки художників України та Національної спілки краєзнавців України. Разом з доцентами І.В. Березіною і В.Г. Паньковим Н.О. Урсу опублікувала у 2011 році навчально-методичний посібник для студентів художніх та художньо-педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів з грифом МОН України – N 1/11-3567 від 11.05.11 «Теорія і практика наукових досліджень». 2012 року також був опублікований навчальний посібник з грифом МОН України «Нариси з історії образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва Хмельниччини».

Наталія Олексіївна є членом Спеціалізованої вченої ради по захисту кандидатських дисертацій К 20. 051. 08 (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника) зі спеціальностей 26.00.01 – теорія та історія культури (мистецтвознавство) та 17.00.06 – декоративне і прикладне мистецтво; як провідний вчений запрошується на опонування кандидатських і докторських дисертацій в галузі мистецтвознавства.

10 червня 2011 року під керівництвом Н.Урсу була захищена дисертація «Культурно-мистецька спадщина Поділля у художніх фотографіях Михайла Грейма». Дисертант Іван Підгурний здобув науковий ступінь кандидата мистецтвознавства, а на початку 2012 року була видана однойменна монографія. У березні та вересні 2012 року викладачами кафедри Шулик А.Г.

та Віштакенко В.А. під керівництвом Н. Урсу також були захищені дисертації. Січень 2013 року ознаменувався захистом ще одного асистента кафедри Д.В. Костюка.

Н. Урсу є членом міжнародних асоціацій і товариств, зокрема: International Association for the Humanities (IAH) – Міжнародної асоціації гуманітаріїв (МАГ) з 2007 року; Сетевого сообщества *Российская культурология*, Проект Санкт-Петербургского отделения Российского института культурологи; член правління (українського відділення) Міжнародного Товариства поляків за кордоном; Міжнародного інтернет-товариства «Історики давнього мистецтва», Краків, Польща з 2011 року.

Наталія Олексіївна бере участь в оцінюванні наукових робіт учнів МАН України (рецензент і голова секції мистецтвознавства і журналістики Хмельницького регіону). 14 квітня 2011 року рішенням Атестаційної колегії МОН України Наталії Урсу було присвоєне вчене звання професора кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації творів мистецтва.

Наукові праці Н.О. Урсу

I. Окремі видання

Монографії

1. Мистецька спадщина домініканського ордену XVII-XIX ст. на території України : монографія / Н.О. Урсу. – Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2007. – 368 с.
2. Архітектура / Н.О. Урсу, І.В. Березіна // Вища педагогічна освіта і наука України : історія, сьогодення та перспективи розвитку. Хмельницька обл. / ред. рада вид. : В.Г. Кремень (гол.) [та ін.] ; редкол. тому : О.М. Завальнюк (гол.) [та ін.]. – К. : Знання України, 2010. – С. 101-118. Колективна монографія
3. Образотворче мистецтво/ Н.О. Урсу, І.В. Березіна // Вища педагогічна освіта і наука України : історія, сьогодення та перспективи розвитку. Хмельницька обл. / ред. рада вид. : В.Г. Кремень (гол.) [та ін.] ; редкол. тому : О.М.

Завальнюк (гол.) [та ін.]. – К. : Знання України, 2010. – С. 118-132.

Колективна монографія

4. Декоративно-прикладне мистецтво/ Н.О. Урсу, І.В. Березіна // Вища педагогічна освіта і наука України : історія, сьогодення та перспективи розвитку. Хмельницька обл. / ред. рада вид. : В.Г. Кремень (гол.) [та ін.] ; редкол. тому : О.М. Завальнюк (гол.) [та ін.]. – К. : Знання України, 2010. – С. 132-143. Колективна монографія
5. Культурно-мистецька спадщина Поділля у художніх фотографіях Михайла Грейма (др. пол. XIX – поч. XX ст.) : монографія / І.С. Підгурний, Н.О. Урсу. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2012. – 232 с. : іл.

Навчальні й методичні посібники та вказівки

6. Практикум по моделированию одежды : методические указания для студентов художественно-графических факультетов / Н.А. Урсу. – Кишинев: Тип. КПИ им. С. Лазо, 1983. – 31 с.
7. Чарующий мир народного искусства : учебное пособие для студентов педагогических факультетов / Н.А. Урсу. – Кишинев, 1990. – 64 с.
8. Знакомьтесь – ОРИГАМИ / Н.А. Урсу. Пособие для детей по констр. из бумаги. – Каунас: Швиеса, 1991. – 18 с. с ил.
9. Теорія і практика наукових досліджень / Н.О.Урсу, Б.М.Негода, В.І.Лашко: методичні вказівки до виконання курсових, дипломних та магістерських робіт для ВНЗ художніх та художньо-педагогічних спеціальностей. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, 2004. – 34 с.
10. Теоретичні основи композиції: навч.-метод. посібник для студ. ВНЗ художніх та художньо-педагогічних спеціальностей / Н.О.Урсу, Б.М.Негода, В.А.Гнатюк, І.П. Міхальська. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, 2004. – 50 с.
11. Основи музейної справи: метод. реком. для студ. і магістрантів мистецьких спеціальностей / Н.О.Урсу, І.В.Березіна. – Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин О.В., 2009. – 48 с.

12. Теорія і практика наукових досліджень: навч.-метод. посіб. для студентів художніх та художньо-педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів / Н.О. Урсу, І.В. Березіна, В.Г. Паньков (з грифом МОН України). – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2011. – 104 с.
13. Нариси з історії образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва Хмельниччини : навч. посіб. для студентів художніх спеціальностей, рекомендований Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України (з грифом МОН України) / Н.О. Урсу. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2012. – 224 с. : іл.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

14. Некоторые аспекты и закономерности ансамблевого решения народного жилища Молдовы/ Н.А. Урсу // научно-теоретическая конференция аспирантов и препод. МВХПУ (б. Строгановское).– М., 1984.– С. 23-24.
15. Колористический строй молдавского народного жилища XIX века/ Н.А. Урсу // Научно-теоретическая конференция аспирантов и преподавателей МВХПУ (б. Строгановское). – М., 1988. – С. 12-15.
16. Дерево жизни/ Н.А. Урсу // Атеистические чтения. – М., 1990. – 20. – С. 156-169 : ил.
17. Світ подільського містечка – шите золотом яєчко / Н.О. Урсу // Писанка. – Верховина, 1993. – № 2. – С. 12-14 з іл.
18. Од вечора і до рана панна підбирала бісер до гердана/ Н.О. Урсу // Писанка. – Верховина, 1996. – № 1 (17).– С. 23-25 : іл.
19. Образ М. Леонтовича у творах майстрів візуальних мистецтв/ Н.О. Урсу // Перш. Всеукр. конф. «Музично-педагогічна і творча діяльність М. Леонтовича в контексті відродження національної освіти та культури». – Кам'янець-Подільський : ПП. ХВМ ім. В. Гагенмейстера, 1997. – С. 191-194.
20. «Non finito...» / Н.А. Урсу // Бізнесweek. – Кишинів, 1999. – № 8. – С. 28-30.
21. Каплиця Матері Божої Розарію домініканського костюлу у Кам'янці-Подільському/ Н.О. Урсу// Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті. – Харків, 1999-2000.– № 6-1. – С. 106-110 : іл.

22. Кам'янецька ведута/ Н.О. Урсу // Пам'ятки культури України. – К., 2000. – № 3-4. – С. 22-30 : іл.
23. Інтер'єр домініканського костюлу у Кам'янці на Поділлі/ Н.О. Урсу// Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті. – Харків, 2000-2001. – № 6-1. – С. 97-105.
24. Домініканський костюл у Смотричі на Поділлі/ Н.О. Урсу// Культура народів Причорномор'я. – Сімферополь, 2002. – № 30. – С. 93-98 : іл.
25. Залові храми домініканського ордену на території Подільського воєводства XVII – XVIII ст. / Н.О. Урсу// Наукові записки. – Серія : мистецтвознавство. – Тернопіль, 2002. – № 2 (9). – С. 94-100.
26. Архітектура та інтер'єр Барського по-домініканського костюлу/ Н.О. Урсу// Народознавчі зошити. – Львів, 2002. – № 1–2. – С. 60-63 з іл.
27. Архітектура домініканського ордену на землях Подільського воєводства XVII-XVIII ст. / Н.О. Урсу // Polacy na Podolu. Pamiętnik Kijowski. – К., 2004. – Т. 7. – С. 300-316 : іл.
28. Стилiстичні та художньо-композиційні особливості архітектурної спадщини домініканського ордену на теренах Подільського воєводства у XVII-XVIII ст. / Н.О. Урсу // Народознавчі зошити. – Львів, 2004. – № 5–6 (59-60). – С. 919-926.
29. Активізація творчого потенціалу особистості у педагогічній діяльності В. Гагенмейстера/ Н.О. Урсу// Реклама і дизайн в умовах глобалізації вищої освіти та інформаційної інтеграції: зб. наук. праць / Ред. кол. М.П. Ліфінцев, Є.А. Антонович, А.В. Чебикін та ін. – К. : Інститут реклами, 2004. – Вип. 3. – С. 334-336.
30. Інтер'єр домініканських храмів XVIII-XIX століть на теренах Брацлавського воєводства/ Н.О. Урсу// Українська Академія Мистецтва. Дослідницькі та науково-методичні праці. – Вип. 12. – Київ, 2005. – С. 175-185.
31. TRZYNAWOWE ŚWIĄTYNIE DOMINIKAŃSKIE NA ZIEMIACH PRAWOBRZEŻNEJ UKRAINY W WIEKACH XVII – XIX / N. Ursu // Nasza

Przeszłość. Studia z dziejów Kościoła i kultury katolickiej w Polsce. – Kraków, 2005. – № 104. – S. 267-286.

32. Костели домініканських монастирів на землях Правобережної України(за матеріалами РДІА у Санкт-Петербурзі) / Н.О. Урсу// Вісник інституту «Укрзахідпроектреставрація». –Львів, 2005. – №15. – С. 62-71.
33. Храми домініканського орденуXVII – XIX століть на землях Волині/ Н.О. Урсу// Мистецтвознавство. – Науковий збірник Спілки критиків та істориків мистецтва. – Львів, 2005. – С. 61-70.
- 34.Храмовий інтер'єр домініканського ордену XVII-XIX століть на землях Волині / Н.О. Урсу // Теоретичні та практичні питання культурології: зб. наук. статей. Вип. XX. – Мелітополь: Видавництво «Сана», 2005. – С. 13-26.
- 35.Фундатори й бенефактори осередків домініканського ордену на землях Правобережної України/ Н.О. Урсу// Теоретичні та практичні питання культурології: Зб. наук. статей. Вип. XXI. – Мелітополь: Видавництво «Сана», 2005. – С. 36-49.
36. Бенефактори домініканського костьолу в Кам'янці-Подільському/ Н.О. Урсу// Polskie dwory i rezydencje na Ukrainie. – Podred. H. Strońskiego i Andrzeja Korytko. – Pamiętnik Kijowski. – T. 8. – Kijów-Olsztyn: Zakład Poligraficzny Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, 2006. – S. 295-301.
37. Художньо-композиційні засади організації інтер'єру домініканських костелів/ Н.О. Урсу// Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті. – Харків: ХДАДМ, № 1, 2, 3/2006. – С. 102-105.
38. Пам'яткоохоронне значення досліджень мистецької спадщини домініканського ордену на Україні/ Н.О. Урсу // Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті. – Харків: ХДАДМ, № 4, 5, 6/2006. – С. 177-183.
- 39.Художньо-композиційні особливості архітектурної побудови та інтер'єрного простору по-домініканського костьолу у Мурафі/ Н.О. Урсу //

Проблеми сучасності: культура, мистецтво, педагогіка. – Луганськ, 2006. – № 5. – С. 166-173.

40. Архітектори домініканських костелів на галицьких землях/ Н.О. Урсу // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв: зб. наук. пр. / за ред. Даниленка В.Я. – Харків: ХДАДМ, 2007. – № 1. – С. 111-118.
41. Митці – творці домініканських споруд на землях Правобережної України / Н.О. Урсу // Теоретичні та практичні питання культурології: зб. наук. статей. Вип. XXIV. – Ч.І. – Мелітополь: Видавництво «Сана», 2007. – С. 57-63.
42. Роль бенефакторів у створенні візуального образу костелів домініканського ордену на галицьких землях/ Н.О. Урсу// Українська Академія Мистецтва. Дослідницькі та науково-методичні праці. – Вип. 14. – К., 2007. – С. 272-282.
43. Стінний розпис трапезної монастиря львівських домініканців/ Н.О. Урсу// Мистецтвознавство України : зб. наук. пр. / редкол. : А.Чебикін (голова) та інші. – К. : СПД Пугачов О.В. Київ, 2007. – Вип. 8. – С.63-76.
44. Шляхетські родини – фундатори домініканських осередків на теренах України/ Н.О. Урсу// Polska Rodzina na Wschodzie. / podred. H.Strońskiego. – PamiętnikKijowski. – Tarnopol : Bohdan, 2008. – Т. 9. – S. 49-78.
45. Кам'янець-Подільський – місто полікультурної спадщини (сакральна архітектура: креативні і деструктивні зміни) / Н.О. Урсу// Українсько-польський науковий діалог : зб. наук. праць / за ред.І.І. Кривошеї. – Умань; Гнєзно; Ланьцут; Ченстохова, 2009. – С. 244-253.
46. Projektyprzebudowy świątyń dominikańskichnaterytoriumUkrainywXIXw. (woparciuomateriałyRosyjskiegoPaństwowegoArchiwumHistorycznegowSanktPetersburgu) / Н.О. Урсу// Феномен культурних погранич: сучасні тенденції: зб. наук. праць / за ред. О.М. Сухомлинова. – Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2009. – 333-346 с. : іл.
47. Художественное образование в Каменце-Подольском в XIX – первой половине XX века / Н.А. Урсу // Философия образования и искусство. III

- Кагановские чтения. Материалы всероссийской конференции 18 мая 2009 года. – СПб., Санкт-Петербургское философское общество, 2010. – С. 188-197.
48. Архитектоническая метафорика сакрального зодчества доминиканского ордена на землях Украины/ Н.А. Урсу// Символика в философско-культурологических исследованиях, этнокультурных и религиозных традициях. Сборник статей. – Пятигорск : ПГЛУ, 2010. – С. 235-243.
49. Володимирське обличчя врубелівського портрету/ Н.О. Урсу, О.В. Кумецький // Проблеми сучасності: культура, мистецтво, педагогіка : зб. наук. пр. / Луган. держ. ін-т культури і мистецтв ; за заг. ред. В. Л. Філіппова. – Вип. 14. – Ч. 1. – Луганськ : Вид-во ЛДІКМ, 2010. – С. 262-267.
50. Трансцендентное начало – основа метафорики сакрального искусства доминиканского ордена/ Н.А. Урсу// Искусство после философии. Материалы всероссийской конференции 20-21 ноября 2009 года – СПб., Санкт-Петербургское философское общество, 2010. – С. 276-282.
51. Скульптура і різьбярство в осідках домініканського ордену XVII-XIX ст. на землях України/ Н.О. Урсу// Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство. – Тернопіль, 2010. – Вип. 1/2010. – С. 193-198.
52. Żółkiewska «Hetmanka» / N. Ursu // Rocznik Biblioteki Naukowej Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie. Polska Akademia Umiejętności. – Kraków, R.55 : 2010. – S. 133-144.
53. Проблемы ревитализации сакрального зодчества доминиканского ордена на Украине/ Н.А. Урсу// Регионы. Города. Ракурсы и параллели / Теоретические доклады 1 Всероссийской творческой лаборатории. – Омск : Изд-во ОмГТУ, 2010. – С. 94-100.
54. Живописна діяльність іноземних митців на землях Кам'янецьчини у XVIII-XIX ст. / Н.О. Урсу// Культура і сучасність : Альманах. – К. : Міленіум, 2010. – №2. – С. 146-150.

55. Живописна діяльність в осередках домініканського ордену XVII-XIX ст. на землях України/ Н.О. Урсу// Культура народів Причорномор'я. – Сімферополь, 2010. – № 189. – С. 30-32.
56. Твори декоративно-прикладного мистецтва в храмах домініканського ордену XVII-XIX ст. на українських теренах / Н.О. Урсу // Проблеми сучасності: мистецтво, культура, педагогіка : зб. наук. пр. / Луган. держ. ін.-т культури і мистецтв ; за заг. ред. В.Л. Філіппова. – Вип. 15. – Луганськ : Вид-во ЛДІКМ, 2010. – С. 253-261.
57. Діяльність майстрів декоративно-прикладного мистецтва в осередках домініканського ордену XVII-XIX ст. на землях України / Н.О. Урсу // Мистецтвознавчі записки : зб. наук. праць. – Вип. 18. – К.: Міленіум, 2010. – С. 191-197.
58. Проблемы ревитализации сакрального зодчества доминиканского ордена на Украине / Н.А. Урсу // Ценностный мир человека: сборник научных трудов / под общ. ред. д-ра филос. наук В. А. Апрелевой. – Тюмень: ТюмГАСУ, 2010. – С. 130-135.
59. Креативні і деструктивні зміни сакрального зодчества Кам'янця-Подільського у XIX-XX ст. (проблема дослідження полікультурної спадщини на Поділлі) / Н.О. Урсу // Гуманітарні студії: Україна-Польща // Збірник наукових праць / Голови ред. Колегії О.Завальнюк, С. Уліяш. – Кам'янець-Подільський: ПП Зволейко Д.Г., 2010. – С. 141-151.
60. Malowidło ścienne w refektarzu lwowskiego klasztoru Ojców Dominikanów / N. Ursu // Fenomen pogranicz kulturowych: współczesne tendencje, t. IV, Piła – Berdiańsk, 2010. – С. 84-92.
61. Организация интерьера доминиканских храмов XVIII-XIX вв. на землях Брацлавского воеводства / Н.О. Урсу // Материалы X Международной научно-практической конференции «Визуальная культура: дизайн, реклама, IT – технологии». – Омск: Изд-во ОГТУ, 2011. – С. 107-109.
62. Художня освіта у Кам'янці-Подільському в другій половині XIX – першій половині XX століття // Проблеми сучасності: мистецтво, культура,

- педагогіка: зб. наук. пр. / Луган. держ. ін.-т культури і мистецтв ; за заг. ред. В.Л. Філіппова. – Вип. 18. – Луганськ : Вид-во ЛДІКМ, 2011. – С. 185-193.
63. Храми-фортеці на теренах Хмельниччини/ Н.О. Урсу, І.В. Березіна // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв [Текст]: зб.наук.пр. / за ред. Даниленка В.Я. – Х.: ХДАДМ, 2011. – С. 151-154.(Мистецтвознавство № 4).
64. Фотохудожник Михайло Грейм і його родина / Н.О. Урсу, І.С. Підгурний // Збірник наукових праць Педагогічна освіта: теорія і практика. – Вип.8 – Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2011. – С. 371-378.
65. Флористичні мотиви в образотворчому мистецтві Китаю (цикл бесід для учнів 5-7 класів, бесіда 5) / Н.О. Урсу// MateriályVII Mezinárodní vědecko-praktická konference: «Aktuální vymoženostivědy – 2011». – Díl 11. Pedagogika: Praha: PublishingHouse «EducationandScience» s.r.o, 27 června – 05 červenců 2011 roku. – S. 17-20.
66. Мистецька освіта Кам'яниччини першої третини ХХ ст. / Н.О. Урсу // MateriályVII Mezinárodní vědecko-praktická konference: «Vědecký průmyslEvropskéhokontinentu– 2011». – Díl 16. Pedagogika: Praha: Publishing House «Education and Science» s.r.o, 27 listopadu – 05 prosinců 2011 roku. – S. 11-15.
67. Ведута Кам'яниччини у творчості сучасних митців/ Н.О. Урсу// MateriályVII Mezinárodní vědecko-praktická konference: «Aktuální vymoženostivědy – 2012». – Díl 20. Výstavba a architektura: Praha: Publishing House «Education and Science» s.r.o, 27 června – 05 červenců 2011 roku. – S. 80-85.
68. Творчество архитектора Яна Де Витте для доминиканского ордена на Украине/ Н.О. Урсу// MateriályVIII Mezinárodní vědecko-praktická konference: «Dnyvědy – 2012». – Díl 87. Výstavba a architektura: Praha. Publishing House «Education and Science» s.r.o, 27 března – 05 dubna 2011 roku.–С. 15-18.
69. Флористичні мотиви у мистецтві бароко (бесіда 7) / Н.О.Урсу // Матеріали за VIII Міжнародна научна практична конференція «Настоящи

- изследования и развитие— 2012». – Т. 13. – Софія: Бял ГРАД-БГ, 2012. – С. 9-13.
70. Малярство іноземних художників на теренах Кам'янецьчини XVIII-XIX ст. / Н.О. Урсу // Записки наукового товариства імені Шевченка. – Т. CCLXI : Праці Комісії образотворчого та ужиткового мистецтва. – Львів, 2011. – С. 266-272.
71. Метафорика кольору у світогляді українців/ Н.О. Урсу// Materiały VIII Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji: Naukowa myśl informacyjnej powieki – 2012. Volume 13. Nauki Pedagogiczne. – Przemyśl: Nauka i studia. – S. 12-16.
72. Рослинні орнаменти у творах митців епохи Бароко (цикл бесід для учнів 5-7 класів, бесіда 8) / Н.О.Урсу // Матеріали за 8-а міжнародна научна практична конференція «Навинати за напреднали наука» – 2012. – Т. 13. Педагогически науки. – Софія: Бял ГРАД-БГ, 2012. – С. 70-72.
73. Флористичні мотиви у мистецтві кін. XIX – поч. XX ст.(цикл бесід для учнів 5-7 класів, бесіда 9) / Н.О. Урсу// MateriályVIII Mezinárodní vědecko-praktická konference: «Aktuální vymoženostivědy – 2012». – Díl 11. Pedagogika: Praha. Publishing House «Education and Science» s.r.o, 27 června – 05 červenců 2012 roku. – S. 46-49.
74. Art History investigations of sacral heritage of the Dominican order of the 13th – 19th centuries on Ukrainian lands / N. Ursu // Jubilee International Conference : History of Art History in Central-Eastern and Southern-Eastern Europe. – Torun : Society of Modern Art & Tako Publishing House, 2012. – vol. 1. – S. 163-168.

III. Про Н.О. Урсу

Каньоса П.С. Сподвижниця подільського мистецтвознавства (Наталія Олексіївна Урсу) / П.С. Каньоса // Освіта, наука і культура на Поділлі: зб. наук. пр. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2012. – Т. 19. – С. 247-254.

Федорчук Володимир Анатолійович,
доктор технічних наук, професор, завідувач
кафедри інформатики

Народився 4 січня 1962 року в с. Параївка Кам'янець-Подільського району Хмельницької області в сім'ї службовців.

До 3 класу навчався у Параївській середній школі. Після переїзду сім'ї до Кам'янця-Подільського продовжив навчання у середній школі № 10.

Трудову діяльність розпочав у 14 років. Так, у 1976 році, на період літніх канікул, працював робітником столярного цеху Кам'янець-Подільського кабельного заводу, у 1978 році – слюсарем на Кам'янець-Подільському приладобудівному заводі, у 1980 році – електриком у міському вузлі електрозв'язку.

Після закінчення школи у 1979 році вступив до Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту на фізико-математичний факультет. Навчався за спеціальністю «Математика та фізика».

З 1982 року Володимир Анатолійович, навчаючись в інституті, за сумісництвом працює техніком, а з 1983 року – старшим техніком науково-дослідної лабораторії обчислювальної техніки Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту.

Після закінчення навчання в інституті у 1984 році Володимир Анатолійович працює вчителем фізики та математики Завалецької середньої

школи Кам'янець-Подільського району. Водночас розпочинає працювати за сумісництвом асистентом кафедри методики викладання фізики та ТЗН. У цей же період Володимир Анатолійович працював на міській станції юних техніків та у Будинку піонерів керівником гуртків, відповідно, радіоелектроніки та судномодельовання.

У 1987 році Федорчук В.А. вступив до аспірантури Інституту проблем моделювання в енергетиці Академії наук УРСР (м. Київ) на спеціальність «Обчислювальні машини, системи, мережі, комплекси». Дисертаційне дослідження виконував під керівництвом А.Ф. Верланя – доктора технічних наук, професора, сьогодні – завідувача відділу моделювання динамічних систем Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г.Є.Пухова НАН України, заслуженого діяча науки і техніки України, члена-кореспондента НАПН України.

З 1989 року Володимир Анатолійович за сумісництвом працював молодшим науковим співробітником у відділі «Моделювання динамічних систем». У червні 1993 року Володимир Анатолійович захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук. Тема дисертаційного дослідження – «Структурно-алгоритмічний метод комп'ютерного моделювання керованих електромеханічних систем».

Після успішного закінчення аспірантури Володимир Анатолійович повернувся до Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту на посаду асистента кафедри методики викладання фізики та ТЗН. У вересні 1993 року був обраний на посаду старшого викладача. А у березні 1996 року – на посаду доцента цієї ж кафедри.

З жовтня 1993 року Федорчук В.А. за сумісництвом очолює редакційно-видавничий відділ нашого університету.

У грудні 1997 року Володимира Анатолійовича обрано завідувачем новоутвореної кафедри інформатики та методики її викладання.

З вересня 2007 до вересня 2010 року Володимир Анатолійович – докторант Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г.Є.Пухова НАН

України. А з вересня 2010 року – старший науковий співробітник цього Інституту.

У червні 2011 року Федорчук Володимир Анатолійович успішно захистив докторську дисертацію на тему «Методи і засоби математичного моделювання динамічних процесів в електромеханічних системах на основі структурно-орієнтованого підходу» за спеціальністю 01.05.02 – математичне моделювання та обчислювальні методи.

Сьогодні Федорчук Володимир Анатолійович – завідувач кафедри інформатики Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, доцент, професор кафедри.

За роки викладацької діяльності Федорчук В.А. розробив та читав навчальні дисципліни: «Теорія систем та математичне моделювання», «Основи обчислювальної техніки», «Бази даних та інформаційні системи», «Комп'ютерні мережі», «Архітектура ЕОМ», «Математичне моделювання», «Комп'ютерні інформаційні технології в освіті і науці», «Програмне забезпечення ПЕОМ». Під його керівництвом виконано та успішно захищено понад 60 дипломних та магістерських робіт.

Володимир Анатолійович був членом спеціалізованої вченої ради Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г.Є.Пухова. Під його керівництвом виконано та підготовлено до захисту одну роботу на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук, два аспіранти працюють над дисертаціями.

Федорчук В.А. є відповідальним секретарем фахового збірника наукових праць «Математичне та комп'ютерне моделювання. Серія: Технічні науки».

Результати науково-дослідної роботи Володимира Анатолійовича відображено у 75 наукових працях. З них 36– у фахових виданнях, 4– у зарубіжних наукових виданнях.

За професійні досягнення та здобутки у науковій, навчальній, методичній та виховній роботі В.А.Федорчук нагороджений грамотою Міністерства освіти і науки України.

Наукові праці В.А. Федорчука

I. Окремі видання

Монографії

1. Комп'ютерне моделювання в задачах динаміки електромеханічних систем / А. Ф. Верлань, В. А. Федорчук, В. А. Іванюк // ІПМЕ ім. Г.Є.Пухова. – Кам.-Под. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2010. – 204 с.
2. Когнитивное управление в интеллектуальных обучающих системах /А.Ф.Верлань , М.Ф.Ус , А.В.Пискун , В.А.Федорчук.– Черкаси: Редакційно-видавничий відділ Черкаського Інституту управління, 2002. – 104 с.
3. Моделирование систем управления в среде Matlab / А. Ф. Верлань, І. О. Горошко, Д. Е. Контрарес, В. А. Федорчук. – К. : ЦКІС АПНУ, 2002. – 68 с.

Посібники

4. Integralequationtoolbox – пакет програм для розв'язання інтегральних рівнянь в середовищі Matlab / А. Ф. Верлань, Д. Е. Контрерас, В. А. Федорчук та ін. – К. : ІПМЕ НАНУ, 1997. – 44 с.
5. Устройство для моделирования интегральных уравнений Вольтерра первого рода / А. Ф. Верлань, Н.А. Максимович, В.А. ФедорчукА.С. 1725236 СССР МКИ 4006007/32. – Оpubл. 19.08.92, Бюл. № 13.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

6. Програмная система моделирования электромеханических объектов на мини- и микро ЭВМ / А. Ф. Верлань, В. А. Федорчук, Н. А. Максимович // Электронное моделирование, – 1990. – № 5. – С. 101 – 104.
7. Исследование динамики электропривода нефтепромыслового механизма методом структурного моделирования на ПЭВМ / П. Г. Али-Заде, В. А. Федорчук, А. С. Кулиев // Электронное моделирование, – 1992.– № 6. – С. 78 – 82.
8. Ali-Zade P. G. Studies into the electric drive dynamics of an oil production mechanism by the structural modeling method on a personal computer / P. G. Ali-Zade, V.A.Fedorchuk, A. S. Kuliev // Engineering Simulation, Vol. (10) 6, 1993.

Gordon and Breach Science Publishers, S.A. Printed in the United States of America.

9. Про оптимальне управління електромеханічними системами на основі багатомірних динамічних моделей / Ю. Д. Бойко, В. А. Федорчук, В. А. Тихоход // Збірник наукових праць ІПМЕ ім. Г. Є. Пухова. – К. : ІПМЕ НАНУ, 2007. – Вип. 43. – С. 87 – 93.
10. О выборе численных методов решения дифференциальных уравнений для систем моделирования и управления / А.А.Верлань, Л.А.Митько, А.А.Дячук, В.А.Федорчук // Моделювання та інформаційні технології : зб. наук. праць. – К. : ІПМЕ НАНУ, 2007. – Вип. 44. – С. 90 – 95.
11. Об одном способе синтеза нелинейных регуляторов управляемых динамических систем / А.А.Верлань, В.А.Федорчук, Ю.Д.Бойко // Електромашинобудування та електрообладнання : міжвідомчий наук.-техн. зб. – Одеса : Одеський нац. політех. ун-т, 2008. – Вип. 70. – С. 132 – 137.
12. Дробно-рациональная аппроксимационная модель электропривода с распределенными параметрами / А. Ф. Верлань, В. А. Федорчук // Електромашинобудування та електрообладнання : міжвідомчий наук.-техн. зб., 2006. – Вип. 66. – С. 81 – 82.
13. Побудова структурних апроксимаційних моделей розподілених ланок електромеханічних систем на прикладі бурильної колони бурової установки / В. М. Карпенко, В. А. Федорчук // Математичне та комп'ютерне моделювання. Серія: Технічні науки : зб. наук. праць / Інститут кібернетики ім. В.М.Глушкова НАН України, Кам'янець-Подільський нац. ун-т. – Кам'янець-Подільський : К-ПНУ, 2010. – Вип. 3. – С. 78-95.
14. Численное моделирование объектов, описываемых нелинейными интегродифференциальными уравнениями Вольтерра / Д. Е. Контрерас, С. Н. Максименко, В. А. Федорчук // Збірник наукових праць ІПМЕ ім. Г. Є. Пухова. – К. : ІПМЕ НАНУ, 2006. – Вип. 36. – С. 121 – 127.
15. Адаптивні алгоритми розв'язування систем інтегральних рівнянь / В. А. Федорчук, В. А. Тихоход // Моделювання та інформаційні технології :

зб. наук. праць ІПМЕ ім. Г. Є. Пухова. – К. : ІПМЕ НАНУ, 2009. – Вип. 54. – С. 11 – 18.

16. Алгоритм приближения передаточных функций цепными дробями / В. А. Федорчук, В. А. Иванюк, Ю. Д. Бойко // Электронное моделирование, Т. 29. – 2007. – № 3. – С. 93 – 100.
17. Федорчук В. А. Аналіз стійкості керованих електромеханічних систем за їх інтегральними моделями / В. А. Федорчук // Математичне та комп'ютерне моделювання. Серія: Технічні науки : зб. наук. праць / Інститут кібернетики ім. В.М.Глушкова НАН України, Кам'янець-Подільський нац. ун-т. – Кам'янець-Подільський : К-ПНУ, 2010. – Вип. 4. – С. 193 – 203.
18. Аналітичне конструювання цифрових регуляторів нелінійних електромеханічних систем / В. А. Федорчук, Ю. Д. Бойко // бірник наукових праць ІПМЕ ім. Г.Є.Пухова. – К. : ІПМЕ ім. Г.Є.Пухова НАНУ, 2008. – Вип. 46. – С. 19 – 23.
19. Апроксимація трансцендентних передатних функцій гіперболічного типу ланцюговими дробами / В. А. Федорчук, В. А. Иванюк // Вісник Херсонського національного технічного університету. – Херсон : ХНТУ, 2007. – Вип. 2(28). – С. 353 – 358.
20. Інтерполювання передатних функцій ланцюговими дробами / В. А. Федорчук, В. А. Иванюк // Моделювання та інформаційні технології : зб. наук. праць. – К. : ІПМЕ НАНУ, 2007. – Вип. 43. – С. 94 – 100.
21. Еквівалентування математичних моделей динамічних систем / В. А. Федорчук, О. А. Дячук. // Математичне та комп'ютерне моделювання. Серія: Технічні науки : зб. наук. праць / Інститут кібернетики ім. В.М.Глушкова НАН України, Кам'янець-Подільський нац. університет – Кам'янець-Подільський : К-ПНУ, 2009. – Вип. 2. – С. 155 – 164.
22. Интегральный метод математического моделирования некоторых видов объектов с распределенными параметрами / В. А. Федорчук // Збірник наукових праць ІПМЕ ім. Г. Є. Пухова. – К. : ІПМЕ НАНУ, 2005. – Вип. 28. – С. 25 – 31.

23. Итерационные алгоритмы реализации интегральных моделей нелинейных динамических объектов / В. А. Федорчук, С. Н. Одокиенко, В. А. Тихоход // Моделювання та інформаційні технології : зб. наук. праць. – К. : ІПМЕ НАНУ, 2006. – Вип. 39. – С. 119 – 125.
24. Комп'ютерне моделювання електроприводу з розподіленою ланкою лінійного типу / В. А. Федорчук // Збірник наукових праць ІПМЕ ім. Г. Є. Пухова. – К. : ІПМЕ НАНУ, 2005. – Вип. 31. – С. 69 – 75.
25. Математическое моделирование основных звеньев приводной электромеханической системы буровой установки / В.А.Федорчук, Ю.Д.Бойко // Зб. наук. праць. – Полтава : ПНТУ ім. Юрія Кондратюка, 2007. – С. 31 – 40. – (Серія “Галузеве машинобудування, будівництво” ; вип. 20).
26. Моделирование типовых распределенных звеньев механической системы буровой установки / В. А. Федорчук // Электронное моделирование, Т. 32. – 2010. – № 3. – С. 95 – 110.
27. Организация средств идентификации динамических объектов в среде Matlab / В. А. Федорчук, Д. Е. Контрерас, А. А. Дячук // Моделювання та інформаційні технології : зб. наук. праць. – К. : ІПМЕ НАНУ, 2007. – Вип. 41. – С. 75 – 83.
28. Особенности задач моделирования автоколебательных систем / В. А. Федорчук, О. П. Полищук // Збірник наукових праць ІПМЕ ім. Г. Є. Пухова. – К. : ІПМЕ НАНУ, 2007. – Вип. 39. – С. 65 – 71.
29. Особенности интегральных уравнений управляемых систем и условия существования и единственности их решения / В. А. Федорчук // Моделювання та інформаційні технології : зб. наук. праць. – К. : ІПМЕ НАНУ, 2008. – Вип. 46. – С. 12 – 18.
30. Представление и реализация динамических моделей в среде Matlab / В. А. Федорчук, А. А. Дячук, В. А. Иванюк // Моделювання та інформаційні технології : зб. наук. праць. – К. : ІПМЕ НАНУ, 2007. – Вип. 40. – С. 71 – 77.

31. Про один метод побудови інтегральних динамічних моделей керованих систем / В. А. Федорчук, О. А. Дячук, О. В. Козак // Збірник наукових праць ІПМЕ ім. Г. Є. Пухова. – К. : ІПМЕ НАНУ, 2006. – Вип. 37. – С. 130 – 137.
32. Про спрощення динамічних моделей, поданих рівняннями стану / В. А. Федорчук, О. А. Дячук // Збірник наукових праць ІПМЕ ім. Г. Є. Пухова. – К. : ІПМЕ НАНУ, 2006. – Вип. 32. – С. 107 – 110.
33. Реалізація ланцюгово-дробових наближень передатних функцій в середовищі Matlab / В. А. Федорчук, В. А. Іванюк, Ю. Д. Бойко // Збірник наукових праць ІПМЕ ім. Г. Є. Пухова. – К. : ІПМЕ НАНУ, 2006. – Вип. 36. – С. 137 – 146.
34. Структурне моделювання нелінійних розподілених ланок механічної системи бурової установки / В. А. Федорчук // Математичне та комп'ютерне моделювання. Серія: Технічні науки : зб. наук. праць / Кам'янець-Подільський нац. ун-т, Інститут кібернетики ім. В.М.Глушкова НАНУ. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т, 2008. – Вип. 1. – С. 188 – 196.
35. Учет инерционности каналов управления при натурном моделировании динамических объектов / В. А. Федорчук, Ю. Д. Бойко // Электронное моделирование, 2008.– №4. – Т. 30. – С. 125 – 128.
36. Structural modelling method application to complete set of Park (Gorev) equations for synchronous motor dynamics study / G.A.Mamedov, P.G.Ali-Zade, V.A.Fedorchuk // Elmi məcmuələr. – 2010. cild 12, №1. – P. 24-31.
37. Computer-assisted electrodynamic modelling system for oil and gas industry electric drives study / O. Ustun, P. Ali-Zade, G. Mamedov, K. Radjabli, V. Fedorchuk// Электронное моделирование, 2008. – № 3. – Т. 30. – С. 73 – 86.
- 38.

Квадратурный алгоритм решения интегральных уравнений Вольтерра с разделяющимися ядрами / В. А. Федорчук, О. М. Корнєєв // Математичне та комп'ютерне моделювання. Серія: Технічні науки : зб. наук. праць / Кам'янець-Подільський нац. ун-т, Інститут кібернетики ім.

В.М.Глушкова НАНУ. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т, 2011. – Вип. 5. – С. 165 – 173.

39. / В. А. Федорчук // Математичне та комп'ютерне моделювання. Серія: Технічні науки : зб. наук. праць / Кам'янець-Подільський нац. ун-т, Інститут кібернетики ім. В.М.Глушкова НАНУ. – Кам'янець-Подільський : КПНУ, 2012. – Вип. 6. – С. 188 – 196.
40. Реалізація ланцюгово-дробових наближень передатних функцій структурним методом / А. Ф. Верлань, В. А. Федорчук, В. А. Іванюк // Моделювання в електротехніці, електроніці і світлотехніці : матеріали міжнар. наук.-техн. конф. МЕЕС'10, 15-17 верес. 2010 р. – К. : ВГМУСЕ ІПМЕ ім. Г.Є. Пухова НАН України, 2010. – С. 27 – 29.
41. Апроксимація трансцендентних передатних функцій гіперболічного типу в середовищі Matlab / В. А. Федорчук, В. А. Іванюк // Сучасні проблеми прикладної математики та інформатики : тези доп. Всеукр. конф., 2-4 жовт. 2007 р., Львів. – Львів : ЛНУ, 2007. – С. 139.
42. Використання інтегральних моделей при дослідженні складних неоднорідних електромеханічних систем / В.А.Федорчук, І.Б.Ковальська // Интегральные уравнения – 2009 : сб. тезисов конф., 26 – 29 января 2009, Киев. – К. : ИПМЭ им. Г.Е.Пухова НАН Украины, 2009. – С. 143 – 145.
43. Збереження стаціонарних значень вихідної моделі у випадку ступінчатих збурень методом Маршала, при спрощенні динамічних моделей / В. А. Федорчук, О. А. Дячук // Моделювання : тези доповідей наук.-техн. конф. молодих вчених і спеціалістів, 13 січня 2006 р., Київ. – К. : ІПМЕ НАНУ, 2006 – С. 27 – 28.
44. Ідентифікація та чисельне моделювання нелінійних елементів електромеханічних систем / В. А. Федорчук // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. – Вип. 8. : у 5 т. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т імені Івана Огієнка, 2009. – Т. 1. – С. 171 – 173.

45. Комп'ютерна реалізація ланцюгово-дробових наближень передатних функцій лінійних об'єктів / В. А. Федорчук, В. А. Іванюк // Сучасні проблеми математичного моделювання, прогнозування та оптимізації. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. ун-т, 2006. – С. 217 – 226.
46. Методи і засоби комп'ютерного моделювання в задачах динаміки електроприводних систем з неоднорідною структурою / В. А. Федорчук // Математичне та імітаційне моделювання систем. МОДС '2010 : тези доповідей п'ятої наук. конф. з міжнародною участю, 21 – 25 черв. 2010 р., Київ. – 2010. – С. 162 – 164.
47. Моделювання електроприводу ножиців заготовочного стану засобами Matlab / В. А. Федорчук, М. М. Петров // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету. – Вип. 4 : в 3-х томах. – Т. 1. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. ун-т, 2006. – С. 160 – 163.
48. Моделювання залізничного потягу в середовищі Matlab / В. А. Федорчук, В. А. Іванюк // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету. – Вип. 3 : в 3-х томах. – Т. 1. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. держ. ун-т, 2004. – С. 234 – 236.
49. Моделювання керованих електромеханічних об'єктів з розподіленими параметрами / В. А. Федорчук, І. Б. Ковальська // Сучасні проблеми математичного моделювання, прогнозування та оптимізації. – Кам'янець-Подільський : КПДПУ, 2004. – С. 106 – 110.
50. Моделювання систем з розподіленими параметрами на прикладі моделі залізничного потягу / В. А. Федорчук, В. А. Іванюк // Информационные технологии в управлении энергетическими системами : тез. докл. междунар. конф., 18 – 19 октября 2005 г., Киев. – К. : ИПМЭ НАНУ, 2005. – С. 85 – 86.
51. Побудова передатних функцій розподіленої ланки бурової установки на основі ланцюгово-дробової апроксимації / В. А. Федорчук, В. А. Іванюк // Моделирование-2008 : сб. трудов конф., 14-16 мая 2008 г., Киев. Т. 1. – К. : ИПМЭ им. Г.Е.Пухова НАН Украины, 2008. – С. 364 – 371.

52. Розв'язування інтегральних рівнянь засобами пакету IntegralEquationsToolbox / В. А. Федорчук // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету. – Вип. 4 : в 3-х томах. – Т. 3. – Кам'янець-Подільський : К-ПДУ, 2005. – С. 60 – 63.
53. Структурна модель колони бурильних труб бурової установки / В. А. Федорчук // Тези доповідей річної звітної конференції ІПМЕ ім. Г.Є.Пухова, 11-12 січня 2009, Київ. – К. : ІПМЕ НАНУ, 2009. – С. 62 – 63.
54. Структурно-алгоритмічне моделювання неоднорідних керованих електромеханічних систем / В.А.Федорчук // Тези доповідей річної звітної конференції Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г.Є.Пухова, 10-11 січня 2008, Київ. – К. : ІПМЕ НАН України, 2008. – С. 77 – 78.
55. Структурно-алгоритмічний метод моделювання керованих неоднорідних динамічних систем / В.А.Федорчук // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. – Вип. 7. – Кам.-Под. : Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка, 2008. – Т. 1. – С. 186 – 188.

Філінюк Анатолій Григорович,
доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри історії України

Філінюк Анатолій Григорович народився 15 травня 1953 року в с. Шекеринці Ізяславського району Хмельницької області. Історик, фахівець з історії України кінця XVIII – початку XXI ст., відомий краєзнавець, викладач історії України, історії української культури та теорії і методології історії. Кандидат історичних наук (1985), доцент (1995), професор (2011), доктор історичних наук (2013). Закінчив історичний факультет Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту (1978), аспірантуру (1985) і докторантуру (2009) Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Нагороджений Почесною

грамотою Верховної Ради України (2003), нагрудними знаками "Відмінник освіти України"(1997, 2003), золотою медаллю Всеукраїнського товариства "Знання" (2009), почесними грамотами МОН України (1985, 1998, 2003, 2008). У 2005 р. указом Президента України йому присвоєно почесне звання Заслужений діяч науки і техніки України. Автор більше 30 монографій, книг, навчальних посібників, загалом у доробку близько 300 наукових і навчально-методичних праць. Підготував 4 кандидати наук.

Батьки працювали у місцевому колгоспі: Григорій Іванович – бухгалтером, Ольга Захарівна – ланковою з вирощування сільськогосподарських культур. У Шекеринецькій десятирічці навчався виключно на відмінно. Виявив природні здібності до багатьох предметів, але більше любив гуманітарні науки. Захоплювався героїчним минулим співвітчизників. Ґрунтовно вивчив не лише художні твори за навчальною програмою, а й сотні інших романів, повістей і драм. Цьому сприяли талановиті педагоги, які не тільки глибоко знали свої предмети і досконало володіли методикою роботи з дітьми, а головне дуже любили учнів.

Трудову діяльність розпочав у 1970 р. в будівельній бригаді місцевого колгоспу відразу ж після закінчення школи. За направленням військкомату здобув професію шофера у Білогірській школі ДТСААФ. В 1971-1973 рр. проходив строкову військову службу на Балтійському флоті, в бригаді ракетних катерів, яку закінчив із низкою нагрудних відзнак.

Після року роботи в колгоспі успішно витримав вступні випробування й став студентом історичного факультету Кам'янець-Подільського педагогічного інституту. Навчався лише на відмінно, отримував підвищену та іменну стипендію. Був переможцем і учасником зльоту відмінників вишів у Москві. Навчання студент вміло поєднував із активною громадською роботою: обирався комсоргом групи, членом комсомольського бюро історичного факультету, заступником секретаря комітету комсомолу інституту. Кожні літні канікули працював у студентських будівельних загонах. З першого курсу займався науково-дослідною роботою в науковому студентському гуртку з

історії України. Неодноразово здобував призові місця у всесоюзних і всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт із суспільних і гуманітарних наук, за що нагороджувався дипломами I-III ступенів. Під науковим керівництвом роботи авторитетного викладача і знавця європейської історії XX ст., а нині відомого ученого-германіста України В.П. Газіна написав і успішно захистив дипломну роботу з рекомендацією на навчання в аспірантуру.

Із закінченням 1978 р. інституту з відзнакою, як один з найактивніших випускників і здібний організатор молоді, був залишений на роботі в інституті. Працював одночасно викладачем історії та секретарем комітету комсомолу. Відтоді став цілеспрямовано займався науково-дослідною роботою. Склав успішно іспит кандидатського мінімуму з іноземної (німецької) мови і розпочав підготовку до вступу в аспірантуру.

Однак за наказом Міністра оборони країни був призваний у Збройні Сили для проходження 2-річної офіцерської служби в понтонному полку, що дислокувався в Прикарпатському військовому окрузі. До завершення служби склав на відмінно вступні іспити і у грудні 1982 р. вступив до аспірантури Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка.

Дорогу в історичну науку торував на кафедрі історії на чолі з талановитим ученим і організатором університетської науки професором В.П. Шевчуком під керівництвом доктора історичних наук, професора Л.Ф. Гайдукова, винятково обдарованого педагога, блискучого лектора, вимогливого наставника й талановитого вченого. Як і раніше, до навчання ставився сумлінно та відповідально. Свідченням високого авторитету аспіранта став факт розміщення в 1984 р. його світлини у колі чотирьох кращих аспірантів університету та завідувача кафедри професора В.П. Шевчука в ювілейному номері "Вісника Київського університету", присвяченому 150-річчю з часу його заснування. Відтак за два роки зумів написати текст дисертації та реалізувати основні її результати в шести публікаціях, а головне достроково захистити в спеціалізованій вченій раді університету 21 червня 1985 р.

На запит ректорату Міністерство освіти України направило молодого науковця в колектив рідного педінституту, на посаду старшого викладача кафедри історії. Тут глибоко освоїв лекційні курси, активно займався навчальною, методичною, науковою та громадсько-виховною роботою, а через рік був обраний головою профкому інституту. Разом із ректором інституту доцентом А.О. Копиловим чимало зробив для поліпшення житлово-побутових умов, налагодив забезпечення продуктами харчування викладачів і співробітників, домогся рішення облвиконкому про виділення земельної ділянки на березі р. Дністер під садово-огородній кооператив спілчан вишу, посилив турботу про ветеранів війни та праці тощо.

У 1987-1990 рр. р. А.Г. Філінюк, по переводу, працював інструктором відділу науки Хмельницького обкому Компартії України, а згодом координував всю наукову та освітню сферу області. За цей період галузь зазнала доволі істотних якісних змін, зокрема були відкриті радіотехнічний факультет Хмельницького технологічного інституту побутового обслуговування (тепер – Хмельницький національний університет), Шепетівське медичне училище, професійно-технічні училища № 8, 9, 25 у м. Хмельницькому, Кам'янець-Подільське профтехучилище № 26, збудовані навчальні комплекси Новоушицького технікуму механізації сільського господарства і Шепетівського машинобудівного технікуму, навчальні корпуси та бібліотека ХІПО (гуртожитки Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту (тепер - національного університету імені Івана Огієнка), Хмельницького педагогічного училища (зараз – гуманітарно-педагогічної академії), обласний палац творчості дітей і школярів, навчально-спортивні корпуси індустріального та харчового технікумів і медичного училища в м. Кам'янці-Подільському, більше п'ятдесяти загальноосвітніх шкіл і понад 100 дитячих дошкільних закладів. Вдалось зробити чимало, хоч завершували спорудження 9-типоверхових житлових будинків сільськогосподарського та технологічного інститутів вже за часів незалежності України. На виконання постанови було також збільшено виділення квартир Кам'янець-Подільському державному

педагогічному інституту виконкомом Кам'янець-Подільської міської ради. Довелося захищати від закриття технологічний інститут побутового обслуговування.

З 1990 по 1994 р. працював завідувачем кафедри суспільних наук Хмельницького обласного інституту удосконалення вчителів, яку створив з чистого аркуша і перетворив у колектив досвідчених фахівців, які вміло та кваліфіковано доносили найновіші історичні та суспільні знання до педагогічної громадськості краю. Для вчителів історії систематично проводив курси з переходу на викладання самостійного навчального курсу з історії України. Організував десятки науково-методичних семінарів із виїздом у Кам'янець-Подільський, Шепетівку, Старокостянтинів, Вінковоцький, Дунаєвецький, Летичівський, Новоушицький, Ярмолинецький та інші райони, на яких розкривалися складні проблеми історичного минулого українського народу, доводилася до відома педагогів найновіша наукова інформація про "білі" плями вітчизняної історії. Запровадив 40-годинний курс з історії української культури.

З його ініціативи було проведено Міжнародну наукову конференцію "Велика Волинь: минуле і сучасне" (м. Ізяслав, жовтень 1994 р.) та всеукраїнські – до 500-річчя заснування міста Хмельницького (м. Хмельницький, червень 1993 р.) і з проблем голодомору на Хмельниччині (м. Хмельницький, жовтень 1993 р.). За підсумками їх роботи вийшли наукові збірники, що стали важливим підґрунтям у роботі працівників освіти та культури.

На запрошення професора А.О. Копилова, маючи майже 60 наукових і навчально-методичних праць, у жовтні 1994 р. повернувся в рідний педінститут у якості проректора з наукової роботи. Одночасно став працювати доцентом молодшої кафедри історії України.

Близько дванадцяти років координував науково-дослідну діяльність і роботу з науково-педагогічними кадрами, перетворивши їх у пріоритетний напрямок діяльності колективу вишу. У числі перших вищих навчальних

закладів створив інформаційно-видавничий відділ вишу, в якому науково-педагогічні працівники стали тиражувати наукову та навчально-методичну продукцію. Доклав величезних зусиль для розширення спектру господарсько-договірної тематики, налагодження функціонування аспірантури, доведені кількість спеціальностей із 6 до 14, а чисельності аспірантів – із 14 до 80 осіб, створення 12 науково-дослідних центрів і лабораторій, 14 наукових шкіл, відновлення та започаткування випуску 12 наукових збірників, проведення десятків наукових форумів, розвитку творчого співробітництва з провідними академічними науковими інститутами та університетами, системних міжнародних зв'язків із 53 зарубіжними організаціями та установами 15 країн світу тощо.

Професор А.Г. Філінюк вніс вагомий особистий внесок у проходження колективом атестаційної та акредитаційної експертиз, які послужили основою для акредитації більшості спеціальностей і загалом інституту за четвертим рівнем, а за їх підсумками – перетворення закладу постановою Кабінету Міністрів України в педагогічний університет, а в 2003 р. отримання статусу класичного університету.

За станом здоров'я він у 2006 р. залишив посаду проректора і, як докторант Київського національного університету імені Тараса Шевченка, зосередив свої зусилля на завершенні докторської дисертації, виконання якої розпочав у 1999 р. За 2006-2012 рр. опублікував 3 монографії, низку навчальних посібників, десятки статей, а головне завершив написання докторської дисертації. Із поверненням на кафедру відразу ж у грудні 2009 р. очолив її колектив.

Із 16 штатних викладачів кафедри 15 мають наукові ступені і вчені звання, що складає 93,7 відсотка, в т. ч. 6 докторів наук, професорів. Такий якісний показник дозволяє кафедрі мати лідируючу роль не тільки на факультеті, а й в усьому університеті. Колектив кафедри забезпечує викладання 14 нормативних навчальних курсів з історії України, історії української культури від найдавніших часів до сьогодення та 5 спецкурсів і спецсемінарів.

Очолена професором А.Г. Філінюком кафедра історії України у складі колективу Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка багато зусиль докладає задля якісних структурних змін і трансформацій як факультету, так і навчального закладу загалом. Система роботи, нагромаджений досвід і результати діяльності кафедри послужили одним із аргументів для успішної чергової акредитації спеціальності "Історія" за 4-им рівнем, а також для відкриття нових спеціальностей, зокрема "Архівна справа".

А.Г. Філінюк – авторитетний краєзнавець. У його науковому доробку близько половини опублікованих праць присвячено відтворенню минулого малої Батьківщини. Він учасник 5-13 подільських історико-краєзнавчих конференцій. Історик виступив ініціатором, організатором і співорганізатором близько 100 міжнародних, всеукраїнських, регіональних історико-краєзнавчих конференцій та членом редакційних колегій майже 180 наукових збірників за підсумками наукових форумів. Працює членом редколегій низки фахових наукових збірників з історії, історико-краєзнавчого часопису "Дивокрай", журналу "Педагогічний вісник".

Науково-дослідна робота на кафедрі проводиться в рамках виконання включеної до загальнодержавного реєстру колективної теми "Проблеми історії суспільних змін і трансформацій в Україні від найдавніших часів до сьогодення", та в межах функціонування двох наукових шкіл: "Історія Української революції 1648-1676 рр. та Гетьманщини (середина XVII – XVIII ст.)" – (кер. акад. В.А. Смолій), у складі якої більше 15 років плідно працює А.Г. Філінюк, і "Україна наприкінці XIX – у 30-х рр. XX ст." – (кер. акад. О.М. Завальнюк), які завоювали високого авторитету серед наукової, науково-педагогічної та учительської громадськості в Україні і за її межами. Із 37 випускників її аспірантури 26 успішно захистили кандидатські дисертації. Відтак, результативність аспірантури склала майже 70 відсотків.

Плідна багаторічна науково-педагогічна діяльність професора А.Г. Філінюка відзначена Почесною грамотою Верховної Ради України, присвоєнням почесного звання Заслужений працівник науки і техніки України,

звання почесного краєзнавця України, двома нагрудними знаками "Відмінник освіти України", відзнакою Кам'янець-Подільського міського голови "За заслуги перед міською громадою", золотою медаллю Всеукраїнського товариства "Знання", медалями "За вагомий внесок у розвиток освіти та науки" і "Ветеран праці" Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, багатьма почесними грамотами Міністерства освіти і науки України, Хмельницької обласної державної адміністрації та Хмельницької обласної ради, Кам'янець-Подільської міської ради, ректорату і профкому університету.

А.Г. Філінюк своє свідоме життя достойно служить українському народові, розвитку освіти і науки. Він збагатив науку важливими і цінними відкриттями, став видатним вченим, авторитетним дослідником, активним громадсько-політичним діячем, мудрим педагогом, патріотом рідної землі. Він уособлює собою кращі риси українського народу, заслуживши загальне визнання наукової громадськості як подвижник науки і організатор вищої школи.

Наукові праці А.Г. Філінюка

І. Окремі видання

1. Проблеми соціально-політичної історії України (Примірна програма для системи суспільно-політичної підготовки педагогічних кадрів): метод. реком. / А. Г. Філінюк. – Хмельницький: Хмельн. обл. ін-т удоск. вч., 1991. – 30 с.
2. Історія України і рідного краю. Орієнтовна програма курсу на допомогу пропагандистам по суспільно-політичній підготовці педагогічних кадрів: метод. реком. / А. Г. Філінюк, Б. О. Малинич. – Хмельницький: Хмельн. обл. ін-т удоск. вч., 1991. – 21 с.
3. Плоскирів – Проскурів – Хмельницький. Фактографічний збірник / Ю. І. Блажевич, С. Л. Карван, А. Г. Філінюк. – Хмельницький: Поділля, 1993. – 80 с.
4. Українська і зарубіжна культура в структурі системи ступеневої підготовки та орієнтовна робоча навчальна програма. II освітньо-кваліфікаційний

- рівень “бакалавр”: метод. рекомендації / А. Г. Філінюк, В. М. Ільїнський. – Хмельницький, 1993. – 42 с.
5. Формування історичного мислення в учнів при вивченні історії України: метод. поради вчителям / А. Г. Філінюк, О. І. Журко, В. М. Сорокати та ін. – Хмельницький: Хмельн. обл. ін-т удоск. вч., 1994. – 58 с.
 6. Українська національно-демократична революція. Відновлення державності українського народу: навч. посіб. для студ. і вч. загальноосв. шк. та профтехуч. / А. Г. Філінюк, О. М. Завальнюк, Е. М. Мельник. – Кам’янець-Подільський: Кам.-Поділ. держ. пед. ін-т: наук.-вид. від., 1995. – 64 с.
 7. Сторінки в літописі мужності / А. Г. Філінюк // Книга Пам’яті України. Історико-меморіальне багатотомне видання. Хмельницька область: В 10 т. – Т. 9. – Хмельницький: Поділля, 1996. – С. 344-350.
 8. Українська національно-демократична революція. Відновлення державності українського народу: навч. посіб. / О. М. Завальнюк, А. Г. Філінюк, Е. М. Мельник. – Кам’янець-Подільський: Кам.-Поділ. держ. пед. ін-т, 2001. – 64 с.
 9. Кам’янець-Подільський державний університет: минуле і сьогодення / О. М. Завальнюк, А. О. Копилов, А. Г. Філінюк та ін. – Кам’янець-Подільський: Оіюм, 2003. – 408 с.
 10. За покликом серця: Нарис життя й науково-краєзнавчої діяльності В. С. Прокопчука / В. М. Заторжинська, А. Г. Філінюк. – Кам’янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2004. – 292 с. : іл.
 11. Торговельно-економічні зв’язки Правобережної України в умовах інкорпорації та геополітики Російської імперії (кінець XVIII – 50-ті роки XIX століття). Монографія / А. Г. Філінюк, Т. В. Ігнат’єва. – Кам’янець-Подільський: Кам.-Поділ. держ. ун-т: ред. відділ, 2006. – 316 с. : іл.
 12. Історія України. Кінець XVIII – перша половина XIX століття: Навчальний посібник для студентів історичних факультетів вищих навчальних закладів / А. Г. Філінюк. – Кам’янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2007. – 296 с.

- 13.Наукова робота студента: метод. реком. для студ. і магістр. усіх спец. і форм навчання / А. Г. Філінюк, А. М. Трембіцький. – Кам'янець-Подільський: К-ПДПУ, ред.-вид. від., 2007. – 75 с.
- 14.Життя, віддане справі: трудова, громадська та науково-педагогічна діяльність Івана Степановича Зеленюка: Історичний нарис. Наукове видання / А. Філінюк. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2008. – 332с.: іл.
- 15.Історія України. Навчально-методичний комплекс для студентів історичних факультетів / А. Г. Філінюк. – Кам'янець-Подільський: Кам.-Поділ. нац. ун-т, ред.-вид. від., 2008. – 119 с.
- 16.Нацистський окупаційний режим на Хмельниччині. 1941-1944: Документи і матеріали / Упоряд.: Вавринчук М. П., Завальнюк О. М., Слободянюк П. Я., Філінюк А. Г., Комарніцький О., Б., Олійник Ю. В. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2009. – 576 с.
- 17.Історія України першої половини ХІХ століття: Методичні рекомендації до семінарських занять і самостійної роботи студентів історичного факультету спеціальності „Історія” / А. Г. Філінюк. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, 2009. – 50 с.
- 18.Історія української культури: навчальна програма для студентів вищих навчальних закладів усіх спеціальностей і форм навчання / Укладач А. Г. Філінюк. – Кам'янець-Подільський: Кам.-Поділ. нац. ун-ту ім. І. Огієнка, 2010. – 44 с.
- 19.Історія української культури: навчально-методичний комплекс для студентів факультету військової підготовки / А. Г. Філінюк. – Кам'янець-Подільський: Кам.-Поділ. нац. ун-ту ім. І. Огієнка, 2010. – 86 с.
- 20.Правобережна Україна наприкінці ХVІІІ – на початку ХІХ століття: тенденції розвитку і соціальні трансформації. Наукове видання / А. Г. Філінюк. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. – 728 с.
- 21.Теорія та методологія історії: навч. посіб. / А. Г. Філінюк. – Кам'янець-Подільський: Кам.-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2010. – 124 с.

- 22.Історія України: метод. рекомендації / А. Г. Філінюк. – Кам'янець-Подільський: Кам.-Поділ. нац. ун-ту ім. І. Огієнка, 2011. – 81 с.
- 23.У пошуках нової якості історичної освіти та історичної правди / А. Г. Філінюк. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2011. – 68 с.
- 24.Правові основи вищої школи: навч. посібник. Вид. друге, перероб. і доп. / А.Г. Філінюк, В.І. Адамовський. – Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О. В, 2012. – 344 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

- 25.Наукова історико-краєзнавча конференція „Культура Поділля: історія і сучасність” в м. Хмельницькому / Філінюк А. Г., Журко О. І. // Укр. іст. журн. – 1994. – № 2-3. – С. 155-156.
- 26.Становище селян Поділля на рубежі XVIII – XIX століття / А. Г. Філінюк // Кам'яничина у контексті історії Поділля. Наук. зб. – Кам'янець-Подільський, 1997. – Т. 1. – С. 81-85.
- 27.Правобережна Україна наприкінці XVIII – на початку XIX ст. (деякі питання історіографії та методології) / А. Г. Філінюк // Наук. праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: Кам.-Поділ. держ. пед. ун-т, 1997. – Т. 1 (3). – С. 61-74.
- 28.До питання про національно-культурне відродження у Правобережній Україні наприкінці XVIII – в першій третині XIX століття / А. Г. Філінюк // Наук. праці Кам'янець-Подільського державного університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: Кам.-Поділ. держ. пед. ун-т, ред.-вид. від., 1998. – Т. 2 (4). – С. 273-279.
- 29.Кам'янець-Подільський інститут народної освіти: розвиток, досягнення та втрати (1921-1930 рр.) / А. Г. Філінюк, Е. М. Мельник // Освіта, наука і культура на Поділлі. Зб. наук. праць. – Т. 1. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 1998. – С. 28-40.
- 30.Деякі аспекти інкорпораційної політики російського царизму у Поділлі наприкінці XVIII – на початку XIX ст. / А. Г. Філінюк // Наук. записки з

української історії: Зб. наук. ст. – Переяслав-Хмельницький, 1999. – Вип. 7. – С. 96-104.

31. Російська колонізаційна політика у Правобережній Україні на рубежі XVIII – XIX століть / А. Г. Філінюк // Історія України: Маловідомі імена, події, факти. Зб. ст. Вип. 9. – К.: Рідний край. – 1999. – С. 43-57.
32. Правобережна Україна у зовнішньоекономічних зв'язках Росії наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст. / А. Г. Філінюк, Т. В. Ігнат'єва // Наук. праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: Кам.-Поділ. держ. пед. ун-т, ред.-вид. від., 2000. – Т. 4 (6). – С. 144-151.
33. Воєнно-політичне забезпечення інкорпораційної політики царизму в Правобережній Україні на межі XVIII – XIX ст. / А. Г. Філінюк // Вісник. Історія. Вип. 56. – К.: Київський ун-т. – 2001. – С. 43-48.
34. Суспільно-політичне становище селян Правобережної України на межі XVIII – XIX століть / А. Г. Філінюк // Етнічна історія народів Європи. Зб. наук. праць. – Вип. 10. – К.: Київський ун-т, 2001. – С. 51-55.
35. Проблема інкорпорації Правобережної України до складу Російської імперії на межі XVIII – XIX століть у сучасній літературі / А. Г. Філінюк // Наук. праці історичного факультету Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: іст. науки / Українська історіографія на рубежі століть: Матер. міжн. наук. конф., 25-26 жовтня 2001 р. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2001. – С. 269-277.
36. Зміни в політико-правовому статусі та управлінні міст і містечок Правобережної України наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. / А. Г. Філінюк, О. Л. Кузема // Наук. праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2001. – Т. 5 (7). – С. 221-229.
37. Політичне становище українського населення Правобережжя на зламі XVIII – XIX століть / А. Г. Філінюк // Міжн. наук. конгрес „Українська історична

наука на порозі ХХІ століття”. Чернівці, 16-18 травня 2000 р. Доп. та повід.
– Чернівці: Рута. – 2001. – Т. 1. – С. 165-169.

38. Українсько-російські етнополітичні відносини у Правобережній Україні на рубежі ХVІІІ – ХІХ ст. / А. Г. Філінюк // Наук. праці Кам’янець-Подільського державного педагогічного університету: іст. науки. – Кам’янець-Подільський: Оіюм, 2001. – Т. 6 (8). – С. 129-139.
39. Деякі питання політики царизму щодо інкорпорації Поділля до Російської імперії наприкінці ХVІІІ – на початку ХІХ ст. / А. Г. Філінюк // Наук. праці Кам’янець-Подільського державного педагогічного університету: іст. науки. – Кам’янець-Подільський: Оіюм, 2002. – Т. 8 (10). – С. 230-237.
40. Вивчення історії Поділля кінця ХVІІІ – початку ХІХ століття в контексті історичного краєзнавства / А. Г. Філінюк // Історичне краєзнавство в системі освіти України: здобутки, проблеми, перспективи: наук. зб. – Кам’янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2002. – С. 116-124.
41. Баженов Лев Васильович / Костриця М. Ю., Філінюк А. Г. // Енциклопедія сучасної України. – Т. 2. – К.: Наук. думка, 2003. – С. 76-77.
42. Станова політика російського самодержавства у Правобережній Україні на рубежі ХVІІІ – ХІХ ст. / А. Г. Філінюк // Матеріали V конгресу Міжн. асоціації українців. Історія: Зб. наук. ст. Ч. 1. – Чернівці: Рута, 2003. – С. 343-349.
43. Політика російського царизму щодо інкорпорації Правобережної України на межі ХVІІІ – ХІХ століть: питання політичного статусу / А. Г. Філінюк // Краєзнавство. – 2003. – № 1-4. – С. 158-162.
44. Нотатки з II Міжнародного наукового конгресу українських істориків “Українська історична наука на сучасному етапі розвитку” / А. Г. Філінюк // Краєзнавство. – 2003. – С. 185-189.
45. Пам’ятаймо поіменно / А. Г. Філінюк // Книга скорботи України в 4-х т.: іст.-мемор. вид. Хмельницька область. Т. І. – Хмельницький: Поділля, 2003. – С. 523-530.

46. Політико-адміністративні аспекти інкорпораційної політики російського царизму в Правобережній Україні на межі XVIII – XIX століть / А. Г. Філінюк // Історія України. Маловідомі імена, події, факти: Зб. наук. ст. – Вип. 25. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2004. – С. 102-111.
47. Зовнішня політика Росії наприкінці XVIII – на початку XIX століття та її вплив на геополітичне положення Правобережної України / А. Г. Філінюк // Наук. праці Кам'янець-Подільського державного університету: іст. науки. Т. 13. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2004. – С. 62-73.
48. Визначний освітньо-науковий центр Південно-Західного регіону України / А. Г. Філінюк // Історія України та всесвітня історія в школі. – 2004. – № 1-2. – С. 4-12.
49. Лідер за покликанням і визнанням / А. Г. Філінюк // Хмельниччина: Дивокрай. – 2004. – № 1-2. – С. 83-86.
50. Революційні події 1905-1907 років в Україні в оцінках професора О. Реєнта (За матеріалами монографії „Україна в імперську добу (XIX – поч. XX ст.)” / Брицький П. П., Філінюк А. Г // Історія України. Маловідомі імена, події, факти: зб. статей. – Вип. 32. – К. – Хмельницький. 2005. – С. 45-51.
51. Зовнішня політика Росії наприкінці XVIII – на початку XIX ст. та її вплив на геополітичне положення Правобережної України / А. Г. Філінюк // Історія в середніх і вищих навчальних закладах України. – 2005. – № 8. – С. 7-10.
52. Особливості розвитку культури міст і містечок Правобережної України наприкінці XVIII – в першій третині XIX століття / А. Г. Філінюк // Освіта, наука і культура на Поділлі: зб. освіта і просвітницький рух на Поділлі у XVIII – на початку XXI ст. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2006. – С. 234-254.
53. Баженов Л. В. Almatmater подільського краєзнавства (Місто Кам'янець-Подільський – центр історичної регіоналістики XIX – початку XXI століть): Наук. вид. / А. Г. Філінюк // Наук. праці Кам'янець-Подільського державного університету: іст. науки. Т. 16: На пошану професора А. О. Копилова. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2006. – С. 480-491.

54. Валерій Степанович Степанков – авторитетний професор, видатний діяч вітчизняної історичної науки / А. Г. Філінюк // Наукова звитяга у щоденному вимірі. До 60-річчя від дня народження та 40-річчя науково-педагогічної діяльності доктора історичних наук, професора, академіка Валерія Степановича Степанкова / укл. О. М. Завальнюк. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2007. – С. 197-201
55. До питання про конфесійну політику самодержавства на Поділлі в умовах інкорпорації краю в систему Російської імперії на межі XVIII – XIX ст. / А. Г. Філінюк, Ю. І. Блажевич // Наук. праці Кам'янець-Подільського державного університету: іст. науки. Т. 17. На пошану професора В. П. Газіна. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2007. – С. 160-179.
56. Брати Гогоцькі і національно-культурне відродження в Правобережній Україні / А. Г. Філінюк // Освіта, наука і культура на Поділлі. Зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2007. – Т. 10. – С. 22-27.
57. Професійний історик, наставник молоді, громадянин-патріот (до 60-річчя від дня народження і 40-річчя науково-педагогічної діяльності академіка В. С. Степанкова) / О. М. Завальнюк, А. Г. Філінюк // Освіта, наука і культура на Поділлі. Зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2007. – Т. 10. – С. 408-425.
58. Інкорпорація Правобережної України Російською імперією на рубежі XVIII – XIX століть: адміністративно-територіальний аспект / А. Г. Філінюк // II Міжн. наук. конгрес укр. істориків „Українська історична наука на сучасному етапі розвитку”. Кам'янець-Подільський, 17-18 вересня 2003 року. Доп. та повід. / Укр. іст. тов-во, Ін-т історії України НАН України, Кам'янець-Подільський держ. ун-т, Світова наук. рада при Світовому Конгресі Українців. Ред.: Любомир Винар, Олександр Завальнюк. – Кам'янець-Подільський; Київ; Нью-Йорк; Острог: Вид-во НаУОА, 2007. – С. 23-30.
59. Зміни в національно-культурній сфері Поділля на межі XVIII – XIX століть та їх особливості / А. Г. Філінюк // Освіта, наука і культура на Поділлі. Зб.

наук. праць. – Т. 11. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2008. Матеріали сьомого круглого столу „Культура, освіта і просвітницький рух на Поділлі. Присвячено 90-річчю Кам'янець-Подільського національного університету. – С. 180-190.

60.3 любов'ю до Поділля і захопленням до історичного краєзнавства: Ю. І. Блажевич / А. Г. Філінюк // Освіта, наука і культура на Поділлі. Зб. наук. праць. – Т. 11. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2008. Матеріали сьомого круглого столу „Культура, освіта і просвітницький рух на Поділлі. Присвячено 90-річчю Кам'янець-Подільського національного університету. – С. 454-463.

61. Розмежування губерній Правобережної України в 1801 – 1806 роках / А. Г. Філінюк // Наук. праці Кам'янець-Подільського національного університету: іст. науки. Т. 18: На пошану академіка В. С. Степанкова. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2008. – С. 198-208.

62. Політика російського самодержавства щодо греко-католицької церкви в Правобережній Україні на межі XVIII – XIX століть / А. Г. Філінюк // Наук. часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія № 6. Іст. науки: зб. наук. праць. – Вип. 6. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. – С. 405-413.

63. Етнорелігійні перетворення на Поділлі наприкінці XVIII – в перших десятиліттях XIX століття / А. Г. Філінюк // Освіта, наука і культура на Поділлі. Зб. наук. праць. – Т. 12. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2008. – С. 223-237.

64. Соціальні трансформації в Правобережній Україні на межі XVIII – XIX століть / А. Г. Філінюк // Наук. праці Кам'янець-Подільського державного університету: зб. за підсумками звіт. наук. конф. викл., докт. і аспір. Вип. 7. – У 5-ти т. – Т. 1. – Кам'янець-Подільський: Кам.-Поділ. нац. ун-т, ред.-вид. від., 2008. – С. 91-93.

65. Політико-адміністративні перетворення в Правобережній Україні наприкінці XVIII століття / А. Г. Філінюк // Вісник Кам'янець-Подільського

- національного університету імені Івана Огієнка: Серія Історія. – Вип. I. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2008. – С. 211-220.
66. Трагедія гітлерівського окупаційного режиму на Кам'яничині / А. Г. Філінюк // Кам'яничина: історія, розвиток, перспективи: наук. зб. – Кам'янець-Подільський: ПП „Мошак М. І.”, 2008. – С. 148-163.
67. Господарсько-економічне освоєння росіянами Правобережної України на межі XVIII – XIX століть / А. Г. Філінюк // Наук. праці Кам'янець-Подільського національного університету: іст. науки. Т. 19: На пошану академіка В. А. Смолія. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2009. – С. 274-284.
68. Развитие Правобережной Украины в составе Российской империи: региональный аспект (1793-1832) / А. Г. Филинюк // Труды Первого Всерос. съезда историков-регионоведов (Санкт-Петербург, 11-13 октября 2007 г.): в 3 т. – СПб.: Президентская библиотека им. Б. Н. Ельцина, 2010. – Т. 1. – С. 402-412.
69. Міжнаціональні відносини в Правобережній Україні на межі XVIII – XIX ст. у контексті політичних і соціально-станових чинників / А. Г. Філінюк // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: іст. науки. – Кам'янець-Подільський: Оіюм., 2010. – Т. 20: На пошану професора І. В. Рибака. – С. 158-171.
70. Потужний осередок вищої школи та історичної науки: кафедра історії України 20 років у поступі і трансформаціях університету / А. Г. Філінюк // Освіта, наука і культура на Поділлі. Зб. наук. праць Кам.-Под. нац. ун-ту ім. І. Огієнка. – Т. 20. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2010. – С. 3-29.
71. Зміни в регіональній і соціальній структурі церковного життя у Подільській губернії межі XVIII – XIX століть / А. Г. Філінюк // Матеріали XIII Подільської історико-краєзнавчої конференції [присвяченої 80-річчю від дня народження І. С. Винокура] / Завальнюк О. М. (голова), Войтенко В. І. (співголова), Баженов Л. В. (відп. ред.) та ін. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2010. – С. 230-239.

72. Соціально-демографічні процеси у Правобережній Україні на межі XVIII – XIX століть / А. Г. Філінюк // Наук. праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Історичні науки. – Кам'янець-Подільський: Оіюм., 2011. – Т. 21: На пошану професора О. М. Завальнюка. – С. 241-256.
73. Матеріально-фінансове та етнонаціональне розшарування населення Правобережної України на зламі XVIII – XIX ст. / А. Г. Філінюк // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Серія Історія. – Вип. 4. – Кам'янець-Подільський: Кам.-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, ред.-видав. відділ, 2011. – С. 276-289.
74. II Міжнародна наукова конференція “Україна і Велике князівство Литовське в XIV – XVIII ст.: політичні, економічні, міжнаціональні та соціокультурні відносини у загальноєвропейському вимірі” / А. Г. Філінюк, В.В. Газін // Укр. іст. журн. – 2012. – № 1. – С. 226-229.
75. Поміщицькі помістя Правобережної України як чинник протидії інкорпораційній політиці самодержавства на межі XVIII – XIX століть / А. Г. Філінюк // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів: у 3-х т. – Кам'янець-Подільський: Кам.-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, ред.-видав. відділ, 2012. – Вип. 11. – Т. 1. – С. 90-92.

III. Про А.Г. Філінюка

1. Завальнюк О.М. Філінюк Анатолій Григорович / О.М. Завальнюк // Кам'янець-Подільський державний університет в особах. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2005. – Т. 2. – С. 527-552.
2. Завальнюк О.М. Творчий шлях до вершин науки та педагогічної діяльності Анатолія Григоровича Філінюка / О.М. Завальнюк, М.Б. Петров // Освіта, наука і культура на Поділлі: зб. наук. праць. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2008. – Т. 11. – С. 484-496.

3. Історія Української революції 1648-1676 рр. та Гетьманщини (середина XVII – XVIII с.) (наукова школа): біобібліогр. показ. / І.М. Конет, В.С. Степанков, Л.А. Онуфрієва, М.С. Карпович, В.В. Боденчук. – Кам'янець-Подільський: Кам.-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2009. – С. 172-187.
4. Копилов С.А. Історичний факультет Кам'янець-Подільського національного університету: Історичний нарис / С.А. Копилов, В.П. Газін. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2008. – 76 с.
5. Організатор науки, вчений (Філінюк А.Г.) // Кам'янчани – заслужені працівники України. Розповіді про кам'янчан, які працею, трудовими досягненнями уславили місто над Смотричем, Подільський край / В.Т. Грубляк, Н.М. Мартинюк, Н.К. Підскоцька та ін. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2011. – С. 229-230.

Хричиков Борис Васильович,
професор кафедри російської мови,
доктор філологічних наук, доцент
(1922-1995)

Борис Васильович Хричиков народився 26 липня 1922 року в м. Бежеця Брянської області в робочій сім'ї. Рано залишився без батька – Василь Іларіонович помер, залишивши четверо дітей. Виховувався матір'ю Єлизаветою Олексіївною. Нелегким було дитинство в незаможній багатодітній родині. Однак хлопчик ще змалку любив читати книги, писав вірші, записував народний фольклор.

Після закінчення середньої школи чотири місяці працював пресувальником на місцевому заводі «Червоний профінтерн». У жовтні 1940 року був призваний на дійсну військову службу в ряди Радянської Армії.

У 1941 році, з початком Великої Вітчизняної війни, червоноармієць Борис Хричиков став на захист рідної землі. Був учасником бойових дій до грудня

1945 року, у складі 1001-го артилерійського полку дійшов від Москви до Берліну. На фронті йому присвоїли офіцерське звання. На фронтових дорогах зустрів свою майбутню дружину Лідію Олексіївну. Разом прожили довге і щасливе життя, виховали двох доньок.

Борис Васильович Хричиков брав участь у двох знаменитих парадах – він учасник параду 7 листопада 1941 року на Красній площі в Москві і параду переможців там же 24 червня 1945 року.

За участь у бойових діях нагороджений медалями «За оборону Москви», «За оборону Ленінграда», «За взяття Берліна», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.». Указами Президії Верховної Ради СРСР нагороджений ювілейними медалями «Двадцять років Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.» (1965 р.), «Тридцять років Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.» (1975 р.), «60 років Збройних Сил СРСР» (1978 р.), «Сорок років Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.» (1985 р.), «70 років Збройних Сил СРСР» (1988 р.), орденом Вітчизняної війни II ступеня (1985 р.).

Після закінчення військової служби в 1946-1947 рр. працював інструктором ЦК ВЦРПС робітників паперової промисловості. У 1947 році Борис Васильович вступив до Московського обласного педагогічного інституту ім. Н.К. Крупської. 1951 року з відзнакою закінчив філологічний факультет за спеціальністю логіка, психологія, російська мова. У тому ж ВНЗ випускника рекомендовано до аспірантури. 1954 року закінчив навчання в аспірантурі, а 1955 року захистив кандидатську дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. Того ж року наказом Міністерства освіти РРФСР Б.В. Хричиков був направлений на роботу в Новгородський педагогічний інститут. Працював старшим викладачем кафедри російської мови, деканом історико-філологічного факультету, читав курс сучасної російської мови, був головним редактором «Вчених записок» НДПІ, в яких публікував і свої наукові роботи.

1963 року Борис Васильович переїхав до Львова, працював доцентом і завідувачим кафедрою російської мови і загального мовознавства філологічного факультету Львівського державного університету ім. І.Франка. У 1967-1970 рр. викладацька діяльність Бориса Васильовича була успішно продовжена на ниві підготовки національних кадрів для вищої школи в Делійському Інституті російських досліджень в Індії. По закінченні закордонного відрядження Борис Васильович не раз ділився спогадами з друзями, колегами про незабутні зустрічі з видатними діячами Індії Індірою Ганді, Раджівом Ганді, студентами.

У 1970-1973 рр. продовжив викладацьку роботу в стінах Львівського державного університету ім. І. Франка на посаді доцента, завідуючого кафедрою російської мови і загального мовознавства, заступника декана філологічного факультету.

У 1965-1973 рр. видрукував низку наукових праць у «Вестнике ЛГУ им. И. Франко», видавництві КВАІУ (м. Київ), журналі «Русский язык» (м. Делі).

З кінця 1973 року Б.В. Хричиков починає працювати в Кам'янець-Подільському педагогічному інституті на посаді доцента кафедри російської мови. На роботу до Кам'янець-Подільського Борис Васильович прибув як зрілий, висококваліфікований і досвідчений викладач вищої школи. Адже за плечима був 19-річний досвід роботи в Новгородському педінституті, Львівському університеті та Інституті російських досліджень у м. Делі (Індія).

З перших днів здобув визнання, викликав до себе повагу і висококваліфікованим викладанням складних філологічних дисциплін, і організаторськими здібностями, і високими людськими якостями. Викладав «Загальне мовознавство», «Сучасну російську літературну мову», «Історію російської літературної мови», «Діалектологію», низку спеціальних курсів. У 1978-1983 рр. виконував обов'язки декана філологічного факультету.

Володіючи чудовою пам'яттю, читав лекції, не звертаючись до конспектів. Вирізнявся надзвичайною лояльністю до студентів. Викладач готовий був будь-коли допомогти і словом, і ділом. Чимало випускників філфаку – вихованців вченого – пішли його шляхом, стали кандидатами, докторами наук, успішно

навчають і виховують майбутніх спеціалістів у нашому університеті та інших ВНЗ.

За багаторічну плідну роботу зі студентами республіки Узбекистан, які навчалися у нашому вузі, удостоєний знака «Відмінник народної освіти Узбецької РСР».

Указом Президії Верховної Ради СРСР від 14 квітня 1970 року Борис Васильович Хричиков нагороджений медаллю «За доблесну працю».

1976 року Міністерством освіти СРСР нагороджений знаком «Переможець соціалістичного змагання 1976 року». 1982 року за багаторічну плідну працю нагороджений медаллю «Ветеран праці».

Підсумком багаторічної наукової і викладацької діяльності Бориса Васильовича стала публікація, а потім і успішний захист 1994 року докторської дисертації на тему «Категорія модальності, її об'єм і засоби вираження в сучасній російській мові». Рішенням вченої ради інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України від 11 жовтня 1994 року Хричикову Б. В. присвоєно науковий ступінь доктора філологічних наук.

Працюючи в Кам'янець-Подільському педагогічному інституті, Борис Васильович брав активну участь у громадському житті студентів, трудового колективу, міста. Його часто запрошували в навчальні заклади, установи, підприємства з виступами про трагічні і героїчні події Великої Вітчизняної війни, загадкову країну Індію. За активну участь у підготовці і проведенні свята Перемоги 1983 року був нагороджений пам'ятним знаком «50 років визволення України».

Борис Васильович Хричиков був цікавою колоритною особистістю. Крім своєї рідної російської, добре знав німецьку та англійську, володів українською та польською мовами. Там, де він з'являвся, панували влучне слово, жарти, сміх, доброзичливість. Був чудовим товаришем, вмів дружити з людьми різних спеціальностей і віку.

Наукові праці Б. В. Хричикова

I. Окремі видання

1. Лексикология и семасиология: лекции по курсу «Введение в языкознание»: для студентов филолог. фак-та ун-та / Б. В. Хрычиков. – Львов, 1966. – 70 с.
2. Современный русский язык: сборник програм. заданий / Б. В. Хрычиков. – Львов, 1975. – 146 с.
3. Категория модальности, ее объем и средства выражения в современном русском языке : монография / Б. В. Хрычиков. – К. : КГПИ, 1992. – 201 с.
4. Категория модальности, ее объем и средства выражения в современном русском языке: автореф. дис. на соиск. науч. степени д-ра филол. наук / Б. В. Хрычиков. – К., 1994. – 32 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

5. Значение форм сослагательного наклонения в простом предложении в современном русском языке / Б. В. Хрычиков // Ученые записки. Историко-филологический факультет. – Новгород, 1956. – Т. 1. – С. 138-174.
6. О некоторых наблюдениях над лексикой Новгородских берестяных грамот / Б. В. Хрычиков // Ученые записки. Кафедра русского языка. – Новгород, 1962. – Вып. 2, т. 6. – С. 82-87.
7. М. Смотрицкий о наклонениях / Б. В. Хрычиков // Східно-слов'янські граматики XVI-XVII ст.: матер. симпозіуму. – К., 1982. – С. 141-142.
8. В. П. Затонский об изучении украинского и русского языков / Б. В. Хрычиков, Т. И. Суровая // Видатний партійний і державний діяч В.П. Затонський : тези доп. наук. конф. – Кам'янець-Подільський, 1988. – 108 с.
9. Междуметия – лексико-семантическое средство выражения модальности / Б. В. Хрычиков // Русский язык: вопросы функционирования и методики преподавания: сб. науч. статей и метод. матер. – Львов, 1992. – С. 134-144.
10. Частицы – одно из средств выражения модальности / Б. В. Хрычиков // Збірник наук. праць Кам'янець-Поділ. держ. пед. ін-ту : Сер. філологічна. – Кам'янець-Подільський, 1993. – Вип. 1-4. – С. 91-95.
11. Существительные с эмоционально-оценочными суффиксами и их отношение к категории модальности / Б. В. Хрычиков // Русский язык:

вопросы функционирования и методики преподавания. – Львов, 1993. – С.134-144.

12. О статусе модальных слов и их происхождении / Б. В. Хричиков // Тезисы докладов 43 отчетной науч. конф. кафедр ин-та за 1991-1992 гг. (секция филологич.). – Каменец-Подольский, 1993. – С. 82-84.
13. Взаимоотношение между категориями предикативности и модальности // Научные чтения, посвященные 50-летию кафедры русского языка ЛГУ. – Львов, 1994.

III. Про Б.В. Хричикова

1. Лівінська Ю. А пам'ять кличе в дорогу : [про Б.В. Хричикова] / Ю. Лівінська // Радянський студент. – 1983. – 10 лют. (№ 2). – С. 4.
2. Костевич І. Щодня, як на парад : [про Б. В. Хричикова] / І. Костевич // Рад. Поділля. – 1991. – 31 серп.
3. Суровий А. Ф. Спомин про вченого та колегу [Б. Хричикова] / А. Ф. Суровий, А. П. Гавришук // Подолянин. – 2000. – 3 листоп. – С. 3.
4. Розповідь про творців Перемоги : учасник двох знаменитих парадів [Б. Хричиков] // Студентський меридіан. – 2003. – 31 трав. – С. 2.
5. Завальнюк О. М. Кам'янець-Подільський державний учительський інститут у роки Великої Вітчизняної війни : дослідження, документи і матеріали, спогади / О. М. Завальнюк, В. С. Прокопчук, А. П. Гавришук ; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, наук. бібліотека. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2010. – С. 293-298.

**Шинкарюк Анатолій Іванович, доктор
психологічних наук, професор, завідувач
кафедри загальної та практичної психології**

Народився 6 жовтня 1952 року у м. Хотині
Чернівецької області. Батько Іван Васильович

працював у пожежній охороні, мати Надія Михайлівна – у магазині бджолярства.

У 1969 році закінчив Хотинську середню школу № 5. А далі – навчався у Чернівецькому професійно-технічному училищі №1, у якому здобув спеціальність монтажника радіоапаратури. Працював розпорядником робіт на Чернівецькому заводі обчислювальних машин.

У 1970-1972 рр. проходив дійсну військову службу. Після демобілізації навчався у Вінницькому педагогічному інституті на факультеті фізичного виховання. Науковою роботою почав займатись з 1973 року в лабораторії біомеханіки під керівництвом кандидата педагогічних наук, професора Орещука Станіслава Олексійовича. У 1976 році на Всесоюзному конкурсі студентських наукових робіт посів I місце. У 1977 році з відзнакою закінчив інститут і був направлений на роботу вчителем фізкультури Данківської восьмирічної школи Хотинського району Чернівецької області. Цього ж року вступив на заочну форму навчання до аспірантури Київського інституту фізичної культури. Науковий керівник – доктор психологічних наук, професор В.В. Клименко.

З грудня 1977 року А.І.Шинкарьок – викладач кафедри теорії та методики фізичного виховання. Захист дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук відбувся у вересні 1982 року в науково-дослідному Інституті психології АПН УРСР. Тема кандидатської дисертації «Психологічніумови формування ритму дій балістичного типу». У роботі розкрито особливості психологічного відображення ритму рухів, що регулюються в мікроінтервалах часу. Досліджено вплив вибіркового смислового завдань щодо керування окремими характеристиками дії на перебудову психологічних механізмів керування ритмом моторики загалом. Експериментально доведена можливість застосування смислових завдань з метою керування асимілюючою пропріоцептивні відчуття і регуляторною функціями образів майбутніх рухів.

Згодом А.І.Шинкарюк обіймав посади старшого викладача, завідувача кафедри легкої атлетики з методикою викладання (1982-1992 рр.), старшого викладача, доцента, провідного наукового співробітника кафедри психології (1992-2002 рр.). У вересні 2002 року був обраний завідувачем, а з липня 2003 року професором кафедри практичної психології Інституту соціальної реабілітації та розвитку дитини.

Сфера наукових інтересів – експериментальна та теоретична психологія; філогенез психомоторики; онтогенез психомоторики; патогенез психомоторики; функціонування психомоторики; психологія фізичного виховання і спорту; діагностика психіки за показниками моторики.

У квітні 2005 року А.І.Шинкарюк захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора психологічних наук в Одеському національному університеті імені І.І.Мечникова. Науковий консультант – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України І.Д. Бех.

У дисертації вчений обґрунтував теоретичні засади взаємовпливу зростання моторних можливостей і активності психіки у філо-та онтогенезі шляхом утворення нових ступенів психомоторної свободи суб'єктів активності на основі рівнів побудови рухів; здійснив подальший розвиток положення про участь ієрархії орієнтувально-дослідницької діяльності, зростання спроможності до якої у філо-та онтогенезі є показником збільшення активності психіки; встановив участь рівнів побудови рухів і орієнтувально-дослідницької діяльності у функціональних органах, що забезпечують реалізацію рухової функції людини, її психомоторної активності та свободи і в яких відбувається об'єктивація психіки.

А.І.Шинкарюк експериментально довів, що довільне обмеження ступенів свободи рухів у суглобах може збільшувати кількість помилок при писемному мовленні та збільшувати ситуативну тривожність у юнаків. Розробив систему методів і прийомів діагностики координативних характеристик психомоторики людини, запропонував підхід до застосування штучних умов у процесі навчання моторних дій, описав особливості досягнення м'язової релаксації та

подолання негативних психічних станів на основі функціонування ієрархії рівнів побудови рухів.

Результати наукових досліджень доповідались на міжнародних, всеукраїнських і регіональних конференціях. А.І.Шинкарюк є автором понад 150 наукових та науково-методичних праць, серед яких 3 монографії і 7 навчальних посібників. Працює в спеціалізованих вчених радах Одеського національного університету імені І.І.Мечникова та Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького із захисту докторських і кандидатських дисертацій з психології.

Є фахівцем з теоретико-методологічних проблем психології, психології масової поведінки, психології особистості, історії психології, експериментальної психології, соціальної психології і забезпечує викладання відповідних навчальних дисциплін. За період роботи у ВНЗ викладав біля 40 дисциплін, що забезпечують професійну підготовку майбутніх психологів.

Не стоїть осторонь громадської роботи і сумлінно виконує громадські доручення. Працював заступником відповідального секретаря і двічі відповідальним секретарем приймальної комісії університету. Виступав перед вчителями міста і області здійснюючи профорієнтаційну роботу.

У 2010-2012 рр. працював проректором із заочного навчання та зв'язків з навчальними закладами Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Сьогодні доктор психологічних наук, професор Анатолій Іванович Шинкарюк завідує кафедрою загальної та практичної психології факультету корекційної та соціальної педагогіки і психології, керує аспірантами, виступає опонентом на захистах докторських та кандидатських дисертацій з психології, керує науковою школою – сучасні проблеми експериментальної психології, здійснює роботу, спрямовану на забезпечення наукових зв'язків кафедри з багатьма академічними установами та університетами України.

А.І.Шинкарюка знають як принципову, порядну, скромну і доброзичливу людину. Його відзначають спокійна вдача, врівноваженість, виваженість у

прийнятті рішень, працьовитість. Він – весь у праці, у щоденних клопотах навчальної та наукової роботи. Анатолій Іванович перебуває у розквіті творчих сил. Набуто великого досвіду роботи у вищому навчальному закладі. Кожен день приносить задоволення від праці, спілкування з колегами, контактів з студентами. Попереду у вченого нові книги, нові здобутки.

Наукові праці А.І. Шинкарюка

I. Окремі видання

Монографії

1. Розвиток моторики і психіки: Проблема активності та свободи / А.І.Шинкарюк. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. держ. пед. ун-т, 2002. – 200 с.
2. Психомоторно-рівнева структура активності та свободи суб'єкта / А.І.Шинкарюк. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2005. – 448 с.
3. Рівні побудови рухів і смислова структура дії / А.І.Шинкарюк – Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О.В., 2008. – 200 с.

Препринти

4. Психомоторика: Програма навчальної дисципліни для студентів вищих медичних закладів III-IV рівнів акредитації / А.І. Шинкарюк, Н.І. Зорій, Л.А. Зінзюк. – К., 2008. – 14 с.

Навчальні та методичні посібники

5. Биомеханические методы исследования в спорте : метод. рекоменд. в помощь студ. ф-та физического воспитания / В.Е. Хапко, В.И. Белоус, А.И. Шинкарюк, В.С. Папкин. – Каменец-Подольский, 1979. – 58 с.
6. Физическое воспитание : метод, рекоменд. в помощь студ. ф-та физического воспитания / В.Е. Хапко, А.И. Шинкарюк, В.И. Белоус. – Каменец-Подольский, 1979. – 31 с.
6. Организация работы по физической культуре в школе : метод, рекоменд. в помощь студ. ф-та физического воспитания / В.Е. Хапко, А.С. Данилов, А.И. Шинкарюк, А.А. Леоненко. – Каменец-Подольский, 1980. – 27 с.

7. Организация и проведение тестирования по физической культуре в школе: метод. рекоменд. в помощь студ. ф-та физического воспитания / В.Е. Хапко, А.И. Шинкарьук, Э.Л. Левицкий, К.А. Пидченко. – Хмельницкий, 1980. – 27 с.
8. Гимнастика: метод. рекоменд. в помощь студ. ф-та физического воспитания / В.Е. Хапко, А.С. Данилов, А.И. Шинкарьук, – Каменец-Подольский, 1980. – 32 с.
9. Педагогические основы физического воспитания школьников : метод. рекоменд. в помощь студ. ф-та физического воспитания / В.Е. Хапко, А.И. Шинкарьук, А.А. Леоненко, Э.Л. Левицкий. – Каменец-Подольский, 1980. – 32с.
10. Лабораторные работы по биомеханике физических упражнений. Электрические методы измерения : метод. рекоменд. в помощь студ. ф-та физического воспитания / А.И. Шинкарьук, Э.Л. Левицкий, А.А. Леоненко и др. – Каменец-Подольский, 1988. – 24 с.

Лабораторные работы по биомеханике физических упражнений. Оптические методы регистрации движений : метод. рекоменд. в помощь студ. ф-та физического воспитания / А.И. Шинкарьук, Э.Л. Левицкий, А.А. Леоненко и др. – Каменец-Подольский, 1988. – 28 с.

11. Психомоторика : метод, рекоменд. на допомогу студ. пед. ін.-ту / А.І. Шинкарьук. – Кам'янець-Подільський, 1996. – 24 с.
12. Методи дослідження психомоторики : метод. рекоменд. на допомогу студ. пед. ін.-ту / А.І. Шинкарьук. – Кам'янець-Подільський, 1996. – 24 с.
13. Основи психодіагностики : метод, рекоменд. на допомогу студ. педагогічного інституту / А.І. Шинкарьук. – Кам'янець-Подільський, 1996. – 16 с.
14. Самопідготовка молодого науковця в галузі фізичної культури: Навчальний посібник / В.Ю. Хапко, А.І. Шинкарьук, М.П. Мисів. / Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський держ. ун-т, 2004, – 124 с.
15. Наукознавство у системі професійної підготовки студентів : навч. посіб. /

- П.Д. Плахтій, А.І. Шинкарьок, В.А. Гурський, Л.Г. Любінська./ Кам'янець- Подільський : Рута, 2006. – 130 с.
16. Практикум з психомоторики : навч. посіб. / А.І. Шинкарьок. – Кам'янець- Подільський : Оіюм, 2006. – 136 с.
17. Навчально-методичний комплекс дисципліни „Психомоторика” / А.І. Шинкарьок, В.А. Шинкарьок, Н.В. Попович. – Кам'янець-Подільський ; ФОП Сисин ОВ., 2007. – 114 с.
18. Навчально-методичний комплекс дисципліни „Розвиток психомоторики дитини” / А.І. Шинкарьок, В.А. Шинкарьок, Н.В. Попович. – Кам'янець- Подільський : ФОП Сисин О.В., 2007. – 108 с.
19. Психологія діяльності : навч. посіб. / А.І. Шинкарьок, А. В.Шинкарьок, Р.Т. Сімко. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2009. - 208 с.
20. Основи тілесно-орієнтованих психотерапевтичних технік: навч.-метод. посіб. / А.І. Шинкарьок, Р.Т. Сімко, В.А. Шинкарьок. – Кам'янець- Подільський : Оіюм, 2010. – 192 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

21. Дослідження динаміки біомеханічних особливостей навичок швидкісного бігу в екстремальних умовах змагань / В.Ю. Хапко, А.І. Шинкарьок // Фізичне виховання дітей і молоді. – К., 1981, – № 8. – С. 51-53.
- 22.3 історії проблеми співвідношення рухів і психіки людини / А.І. Шинкарьок // АКАДЕМІА на пошану професора .Леоніда Антоновича Коваленка. – Книга II. Гуманітарно-суспільні дослідження, – Кам'янець- Подільський, 1997. – С.197-199.
23. Еволюція моторики і психіки в процесі формування генетичної програми виду „Гомо сапієнс” / А.І. Шинкарьок // Психологія : зб. наук. пр. НПУ ім. М.П. Драгоманова. – 2000. – Вип. 11. – С.139-148.
24. Теоретико-методологічні основи дослідження стресових станів за показниками моторики / А.І. Шинкарьок // Наука і освіта. – 2000. – № 1-2. – С. 66-68.
27. Філогенез моторних можливостей і активності психіки у тварин / А.І.

- Шинкарьок // Наука і освіта. – 2001. – № 2-3. – С. 91-94.
25. Моторні можливості та активність психіки сучасної людини / А.І. Шинкарьок // Проблема загальної та педагогічної психології: зб. наук. пр. Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред. Максименка С.Д. – К.: 2001. – Т. III, Ч. 7. – С. 259-266.
26. Гуманістичність громадянського виховання і проблема свободи волі особистості / А.І. Шинкарьок // Гуманістично спрямований виховний процес і становлення особистості (Теоретико методологічні проблеми виховання дітей та учнівської молоді) : зб. наук. пр. – К. : ВІРА Інсайт, 2001. – Кн. I. – С. 77-83.
27. Психомоторний розвиток дитини у віці від одного до трьох років / А.І. Шинкарьок // Проблеми загальної та педагогічної психології: зб. наук. пр. Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред. Максименка С.Д. – К. : 2002. – Т. IV, Ч. 2. – С. 338-348.
28. Єдність моторних пізнавальних і емоційних виявів психіки на перших етапах онтогенезу / А.І. Шинкарьок // Проблеми загальної та педагогічної психології: зб. наук. пр. Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред. Максименка С.Д. – К. : 2002. – Т. IV, Ч. 4. – С. 280-288.
29. Проблеми внутрішнього і зовнішнього, у психології / А.І. Шинкарьок // Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук. пр. Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / за ред. Максименка С.Д. – К.: 2002. – Т. IV, Ч. 5. – С. 269-274.
30. Взаємодія моторики і активності психіки дитини від народження до року / А.І. Шинкарьок // Психологія : зб. наук. пр. НПУ ім. М.П. Драгоманова. – 2002. – Вип. 16. – С. 178-185.
31. Функціональні особливості взаємовпливу моторики і психіки / А.І. Шинкарьок // Проблеми загальної та педагогічної психології: зб. наук. пр. Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / за ред. Максименка С.Д. К.: 2002. – Т. IV, Ч. 6. – С. 295-302.
32. Взаємодія рухів і психіки у контексті сучасного трактування

психофізіологічної проблеми / А.І. Шинкарьок // Вісник технологічного університету Поділля. – 2002. – № 2. Ч. 2. – С. 153-156.

33.36.Патологія моторних рівнів ЦНС і активність психіки дітей з церебральним паралічем / А.І. Шинкарьок // Науковий вісник Київського міжнародного університету. Серія: Педагогічні науки. Психологічні науки. – К.:2002. – Т. I., Ч. 2. – С. 268-275.

34.До питання про суспільні умови філогенезу моторики і активності психіки людини / А.І. Шинкарьок // Актуальні проблеми психології. Т. 1.: Соціальна психологія. Організаційна психологія. – К. : Ін-т психології ім. Г.С. Костюка АПН України, 2002. – Ч. 5. – С. 175-183.

35.Діагностика психіки за показниками моторики / А.І. Шинкарьок // Фізичне виховання в школі. – 2002. – № 2. – С. 33-38.

36.Людина як цілісна тілесно-духовна істота і письмове мовлення / А.І. Шинкарьок // Актуальні проблеми психології. Т. I.: Соціальна психологія. Психологія управління. Організаційна психологія. – К. : Ін-т психології ім. Г.С. Костюка АПН Україна, 2002. – Ч. 3. – С. 181-190.

Зростання моторних можливостей у дітей дошкільного віку / А.І. Шинкарьок // Психологія : зб. наук. пр. НПУ ім. М.П. Драгоманова. – 2002. – Вип. 17. – С. 167-174.

37.Активність психіки людини і моторика / А.І. Шинкарьок // Наука і освіта. – 2002. – № 3-4. – С. 56-59.

38.Розуміння активності та свободи в терапії К.Р. Роджерса і тілесно орієнтованих психотерапевтичних системах / А.І. Шинкарьок, В.А. Шинкарьок // Феноменологія щирості : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. / за заг. ред. Слободянюка І.А. - Вінниця : Поділля - 2000, 2002. - С. 208-213.

Спроможність до перебудови моторного стетеотипу письма як показник ефективності управління трудовими і спортивними діями / А.І. Шинкарьок // Актуальні проблеми психології. Т. 1.: Соціальна психологія Психологія управління. Організаційна психологія. – К. : Ін-т психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред. С.Д. Максименка. – К. : 2002. – Т. IV. Ч. 7. – С. 202-211.

39. Теоретичні підходи до проблеми загальної психомоторної обдарованості учнів I-IV класів / А.І. Шинкарьок // Актуальні проблеми психології: Т. 6. Обдарована особистість: Пошук, розвиток, допомога : зб. наук. пр. / за заг. ред. С.Д. Максименка. – К. : BONA MENTE, 2002. – С. 211-216.
40. Шляхи подолання м'язової скутості та негативних психічних станів клієнтів у роботі психолога-практика / А.І. Шинкарьок // Проблеми трудової і професійної підготовки : наук.-метод. зб. / колектив авторів. – Слов'янськ : СПУ, 2002. – Вип. 7. – С. 126-131.
41. Розвиток психомоторної активності та свободи дитини за умов нормативного і ненормативного розвитку / А.І. Шинкарьок // Проблеми загальної та педагогічної психології: зб. наук. пр. Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / за ред. Максименка С.Д. – К. : 2002. – Т. 4. Ч. 7. – С. 316-323.
42. До питання методології досліджень взаємовпливу рухів і психіки та його розуміння в історії психології / А.І. Шинкарьок // Психологія : зб. наук. пр. НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2002. – Вип. 18. – С. 24-30.
43. Динаміка спроможності до управління психомоторними діями у школярів / А.І. Шинкарьок // Актуальні проблеми психології. Т. 1.: Соціальна психологія. Психологія управління. Організаційна психологія : зб. наук. пр. Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / за ред. Максименка С.Д., Карамушки Л.М. - К. : Міленіум, 2002. – Ч. 8. – С. 219-225.

Програма психодіагностичного обстеження координаційних характеристик психомоторики людини / А.І. Шинкарьок // Наука і освіта. – № 6. – С. 41-44.

44. До питання методології досліджень взаємовпливу рухів і психіки / А.І. Шинкарьок // Наук. пр. Кам'янець-Подільського держ. ун-ту : зб. за підсумками звіт. наук. конф. викл. і асп. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський держ. пед. ун-т, 2002. – Т. 1. – С. 11-13.
45. Єдність фізичної та психологічної активності хворих на ДЦП у процесі їх комплексної реабілітації / А.І. Шинкарьок // Проблеми загальної та

- педагогічної психології : зб. наук. пр. Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / За ред. Максименка С.Д. – К. : 2003. – Т. IV, Ч. 8. – С. 303-309.
46. Закономірності розвитку психомоторної активності та свободи у філогенезі тварин і людини / А.І. Шинкарьок // Психологія : зб. наук. пр. НПУ ім. М.П. Драгоманова. – 2003. – Вип. 19. – С. 61-67.
47. Напрями застосування психомоторної активності в групових психологічних тренінгах / А.І. Шинкарьок // Актуальні проблеми практичної психології в системі освіти : зб. наук. пр. – Херсон : Персей, 2003. – С. 184-186.
48. Моторика і активність психіки дітей з нервово-психічними захворюваннями / А.І. Шинкарьок // Науковий вісник Київського міжнародного університету. Серія: Педагогічні науки. Психологічні науки. – К. : КиМУ, 2003. – Вип. 3. – С. 151-159.
49. Корекція психомоторних можливостей учнів допоміжної школи / А.І. Шинкарьок // Дефектологія. – 2003. – № 4. – С. 12-15.
50. Історичний аналіз тенденцій розвитку психодіагностики у процесі її викладання (на прикладі діагностики психомоторики) / А.І. Шинкарьок, В. А.Шинкарьок // Наук. пр. Кам'янець-Подільського держ. ун-ту : зб. за підсумками звіт. наук. конф. викл. і асп.: вип. 2, у 2 т. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський держ. ун-т, 2003. – Т. 2. – С. 191-193.
51. Рівні побудови рухів і шляхи подолання м'язової скрутості та ситуативної тривожності особистості / А.І. Шинкарьок // Актуальні проблеми психології. Т. 1.: Економічна психологія. Соціальна психологія : зб. наук. пр. Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / за ред. Максименка С.Д., Кара-мушки Л.М. – К. : Міленіум, 2003. Вип. 11. – С. 146-150.

Рівні побудови рухів як теоретико-методологічна основа аналізу психомоторної активності людини / А.І. Шинкарьок // Психологія у ХХІ столітті: перспективи розвитку : матеріали VI Костюківських читань. – К.: Міленіум. – С. 189-194.

52.Діагностика психіки за показниками моторики різних рівнів побудови рухів / А.І. Шинкарьок // Проблеми загальної та педагогічної психології: зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / за ред. Максименка С.Д. – К., 2004. – Т. VI, Вип. 1. – С. 365-371.

53.Розвиток загальної психомоторної обдарованості в учнів I-IV класів / А.І. Шинкарьок // Наука і освіта. – 2004. – № 1. – С. 66-69.

Застосування координаційних „Підказок" на різних рівнях побудови рухів у процесі удосконалення психомоторних навичок / А.І. Шинкарьок // Психологія : зб. наук. пр. НПУ ім. М.П. Драгоманова. – 2004. – Вип. 23. – С. 72-80.

54.Експериментально-теоретичне дослідження проблеми взаємовпливу моторики та активності психіки / А.І. Шинкарьок // Наук. пр. Кам'янець-Подільського держ. ун-ту: зб. за підсумками звіт. наук. конф. викл. і асп. : вип. 3, у 3 т. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський держ. ун-т, 2004. – Т. 3. – С. 134-137.

Теоретична психологія як галузь психологічної науки / А.І. Шинкарьок, В.А. Шинкарьок // Наук. пр. Кам'янець-Подільського держ. ун-ту : зб. за підсумками звіт. наук. конф. викл. і асп. : вип. 3, у 3 т. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський держ. ун-т, 2005. – Т. 3. – С. 221-224.

55.Психологічні особливості реалізації смислових завдань з регуляції силових і просторово-часових елементів ритму дії / А.І. Шинкарьок // Наук. пр. Кам'янець-Подільського держ. ун-ту: Проблеми теорії і методики фізичного виховання, Олімпійського та професіонального спорту, лікувальної фізичної культури та спортивної медицини / Серія педагогічна. – Кам'янець-Подільський : Абетка - НОВА, 2005. – Вип. 3. – С. 219-224.

56.Модель психомоторно-рівневої структури активності та свободи суб'єкта / А.І. Шинкарьок // Психологія і суспільство. – 2008. – № 3. – С. 5-21.

57.Психологічні умови формування ритму дій балістичного типу за

- допомогою смислових завдань / А.І. Шинкарьок // Психологія і суспільство. – 2009. – № 4. – С. 215-223.
58. Концептуальні засади застосування фізичної активності як засобу збереження психічного здоров'я людини / А.І. Шинкарьок // Вісник Кам'янець-Подільського нац. ун-ту імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. – Вип. 7. – С. 275-279.
59. Психологічні особливості оптимізації фізичної активності особистості / А.І. Шинкарьок // Проблеми сучасної психології: зб. наук. пр. Кам'янець-Подільський нац. ун-ту імені Івана Огієнка, Ін-ту психології імені Г.С.Костюка АПН України / за ред. С.Д.Максименка, Л.А.Онуфрієвої. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. – Вип. 9. – С. 778-787.
60. Досягнення філософії як передумови запровадження експериментального дослідження психіки за допомогою / А.І. Шинкарьок // Проблеми сучасної психології: збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С.Костюка АПН України / за ред. С.Д.Максименка, Л.А.Онуфрієвої. – Кам'янець-Подільський: Аксіома. – 2011. Вип. 13. – С. 691-700.
61. Експериментальне дослідження мотиваційної динаміки за психомоторними діями в науковій школі К.Левіна / А.І. Шинкарьок // Проблеми сучасної психології: збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С.Костюка АПН України / за ред. С.Д.Максименка, Л.А.Онуфрієвої. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, – 2011. – Вип. 14. – С. 862-870.
62. Specyfikapsychomotornychprzejawowaktywnosciiswobodychlowieka / А.І. Shynkaryk // Zeszyty Naukowe PWSZ. Sanok. – 2011. - № 7. – С. 113-118.
63. Суперечності психофізичного розвитку підлітків і шляхи їх розв'язання у спортивних секціях / А.І. Шинкарьок // Формування здорового способу

життя студентської молоді засобами освіти: збірник матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2012. – Вип. 1. – С.167-170.

- 64.Розвиток психомоторики дитини від народження до шести років як передумова особистісної активності / А.І.Шинкарюк // Проблеми сучасної психології: збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України / за ред. С.Д.Максименка, Л.А.Онуфрієвої. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2012. Вип. 17. – С.733-743.

ІІІ.Про А.І. Шинкарюка

1. Кам'янець-Подільський державний університет в особах / за заг.ред. О.М. Завальнюка. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2005. – Т.2. – С.593-598.
2. Кращі науково-педагогічні працівники вищих навчальних закладів України/ [автор-упорядник Болгов В.В.] – Болгов медіа центр, 2007. – С.31.
3. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка: Факультет фізичної культури в особах. – Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О.В., 2009. – С.250-255.
4. Сучасні проблеми експериментальної психології (наукова школа): бібліогр. покажч. /[уклад.: І.М.Конет, А.І.Шинкарюк, Л.А.Онуфрієва, М.С. Карпович, В.В.Боденчук]. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім.І. Огієнка, 2010. – С. 3-15.
5. Факультеткорекційної та соціальної педагогіки і психології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (історичний нарис) / В.І.Співак, О.В.Гаврилов, А.В. Михальський / Кам'янець-Подільський: Медобори – 2006, 2012. – С.46-47.

Щербина Петро Федорович,
кандидат історичних наук,
доктор юридичних наук, професор
(1910-2001)

Народився 22 лютого 1910 року в селі Полтавка Покровського району Уссурійського краю в сім'ї українців-переселенців з Полтавської губернії. Дитячі роки пройшли в багатодітній селянській родині, в якій панували праця, порядність, чесність,

взаємодопомога. Ці людські якості, виховані в сім'ї, стали його життєвим кредо.

Початкову освіту Петро Федорович отримав в Полтавській земській школі, середню – на робітфаці, в якому викладали вчителі гімназії. 1929 року Петро Федорович розпочав трудове життя робітником на жерстяно-баночній фабриці в м. Владивостоці, потім – вантажником у порту. 1932 року, після закінчення робітфаку, крайком комсомолу направив його на навчання до інституту радянського будівництва при ВЦВК РРСФР. Працював у Приморському крайвиконкомі в м. Владивосток. 1936 року був призваний до армії, служив у Читі. Після демобілізації працював вчителем історії середньої школи м. Іркутська, з 1941 року – викладачем історії та географії в технікумі при авіаційному заводі. У передвоєнні роки екстерном за 4 роки здав іспити на історико-філологічному факультеті Московського державного університету, де вчився у видатних істориків Б. Д. Грекова, М. В. Нечкіної, М. Н. Тихомирова. У квітні 1944 р. Петро Федорович був направлений на педагогічну роботу у звільнені райони України і в травні 1944 р. призначений завідувачем відділу народної освіти Дунаєвецького району Кам'янець-Подільської області. На цій посаді працював до вересня 1948 року. Цього ж року П. Ф. Щербина закінчив ще й історичний факультет Львівського університету і у вересні 1949 року перейшов на роботу до Кам'янець-Подільського педагогічного інституту. 1952 року, після закінчення юридичного факультету Львівського університету, перейшов на роботу до юридичної консультації на посаду адвоката та викладав

правові дисципліни в Кам'янець-Подільському сільськогосподарському інституті.

Науковою роботою Петро Федорович зайнявся в зрілому віці. 1964 року захистив кандидатську дисертацію і був прийнятий на кафедру історії СРСР і УРСР Кам'янець-Подільського педінституту на посаду старшого викладача. Згодом став доцентом кафедри, викладав цикл правових та історичних дисциплін. У житті та науковій діяльності П. Ф. Щербини започаткувався другий найбільш плідний період творчості. Він вирішив дослідити процеси формування і розвитку судочинства на Правобережній Україні з часів проникнення сюди магдебурзького і литовсько-польського права до судових реформ у Російській імперії 60-х років XIX ст. 1978 року став доктором юридичних наук, читав лекції з історичних і правових дисциплін на історичному факультеті – історію народів Росії XIX ст., теорію держави і права, історію правових ідей.

Петро Федорович був активним організатором науково-дослідної роботи студентів наукового гуртка, керував підготовкою курсових, дипломних робіт. Серед його вихованців – професори Л. В. Баженов, В. С. Степанков, І. В. Рибак та інші.

З 1992 р. Петро Федорович – професор Хмельницького інституту регіонального управління та права, перший завідувач кафедрою теорії та історії держави і права. Він надавав великого значення методиці викладання, видав методичні посібники “Міжпредметні зв'язки у викладанні історії та права”, “Методика правового виховання”.

Багатогранну педагогічну діяльність поєднував з активною науковою роботою. Монографічні дослідження з історії держави і права України, проведені ним, відзначаються фундаментальністю та науковою новизною. У дисертації “Селянська реформа 1861 року в Подільській губернії” він вперше дослідив наділи селян за інвентарною реформою 1847-1848 рр. та за селянською реформою 1861 р., вивчивши 900 інвентарів і 900 уставних грамот, які зберігаються в державних архівах. На основі аналізу Місцевого положення

19 лютого 1861 р. для Київської, Подільської та Волинської губерній ґрунтовно з'ясував питання дострокового припинення тимчасовозобов'язаного стану селян Правобережної України, викупу землі, селянського руху у зв'язку з реформою 1861 року, особливості проведення реформи на Правобережній Україні в порівнянні з Лівобережною Україною та Росією.

Згодом об'єктом наукових досліджень П. Ф. Щербина обрав історію судового права на Правобережній Україні. На протязі 10 років, під час літніх відпусток, вивчав тисячі справ з десятків фондів центральних історичних архівів Ленінграда, Москви, Києва, державних обласних архівів Кам'янця-Подільського, Житомира. У його працях широко використано такі пам'ятки права, як Повне зібрання законів Російської імперії, “Права, по которым судится малороссийский народ”, Судові статuti 1864 року, матеріали тогочасної періодики, мемуаристики – “Журнал министерства юстиций”, “Судебная газета”, щоденники Валуєва, Мілютіна, Нікітенка, Люблінського сейму 1596 р. тощо. Він вперше ввів до наукового обігу нові архівні матеріали з історії судового права, зокрема відшукане ним у ЦДІА 74-томне видання “Дела о преобразовании судебной части в России”, що стало подією для істориків права України і Росії.

Важливе місце в науковій творчості Петра Федоровича, безперечно, займає монографія “Судебная реформа 1864 года на Правобережной Украине”, яка побачила світ у видавництві Львівського державного університету ім. І. Франка 1974 року. Це – перша і донині єдина праця з історії судового права Правобережної України XIX ст. У ній автор глибоко і всебічно дослідив матеріали про суд присяжних на Правобережній Україні, запроваджений за судовою реформою 1864 року.

За роки праці в Кам'янець-Подільському педагогічному університеті Петро Федорович Щербина опублікував десятки робіт, у тому числі “Селянський рух в Подільській губернії в період реформи 1861 року”, “Століття від дня відміни кріпосного права в Росії”, “Охорона пам'яток історії та культури”, “Судові репресії над революційними народниками на

Правобережній Україні”, “Судові тяжби в підкоморських судах про землі Кам'янця XV–XVI ст.”, “Адміністративний поділ Правобережної України”, “Кодифікація українського права XVIII ст.”, “Норми судового права у пам'ятці українського права”, “З історії судової реформи 1864 р. на Волині”, “Сучасні концепції держави і права”. До 90-річного ювілею Петро Федорович підготував до друку курс лекцій “Історія політичних і правових учень: Давній світ: Єгипет, Вавилон, Індія, Китай, Греція, Рим”.

Петро Федорович Щербина брав участь у багатьох наукових конференціях, у тому числі у роботі Всесоюзної наукової конференції з вивчення історії народництва в Росії у м. Воронежі (1968), у Всесоюзній науково-практичній конференції “Викладання права у вищій школі” в Ташкенті (1973), науково-практичній “Концепція розвитку законодавства України до 2005 року”, що відбулася 1996 року в Інституті законодавства Верховної Ради України.

Нагороджений медалями “За доблесный труд в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.”, “Ветеран праці”, двома медалями “За долголетний добросовестный труд», «40 лет Победы в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.», нагрудними знаками “За отличные успехи в работе”, “Высшая школа СССР”, а також багатьма почесними грамотами.

Посланець Росії Петро Федорович Щербина пропрацював в Україні 54 роки, з них 36 років – у Кам'янець-Подільському державному педагогічному університеті. Упродовж багатьох років педагогічної праці мав славу талановитого викладача, який не тільки оперував численними фактами й датами, але знав в обличчя усіх, кого навчав.

У листопаді 2001 року відійшов він у вічність.

Наукові праці П.Ф. Щербини

I. Окремі видання

1. Судебная реформа 1864 г. на Правобережной Украине / П. Ф. Щербина. – Львов, Вища школа, 1974. – 190 с.
2. К вопросу о земле г. Каменца в XIV – XVIII вв. / П. Ф. Щербина. –

Кам'янець-Подільський, 1985. – 60 с.

3. Буржуазные реформы 60-х годов XIX в. на Правобережной Украине / П. Ф. Щербина. – К., 1987. – 95 с.
4. Межпредметные связи в преподавании истории и права : метод. рек. / сост. П. Ф. Щербина. – Каменец-Подольский : Каменец-Подол. гос. пед. ин-т, 1987. – 32 с.
5. Судебная реформа 1864 г. на Правобережной Украине / П. Ф. Щербина. – К., 1987. – 95 с.

II. Статті в журналах і збірниках наукових праць

6. Крестьянская реформа 1861 г. в Подольской губернии (к вопросу об отрезках) / П. Ф. Щербина // Научные записки Института истории АН СССР. – М., 1960.
7. Селянська реформа 1861 р. у Подільській губернії : (до питання про відрізки / П. Ф. Щербина // З історії суспільно-економічного розвитку та класової боротьби на Україні (XVI – початок XX ст.). – К., 1960. – С. 192 - 214.
8. Селянська реформа у 1861 р. в Подільській губернії / П. Ф. Щербина // Наукові записки Інституту історії АН УРСР. – К., 1960. – Т. 13. – С. 198 - 205.
9. Селянський рух на Поділлі в період проведення реформи 1861 р. / П. Ф. Щербина // Укр. іст. журн. – 1963. – №5. – С. 103 - 107.
10. Судебная реформа 1864 года на Правобережной Украине (из истории на Подолии) / П. Ф. Щербина // Тези доповідей Подільської іст.-краєзн. конф. (жовтень, 1965 р.). – Хмельницький, 1965. – С. 57 - 59.
11. Радянська історіографія судової реформи 1864 року в Росії / П. Ф. Щербина // Тези доповідей на звітній науковій сесії кафедр Кам'янець-Подільського педінституту за 1965 р. (вересень 1966 р.). – Кам'янець-Подільський, 1966. – С. 30 - 32.
12. Судебные репрессии над участниками революционного движения в Юго-Западной России в период второй революционной ситуации / П. Ф.

Щербина // Революционное и общественное движение в России XIX века : тезисы докладов и сообщ. науч. конф. – Воронеж, 1968. – С. 91 - 95.

13. Адміністративно-територіальний поділ Правобережної України у XIX ст. / П. Ф. Щербина // Матеріали III Подільської історико-краєзнавчої конференції. – Львів, 1970. – С. 80 – 84.
14. Буржуазні реформи 60 – 70-х рр. XIX ст. на Правобережній Україні / П. Ф. Щербина // Тези доповідей V Подільської історико-краєзнавчої конференції. – Кам'янець-Подільський, 1980. – С. 79 - 80.
15. Адміністративно-територіальний устрій Поділля (1569 – 1917 рр.) / П. Ф. Щербина // Тези доповідей обласної наукової конференції “ Проблеми історичної географії Поділля”. – Кам'янець-Подільський, 1982. – С. 32 - 33.
16. Суд і судочинство на Поділлі у XVIII – першій половині XIX ст. / П. Ф. Щербина // VII Подільська історико-краєзнавча конференція. Секція дожовтневого періоду. – Кам'янець-Подільський, 1987. – С. 54 - 56.
17. До питання про землі міста Кам'янця в XIV – XVIII ст. / П. Ф. Щербина // Тези доповідей VI-ої Подільської іст.-краєз. конф. (Секція історії дожовтневого періоду). – Кам'янець-Подільський, 1985. – С. 82 - 83.
18. Права, по которым судится малороссийский народ / П. Ф. Щербина // Науково-практична конференція “ Культура України і слов'янський світ” : тези доп. – К., 1992. – Ч. 2. – С. 71 - 72.
19. Судова розправа царизму над революційними народниками на Правобережній Україні / П. Ф. Щербина // Наукові праці історичного факультету Кам'янець-Подільського педінституту. – Кам'янець-Подільський, 1996. – Т. 2. – С. 60-69.
20. Л. А. Коваленко – визначний український історик / П. Ф. Щербина // Academia на пошану професора Леоніда Антоновича Коваленка (до 90-річчя від дня народження). – Кам'янець-Подільський, 1997. – Т. 1. – С. 6-8.
21. Селянський рух в Подільській губернії в період реформи 1861 р. / П. Ф. Щербина // Творчі вершини вченого: зб. наук. праць до 60-річчя професора М. Г. Кукурудзяка. – Кам'янець-Подільський, 1998. – С. 190-198.

22. Сучасна концепція суду присяжних / П. Ф. Щербина // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету. Іст. науки. – К., 1999. – Т. 3 (5). – С. 377-378.
23. Праворозуміння: історичний аспект / П. Ф. Щербина // 90 років професорові П. Щербині : [зб. наук. праць на пошану П. Ф. Щербини]. – Кам'янець-Подільський, 2000. – С. 9-16.

ІІІ. Про П. Ф. Щербину

1. Щербина Петро Федорович // Баженов Л. В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців ХІХ – ХХ ст. / Л. В. Баженов. – Кам'янець-Подільський, 1993. – С. 406.
2. 90 років професорові П. Ф. Щербині : зб. наук. праць на пошану професора П. Ф. Щербини / редкол.: Баженов Л. В., Винокур І. С. , Смолій В. А. та ін. – Кам'янець-Подільський : К-ПДПУ, 2000. – 128 с.
3. Винокур І. С. Петро Федорович Щербина / І. С. Винокур, Л. В. Баженов // Кам'янець-Подільський державний університет в особах. – Кам'янець-Подільський, 2003. – Т. 1. – С. 541-549.
4. Петро Федорович Щербина // Баженов Л. Almamater подільського краєзнавства: Місто Кам'янець-Подільський – осередок історичної регіоналістики ХІХ – початку ХХІ століть / Л. Баженов. – Кам'янець-Подільський, 2005. – С. 122-126.